

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การแข่งขัน

Developing innovative leadership to lead the competition

คมสัน สมคง^{1*}, นิตยา เจริญรักษ์², วรวิทย์ วชิรวรกุลชัย³ และ ดลฤดี พลมิตร⁴

^{1,2,3} มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม แขวงหนองค้างพลู จังหวัดกรุงเทพฯ 10160

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

*ติดต่อ: kob_278@hotmail.com, 0972371592

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การแข่งขันในโลกธุรกิจ พบว่า ศักยภาพของผู้นำในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันนี้ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการแข่งขันในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก โดยผู้นำต้องนำพาองค์กรผ่านวิกฤตต่าง ๆ มากมาย ในฐานะผู้นำองค์กรยุคใหม่นี้จะต้องเป็นผู้นำในด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี มีภาวะความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม มีการพัฒนาภาวะผู้นำตามกระบวนการ คือ การนำสู่การเรียนรู้ การนำสู่การเปลี่ยนแปลง การนำสู่การสร้างสรรคนวัตกรรม และการนำสู่การสร้างบรรยากาศในองค์กร ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมในองค์กร และการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การแข่งขันในโลกธุรกิจที่มีความรุนแรงมากขึ้น และเพื่อสร้างความยั่งยืนในองค์กรได้อย่างมั่นคง

คำหลัก: ภาวะผู้นำ, นวัตกรรม, การแข่งขัน

Abstract

This article focuses on the study of innovative leadership for competitiveness in the business. Found that the potential of leaders in business today. It requires knowledge and ability to compete in changing environments both internal and external. The leader must lead the organization through many crises. As a leader in this new era of organizations, you must be at the forefront of technological innovation. Innovative leadership Generate innovative ideas with components based on Leadership is developed according to the process, which is leading to learning. leading to change Leading to innovation and leading to creating an atmosphere in the organization. Strategic leadership the ability to manage innovation in the organization and creating a culture of innovation. That corresponds to the changes that occur to lead to more intense competition in the business world and to build sustainability in the organization firmly.

Keywords: Leadership, Innovation, Competition

1. บทนำ

องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานได้นั้น ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ความร่วมมือจากทุกส่วนงาน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร การทำงานเป็นทีม (Teamwork) ได้นั้น ผู้นำต้องใช้ทักษะและกระบวนการในการสื่อสาร การถ่ายทอดข้อมูลแนวคิด เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดการประสานงานที่ดี ตลอดจนสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันและผู้นำสามารถนำทีมให้การทำงานเกิดประสิทธิผลในการทำงาน สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันถือเป็นแนวปฏิบัติสู่ความสำเร็จขององค์กรได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับทีมงาน เป็นผู้ที่คอยสนับสนุนในทุก ๆ ด้านในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ [1] กล่าวคือ ผู้นำคือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม และสามารถนำกลุ่มปฏิบัติงานต่างๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ส่วนความแตกต่างระหว่างผู้นำและผู้จัดการโดยที่ ผู้จัดการคือ บุคคลที่สนใจจะหาวิธีการทำให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นให้สำเร็จ โดยไม่ได้ให้ความสนใจสิ่งอื่นใด ผู้นำ คือ ผู้ที่จะต้องพิจารณาความถูกต้องของงานรวมทั้งผลกระทบต่อบุคลากรและองค์กร ก่อนที่จะดำเนินการให้เกิดผลดีที่สุด ความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกัน เช่น แรงจูงใจ

ความเป็นมา วิธีคิด และการปฏิบัติงาน การพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership Development) ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้นำในระดับใด จะต้องมียุทธศาสตร์ความเป็นผู้นำอยู่ในตัวเอง จึงมีความสำคัญมาก ในทางกลับกันนั้น ถ้าผู้นำไม่เก่ง ไม่ดี ไม่มีคุณธรรม อาจนำพาให้องค์กรไม่มีความเจริญก้าวหน้า ไม่มีผลงาน ไม่สามารถแข่งขันได้ และในที่สุดก็จะส่งผลในระยะยาว จนทำให้องค์กรถึงจุดจบในที่สุด

ด้วยเหตุนี้ผู้นำจึงต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ได้อย่างเข้มแข็งและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่

ตลอดเวลา ซึ่งนับเป็นเรื่องที่ทำนายเป็นอย่างมากสำหรับผู้บริหารในยุคปัจจุบัน

2. ความหมายของการพัฒนาภาวะผู้นำ

นักวิชาการได้ให้ความหมายขององค์การแห่งนวัตกรรมไว้มากมายดังต่อไปนี้ [2] ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึงความสามารถของบุคคลในการนำพาผู้ติดตามหรือสมาชิกในองค์กร เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี สามารถสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนได้ และสามารถชักจูงผู้ติดตามไปสู่เป้าหมายร่วม ที่ผู้นำคนเดียวไม่สามารถทำได้ [3] ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึงกระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือมากกว่า พยายามใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลอื่น หรือกลุ่ม บุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์การเป็นเป้าหมายเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่หยุดนิ่งของกระบวนการ 3 อย่าง ที่มีความเกี่ยวเนื่องและมีอิทธิพลต่อกัน ได้แก่ ผู้นำ (Leaders) ผู้ตาม (Follows) และสถานการณ์ (Situations) อันนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จ [4] ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง(ผู้นำ)ใช้อิทธิพลและอำนาจของตนกระตุ้นชี้นำให้บุคคลอื่น (ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้น เต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการ โดยมีเป้าหมายขององค์การเป็นจุดหมายปลายทาง

จากความหมายข้างต้นนี้สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำหมายถึง กระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลและอำนาจที่มีของตนเองกระตุ้นชี้นำและสนับสนุนให้บุคคลอื่นเกิดความเต็มใจแล้วกระตือรือร้นปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ หรือของกลุ่ม

3. ความหมายของนวัตกรรม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้มากมายดังต่อไปนี้ [5] นวัตกรรม หมายถึง เครื่องมือที่สำคัญของผู้ประกอบการในการสร้างศักยภาพ การแข่งขันในเชิงธุรกิจ และความมั่นคง โดยใช้ทรัพยากรที่มี

อยู่ หรือจาก การสร้างชิ้นใหม่ รวมทั้งเป็นการพัฒนาขึ้น จากความรู้ใหม่ [6] นวัตกรรม หมายถึงการใช้ความคิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในองค์กร และนวัตกรรม สามารถเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือ เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งอาจจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงใน ลักษณะเฉียบพลัน หรือค่อยเป็นค่อยไป [7] นวัตกรรม คือ ผลจากการใช้ความรู้ในเรื่องตลาดใหม่ และหรือ ความรู้เชิงเทคนิคใหม่ๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ [8] นวัตกรรม เป็นเรื่องของการนำความคิดไปใช้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ หรือกระบวนการใหม่ จากความหมาย ต่าง ๆ ที่นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความ สรุปได้ว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้น หรือจากการต่อยอดจากของเดิมจากการใช้ความรู้ ทักษะประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ในการพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจจะมี ลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือกระบวนการ ใหม่ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

สำหรับผู้นำเชิงนวัตกรรม ได้มีนักวิชาการใช้คำ กันอยู่หลายคำ เช่น ผู้นำนวัตกรรม ผู้นำด้านนวัตกรรม ผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้นำแห่งนวัตกรรม เป็นต้น ใน บทความนี้ผู้เขียนจึงขอใช้คำว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม [9] ได้ ให้ความหมายของ ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่ใช้ พลังแห่งคุณลักษณะของตนเอง ในด้านสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท และลักษณะทางสังคม ขับเคลื่อนให้ คนสามารถสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ องค์กร [10] กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ ผู้นำที่มี ความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่ สลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ หรือไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมี ความฉลาดทางนวัตกรรม (Innovative Intelligence) เพื่อช่วยให้สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาใน สถานการณ์จริงได้ดีขึ้นและช่วยให้เกิดนวัตกรรมใน องค์กรมากขึ้นอีกด้วย จากความหมายดังกล่าวพอสรุป ได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นพฤติกรรมของผู้บริหาร ในการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพขององค์กร

ทั้งนวัตกรรมการจัดการ นวัตกรรมการทำงาน และ นวัตกรรมการนำ โดยจงใจให้ผู้บริหาร บุคลากร นำ ความรู้ทักษะ กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ ในการบริหารและการจัดการองค์กร เพื่อ นำไปสู่การแข่งขันในธุรกิจ

5. การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ขั้นที่ 1 การนำสู่การเรียนรู้ (Leading to Learn) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาความคิดเชิงนวัตกรรมใน งานที่มุ่งเน้นการเปิดใจยอมรับแนวคิด/วิธีการทำงานใหม่ๆ และพร้อมที่จะเรียนรู้ในมุมมองที่หลากหลาย เช่น หากธุรกิจ มีปัญหาเรื่องการบริหารบุคคล จะต้องศึกษาแนวทางการ แก้ปัญหาของธุรกิจ ในขณะเดียวกันก็อาจจะพูดคุย แลกเปลี่ยนเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาขององค์กร เอกชนหรือองค์กรภาครัฐ เพื่อเรียนรู้ว่าองค์กรเหล่านั้นมีแนว ทางการแก้ปัญหาอย่างไร

ขั้นที่ 2 การนำสู่การคิด (Leading to Think) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับหน่วยงานอื่นจะทำให้ได้ แนวคิด/วิธีการทำงานใหม่ ซึ่งการนำมาประยุกต์ใช้ที่ ได้ผลลัพธ์ที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องนำผลของการเรียนรู้ที่ ได้มาวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างเพื่อให้ เหมาะสมกับบริบทของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรแต่ละ แห่งย่อมมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไปจึงไม่สามารถนำ วิธีการของหน่วยงานอื่นมาปรับใช้ได้ทันที ดังนั้น ผู้บริหาร จะต้องคิดอย่างมีวิสัยทัศน์หรือการคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) ที่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าองค์กรมี จุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอะไร โอกาสและอุปสรรค ไตบ้าง เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปกำหนดเป็นแผนงาน/กล ยุทธ์การพัฒนางานต่อไป [11] ได้กล่าวว่าความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์มากกว่า 80% เกิดมาจากพนักงานระดับ ปฏิบัติการเพราะพวกเขาเป็นผู้ที่อยู่หน้างานและใกล้ชิด ลูกคามากที่สุดจึงเห็นปัญหาที่แท้จริง แต่องค์กรส่วนใหญ่ มักใช้พนักงานระดับกลางที่มีศักยภาพ (Talent) มาร่วม กันคิดสร้างสรรค์เพื่อค้นหาวัตกรรม จึงไม่ประสบ ความสำเร็จเท่าที่ควร

ขั้นที่ 3 การนำสู่การเปลี่ยนแปลง (Leading to Change) การเปลี่ยนแปลงที่ดีต้องเริ่มจากกระบวนการ

ปรับทัศนคติเชิงบวก เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีทิศทางการทำงานร่วมกัน ผ่านการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีบทบาทในการโน้มน้าวและเจรจา เพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกันว่า การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อบุคลากรอย่างไร การขับเคลื่อนองค์กรด้วยแผนงานหรือกลยุทธ์ใหม่ๆ จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงก็จะนำมาซึ่งความขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่ดีจะต้องเริ่มจากกระบวนการปรับทัศนคติเชิงบวกเพื่อให้บุคลากรทุกคนมีทิศทางการทำงานร่วมกันผ่านการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีบทบาทในการโน้มน้าวและเจรจาเพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกันว่า การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อบุคลากรอย่างไร เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรจะช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไร แผนงานเชิงนวัตกรรมขององค์กรนั้นจะส่งเสริมให้ก้าวหน้าได้อย่างไร ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมให้กับองค์กรด้วย

ขั้นที่ 4 การนำสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม (Leading to Innovate) เมื่อบุคลากรภายในองค์กรตระหนักถึงประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ สื่อและอุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นการพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้มีความพร้อมในการแข่งขันในโลกธุรกิจ ในขั้นนี้หากเราสามารถสร้างนวัตกรรมในองค์กรมาได้จริงจะทำให้เกิดความใหม่ ความแตกต่างจากคู่แข่ง และความเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ลูกค้าจดจำผลิตภัณฑ์ หรือ องค์กรของเราได้

ขั้นที่ 5 การนำสู่สร้างบรรยากาศในองค์กร [12] ได้กล่าวถึง ปัจจัยด้านบรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมสร้างบรรยากาศในองค์กรที่เอื้อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัย คือ การกระตุ้นซึ่งกันและกัน

(Mutual Stimulation) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และการวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Criticism) องค์กรที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและทำงานเป็นทีมจะต้องกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม มีการแบ่งปันข้อเท็จจริง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่พนักงาน รวมทั้งการเตรียมพร้อมในการจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการศึกษาและการฝึกอบรม มีการสื่อสารภายในองค์กรซึ่งเน้นการสื่อสารโดยการพูดคุยมากกว่า การใช้ลายลักษณ์อักษรและจะให้การเคารพกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน นวัตกรรมต้องการทีมงานที่มีการสื่อสารในแนวขวาง (Lateral Communication) ที่ดีเยี่ยมและมีความยืดหยุ่นของโครงสร้าง จากการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสรุปได้ว่า ในการพัฒนาภาวณผู้นำนั้น จะต้องมีการกระบวนการในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจากขั้นตอนที่กล่าวมานั้น จะเน้นหลักการคิด วิธีการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดในเชิงนวัตกรรมเพื่อให้ได้ถึงความแตกต่างในการดำเนินงานต่าง ๆ แล้วนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม [13] กล่าวผู้นำเชิงนวัตกรรมในองค์กรมีแนวปฏิบัติสำหรับผู้นำ ดังนี้ 1. ทำตนเป็นแบบอย่างในการทำสิ่งที่ดำเนินการอยู่ หรือกระบวนการที่ปฏิบัติอยู่โดยหมั่นสื่อสาร โน้มน้าวให้ทีมงานค้นหามุมมองที่จะปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง 2. วิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นอยู่เสมอเพื่อเตรียมความพร้อมให้ทีมงานรวมระดมความคิดในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานและการลดเงื่อนไขต่าง ๆ รวมถึงโครงสร้างหน่วยงานและการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์และทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป 3. ส่งเสริมให้ทีมงานทุกคนมีอิสระในการคิดและสร้างทำบนความเสี่ยงที่พอรับได้ โดยให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ในการสร้างนวัตกรรมนั้น ๆ และแสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น 4. สร้างความรู้สึกตื่นตัว สนุกในการทำงานแก่ทีมงาน ด้วยการสื่อสารเป้าหมายที่ชัดเจน มีท่าทีและพฤติกรรมที่

กระตือรือร้นในการทำงานกับทีมงาน จับจ้องมองหาผลงานหรือความคิดของพนักงานที่แปลกแตกต่าง น่าสนใจอยู่เสมอ ๆ และจะทำให้เกิดการชื่นชมยกย่องโดยทันที ผู้นำที่สามารถสื่อสารเหตุผลเป้าหมายที่ชัดเจนนั้น ถือว่ากำลังบริหารสมองซีกซ้ายของพนักงาน และการเสริมสร้างแรงบันดาลใจ การชมเชยยอมรับพนักงานนั้นเป็นการบริหารสมองซีกขวาของพนักงาน หากผู้นำทบทวนหน้าที่ในการสื่อสารด้วยเหตุผล พร้อมทั้งจุดประกายความคิด วาดภาพแห่งความหวัง และกระตุ้นใจอย่างเหมาะสมก็จะทำให้นำทำหน้าที่ในการปลดปล่อยพลังปัญญาจากสมองทั้ง 2 ซีกของทีมงานได้อย่างเต็มที่ และ 5. ส่งเสริมให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติงานกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เพราะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งเรียนรู้และสอนได้ ไม่ใช่เรื่องที่คุณลักษณะเฉพาะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดผู้นำที่นำด้วยการพูดจริงและทำจริงในแนวปฏิบัติข้างต้นนั้น ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร

นอกจากนั้น [14] ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม พบว่า มี 5 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่ใช้ความรู้ ความสามารถ กระตุ้นโน้มน้าว ใจให้บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ปัญหา อุปสรรค มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และเป้าหมายผลผลิตหลักเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม หมายถึง คุณลักษณะ หรือพฤติกรรมของ ผู้บริหารที่แสดงออก และสะท้อนให้เห็น ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ความชำนาญ หรือความคล่องแคล่ว โดยใช้กระบวนการทำงาน และการสร้างทีมงานแนวใหม่และการเป็นผู้นำทีมที่มีคุณภาพ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่งจะ ส่งผลให้การ

ทำงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การสร้างความไว้วางใจ การติดต่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมดำเนินงานในทีม

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม หมายถึง การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็น พฤติกรรมของผู้นำที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ หรือมีกระบวนการคิดอย่าง คล่องแคล่ว คิดอย่างแบบคายละเอียดลออ คิดอย่างชาญฉลาด และรู้จักนำความคิดแบบใหม่มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผล ให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้นำที่ แสดงออกและสะท้อนให้เห็นการทำหน้าที่สนับสนุน ช่วยเหลือ กระตุ้น ส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด เช่น เป็นผู้นำทางความคิด การเป็นนักจัดการ การเป็นนักสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการเป็นแบบอย่างที่ดี

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ แสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้เข้าใจ และยอมปฏิบัติตาม ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีความสนใจใน เรื่องของนวัตกรรมอย่างชัดเจน ผู้นำมีการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพราะจะทำให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรม จาก 5 องค์ประกอบที่กล่าวมานี้ ผู้เขียนเห็นด้วยกับองค์ประกอบต่าง ๆ นี้เพราะจะช่วยให้ ตัวผู้นำเองมีทักษะที่หลากหลายที่มุ่งไปสู่นวัตกรรมได้เป็นอย่างดี

6. ความสามารถในการแข่งขัน

การแข่งขันกับโลกธุรกิจเป็นของคู่กันเสมอ หากจะทำธุรกิจต้องทำใจยอมรับกับการแข่งขันที่นับวันจะหนักหนาสาหัสขึ้นเรื่อยๆ ไปได้ ซึ่งผลที่ได้จากการแข่งขันมักจะมี 2 ทางคือ ประสบความสำเร็จ กับ ล้มเหลว ดังนั้น

ธุรกิจจึงต้องมีทักษะ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ทางด้านการแข่งขัน หากธุรกิจใดที่มีสิ่งเหล่านี้มากก็จะมี โอกาสประสบความสำเร็จสูง ส่วนความสามารถในการ แข่งขันนั้นนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายที่ แตกต่างกันไป ดังนี้ [15] ได้กล่าวว่า ความสามารถในการ แข่งขันคือ ความสามารถหรือกลุ่มของความสามารถหรือ ทักษะหรือกลุ่มของทรัพยากรที่ทำให้บริษัทได้เปรียบ คู่แข่งซึ่งนำไปสู่การดำเนินงานที่เหนือกว่า [16] ได้กล่าว ว่า ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง ความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการให้มีคุณภาพเหนือกว่าคู่แข่ง ในอุตสาหกรรมเดียวกัน [17] ได้กล่าวว่า ความสามารถในการ แข่งขัน หมายถึง ผลกำไรที่ได้เปรียบเชิงเศรษฐกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งโดยเฉลี่ยในอุตสาหกรรมใด ๆ จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าความสามารถใน การแข่งขันคือ ประสิทธิภาพในการทำงานที่อยู่เหนือจาก ประสิทธิภาพที่บริษัทอื่นสามารถทำได้ในปัจจุบัน และ การใช้ทรัพยากรที่ดีจากบริษัทหรือกลยุทธ์ทางธุรกิจที่ดี นั้นสามารถส่งผลกระทบอย่างมากในการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน

7. บทสรุป

ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่าง ปฏิเสธไม่ได้ การก้าวสู่ความสำเร็จของการเป็นผู้นำใน สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารจะต้องพัฒนา ตนเองสู่การเป็นผู้นำที่ครองตน ครองคน และครองงาน ได้เป็นอย่างดี ซึ่งต้องอาศัยการบริหารจัดการสมัยใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานทั้งศาสตร์และศิลป์ในการ บริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญคือการพัฒนาค้นทางความคิดเพื่อให้นักพัฒนา งานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารที่มีเทคนิค การบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมมาขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ทิศทางที่สอดคล้อง กับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การนำสู่การเรียนรู้ 2)การ นำสู่ความคิด 3)การนำสู่การเปลี่ยนแปลง 4) การนำสู่การ สร้างสรรค์นวัตกรรม และ 5)การนำสู่บรรยากาศใน

องค์กรเชิงนวัตกรรม และองค์ประกอบของภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรม มี 5 องค์ประกอบ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ เชิงนวัตกรรม 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม เชิงนวัตกรรม 3) ด้านการทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิง นวัตกรรม 4) ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม หากผู้บริหาร มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมดังกล่าวจะกลายเป็นตัวชี้วัด ความสำเร็จและคุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพ ซึ่ง จะส่งผลต่อการการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ และจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันนั้นมีความ ได้เปรียบคู่แข่งมากยิ่งขึ้น และมีโอกาสที่จะประสบ ความสำเร็จสูง

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] HRODTHAI (2023). *Leadership*, URL: <https://www.hrodthai.com>, access on 29/03/2023.
- [2] Thaiwinner (2023). *what-is-a-leader* , URL: <https://thaiwinner.com>, access on 25/03/2023.
- [3] kmleadership.weebly.(2023). *Leadership*, URL: <https://www.kmleadership.weebly.com>, access on 25/03/2023.
- [4] พยอม วงศ์สารศรี (2534). การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : พรานนกการพิมพ์
- [5] Drucker, P.F. (1985). The Discipline of Innovation. *Harvard Business Review*. Vol. 68, (4), pp. 67-72.
- [6] Herkema, S. (2003). A Complex Adaptive Perspective on Learning within Innovation Projects. *The Learning Organization*. Vol. 10, (6), pp. 340- 346.
- [7] Lemon, M. & Sahota, P. S. (2003). *Management*. Vol. 19, (2), pp. 147-160.

[8] Schilling, M.A. (2008). *Strategic Management of Technological Innovation*. 2nd ed. McGraw-Hill, New York.

[9] อรอนงค์ ไรจน์พัฒนบุลย์. (2553). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

[10] สุภิญญา แซ่ม้อย. (2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, ปีที่ 14 (2), หน้า 117-128.

[11] อภิวิมล พิมลแสงสุริยา, (2566). *ผู้นำเชิงนวัตกรรม* [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://www.slingshot.co.th/blog/innovative-leadership> เข้าดูเมื่อ 31/3/2566.

[12] Adair, J. (1996). *Effective Innovation: How to stay ahead of the Competition*. London: Pan books.

[13] จารุพันธ์ อธิธาว์กุล. (2551). *บริหารคนเหนือตำรา*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ Bizbook.

[14] วิฑิตนันท์ นันทะศรี, วาโร เฟิงส์วีสต์ และคณะ (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, ปีที่ 17 (79), หน้า 11-20.

[15] Robert R. Wiggins and Timothy W. Ruefli *Organization Science* Vol. 13, No. 1 (Jan. - Feb., 2002), pp. 82-105

[16] Koontz, H. and Weihrich, H. (1988).

Management. McGraw-Hill, New York.

[17] Besanko, D., Dranove, D. and Shanley, M. (2000). *Economics of Strategy*. 2nd Edition, John Wiley & Sons, New York.

ประวัติผู้เขียนบทความ

1. ดร.คมสัน สมคง

อาจารย์ประจำสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ งานวิจัยที่สนใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การพัฒนาธุรกิจ ทรัพยากรมนุษย์

2. อาจารย์นิตยา เจริญรักษ์

อาจารย์ประจำสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ งานวิจัยที่สนใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การพัฒนาธุรกิจ ทรัพยากรมนุษย์

3. ดร.วรุฒิ วชิรวรกุลชัย

อาจารย์ประจำสาขาการตลาด มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ งานวิจัยที่สนใจ ด้านสารสนเทศทางการตลาด การพัฒนาชุมชน

4. ผศ. ดลฤดี พลมิตร สาขาการจัดการทั่วไป

คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี งานวิจัยที่สนใจ การบริหารจัดการ

DeFi ระบบการเงินที่ไร้ตัวกลาง

DeFi : decentralized financial system

ชินกฤต วงศ์รักษ์

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ: chinagrita@hotmail.com , 081-4030185

บทคัดย่อ

กระแสความต้องการความรวดเร็วในการทำธุรกรรมทางการเงินรวมทั้งความโปร่งใสของข้อมูล โดยไม่ต้องผ่านตัวกลางต่างๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่างๆ ต้องปรับตัว ผู้ใช้งานบริการทางการเงินสามารถเข้ามาดูและระบบหรือตรวจสอบธุรกรรมที่ได้กระทำร่วมกัน เป็นบริการทางการเงินแบบไม่รวมศูนย์ที่เรียกว่า Decentralized Finance (DeFi) ซึ่งมีการเจริญเติบโตของมูลค่าตลาดและจำนวนผู้ใช้งาน โดยมีมูลค่าตลาดทั่วโลกปัจจุบันประมาณ 70.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ธุรกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นบน DeFi มักจะเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล และมีเทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมีกลุ่มนักพัฒนาแอปพลิเคชัน นักลงทุน ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่างๆ สนใจ เป็นการบูรณาการระหว่างการให้บริการทางการเงินรูปแบบรวมศูนย์เดิมเข้ากับแบบไม่รวมศูนย์หรือ DeFi เป็นการตอบโจทย์การให้บริการลูกค้าแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

คำหลัก: ธุรกรรมทางการเงิน, สินทรัพย์ดิจิทัล, บล็อกเชน, ระบบการเงินที่ไร้ตัวกลาง

Abstract

The demand for speed in financial transactions including the transparency of information without having to go through various intermediaries. This is the reason why commercial banks and financial institutions have to adapt. Users of financial services can come to administer the system or check the transactions that have been done together. It is a decentralized financial service called Decentralized Finance (DeFi). Which is growing in market value and number of users. Its current global market value is approximately 70.8 billion US dollars. Most of the transactions that take place on DeFi involve digital assets. And there is blockchain technology involved. There are groups of application developers, investors, commercial banks and various financial institutions. It is an integration between traditional centralized and decentralized financial services (DeFi). It is the answer to the needs of serving customers in each target group appropriately.

Keywords: financial transactions, digital assets, blockchain, Decentralized Finance (DeFi)

1. บทนำ

วิกฤติซับไพรม์เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในภาคการเงินที่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจไปทั่วโลก การประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงินที่ก้าวไม่ทันนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ๆ เกิดจากการที่ภาคการเงินพึ่งพาตัวกลางแบบรวมศูนย์อย่างธนาคารพาณิชย์มากเกินไป เมื่อธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ล้ม ส่งผลต่อธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบที่เชื่อมโยงกัน ทำให้วิกฤติในภาคการเงินนี้ลุกลามไปทั่วโลก จนทำให้เกิดการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อลดการพึ่งพาและทดแทนบางบทบาทของธนาคารพาณิชย์ ทำให้เกิดกระแสที่เรียกว่า DeFi ขึ้น

เมื่อทองคำ ที่ดิน น้ำมัน หุ่น หรืออาจจะเป็นอย่างอื่นก็ได้ที่อาจจะกลายเป็นสินทรัพย์ได้ หรือโลกที่สินทรัพย์ทุกอย่างบนโลกนั้นกลายเป็นดิจิทัลและสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่แค่เป็นสิ่งที่แลกเปลี่ยนได้แต่มันจะทำได้มากกว่านั้น [1] ในยุคที่เกิดการ Disruption วงการทางการเงินจำเป็นต้องมีสื่อกลางการชำระเงินที่ทันต่อยุคสมัย เกิดรูปแบบการชำระเงินที่เปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม [2] ในอนาคตเราอาจจะนำที่ดินไปซื้อของได้ เอาสัญญาเช่าไปแลกกับทองคำ เอาทองคำหรือแม้แต่หุ้นมาเป็นหลักประกันในการกู้ และเราอาจจะไม่ได้เป็นตัวเงินเพื่อไปซื้อบ้าน เราอาจจะกู้เป็นตัวบ้าน เป็นสัญญาเช่าหรืออาจจะเป็นอย่างอื่น ๆ นี่อาจจะเป็นภาพที่ใครหลายคนมองว่ายังไกลตัว แต่เป็นแนวคิดในภาพปลายทางของ Digital Asset และมันยังทำงานแบบไร้ตัวกลางเสียด้วย DeFi เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้แนวคิดนี้เป็นไปได้

2. ธุรกรรมทางการเงิน

เนื่องจากระบบของการทำธุรกรรมการเงินในปัจจุบันมีลักษณะแบบรวมศูนย์ (Centralized Finance: CeFi) กล่าวคือ รวมศูนย์อำนาจบริหารจัดการไว้ที่ส่วนกลาง โดยธนาคารและสถาบันการเงินไม่ว่าจะเป็นการปล่อยกู้ การค้ำประกัน การสร้างสินทรัพย์ (Asset)

ต่างๆ ซึ่งการทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินจะตรวจสอบธุรกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานได้มาก แต่หากเกิดปัญหากับตัวกลางจะกระทบต่อผู้ใช้งานไปด้วย ซึ่งหนีไม่พ้นกับการต้องมีค่าธรรมเนียมที่สูงในการโอนย้ายเงินระหว่างประเทศ และการขอใบอนุญาตเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงระยะเวลาในการอนุมัติการโอนเงินข้ามพรมแดนที่ใช้เวลานาน การปล่อยกู้ให้แก่ธุรกิจ SMEs และกลุ่มธุรกิจ Start-Ups ได้รับบริการที่ยังไม่ตอบโจทย์ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อและบริการทางการเงิน เนื่องจากธุรกิจเหล่านี้ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่เพียงพอ ส่งผลให้ผู้กู้ อาจไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อเหล่านั้นได้ [3] อีกทั้งแบบจำลองในการประเมินความเสี่ยงด้านเครดิตของธนาคารอาจจะยังไม่รองรับธุรกิจเหล่านี้ หรือหากได้รับอนุมัติสินเชื่อก็ต้องเผชิญกับดอกเบี้ยที่สูง นอกจากนี้การนำข้อมูลส่วนบุคคลมาใช้ในการประเมินสินเชื่ออาจมีความเสี่ยง ทั้งด้านข้อมูลรั่วไหลและอาจทำให้เกิดความลำเอียงในการพิจารณาสินเชื่อ

การชำระเงิน (payment) แบบดั้งเดิมอาจไม่ตอบโจทย์ในการชำระเงินที่มีจำนวนธุรกรรมปริมาณมาก ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของสถาบันการเงินที่มีการใช้งานค่อนข้างมาก เนื่องจากระบบจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเข้าสู่ศูนย์กลางเพื่อตรวจสอบก่อน อาจเกิดปัญหาระบบล่ม ไม่สามารถบริการได้รวดเร็วเพียงพอ

DeFi หรือการบริการทางการเงินที่ไม่ต้องผ่านตัวกลางกำลังได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นทั้งในประเทศไทยและในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นแนวคิดที่ให้ผู้ใช้งานบริการทางการเงินมาดูแลระบบหรือตรวจสอบแต่ละธุรกรรมร่วมกัน เกิดความรวดเร็วในการทำธุรกรรม ความโปร่งใสของข้อมูล โดยไม่ต้องมีตัวกลางต่างๆ ทำให้ลดความเสี่ยงของระบบที่พึ่งพาฐานข้อมูลเดียว มีการคาดการณ์ว่าในอนาคตอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อธนาคารทั้งธนาคารของรัฐและธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ดังนั้น จึงควรศึกษาและทำความเข้าใจถึงโครงสร้าง การดำเนินงานและผลกระทบต่างๆ ที่อาจ

เกิดขึ้นเพื่อเตรียมรับมือกับการบริการทางการเงินที่ไม่ต้องผ่านตัวกลางและหาโอกาสจาก DeFi เพื่อช่วยพัฒนาการให้บริการจากธนาคารในรูปแบบเดิม และรักษาทบพาทสำคัญของธนาคารในบริบทการเงินรูปแบบใหม่ในอนาคต ธนาคารและสถาบันการเงินควรจับตามองกิจกรรมของ DeFi โดยเฉพาะตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล เพราะผลกำไรหรือขาดทุนจากการลงทุนในตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลนี้อาจมีผลกระทบต่อระบบการเงิน เกิดเป็นความเสี่ยงเชิงระบบ (Systemic risk) จากกลุ่มผู้ใช้งานที่ได้ใช้บริการทางการเงินทั้งสองรูปแบบร่วมกัน DeFi อาจจะเข้ามาทดแทนและลดบทบาทของภาคธนาคารและสถาบันการเงินลงได้

3. สินทรัพย์ดิจิทัล

รูปที่ 1 แสดงสินทรัพย์ดิจิทัล [4]

[5] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้วางกรอบกลยุทธ์ระยะ 3 ปี ในการลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัลไทย นั้น จะเป็นโอกาสที่ดีสำหรับนักลงทุนและผู้สนใจ ได้เข้ามาศึกษาและลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัล และต้องยอมรับว่าทิศทางการเงินของโลกจะมีการเปลี่ยนแปลง การแข่งขันในโลกการลงทุนยุคดิจิทัลจะมีรูปแบบแปลกใหม่มาให้เรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่องในตลาดต่างประเทศและมีนักลงทุนและประชาชนสนใจ DeFi เพิ่มมากขึ้น หน่วยงานกำกับดูแลจำเป็นต้องเข้ามาจับตาดำเนินการให้ตลาด DeFi มีการป้องกันความเสี่ยงและดำเนินการให้มีกฎหมายที่

เกี่ยวข้องเข้ามาควบคุมดูแลจึงมีพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ขึ้น

พระราชกำหนด การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดให้สินทรัพย์ดิจิทัล ประกอบไปด้วย 2 สิ่ง ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) และ โทเคนดิจิทัล (Token Digital) [6] โดยมีรายละเอียดดังนี้ พระราชกำหนด การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.2561 ในพระราชกำหนดมาตรา 3

“คริปโทเคอร์เรนซี” หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีความประสงค์ที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล และให้หมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ด. ประกาศกำหนด

“โทเคนดิจิทัล” หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) กำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ (2) กำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อตกลงระหว่างผู้ออกและผู้ถือ และให้หมายความรวมถึงหน่วยแสดงสิทธิอื่นตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ด. ประกาศกำหนด

“สินทรัพย์ดิจิทัล” หมายความว่า คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล

พระราชกำหนด การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลดังกล่าว เป็นกฎหมายที่ออกมากำกับโดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 พ.ค.2561 เพื่อให้การกำกับและการควบคุมการดำเนินกิจกรรมและการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้การดำเนินกิจกรรมและการประกอบธุรกิจดังกล่าวมีความโปร่งใส อันจะเป็นประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศและการคุ้มครองผู้ลงทุนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

จากพระราชกำหนดดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล สามารถออกโทเคนดิจิทัลได้ตามพระราชกำหนดฯ ซึ่งเป็นกฎหมายกำกับดูแลการระดมทุนต่อประชาชนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัล การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการออกใบอนุญาต ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจตามประเภทที่ได้รับอนุญาต โดยหากต้องการออกโทเคนดิจิทัลก็จะต้องยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายและร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน ก.ล.ต. และต้องเสนอขายต่อผู้ลงทุนตามประเภทและภายใต้เงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดและเสนอขายผ่านระบบ ICO Portal ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.

Ethereum เป็นคริปโตเคอร์เรนซีที่มีเทคโนโลยีบล็อกเชนเป็นของตนเอง ซึ่ง DeFi มีการทำงานบน Ethereum มีเป้าหมายเพื่อสร้างบริการทางการเงินที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน และ DeFi เองก็ต้องอยู่ภายใต้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 เช่นกัน

4. บล็อกเชน (Block Chain)

รูปที่ 2 แสดง บล็อกเชน (Block Chain) [7]

[8] ในอดีตการทำธุรกรรมทางการเงิน ธนาคารจะเป็นตัวกลางในการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ในการทำธุรกรรมออนไลน์ ธนาคารจะเป็นผู้รับผิดชอบเก็บ

ข้อมูลลูกค้าและตรวจสอบการทำธุรกรรมต่างๆ แต่ระบบบล็อกเชน คือ คู่ที่ทำธุรกรรมสามารถทำธุรกรรมกันเองได้โดยตรงผ่านเทคโนโลยีบล็อกเชน สัญญาที่แต่ก่อนธนาคารเป็นผู้ดูแลเพียงคนเดียวก็จะเปลี่ยนเป็นสัญญาระหว่างคู่ค้าที่จะถูกถือไว้โดยทุกคนในระบบ เมื่อมีการทำธุรกรรมเกิดขึ้น ทุกคนที่อยู่ในระบบก็จะรับรู้ทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ตนถืออยู่ [3] บล็อกเชนจึงเป็นเทคโนโลยีที่ประกอบด้วยระบบโครงข่ายในการเก็บบัญชีธุรกรรมออนไลน์ต่างๆ โดยไม่ต้องอาศัยคนกลาง การเก็บข้อมูลจะเก็บเป็นส่วนๆ เป็นรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล (Data structure) รูปแบบหนึ่ง โดยมีการเก็บข้อมูลสถิติต่างๆ เช่น การทำธุรกรรมทางการเงินและสินทรัพย์ชนิดอื่นๆ และนำมาร้อยต่อกันเรื่อยๆ เหมือนโซ่คล้องกัน (Chain) ข้อมูลต่างๆ ในระบบของแต่ละเครื่องสามารถแชร์ไปยังเครือข่ายได้ [9] โดยมีวิธีการเข้ารหัสทางระบบคอมพิวเตอร์เพื่อความปลอดภัย ที่ทำให้รู้ว่าข้อมูลถูกเก็บ ณ เวลาใด มีการแก้ไขหรือไม่ โดยข้อมูลทั้งหมดจะส่งและกระจายเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่อยู่ในเครือข่าย ดังนั้น ข้อมูลที่ถูกเขียนลงไปแล้วจึงมีความน่าเชื่อถือ เพราะทุกคนในเครือข่ายจะเห็นการเปลี่ยนแปลงพร้อมๆ กัน ถ้าใครอยากแก้ไขก็มีทางเดียวคือต้องไปแก้ไขในเครื่องของทุกคนที่อยู่ในเครือข่ายนั้นๆ เท่านั้น ซึ่งเป็นไปได้ยากมากเมื่อเครือข่ายนั้นๆ ใหญ่พอ ซึ่งหัวใจหลักของเทคโนโลยีบล็อกเชน คือความโปร่งใส (Transparency) ดังนั้น เมื่อนำเอาบล็อกเชนมาใช้ในเงินดิจิทัล โดยทำการเก็บข้อมูลจำนวนเงินที่ทุกคนถือครองจำนวนการโอนในแต่ละรายการของเจ้าของบัญชี เข้าไปเก็บในบล็อกแต่ละบล็อกต่อกันไปเรื่อยๆ และกระจายไปให้รับรู้ได้ทุกคน ก็ทำให้เงินดิจิทัลนั้นมีความโปร่งใส ปลอดภัยจากการแก้ไขหรือการโจรกรรมโดยคนใดคนหนึ่ง และที่สำคัญเมื่อได้กระจายไปให้ทุกคนแล้วจะเป็นการลดความเสี่ยงว่าหากระบบล่มพร้อมกันทั้งหมด ทำให้ข้อมูลที่ถูกเก็บไว้ไม่หายไปได้ด้วย

5. Decentralized Finance (DeFi)

รูปที่ 3 แสดง Decentralized Finance (DeFi) [10]

Decentralized Finance หรือที่เรียกว่า DeFi คือแอปพลิเคชันทางการเงินรูปแบบใหม่ ซึ่งทำงานบน Ethereum ที่ใช้ภาษาโปรแกรม Solidity โดยนักพัฒนาสามารถสร้างคำสั่งที่ซับซ้อนที่เคยมีในระบบการเงินลงไปได้ DeFi เกิดจากเทคโนโลยี Blockchain และ Smart contract (สัญญาอัจฉริยะ) ซึ่งเป็นบริการทางการเงินแบบไร้ตัวกลางอย่างธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องมีผู้ใดควบคุม ผู้ใช้สามารถใช้งานฟังก์ชันต่างๆ ได้หลากหลายรูปแบบ [11] ปกติแล้วผู้ใช้จะเข้าถึง DeFi ได้ผ่านซอฟต์แวร์ที่เรียกว่า dapps (“decentralized apps” หรือแอปแบบกระจายอำนาจ) เพื่อลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลของตนเอง และยังสามารถร่างสัญญาต่างๆ ผ่าน Smart Contract ได้ โดย [12] Smart Contract จะทำหน้าที่ “กำหนดเงื่อนไข” ให้สัญญาทั้งคู่ปฏิบัติตาม ทำให้ไม่มีการโกงกันเกิดขึ้นในระบบ เกิดความเชื่อใจ และที่สำคัญไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้กับตัวกลาง ทำให้ค่าธรรมเนียมโดยรวมต่ำลง และยังเป็นเครือข่ายบล็อกเชนที่ใหญ่ที่สุดรองจาก Bitcoin จึงมีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก [13] DeFi เกิดมาจากการต้องการทำธุรกรรมหรือข้อตกลงทางการเงินที่รวดเร็ว ไม่มีตัวกลางช่วยไกล่เกลี่ยและมีค่าใช้จ่ายต่ำ ซึ่งระบบการเงินแบบดั้งเดิม (Centralized Finance : CeFi) จะต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากธนาคาร ในการตรวจสอบรายการธุรกรรมนั้นๆ และข้อมูลบัญชีของผู้เกี่ยวข้องในธุรกรรม โดยจะมีทั้งค่าธรรมเนียมที่สูงและระยะเวลาการดำเนินการที่ใช้เวลานานเช่นกัน ด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดข้างต้นเหล่านี้ DeFi จึงถูกสร้างขึ้นเพื่อสร้างระบบทางการเงินเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถส่งและรับรายการธุรกรรมได้อย่างรวดเร็ว โดยชำระค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายการทำธุรกรรมในแบบเดิม ยิ่งกว่านั้น DeFi ยังมอบโอกาสการเชื่อมต่อกันระหว่างผู้ใช้แบบไร้พรมแดนด้วยระบบที่ผู้ใช้สามารถเลือกสมัครหรือเชื่อมต่อได้ด้วยตนเองแบบไม่พึ่งตัวกลางใด ทำให้ DeFi มีลักษณะความกระจายอำนาจ [14] โดยรูปแบบของ DeFi ที่ได้รับความนิยม ได้แก่

- Decentralized Exchanges หรือ DEXs คือแพลตฟอร์มสำหรับการแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัลต่างๆ ที่เชื่อมต่อผู้ใช้กับผู้ขายโดยตรง (Peer-to-Peer) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถแลกเปลี่ยนกันได้โดยไม่ต้องพึ่งพาตัวกลาง เกิด [15] Liquidity Provider คือ นักลงทุนที่ทำการ Staking เหรียญคริปโตฯ บน DEXs โดยได้รับค่าตอบแทนในรูปของค่าธรรมเนียม

- Stablecoins คือสกุลเงินดิจิทัลที่ผูกมูลค่าไว้กับสินทรัพย์อื่น เช่น เงินสกุล Dollar หรือ Euro เพื่อรักษาให้มูลค่าของเหรียญให้คงที่

- Lending platforms คือแพลตฟอร์มที่ผู้ใช้สามารถเข้ามาฝากเหรียญหรือกู้ยืมเหรียญดิจิทัลต่างๆ ได้ โดยใช้สินทรัพย์ดิจิทัลค้ำประกันและมี Smart Contract ในการจัดการการกู้ยืมโดยอัตโนมัติ

- “Wrapped” Bitcoins (WBTC) เป็นวิธีการส่ง Bitcoin ไปยังเครือข่ายของ Ethereum เพื่อให้สามารถใช้ Bitcoin บน DeFi ของ Ethereum ได้ โดยทาง Wrapped Bitcoin อ้างว่าเป็นเหรียญที่มีการผูกมูลค่ากับ Bitcoin ในอัตรา 1:1 เหรียญแรกของโลก

- Prediction markets เป็นแพลตฟอร์มที่ผู้ใช้สามารถซื้อขาย “การคาดการณ์” ในอนาคตได้ เทียบได้กับการซื้อขายบนตลาด Futures

- Yield farming เปรียบเสมือนการทำนาบนโลกคริปโตฯ ที่ผู้ใช้งานจะสามารถเลือกแพลตฟอร์ม DeFi ต่างๆ ที่มอบกำไรหรือผลตอบแทนสูง ซึ่งเหมือนกับการหว่านเมล็ดพันธุ์ในนา ที่มีผลการเก็บเกี่ยวเป็นเหรียญ

หรือค่าธรรมเนียมที่ได้รับจากการปล่อยกู้ โดยรางวัลเหล่านี้จะได้รับกลับมาตามอัตราส่วนของจำนวนเหรียญที่ฝากไว้ให้กู้ยืมได้ และเป็นรางวัลของการเพิ่มสภาพคล่องผ่านการเพิ่มเหรียญลงในระบบกลาง

DeFi ในปัจจุบันได้รับการพัฒนามาต่อเนื่อง ได้แก่ (1) เทคโนโลยีเพื่อการกู้ยืมเงิน ระบบ DeFi ทำให้ผู้คนนำสินทรัพย์ฝากเข้าระบบ เพื่อให้อีกฝ่ายกู้เอาไปใช้ได้ ผู้ฝากจึงได้ผลตอบแทนจากดอกเบี้ยเงินกู้โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง (2) ปรับสินทรัพย์ดิจิทัลให้ผันผวนน้อยลงด้วย Stablecoin โดยใช้ทองคำหรือเงินดอลลาร์มารับรองมูลค่าสินทรัพย์ดิจิทัล เรียกกันว่า Stablecoin (3) ระดมทุนบนโลกดิจิทัลด้วย Security token framework เช่น ซื้อขายหุ้นผ่านระบบดิจิทัลแทนการทำ IPO เข้าตลาดหลักทรัพย์แบบเดิมได้ เป็นต้น

ตัวอย่างบริการของ DeFi [16]

- Compound แพลตฟอร์มสำหรับฝากและกู้ยืมเงิน ทำหน้าที่คล้ายกับธนาคารตรงที่รับฝากเงินและนำไปปล่อยให้ผู้อื่นกู้ยืม จะต่างกันตรงที่ DeFi จะใช้คริปโทเคอร์เรนซี เป็นตัวค้ำประกัน ดังนั้นการยึดหลักทรัพย์ค้ำประกันบน DeFi ก็จะได้โดยอัตโนมัติ และสามารถบังคับขายได้ทันที

- Uniswap แพลตฟอร์มสำหรับแลกเปลี่ยนสกุลคริปโทเคอร์เรนซี เปรียบเสมือน Superrich ผู้ให้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

- Synthetix ให้บริการสร้างสินทรัพย์ดิจิทัลที่เลียนแบบสินทรัพย์ทางการเงินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหุ้น น้ำมัน ทองคำ ซึ่งทำให้ราคาสินทรัพย์ดิจิทัลเหล่านี้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่า ระบบ DeFi มีบริการด้านการเงินครอบคลุม ตั้งแต่การใช้จ่าย ออมเงิน กู้ยืม ประกัน ไปจนถึงการลงทุน เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ยังมีประโยชน์อื่นที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาสู่ DeFi [17] ได้แก่ (1) ใช้งานได้ทั่วโลก DeFi ใช้ระบบบล็อกเชนบนอินเทอร์เน็ต ทำให้ทุกคนที่ใช้บริการ

สามารถใช้บริการได้จากทุกมุมโลก (2) ทำงานอัตโนมัติได้ทุกขั้นตอน การเงินแบบรวมศูนย์ยังไม่สามารถทำงานเป็นอัตโนมัติได้ทุกขั้นตอน ส่วน DeFi ทำงานอัตโนมัติได้ทุกขั้นตอน (3) ต้นทุนธุรกรรมต่ำกว่า ค่าบริการต่ำกว่า ผลตอบแทนน่าสนใจกว่า DeFi ใช้เทคโนโลยีที่มีความพร้อมทั้งการเข้าถึงและการทำงานโดยอัตโนมัติเพื่อบันทึกธุรกรรม จึงมีค่าใช้จ่ายดำเนินการที่ต่ำกว่าการทำงานของตัวกลางแบบรวมศูนย์ (4) ขยายขีดจำกัดของโลกการเงิน เมื่อ DeFi มีพื้นฐานมาจากเทคโนโลยีดิจิทัล ทุกคนจึงมีส่วนร่วมกับการทำงานของระบบได้มากกว่าที่เคย ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเงื่อนไขผ่าน Smart Contract ทำให้การกู้เงินหรือการเคลมประกันง่ายขึ้นโดยอัตโนมัติ การแบ่งสิทธิถือครองหลักทรัพย์ในหน่วยย่อยกว่าเดิมทำให้เข้าถึงนักลงทุนได้มากขึ้น หรือการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ระหว่างกันด้วยค่าธรรมเนียมดำเนินการที่ต่ำลง

6. สรุป

DeFi ยังเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคยและอาจไม่เข้าใจดีพอ ดังนั้นการสนับสนุนส่งเสริมให้ DeFi เป็นที่รู้จักและเกิดการใช้นั้น จำต้องมีทั้งผู้ใช้งานจำนวนมากและมีหน่วยสนับสนุน ที่จะช่วยเผยแพร่ความเข้าใจใน DeFi ไปสู่สาธารณะ โดยเฉพาะผู้ใช้งานในกลุ่มช่วงอายุ 24-40 ปี (Generation Y) เป็นกลุ่มที่เริ่มมีการศึกษาระดับสูงและมีเงินในการลงทุนแล้ว และผู้ใช้งานในกลุ่มช่วงอายุ 13-23 ปี (Generation Z) เป็นกลุ่มที่มีความสนใจเงินคริปโตและ DeFi เป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital native) ทั้งสองกลุ่มจึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับ DeFi ได้ง่ายกว่าคนในรุ่นก่อน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ DeFi จึงจำเป็นต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ DeFi เป็นที่รู้จักและเกิดการใช้งานต่อไป ทั้งนี้ การลงทุนย่อมมีความเสี่ยง และการลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัลรูปแบบ DeFi ก็มีความเสี่ยงด้วย นักลงทุนควรศึกษาข้อมูลก่อนทำการ

ลงทุน และควรหันมาทำความเข้าใจถึงความเสี่ยงประเภทต่างๆ เช่นกัน

แม้ว่า DeFi จะเป็นแนวคิดทางการเงินที่น่าสนใจ แต่แนวคิดนี้ยังไม่ได้ยอมรับสำหรับจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้กำกับดูแลที่ต้องเผชิญความท้าทายในการป้องกันธุรกรรมไม่พึงประสงค์ [17] เนื่องจากระบบการเงินแบบ CeFi สิทธิการบันทึกและจัดการทั้งหมดจะอยู่ที่บรรดาผู้ให้บริการทางการเงิน ซึ่งหากเป็นธุรกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมาย ผู้กำกับดูแลจะสามารถควบคุมผ่านตัวกลางได้โดยตรง จึงระงับเหตุและยับยั้งความเสียหายได้อย่างรวดเร็ว หากธุรกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นบนระบบ DeFi ผู้กำกับดูแลอาจไม่สามารถควบคุมความเสียหายผ่านการทำงานร่วมกับตัวกลางได้ ทำให้หลายประเทศยังชะลอโครงการทางการเงินแบบ DeFi และสนับสนุนกับการเพิ่มประสิทธิภาพของ CeFi แทน

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ชินกฤต วงศ์รักษ์ (2563). Libra สกุลเงินดิจิทัลกับความท้าทายการเป็นสกุลเงินของโลก, *การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2563 ครั้งที่ 7*, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
- [2] finnomena (2021). *DeFi คืออะไร? ทำความรู้จักกับโลกการเงิน ที่ไม่ต้องพึ่งธนาคาร*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.finnomena.com/bitcoinaddict/what-is-defi/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2566.
- [3] krungsri (2564). *DeFi กับบทบาทของธนาคารในโลกการเงินใหม่ที่เราคุ้นกลาง*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/defi-21>, เข้าดูเมื่อวันที่ 27/03/2566.
- [4] ประชาไท (2565). *นักวิชาการชี้กรณี Zipmex กระหอบต่อตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลในไทยโดยรวม*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://prachatai.com/journal/2022/07/99666>, เข้าดูเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2566.
- [5] ชินกฤต วงศ์รักษ์, ธงชัย สิทธิกรณ และ บุญญา ถึงถิ่น (2564). *สินทรัพย์ดิจิทัลทางการเงิน, การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2564 ครั้งที่ 8*, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
- [6] ราชกิจจานุเบกษา (2561). *พระราชกำหนด การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.2561*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/033/43.PDF>, เข้าดูเมื่อ วันที่ 26 มีนาคม 2566.
- [7] RECRUITDEE (2565). *BLOCKCHAIN ในประเทศไทย: 17 บริษัทที่กำลังจ้างงาน*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.recruitdee.com>, เข้าดูเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2566.
- [8] TRENDS AND TECHNOLOGY (2563). *What is blockchain? บล็อกเชนคืออะไร จะนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.tnt.co.th/news/166-what-is-blockchain>, เข้าดูเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2566.
- [9] วรพจน์ ธาราศิริสกุล (2563). *บล็อกเชน (Blockchain) เกี่ยวข้องอะไรกับชีวิตเรา*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.efinancethai.com/MoneyStrategist/MoneyStrategistMain.aspx?id=ZHNzbVhubGcyeU09>, เข้าดูเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2566.
- [10] Coolwallet (2564). *What is Decentralized Finance (DeFi)?*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.coolwallet.io/what-is-defi-guide-to-decentralized-finance/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2566.
- [11] coinbase (มปป.). *DeFi คืออะไร*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.coinbase.com/th/learn/crypto-basics/what-is-defi>, เข้าดูเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2566.

[12] moneybuffalo (2021). DeFi คืออะไร ?, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.moneybuffalo.in.th/vocabulary/what-is-defi>, เข้าดูเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2566.

[13] Utah Taneerat (มปป.). DeFi คืออะไร และมีความเสี่ยงอย่างไรบ้าง?, ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.bitkub.com/th/blog/whatisdefi-f6dc6916c9a8>, เข้าดูเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2566.

[14] ประชาชาติธุรกิจ (2565). DeFi คืออะไร เกิดขึ้นตอนไหน มีความเสี่ยงหรือไม่ เรื่องควรรู้ก่อนลงทุน, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.prachachat.net/finance/news-856380>, เข้าดูเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2566.

[15] zipmex (2022). DeFi คืออะไร เจาะแนวคิดโลกการเงินกระจายศูนย์ ที่คนเล่นคริปโตควรรู้จัก, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://zipmex.com/th/learn/decentralized-finance-defi-explained/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2566.

[16] ลงทุนแมน (2022). DeFi คืออะไร ทำไมถูกเรียกว่าการเงินไร้ศูนย์กลาง, ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.longtunman.com/37153>, เข้าดูเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2566.

[17] SCB 10X (2021). FinTech กับการก้าวสู่ยุค Decentralized Finance (DeFi) แล้ว DeFi คืออะไร เกี่ยวข้องกับ Blockchain อย่างไร, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://thestandard.co/fintech-into-decentralized-finance/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

อ.ชินกฤต วงศ์รักษ์
อาจารย์ประจำ
สาขาการจัดการโลจิสติกส์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การพัฒนานักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมปีการศึกษา 2565 โดยการแนะนำวัดสิงห์
ด้วยคลิปวิดีโอเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวชุมชน

Moral and Ethical Student Development for Academic Year 2022 by
introducing Wat Sing with a video clip to stimulate community tourism

มธุ รัชิตปริญญา^{1*}

¹ สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*ติดต่อ: mathur@sau.ac.th, 02-8074500

บทคัดย่อ

แนวทางการพัฒนานักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถทำได้หลายแนวทาง โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้คลิปวิดีโอจูงใจให้นักศึกษาสวมบทบาทต่าง ๆ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษาให้เป็นพลเมืองดี ลักษณะกิจกรรมเป็นจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและการช่วยประชาชนสัมพันธ์ชุมชน การทำคลิปวิดีโอจะต้องสำรวจสถานที่เพื่อเตรียมบทพูด นักศึกษาต้องค้นคว้าข้อมูลด้วยความสนใจและซึมซับคุณธรรมไปในเวลาเดียวกัน เมื่อคลิปวิดีโอเผยแพร่ออกไปกระตุ้นการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีการใช้จ่าย สร้างรายได้สู่ชุมชน กระตุ้นให้ผู้ชมคลิปอยากมาสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวและได้ซึมซับคุณธรรมไปพร้อม ๆ กัน

ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจคลิปวิดีโอในประเด็นที่ประชาชนรู้จักวัดสิงห์ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจคลิปวิดีโอที่นำเสนออยู่ในระดับมาก การสอดแทรกสาระความรู้เกี่ยวกับวัดสิงห์ ความบันเทิง และสนุกสนานในการรับชม เมื่อรับชมแล้วอยากเที่ยววัดสิงห์ และผู้รับชมคลิปด้วยกันมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำหลัก: คุณธรรม, จริยธรรม, การท่องเที่ยวชุมชน

Abstract

There are many ways to develop students' morals and ethics. This time using video clips to motivate students to play various roles to build moral immunity for students to become good citizens. Volunteer activities for the common good and public relations for the community. Making a video clip requires a location survey to prepare a dialogue. Students must research information with interest and absorb morality at the same time. When the video clip is published to stimulate tourism, there is spending to generate income for the community. Encouraging clip viewers to want to experience tourist attractions and absorb virtues at the same time.

The results showed that video clip satisfaction found that people knew Wat Sing moderate satisfaction with the video clip presented was at a high level. Insertion of knowledge about Wat Sing,

entertainment and fun to watch after watching it, I want to visit Wat Sing and the viewers of the clip together were satisfied at a high level.

Keywords: Moral, Ethics, Community Tourism.

1. บทนำ

เศรษฐกิจประเทศไทยพึ่งพาต่างประเทศ รายได้มาจากการส่งออกสินค้าและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในช่วงโควิดระบาด ภาคการท่องเที่ยวต้องหยุดไป แต่ยังมีภาคส่งออกที่หารายได้เข้าประเทศ แต่ก็ขาดรายได้ที่หายไปไม่ได้ทั้งหมด รายได้ของประเทศปรับตัวลดลงมาโดยตลอด ประกอบกับสงครามรัสเซียกับยูเครน เป็นผลให้ทุกประเทศประสบปัญหาราคาน้ำมันพุ่งตัวสูงขึ้น เป็นผลให้ทุกประเทศได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อมากขึ้น ตามต้นทุนที่แต่ละประเทศขึ้นน้ำมัน ทำให้ประชาชนมีต้นทุนค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตาม ในรอบปี 2566 รัฐบาลผ่อนคลายนโยบายเปิดประเทศต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งยังคงเข้ามาในปริมาณน้อย และผลพวงจากเงินเฟ้อที่ก่อตัวจากวิกฤตโควิด19 และสงคราม ฯ ในต่างประเทศรุนแรงมาก มีการปรับอัตราดอกเบี้ยขึ้นทุก 3 เดือนอย่างต่อเนื่อง จนถึงขั้นวิกฤตทางการเงิน ผู้บริโภคต่างประเทศลดการใช้จ่าย ส่งผลให้การส่งออกของประเทศไทยปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจไทยมีความตึงตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ รายได้ไม่พอรายจ่าย ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้น เกิดปัญหาทางสังคม ได้แก่ ยาเสพติด ปัญหาการพนัน การทุจริตคอร์รัปชัน ท. อย่างไรก็ตามให้บรรเทาปัญหาทางสังคมให้เบาบางลงได้ และทำให้ภาคครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นสาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์จึงทำกิจกรรมคลิปวิดีโอสั้นแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนในย่านที่นักศึกษาพักอาศัยอยู่ เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวชุมชนมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ทั้งภาครัฐมีโครงการเราเที่ยวด้วยกันสนับสนุนอยู่ด้วยแล้ว เป็นการกระจายรายได้ และการดำเนินกิจกรรมเป็นส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในส่วนที่ชุมชนต้องการ [1-5] เป็นการสนับสนุนการดำเนินงานทั้ง

ส่วนภาครัฐและชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีความเป็นไปได้ที่นักศึกษาสามารถพบปะทั้ง 5 สถาบันกลุ่มสังคมไทยที่สร้างภูมิคุ้มกันด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นพลเมืองดีดังนี้ 1) สถาบันครอบครัว ในการทาคลิปสั้นอย่างน้อยต้องมีคนพาไป มีคนช่วยถ่ายทำ หรือชมคลิปลิขิตที่หาขึ้นมา ได้ถ่ายทอดคุณธรรมซึ่งกันและกัน 2) สถาบันการศึกษา ให้โอกาสนักศึกษา ทากิจกรรมพัฒนาตน 3) สถาบันสังคม การทาคลิปสั้นเป็นการทาเพื่อสังคม กระตุ้นการท่องเที่ยว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และปลูกฝังจิตสาธารณะให้นักศึกษามีคุณธรรม และอยู่ร่วมสังคมได้ สังคมสงบสุข 4) สถาบันศาสนา อาจจะมีบางคนเลือกแนะนำ ท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัด ซึ่งนักศึกษาและคณะได้สัมผัสศาสนาที่มีอยู่ในวัด 5) สื่อมวลชน นักศึกษาเป็นคนท คลิปเปรียบเสมือนบทบาทสื่อมวลชน เมื่อแล้วเสร็จทาการเผยแพร่สู่สาธารณะ ก็จะก่อประโยชน์เท่าทวี

2. ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวโดยชุมชน [6] เป็นเทรนด์ใหม่ที่นักท่องเที่ยวให้ความนิยมหมายถึง การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยมีคนในชุมชนเข้ามาบริหารทั้งดูแลลูกค้า พัฒนาสินค้าบริการทั้งผลิตภัณฑ์หรืองานบริการเพื่อสร้างรายได้เสริมอาชีพหลัก โดยไม่ทลายวิถีชีวิตเดิมหรือทรัพยากรที่มีอยู่เดิม โดยภาครัฐหวังพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อใช้เป็นกลไกการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำ โดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนายุทธศาสตร์ 20 ปี ซึ่งผลักดันผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาแบรนด์ CBT Thailand เพื่อผลักดันการท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักและมีมาตรฐานไปในทางเดียวกัน โดยมีเกณฑ์การพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี
3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม
ชุมชน 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือ
สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 5) ด้านคุณภาพ
การบริการการท่องเที่ยวชุมชน โดยงานวิจัยการท่องเที่ยว
ชุมชนที่ผ่านมามีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ ดังนี้

- ชุมชนไทดา [1] กล่าวว่า ควรจัดการการตลาด
และสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย

- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา
[2] กล่าวว่า ควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์แหล่ง
ท่องเที่ยว สินค้าและบริการการท่องเที่ยวด้วยสื่อโซเชียล
มีเดีย

- ชุมชนท่ามะโอ [3] กล่าวว่า ควรมีการส่งเสริม
การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและต่อเนื่อง

- ชุมชนบ้านบางแม่หม้าย [4] กล่าวว่า ควรท ขิวิจัย
ด้านกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวโดยชุมชน
รูปแบบการสื่อสารทางการตลาด

- ชุมชนบ้านศรีฐาน [5] กล่าวว่า ด้านการบริการ
เสริมของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนขาดการนำเสนอข้อมูล
ข่าวสารและการสื่อสารการตลาด

- ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง [7] กล่าวว่า ควรมีแหล่ง
ท่องเที่ยวรองที่มีเส้นทางเชื่อมโยงกับตลาด เพื่อสร้างเป็น
เครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

- ชุมชนอาเภอนบพิตา [8] กล่าวว่า ควรมีการ
ประชุม วางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางส่งเสริมและ
ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน

สื่อวิดีโอออนไลน์ [9] ได้ผลสรุปรูปแบบการ
สื่อสารผ่านสื่อวิดีโอออนไลน์มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)
การสร้างตัวตน 2) เข้าใจบริบท กำหนดจุดเด่นของสินค้า
หรือการบริการ หาข้อมูล คิววิเคราะห์พัฒนากลยุทธ์เพิ่ม
ยอดขาย กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 3) กำหนดปัญหา ซึ่งเป็น
ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 4) ผลิตสื่อ ได้แก่ ฉาก
เขียนบท มุกตลก เป็นต้น 5) นำพาการเผยแพร่ ได้แก่

การสร้างคาโมฆณาดึงดูดความสนใจต่อกลุ่มเป้าหมาย
ผ่าน Facebook Fanpage, Youtube และ LINE
Official Account 6) เร่งสู่กลุ่มเป้าหมาย โดยตั้งค่าให้
เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ และกำหนดงบประมาณ
ในการโปรโมทสื่อวิดีโอออนไลน์

SOFT POWER : SP [10] นาเสนอแนวคิดไว้ใน
พ.ศ. 2550 โดยโจเซฟ ไน ได้รับการยอมรับจากรัฐบาล
สหรัฐและจีน โดย SP หมายถึง พลัง นทางวัฒนธรรม
และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ที่ไม่เกี่ยวกับการทหาร
เช่น การกระพริบตา เป็นการส่งสารรับรู้ถึงมิตรภาพ
ดวงตาเป็นทรัพยากร การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเป็น
กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ส่งผลให้ตากระพริบ (แสดงออก
ทางใบหน้า) ดังนั้น SP คือ ความสามารถที่ทำให้ผู้อื่น
ต้องการ หรือยอมรับในสิ่งที่เราต้องการ และสิ่งที่ทำให้
เกิดการดึงดูดใจ เกิดพลังอำนาจ ต้องมีอย่างน้อย 3
ประการ คือ 1) ความอ่อนโยน อาจหมายถึงมารยาทที่ดี
ที่แสดงออกมาจากความภาคภูมิใจ ความเห็นอกเห็นใจ
2) ความรุ่งเรือง หมายถึงประสิทธิภาพในการดำเนินการ
สูงจนประสบความสำเร็จ มาจากความชื่นชมใน
ความสำเร็จ 3) ความงาม หมายถึงเสียงสะท้อนที่ดี เมื่อ
ผู้กระทำเป็นตัวแทนของอุดมคติ ค่านิยม ความมุ่งหมาย
และวิสัยทัศน์ มาจากแรงบันดาลใจ

การนำ SP ไปใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมเจ้าหน้าที่
ของรัฐ [11] กล่าวว่า SP เป็นการปรับระบบความคิด
ความเชื่อ ของคนในสังคมให้มีหลักคุณธรรมจริยธรรม
ด้วยการชักชวน สร้างความดึงดูดใจ จนเข้าไปในใจ อยาก
ทำ อยากเป็น ไม่ได้บังคับหรือขู่ว่าจะลงโทษ

ความพยายามยุติความขัดแย้งโดยใช้อำนาจ
ศีลธรรมจากความน่าเชื่อถือ เชื่อมมัน ให้คล้อยตามนั้น
มีความยากในด้านเวลา เพราะต้องมีพฤติกรรม
ที่สอดคล้องกันเป็นระยะเวลานานพอสมควร [12]

3. วิธีการดำเนินการ

เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนดี คนเก่ง พัฒนา
ตนเองด้วยการสวมบทบาทต่าง ๆ จากกิจกรรม เพื่อสร้าง

ภูมิคุ้มกันด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นพลเมืองดีของ
ประเทศ เพื่อส่งเสริมโครงการภาครัฐในการกระจาย
รายได้ ช่วยเหลือชุมชนในการประชาสัมพันธ์ ฝึกฝนให้มี
จิตสาธารณะ จึงเกิดกิจกรรมคลิปสั้นแนะนำแหล่ง
ท่องเที่ยวชุมชน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. แจ้งนักศึกษาถึงความจำเป็นของกิจกรรม โดย
สอบถามถึงแหล่งทรัพยากรของชุมชนประเภทต่าง ๆ
กิจกรรมท ักวจิตอาสา โดยไม่มีงบประมาณสนับสนุน
2. ปรึกษาบทในคลิปได้ข้อสรุปว่า ควรมีบ้าง
เล็กน้อย ไม่ควรมากจนเป็นสาระคดี สอดแทรกเติมแต่ง
ความบันเทิงตามถนัด เพื่อให้คลิปไม่น่าเบื่อ
3. ปรึกษาความยาวของคลิป ได้ข้อสรุปว่าให้ปรับ
ตามความเหมาะสม ตามเนื้อหาสาระ

4. ส่งลิงค์ หรือส่งไฟล์วิดีโอ ให้อาจารย์รวบรวม
เพื่อรวมเข้ากับแบบสอบถาม ในขั้นตอนนี้ได้มีการ
ปรับปรุงคลิป 2 คน เนื่องจากสาระข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
น้อยไป

5. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันเผยแพร่ผลงานผ่าน
ทางโปรแกรม LINE

4. ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ
แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรม มีลักษณะเป็น
แบบมาตรประมาณค่าตามแบบ Likert Scale มี 5 ระดับ
คือ

ตารางที่ 1 ประเมินผลความพึงพอใจคลิปวิดีโอวัดลิงท์

สถานที่ (จ นวนประชากร) QR Code	กลุ่มประชากร	หัวข้อประเมิน	ผลประเมินความพึงพอใจ		
			ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
วัดสิงห์ (83)	เพศชาย 66%	1. ท่านมีความรู้จัก “แหล่งท่องเที่ยว” ในคลิปดีเพียงใด	3.37	1.23	ปาน กลาง
	เพศหญิง 34%	2. ความพึงพอใจคลิปโดยรวมทั้งหมด	3.78	0.95	มาก
	ช่วงอายุ 18-57 ปี	3. ท่านได้รับ "ข้อมูล ความรู้" ที่เป็น ประโยชน์" จาก "คลิป"	3.93	0.85	มาก
	นักศึกษาคณะวิชาอื่น 37.3%	4. ท่านได้รับความบันเทิง สนุกสนาน ในการรับชม	3.71	0.85	มาก
	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ 27%	5. มีความรู้สึกรักอยากไปสัมผัสแหล่ง ท่องเที่ยวที่ได้รับชมเพียงใด	3.86	0.89	มาก
	วิศวกรรมไฟฟ้า 25.3%	6. ความพึงพอใจของผู้ใกล้ชิด ได้แก่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง หรือเพื่อน ที่ได้ รับชมคลิปด้วยกัน	3.82	0.91	มาก
	บุคลากร 2.4%				
	บุคคลภายนอก 3.6%				
	วิศวกรรมเครื่องกล 1.2%				
	วิศวกรรมโยธา 1.2%				
	วิศวกรรมความปลอดภัย 1.2%				

- 5 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
 - 4 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจมาก
 - 3 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจปานกลาง
 - 2 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจน้อย
 - 1 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
- โดยแบ่งมาตรเป็นดังนี้

$$\text{ช่วงสเกล} = (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนสเกลที่ใช้}$$

$$= (5-1)/5 = 0.8$$

จึงสามารถแบ่งความหมายความพึงพอใจตามระดับคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1.00 – 1.80	ระดับความพึงพอใจ “น้อยมาก”
1.81 – 2.60	ระดับความพึงพอใจ “น้อย”
2.61 – 3.40	ระดับความพึงพอใจ “ปานกลาง”
3.41 – 4.20	ระดับความพึงพอใจ “มาก”
4.21 – 5.00	ระดับความพึงพอใจ “มากที่สุด”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการออกแบบและการติดตั้งเครือข่ายการสื่อสารไร้สาย ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 คนจากทั้งหมด 35 คน คิดเป็นร้อยละ 63 ได้เผยแพร่ไปแล้วทั้งหมดคือ กว๊านเตียวปากหม้อ ตลาดเก่าโคกกี พระนคร ฟาร์มจระเข้สามพราน มูเตลูก่อนสอบ วัดตะโก ร้านนายเอก วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดไทรมาใต้ วัดนางสาว วัดสิงห์ วัดสุทธาราม อยุธยา เต่าตะเร็น ชมปลาโลมาและศาลพันท้าย และตลาดน้ำคลองลัดมะยมกับวัดหนองพะอง สถานที่ละ 2 คลิป โดยครั้งนี้รายงานผลเฉพาะวัดสิงห์ แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 1

ความพึงพอใจในกิจกรรมแนะนำ ท่องเที่ยววัดสิงห์ด้วยคลิปวิดีโอ พบว่า ประชาชนรู้จักวัดสิงห์ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจคลิปวิดีโอที่นำเสนออยู่ในระดับมาก การสอดแทรกสาระความรู้เกี่ยวกับวัดสิงห์ ผู้ชมได้รับความบันเทิง และสนุกสนานในการรับชม เมื่อรับชม

แล้วอยากไปเที่ยววัดสิงห์ และผู้รับชมคลิปด้วยกันมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

5. สรุปและอภิปราย

คลิปวิดีโอวัดสิงห์เป็นกิจกรรมที่ผสมผสานแนวคิดต่าง ๆ มาพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นพลเมืองดี อันได้แก่ แนวคิด SOFT POWER จูงใจให้นักศึกษาเข้าวัด โดยไม่ได้บังคับ เพื่อซึมซับหลักธรรมจากแหล่งต่าง ๆ อันได้แก่ ป้ายหลักธรรมศ สอนในวัด ค้นคว้าข้อมูลในอินเทอร์เน็ต เพื่อเตรียมบทพูดในคลิป ซึ่งความพึงพอใจเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ในข้อ 3 อยู่ในระดับมาก

แนวคิดทฤษฎีโคลเบอร์กกล่าวว่า ”การได้สัมผัสกับคนอื่นมาก ๆ ท ให้มีโอกาสสวมบทบาทบ่อย ๆ จึงเกิดความสามารถในการหยั่งลึกทางสังคม”ทำให้เกิดการพัฒนาสติปัญญา และ ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งนักศึกษาได้สวมบทบาทถ่ายทอดในคลิป ดังผลความพึงพอใจคลิปโดยรวมในข้อ 2 อยู่ในระดับมาก

ปัญหาการประชาสัมพันธ์แหล่งชุมชนวัดสิงห์จากข้อ 1 เห็นว่ายังไม่เป็นที่รู้จัก การเผยแพร่คลิปวิดีโอเป็นเพียงการแนะนำ ให้ชนสัมผัส ซึ่งผลรับดังผลในข้อ 5 อยู่ในระดับมาก

การชมคลิปร่วมกับผู้อื่นเพื่อทำให้เกิดการชักชวน สร้างความดึงดูดใจ คล้อยตาม จนเข้าไปในใจอยากไปสัมผัสร่วม ดังผลในข้อ 6 อยู่ในระดับมาก

ผลสืบเนื่องในระยะยาว คาดว่าวัดสิงห์จะเป็นที่รู้จักมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เข้าวัดมากขึ้น ชุมชนมีรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และผู้คนมีคุณธรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรทำต่อไป ทามากได้เรียนรู้มากได้ประโยชน์ทุกฝ่าย น สนอคลิปออกมาดีมาก มีสาระความรู้ที่ดี ให้ความรู้แต่ท คลิปไม่น่าสนใจ ควรเพิ่มสาระอีกหน่อยครับ ท ทีแล้ว ท ต่อไป

ข้อปรับปรุง ได้แก่ วิธีการพูดฟังดูไม่สั่นไหว เสียงเบาไป พอไม่มีเสียงพูดก็ทำให้คลิปเงียบไปเลย

พูดติด ๆ ขัด ๆ ยึดขาด ไม่ขัดถ้อยขัดคา ถ้าทำอินเลิร์ทภาพได้ดีกว่านี้ จะทำให้คลิปมีความน่าสนใจมากขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] เมษะธาวิน พลโยธี, สุธาธิณี หนูเนียม และสุวิชาดา สกุลาวิชเจริญ. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนไต่ตา บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวนานาชาติ, 18, 1-25.
- [2] กาญจนา คงภิรมย์. (2559). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 35, 13-25.
- [3] กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2561). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 6, 131-148.
- [4] ธง คาเกิด และวัชรพันธ์ แสนสิทธิ์. (2019). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบางแม่หม้าย ต.กบต.บ.ใหญ่ อ.เถิน จ.ลำปาง. Journal of Liberal Art of Raja mangala University of Technology Suvanabhum, 1, 221-232.
- [5] วณิดา อ่อนละมัย. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชนบ้านศรีฐาน จังหวัดขอนแก่น. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 5, 42-56.
- [6] ศศิชา หมดมลิล. (2562). ท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีสู่ความยั่งยืน. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2566, จาก https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2019/10/GR_report_travel_detail.pdf
- [7] Matura Suansri. แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ. กระแสวัฒนธรรม, 41-

55. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2566, จาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/cultural_approach/article/download/58372/48174

- [8] พรศิลป์ บัวงาม และอุทุมพร ศรีโยม. (2564). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาเภอนบพิตา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารรัชต์ภาคย์, 15, 230-241.
- [9] ภาสกร ศรีสุวรรณ. และธีรพงษ์ วิริยานนท์. (2564). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อวิดีโอออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 7, 502-515.
- [10] กันตลักษณ์. SOFT POWER ตามแนวคิดของ Joseph Nye. นาวิกานุสาร, 32-47. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2566, จาก <http://www.navedu.navy.mi.th/stg/tnssc/pdf/84-sp.pdf>
- [11] กนกกาญจน์ อนุแก่นทราย. การใช้ SOFT POWER เพื่อขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรม. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2566, จาก <http://www.bphosp.or.th/pdf/250565-1.pdf>
- [12] พิระ เจริญวัฒนกุล. (2565). "ยุทธศาสตร์ Soft Power" ของไทย และความหนักใจในการสร้าง Moral Authority ด้านการต่างประเทศ. วิเทศปริทัศน์, 6, 1-5.

ประวัติผู้เขียนบทความ

มร. รจิตปริญญา

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต และปริญญาโท วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี งานวิจัยที่สนใจ การสื่อสารไร้สาย คอมพิวเตอร์

ผลของการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป

ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

The Effects of Blended Learning During the COVID-19 in General Mathematics of Engineering Students, Southeast Asia University

สมใจ ธวัชพงศ์ศรี^{1*}

¹ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ: somjait@sau.ac.th, 02-8074500 ต่อ 399

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสาน และศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 700407 คณิตศาสตร์ทั่วไป ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน โดยใช้เวลาในการทดลองและเก็บข้อมูลเป็นเวลา 16 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) การเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป 2) แบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ 1) t-test แบบ Dependent เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

คำหลัก: การเรียนแบบผสมผสาน, การเรียนออนไลน์, โควิด-19

Abstract

The purpose of this research was to compare achievement of blended learning and to study the satisfaction of the students toward blended learning during the COVID-19 in General Mathematics of Engineering Students, Southeast Asia University. The population was 35 students of Faculty of Engineering, Southeast Asia University who studied 700407 General Mathematics course in the first semester of the academic year 2022. The instruments used for this experiment were 1) blended learning during the COVID-19 in General Mathematics. 2) General Mathematics pre-test and post-test. 3) the satisfaction of questionnaire toward blended learning during the COVID-19 in General Mathematics. The experiment process and data collection were conducted in 16 weeks. The statistical tools used in data analysis were 1) dependent t-test to compare achievement in General Mathematics before and after using blended learning during the COVID-19. 2) mean and standard deviation of the questionnaire scores to assess the

students' satisfaction toward blended learning during the COVID-19 in General Mathematics. The results revealed that 1) an achievement in General Mathematics after using blended learning during the COVID-19 were significantly higher at the .05 level. 2) The students' satisfaction toward blended learning during the COVID-19 in General Mathematics was at high satisfied level.

Keywords: blended learning, online learning, COVID-19

1. บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยวางเป้าหมายด้านผู้เรียนเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ซึ่งประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) [1]

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นเชื้อที่มีการแพร่อย่างรวดเร็วและกว้างขวางในหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย อันส่งผลกระทบต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ออกประกาศมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยกำหนดมาตรการและแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานภายในกระทรวงพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ [2] สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน การวัดประเมินผล เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) คือ นวัตกรรมการศึกษาที่รวมการเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน มีการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าที่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ผสมผสานกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้จะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ โดยเน้นถึงบทบาทของเทคโนโลยีที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น [3] นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารและช่องทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเชื่อมโยงความรู้ทำให้เกิดการพัฒนาความคิดวิเคราะห์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและยืดหยุ่นเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่างๆ ในการเรียนรู้ [4] การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับสถานการณ์ของสังคมในขณะนี้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของคนในสังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทเสมือนปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต และปัญหาการใช้ชีวิตในสภาพการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-

19 ที่มีผลกระทบต่อการศึกษา [5] การเรียนแบบผสมผสานจึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นทางเลือกใหม่สำหรับการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์มีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติในห้องเรียน ผสมผสานกับการสอนแบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Teams ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีการออกแบบมาเพื่อเป็นสื่อกลางในการทำงานด้านต่างๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร การนัดหมาย การประชุม การประกาศ การติดตามงานหรือโครงการ และการติดตามข่าวสาร เป็นต้น โดยเป็นเหมือนศูนย์กลางในการเข้าถึงบริการต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวระบบ office 365 เช่นจัดการการสนทนา ไฟล์และเครื่องมือทั้งหมด ในพื้นที่ทำงานของทีมทีเดียว รวมถึงสามารถเข้าถึง SharePoint, OneNote, PowerBI และ Planner ได้ในทันที สร้างและแก้ไขเอกสารได้โดยตรงจากในแอป อีกทั้งมีจุดเด่นในด้านความสะดวกสบาย ความปลอดภัย รูปร่างหน้าตาที่ทันสมัย ใช้งานได้ง่าย รวมถึงยังมีการจัดการแบ่งพื้นที่หรือกลุ่มในการทำงานกันอย่างชัดเจน ใช้เป็นพื้นที่ทำงานระหว่างผู้เรียนและผู้สอน [6]

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา อีกทั้งยังสามารถนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเต็มรูปแบบในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์อยู่ในระดับมาก

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การจัดการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป สำหรับนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2. นำผลวิจัยเรื่องการจัดการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 700407 คณิตศาสตร์ทั่วไป ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

5.2 ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยจัดการเรียนการสอนดังนี้ สัปดาห์ที่ 1-7 เรื่องสมการ ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน สัปดาห์ที่ 9-16 เรื่องเมตริกซ์ ระบบสมการเชิงเส้น

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้นคือการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป

ตัวแปรตามคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสาน ในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป และความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนเรียน ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ครั้งที่ 2 จำนวน 4 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน
2. การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป
3. แบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปหลังเรียนครั้งที่ 1 จำนวน 3 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน และครั้งที่ 2 จำนวน 4 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน
4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป

5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมี

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ครั้งที่	ประเมิน	n	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	p-value
1	ก่อนเรียน	35	2.31	3.14	13.13	20.06	0.00
	หลังเรียน		15.44	4.31			
2	ก่อนเรียน	35	2.26	3.49	19.54	17.61	0.00
	หลังเรียน		21.8	6.69			
รวม	ก่อนเรียน	35	2.29	3.33	16.34	15.35	0.00
	หลังเรียน		18.62	6.46			

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนและหลังการเรียนแบบผสมผสาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง

ขั้นตอนดังนี้

1. ชี้แจงให้นักศึกษารับทราบเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปและทดสอบก่อนเรียนครั้งที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 1 และครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 9
2. ให้นักศึกษาเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปในห้องเรียน สัปดาห์ที่ 1,3,5,7,10,12,14,16 และเรียนออนไลน์ผ่านระบบ Microsoft Team สัปดาห์ที่ 2,4,6,9,11,13,15 รวมระยะเวลา 15 สัปดาห์ๆ ละ 3 ชั่วโมง
3. ทดสอบหลังเรียนครั้งที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 7 และครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 16
4. นักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป

6. ผลการวิจัย

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้นำมาทดสอบค่าสถิติ t-test แบบ Dependent เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป แสดงผลในตารางที่ 1

ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปในการเรียนแบบผสมผสานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยที่คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปหลังการเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 18.62 คะแนน ($\bar{X}=18.62$, S.D.=6.46) และคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนการเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 2.29 คะแนน

($\bar{x}=2.29, S.D.=3.33$) คะแนนผลต่างเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไประหว่างหลังเรียนและก่อนเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 16.34 คะแนน ($\bar{D}=16.34$) โดยมีค่าทดสอบทีเท่ากับ 15.35 ($t=15.35$) เมื่อพิจารณาจากการสอบแต่ละครั้งพบว่าครั้งที่ 1 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปหลังการเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 15.44 คะแนน ($\bar{x}=15.44, S.D.=4.31$) และคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนการเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 2.31 คะแนน ($\bar{x}=2.31, S.D.=3.14$) คะแนนผลต่างเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไประหว่างหลังเรียนและก่อนเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 13.13 คะแนน ($\bar{D}=13.13$) โดยมีค่าทดสอบทีเท่ากับ 20.06 ($t=20.06$) ส่วนครั้งที่ 2 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปหลังการเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 21.8 คะแนน ($\bar{x}=21.8, S.D.=6.69$) และคะแนน

เฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนการเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 2.26 คะแนน ($\bar{x}=2.26, S.D.=3.49$) คะแนนผลต่างเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไประหว่างหลังเรียนและก่อนเรียนแบบผสมผสานเท่ากับ 19.54 คะแนน ($\bar{D}=19.54$) โดยมีค่าทดสอบทีเท่ากับ 17.61 ($t=17.61$) สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปก่อนและหลังการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1.เนื้อหาครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา	4.57	0.68	มาก	6
2.สอนอย่างมีขั้นตอนและตรงประเด็น	4.75	0.51	มาก	1
3.สอนครบตามเวลาที่กำหนด	4.68	0.54	มาก	3
4.มีการอธิบายเนื้อหาอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย	4.64	0.55	มาก	4
5.มีแบบฝึกหัดสอดคล้องกับบทเรียน	4.50	0.73	มาก	7
6.การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆหรือวิชาอื่นๆ	4.18	1.00	มาก	13
7.ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมการสอนและตรงเวลา	4.71	0.52	มาก	2
8.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย	4.68	0.60	มาก	3
9.ผู้สอนใช้คำถามที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน	4.57	0.62	มาก	6
10.ผู้สอนให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง	4.61	0.62	มาก	5
11.ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	4.57	0.62	มาก	6
12.ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนแบบผสมผสาน	4.43	0.82	มาก	8
13.ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชา	4.25	0.91	มาก	11
14.ผู้เรียนมีวินัยในการเข้าเรียน	4.29	0.34	มาก	10
15.มีสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้	4.32	0.76	มาก	9
16.สามารถทบทวนเนื้อหาบทเรียนได้	4.32	0.93	มาก	9
17.สามารถเข้าเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา	4.32	0.97	มาก	9
18.ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.32	0.89	มาก	9
19.มีความสะดวกในการใช้	4.29	0.99	มาก	10
20.การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถทำได้ไปในสถานการณ์ปกติ	4.21	1.01	มาก	12
ค่าเฉลี่ยรวม	4.46	0.79	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก

($\bar{x}=4.46, S.D.=0.79$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ที่กำหนดไว้ โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยดังนี้ สอนอย่างมีขั้นตอนและตรงประเด็น ($\bar{x}=4.75, S.D.=0.51$) ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมการสอนและ

ตรงเวลา ($\bar{x}=4.71$, $S.D.=0.52$) สอนครบตามเวลาที่กำหนด ($\bar{x}=4.68$, $S.D.=0.54$) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย ($\bar{x}=4.68$, $S.D.=0.60$) มีการอธิบายเนื้อหาอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{x}=4.64$, $S.D.=0.55$) ผู้สอนให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ($\bar{x}=4.61$, $S.D.=0.62$) เนื้อหาครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา ($\bar{x}=4.57$, $S.D.=0.68$) ผู้สอนใช้ข้อคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ($\bar{x}=4.57$, $S.D.=0.62$) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ($\bar{x}=4.57$, $S.D.=0.62$) มีแบบฝึกหัดสอดคล้องกับบทเรียน ($\bar{x}=4.50$, $S.D.=0.73$) ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนแบบผสมผสาน ($\bar{x}=4.43$, $S.D.=0.82$) มีสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.32$, $S.D.=0.76$) สามารถทบทวนเนื้อหาบทเรียนได้ ($\bar{x}=4.32$, $S.D.=0.93$) สามารถเข้าเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ($\bar{x}=4.32$, $S.D.=0.97$) ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}=4.32$, $S.D.=0.89$) ผู้เรียนมีวินัยในการเข้าเรียน ($\bar{x}=4.29$, $S.D.=0.34$) มีความสะดวกในการใช้ ($\bar{x}=4.29$, $S.D.=0.99$) ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ($\bar{x}=4.25$, $S.D.=0.91$) การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถทำได้ต่อไปในสถานการณ์ปกติ ($\bar{x}=4.21$, $S.D.=1.01$) การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆหรือวิชาอื่นๆ ($\bar{x}=4.18$, $S.D.=1.00$) ทั้งนี้ นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ การเรียนแบบผสมผสานมีความเข้าใจง่ายและหลากหลายดี ในการเรียนแบบออนไลน์สามารถทบทวนย้อนหลังได้ ส่วนการเรียนในห้องเรียนทำให้ติดตามงานได้ดีกว่า สรุปได้ว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปในระดับมาก

7. การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ลัยเอเชียอาคเนย์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป มีการผสมผสานรูปแบบการเรียนการสอนทั้งการเรียนแบบออนไลน์และเรียนในห้องเรียน เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Driscoll, M. [7] ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการนำคุณลักษณะที่ดีที่สุดของการเรียนในห้องเรียนและการเรียนแบบออนไลน์รวมเข้าด้วยกัน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างอิสระและลดเวลาสอนในห้องเรียน พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ท้าทายและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลและศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองได้ดีขึ้น และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lorico DS. Lapitan, Jr., Cristina E. Tiangco, Divine Angela G. Sumalinog, Noel S. Sabarillo, and Joey Mark Diaz. [8] พบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีในระดับปริญญาตรีโดยใช้แพลตฟอร์ม video conferencing เช่น Zoom หรือ Google Meet ผสมผสานกับการจัดทำบันทึกวิดีโอการสอนเผยแพร่ทางยูทูป เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนและมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผลกระทบเชิงบวกต่อนักศึกษาและครูผู้สอน ทั้งนี้ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนกับความพร้อมในเครื่องมือการสอนบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถปรับไปสู่การสอนออนไลน์อย่างเต็มตัวในอนาคตต่อไป และงานวิจัยของ พฤกษา มัญญาเกศ [9] พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนจากการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเรื่องภาคตัดกรวย เช่นเดียว กับ ดนัยศักดิ์ กาโร [10] ที่พบว่าผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียนจากการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน ใน

รายวิชาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาออนไลน์ ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์มีคุณภาพอยู่ในระดับดี และงานวิจัยของ สุวรรณ จัษฎทอง [11] ที่พบว่านักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19

2. จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าความพึงพอใจในการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจต่อการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปของนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนแบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปเป็นการจัดการเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนและนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lorico D.S. Lapitan, Jr., Cristina E. Tiangco, Divine Angela G. Sumalinog, Noel S. Sabarillo, and Joey Mark Diaz. [8] ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานวิชาเคมี ในด้านความมีเสถียรภาพของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนกับความพร้อมในเครื่องมือการสอนบนอินเทอร์เน็ต โดยครูผู้สอนจะต้องหาแนวทางในการปรับปรุงการมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษา และการนัดหมายระหว่างชั้นเรียนออนไลน์ ส่วนงานวิจัยของ พฤกษา มัญจาคาภ [9] พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เรื่องภาคตัดกรวยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจในด้านที่ผู้เรียนทราบผลการประเมินทุกครั้ง เช่นเดียวกับ สุวรรณ จัษฎทอง [11] พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 โดยพึงพอใจในด้านอาจารย์มีการใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาบริบท และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ตามความต้องการและความถนัดของนักศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ดวงใจ

ชนก พรรษา, ปัญพร พจนปัญญา และอติปัทย์ บุญเหมาะ [12] ที่พบว่านักศึกษายอมรับการเรียนแบบผสมผสานในชั้นเรียนปกติและการเรียนออนไลน์แบบกะทันหัน ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยเสนอให้มีสัดส่วนของการเรียนในชั้นเรียนร้อยละ 70 และแบบออนไลน์ร้อยละ 30 โดยมีประเด็นคือ 1) ปฏิสัมพันธ์ 2) บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และ 3) อุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นประเด็นที่ปรากฏร่วมกับข้อดีของการเรียนในชั้นเรียนและข้อด้อยของการเรียนออนไลน์ ประเด็นด้านการใช้เวลาใช้ง่าย และการกำหนดเวลาเรียน ปรากฏร่วมกับข้อดีของการเรียนออนไลน์และข้อด้อยของการเรียนในห้อง ข้อเด่นเฉพาะของการเรียนออนไลน์คือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการจัดการเรียนของตนเอง และลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ COVID-19 ส่วนข้อด้อยเฉพาะคือภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอน

1. คำนึงถึงความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการใช้งาน เพื่อสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและให้ผู้เรียนเข้าถึงบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนควรเน้นความเข้าใจพื้นฐาน การพัฒนาทักษะความรู้ การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ควรจัดหาแหล่งสืบค้นข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ควรใช้สื่อที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน
2. ควรเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างทางเลือกในการรับข้อมูลให้หลากหลายช่องทางมากยิ่งขึ้น และช่วยส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกที่ทุกเวลา
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้

แบบผสมผสานในช่วงโควิด-19 วิชาคณิตศาสตร์ทั่วไปกับ
การจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/vsXS2>, เข้าดูเมื่อวันที่ 10/02/2565.
- [2] กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). ประกาศมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.mhesi.go.th/images/Pusit2021/pdfs/15-AnnCovid.pdf>, เข้าดูเมื่อวันที่ 7/09/2564.
- [3] Graham. C.R. (2012). *Introduction to Blended Learning*, URL: <https://shorturl.asia/N63nH>, access on 15/05/2022.
- [4] แผงกมล เพชรเกลี้ยง. (2563). การเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ECEM/article/view/254801>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/07/2565.
- [5] ทศนีย์ ธารพร, อาร์มภ์ เอี่ยมล่อ และ เบญจวรรณ รุ่งเรืองศุภรัตน์. (2563). การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) กับอนาคตการจัดการศึกษาสำหรับสังคมในแบบฐานวิถีชีวิตใหม่, *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี*, ปีที่ 1 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม-ธันวาคม 2563, หน้า 13-20.
- [6] ศูนย์บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2563). *Microsoft Teams คืออะไร*. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://cits.mfu.ac.th/news-cits/article.html>, เข้าดูเมื่อวันที่ 7/08/2564.
- [7] Driscoll, M. (2002). *Blended Learning: Let's Get Beyond the Hype*. URL: com/services/pdf/blended_learning.pdf, access on 15/05/2022.
- [8] Lorico DS. Lapitan, Jr., Cristina E. Tiangco, Divine Angela G. Sumalinog, Noel S. Sabarillo, and Joey

Mark Diaz. (2021). *An effective blended online teaching and learning strategy during the COVID-19 pandemic*, URL: nml.nih.gov/pmc/articles/PMC7847201/, access on 8/09/2022.

- [9] พลฤกษา มัญญาจากเกท. (2563). การพัฒนาการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเรื่องภาคตัดกรวย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://anyflip.com/aoyw/cqem/basic>, เข้าดูเมื่อวันที่ 20/04/2565.
- [10] ดนัยศักดิ์ กาโร. (2563). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน ในรายวิชาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาออนไลน์. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <C:/Users/USER/Downloads/Publish-60f7c40e08813b0001bfff588-PAPER.pdf>, เข้าดูเมื่อวันที่ 2/08/2565.
- [11] สุวรรณ จัยทอง. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู, *วารสารรำไพพรรณี*, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2, พฤษภาคม – สิงหาคม 2565, หน้า 126-133.
- [12] ดวงใจชนก พรธรา, ปัญญาพร พจนปัญญา และ อธิปัตย์ บุญเหมาะ (2565). ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียนในชั้นเรียนปกติและการเรียนออนไลน์แบบกะทันหัน ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/0q62V>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/07/2565.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมใจ ธวัชพองศรี
อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ประวัติการศึกษา

วท.ม (คณิตศาสตร์ประกันภัย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วท.บ.(คณิตศาสตร์ประยุกต์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Evaluating Implementation Priorities of Farm-to-Market Roads (FMR) to Connect Small Agricultural Communities under the Philippine Rural Development Program (PRDP)

Bing C. Pabres^{1*} and Yvette Fe A. Morrondoz²

¹ Business English Dept. Faculty of Arts and Sciences

² Southeast Asia University, Nongkhaem-10160 Bangkok, Thailand

*bcpabres@alum.up.edu.ph, 0615423019

Abstract

The implementation of PRDPs contribute to inclusive growth by unleashing the economic potential of rural producers by investing in targeted climate resilient agri-fishery infrastructure and by upgrading value to agri-based enterprises identified in ground-validated Provincial Commodity Investment Plans linked to national commodity road maps. According to National Economic and Development Authority or NEDA, the Philippine Rural Development Program (PRDP) is a six-year program (2013 -2018) designed to establish the government platform for modern, climate-smart, and market-oriented agri-fishery sector. It focuses on expanding and improving market access, improving competitiveness, and introducing reforms in the internal operations of the Department of Agriculture (DA).

Keywords: Farm-to-market road, Communities, Rural development

1. Introduction

According to National Economic and Development Authority (NEDA), the Philippine Rural Development Program (PRDP) is a six-year program which is from 2013 - 2018 designed to establish the government platform for modern, climate-smart, and market-oriented agri-fishery sector [1]. It focuses on expanding market access, improving market access, and improving competitiveness while introducing reforms in the

internal operations of the Department of Agriculture.

The Department of Agriculture's (DA) PRDP has an allocated budget of 27.48 billion pesos composed of financing from the World Bank loan; Global Environment Facility (GEF) grant; National Government's counterpart; and Local Government Units (LGUs) of 20.50 billion; 287 million, 3.579 billion, and 3.118 billion, respectively [2]. As of January 17, 2023, DA's-

PRDP has a total of 79 provincial projects: 38 in Luzon, 15 in Visayas, and 26 in Mindanao [2].

One particular aspect of the PRDP is its continuous development of Farm to Market Road (FMR) programs in small town communities. In particular, the town of Camarines Norte and constituents of small barangays of municipalities benefited from this program. In Bicol Region alone, the provinces of Albay, Camarines Sur, Camarines, Norte, Catanduanes, Masbate and Sorsogon projects with completed FMRs, bridges, Potable Water Supply (PWS) and others had a total cost of 11,358,489,747.22 pesos [3]. In Camarines Norte, three FMRs were completed and one of the projects is the concreting of road to connect the small agricultural communities in Angas, Mandazo, and Lidong [4].

The construction of the concrete road in these small town communities allowed farmers, locals, visitors, public transportation operators and drivers to easily traverse the previously earth and mud road. It's not just the convenience, but the project enables the farmers to buy and sell their produce after the completion of 5.0533-kilometer road by making it possible for farmers and consumers to meet halfway. In addition, the speed brought by the concrete road provides better movement of farm products which made the prices cheaper because of ease of transportation brought by farm-to-market roads.

Kapur [5] highlighted 10 components of rural development policy to bring about rural development which are required for rural development involves environmental conditions, ecological settings, technology, infrastructure, self-reliance, law and order,

education, training programs, distributive justice, and medical and health care. One of the components which is applicable for the development of rural communities in the Philippines is infrastructure. According to Kapur [5], the development of infrastructure is integral to the development of rural areas. The infrastructural facilities that need to be developed in rural communities are roads, transportation, communications, power supplies, water supplies, public services, broadcasting and telecommunications.

One of the infrastructures that Kapur [5] suggests is the development of rural areas through farm-to-market roads. The FMR specifically connects farmers and other rural dwellers to markets where they can sell their products. In the case of FMRs, these are usually located in remote areas which are typically less developed or totally untapped at all. FMRs play a crucial role in municipalities, barangays, and neighboring communities by providing access and connecting the locals to essential services such as healthcare and education. These roads that provide accessibility to residents, particularly farmers have a great impact or contribution to the success of small-scale farmers.

2. Literature Review

Csaki & Tuck [6] identified broad objectives in their rural development research in Eastern Europe and Central Asia and found that traditional focus on agriculture has not been adequate to bring about significant reductions in rural poverty. According to Csaki & Tuck [6], rural

poverty and rural development need to be considered in a cross-sectoral context because of the “connectedness” of rural residents to many economic sectors –only one of which is agriculture.

Monsanto [7] defined rural development as the one that reflects the kind of approaches it will adopt to improve the living standards of the mass or the low-income population residing in rural areas and making the process of their development self-sustaining. The definition has three features with implications for the implementation of rural development.

Improving the living standards of the subsistence population involves the mobilization and allocation of resources so as to reach a desirable balance over time between the welfare and productive services available to the subsistence rural sector. Man's participation requires that resources be allocated to low-income regions and classes and that the productive and social services should actually reach them [8].

To make the process self-sustaining, it requires development of the appropriate skills and implementing capacity and the presence of institutions at the local, regional, and national levels to ensure the effective use of existing resources. Self-sustenance means reaching the subsistence populations through development programs [7].

2.1 Objectives

The objective of the authors is to study the implementation of the PRDP-FMR project in the three villages in the small communities of

Angas, Mandazo, and Lidong in the municipality of Basud. Additional goals are to analyze, synthesize, and integrate the rural development components that are present or lacking thereof.

In addition to those goals, solutions and recommendation will be offered based on the analytical points derived from the gathered information. Feedback will also be provided on the project itself, the manner of its implementation, and discuss how the project benefits the community.

Below are the specific objectives of the case study:

1. Discuss the economic benefits of the FMR for the community– particularly job opportunities.
2. Identify some of the challenges and limitations after the completion of the project among the residents.
3. Provide recommendations for the long term sustainability of the FMR.

In general, the researchers will look at the overall impact of the project on the community it is proposed to make sure that FMRs would meet the demand of the stakeholders and capitalize on its projected benefits, respectively.

3. Methodology

The study was conducted by studying the FMR project which is related to “Any Past (Completed) Rural Development Program in Any of the Barangays in Basud Camarines Norte” report through the Freedom of Information Act or FOI under Executive Order No. 2, Series of 2016 on Freedom of Information in the Executive Branch [9]. The request was sent on November

16, 2022 with tracking number: DA-563974905002. The request was successful and the government agency that handles the documents related to the area of rural development projects was contacted.

3.1 Data collection

Data gathering and related literature were gathered from November to December 2022 with the hope of learning more about the study. DA web sites and NEDA portal, including World Bank database provided ample amount of information and were thoroughly studied.

To further integrate the study with rural development principles, the researchers used the main source of related literature materials from Department of Agriculture (DA), and additional information were obtained from FOI Executive Branch, DA web site, NEDA, and Philippine E-Journals, respectively.

3.2 Demographics

The PRDP-FMR project in Angas, Mandazo, and Lidong highlighted one of Kapur's 10 components of rural development. The beneficiaries of the FMR project include 2,293 people with approximately 1,185 males and 1,102 females (see Table 1 below). The majority of local products which are produced from different barangays are coconut, rice, banana, and other high value agricultural crops (see Table 2). Below is the breakdown of population who are the beneficiaries of the FMR project.

Table 1 Total Population in Villages

Villages	Male	Female	Total
Angas	614	561	1,175
Amandazo	365	346	711
Lidong	206	195	407
Total	1,185	1,102	2,293

Adapted from: PRDP-MIS / DA

Table 2 Local Products and Valuable Crops in Road Influence Area (RIA)

Products/Crops	Area in hectares
Coconut	1,001
Rice	168
Vegetables	61
Banana	40
Pineapple	42
Total	1,312

Adapted from: PRDP-MIS / DA

3.3 Overview of the project

The study adheres to the overview of the implemented FMR project which began in May 2018; completed, and turned over in August 2019 with a total cost of 48,887,313.98 PHP [7] in one of Basud's rural areas, which is the concreting of Angas to Lidong Farm to Market Road. The primary document which the author has studied included the information stated in Table 3.

Table 3 The FMR project

A. Sub-project	Farm to Market Road
title	
B. Sub-category	Rehabilitation/Improvement
C. Dimensions	5.0533 Kms. Road with carriage way of 5 meters with 1.5 shoulder on both sides.

Table 3	The FMR project (Cont.)
Dimensions (Cont.)	With drainage, slope protection, and road sign
D. Implementing Unit	Local Government
E. Number of beneficiary	Six villages

Adapted from: PRDP-MIS / DA

Based on the project's proposal, the implementing units of the FMR in the municipality practiced due diligence by conducting surveys which are exhibited in Table 4.

Table 4 Social, environmental, and risk analysis

Planning	Actions/findings
1. Ocular inspections	Certificate from Bureau of Lands
2. Interviews	No threats to humans
3. Ancestral domains	None
4. Possible damage to houses, properties, crops	Minimal damage
5. Displacement	None
6. Environment	Far from habitat

Adapted from: PRDP-MIS / DA

4. Discussion and analysis

The data in Table 4 exhibited the due diligence and careful planning of the implementing LGUs, government agencies, and contractors by providing a complete detail of how the project is going to be implemented, who are going to be affected, including surveys on possible encroachment on Indigenous People (IP) ancestral lands, natural habitat, damage to

properties, people that might be displaced, and the extent of possible damage to crops and workers.

All possible damage and hazards were also mitigated: (1) by adding signage, riprapping, and other infrastructure improvement; economic and social analysis through (2) community involvement by prioritizing the employment of locals throughout the duration of the project; and concerns of locals were also given considerations by (3) assigning a focal person to address all grievances and allow others to convey their feelings and concerns about the ongoing project through suggestions/complaints box.

Despite of these list of preventive measures and due diligence, there are issues that must be addressed including the compensation for affected land-owners whose crops were damaged. From the study, the government did not clearly state how those poor residents, who had their land and farm destroyed and encroached were compensated. The 3,050 (m²) was big enough to produce enough agricultural products and provide ample sustenance for the affected family (see Table 5).

Table 5 Affected Farmers in the Road Influence Villages

Affected farmers	Village	Land in (m ²)	Acquired land in (m ²)
Farmer 1	Angas	43,160	580
Farmer 2	Angas	11,880	690
Farmer 3	Angas	43,559	1,780
Total	Area	98,599 m²	3,050 m²

Adapted from: PRDP-MIS / DA

Another issue that must be discussed is that the implementation of the project does not exempt the LGUs from providing social-security benefits for locals who were hired and must also adhere to the prevailing daily wages during those times. Farming and concreting a road are totally different, and those who were accustomed to farming might not be able to cope up with the stress of the back-breaking work where exposure to sunlight and heat during asphaltting and concreting process is prevalent.

Finally, alternative routes during the construction was not stated whether the residents of the affected barangays of Lidong, Angas, and Mandazo were provided with proper mode of conveyance since constructions might hamper the usual pace of movement of goods and conveyance especially for farmers and those who require immediate medical attention.

On the positive note, the completion of the project has made logistics and transportation convenient which unlocks opportunities for private sectors to invest in business and activities in rural areas. When people and places are accessible through paved roads, businesses and jobs are created, and the value of properties increase.

The benefits of FMRs are massive, but its implementation demands responsibilities from its beneficiaries. The completion of the road does not necessarily mean it is there to last and will only bring prosperity. It requires continuous evaluation to assess the impact of the project on costs of transportation and overall economic and social benefits.

When the contractors left, the responsibilities are transferred to the community. The following questions that remain include the capability of the community to identify the areas where the project could be improved; how are they going to sustain its unintended consequences of privacy issues when people can bring almost anything to sell; and the possible decreasing number of people who patronize their local stores now have their opportunity to wander somewhere buy goods with cheaper prices.

5. Conclusion

There are always trade-offs between growth and poverty alleviation in the name of rural development. Some projects will always have its unintended consequences in the society, environment, and the community itself. On the other hand, the benefits always outweigh the risk due to the physical availability of the project—in this case, the road. No one can take that away from where it is put and placed. It will stay there forever.

Unlike other rural development programs, like planting crops, farming plants, and growing aquatic food resources, FMRs are built to physically sustain the test of nature and the abuse of human beings. It is not just the ruggedness and toughness of the road, but barriers were also destroyed to unlock possibilities hampered by the muddy and dusty roads for decades. FMRs are also really practical and cost effective since it does not require immediate maintenance. Alternative materials to

fix cracked portions of roads could be sourced and found within its surroundings.

Viability is also one of the major effect despite some of the trade-offs where people have to waive their rights for their lands to be destroyed. Many of these FMR projects generate private income or returns to farmers. The public investment made by LGUs through the funding from PRDP in FMR projects ultimately benefit the public.

On the other hand, the authors' curiosity about the project as to why there is not an indicated cost of recovery or compensation for the three households (see Table 5). The farmers are always willing to give way and of course who can resist the government if they can gain better form of returns, by the way? Now the question is what will happen if the projected benefits (other than having a shiny-pavement) of the project are not high enough or did not meet all the expectations?

Another set of issues which the authors discussed in the analytical points is the possibility of migration or social-dislocation after the completion of the road. Out-of-control migration; and at the same time, dying local small businesses in Lidong, Angas, and Mandazo due to declining number of customers might lead to residents leaving their community. If this happens, congestion on cities, like in Manila, is going to be pervasive everywhere, and the intended purpose of the FMR in Lidong, Angas, and Mandazo might not adhere to the ratio of the cost-benefit-test.

6. References

- [1] What is the Philippine Rural Development Program? (2014, June 24). *National Economic and Development Authority (NEDA)*. Retrieved January 19, 2023 from <https://nro13.neda.gov.ph/what-is-the-philippine-rural-development-program/>
- [2] How Much Budget is Allocated for the PRDP? (2017, June 7). *Philippine Rural Development Project- Department of Agriculture*. Retrieved January 19, 2023 from <http://prdp.da.gov.ph/faqs/how-much-budget-is-allocated-for-the-prdp/>
- [3] Sub-Project by Region-Bicol. (2023, January 19). *Philippine Rural Development Project- Department of Agriculture*. Retrieved January 19, 2023 from http://prdp-mis.da.gov.ph/web/lbuild/details-province/Region_5
- [4] Concreting of Angas – Lidong Farm to Market Road. (n.d.). *Philippine Rural Development Project- Department of Agriculture*. Retrieved January 19, 2023 from <http://prdp-mis.da.gov.ph/sesdocs/680f09136ba8643e02c98c5e5c9feba5.pdf>
- [5] Kapur, R. (2019). *Rural Development Approaches and Strategies*. Retrieved January 19, 2023 from https://www.researchgate.net/publication/332253064_Rural_Development_Approach
- [6] Csaki, C. & Tuck, L. (2000). *Rural Development Strategy: Eastern Europe and Central Asia*. The World Bank. The International Bank for Reconstruction and Development. Washington D.C.

- [7] Monsanto, A.M. (2022). *UNIT 1 The Concept of Rural Development*. AGDE 201 Notes. Personal Collection of A.M. Monsanto. Visayas State University.

- [8] Dawson, A. (1976). *Towards the Practical Implementation of Life-long Education in Rural Areas*. UNESCO. UNDESDOC Digital Library. Retrieved January 19, 2023 from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf00000074938>

- [9] Any Past (Completed) Rural Development Program in Any of the Barangays in Basud Camarines Norte. (2022, November 16). *Freedom of Information Request*. Department of Agriculture - Freedom of Information Philippines. Retrieved January 19, 2023 from <https://www.foi.gov.ph/requests/aglzfmVm b2ktcGhyHAsSB0NvbRlbnOiD0RBLTU2Mzk3 NDkwNTAwMgw>

Authors' Profiles

Bing C. Pabres

Master in Agricultural Dev. - Language Teaching
Visayas State University, Philippines (on-going)
Postgraduate in Language & Literacy Education
University of the Philippines (UPOU)
Bachelor of Science in Business Administration
Ateneo de Naga University, Philippines

Yvette Fe A. Morrondoz

Master in Agricultural Dev. – Language Teaching
Visayas State University, Philippines (on-going)
Postgraduate in Language & Literacy Education
University of the Philippines (UPOU)
Bachelor of Education – English & Literature
Northern Mindanao Colleges, Philippines

ผลตอบแทนของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนหลังสถานการณ์โควิด-19

Return of Private Hospital Business after the COVID-19

ฉลวย ทองสมบูรณ์¹

¹ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 แขวงหนองค้างพูล เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ: chaluayt@sau.ac.th, 086-7116965

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ยผลตอบแทนด้วยอัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหลังสถานการณ์โควิด-19 การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยช่วงปี 2562 – 2565 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะบริษัทที่มีกำไรสุทธิสูงสุด 10 อันดับแรก จากจำนวน 22 บริษัท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า หลังสถานการณ์โควิด-19 ในปี 2565 เปรียบเทียบกับช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในปี 2564 ผลตอบแทนของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน ในด้านอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) และอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) มีค่าเฉลี่ยลดลง ส่วนอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) และอัตราส่วนการจ่ายเงินปันผลต่อหุ้น (DY) มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

ค ทัก: ผลตอบแทน, โรงพยาบาลเอกชน, หลังสถานการณ์โควิด-19

Abstract

The purpose of this research was to study average returns with financial ratios of private hospital businesses listed on the Stock Exchange of Thailand after the COVID-19 situation. This research uses secondary data, by studying the data, from companies listed on the Stock Exchange of Thailand during the years 2019 – 2022, using a specific sample group with the most profitable companies, the top 10 out of 22 companies. The statistics used in data analysis are frequency and mean. The research results showed that, after COVID-19 situation in 2022 compare with during the COVID-19 situation in 2021, return of private hospital business in return on equity, return on asset, net profit margin and price/earning per share had decreased in average. But earning per share and dividend yield had increased in average.

Keywords: returns, private hospital, after COVID-19 situation

บทนา

ในปี 2565 ประเทศไทยเป็นปีของการฟื้นตัว หลังจากการแพร่ระบาดของโควิด19 และมีแนวโน้มกลับเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้นเป็นลำดับ จากพิษโควิด-19 ส่งผล

กระทบให้เศรษฐกิจไทยซบเซามากกว่า 2 ปี แต่หลังจากผ่านจุดต่ำสุดไปแล้วในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 ธนาคารแห่งประเทศไทย คาดว่าในปี 2565 นี้จะเป็นปีแรกที่เศรษฐกิจของไทยเริ่มฟื้นตัวอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยมีอัตราการ

โรงพยาบาลเอกชนเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีอัตรากำไรที่เติบโต
เพื่อรับเงินปันผลเพิ่มมากขึ้น รายงานวิจัยกรุงศรี [4]

วิธีการด นินงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มธุรกิจโรงพยาบาล
เอกชน หมวดธุรกิจการแพทย์ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จ นวน
22 บริษัท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ จากการสุ่ม
ตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะบริษัทที่มีผลกำไรสุทธิสูงสุด
จากงบการเงินปี 2564 จ นวน 10 อันดับแรก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็น
ข้อมูลทุติยภูมิ จากผลประกอบการที่สำคัญของแต่ละ
บริษัทรวบรวมข้อมูลอัตราส่วนทางการเงิน เฉพาะของ
กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนที่จ
ดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย ใช้ในการวิจัย
ทั้งหมด 10 บริษัท [5] ข้อมูลประกอบด้วย อัตราส่วน ก ำ
สุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วน ก ำสุทธิต่อส่วนของผู้ถือ
หุ้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตรากำไรต่อหุ้น อัตราส่วนเงิน
ปันผลต่อหุ้น และอัตราส่วนราคาต่อหุ้น ไรต่อหุ้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่และ
ค่าเฉลี่ย เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

น ข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุปผลดังตารางที่ 2 - 7 ดังนี้

ตารางที่ 2 อัตราส่วน ก ำสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกลุ่มธุรกิจ
โรงพยาบาลเอกชนเปรียบเทียบ 2562-2565

ตารางที่ 2	ROA: ก ำสุทธิต่อสินทรัพย์รวม %			
โรงพยาบาล	2565	2564	2563	2562
1.BDMS	12.68	8.56	8.36	15.58
2.BCH	18.20	44.30	11.99	12.82
3.CHG	34.28	63.25	17.76	14.85
4.RAM	7.32	19.41	3.62	9.31
5.VIBHA	7.29	9.66	4.24	7.96
6.SKR	15.71	25.20	7.69	6.36
7.THG	9.56	9.22	1.63	4.22
8.VIH	24.04	53.93	11.01	12.69

ตารางที่ 2	ROA: ก ำสุทธิต่อสินทรัพย์รวม % (ต่อ)			
โรงพยาบาล	2565	2564	2563	2562
9.BH	26.83	6.99	5.95	18.30
10.RJH	36.80	48.64	25.30	28.06
ค่าเฉลี่ย	19.27	28.92	9.76	13.02

ROA คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
(Return On Asset) โดยนากำไรสุทธิคูณ 100 หารด้วย
สินทรัพย์รวม ซึ่งบ่งชี้ว่ากิจการสามารถใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่
ในการก่อให้เกิด ก ำสุทธิได้มากน้อยเพียงใด [6] ตารางที่
2 พบว่าปี 2562 โรงพยาบาลที่มีค่า ROA สูง 3 อันดับ
แรกมีค่า ROA มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล
(13.02%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (28.06%)
อันดับที่ 2 รพ.บำรุงราษฎร์: BH (18.30%) และอันดับที่
3 รพ.กรุงเทพ:BDMS (15.58%) ปี 2563 พบว่า
โรงพยาบาลที่มีค่า ROA สูง 3 อันดับแรกมีค่า ROA
มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (9.76%) ได้แก่
อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (25.30%) อันดับที่ 2 รพ.
จุฬารัตน์:CHG (17.76%) และอันดับที่ 3 รพ.บางกอก
เซ็น: BCH (11.99%) ปี 2564 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า
ROA สูง 3 อันดับแรก มีค่า ROA มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุก
โรงพยาบาล (28.92%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.จุฬารัตน์:
CHG (63.25) อันดับที่ 2 รพ.ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์:VIH
(53.92%) และอันดับที่ 3 รพ.ราชธานี:RJH (48.64%)
และปี 2565 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า ROA สูง 3 อันดับ
แรก มีค่า ROA มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล
(19.27%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (36.80%)
อันดับที่ 2 รพ.จุฬารัตน์:CHG (34.28) และอันดับที่ 3
รพ.บำรุงราษฎร์: BH (26.83) จากการสังเกตพบว่าปี
2565 หลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่า
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) สูง 3 อันดับ
แรก ได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH รพ.จุฬารัตน์:CHG และรพ.
บำรุงราษฎร์: BH ตามลำดับ และปี 2564 ช่วงโควิด-19
บริษัทที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ใน
ระดับสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ รพ.จุฬารัตน์:CHG รพ.ศรี
วิชัยเวชวิวัฒน์:VIH และรพ.ราชธานี: RJH ตามล ดับ โดย

ภาพรวมอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมปี 2565 (19.27%) มีค่าเฉลี่ยลดลงจากปี 2564 (28.92%)

ตารางที่ 3 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเปรียบเทียบ 2562-2565

ตาราง 3	ROE: ก ำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (%)			
โรงพยาบาล	2565	2564	2563	2562
1.BDMS	14.51	9.24	8.40	20.13
2.BCH	23.91	68.93	18.72	19.00
3.CHG	36.82	72.53	22.69	19.41
4.RAM	11.42	28.65	5.12	11.66
5 VIBHA	9.96	17.74	5.64	10.86
6.SKR	16.41	29.20	8.88	6.42
7.THG	16.58	15.70	0.77	5.60
8.VIH	24.92	62.89	13.82	16.22
9.BH	26.70	6.79	6.25	19.51
10.RJH	49.03	58.64	28.53	29.31
ค่าเฉลี่ย	23.03	37.03	11.88	15.81

ROE คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นรวม (Return On Equity) โดยนํากำไรสุทธิคูณร้อยละส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนนี้ถือว่าการแสดงถึงความสามารถในการจัดการบริหารเงินทุนของผู้ถือหุ้นเพื่อให้เกิดผลกำไร ตารางที่ 3 พบว่า ปี 2562 โรงพยาบาลที่มีค่า ROE สูง 4 อันดับแรก มีค่า ROE มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (15.81%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (29.31%) อันดับที่ 2 รพ.กรุงเทพ:BDMS (20.13%) อันดับที่ 3 รพ.บำรุงราษฎร์:RH (19.51%) และอันดับที่ 4 รพ.จุฬารัตน์:CHG (19.41%) ปี 2563 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า ROE สูง 4 อันดับแรกที่มีค่า ROE มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (11.88%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (28.53%) อันดับที่ 2 รพ.จุฬารัตน์:CHG (22.69%) อันดับที่ 3 รพ.บางกอกเกษ: BCH (18.72%) และอันดับที่ 4 รพ.ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์: VIH (13.82%) ปี 2564 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า ROE สูง 4 อันดับแรก ที่มีค่า ROE มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (37.03%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.จุฬารัตน์: CHG (72.53%) อันดับที่ 2 รพ.บางกอกเกษ: BCH

(68.93%) อันดับที่ 3 รพ.ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์: VIH (62.89%) และอันดับที่ 4 รพ.ราชธานี: RJH (58.64%) และปี 2565 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า ROE สูง 4 อันดับแรกที่มีค่า ROE มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (23.03%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี: RJH (49.03%) อันดับที่ 2 รพ.จุฬารัตน์:CHG (36.82%) อันดับที่ 3 รพ.บ รุงราษฎร์: BH (26.70%) และอันดับที่ 4 รพ.ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์: VIH (24.92) จากการสังเกตพบว่าปี 2565 หลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่ากำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นรวม (ROE) สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ รพ.ราชธานี: RJH รพ.จุฬารัตน์:CHG และรพ.บำรุงราษฎร์: BH ตามล ดับ และปี 2564 ช่วงโควิด-19 บริษัทที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นรวม (ROE) ในระดับสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ รพ.จุฬารัตน์:CHG รพ.บางกอกเกษ: BCH และรพ.ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์: VIH ตามล าดับ โดยภาพรวมอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของปี 2565 (23.03%) มีค่าเฉลี่ยลดลงจากปี 2564 (37.03%)

ตารางที่ 4 อัตราส่วนกำไรสุทธิของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเปรียบเทียบ 2562-2565

ตาราง 4	NPM: อัตราส่วนกำไรสุทธิ %			
โรงพยาบาล	2565	2564	2563	2562
1.BDMS	14.24	11.20	11.07	19.08
2.BCH	16.69	34.86	15.43	14.43
3.CHG	27.37	35.56	15.60	12.80
4.RAM	20.64	40.62	5.73	26.67
5 VIBHA	17.34	24.78	8.50	14.45
6.SKR	17.92	22.20	8.97	6.53
7.THG	13.99	12.36	0.31	5.32
8.VIH	19.10	26.64	8.16	8.01
9.BH	23.75	9.78	9.72	20.09
10.RJH	30.34	32.32	22.02	21.99
ค่าเฉลี่ย	20.14	25.03	10.55	14.94

NPM คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิ(Net Profit Margin) โดยนํากำไรสุทธิคูณ 100 หารด้วยรายได้รวม อัตราส่วนนี้ ทําให้ทราบถึงความสามารถในการทํากำไรสุทธิของกิจการภายหลังจากหักค่าใช้จ่ายทุกรายการและใช้วัด

ความสามารถของบริษัทในการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่าย [7] จากตารางที่ 4 พบว่า ปี 2562 โรงพยาบาลที่มีค่า NPM สูง 4 อันดับแรก มีค่า NPM มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (14.94%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.รามคาแหง:RAM (26.67%) อันดับที่ 2 รพ.ราชธานี:RJH (21.99%) อันดับที่ 3 รพ.บำรุงราษฎร์:RH (20.09%) และอันดับที่ 4 รพ.กรุงเทพ:BDMS (19.08%) ปี 2563 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า NPM สูง 4 อันดับแรก มีค่า NPM มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (10.55%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (22.02%) อันดับที่ 2 รพ.จุฬารัตน์:CHG (15.60%) อันดับที่ 3 รพ.บางกอกเคม:SVH (15.43%) และอันดับที่ 4 รพ.กรุงเทพ:BDMS (11.07%) ปี 2564 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า NPM สูง 4 อันดับแรก มีค่า NPM มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (25.03%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.รามคาแหง:RAM (40.62%) อันดับที่ 2 รพ.จุฬารัตน์:CHG (35.56%) อันดับที่ 3 รพ.บางกอกเคม:SVH (34.86%) และอันดับที่ 4 รพ.ราชธานี:RJH (32.32%) และปี 2565 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า NPM สูง 4 อันดับแรก มีค่า NPM มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (20.14%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (30.34%) อันดับที่ 2 รพ.จุฬารัตน์:CHG (27.37%) อันดับที่ 3 รพ.บำรุงราษฎร์:RH (23.75%) และอันดับที่ 4 รพ.รามคาแหง:RAM (20.64%) จากการสังเกตพบว่าปี 2565 หลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่าอัตรากำไรสุทธิ (NPM) สูง 3 อันดับแรกได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH รพ.จุฬารัตน์:CHG และรพ.บำรุงราษฎร์:RH ตามลำดับ และปี 2564 ช่วงโควิด-19 บริษัทที่มีอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ในระดับสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ รพ.รามคาแหง:RAM รพ.จุฬารัตน์:CHG และรพ.บางกอกเคม:SVH ตามลำดับ โดยภาพรวมอัตราส่วนกำไรสุทธิปี 2565(20.14%)มีค่าเฉลี่ยลดลงจากปี 2564 (25.03%)

ตารางที่ 5 อัตราส่วนกำไรต่อหุ้นกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเปรียบเทียบ 2562-2565

ตาราง 5	EPS: อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น (บาท)			
โรงพยาบาล	2565	2564	2563	2562
1.BDMS	0.79	0.50	0.45	0.99
2.BCH	1.22	2.75	0.49	0.46
3.CHG	0.25	0.38	0.08	0.06
4.RAM	1.74	3.49	2.63	6.00
5 VIBHA	0.10	0.13	0.03	0.06
6.SKR	0.49	0.70	0.17	0.12
7.THG	1.89	1.58	0.07	0.55
8.VIH	1.22	2.20	0.33	0.35
9.BH	6.21	1.53	1.54	5.14
10.RJH	3.44	3.37	1.37	1.32
ค่าเฉลี่ย	1.74	1.66	0.72	1.51

EPS คือ อัตรากำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning per Share) คำนวณโดยนำกำไรสุทธิหารด้วยจำนวนหุ้น แสดงให้เห็นถึงกำไรของบริษัทเมื่อเทียบกับจำนวนหุ้นทั้งหมด ซึ่งแบ่งเฉลี่ยให้แก่หุ้นสามัญแต่ละหุ้นของบริษัท [8] ตารางที่ 5 พบว่าในปี 2562 โรงพยาบาลที่มีค่า EPS สูงสุด 1 แห่ง และมีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (1.51บาทต่อหุ้น) ได้แก่ รพ.บำรุงราษฎร์:RH (5.14บาทต่อหุ้น) ปี 2563 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า EPS สูง 2 อันดับแรก มีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (0.72บาทต่อหุ้น) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.บำรุงราษฎร์:RH (1.54บาทต่อหุ้น) และอันดับที่ 2 รพ.ราชธานี:RJH (1.37บาทต่อหุ้น) ปี 2564 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า EPS สูง 4 อันดับแรก มีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (1.66บาทต่อหุ้น) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.รามคาแหง:RAM (3.49บาทต่อหุ้น) อันดับที่ 2 รพ.ราชธานี:RJH (3.37บาทต่อหุ้น) อันดับที่ 3 รพ.บางกอกเคม:SVH (2.75บาทต่อหุ้น) และอันดับที่ 4 รพ.ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์:VIH (2.20บาทต่อหุ้น) และปี 2565 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า EPS สูง 3 อันดับแรก มีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (1.74บาทต่อหุ้น) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.บำรุงราษฎร์:RH (6.21บาทต่อหุ้น)

อันดับที่ 2 รพ.ราชธานี:RJH (3.44บาทต่อหุ้น) และอันดับที่ 3 รพ.ธนบุรี :THG (1.89บาทต่อหุ้น) จากการสังเกตพบว่าปี 2565 ช่วงหลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่าโรงพยาบาลที่มีกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ รพ.บำรุงราษฎร์:BH รพ.ราชธานี:RJH และรพ.ธนบุรี :THG ตามลำดับ โดยภาพรวมอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้นปี 2565 (1.74%) มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2564 (1.66%)

ตารางที่ 6 อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเปรียบเทียบ 2562-2565

ตาราง 6	DY: อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน %			
โรงพยาบาล	2565	2564	2563	2562
1.BDMS	1.55	2.39	2.64	1.21
2.BCH	5.85	1.14	1.69	1.35
3.CHG	5.43	1.37	2.03	1.94
4.RAM	1.41	1.81	2.58	2.24
5 VIBHA	1.84	1.52	2.99	2.22
6.SKR	0.87	0.60	1.08	1.39
7.THG	1.31	0.80	1.56	1.31
8.VIH	5.59	1.12	1.92	1.94
9.BH	1.51	2.27	2.59	1.97
10.RJH	8.94	3.06	4.64	2.77
ค่าเฉลี่ย	3.43	1.61	2.37	1.83

DY คือ อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (Dividend Yield) คำนวณโดย เงินปันผลต่อหุ้นคูณ 100 หารราคาหุ้น เป็นอัตราส่วนที่ช่วยให้เห็นว่าเงินปันผลที่บริษัทจ่ายนั้นเราจะได้เงินปันผลเป็นกี่เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับราคาหุ้นของบริษัท ตารางที่ 6 พบว่าในปี 2562 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่า DY สูง 4 อันดับแรกมีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (1.83%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (2.77%) อันดับที่ 2 รพ.รามคาแหง:RAM (2.24%) อันดับที่ 3 รพ.วิภาวดี:VIBHA (2.22%) และอันดับที่ 4 รพ.บำรุงราษฎร์:BH (1.97%) ปี 2563 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่า DY สูง 4 อันดับแรกมีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล(2.37%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (4.64%) อันดับที่ 2 รพ.

วิภาวดี: VIBHA (2.99%) อันดับที่ 3 รพ.กรุงเทพ: BDMS (2.64%) และอันดับที่ 4 รพ.บำรุงราษฎร์:BH (2.59%) ปี 2564 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่า DY สูง 4 อันดับแรกมีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (1.61%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (3.06%) อันดับที่ 2 รพ.กรุงเทพ:BDMS (2.39%) อันดับที่ 3 รพ.บ รุงราษฎร์: BH (2.27%) และอันดับที่ 4 รพ.รามคาแหง:RAM (1.81%) และปี 2565 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่า DY สูง 4 อันดับแรกมีค่า EPS มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (3.43%) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ราชธานี:RJH (8.94%) อันดับที่ 2 รพ.บางกอกเชน: BCH (5.85%) อันดับที่ 3 รพ.ศรีวิชัยเวช:VIH (5.59%) และอันดับที่ 4 รพ.จุฬารัตน์:CHG (5.43%) จากการสังเกตพบว่า ปี 2565 หลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่าโรงพยาบาลที่มีอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY) สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH รพ.บางกอกเชน:BCH และรพ.ศรีวิชัยเวช:VIH ตามลำดับ โดยภาพรวมอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนปี 2565 (3.43%) มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2564 (1.61%)

ตารางที่ 7 อัตราส่วนราคาหารด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น(P/E) กลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเปรียบเทียบ 2562-2565

ตาราง 7	P/E (ราคาหารด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น) (เท่า)			
โรงพยาบาล	2565	2564	2563	2562
1.BDMS	38.00	47.54	46.24	28.41
2.BCH	9.74	10.79	28.45	36.68
3.CHG	9.40	15.22	35.73	41.58
4.RAM	18.39	17.48	68.66	19.06
5 VIBHA	20.52	24.95	67.71	31.50
6.SKR	16.94	39.86	43.44	38.59
7.THG	29.05	42.90	190.34	56.58
8.VIH	7.36	5.07	23.57	20.96
9.BH	42.13	144.49	49.81	27.99
10.RJH	7.08	11.23	20.33	19.72
ค่าเฉลี่ย	19.86	35.95	57.43	32.11

P/E Ratio คืออัตราส่วนทางการเงิน Price/Earning Per Share ที่เทียบกันระหว่างราคาหารด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น โดย P/E Ratio เป็นตัวบ่งบอกถ้าซื้อหุ้นที่ราคาเท่านี้

ตอนนี้เราจะได้ทุนคืนในอีกกี่ปี หากบริษัทยังหากาไรได้เท่าเดิมในทุกๆ ปี [9] ตารางที่ 7 ในปี 2562 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่า P/E สูง 4 อันดับ แรกมีค่า P/E มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (32.20 เท่า) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ธนบุรี:THG (56.58 เท่า) อันดับที่ 2 รพ.จุฬารัตน์:CHG (41.58 เท่า) อันดับที่ 3 รพ.ศิริรินทร์:SKR (38.59 เท่า) และอันดับที่ 4 รพ.บางกอกเชน:BCH (36.68 เท่า) ปี 2563 พบว่าโรงพยาบาลที่มีค่า P/E สูง 3 อันดับแรกมีค่า P/E มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล(57.43 เท่า) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.ธนบุรี:VIBHA (190.34 เท่า) อันดับที่ 2 รพ.รามคาแหง:RAM (68.66 เท่า) และอันดับที่ 3 รพ.วิภาวดี:VIBHA (67.71 เท่า) ปี 2564 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า P/E สูง 4 อันดับแรกมีค่า P/E มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (35.95 เท่า) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.บำรุงราษฎร์:BH (144.49 เท่า) อันดับที่ 2 รพ.กรุงเทพ:BDMS (47.54 เท่า) และอันดับที่ 3 รพ.ธนบุรี:THG (42.90 เท่า) และ อันดับที่ 4 รพ.ศิริรินทร์:SKR (39.86 เท่า) และปี 2565 พบว่า โรงพยาบาลที่มีค่า P/E สูง 4 อันดับแรกมีค่า P/E มากกว่าค่าเฉลี่ยของทุกโรงพยาบาล (19.86 เท่า) ได้แก่ อันดับที่ 1 รพ.บำรุงราษฎร์:BH (42.13 เท่า) อันดับที่ 2 รพ.กรุงเทพ:BDMS (38.00 เท่า) อันดับที่ 3 รพ.ธนบุรี:THG (29.05 เท่า) และอันดับที่ 4 รพ.วิภาวดี:VIBHA (20.52 เท่า) จากการสังเกตพบว่า ปี 2565 หลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่า โรงพยาบาลที่มีอัตราส่วนค่า P/E สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ รพ.บำรุงราษฎร์:BH รพ.กรุงเทพ:BDMS และรพ.วิภาวดี:VIBHA ตามลำดับ โดยภาพรวมอัตราส่วน P/E ปี 2565 (19.86 เท่า) มีค่าเฉลี่ยลดลงจากปี 2564 (35.95 เท่า)

สรุปและอภิปรายผล

ในปี 2565 หลังจากระบบการณโควิด-19 การระบาดของโรคลดลง ส่งผลต่อผลตอบแทนของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน ตลอดจนการตัดสินใจลงทุนในตลาดหุ้นไทย จากการวิเคราะห์ประเด็นอัตราส่วนทางการเงินหลังสถานการณ์โควิด-19 ในปี 2565 และเปรียบเทียบ

ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในปี 2564 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ส สำหรับผู้ที่จะลงทุนเกิดความมั่นใจลงทุนซื้อหุ้นในตลาดหุ้นของไทย สรุปและอภิปรายผล ดังนี้ 1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ค่า ROA สูงสุดในปี 2565 ได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH (36.80%) รองลงมา รพ.จุฬารัตน์:CHG (34.28%) และในปี 2564 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ รพ.จุฬารัตน์:CHG (63.25%) รองลงมา รพ.ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์:VIH (53.93%) ได้ข้อสังเกตว่าอัตรา ROA ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยลดลงหลังสถานการณ์โควิด-19 2) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนผู้ถือหุ้นรวม (ROE) ค่า ROE สูงสุดในปี 2565 ได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH (49.03%) รองลงมา รพ.จุฬารัตน์:CHG (36.82%) และในปี 2564 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ รพ.จุฬารัตน์:CHG (72.53%) รองลงมา รพ.บางกอกเชน :BCH (68.93%) ข้อสังเกตอัตรา ROE ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยลดลงหลังสถานการณ์โควิด-19 3) อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) ค่า NPM สูงสุดในปี 2565 ได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH (30.34%) รองลงมา รพ.จุฬารัตน์:CHG (27.37%) และปี 2564 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ รพ.รามคาแหง:RAM (40.62%) รองลงมา รพ.จุฬารัตน์:CHG (35.86%) ข้อสังเกตอัตรา NPM ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยลดลงหลังสถานการณ์โควิด-19 4) อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น (EPS) ค่า EPS สูงสุดในปี 2565 ได้แก่ รพ.บำรุงราษฎร์:BH (6.21บาทต่อหุ้น) รองลงมา รพ.ราชธานี:RJH (3.44บาทต่อหุ้น) และปี 2564 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ รพ.รามคาแหง:RAM (3.49บาทต่อหุ้น) รองลงมา รพ.ราชธานี:RJH (3.37บาทต่อหุ้น) ข้อสังเกตอัตรา EPS ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังสถานการณ์โควิด-19 โดยเฉพาะรพ.ราชธานี:RJH มีค่าเพิ่มขึ้นตลอดช่วงปี 2562-2565 สอดคล้องกับรายงานของ marketeer ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนจะฟื้นตัวชัดเจนในปี 2565 และยังเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพเติบโตในระยะยาว คาดว่าภาพรวมรายได้และกำไรของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนในปี 2565 จะขยายตัว 42.5% ต่อเนื่องจากปี 2564 เนื่องจากการรักษาคณไขติดเชื้อ

โควิด-19 อย่างต่อเนื่อง [10] 5) อัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY) พบว่าค่า DY สูงสุด ในปี 2565 ได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH (8.94%) รองลงมา รพ.บางกอกเกษ: BCH (5.85%) และปี 2564 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ รพ.ราชธานี:RJH (3.06%) รองลงมา รพ.กรุงเทพ: BDMS (2.39%) ข้อสังเกตอัตราส่วน DY ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังสถานการณ์โควิด-19 โดยเฉพาะรพ.ราชธานี:RJH มีค่าเพิ่มขึ้นตลอดช่วงปี 2564-2565 สอดคล้องกับรายงานของวิจัยกรุงศรี ปี 2564-2565 คาดว่าธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนจะฟื้นตัวการลงทุนหุ้นโรงพยาบาลมีกำไรเพื่อรับเงินปันผลเพิ่มขึ้น [4] 6) อัตราส่วนราคาหารด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (P/E) พบว่ามีค่า P/E สูงสุดในปี 2565 ได้แก่ รพ.บำรุงราษฎร์:BH (42.13เท่า) รองลงมา รพ.กรุงเทพ:BDMS (38.00เท่า) และปี 2564 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ รพ.บำรุงราษฎร์:BH (144.49เท่า) รองลงมา รพ.กรุงเทพ:BDMS (47.54เท่า) ข้อสังเกตอัตราส่วน P/E ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยลดลงหลังสถานการณ์โควิด-19 สรุปทั้งรพ.บำรุงราษฎร์และรพ.กรุงเทพ มีค่า P/E ลดลงแสดงว่าราคาขายหุ้นจะถูกลงกว่าปี 2564

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยนี้ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนของกลุ่มโรงพยาบาลเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีกำไรสูงสุด 10 อันดับแรกเท่านั้น เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับนักลงทุนหรือผู้ที่สนใจเพื่อนำไปพิจารณาตัดสินใจ ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมๆ เพื่อใช้พิจารณาาร่วมด้วย เช่น กลุ่มธุรกิจหมวดการแพทย์อื่นๆ และสภาพแวดล้อมการแข่งขันในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Bot Magazine (2022). เศรษฐกิจไทยปี 2565 ก้าวแรกในโลกหลังโควิด 19, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine> 256406, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/12/2565.
- [2] M report (2022). 10 อันดับธุรกิจดาวรุ่ง ปี 2565 , [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.mreport>.

co.th/news/trend-and-innovation/354-top-10-rising-star, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/1/2566.

[3] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2565). ข้อมูลบริษัทและหลักทรัพย์, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://portal.set.or.th/mai/stocklookup.do?locale=th_TH, เข้าดูเมื่อวันที่ 24/12/2565.

[4] วิจัยกรุงศรี (2563). แนวโน้มธุรกิจ-อุตสาหกรรม ปี 2563-2565: โรงพยาบาลเอกชน, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.krungsri.com/th/research/industry/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/05/2566.

[5] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2565). ผลประกอบการของแต่ละบริษัท, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.set.or.th/th/market/product/stock/quote/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 10/03/2566.

[6] ธัญลักษณ์ วิจิตรสารวงศ์ (2563). วิเคราะห์เจาะลึกรายงานทางการเงินและประเมินมูลค่าตราสารทุน, กรุงเทพฯ : ส นักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[7] Tact school (2564). วิเคราะห์งบการเงินสำหรับการซื้อขายหุ้น, กรุงเทพฯ : ส นักพิมพ์พร

[8] พรรณภา ชูนิมิตรกุล (2563). การเงินธุรกิจ, กรุงเทพฯ : ส นักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

[9] หลักทรัพย์บัวหลวง (2021). อานงบการเงินให้เป็นวิเคราะห์หุ้นด้วย Financial Indicator, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://knowledge.bualuang.co.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 28/03/2566.

[10] Marketeer (2022). ส่องทิศทางการธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://marketeeronline.co/archives/277802>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/05/2566.

อาจารย์ฉลวย ทองสมบูรณ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

กลยุทธ์การทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ หลังจากวิกฤตโควิด-19 ภายใต้ยุคความปกติ ถัดไป

MARKETING STRATEGY WITH LGBTQ + AFTER THE COVID-19 CRISIS UNDER THE NEXT NORMAL

ณัฐพงษ์ ยิ่งยง¹

¹ สาขาวิชาการตลาดยุคดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ จังหวัดกรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ: nattapongy@sau.ac.th, 086-476-5465

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ หลังจากวิกฤตโควิด-19 ภายใต้ยุคความปกติถัดไป โดยในการศึกษาได้ค้นคว้าในเรื่องของ 1) ผลกระทบของโควิด-19 ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค 2) พฤติกรรมการบริโภคของลูกค้าในแต่ละช่วงของการระบาดของโควิด-19 3) กลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ในเรื่องของพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ และการทำการตลาดกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางในการเจาะกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ สำหรับผู้ประกอบการหรือนักการตลาด โดยการใช้กลยุทธ์ SPECTRUM หรือกลยุทธ์คลื่นความถี่ ผ่านสื่อช่องทางออนไลน์เนื่องจากเป็นช่องทางที่ กลุ่มลูกค้า LGBTQ+ นิยมใช้มากที่สุด เพื่อให้ตรงเป้าหมาย

คำหลัก: กลยุทธ์, การตลาด, LGBTQ+, โควิด-19, ความปกติถัดไป

Abstract

This academic article aims to study Marketing Strategies for LGBTQ+ Customers After the COVID-19 Crisis under the next normal era. In the study, research was conducted on the subject of 1) the impact of COVID-19. 2) Consumer consumption behavior of customers in each period of the COVID-19 outbreak 3) LGBTQ+ customers in terms of consumption behavior of LGBTQ+ customers and marketing for LGBTQ+ customers. In this study, the researchers outlined ways to target LGBTQ+ audiences for entrepreneurs or marketers. By using SPECTRUM strategy or frequency strategy through online media as it is the most popular channel used by LGBTQ+ customers to hit the target

Keywords: Strategy, Marketing, LGBTQ +, Covid-19, Next normal

บทนำ

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. 2562 ได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคของลูกค้า โดยพบการระบาดครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหู

เป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ก่อให้เกิดอาการป่วยของระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ ซึ่งอาการทั่วไปจะมีอาการคล้ายไข้หวัด เช่น มีไข้ ไอ มี

น้ำมูก หายใจถี่ เหนื่อยหอบ ในผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการรุนแรงทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต การแพร่เชื้อของเชื้อไวรัสนี้เกิดได้จากการไอ หรือ จาม ผ่านฝอยละอองของน้ำมูกหรือเสมหะที่มีเชื้อไวรัสโควิด-19 ก็จะปนเปื้อนกับมือและสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ส่วนรวม ในชีวิตประจำวัน พอมีคนอื่นมาสัมผัสก็จะมีโอกาสที่จะติดเชื้อไวรัส โควิด-19 ไปได้จากการศึกษาของ อีระ วรธนรัตน์ พบว่า การแพร่เชื้อ 1 คนจะสามารถแพร่ไปให้คนอื่นได้ราว 2-6 คน หากผู้คนที่การละเลยการป้องกันตนเอง ไม่ใส่หน้ากากอนามัย ไม่ล้างมือ และไม่มีการควบคุมป้องกันการแพร่อย่างทันท่วงทีจะทำให้เกิดการระบาดขยายตัวเพิ่มมากขึ้น [1]

จากสถานการณ์ดังกล่าว ได้กระตุ้นให้ลูกค้ามีพฤติกรรมในการซื้อของในตลาดออนไลน์มากยิ่งขึ้น ทั้งรายเดิมและรายใหม่ สำหรับสินค้าและบริการนั้นลูกค้าให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพที่มีความปลอดภัย และราคา โดยผลิตภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเป็นที่น่าสนใจสำหรับลูกค้ามากกว่าปกติ ส่งผลให้การซื้อของในตลาดออนไลน์เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ รวมไปถึงลูกค้ามีกระบวนการตัดสินใจที่ซับซ้อน และมีการให้ลำดับความสำคัญในการซื้อสินค้าหรือบริการมากขึ้น [2]

ส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มลูกค้าที่เปลี่ยนไป ทำให้ผู้ประกอบการหรือนักการตลาดต้องมุ่งหากลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ซึ่งกลุ่ม LGBTQ+ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถมองข้ามได้เนื่องจากในประเทศไทยมีมากถึง 3.6 ล้านคน ติดอันดับที่ 6 ของเอเชีย กลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้สูง ชื่นชอบและให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ต้องดูดีเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ดังนั้น จึงนิยมใช้ของแพงคุณภาพสูงระดับพรีเมียม และ ยินดีที่จะจ่ายเงินมากขึ้นเพื่อซื้อสินค้าราคาแพงคุณภาพสูงระดับพรีเมียม [3]

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ภายใต้ยุคความปกติกลับไป เพื่อให้ทราบถึง

พฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนไปในการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ในช่วงต่างๆ ของวิกฤตการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 รวมถึงกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ และกลยุทธ์ในการทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้าดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการหรือนักการตลาดในการเจาะกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ได้อย่างตรงเป้าหมายและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการศึกษาบทความ

เพื่อศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ หลังจากวิกฤตโควิด-19 ภายใต้ยุคความปกติกลับไป

1. ผลกระทบของโควิด-19 ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เริ่มต้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ที่นครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐ ประชาชนจีน โดยองค์การอนามัยโลกได้จัดประเภทโรคใหม่นี้ว่า โรคโคโรนาไวรัส (COVID-19) ที่มาพร้อมกับไวรัสเฉียบพลันรุนแรงในระบบทางเดินหายใจ โดยพบการแพร่เชื้อจากคนสู่คน และได้ประกาศเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern – PHEIC) โดยเชื้อไวรัส ชนิดนี้จะติดต่อผ่านทางละอองขนาดเล็กที่มีเชื้อปะปนอยู่จากการสัมผัสโดยตรงหรือการสูดดมละอองฝอยจึงทำให้มีการติดเชื้อได้ง่ายและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์การอนามัยโลกได้ออกประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Coronavirus pandemic) [4] โดยจากรายงานสถานการณ์ในปัจจุบัน วันที่ 21 มี.ค. 2566 พบว่ามีผู้ติดเชื้อ 193 ประเทศ จำนวนผู้ติดเชื้อสะสม 215,937,536 ราย รักษาหายแล้ว 214,399,358 ราย เสียชีวิต 41,461,999 ส่วนในประเทศไทยพบว่ามีผู้ติดเชื้อสะสมจำนวน 4,463,557 ราย รักษาหายแล้ว 4,399,358 และเสียชีวิต 30,143 ราย [5] ซึ่งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในครั้งนี้ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยน

ที่นำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคของลูกค้าทั้งโลกเข้าสู่ยุคความปกติใหม่ (New normal) และยุคความปกติถัดไป (Next Normal) ตามลำดับ ดังนี้

2. พฤติกรรมการบริโภคของลูกค้าในแต่ละช่วง ของการระบาดของโควิด-19

2.1 พฤติกรรมลูกค้าในยุคความปกติใหม่ (New normal)

พฤติกรรมการบริโภคของลูกค้า (Customer Behavior) หมายถึง การกระทำของแต่ละบุคคลในการค้นหา ประเมินทางเลือก ใช้สินค้า และบริการทางใดทางหนึ่ง รวมไปถึงการตัดสินใจ มีผลต่อการกระทำของแต่ละบุคคลที่บ่งบอกถึง ความชอบและไม่ชอบต่อสินค้าและบริการที่ได้รับ ซึ่งสามารถสังเกตได้ หรือวัดได้ จาก การแสดงออกจากสีหน้า ท่าทางการเคลื่อนไหว ต่าง ๆ ความคิด เป็นต้น [6] ซึ่งพฤติกรรมลูกค้าในยุคความปกติใหม่ (New normal) จากที่เคยมีการพบปะกัน มีการเว้นระยะห่าง ใส่ใจด้านสุขภาพโดยการใส่แมส และใช้เจลแอลกอฮอล์ รวมไปถึงการลดการสัมผัส ดำเนินกิจวัตรประจำวันโดยใช้ช่องทางออนไลน์มากขึ้น และ พบว่าราคาและคุณภาพเป็นสองปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจของลูกค้า[7] โดยหลังจากการระบาดโควิด-19 ส่งผลทำให้ลูกค้าต้องปรับตัวมากขึ้น 3 ประการ ที่สำคัญ ดังนี้ [8]

2.1.1 ให้คุณค่ากับความไว้วางใจ (Value for Trust) ลูกค้าคาดหวังกับการได้รับผลิตภัณฑ์ที่ดีเพื่อส่งผลต่อสุขภาพโดยเฉพาะเรื่องของความปลอดภัย และ สถานประกอบการต้องมีมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจในการเข้าใช้บริการ อาทิ การชำระเงินผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆเพื่อลดความเสี่ยง

2.1.2 ให้คุณค่ากับการอยู่ดีมีสุข (Value for Wellness) ลูกค้าหันมาสนใจเรื่องสุขภาพมากขึ้น โดยสินค้าและบริการที่ได้รับ มีการหันมาออกกำลังกาย และหาวิธีการป้องกัน มากขึ้น รวมไปถึงการทำ

ประกันชีวิต ประกันสุขภาพ เพื่อความมั่นคงทางด้านสุขภาพ

2.1.3 ให้คุณค่ากับความคุ้มค่าของการจ่ายเงิน (Value for Money) จากการระบาดของโควิด-19 ส่งผลต่อกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ประกอบการรายย่อย ที่มีความเปราะบางทางการเงิน จึงจำเป็นต้องตัดรายจ่ายที่ไม่มีความจำเป็นออกไป และเลื่อนการชำระหนี้ออกไปและมองความคุ้มค่ากับเงินที่ต้องจ่ายไปของสินค้าและบริการ

2.2 พฤติกรรมลูกค้าในยุคความปกติถัดไป (Next normal)

ศูนย์วิจัยกรุงศรีได้ให้มุมมองว่าลูกค้าจะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ดังนี้ [9]

1.2.1 การเปลี่ยนแปลงชั่วคราว เกิดกับการบริโภคสินค้าและบริการ ที่เพิ่มขึ้นเฉพาะในช่วงการระบาดของโควิด-19 อาทิ การใช้หน้ากากอนามัยและเจลแอลกอฮอล์ หรือสินค้าอื่นๆเพื่อป้องกันตนเองจากเชื้อโรค โดยเมื่อสถานการณ์เริ่มคลี่คลาย ผู้คนก็จะกลับมาใช้ชีวิตปกติเหมือนเดิม

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงระยะปานกลาง อาจใช้เวลาฟื้นฟูหลายปีกว่าสามารถกลับมาสู่สภาพเดิม ได้แก่ ฐานะการเงินของภาคธุรกิจและครัวเรือนที่แย่ลง ผู้คนเห็นคุณค่ากับเงินมากขึ้น และลดการบริโภคสินค้าและบริการฟุ่มเฟือย

1.2.3 การเปลี่ยนแปลงถาวร เป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดเป็นภาวะปกติใหม่ ไม่ว่าจะเป็น การประชุมผ่านวิดีโอ (VDO Conference) ซึ่งสามารถช่วยลดภาระในการเดินทางและเพิ่มความยืดหยุ่นได้มาก หรือธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) อาจไม่มีความจำเป็นที่ต้องเข้าสำนักงานเป็นการถาวร แต่อาจใช้วิธีการทำงานที่บ้าน หรือเข้าสถานที่ประชุมเป็นครั้งคราวเท่านั้น ลูกค้ามีพฤติกรรมการซื้อสินค้าหรือบริการบนโลกออนไลน์

1.2.4 การบริโภคที่หายไปโดยสิ้นเชิง หลังจากทีภาวะปกติใหม่ ทำให้ลูกค้ามีพฤติกรรมที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้นทำให้ธุรกิจแบบเดิม จะลดลงและหายไปมากที่สุด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังส่งผลต่อกลุ่มลูกค้าทุกกลุ่มรวมไปถึงกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ด้วย

3. กลุ่มลูกค้า LGBTQ+

ปัจจุบันกลุ่มลูกค้าที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือ Lesbian Gay Bisexual and Transgender Queer (LGBTQ+) เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ มากขึ้น [10] เนื่องจาก ตัวเลขของประชากร LGBTQ+ ทั่วโลก ณ ปี 2562 มีมากกว่า 371 ล้านคน โดยในแถบเอเชีย จีน คือ ประเทศที่มีกลุ่มประชากร LGBTQ+ มากที่สุดเป็น อันดับ 1 รองลงมาคือ อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่นและ ฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ซึ่งประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 6 ของเอเชีย ด้วยจำนวนประชากร LGBTQ+ ที่มีอยู่ประมาณ 3.6 ล้านคน กลุ่มคนเหล่านี้ ถือเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้สูง โดยวัดจากรายได้รวมทั้งหมดที่มีอยู่ประมาณ 75 ล้านล้านบาท [3]

3.1 พฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+

จากรายงานสรุปผลการวิจัย พฤติกรรมของกลุ่มที่มีความหลากหลายทาง เพศและแนวโน้มธุรกิจโดนใจ (SPECTRUM MARKETING) โดยนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยมหิดล ในงานสัมมนาวิชาการ ภายใต้ชื่อ “Spectrum Marketing: สะท้อนมุมมองใหม่ พิชิตใจชาวสีรุ้ง” เจาะกลุ่มเป้าหมาย LGBT ผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มีกำลังซื้อสูงและน่าจับตามอง วันที่ 6 กันยายน 2561 ณ อาคารมว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนวิภาวดีรังสิต พบว่า กลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ของไทย มีพฤติกรรมการบริโภค โดยนิยมใช้สื่อออนไลน์ ผ่านช่องทาง Facebook มากที่สุด เพราะสามารถติดตามดูวิดีโอ ไลฟ์สด รวมไปถึงการส่งข้อความแชททั้งสั้นและยาวได้โดยไม่มีข้อจำกัดตรงลงมา คือ Instagram, Twitter และ Line) [11] และลูกค้ากลุ่ม

นี้ยังชื่นชอบในการใช้จ่ายซื้อสินค้าและให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ต้องดูดีเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ดังนั้น จึงนิยมใช้ของแพงคุณภาพสูงระดับพรีเมียม โดยพบว่า ร้อยละ 26 ของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ยินดีที่จะจ่ายเงินมากขึ้นเพื่อซื้อสินค้าราคาแพงคุณภาพสูงระดับพรีเมียม ร้อยละ 70 ของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ นิยมซื้อสินค้าคุณภาพพรีเมียมจากธุรกิจหรือแบรนด์สินค้าที่สนับสนุนกลุ่ม LGBTQ+ ร้อยละ 74 ของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ นิยมเลือกซื้อสินค้าจากธุรกิจหรือแบรนด์สินค้าที่สนับสนุนกลุ่มองค์กรการกุศลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม LGBTQ+ ร้อยละ 78 ของเพื่อนหรือญาติของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ตัดสินใจที่จะเปลี่ยนไปใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับประชากร LGBTQ+ แทน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการใช้จ่ายของรายได้ทั้งรายได้หลังหักภาษี (Disposable Income) และ รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายพื้นฐาน (Discretionary Income) ของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ แล้วพบว่า นิยมใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิง ความสวยงาม สัตว์เลี้ยง และการปรับปรุงที่อยู่อาศัย [10]

3.2 การทำการตลาดกลุ่มลูกค้า LGBTQ+

เนื่องจากกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ มีความแตกต่างทางด้านความต้องการ ความเชื่อ หรือ ความชอบ จากประชากรกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้น นักการตลาดจึงไม่ควรที่จะใช้กลยุทธ์ทางการตลาดแบบเดียวกันเพื่อเจาะตลาดกลุ่มผู้บริโภคดังกล่าว แต่ควรที่จะแยกศึกษาว่ากลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ที่เป็นลูกค้าเป้าหมายมีความคิด ความเชื่อและความต้องการในการบริโภคอย่างไร แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเลือกใช้กลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมโดยกลยุทธ์สำคัญในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจหรือนักการตลาดยุคใหม่สามารถใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อเจาะกลุ่ม LGBTQ+ ดังนี้

3.2.1 กลยุทธ์ Simple สินค้าหรือบริการ ควร ใช้ งานง่าย ไม่มีขั้นตอนซับซ้อน มีการสื่อสารการตลาด โดยใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่าย ๆ

3.2.2 กลยุทธ์ Private สร้างกิจกรรม การรวมกลุ่มที่มีความเหมือนกัน หรือ กลุ่มเพื่อนรู้ใจ เพื่อให้เกิดบรรยากาศของความเป็นส่วนตัว เหมาะแก่พฤติกรรมของกลุ่มลูกค้า

3.2.3 กลยุทธ์ Equality สร้างความรู้สึก เท่าเทียม ความรู้สึกของการได้รับโอกาสในสังคมอย่างเสมอภาค โอกาสในการเลือก หรือ ตัดสินใจ บริโภคสินค้า หรือ รับบริการ

3.2.4 กลยุทธ์ Classy ให้ความรู้สึกดูดี มีระดับ มีรสนิยม ผ่านการเลือกใช้วัสดุ บรรจุภัณฑ์ โทนสี หรือ การใช้การตกแต่งบรรยากาศ ณ จุดบริการ รวมถึง การให้บริการอย่างมีระดับ เป็นมืออาชีพ

3.2.5 กลยุทธ์ Truth คือ การสื่อสารอย่างจริงใจ ไม่บิดเบือน ไม่คลุมเครือ เพื่อสร้างความเชื่อถือ และ ความไว้วางใจในกลุ่มผู้บริโภค และ ผู้ใช้บริการ

3.2.6 กลยุทธ์ Respect ให้เกียรติและเคารพความเป็นตัวตนของกลุ่มผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการของพวกเขาที่ต้องการการยอมรับจากสังคม ยอมรับในความเป็นกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

3.2.7 กลยุทธ์ Utility ใช้ประโยชน์ได้จริง ตอบสนองตรงตามความต้องการ หรือ สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคได้ โดย สินค้าต้องมีคุณภาพดี ได้มาตรฐาน

3.2.8 กลยุทธ์ Motivation คือ การสร้างแรงจูงใจ โดยเชื่อมโยงถึง ความภูมิใจในตัวเอง ในแบบที่เป็น ความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือ สร้างแรงบันดาลใจ ในการใช้ชีวิต เอาชนะปัญหา อุปสรรค โดยเฉพาะในเรื่องการยอมรับความแตกต่างทางเพศ[11]

บทสรุป

ในปัจจุบันเราสามารถแบ่งพฤติกรรมผู้บริโภคของลูกค้าออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคปกติ (Normal) คือก่อนการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) ที่ลูกค้าใช้ชีวิตปกติ อยู่กันอย่างใกล้ชิด ซื้อสินค้าหรือบริการจากหน้าร้าน หรือจากสถานที่จำหน่ายสินค้าโดยตรง ใช้ชีวิตส่วนมากบนโลกออฟไลน์ ต่อมาเป็น ยุคความปกติใหม่

(New normal) คือยุคที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) พฤติกรรมลูกค้า จากที่เคยมีการพบปะกัน มีการเว้นระยะห่าง ใส่ใจด้านสุขภาพโดยการใส่แมส และใช้เจลแอลกอฮอล์ รวมไปถึงการลดการสัมผัส ดำเนินกิจวัตรประจำวันโดยใช้ช่องทางออนไลน์มากขึ้น และพบว่าราคาและคุณภาพเป็นสองปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจของลูกค้า และยุคปัจจุบันคือยุคความปกติถัดไป (Next normal) เป็นยุคหลังจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) ลูกค้าจะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงขึ้นกับการบริโภคสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์ มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ใส่ใจเรื่องสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

จากการปรับตัวของพฤติกรรมลูกค้าทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจหรือนักการตลาดก็ต้องปรับกลยุทธ์ และมองหาคุณค่าใหม่เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ถือว่าเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าสนใจเนื่องจาก จำนวนประชากร LGBTQ+ ที่มากและมีกำลังซื้อที่สูง แต่ในทางเดียวกัน กลุ่มลูกค้า LGBTQ+ มีความแตกต่างทางด้านความต้องการ ความเชื่อ หรือ ความชอบ จากประชากรกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้น นักการตลาดจึงไม่ควรที่จะใช้กลยุทธ์ทางการตลาดแบบเดียวกันเพื่อเจาะตลาดกลุ่มผู้บริโภคดังกล่าว แต่ควรที่จะศึกษาความต้องการของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้า LGBTQ+ ต่อไป ซึ่งสามารถใช้กลยุทธ์ SPECTRUM หรือ กลยุทธ์คลื่นความถี่ ในการทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้าผ่านสื่อช่องทางออนไลน์เนื่องจากเป็นช่องทางที่ กลุ่มลูกค้า LGBTQ+ นิยมใช้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

[1] ทนงค์ศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ,ณิชนันท์ ศิริไสยาสน และ โชติ บดีรัฐ, (2563). "New Normal" วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19 : การงาน การเรียน และธุรกิจ , วารสารการบริหารการปกครอง และนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ 4 (3), กันยายน – ธันวาคม 2563.

- [2] ณัฐพงษ์ ยิ่งยง, ปิยะพงษ์ ยงเพชร, คมสัน สมคง และฉันทน์ชา วิโรจน์รุ่ง, (2565). พฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อของลูกค้าและแนวโน้มของธุรกิจหลังวิกฤตโควิด-19 ภายใต้การตลาดแบบความปกติกลับไป , *วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, ปีที่ 3 (2), พฤษภาคม – สิงหาคม 2565, หน้า 65-76.
- [3] Galileo Capital Management Ltd, England (2013). LGBT MARKET STATISTICS, URL: <http://www.lgbt-capital.com/>, access on 17/02/2022.
- [4] ศิริพร ขาวสุรินทร์, จินตนา เกษมศิริ, วัชรภรณ์ เขียววัฒนา, สุปรียา มณีปิ่นดี และนิศาตร์น ชูชาญ, (2564). ผลกระทบของการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อเด็กป่วยโรคเรื้อรังและแนวทางการดูแล, *วารสารเวชการพยาบาล*, ปีที่ 23 (2), กรกฎาคม – ธันวาคม 2564, หน้า 97-107.
- [5] บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) (2566). *สถานการณ์ Covid-19*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://covid19.workpointnews.com/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 22/03/2566.
- [6] ชิตาพร รุ่งสถาพร, (2562), *พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมาณ และพิษณุโลก, (การศึกษาค้นคว้าอิสระ)*, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [7] Gustav Pärson & Alexandra Vancic. (2020). *Changed Buying Behavior in the COVID19 pandemic The influence of Price Sensitivity and Perceived Quality*(degree of Master of Science in Business Administration). Sweden: Kristianstad University.
- [8] Dymfke Kuijpers et al, Singapore (2020). food retail in Asia after COVID-19., URL: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/retail/our%20insights/reimagining%20food%20retail%20in%20asia%20after%20covid%2019/reimagining-food-retail-in-asia-after-covid-19.pdf>, access on 20/02/2022.
- [9] บริษัท กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) (2563). *พลิกโฉมธุรกิจหลังวิกฤตโควิด-19*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://www.krungsri.com/bank/getmedia/578838c1-5ffc-47dd-ba5f-f807bc86d248/RI_Post_Covid19_New_No_rmal_200716_TH.aspx, เข้าดูเมื่อวันที่ 20/02/2566.
- [10] สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ เมืองไมอามี ประเทศสหรัฐอเมริกา (2558). *รายงานพฤติกรรมผู้บริโภคกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT)*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://www.ditp.go.th/contents_attach/95251/95251.pdf, เข้าดูเมื่อวันที่ 23/02/2566.
- [11] บริษัท เนคทาร์ จำกัด (2562). *8 กลยุทธ์เจาะตลาด “LGBT” กลุ่มเพศทางเลือก รายได้สูง(LGBT)*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.businesstoday.co/bt-news/19/12/2019/16832/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 23/02/2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ณัฐพงษ์ ยิ่งยง

อาจารย์ประจำสาขาการตลาดยุคดิจิทัล
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การเปรียบเทียบต้นทุนและกำไรทางบัญชีของผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง เพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุด

Comparison of costs and accounting profits of fried banana and grilled banana operators to generate maximum returns

เอมอร ไมตรีจิตร

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ E-mail: ameornm@sau.ac.th, 02-8074500-348

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและกำไรทางบัญชีของผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้งเพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุด ศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้งในชุมชนตลาดมาลี ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การเปรียบเทียบต้นทุนและกำไรทางบัญชีโดยใช้วิธีวิเคราะห์ส่วนตามแนวดิ่ง

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า การดำเนินงานเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ การขายกล้วยทอดมีต้นทุนวัตถุดิบ 39.04 % ต้นทุนแรงงาน 16.67 % ค่าใช้จ่ายในการผลิต 4.28 % กำไรทางบัญชี 40.01 % โดยใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเริ่มแรกเฉลี่ย 4,530 บาท การขายกล้วยปิ้งมีต้นทุนวัตถุดิบ 25.42 % ต้นทุนแรงงาน 12.28 % ค่าใช้จ่ายในการผลิต 7.71 % กำไรทางบัญชี 54.59 % โดยใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเริ่มแรกเฉลี่ย 8,540 บาท

คำหลัก: การเปรียบเทียบ, ต้นทุนและกำไรทางบัญชี, ผลตอบแทนสูงสุด

Abstract

The objective of this research was to study the comparison of costs and accounting profits of fried banana and grilled banana operators to generate maximum returns, study only was conducted only on the entrepreneurs selling of fried banana and grilled banana in the community of Malee market, Lom Subdistrict, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province, research tools was the in-depth interview guide in semi-structured from including observation, statistics using percentage, average, standard deviation and descriptive analysis, comparison of costs and accounting profits using the common size analysis method.

The research results from in-depth interviews revealed that the average operating in 1 week, selling fried bananas has raw material costs 39.04 %, labor cost 16.67 %, cost of production 4.28 %, accounting profits 40.01 % by using investments in non-current assets at an average of 4,530 baht, selling grilled bananas has raw material costs 25.42 %, labor cost 12.28 %, cost of production 7.71 %, accounting profits 54.59 % by using investments in non-current assets at an average of 8,540 baht.

Keywords: comparison, costs and accounting profits, generate maximum returns.

1. บทนำ

หลักการเกี่ยวกับต้นทุน ต้นทุน หมายถึง ทรัพยากรที่สูญเสียไปเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ โดยจะต้องสามารถวัดเป็นหน่วย เงินตราได้ การรับรู้มูลค่าต้นทุน มี 2 ลักษณะ คือ การรับรู้เป็นสินทรัพย์ ถ้ากิจการยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้รับให้รับรู้เป็นสินทรัพย์ และการรับรู้เป็นค่าใช้จ่าย ถ้ากิจการได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้รับมาแล้วหรือสิ่งที่ได้รับไม่เกิดประโยชน์ให้รับรู้เป็นค่าใช้จ่าย วิธีจำแนกประเภทของต้นทุนตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) วัตถุดิบทางตรง 2) ค่าแรงงานทางตรง 3) ค่าใช้จ่ายการผลิตซึ่งประกอบด้วยต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการผลิตสินค้า รวมถึงวัตถุดิบทางอ้อมและค่าแรงงานทางอ้อม ค่าใช้จ่ายการผลิตจัดเป็นต้นทุนการผลิตทางอ้อม เนื่องจากไม่สามารถคำนวณเข้าเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์ได้โดยตรง[1] ต้นทุนนั้นอาจเป็นได้ทั้งสินทรัพย์และค่าใช้จ่าย ในกรณีที่สินทรัพย์จะเกิดขึ้นเมื่อกิจการจ่ายออกไปเพื่อให้ได้สินค้าและบริการมีไว้เพื่อจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อใช้งานเป็นต้นทุนที่ใช้แล้วยังมีประโยชน์ต่อไปในอนาคตและตัดจ่ายต้นทุนในรูปของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์โดยจะนำไปแสดงไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน ส่วนกรณีที่ค่าใช้จ่ายจะเป็นต้นทุนของสินค้าหรือบริการที่กิจการจ่ายออกไปเพื่อให้เกิดรายได้และเมื่อใช้แล้วจะหมดประโยชน์ทันทีไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อไป เช่น ค่าโฆษณา ค่าขนส่งออก โดยจะนำไปแสดงไว้ในงบกำไรขาดทุน

หลักการเกี่ยวกับกำไรทางบัญชี การจัดทำงบกำไรขาดทุนอยู่บนหลักการของการจัดคู่รายได้กับค่าใช้จ่าย (matching principle) ซึ่งกำหนดเพื่อวัตถุประสงค์ในการวัดผลการดำเนินงาน กิจการต้องรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในงวดบัญชีเดียวกัน นั่นคือต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างรายได้ในงวดเดียวกับงวดบัญชีที่รายได้นั้นเกิดขึ้น โดยปกติต้นทุนของสินค้าที่ซื้อมาเพื่อขายจะถูกรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่กิจการสามารถขายสินค้านั้นได้ แทนที่

จะถูกรับรู้ค่าใช้จ่ายทั้งจำนวนในงวดที่ซื้อสินค้านั้นมา [2] งบกำไรขาดทุน เป็นงบการเงินที่แสดงผลสรุปของรายได้และค่าใช้จ่ายสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์จากการดำเนินงานของกิจการที่มุ่งหวังกำไร ซึ่งส่งผลให้กิจการได้รับกระแสเงินสดเข้าส่วนค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของสินทรัพย์จากการดำเนินงานของกิจการที่มุ่งหวังกำไรซึ่งส่งผลให้เกิดกระแสเงินสดออก กำไรสุทธิ หมายถึง ส่วนต่างระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง ส่วนขาดทุนสุทธิ หมายถึงส่วนเกินของค่าใช้จ่ายที่มากกว่ารายได้ งบกำไรขาดทุนจะแสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับช่วงเวลาหนึ่ง (A Period of Time) [3]

การวิเคราะห์งบการเงิน หมายถึง กระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการใดกิจการหนึ่งจากงบการเงินของกิจการนั้นพร้อมทั้งนำข้อเท็จจริงมาประกอบการตัดสินใจ [4] การวิเคราะห์โดยใช้วิธีย่อส่วนตามแนวดิ่ง (Common Size Analysis) จากงบกำไรขาดทุน เป็นเครื่องมือที่ใช้ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงิน เป็นการแปลงค่าตัวเลขของรายการต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปเปอร์เซ็นต์ของรายการสำคัญในงบการเงิน [5] ทำให้เราเปรียบเทียบรายการทางการเงิน โครงสร้างทางการเงิน เช่น โครงสร้างรายได้ โครงสร้างค่าใช้จ่าย โครงสร้างสินทรัพย์ โครงสร้างส่วนของผู้ถือหุ้น และใช้เปรียบเทียบเพื่อดูความสัมพันธ์ของรายการแต่ละรายการของกิจการ ในช่วงเวลาปัจจุบันกับช่วงเวลาในอดีต หรือเปรียบเทียบในช่วงเวลาเดียวกันกับกิจการอื่น เพื่อการตัดสินใจในเชิงเศรษฐกิจ

วิธี Common Size Analysis เป็นการหาอัตราส่วนทางการเงินด้วยการวิเคราะห์งบการเงินตามแนวดิ่งเพื่อให้ยอดรวมเป็น 100 และรายการย่อย ๆ เป็นอัตราร้อยละเท่าไรของยอดรวม โดยการเปรียบเทียบรายการแต่ละรายการในงบการเงินกับยอดรวมในงวดเดียวกันและเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการที่มีขนาดแตกต่างกันได้

ตารางที่ 1 แสดงรายการต่าง ๆ ในงบกำไรขาดทุน
รายคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับยอดขาย

รายการบัญชีคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับยอดขาย	
รายได้จากการขาย	100%
ต้นทุนวัตถุดิบ	
ต้นทุนแรงงาน	
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	
กำไรขาดทุนทางบัญชี	

กล้วยเป็นพืชที่ขึ้นในแถบร้อนชื้น โดยเฉพาะ
แถบอินเดียและจีนตอนใต้ อุดมไปด้วยเส้นใยอาหารและ
สารอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย ได้แก่ วิตามิน B1, B2,
ไนอะซิน B3, และวิตามิน B6 ช่วยลดการคลายเครียด
เพิ่มพลังสมอง ลดการเกิดบาดแผลในกระเพาะลำไส้ ลด
ความดันและโลหิตสูงได้เป็นอย่างดี “กล้วยปิ้ง” หรือที่
เราเรียกว่า “กล้วยทับ” ขนมหวานพื้นบ้านทานง่ายที่เรา
คุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ความหอมของกล้วยที่เกิดจากการ
ปิ้งด้วยเตาถ่าน รวดด้วยน้ำเชื่อมที่ทำจากน้ำตาลปีบผสม
กะทิเนยสด และน้ำตาลอ้อย ทำให้อร่อยได้มากยิ่งขึ้น
“กล้วยทอด” หรือ “กล้วยแขก” เป็นอาหารของคนอิสลาม
ซึ่งปรุงโดยการนำกล้วยตัดเป็นแผ่นหรือหั่นครึ่งแล้วมาชุบ
น้ำแป้งซึ่งมีส่วนผสมของแป้งข้าวเจ้า, มะพร้าวขูดขาว, ไข่
คั่ว, น้ำตาล และกะทิ แล้วจึงนำไปทอดในน้ำมันร้อนใน
กระทะ ใ้รับประทานเป็นอาหารว่าง การเปิดร้านขาย
กล้วยปิ้งหรือร้านขายกล้วยทอดจัดเป็นอาชีพที่น่าสนใจ
สำหรับคนที่มีทุนน้อย เพราะอาศัยพื้นที่ที่เป็นแหล่ง
ชุมชน แหล่งคนทำงาน หน้าตลาดหรือหน้าป้ายรถประจำ
ทางใหญ่ ๆ ตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบอาชีพก็มีไม่
มาก

ชุมชนตลาดมาลี ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสาม
พราน จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนที่ผู้วิจัยพักอยู่อาศัยใน
พื้นที่จึงต้องการมีส่วนในการช่วยหาแนวทางในการ
ประกอบอาชีพเพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุด และเป็นส่วน
หนึ่งในการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเอเชีย
อาคเนย์ การที่ผู้วิจัยอยู่ในพื้นที่ ทำให้พบว่า ผู้อาศัยอยู่ใน

ชุมชนประกอบอาชีพค้าขายเป็นหลัก จากการสังเกต
สัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ประกอบอาชีพ ทำให้ได้รับทราบ
ปัญหาที่ประสบอยู่ประการหนึ่ง คือ ไม่มีการบันทึกต้นทุน
การประกอบอาชีพ รายได้จากการขายและกำไรที่ได้รับ
ราคาขายสินค้าแต่ละชนิดกำหนดขึ้นมาเองโดยไม่ได้ใช้
หลักการใด ๆ เมื่อไม่มีการจดบันทึกบัญชี จึงทำให้ไม่
ทราบว่ากำไรหรือขาดทุนเท่าไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ
ที่จะศึกษาต้นทุนและกำไรทางบัญชีของผู้ประกอบการ
ขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้งชุมชนตลาดมาลี ตำบล
กระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อ
เปรียบเทียบการประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง
เพื่อได้ทราบต้นทุนและกำไรจากการประกอบการที่
แท้จริงและสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการ
ตัดสินใจลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเปรียบเทียบต้นทุนและกำไรทางบัญชีของ
ผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้งเพื่อสร้าง
ผลตอบแทนสูงสุด

3. ขอบเขตของงานวิจัย

3.1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) วิธีเลือก
ผู้ให้ข้อมูลหลักในการการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้แบบเจาะจง
(Purposive Sampling) ที่ ผู้ วิ จัย คัด เลือ ก มา จาก
ผู้ประกอบการขายกล้วยทอดจำนวน 1 รายและกล้วยปิ้ง
จำนวน 1 รายที่ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนตลาดมาลี
ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.2. ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้รวบรวมข้อมูล
และศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วย
ปิ้งในชุมชนตลาดมาลี ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม

3.3. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นศึกษาต้นทุนการ
ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง ได้แก่

- ต้นทุนวัตถุดิบ หมายถึง ค่าใช้จ่ายสำหรับวัตถุดิบ
ต่าง ๆ ในประกอบอาชีพ ประกอบด้วย กล้วยน้ำหว่า

น้ำมันพืช แป้งข้าวเจ้า แป้งสาลี ปูนไฮดรอกไซด์ เกลือ
ไบคาร์บอเนต น้ำตาลทรายขาว น้ำตาลทรายแดง น้ำตาลปีบ
กะทิ น้ำเปล่า เป็นต้น

- ต้นทุนแรงงาน หมายถึง ค่าตอบแทนตนเอง
- ค่าใช้จ่ายในการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายสำหรับ

ปัจจัยอื่นที่ใช้ในการประกอบอาชีพใช้ไป ประกอบด้วย
กระดาษรอง ถูพลาสติกหุ้ม ถ้วยใส่กล้วย ฝาปิดกล้วย ถู
ช้อนตัก ใส่น้ำจิ้ม ค่าเช่าร้าน ไม้จิ้ม น้ำแข็ง ค่าไฟฟ้า ค่า
แก๊สหุงต้ม ค่าเสื่อมราคา-สินทรัพย์ถาวร

และกำไรขาดทุนของการขายกล้วยทอดและกล้วย
ปิ้ง ด้วยการหาผลต่างระหว่าง รายได้จากการขายกับ
ต้นทุนจากการประกอบการตามหลักการบัญชี

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสัมภาษณ์
เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-dept interview se-mi
structure) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบ
แนวความคิดที่กำหนดขึ้น ประกอบด้วย ประกอบด้วยค่า
วัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิต กำไรขาดทุน
ทางบัญชี และข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.2. การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการ
สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวม
ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับ
ผู้ประกอบการขายกล้วยทอดจำนวน 1 รายและกล้วยปิ้ง
จำนวน 1 รายจากชุมชนตลาดมาลี ตำบลกระทุ่มล้ม
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์
เริ่มตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ รวมระยะเวลา 7 วัน
แล้วนำผลจากการเก็บข้อมูลมาสรุปหารายได้จากการขาย
ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง ต้นทุน
ค่าใช้จ่ายในการผลิตและกำไรสุทธิ เฉลี่ยต่อหนึ่งสัปดาห์

5.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การศึกษา
แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย และการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง

เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎีโดยศึกษาจาก
แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ งานวิจัย
เอกสารที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลออนไลน์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์มา
วิเคราะห์ต้นทุนและกำไรทางการบัญชี โดยแบ่งการ
วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการต้นทุนของการ
ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง เป็นการนำ
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาคำนวณต้นทุน 3 ประเภท คือ
ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง และ
ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์
เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกำไรทางการบัญชีของการ
ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้งเป็นการนำ
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาคำนวณ คือ กำไรสุทธิ โดยใช้
เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบต้นทุนและกำไรทางการ
บัญชีจากการประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง
เป็นการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบ
สัมภาษณ์ในส่วนของต้นทุนและกำไรทางการบัญชีเพื่อ
คำนวณหาต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงาน
ทางตรง และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต รายได้จากการ
ขายและกำไรสุทธิ โดยใช้วิธี Common Size Analysis

ตอนที่ 4 การประเมินความสามารถในการทำกำไร
ของการประกอบอาชีพขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้งเพื่อ
สร้างผลตอบแทนสูงสุดโดยใช้การวิเคราะห์จากอัตรา
ผลตอบแทนต่อยอดขาย (Profit margin on sales)
และ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน
(Return on Investment)

7.สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
พบว่า ผลการดำเนินงานเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ การขาย

กล้วยทอดมีต้นทุนวัตถุดิบ 6,559 บาท การขายกล้วยปิ้ง มีต้นทุนวัตถุดิบ 5,796 บาท

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนวัตถุดิบของผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง (หน่วย: บาท)

ต้นทุนวัตถุดิบ	กล้วยทอด	กล้วยปิ้ง
กล้วยน้ำหว้าหิวละ 25 บาท	2,625	5,075
น้ำมันพืช	1,925	
แป้งข้าวเจ้า	735	
แป้งสาลี	420	
ปูนใส	196	
งาขาว	133	
เกลือ	70	21
ใบเตย	140	
น้ำตาลทรายขาว	280	154
น้ำตาลทรายแดง		161
น้ำตาลปีบ		175
กะทิ		210
น้ำเปล่า	35	
รวม	6,559	5,796

ที่มา : จากการสัมภาษณ์และการคำนวณ

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการผลิตของผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง (หน่วย: บาท)

ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต	กล้วยทอด	กล้วยปิ้ง
กระดาษรอง	35	
ถุงพลาสติกหิ้ว	35	105
ถ้วย+ฝาปิดใสกล้วย		348
ถุงซิปล็อคใส่น้ำจิ้ม+ไม้จิ้ม		145
ค่าเช่าร้าน	350	350
น้ำแข็ง		350
ค่าไฟฟ้า		70
ค่าแก๊สหุงต้ม	213	227
ค่าเสื่อมราคา-สินทรัพย์ถาวร	86	163
รวม	719	1,758

ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง หมายถึง ค่าตอบแทนตนเองที่มีผู้ประกอบการเพียงคนเดียว กำหนดให้วันละ 400 บาท จำนวน 7 วัน การขายกล้วยทอดมีต้นทุนแรงงานทางตรง 2,800 บาท การขายกล้วยปิ้งมีต้นทุนแรงงานทางตรง 2,800 บาท

ผลการดำเนินงานเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ การขายกล้วยทอดมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 719 บาท การขายกล้วยปิ้งมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,758 บาท

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวรของผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง (หน่วย: บาท)

เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร	กล้วยทอด	กล้วยปิ้ง
โครงเหล็กตั้งร้าน		1,800
เตาปิ้งกล้วยไฟฟ้า		2,500
ไม้ทักกล้วย		90
หม้อหุงข้าวอุ่นน้ำราดกล้วย		750
เตาแก๊สแบบเดิม 1 ถัง	850	
ตู้กระจกโชว์ 1 ตู้	1,400	1,200
โต๊ะไว้วางกล้วย	500	300
กระทะ+ ตะหลิว	620	
กระดาษ 1 อัน	150	
ที่คีบ+กระชอน 2 อัน	110	
กะละมังสแตนเลส 2 อัน	100	
ป้ายไว้นิตติคุณร้าน	300	250
ร่มกันแดด	450	
ถังแช่น้ำแข็ง		1,400
มีด+เขียง+ถาด+กระบวย	50	180
ค่าไฟฟ้า(อุ่นน้ำราดกล้วย)		70
รวม	4,530	8,540

ที่มา : จากการสัมภาษณ์และการคำนวณ

การขายกล้วยทอดใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเริ่มแรกเฉลี่ย 4,530 บาท การขายกล้วยปิ้งใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเริ่มแรกเฉลี่ย 8,540 บาท

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบกำไรขาดทุนทาง
บัญชีของผู้ประกอบการขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้ง
(หน่วย: บาท)

รายการ	กล้วยทอด		กล้วยปิ้ง	
	หน่วย: บาท	วิธี Common Size	หน่วย: บาท	วิธี Common Size
รายได้จากการขาย	16,800	100	22,800	100
ต้นทุนวัตถุดิบ	6,559	39.04	5,796	25.42
ต้นทุนแรงงาน	2,800	16.67	2,800	12.28
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	719	4.28	1,758	7.71
กำไรขาดทุนทางบัญชี	6,722	40.01	12,446	54.59

ที่มา : จากการสัมภาษณ์และการคำนวณ

จากการวิเคราะห์วิธี Common Size Analysis ใน
ส่วนประกอบของต้นทุนขาย พบว่า การประกอบอาชีพ
ขายกล้วยทอด มีต้นทุนวัตถุดิบ 39.04 % ต้นทุนแรงงาน
16.67 % ค่าใช้จ่ายในการผลิต 4.28 % การประกอบ
อาชีพขายกล้วยปิ้ง มีต้นทุนวัตถุดิบ 25.42 % ต้นทุน
แรงงาน 12.28 % ค่าใช้จ่ายในการผลิต 7.71 % ต้นทุนที่
สูงที่สุด คือ ต้นทุนวัตถุดิบ รองลงมา ได้แก่ ต้นทุนแรงงาน
ค่าใช้จ่ายในการผลิต

ประเมินความสามารถในการทำกำไรของการ
ประกอบอาชีพขายกล้วยทอดและกล้วยปิ้งเพื่อสร้าง
ผลตอบแทนสูงสุด

อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย

$$(\text{Profit margin on sales}) = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \times 100$$

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

$$(\text{Return on Investment}) = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{เงินลงทุน}} \times 100$$

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความสามารถในการทำ
กำไรของการประกอบอาชีพ

ความสามารถในการทำกำไรของการประกอบอาชีพ		
ผลตอบแทน	กล้วยทอด	กล้วยปิ้ง
Profit margin on sales	$\frac{6,722}{16,800} \times 100$ = 40.01 %	$\frac{12,446}{22,800} \times 100$ = 54.59 %
Return on Investment	$\frac{6,722}{4,530} \times 100$ = 148.39 %	$\frac{12,446}{8,540} \times 100$ = 145.74 %

ที่มา : จากการสัมภาษณ์และการคำนวณ

8. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การประกอบอาชีพขายกล้วย
ทอด มีต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนแรงงาน มากกว่าการประกอบ
อาชีพขายกล้วยปิ้งเนื่องจาก น้ำมันพืช แป้งข้าวเจ้า แป้ง
สาลี ปูนใส ไข่ขาว ใบเตย ซึ่งเป็นส่วนผสมในการผลิตกล้วย
ทอดมีมากมาย มากกว่าการประกอบอาชีพขายกล้วยปิ้ง
1.53 เท่า

ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิต การประกอบอาชีพขาย
กล้วยปิ้ง มากกว่าการประกอบอาชีพขายกล้วยทอด เกิด
จากการประกอบอาชีพขายกล้วยปิ้งใช้เงินลงทุนใน
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน เช่น เตาย่างกล้วยไฟฟ้า โคร่งเหล็ก
ตั้งร้าน หม้อหุงข้าวอุ่นน้ำราดกล้วย ถังแช่น้ำแข็ง มากกว่า
การประกอบอาชีพขายกล้วยทอด 1.89 เท่า ถ้วยและ
ฝาปิดใส่กล้วย ถูชิปสไลด์ใส่น้ำจิ้ม ที่ใช้ในการบรรจุภัณฑ์
มากกว่าการประกอบอาชีพขายกล้วยทอด 1.54 เท่า

หากมองในภาพรวมของต้นทุนการผลิตทั้ง 3 ประเภท
แล้ว การประกอบอาชีพขายกล้วยปิ้งมีต้นทุนผันแปรที่ต่ำ
กว่า สามารถสร้างผลกำไรได้มากกว่าการประกอบอาชีพ
ขายกล้วยทอด สอดคล้องกับ [6] การวิเคราะห์วิธี

Common Size Analysis ถ้านำงบกำไรขาดทุนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงบกำไรขาดทุนของกิจการอื่น จะทำให้ทราบถึงความแตกต่างด้านการลงทุน การจัดหาเงินทุน และความสามารถในการทำกำไร

การประกอบอาชีพขายกล้วยทอด สร้างกำไรสุทธิได้ประมาณสัปดาห์ละ 6,722 บาท สร้างยอดขายสุทธิได้ประมาณสัปดาห์ละ 16,800 บาท โดยใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเริ่มแรกเฉลี่ย จำนวน 4,530 บาท อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย เท่ากับ 40.01 % การประกอบอาชีพขายกล้วยปิ้ง สร้างกำไรสุทธิได้ประมาณสัปดาห์ละ 12,446 บาท สร้างยอดขายสุทธิได้ประมาณสัปดาห์ละ 22,800 บาท โดยใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเริ่มแรกเฉลี่ย จำนวน 8,540 บาท อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย เท่ากับ 54.59 % อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการขายสินค้า การควบคุมต้นทุนการผลิตและการควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนั้นถ้าอัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย ของผู้ประกอบการยิ่งสูงยิ่งดี แสดงว่าผู้ประกอบการมีความสามารถในการสร้างกำไรและการควบคุมที่ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย การประกอบการของอาชีพขายกล้วยปิ้งสามารถทำได้มากกว่าอาชีพขายกล้วยทอด [7]

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนการประกอบอาชีพขายกล้วยทอด เท่ากับ 148.39 % การประกอบอาชีพขายกล้วยปิ้ง เท่ากับ 145.74% เมื่อเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนประกอบการของอาชีพแล้วไม่แตกต่างกันมากนัก หากเปรียบเทียบในรายละเอียดเพื่อหาข้อเปรียบเทียบจะพบว่าการลงทุนประกอบการของอาชีพขายกล้วยทอดใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเริ่มแรกน้อยกว่าอาชีพขายกล้วยปิ้ง ดังนั้นอัตราส่วนนี้ จึงแสดงถึงความสามารถของผู้ประกอบการที่สามารถนำเงินทุนมาสร้างรายได้ ได้มากน้อยแค่ไหน อัตราส่วนนี้จะแสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ทั้งหมดให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้

ได้ผลตอบแทนกลับมา เพราะแต่ละอาชีพมีการลงทุนและวิธีการสร้างรายได้ที่แตกต่างกัน [8]

9. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและกำไรทางบัญชีของการประกอบอาชีพประเภทอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนประกอบอาชีพที่สนใจ

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] อธิปไตย สายสูง,วันวิภา คามงคล,และ อัจฉราภรณ์ พูลยั้ง (2561). การวิเคราะห์ต้นทุนเปรียบเทียบของการผลิตรูปหอมสมุนไพร : กรณีศึกษากลุ่มรูปหอมสมุนไพรไฉย,วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร.ล้านนา, ปีที่ 2 (2), กรกฎาคม - ธันวาคม 2561,หน้า 71-81.
- [2] อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์ (2554).การวิเคราะห์งบการเงิน (พิมพ์ครั้งที่ 6).กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- [3] อัมพร เทียงตระกูล, นฤมล ถนอมพงษ์ชาติ, เพ็ญธิดา พงษ์ธานี, อาริรัตน์ หุ่นเต็มและจงจิตต์ พิมพ์าลัย (2555). การบัญชีการเงิน.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [4] K.Yaihuathet Tipayawong (2011). *Chapter 11 Financial Analysis, Cost and Budget Analysis*. Retrieved Dec. Bangkok.
- [5] กฤษฎา เสกตระกูล (2556). การวิเคราะห์งบการเงิน, ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2556,9-11.
- [6] ธาณินทร์ ไชยเชชน กัญญณัฐ มีชูบทและภัทราภรณ์ มิ่งสมร. (2564) การวิเคราะห์ทางการเงินของบริษัท โรงแรม XYZ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย,วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ปีที่ 3 (1), มกราคม - เมษายน 2564, หน้า 63-77.

- [7] Eugene F. Brigham and Michael C. Ehrhardt.
(2019). *Financial Management: Theory & Practice*, 16th edition, Cengage Learning, Singapore.
- [8] Stephen A. Ross, Bradford D. Jordon and Randolph W. (2015). *Westerfield. Fundamentals of Corporate Finance*, 11th edition, McGraw Hill, New York.

ประวัติผู้ทำวิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางเอมอร ไมตรีจิตร
ปริญญาตรี หลักสูตรบัญชีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล

Digital Transformation

ฉัตรวี อภิวงค์พงศ์

สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม

แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

maythapornth@sau.ac.th ,0819292916

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อเป็นการศึกษาการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล เป็นกระบวนการที่ใช้เพื่อผสมผสานรวมเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจเท่าทันคู่แข่ง ธุรกิจดั้งเดิมประสบกับ Digital Disruption จากเทคโนโลยีดิจิทัลและโมเดลธุรกิจสมัยใหม่ ธุรกิจค้าปลีกต่อสู้กับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจธนาคารปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) กลุ่มสื่อและโฆษณาต้องพยายามหารูปแบบการนำเสนอใหม่ๆ การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล ไม่ใช่เรื่องการวางโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเปลี่ยนวิธีคิดอย่างมีกลยุทธ์ และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำหลัก: การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล, ดิจิทัล, การเปลี่ยนผ่าน

Abstract

The aim of this article is to study digital transformation which is the process of integrating digital technology being ready to cope with changes. Digital technology will help business to adapt and deliver a competitive advantage. Digital technology and new business models are disrupting traditional businesses. Retailers compete with E-Commerce. Banking industry also need to adapt to trends in Fintech. Media group and advertising agencies are catching up to find new features. Digital technology is not just about setting up a IT infrastructure. But, it changes our ways of thinking and improves effective management.

Keywords: Digital transformation, Digital, Digital Technology

1. บทนำ

เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาททุกแวดวงอุตสาหกรรม มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการองค์กรแบบเดิมจึงไม่สามารถตอบสนองต่อรูปแบบการแข่งขัน รวมถึงพฤติกรรมของลูกค้า ผลิตภัณฑ์และบริการ หรือแม้แต่วิธีการดำเนินงานขององค์กร ส่งผลให้องค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐาน โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทร่วมกับการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอก ผสมกับ

สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้โลกใบนี้ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป และยังเป็นปัจจัยทำให้สังคมต้องดำรงชีวิตด้วยวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นวิถีที่ไม่เคยเป็นมาก่อน เช่น การทำงานจากที่บ้าน องค์กรหลายแห่งให้พนักงานทำงานจากที่บ้านเป็นเวลาร่วมเดือนร่วมปี รูปแบบการทำธุรกิจออนไลน์ การเติบโตของธุรกิจมาจากพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือประชาชนต่างหันมาเรียนรู้วิธีการสั่งซื้ออาหารผ่าน Applications ออนไลน์แทนการออกจากบ้านเพื่อไป

รับประทานที่ร้าน รวมไปถึงนักเรียนนักศึกษาที่ต้องปรับตัว การเรียนการสอนออนไลน์ 100% โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเห็นได้จากการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงของหลายธุรกิจตั้งแต่ระดับปัจเจกจนถึงระดับองค์กรและระดับประเทศรวมถึงมาตรการด้านสาธารณสุขที่รัฐบาลทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ [1]

หากแต่สภาวะการณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นโอกาสการเติบโตและการพัฒนา เช่นเดียวกับการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัลนำมาซึ่งโอกาส รายงานของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า [2] ระบุว่าช่วง Covid-19 มีธุรกิจเติบโตและขยายตัวได้ตัวอย่างน้อย 10 ธุรกิจได้แก่

1. ธุรกิจการผลิตสิ่งของเครื่องใช้ด้านสุขอนามัยหรือเภสัชกรรมที่ทำจากยาง
2. ธุรกิจการขนส่งสินค้าทางเภสัชภัณฑ์และการแพทย์
3. ธุรกิจการฆ่าเชื้อและกำจัด
4. ธุรกิจอี-คอมเมิร์ซ
5. ธุรกิจการขนส่งอุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
6. ธุรกิจการบริการทำความสะอาดทั่วไปของตัวอาคาร
7. ธุรกิจจัดทำซอฟต์แวร์
8. ธุรกิจขนส่งสินค้าและพัสดุ
9. ธุรกิจการขนส่งสินค้าทั่วไป และ
10. ธุรกิจเกี่ยวกับการทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชี การให้คำปรึกษาด้านภาษี ขณะเดียวกันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตในทุกมิติ ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต และอำนวยความสะดวก การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ๆ อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (IoT) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) การประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ (Cloud) และการประมวลผลและกระจายข้อมูลแบบกระจายศูนย์หรือบล็อกเชน (Blockchain) ซึ่งเป็นโอกาสให้เกิดเส้นทางอาชีพใหม่ๆ และความต้องการ

กำลังคนด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี [3]

2. Digital Transformation คือ

“Digital transformation” หรือ การเปลี่ยนผ่านสู่ความดิจิทัล ไม่ใช่แค่เรื่องการวางโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีหรือการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการองค์กรเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนวิธีคิดอย่างมีกลยุทธ์ถึงรากฐานของธุรกิจ โดย [4] กล่าวว่า ค่าจำกัดความของการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัลถูกจัดอยู่ 3 บริบท ประกอบด้วย 1) บริบททางเทคโนโลยีการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัลมีพื้นฐานมาจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย โทรศัพท์มือถือ หรือ ระบบสมองกลฝังตัว 2) บริบทขององค์กรการปรับเปลี่ยนสู่ดิจิทัลต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการดำเนินงานขององค์กร หรือสร้างรูปแบบธุรกิจใหม่ๆ และ 3) บริบทสังคม การปรับเปลี่ยนสู่ดิจิทัลเป็นปรากฏการณ์ที่มีอิทธิพลต่อทุกแง่มุมของชีวิตมนุษย์ เช่น ประสบการณ์ของผู้บริโภค การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัลก็ยังเป็นกลยุทธ์หรือกระบวนการ [5-6] ในการขับเคลื่อนและผลักดันเพื่อให้องค์กรสามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นองค์กรดิจิทัล (Digital organization) ได้สำเร็จ โดยในยุคดิจิทัลเป็นการคิดใหม่ทุกมิติและเป็นการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร

การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัลต้องเข้าใจบริบทการแข่งขันในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะรูปแบบการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบันวัดกันที่แพลตฟอร์มผู้ประกอบการอาจเข้าใจว่าธุรกิจที่ทำอยู่นั้นมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่แล้ว หรืออาจเข้าใจผิดคิดว่าธุรกิจที่ทำอยู่นั้นเป็นแพลตฟอร์ม ทั้งที่ความเป็นจริงสิ่งที่ทำอยู่อาจเป็นเพียงการใช้เครื่องมือ แต่ไม่ใช่การทำธุรกิจแบบแพลตฟอร์ม นวัตกรรมเกิดจากการมีกระบวนการที่ดีและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม [7]

ความแตกต่างระหว่างการจัดการความเปลี่ยนแปลงกับการเปลี่ยนผ่านสู่ความดิจิทัล [7]

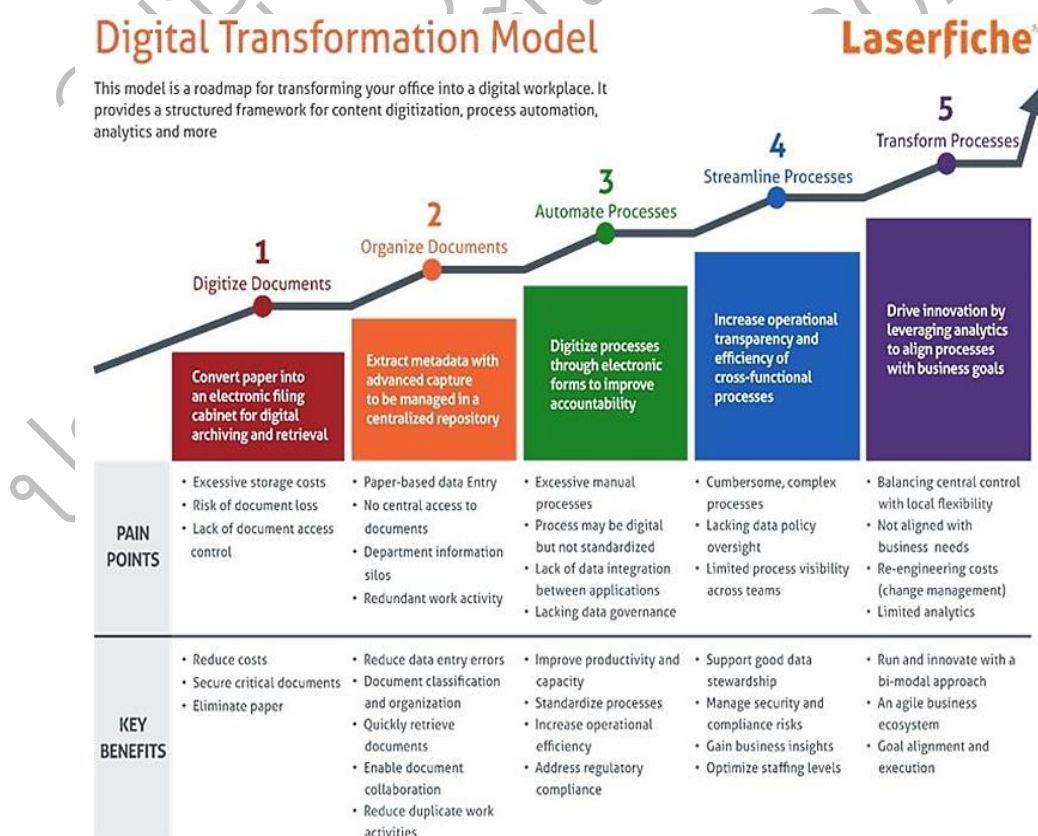
การจัดการความเปลี่ยนแปลง เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล เพราะการเปลี่ยน

ผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล เป็นการเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่างถึงรากถึงโคน เริ่มตั้งแต่ภารกิจ กระบวนการ และการปฏิบัติการทั้งหมดขององค์กร รวมถึงเปลี่ยนแปลงวิถีการทำงาน วิธีคิด การระบุนความท้าทายใหม่ของบริษัท

การจัดการความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล คือ เรื่องของแผนงานที่มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีและวัฒนธรรมขององค์กร จึงเป็นส่วนผสมของการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมทางธุรกิจ ที่มาพร้อมกับ Business Model ใหม่ ๆ ที่เป็นแหล่งรายได้ใหม่ของธุรกิจ ด้วยการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อเปลี่ยนวิธีการนำเสนอสินค้าและบริการ เช่น การสร้างแอปพลิเคชัน ใช้ช่องทางออนไลน์เป็นช่องทางในการสื่อสารหลัก แต่ปัญหาที่ต้องเผชิญคือ ระบบเก่าๆที่ยังคงอยู่ เมื่อเปลี่ยนแปลงแต่ภายนอก แต่วิธีคิดยังไม่ได้สอดคล้องกับการจัดการในวัฒนธรรมดิจิทัลจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงแค่ผิวเผิน การจัดการความเปลี่ยนแปลง ในยุค Digital Transformation ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น ทำให้องค์กรเกิดความคล่องตัว

ยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ เพราะเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวไม่สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปถึงเป้าหมายที่กำหนดได้ แต่ในยุคที่เทคโนโลยีต้องทำงานร่วมกับธุรกิจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ลึกและกว้างขึ้น โดยใช้วิธีการทำงานที่เน้นความคล่องตัวกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบาทของการจัดการความเปลี่ยนแปลงจึงต้องมีวิวัฒนาการเพื่อให้มีมุมมองแบบบูรณาการมากขึ้น แต่หัวใจหลักคือ ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรมนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็วและรวดเร็วเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำ Digital Transformation

สรุปการจัดการความเปลี่ยนแปลงในองค์กรเพื่อสอดคล้องกับ Digital Transformation เริ่มตั้งแต่การตั้งเป้าหมายของธุรกิจว่าธุรกิจจะเปลี่ยนไปทิศทางใด และจะนำระบบดิจิทัลมาใช้อย่างไรในแต่ละขั้นตอน ในขณะที่ความคิดสร้างสรรค์จะนำไปสู่การค้นพบคุณค่าใหม่ที่ธุรกิจต้องการจะนำเสนอแก่ลูกค้าและศักยภาพของทีมงานที่มีมุมมองที่หลากหลายมีความเข้าใจธุรกิจอย่างลึกซึ้ง

รูปที่ 1 Digital transformation model [8]

ตัวแบบการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital transformation models) เป็นกลยุทธ์สำหรับใช้ในการเปลี่ยนแปลงทุกส่วนในองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด 5 ขั้นตอนในการดำเนินการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัล คือ [8-9]

1. จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล เป็นการเปลี่ยนถ่ายข้อมูลในรูปของเอกสารให้อยู่ในรูปดิจิทัล เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลไม่ได้ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ฉะนั้นการแปลงข้อมูลดิจิทัล จึงเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ เริ่มจากการแปลงเอกสารที่เป็นกระดาษทั้งหมดลงในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สามารถอัปโหลดสำหรับจัดเก็บและเผยแพร่เอกสารได้ ไฟล์เอกสารที่เป็นดิจิทัลจะทำหน้าที่เป็นตัวสำรองสำหรับไฟล์ที่สูญหาย ซึ่งจะลดความเสี่ยงของการสูญหายของข้อมูล รวมถึงการจัดการด้านการเข้าถึงเพื่อความปลอดภัยของข้อมูล

2. การจัดหมวดหมู่ของเอกสาร เพื่อให้ง่ายต่อการถูกนำไปใช้และเป็นการจัดเก็บเอกสารลงในระบบดิจิทัลที่เป็นศูนย์กลาง บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใช้เอกสารร่วมกันได้อย่างรวดเร็ว หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการไฟล์เอกสารจะมีความสอดคล้องกันทั้งองค์กร มีความร่วมมือและปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

3. ลดกระบวนการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานให้เป็นดิจิทัลทั้งหมด แต่จะประสบกับปัญหา คือ 1) ยังคงมีเอกสารที่เป็นกระดาษ 2) กระบวนการดำเนินงานไม่ได้มาตรฐาน 3) ผู้นำองค์กร ขาดความสามารถในการจัดการและการเข้าถึงข้อมูล ฉะนั้นองค์กรต้องลดแบบฟอร์มที่เป็นกระดาษและแทนที่ด้วยชุดแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถส่งผ่านระบบอินเทอร์เน็ตร่วมกัน และสามารถส่งตรงถึงผู้จัดการโดยไม่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบและลงนาม ทำให้สามารถลดเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

4. กระบวนการที่ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน ซึ่งหากต้องการประเมินว่าองค์กรอยู่ในระดับใดของการปรับเปลี่ยนสู่ดิจิทัล สามารถตรวจสอบได้จากการประสบ

ปัญหา คือ 1) มีการใช้กระบวนการอัตโนมัติแต่บุคลากรในองค์กรไม่มีความเข้าใจอย่างเพียงพอ 2) ไม่มีนโยบายการกำกับดูแลข้อมูลอย่างชัดเจนเนื่องจากขาดความสมบูรณ์ของข้อมูล 3) องค์กรไม่สามารถวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการต่างๆ ได้ 4) ประสบปัญหาในการบูรณาการลูกค้าหรือผู้บริโภคให้เข้ากับกระบวนการดำเนินงานขององค์กรได้ กล่าวคือองค์กรจะต้องลดการทำงานทั่วไป ให้บุคลากรรับผิดชอบงานที่สำคัญและจำเป็น กระบวนการที่ง่ายจะถูกนำไปใช้ได้อย่างง่ายและทั่วถึง องค์กรมีข้อมูลที่ครบถ้วนและสอดคล้องกัน พร้อมทั้งสามารถวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรม หลังจากนั้นองค์กรจะมีความสามารถในการรวบรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น บุคลากร ลูกค้า เข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนสู่ดิจิทัลขององค์กรได้

5. การลดข้อมูลและเอกสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยการจัดการข้อมูลทั้งหมดในองค์กรให้อยู่ในระบบดิจิทัลที่มีความปลอดภัยและบุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่าย หากองค์กรยังประสบปัญหา 1) กระบวนการไม่สอดคล้องกับความต้องการทางธุรกิจ 2) ความสามารถที่จำกัดในการพัฒนาแผนการในอนาคต 3) บุคลากรในองค์กรเพียงแต่ตอบรับแต่ไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจังเพื่อปรับเปลี่ยน จะทำให้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลขององค์กรไม่ประสบความสำเร็จ

สรุปคือองค์กรควรเริ่มต้นจากการเปลี่ยนการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสารเป็นการเก็บในรูปแบบดิจิทัล เพื่อที่จะค้นหาได้ง่าย รวดเร็ว และเป็นระเบียบ ขั้นตอนไปคือการจัดหมวดหมู่ของเอกสารเพื่อให้ง่ายต่อการที่บุคลากรสามารถเรียกใช้งานร่วมกันจากส่วนกลางได้ รวดเร็ว ขั้นตอนที่สาม ลดกระบวนการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ พร้อมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานให้เป็นดิจิทัลเพื่อใช้งานได้ง่ายขึ้น ขั้นตอนสี่ ใช้กระบวนการดำเนินงานอย่างอัตโนมัติและมีนโยบายในการกำกับดูแลที่ชัดเจน สามารถวัดและประเมินผลได้ ขั้นตอนสุดท้ายถึงแม้ว่าองค์กรจะสามารถปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัลได้ตามวัตถุประสงค์ แต่ถ้าหากไม่มีการดำเนินงานดิจิทัล

อย่างต่อเนื่อง และไม่มีวางแผนกลยุทธ์ที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบการแข่งขันหรือยุคสมัยได้ องค์กรจะไม่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลได้

เทคโนโลยีที่ใช้ในองค์กรดิจิทัล

เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงทำให้ชีวิตของผู้คนสะดวกมากขึ้น แต่ยังช่วยให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีที่องค์กรดิจิทัลนิยมนำมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things: IoTs) เป็นการใช้อุปกรณ์เชื่อมต่อกับบุคคลทุกที่ทุกเวลาโดยใช้เครือข่าย ซึ่งอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งจะเป็นอุปกรณ์หนึ่งที่ผลักดันให้องค์กรต่างๆ ต้องเปลี่ยนแปลงและทำธุรกิจด้วยดิจิทัล [10-11] 2) การประมวลผลแบบคลาวด์ (Cloud Computing) เป็นลักษณะของการใช้อินเทอร์เน็ตแบบแพลตฟอร์ม (Platform) ในการจัดเก็บ จัดการและประมวลผลข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นบริการเครือข่าย บริการจัดเก็บข้อมูล แอปพลิเคชันและบริการต่างๆ [10,12] 3) ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เป็นการวิเคราะห์และจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ที่ซับซ้อน ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งข้อมูลขนาดใหญ่มีความจำเป็นสำหรับกระบวนการปรับเปลี่ยนสู่ความเป็นดิจิทัล เนื่องจากไม่มีองค์กรดิจิทัลใดที่ดำเนินงานต่อไปได้ หากปราศจากข้อมูลที่จำเป็น [10,12] 4) ปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้ของเครื่อง (Artificial Intelligence and Machine learning) เป็นความรู้ที่แสดงโดยเครื่องจักรในการจัดการกับสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ความฉลาดที่ถ่ายโอนข้อมูลจากบุคคลไปยังเครื่องจักรเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิต [10,12] และนอกจากรับข้อมูลจากมนุษย์แล้ว เครื่องจักรยังสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการใช้งาน ส่งผลให้มีประสิทธิภาพและการทำงานได้ดีขึ้น [10,13] 5) เทคโนโลยีความปลอดภัย (Security) เป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและอุปกรณ์อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งมาใช้ร่วมกัน เพื่อที่จะรักษาความปลอดภัยของเครือข่ายที่อาจเกิดภัยคุกคามทางไซเบอร์ และช่วยเพิ่มความปลอดภัยใน

ข้อมูลขององค์กรรวมถึงการทำธุรกรรมต่างๆ เช่น ระบบความปลอดภัยจะทำการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้ซึ่งสามารถตรวจจับกิจกรรมที่น่าสงสัยพร้อมทั้งแจ้งเตือนได้อย่างรวดเร็ว [10,14] 6) บล็อกเชน เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้สำหรับการจัดเก็บและส่งข้อมูลแบบไม่แบ่งแยก โดยส่วนใหญ่แล้วมักใช้การทำธุรกรรมออนไลน์ การเก็บสถิติการทำธุรกิจหรือทรัพย์สินชนิดอื่นๆ อย่างปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบความถูกต้อง ลดการฉ้อโกงได้อย่างมหาศาล [10,14] 7) เทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือและสื่อสังคมออนไลน์ (Social media and Mobile technologies) การดึงข้อมูลจากเครื่องมือและสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Linkedin และ Blog มีความสำคัญในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปสร้างกลยุทธ์ในการขายสินค้า เนื่องจากพฤติกรรมของลูกค้าที่อยู่บนสื่อสังคมออนไลน์มักคาดหวังว่าพวกเขาจะสามารถดูสินค้าก่อนออกไปซื้อที่หน้าร้านค้านั้นๆ [10-11] การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลมีประโยชน์และความสำคัญ [15]

เพิ่มความสามารถในการผลิต สามารถช่วยประหยัดเวลาและปรับปรุงประสิทธิภาพในทุกด้านของกระบวนการธุรกิจ เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้พนักงานว่างลงเพื่อไปทำงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาแทนได้ หรือ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแมชชีนเลิร์นนิงสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายธุรกิจได้เร็วขึ้น

ปรับปรุงประสบการณ์ของลูกค้าให้ดียิ่งขึ้น ความคาดหวังจากลูกค้าในการใช้บริการต่อเนื่องในหลายช่องทาง นอกจากนี้ลูกค้ายังต้องการเว็บไซต์และระบบการสื่อสารที่ใช้งานง่ายและสะดวกบนอุปกรณ์มือถือ ฉะนั้นธุรกิจจึงต้องพัฒนาแอปพลิเคชันมือถือและเวิร์กโฟลว์ รวมถึงการติดตามและทำตามคำสั่งซื้อได้รวดเร็วขึ้นด้วยการใช้เทคโนโลยีเช่นเซอร์จิจริยะ การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าแบบเรียลไทม์ด้วยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ และการบริการลูกค้าโดยใช้ระบบอัตโนมัติลดต้นทุนในการดำเนินงาน เทคโนโลยีช่วยเปลี่ยนกระบวนการธุรกิจที่มีอยู่ให้ดีขึ้น และลดต้นทุนต่าง ๆ

3. สรุป

การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลเป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่เป็นตัวช่วยในการปรับเปลี่ยนซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันให้เป็นองค์กรดิจิทัลที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Internet of things, Cloud Computing, Big data, Artificial Intelligence/ Machine learning, Security, Blockchain, และ Social media หรือ Mobile technologies เข้ามาใช้ ขณะเดียวกันมีการปรับโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงาน รูปแบบการแข่งขัน การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากต้องเข้าใจการแข่งขันในแต่ละอุตสาหกรรมที่ไม่เหมือนเดิมแล้วยังต้องรู้ด้วยว่าเทคโนโลยีอะไรที่จะเข้ามามีบทบาทและเปลี่ยนรูปแบบในการแข่งขันรวมถึงส่งผลกระทบต่อองค์กร ทั้งนี้องค์กรจำเป็นต้องทบทวนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรใหม่ให้สอดคล้องและทันกับการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคดิจิทัล ระหว่างที่องค์กรกำลังจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ขณะเดียวกันองค์กรอาจจะเป็นผู้ถูก Disrupt หรือ Transform ได้เช่นกัน ดังเช่นสื่อแบบดั้งเดิม วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สื่อสารมวลชน บริษัทโทรคมนาคม (สูญเสียรายได้จากการบริการ Voice และ SMS)

4. เอกสารอ้างอิง

- [1] ทรวงูฒิ ดิจิงกิจ. (2565). *Crisis Management การบริหารจัดการภาวะวิกฤติ*, กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.
- [2] ผู้จัดการออนไลน์. (2563). “พาณิชย์ เปิด 10 ธุรกิจดาวเด่น ที่ยังเติบโตในยุคการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา URL: <https://mgronline.com/business/detail/9630000086184>. เข้าดูเมื่อวันที่ 15/4/2566.
- [3] มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2564). [ออนไลน์]. 10 เทรนด์อาชีพ สายเทคโนโลยียุคดิจิทัล. [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2565]. จาก <http://www.bu.ac.th>.
- [4] Reis, J, et al. (2018). Digital transformation: a literature review and guidelines for future research. *Trends and Advances in Information Systems and Technologies*, Vol. 1,6, pp. 411-421.
- [5] Matt, C., Hess, T., Benlian, A. (2015). Digital Transformation Strategies. *Business and Information Systems Engineering*, Vol, 57(5), pp. 339–343.
- [6] Wang, Y., Kung, L. A., & Byrd. T. A. (2018). Big data analytics: Understanding its capabilities and potential benefits to healthcare organizations. *Technology Forecasting and Social Change*. Vol, 126, pp. 3-13.
- [7] ธนพงศ์พรรณ ธัญญรัตน์กุล. (2562). *Digital Transformation in Action*, กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.
- [8] Dyk, S.V.(2018).The digital transformation model, URL: <https://www.itweb.co.za/content/RgeVDqPoL6XMKJN3>, access on 8/05/2023.
- [9] จันทร์จิรา เหลลาราช. (2565). ตัวแบบของการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัล, *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, ปีที่ 32 (2), กรกฎาคม – ธันวาคม 2565, หน้า 172-185.
- [10] จันทร์จิรา เหลลาราช. (2564). การปรับเปลี่ยนสู่ดิจิทัลและผลกระทบต่อองค์กร, *มนุษยศาสตร์สาร*, ปีที่ 22 (1), หน้า 227-224.
- [11] Dyk, R. V., & Belle, J. V. (2019). Factors influencing the intended adoption of digital transformation: A South African case study. *Proceedings of the Federated Conference on Computer Science and Information Systems*, (pp.519-528). DOI: 10.15439/2019F166.
- [12] SYMY. (2018). *Top 8 digital transformation trends of 2019 you can't afford to miss*, URL: <https://www.zymr.com/top-8-digital-transformation-trends-of-2019-you-cant-afford-to-miss>, access on 8/05/2023.

[13] AWARE. (2018). *Machine Learning Kheu a Rai*.

URL:<http://bit.ly/2XQfQAF>, access on 8/05/2023.

[14] Fedirko, D. (2019). *8 top trends of digital*

transformation in higher education, URL: [https://](https://elearningindustry.com/digital-transformation-in-higher-education-8-top-trends)

[elearningindustry.com/digital-transformation-in-](https://elearningindustry.com/digital-transformation-in-higher-education-8-top-trends)

[higher-education-8-top-trends](https://elearningindustry.com/digital-transformation-in-higher-education-8-top-trends), access on

4/05/2023.

[15] AWS. (2563) “การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลคืออะไร,

[ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา [https://aws.amazon.com](https://aws.amazon.com/th/what-is/digital-transformation/)

[/th/what-is/digital-transformation/](https://aws.amazon.com/th/what-is/digital-transformation/) เข้าดูเมื่อวันที่

10/4/2566.

5.ประวัติผู้เขียนบทความ

นางฉัตรวี อภิวรารังค์พงศ์

Mrs.Chatrawee Apiwarangpong

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

Management of local museums for creative learning tourism for Generation Z

พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 เขตหนองแขม

แขวงหนองค้างพลู กรุงเทพฯ 10160

pantida_c@yahoo.com, 099-936-9654

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และแนวทางพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต จากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 14-28 ปี จำนวน 253 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ 1-3 ครั้งต่อปี เดินทางในวันหยุดสุดสัปดาห์ เดินทางกับครอบครัวโดยรถยนต์ส่วนบุคคล ค้นหาข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางสื่อโซเชียล การจัดการนิทรรศการเป็นแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว สนใจการนำเสนอข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบการเล่าเรื่อง ส่วนระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พบว่า ด้านการจัดการแสดง/การนำเสนอ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสื่อความหมาย ด้านการบริการ และด้านการมีส่วนร่วม สำหรับแนวทางการพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์ พบว่า ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการจัดแสดง การนำเสนอ การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ และการพัฒนาด้านการสื่อความหมาย ผ่านกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ได้อย่างเหมาะสม

คำหลัก: การจัดการพิพิธภัณฑ์, พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น, การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์, กลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

Abstract

The purpose of this research was to study the tourism behavior of local museums, opinion levels on the management of local museums and guidelines for developing local museums for creative learning tourism for the Generation Z. There were 253 respondents who were between the ages of 18-24 years old. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean and standard deviation. It was found that most tourists had a frequency of visiting the museum 1-3 times per year, travel on weekends traveling with family by private car. Searching for travel information via social media. Exhibitions are an incentive to travel and Interested in presenting museum information. Analysis of the level of local museum management found that exhibition/presentation management and learning

activities had the highest average level, interpretation service and participation have a lower level. Guidelines for the development of local museum management found that the development of exhibition/presentation and the development of learning activities is important, because it can create a valuable experience for new generation tourists. The development of communication through activities that appropriately respond to the needs of new generation tourists.

Keywords: Museum management, Local museum, Creative learning tourism, Generation Z

1. บทนำ

การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งรวบรวมและจัดแสดงหลักฐานโบราณคดี วัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรม รวมทั้งความรู้ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น โดยมีชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละที่จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะ อันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม [1] การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงเป็นกิจกรรมที่ให้ทั้งความรู้และประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ อีกทั้งยังได้เรียนรู้ เข้าใจ และภาคภูมิใจกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจจากการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ การเรียนรู้วิถีชีวิต [2] ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนได้ร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชน ประกอบกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการ ทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ ทำให้พิพิธภัณฑ์หลายแห่งต้องมีการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานหรือสถาบันเก็บรักษาวัตถุโบราณที่เป็นแหล่งเรียนรู้ สู่การเป็นพิพิธภัณฑ์ยุคใหม่ที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชม เน้นให้เกิดการปฏิสัมพันธ์

และการมีส่วนร่วมมากขึ้น ตอบโจทย์ต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน สร้างจินตนาการ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่ขยายวงกว้างมากขึ้น เพื่อให้พิพิธภัณฑ์เป็นหนึ่งในกลไกที่จะกล่อมเกลาคันรุ่นใหม่ที่เติบโตขึ้นอย่างมีศักยภาพ [3] ในปัจจุบันพบว่านักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มแสวงหาการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญการเรียนรู้และประสบการณ์ที่แปลกใหม่ อีกทั้งความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้นักวิชาการได้ให้ความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะที่เด็กและเยาวชนที่เกิดมาในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกว่า Generation Z ซึ่งเป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21

กลุ่ม Generation Z คือบุคคลที่เกิดหลังจากปี พ.ศ. 2540 เป็นกลุ่มบุคคลที่เติบโตมาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ และเรียนรู้ได้เร็ว มีความเข้าใจในการใช้สื่อทุกรูปแบบ ทำให้มีมุมมองและความคิดที่เปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสนใจเป็นพิเศษ [4] รวมถึงในอนาคต คนกลุ่มนี้จะเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรม และการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต เป็นที่สนใจของประชาชนทุกกลุ่ม และโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้เข้ามามีส่วนในการเรียนรู้และการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

2. ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

3. ศึกษาแนวทางพัฒนาพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

2. ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

3. ทำให้ทราบแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต

4. ระเบียบวิธีวิจัย

4.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซตที่เคยมีประสบการณ์ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานมาแล้ว ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน คำนวณขนาดของตัวอย่างจากหลักของ Daniel Soper n พบว่า Effect size = 0.5 Desired statistical power level = 0.8 Probability level = 6 และ probability level = 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำ 128 คน [5] งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวที่มาอายุระหว่าง 14-28 ปี ได้จำนวน 253 ชุด

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ใช้การวิเคราะห์ดัชนีความ

สอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item objective congruence: IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามภาพรวม ได้ค่าเท่ากับ .981

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต การวิเคราะห์สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) และการจัดการพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวิเคราะห์สถิติใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ด้วยโปรแกรม Jamovi และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทบทวนวรรณกรรมและงานที่เกี่ยวข้องใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

5. ผลการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 83.4 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 80.2 เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 73.1 และระดับรายได้ไม่น้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 73.1 สำหรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต พบว่า ส่วนใหญ่มีความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน 1-3 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 91.7 ช่วงเวลาในการเดินทางเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 เดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 เดินทางกับครอบครัว จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 ค้นหา

ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวพืชรักผ่านช่องทางสื่อโซเชียล เช่น Facebook Line Instagram Youtube Twitter จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 83.4 ความน่าสนใจของการจัดนิทรรศการเป็นแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวพืชรัก จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 กิจกรรมที่สนใจคือการชมนิทรรศการ จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 สนใจการนำเสนอข้อมูลของพืชรักในรูปแบบการเล่าเรื่อง/การให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 ต้องการกลับมาเที่ยวชม ในพืชรัก จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 แนะนำ บอกต่อ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวพืชรักต่อบุคคลอื่น จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 การบอกต่อเรื่องราวของการท่องเที่ยวพืชรักผ่านสื่อโซเชียล เช่น Facebook Line Instagram Youtube Twitter จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวพืชรักเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 49

5.2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นการจัดการพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ดังตารางที่ 1-6

ตารางที่ 1 ระดับการจัดการท่องเที่ยวพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ในภาพรวม

การจัดการพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.19	0.62	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วม	4.18	0.62	มาก
3. ด้านการจัดแสดง/การนำเสนอ	4.26	0.61	มาก
4. ด้านการสื่อความหมาย	4.25	0.59	มาก
5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.26	0.59	มาก
6. ด้านการบริการ	4.21	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการจัดการท่องเที่ยวพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ในภาพรวม พบว่า ด้านการจัดการแสดง/การนำเสนอ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.26 รองลงมาคือด้านการสื่อความหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และด้านการบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.21 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.18

ตารางที่ 2 ระดับการจัดการท่องเที่ยวพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต จำแนกตามด้านการบริหารจัดการ

การจัดการพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 มีการจัดประเภทของพืชรักอย่างเหมาะสม	4.19	0.65	มาก
1.2 มีการจัดโครงสร้างในการดำเนินงานอย่างชัดเจน	4.19	0.69	มาก
1.3 มีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน	4.18	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการจัดการท่องเที่ยวพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีการจัดประเภทของพืชรักอย่างเหมาะสม และมีการจัดโครงสร้างในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.19 รองลงมามีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18

ตารางที่ 3 ระดับการจัดการท่องเที่ยวพืชรักท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต จำแนกตามด้านการมีส่วนร่วม

การจัดการพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
2. ด้านการมีส่วนร่วม			
2.1 เปิดโอกาสให้คนใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัด แสดง	4.19	0.71	มาก
2.2 เปิดโอกาสให้คนใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ ออกแบบการสื่อความหมาย	4.17	0.70	มาก
2.3 เปิดโอกาสให้คนใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในปฏิบัติ หน้าที่ในพิพิธภัณฑ์	4.21	0.70	มาก
2.4 เปิดโอกาสให้คนใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ ติดตามประเมินผล	4.20	0.69	มาก
2.5 เปิดโอกาสให้คนใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ วางแผนจัดการ	4.15	0.73	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในปฏิบัติหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.21 รองลงมาเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดแสดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 4.19 ตามลำดับ ส่วนเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการออกแบบการสื่อความหมายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.17

ตารางที่ 4 ระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต จำแนกตามด้านการจัดแสดง/การนำเสนอ

การจัดการพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
3. ด้านการจัดแสดง/การนำเสนอ			
3.1 มีการจัดแสดงวัตถุ สิ่งของ เครื่องใช้ตามแบบ วิถีชีวิตท้องถิ่น	4.29	0.69	มาก
3.2 มีการจัดแสดงเป็น หมวดหมู่เดียวกันอย่าง เหมาะสม	4.22	0.69	มาก
3.3 มีการจัดแสดงความรู้/ นิทรรศการที่สอดคล้องกับ ท้องถิ่น	4.28	0.67	มาก
3.4 มีแผนผังการจัดแสดง อย่างชัดเจน	4.26	0.70	มาก
3.5 มีการใช้เทคนิคการจัด แสดงที่หลากหลาย	4.23	0.70	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ด้านการจัดแสดง/การนำเสนอ พบว่า มีการจัดแสดงวัตถุ สิ่งของ เครื่องใช้ตามแบบวิถีชีวิตท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.29 รองลงมา มีการจัดแสดงความรู้/นิทรรศการที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และมีแผนผังการจัดแสดงอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และ 4.26 ตามลำดับ ส่วน มีการจัดแสดงเป็นหมวดหมู่เดียวกันอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.22

ตารางที่ 5 ระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต จำแนกตามด้านการสื่อความหมาย

การจัดการพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
4. ด้านการสื่อความหมาย			
4.1 มีการสร้างบรรยากาศ ในการสื่อความหมายที่ เหมาะสม	4.23	0.67	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
4. ด้านการสื่อความหมาย			
4.2 มีภาพหรือป้ายบรรยาย เรื่องราวของสิ่งที่แสดงใน พิพิธภัณฑ์	4.25	0.66	มาก
4.3 มีผู้นำชม/ผู้สื่อความ หมายมีทักษะในการสื่อสาร อย่างเหมาะสม	4.24	0.68	มาก
4.4 มีการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อสื่อความ หมายอย่างเหมาะสม เช่น การใช้สื่อ QR Code	4.28	0.69	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ด้านการสื่อความหมาย พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสื่อความหมายอย่างเหมาะสม เช่น การใช้สื่อ QR Code มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.28 รองลงมามีภาพหรือป้ายบรรยายเรื่องราวของสิ่งที่แสดงในพิพิธภัณฑ์ และมีผู้นำชม/ผู้สื่อความ หมายมีทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และ 4.24 ตามลำดับ ส่วนมีการสร้างบรรยากาศในการสื่อความหมายที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.23

ตารางที่ 6 ระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต จำแนกตามด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
5. ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้			
5.1 มีการนำความรู้จาก ประวัติศาสตร์ วิถีชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ใน พิพิธภัณฑ์	4.28	0.62	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
5. ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้			
5.2 มีการจัดการความรู้ มาจัดท เป็นเอกสาร/ คู่มือ ชมพิพิธภัณฑ์	4.27	0.67	มาก
5.3 มีการจัดกิจกรรมเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่ พิพิธภัณฑ์	4.25	0.69	มาก
5.4 มีกิจกรรมส่งเสริมการ เรียนรู้หลายรูปแบบ	4.26	0.68	มาก
5.5 มีกิจกรรมที่ส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้	4.26	0.66	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้ สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีการนำความรู้จากประวัติศาสตร์ วิถีชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.28 รองลงมามีการจัดการความรู้มาจัดทำเป็นเอกสาร/คู่มือชมพิพิธภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลายรูปแบบ และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ส่วนมีการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.25

ตารางที่ 7 ระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต จำแนกตามด้านการบริการ

การจัดการพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเพื่อการ ท่องเที่ยวเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
6. ด้านการบริการ			
6.1 มีสถานที่จอดรถ เพียงพอ	4.17	0.69	มาก
6.2 มีการจัดพื้นที่โดย รอบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	4.22	0.72	มาก
6.3 มีบริการแนะนำ และ อำนวยความสะดวกด้าน ข้อมูล	4.24	0.67	มาก
6.4 มีบริการห้องน้ำ อย่างเพียงพอ	4.21	0.71	มาก
6.5 มีบริการอาหารและ เครื่องดื่มภายในพื้นที่ อย่างเพียงพอ	4.18	0.71	มาก
6.6 มีบริการร้านขายของ ที่ระลึก	4.25	0.71	มาก

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ด้านการบริการ พบว่า มีบริการร้านขายของที่ระลึกมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.25 รองลงมาให้บริการแนะนำและอำนวยความสะดวกด้านข้อมูล และมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลายรูปแบบ และมีการจัดพื้นที่โดยรอบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และ 4.22 ตามลำดับ ส่วนมีสถานที่จอดรถเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.17

5.3 การศึกษาแนวทางพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต พบว่า 1) การพัฒนาด้านการจัดแสดง/การนำเสนอพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยในการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชนที่น่าสนใจ จัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการสร้างประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวยุคใหม่

ที่ชื่นชอบการใช้เทคโนโลยีที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาการจัดแสดงที่สร้างความน่าสนใจ อีกทั้งยังการจัดแสดงยังเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และมีโอกาสกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งต่อไป 2) การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ โดยการใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์สร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เน้นกิจกรรมสร้างความรู้ที่สนุกสนานและความเพลิดเพลิน กิจกรรมกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน มีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ได้เลือกเรียนรู้ตามความสนใจ 3) การพัฒนาด้านการสื่อความหมาย นำเสนอเรื่องราวที่กระตุ้นความสนใจ ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จิตชีวิต และศิลปวัฒนธรรม ผ่านรูปแบบของการสื่อความหมายที่ทันสมัย มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ และสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการมีส่วนร่วมกับสิ่งที่จัดแสดงหรือกิจกรรมได้ เช่น การใช้สื่อวีดิทัศน์ในการเล่าเรื่อง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลผ่านการเล่าเรื่อง โดยเห็นภาพเคลื่อนไหวที่มาพร้อมกับเสียงประกอบฉาก [6]

6. อภิปรายผล

การจัดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้สำหรับกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซต ด้านการจัดการแสดง/การนำเสนอ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผศ.ศศิคุ้มรักษา [7] ที่พบว่า การจัดแสดง/นิทรรศการเป็นปัจจัยสำคัญในการเผยแพร่ความรู้สู่นักท่องเที่ยว และกานต์วิชชเมชัย [8] ที่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดแสดงเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ให้นิยมมาท่องเที่ยวเรียนรู้มากขึ้น และสุธาวรรณ หนูครองสิน [9] พบว่าการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วม

ทดลองทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์โดยตรง ทำให้พิพิธภัณฑสถานมีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ส่วนการจัดการด้านความหมายเป็นการสื่อสารเพื่อนำเสนอเรื่องราวในอดีตของพื้นที่เพื่อกระตุ้นความสนใจ สอดคล้องกับนิติยา กนกมงคล [10] พบว่าการสื่อความหมายโดยใช้สื่อปฏิสัมพันธ์ เช่น สื่อวีดิทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความน่าสนใจในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถาน ส่วนการจัดการด้านการบริการซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับกานต์วี ชมเชย [8] พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกสะดวกสบาย ผ่อนคลายและใช้เวลาในการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานได้นานยิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานให้สามารถตอบสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑสถานจากมุมมองของผู้ดำเนินการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีสำหรับคนรุ่นใหม่

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] ปณิดา สรวาสี. (2557). คนทำพิพิธภัณฑสถาน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- [2] เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2553). การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : ส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- [3] กองวิจัยการตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). โครงการสำรวจพฤติกรรมการ

เดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย ปี 2564. รายงานฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- [4] Renfro, A. (2012). Meet generation Z getting smart. Retrieved from <http://gettingsmart.com/2012/12/meet-generation-z/>.
- [5] Soper, D. (2006). The Free Statistics Calculators Index. Retrieved 3 January 2023, from <https://www.danielsoper.com/statcalc/category.aspx?id=19>
- [6] กรมการท่องเที่ยว. (2558). การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม แนวทางการจัดทำแผนบริหารจัดการด้านการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [7] ผุสดี คัมรักษา. (2563). การจัดการพิพิธภัณฑสถานสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต คณะการจัดการการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [8] กานต์วี ชมเชย. (2557). การบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน: กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์สยาม และพิพิธภัณฑสถานไทยจิตรลดา. รายงานการวิจัย. สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- [9] สุชาวรรณ หนูครองสิน. (2559). การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการสร้างรูปแบบนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถาน. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [10] นิติยา กนกมงคล. (2553). สื่อปฏิสัมพันธ์ในพิพิธภัณฑสถาน. พิพิธภัณฑสถาน, 4, 8-10.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ-นามสกุล

พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์

ที่ทำงาน

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การศึกษาห้องเรียนกลับด้านสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์: การวิเคราะห์ความสำเร็จและอุปสรรค

Study of Flipped Classroom for Foreign Language Learners in Southeast Asia

University: analysis of achievements and challenges

อียะยุคิ ซูซูกิ¹

¹อียะยุคิ ซูซูกิ สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

19/1 ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ: suzuki@sau.ac.th, 02807-4500

บทคัดย่อ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการพัฒนาของสภาพแวดล้อมในการใช้อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัลทำให้ผู้สอนสามารถเลือกวิธีการสอนแบบทันสมัยอย่างกับ “ห้องเรียนกลับด้าน” ซึ่งเป็นแนวทางการสอนที่จัดการเรียนการสอนที่สวนทางกับสิ่งที่เรารู้จักอยู่ปัจจุบัน โดยให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ผ่านวิดีโอนอกห้องเรียน ส่วนในห้องเรียนจะเน้นการจัดกิจกรรมเป็นต้น การศึกษานี้เปิดเผยผลลัพธ์ของการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านที่ปฏิบัติในห้องเรียนภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 และตรวจสอบผลลัพธ์เพื่อระบุความสำเร็จและอุปสรรค ผลลัพธ์ของการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านที่ดำเนินการสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศ 148 คน แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าห้องเรียนกลับด้านเป็นวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ และความยาวและเนื้อหาวิดีโอที่ผู้เขียนสร้างด้วยตนเองดีพอ ในทางกลับกัน พบอุปสรรคในแง่ของผู้เรียน ผู้สอนและสภาพแวดล้อมในการใช้อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล

คำหลัก: ห้องเรียนกลับด้าน, การเรียนภาษาต่างประเทศ, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

The advance of computer technologies and development of the Internet environment and digital devices made it possible for teachers to choose the modern teaching method like “flipped classroom”; a pedagogical approach opposite to the current teaching style that allows learners to gain prior knowledge through videos outside the classroom and focus on activities and so on in the classroom. This study revealed the outcome of flipped classrooms that were demonstrated in the English and Japanese language classes of Southeast Asia University in the first semester of the Academic Year 2022 and the examination of the outcome to identify their achievements and challenges. The outcome of flipped classroom implemented for about 148 language learners revealed that most participants agreed that flipped classrooms were an effective learning approach and the contents and hours of videos were

adequate, whereas some challenges from the perspectives of students and teachers and in view of technical aspects were uncovered.

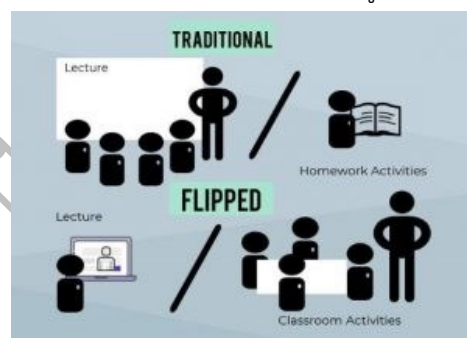
Keywords: Flipped classroom, Foreign language learning, Southeast Asia University

1. บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการพัฒนาสภาพแวดล้อมอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัลในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาช่วยให้ผู้สอนในสถาบันการศึกษาหลายแห่งสามารถบรรลุแนวทางการศึกษาที่มีประโยชน์และมีประสิทธิภาพหลากหลาย เช่น ห้องเรียนออนไลน์ที่ผู้เรียนศึกษาพร้อมกันผ่านโปรแกรมประชุมออนไลน์ การแชร์วิดีโอเพื่อเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน เกมเพื่อการศึกษาบนเว็บไซต์ต่าง ๆ และการใช้สื่อสังคมเพื่อการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ แนวโน้มนี้ได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้นในช่วงการแพร่ระบาด COVID-19 ซึ่งผู้เรียนจำนวนมากถูกบังคับให้เรียนที่บ้านและยอมรับแนวคิดของ "ชีวิตวิถีใหม่" ในการศึกษา ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในอนาคต ภายใต้ UNESCO (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ) ได้ชี้ให้เห็นถึงแนวคิดหลัก 9 ประการที่จะพัฒนาการศึกษาในโลกหลังโควิด หนึ่งในนั้นคือ "สร้างเทคโนโลยีโอเพนซอร์สและฟรีให้ผู้สอนและผู้เรียน" [1] ข้อเสนอแนะนี้บ่งชี้ว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการศึกษาจะยังคงเป็นกุญแจสำคัญในการศึกษาในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษาจะเป็นอย่างไรในยุคหลังโควิด

"ห้องเรียนกลับด้าน" เป็นหนึ่งในวิธีการศึกษาที่ใช้ ICT ซึ่งกำลังได้รับความนิยมในฐานะแนวทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ "ห้องเรียนกลับด้าน" หมายถึงวิธีการสอนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบ "พลิกกลับ" โดยที่ผู้เรียนจะดูวิดีโอที่ผู้สอนกำหนดไว้ให้ดูนอกห้องเรียนเพื่อรับความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนล่วงหน้า ส่วนในห้องเรียนผู้เรียนจะสอบถามเรื่องที่เข้าใจไม่ชัดเจนหรือ

เข้าใจยาก หรือกับผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นๆ เพื่อเข้าใจเนื้อหามากขึ้นและแก้ปัญหา ดังที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 ภาพห้องเรียนกลับด้าน

งานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่าห้องเรียนกลับด้านมีประโยชน์หลายประการ เช่น ด้วยวิธีนี้ ชั่วโมงเรียนจะเปลี่ยนเป็นรูปแบบเวิร์กช็อปและให้ผู้เรียนทดสอบความรู้ผ่านการสอบถามและอภิปรายร่วมกัน ซึ่งในที่สุดจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน [2] นอกจากนี้ ผู้เรียนจะได้ประโยชน์จากความยืดหยุ่นในการเรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถดูวิดีโอเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนได้ตลอดเวลาด้วยตนเอง สามารถดูเรื่องที่เข้าใจยากได้ซ้ำๆ จนกว่าจะเข้าใจดี หรือหยุดหรือชะลอวิดีโอได้ตอนที่ไม่สามารถตามบทเรียนได้ ซึ่งช่วยให้เนื้อหาการเรียนออกแบบให้เป็นส่วนตัวมากขึ้น [3] และยังมีประโยชน์ว่าห้องเรียนกลับด้านช่วยให้มีเวลามากขึ้นสำหรับการสนทนาร่วมกันและการคิดแบบร่วมมือในห้องเรียนและเพิ่มความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนต่อการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน [4]

นับตั้งแต่เปิดตัวห้องเรียนกลับด้านโดย Tenneson และ McGlasson [5] ในปี 2549 นักวิจัยหลายคนสนใจที่จะทดลองและศึกษาประสิทธิภาพของห้องเรียนกลับด้านในวิชาและสภาพแวดล้อมต่างๆ มากมาย การวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่แสดงผลในเชิงบวก

เช่น ความชอบห้องเรียนกลับด้านมากกว่าห้องเรียนแบบเดิม เนื่องจากแรงจูงใจและประสิทธิผลของผู้เรียนสูงกว่า [6-8] ผู้เรียนได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีกว่าหลังจากประสบการณ์ห้องเรียนกลับด้าน [9-11] ผู้วิจัยหลายคนศึกษาห้องเรียนกลับด้านในประเทศไทยเช่นกัน ผลการวิจัยเหล่านี้ก็เผยให้เห็นผลดีต่อประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน [12-14] นอกจากนี้ ยังพบว่าห้องเรียนกลับด้านมีประสิทธิภาพในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศผ่านงานวิจัยบางเรื่องที่จัดทำขึ้นทั้งในต่างประเทศ [2, 15] และประเทศไทย [16, 17] ซึ่งแสดงผลดีคล้ายกับงานวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้น

ในทางกลับกัน งานวิจัยบางเรื่องมุ่งเน้นไปที่ด้านลบของห้องเรียนกลับด้าน ดังที่ Lo et al. [18] อ้างถึงห้องเรียนกลับด้านเป็นไปได้ที่จะเผชิญกับอุปสรรคในด้าน "ผู้เรียน" "ผู้สอน" และ "สภาพแวดล้อมในการใช้อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล" นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยที่รายงานว่าห้องเรียนแบบดั้งเดิมและห้องเรียนกลับด้านไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในผลการเรียนของผู้เรียน [19] หรือผลการวิจัยบางเรื่องรายงานว่าผู้เรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมได้ผลการเรียนดีกว่าผู้เรียนในห้องเรียนกลับด้านอย่างเห็นได้ชัด [20]

เพื่อศึกษาว่าผู้เรียนรู้สึกอย่างไรกับห้องเรียนกลับด้าน ผู้เขียนบทความนี้ได้นำห้องเรียนกลับด้านมาใช้จริงโดยอ้างอิงจากผลการวิจัยก่อนหน้านี้ที่พิสูจน์ประสิทธิภาพของห้องเรียนกลับด้าน สมมติฐานที่ตั้งขึ้นสำหรับการวิจัยนี้คือ (1) ผู้เรียนจะรู้สึกพึงพอใจกับการเรียนในห้องเรียนกลับด้านโดยส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเรียนวิชาใด (2) ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อชั้นเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านโดยส่วนใหญ่ และ (3) ผู้เรียนชอบห้องเรียนกลับด้านมากกว่าห้องเรียนแบบเดิมโดยส่วนใหญ่

2. วิธีการศึกษา

2.1 ประชากรและวิธีการดำเนินการห้องเรียนกลับด้าน

การวิจัยนี้วางแผนเพื่อระบุแนวโน้มความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียนห้องเรียนกลับด้าน ผู้เข้าร่วมการวิจัยนี้เป็นนักศึกษาจำนวน 148 คนของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของกรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยผู้เรียนหลากหลายกลุ่มที่เรียนภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คนในวิชาภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวัน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 25 คนในวิชาภาษาญี่ปุ่น 2 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 31 คนในวิชาสนทนาภาษาญี่ปุ่น 1 นักศึกษาจากต่างชั้นปี 32 คนในวิชาภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ และนักศึกษาต่างชั้นปี 30 คนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นักศึกษาชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นทั้งหมดเป็นผู้เรียนที่เรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษธุรกิจในคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และผู้เรียนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษเป็นผู้เรียนจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนกลับด้านจัดขึ้นตลอดภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยในแต่ละคาบเรียนผู้สอนจะให้นักศึกษาดูวิดีโอเกี่ยวกับเนื้อหาของแต่ละบทเรียนก่อนเข้าเรียน ผู้สอนสร้างวิดีโอโดยใช้ซอฟต์แวร์ชื่อ Adobe Premier Pro CC 2017 เป็นซอฟต์แวร์ตัดต่อวิดีโอ และ Microsoft One Note เป็นซอฟต์แวร์สังเคราะห์เสียงพูดเพื่อสร้างคำบรรยายในวิดีโอ นอกจากนี้ ยังมีการดาวน์โหลดวัสดุเบ็ดเตล็ดเพื่อเพิ่มเพลงประกอบและเอฟเฟกต์เสียง เป็นต้น วิดีโอส่วนใหญ่มีความยาวประมาณ 20 ถึง 30 นาที และลิงก์ไปยังวิดีโอถูกอัปโหลดในช่องทางของ Microsoft Teams เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถรับชมได้โดยเพียงแค่คลิกลิงก์

2.2. วิธีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล

ลิงก์ไปยังแบบสอบถามของ Google Form ถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Microsoft Teams ในสัปดาห์แรกและสัปดาห์สุดท้ายของภาคการศึกษา แบบสอบถามที่ให้ตอบในสัปดาห์แรกมีคำถาม 2 ข้อและแบบสอบถามที่

ให้ตอบในสัปดาห์สุดท้ายมีคำถาม 13 ข้อเกี่ยวกับห้องเรียนกลับด้านและวิดีโอ นอกจากนี้ แบบสอบถามยังมีช่องให้ผู้เรียนสามารถเขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องเรียนกลับด้านได้อย่างอิสระ ข้อมูลนี้ถูกวิเคราะห์ด้วยคำร้อยละเพื่อหาแนวโน้มความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อห้องเรียนกลับด้าน

3. ผลการวิจัย

ผลลัพธ์ของข้อมูลที่จะสรุปจัดเป็นตารางดังต่อไปนี้ เนื่องจากปรากฏว่าคำตอบที่ได้ร้อยละสูงที่สุดในหลายข้อในแบบสอบถามเหมือนกันในทุกวิชา ผลลัพธ์จึงสรุปไว้ในตารางเดียวเพื่อความสะดวก ดังที่แสดงในตารางที่ 1 ในตารางนี้ วิชาภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวันแสดงด้วยตัวย่อเป็น J1 วิชาภาษาญี่ปุ่น 2 แสดงด้วย J2 วิชาสนทนาภาษาญี่ปุ่น 1 แสดงด้วย J3 วิชาภาษาอังกฤษแบบบูรณาการแสดงด้วย E1 และวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแสดงด้วย E2

ตารางที่ 1 คำตอบที่ได้ร้อยละสูงที่สุดในแต่ละข้อในแบบสอบถาม (หน่วย: %)

เนื้อหา	J1	J2	J3	E1	E2
1. ดูวิดีโอก่อนเข้าเรียนเป็นบางครั้ง	77	40	52	60	72
2. ดูวิดีโอทางสมาร์ทโฟน	57	64	71	60	66
3. ความยาววิดีโอพอ	74	72	71	90	85
4. เนื้อหาวิดีโอดี	74	60	71	54	72
5. ปกติไม่ทำอะไรในขณะดูวิดีโอ	40	72	46	50	63
6. คิดว่าห้องเรียนกลับด้านมีประโยชน์พอสมควร	93	81	78	87	93
7. คิดว่าห้องเรียนกลับด้านกระตุ้นความตั้งใจเรียน	63	75	74	82	74
8. ต้องการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแบบห้องเรียนกลับด้าน	90	96	84	64	82
9. ต้องการเรียนวิชาอื่นแบบห้องเรียนกลับด้าน	84	68	58	54	69

1. ดูวิดีโอก่อนเข้าเรียนบ่อยแค่ไหน รายการความถี่ในการดูวิดีโอพบว่า “บางครั้ง” ได้ร้อยละสูงที่สุดในทุกวิชา

2. ดูวิดีโอทางไหน สำหรับเครื่องมือที่ผู้เรียนใช้ในการดูวิดีโอนั้น เครื่องมือที่ใช้มากที่สุดคือ “สมาร์ทโฟน” ทุกวิชาในขณะที่มีนักศึกษาจำนวนน้อยใช้พีซีและแท็บเล็ต

3. ความยาววิดีโอเป็นอย่างไร สำหรับความยาวของวิดีโอ ผู้เรียนส่วนใหญ่ในทุกวิชาเห็นด้วยว่าความยาวของวิดีโอประมาณ 20 ถึง 30 นาทีก็เพียงพอแล้ว ในขณะเดียวกัน มีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยก็คิดว่าวิดีโอนั้นยาว

4. เนื้อหาวิดีโออย่างไร ผู้เรียนส่วนใหญ่ตอบว่าเนื้อหาของวิดีโอดีพอ ไม่มีใครตอบว่าไม่ค่อยดีหรือไม่ดี

5. ปกติทำอะไรในขณะดูวิดีโอ สำหรับคำถามว่าทำอะไรในขณะดูวิดีโอ ผู้เรียนในทุกวิชาตอบว่า “ดูวิดีโอเท่านั้น” โดยส่วนมาก แม้ว่าจะมีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยก็ตอบว่า “ทำเรื่องอื่นในขณะดูวิดีโอ” ด้วย

6. คิดว่าห้องเรียนกลับด้านมีประโยชน์แค่ไหน ผู้เรียนเห็นด้วยว่ามีประโยชน์โดยส่วนมากและไม่มีใครตอบว่าไม่คอยมีหรือไม่มีประโยชน์ ส่วนผลแบบสอบถามที่จัดทำเมื่อเปิดคอร์สพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่คาดหวังประโยชน์ของห้องเรียนกลับด้าน จึงพบว่าห้องเรียนกลับด้านที่ดำเนินการในชั้นเรียนเป็นไปตามความคาดหวังในตอนท้าย

7. คิดว่าห้องเรียนกลับด้านกระตุ้นความตั้งใจเรียนแค่ไหน สำหรับคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ ผลปรากฏว่าผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูงหรือพอสมควร โดยเรียนเนื้อหาในวิดีโอล่วงหน้า ผู้เรียนหลายคนแสดงความคาดหวังว่าห้องเรียนกลับด้านจะกระตุ้นความตั้งใจเรียนในแบบสอบถามที่จัดทำเมื่อเปิดคอร์ส ผลลัพธ์นี้จึงเป็นไปตามความคาดหวัง

8. ต้องการเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นหรืออังกฤษในห้องอื่นแบบ “ห้องเรียนกลับด้าน” หรือไม่ สำหรับคำถามที่ถามว่าอยากเรียนวิชาภาษาอังกฤษในห้องเรียนอื่นในรูปแบบห้องเรียนกลับด้านหรือไม่ ผู้เรียนส่วนใหญ่ตอบว่าอยากเรียน

9. ต้องการเรียนวิชาอื่นแบบ “ห้องเรียนกลับด้าน” หรือไม่ สำหรับคำถามที่ถามว่าต้องการเรียนวิชาอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่วิชาภาษาอังกฤษในรูปแบบห้องเรียนกลับด้านหรือไม่ ผู้เรียนส่วนใหญ่ตอบว่าต้องการทำเช่นนั้น แต่คำร้อยละของผู้ที่ตอบว่าอยากเรียนในข้อนี้้นน้อยกว่าผู้ที่เลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน

นอกจากคำถามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เรียนที่ดูวิดีโอ “ทุกสัปดาห์” “บ่อย ๆ” หรือ “บางครั้ง” ตอบเหตุผลในการดูวิดีโออีกด้วย เหตุผลที่ได้ค่าร้อยละสูงที่สุดในแต่ละวิชาแตกต่างกัน เหตุผลที่มีค่าร้อยละสูงคือ “วิดีโอ น่าสนใจ” “เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น” และ “มีเวลาเรียนด้วยวิดีโอ”

ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนที่ตอบว่า “ไม่ค่อยดูวิดีโอ” หรือ “ไม่เคยดูวิดีโอเลย” “ไม่มีเวลา” เป็นเหตุผลที่มีค่าร้อยละสูงที่สุดในการไม่ดูวิดีโอในทุกวิชา ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยก็ตอบว่า “ดูก็ไม่เข้าใจ” เช่นกัน

4. การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวม พบว่าผู้เรียนทุกกลุ่มมีแนวโน้มเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ และมีความคิดเห็นและทัศนคติเชิงบวกต่อห้องเรียนกลับด้านในด้านทั้งเนื้อหาวิดีโอ ความยาววิดีโอ ประโยชน์ของห้องเรียนกลับด้าน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียน ส่วนความคิดเห็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนในแบบสอบถามอย่างอิสระก็อยู่ในแง่เชิงบวก เช่น “อยากเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านในวิชาต่างๆ ในภาคการศึกษาหน้า” “เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นในขณะที่อยู่ในห้องเรียนเพราะได้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น” เป็นต้น ในแง่นั้น ผลลัพธ์โดยรวมของห้องเรียนกลับด้านที่นำไปใช้กับชั้นเรียนภาษาต่างประเทศในงานวิจัยนี้ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าประสบความสำเร็จในลักษณะเดียวกับที่เห็นได้จากงานวิจัยส่วนใหญ่ก่อนหน้านี้ ดังนั้นสมมติฐาน สามข้อ ได้แก่ (1) ผู้เรียนจะรู้สึกพึงพอใจกับการเรียนในห้องเรียนกลับด้านโดยส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเรียนวิชาใด (2) ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อชั้นเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านโดยส่วนใหญ่ และ (3) ผู้เรียนชอบห้องเรียนกลับด้านมากกว่าห้องเรียนแบบเดิมโดยส่วนใหญ่ พิสูจน์ว่าถูกต้อง

ในขณะเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปิดเผยว่า มีผู้เรียนเพียงไม่กี่คนที่ดูวิดีโอบ่อย ๆ ผู้เรียนที่ไม่ค่อยดูวิดีโอหรือไม่เคยดูวิดีโอส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่มีเวลา”

แม้ว่าเนื้อหาและความยาววิดีโอได้ค่าร้อยละเพียงพอในทุกวิชา มันอาจบอกเป็นนัยว่าต้องปรับวิดีโอให้ผู้เรียนดูมากยิ่งขึ้น เช่น ปรับโครงสร้างและจังหวะของวิดีโอให้กระตือรือร้นมากขึ้นเพื่อไม่ให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อ ปรับวิดีโอให้ผู้เรียนที่ติดธุระอื่นสามารถดูวิดีโอได้ในขณะที่ทำเรื่องอื่นได้ เช่น เพิ่มส่วนที่มีเสียงพูดอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยฟังเสียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ควรปรับเนื้อหาภาพให้พอดีกับสมาร์ตโฟนมากขึ้น เช่น ทำให้ตัวอักษรที่แสดงมีขนาดใหญ่ขึ้น เนื่องจากพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ดูวิดีโอบนสมาร์ตโฟน

นอกจากนั้น จำเป็นต้องพิจารณาอุปสรรคสามประการที่ Lo et al. [18] อ้างถึง ซึ่งได้เกิดขึ้นในห้องเรียนกลับด้านที่ผู้เขียนปฏิบัติจริงๆ ผู้เขียนบทความนี้รู้สึกว่า “อุปสรรคในแง่ของผู้สอน” อยู่ชัดเจน เนื่องจากการทำวิดีโอใช้เวลาและลำบาก บางครั้งใช้เวลา 2-4 ชั่วโมงในการสร้างวิดีโอหนึ่งชิ้นที่มีเพียง 20-30 นาทีเท่านั้น เพื่อแก้อุปสรรคนี้ ควรมีการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาเพื่อให้ผู้สอนสามารถจัดทำวิดีโอได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดอบรมพิเศษและจัดตั้งทีมสนับสนุนที่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือได้ ในขณะเดียวกัน “อุปสรรคในแง่ของผู้เรียน” ก็มีชัดเจนเช่นกัน เนื่องจากการจำกัดเวลาวิดีโอทำให้พวกเขาดูวิดีโอไม่หมดตลอดทั้งภาคการศึกษา นอกจากนี้ อาจมี “อุปสรรคในด้านสภาพแวดล้อมในการใช้อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล” ที่เกิดจากความเร็วต่ำของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหรือปัญหาในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตด้วย เพื่อตรวจสอบอุปสรรคเหล่านี้และปัญหาอื่น ๆ อย่างละเอียด ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมโดยจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรพิจารณาผลการเรียนในห้องเรียนกลับด้านเพิ่มเติมโดยจัดการทดสอบความก้าวหน้าความสามารถเพื่อค้นหาความแตกต่างในผลการเรียนระหว่างห้องเรียนกลับด้านและห้องเรียนดั้งเดิม

5. เอกสารอ้างอิง

- [1] International Commission on Futures of Education. (2020). Education in a Post-COVID World: Nine Ideas for Public Action. UNESCO. Retrieved from <https://en.unesco.org/news/education-post-covid-world-nine-ideaspublic-action>
- [2] Chan, S.C., & Hwang, G.J. (2018). Impact of an augmented reality-based flipped learning guiding approach on students' scientific project performance and perceptions. *Comput. Educ.* 125, 226-239. Retrieved from 10.1016/j.compedu.2018.06.007
- [3] Springen, K. (2013). Flipped: A revolutionary approach to learning presents pros and cons for educators. *School Library Journal*, 59(4), 23-26.
- [4] Karabulut, I.A., Jaramillo Cherez, N., & Jhren, C.T. (2018). A systematic review of research on the flipped learning method in engineering education. *Br. J. Educ. Technol.* 49, 398-411. Retrieved from 10.1111/bjet.12548
- [5] Tenneson, M., & McGlasson, B. (2006). The classroom flip. PowerPoint presentation at Fontbonne University, Missouri Teaching and Learning Mentor Program. Retrieved from <http://www.fontbonne.edu/upload/TheClassroomFlip.ppt>
- [6] Lin, C. J., Hwang, G. J., Fu, Q. K., & Chen, J. F. (2018). A flipped contextual game-based learning approach to enhancing EFL student's English business writing performance and reflective behaviors. *J. Educ. Technol. Soc.* 21, 117-131.
- [7] Davies, R.S., Dean, D. L., & Ball, N. (2013). Flipping the classroom and instructional technology integration in a college-level information systems spreadsheet course. *Educational Technology Research and Development*, 61(4), 563-580.
- [8] Love, B., Hodge, A., Grandgenett, N., & Swift, A. (2014). Student learning and perceptions in a flipped linear algebra course. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 45(3), 317-324.
- [9] Alexander, M.M. (2018). The flipped classroom: engaging the student in active learning. *J. Legal. Stud. Educ.* 35, 277-300. Retrieved from 10.1111/jlse.12078
- [10] Leis, A., Cooke, S., & Tohei, A. (2015). The Effects of Flipped Classrooms on English Composition Writing in an EFL Environment. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*, 5, 37-51.
- [11] Hung, H. (2015). Flipping the classroom for English language learners to foster active learning. *Computer Assisted Language Learning*, 28(1), 81-96.
- [12] ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ และณมน จีรังสุวรรณ. (2015). การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านโดยใช้กิจกรรม WebQuest เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. 6(1), 151-58
- [13] อพัชชา ช่างขวัญยืน และทิพรัตน์ สิทธีวงศ์. (2016). การประชุมวิชาการระดับชาติ นครสวรรค์ ครั้งที่ 12 : วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ ณ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 21 ก.ค. 2559. น 1344-53
- [14] กรวรรณ สืบสม และ นพรัตน์ หมีพา. (2017). กลยุทธ์การיעัดเยียดแบบเยียด (Flipped classroom)

ห้องเรียนสำหรับรายวิชาเทคโนโลยีผ่าน Google Classroom. สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 6 (2), 118-127.

[15] Chou, C. P., Chen, K. W., & Hung, C. J. (2021). A study on flipped learning concerning learning motivation and learning attitude in language learning. *Frontiers in Psychology*. 12, 1-5.

[16] Thaichay, Thanachok, & Pragasit Sitthitikul. (2016). Effects of the Flipped Classroom Instruction on Language Accuracy and Learning Environment: A Case Study of Thai EFL Upper-Secondary School Students: *Rangsit Journal of Educational Studies*, vol.3, no. 2, 2016, pp. 35-63

[17] Kawinkoonlasate, P. (2019). Integration in Flipped Classroom Technology Approach to Develop English Language Skills of Thai EFL Learners. *English Language Teaching*, 12(11), 23-34.

[18] Lo, C.K., Hew, K.F. (2017). A critical review of flipped classroom challenges in K-12 education: possible solutions and recommendations for future research. *RPTEL* 12, 4.

[19] Findlay-Thompson, S., & Mombourquette, P. (2014). Evaluation of a flipped classroom in an undergraduate business course. *Business Education & Accreditation*, 6(1), 63-71.

[20] Gundlach, E., Richards, K. A. R., Nelson, D., & Levesque-Bristol, C. (2015). A comparison of student attitudes, statistical reasoning, performance, and perceptions for web-augmented traditional, fully online, and flipped

sections of a statistical literacy class. *Journal of Statistics Education*, 23(1), 1-33.

ประวัติผู้เขียนบทความ

นาย Hideyuki Suzuki

สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การจัดการธุรกิจเพื่อฝ่าวิกฤตต้นทุนแพง

Business management to get through the crisis at expensive costs.

ดวงใจ โพธิ์ทะโส^{1*}, ณัฐริตาพร แก้วรุจี²

^{1,2} มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม แขวงหนองค้างพลู กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ: duangiaais@sau.ac.th , 0860958517

บทคัดย่อ

ณ ปัจจุบันนี้ในประเทศไทยสิ่งที่กำลังพบอยู่คือเรื่องเศรษฐกิจถดถอยลงมากสิ่งเดียวที่เราต้องช่วยกันคือเราจะบริหารอย่างไรให้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นฟูเร็วที่สุดเท่าที่เราจะทำได้ และในบริเวณทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยต้องเจอภาวะวิกฤตหนักจากสถานการณ์ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากภาวะของเศรษฐกิจโลก การทำสงคราม และภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ราคาวัตถุดิบ ค่าขนส่งรวมถึงพลังงานต่าง ๆ และทำให้ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้น โดยผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ราคาสินค้ามีราคาแพงตามขึ้นไปด้วย รวมถึงปัจจัยสำคัญของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของ ดังนั้นธุรกิจต่าง ๆ จึงควรคำนึงถึงต้นทุนการผลิตโดยกลยุทธ์ที่นำมาใช้ได้แก่เทคนิคการลดต้นทุนเพื่อสร้างกำไรให้ธุรกิจมีความเจริญเติบโตมากขึ้น คือการลดต้นทุนด้านการผลิต การใช้งานระบบการบริหารแบบลีน คือการจัดทำงบประมาณและการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีเพื่อที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจสามารถลดความเสี่ยงในการทำงานลงได้ด้วย

คำหลัก: การจัดการธุรกิจ, วิกฤต, ต้นทุน

Abstract

At present in Thailand, What we are facing is a very recession of the economy, the only thing that we have to help each other is how we manage the economy to return as soon as we can. And in areas around the world, including Thailand, it has to face a severe crisis from the situation of continually rising production costs. From the world economy, global conflicts and inflation. These factors affect the price of raw materials. The cost of transportation includes energy and increases the price of oil. The impact of such events increased the product price. Including important factors of consumers that affect the decision to buy products. Therefore businesses, production costs should be considered in the strategies used, including cost reduction techniques to create more profit for the business to grow. is to reduce production costs The implementation of the Lean Management system is such as budgeting and the establishment of a good effective internal control system to enable business operations to reduce operational risks as well.

Keywords: Business management, Crisis, Cost

1. บทนำ

ปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสินค้าขาดแคลน และมีราคาแพง ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตสินค้าเกิดปัญหาทางด้านต้นทุนซึ่งมีราคาสูงขึ้นไม่ว่าจะเป็น วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิตอื่น ๆ โดยเฉพาะค่าน้ำมันที่ต้องใช้ในการขนส่งสินค้า ค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตและให้บริการซึ่งมีราคาสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อต้นทุนของสินค้าที่ผลิต [1] ดังนั้นผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของการลดต้นทุนเพื่อความอยู่รอดและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของกิจการ และบรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ [2]

ธุรกิจที่แตกต่างกันย่อมมีลักษณะของต้นทุนที่แตกต่างกัน เพื่อประโยชน์สำหรับการนำข้อมูลต้นทุนมาใช้ในการบริหาร ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนของกิจการตนเอง เพื่อนำมาใช้ในการบริหารเรื่องการวางแผนและตัดสินใจ การควบคุมภายใน และแนวทางยังมีส่วนช่วยให้ลดต้นทุนได้ด้วยรวมถึงการจัดทำงบประมาณธุรกิจต้องมีความละเอียดถี่ถ้วนในการจัดทำด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในปัจจุบันและส่งผลไปยังอนาคตได้ด้วย [2]

การลดต้นทุนถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะต้นทุนที่เพิ่มขึ้นย่อมหมายถึงกำไรที่ลดลงแต่ถ้ากิจการสามารถลดต้นทุนลงได้ นั่นถือเป็นช่องทางหนึ่งของการเพิ่มกำไร ผู้บริหารสามารถนำกลยุทธ์การลดต้นทุนไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกิจการของตนเอง ได้แก่การลดต้นทุนด้วยการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ การลดต้นทุนโดยใช้การประเมินผลคุณภาพ การลดต้นทุนด้วยการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดจากหน่วยธุรกิจอื่น การลดต้นทุนด้วยการควบรวมกิจการ การลดต้นทุนด้วยวิธีซิกซิกม่า การลดต้นทุนการตลาดแบบกองโจร การลดต้นทุนด้วยการสร้างอำนาจในการต่อรอง การลดต้นทุนด้วยการใช้วิธีการจัดจ้างบุคคลภายนอก และการลดต้นทุนโดยการลดพนักงาน ฯลฯ ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดความยั่งยืนของธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจสามารถเจริญเติบโตได้ดีใน

อนาคต และสามารถทำให้ธุรกิจสร้างกำไรในการดำเนินงานได้มากขึ้นด้วย [2]

2. การจัดการธุรกิจ (Business Management)

คือการใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด [3] ผู้บริหารนักธุรกิจจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีและหลักการบริหาร เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงาน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อม จึงพูดได้ว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ คือผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์การบริหารไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการทางธุรกิจ (Business Management) โดยนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ พบว่ามีข้อเสนอที่แสดงให้เห็นถึงทิศทางของการจัดการทางธุรกิจดังนี้

2.1 ความหมายของการบริหารธุรกิจ (Business Management)

คือ การบริหาร (Administration) และการจัดการ (Management) โดยคำว่าการบริหารมักจะใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะหรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่าจัดการใช้กับการบริหารธุรกิจของภาคเอกชน เราจึงเรียกผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในหน่วยงานราชการว่าผู้บริหาร ในขณะที่บริษัทใช้คำเรียกตำแหน่งว่าผู้จัดการ เนื่องจากองค์กรธุรกิจเป็นกิจการที่มุ่งกำไร จึงใช้เรียกชื่อตำแหน่งว่านักธุรกิจ มีผู้ให้คำจำกัดความของการบริหารเพิ่มเติมอีกมากเช่น Peter F. Drucker [4] กล่าวถึงการบริหารคือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น ในขณะที่ Harold koontz [5] กล่าวว่าการบริหารคือการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยการอาศัย คน เงิน ทรัพยากร วัตถุ และเครื่องมือเครื่องจักร เป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับ Herbert A. Simon [6] การบริหารคือกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และ วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ กล่าวว่า [7] การบริหารคือกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มาร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม จึงกล่าวได้ว่าการบริหารเป็นวิชาการสาขาหนึ่งเป็นศาสตร์โดยสมบูรณ์ เช่นเดียวกับสาขาอื่น ๆ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบให้เป็นระบบการศึกษา มีองค์ความรู้หลักการและทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาเล่าเรียนกันได้โดยนำไปประยุกต์ใช้ สู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์และบุคลิกภาพของผู้บริหารแต่ละคน

2.2 หลักการบริหารและวิวัฒนาการ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานด้านการบริหารนั้นมีผู้คิดค้นมากมาย อาจจำเป็นต้องใช้หลายทฤษฎีในการแก้ปัญหาหนึ่ง หรือทฤษฎีหนึ่งซึ่งมีหลักการดีและเป็นที่ยอมรับอาจไม่สามารถแก้ปัญหาเล็กน้อย หรือปัญหาในบางเรื่องได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละปัญหาสภาพการณ์ของสังคมและช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ซึ่ง Koontz กล่าวว่า [8] ทฤษฎีหรือหลักในการบริหารงานนั้นจะดีหรือมีประสิทธิภาพหรือไม่ควรคำนึงถึงลักษณะของทฤษฎีในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การช่วยงานด้านวิจัยขององค์กรให้ก้าวหน้า
- 2) การช่วยวิเคราะห์งานเพื่อปรับปรุงพัฒนา
- 3) การเพิ่มประสิทธิภาพงาน
- 4) ตรงกับความต้องการของสังคม
- 5) ทันสมัยกับโลกที่กำลังพัฒนา

3. ต้นทุน (Cost) คืออะไร

คำว่า “ต้นทุน” หมายถึง จำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่กิจการจ่ายไป หรือมูลค่ายุติธรรมของสิ่งอื่นที่เสียไปเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์นั้น ณ

เวลาที่ซื้อหรือสร้างสินทรัพย์นั้น ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจจะให้ประโยชน์ในปัจจุบันหรืออนาคตก็ได้ เมื่อต้นทุนใดที่เกิดขึ้นแล้วและกิจการได้ใช้ประโยชน์ไปทั้งสิ้นแล้ว ต้นทุนนั้นก็จะถือเป็นค่าใช้จ่าย ดังนั้นค่าใช้จ่ายจึงหมายถึงต้นทุนที่ได้ให้ประโยชน์และกิจการได้ใช้ประโยชน์ไปหมดแล้ว ในขณะที่ต้นทุนที่กิจการเสียไปแต่จะให้ประโยชน์แก่กิจการในอนาคตเรียกว่า สินทรัพย์ (Asset) [9]

และเนื่องจากผู้ใช้ข้อมูลต้นทุน มีวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลที่แตกต่างกัน บางคนต้องการทราบต้นทุนในการผลิตสินค้า บางคนต้องการทราบต้นทุนเพื่อทำงบประมาณ บางคนต้องการทราบข้อมูลต้นทุนเพื่อนำไปตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ จึงจำแนกประเภทต้นทุนตามลักษณะการเกิดต้นทุน หรือตามวัตถุประสงค์ที่นำต้นทุนไปใช้ได้ดังนี้ [10]

3.1 การจำแนกประเภทต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณกิจกรรม

และในการจำแนกตามความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณกิจกรรมบางครั้งก็เรียกว่า การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน ซึ่งสามารถจำแนกต้นทุนได้ 3 ชนิด คือ

3.1.1 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost)

หมายถึง ต้นทุนรวมผันแปรไปในอัตราส่วนโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือปริมาณการผลิต ในขณะที่ต้นทุนต่อหน่วยจะคงที่เท่ากันทุกหน่วย

3.1.2 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost)

หมายถึง ต้นทุนซึ่งในจำนวนรวมเท่ากันตลอดช่วงกิจกรรมที่พิจารณา ต้นทุนบางชนิด

3.1.3 ต้นทุนกึ่งผันแปร (Semi-variable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีต้นทุนรวมจะมีการเปลี่ยนแปลงแต่ไม่เป็นอัตราส่วนโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรม

3.2 การจำแนกประเภทต้นทุนตามความรับผิดชอบ

การจำแนกต้นทุนออกตามความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรับผิดชอบเป็นหลักของการควบคุมต้นทุน งานขั้นแรกของการควบคุมต้นทุนก็คือต้องรู้ว่าต้นทุนเกิดขึ้นที่ไหนและใครเป็นผู้รับผิดชอบ

3.3 การจำแนกประเภทต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อการผลิต จำแนกต้นทุนได้ 2 ชนิด คือ

3.3.1 ต้นทุนขั้นต้น หมายถึง ต้นทุนขั้นต้นของการผลิตสินค้า ซึ่งประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรง ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการผลิต

3.3.2 ต้นทุนแปรสภาพ หมายถึง ต้นทุนในการผลิตสินค้าส่วนที่เกิดขึ้นในการเปลี่ยนสภาพวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป ต้นทุนแปรสภาพประกอบด้วยค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต

3.4 การจำแนกประเภทต้นทุนตามความสามารถในการติดตามต้นทุน จำแนกได้ 2 ชนิด คือ

3.4.1 ต้นทุนทางตรง หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์ใดหรือแผนกใด

3.4.2 ต้นทุนทางอ้อม หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นซึ่งไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์งาน หรือแผนกใดแผนกหนึ่งได้โดยตรง

3.5 การจำแนกประเภทต้นทุนเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

ในการดำเนินธุรกิจผู้บริหารมักประสบปัญหาต่าง ๆ และต้องพยายามทำการตัดสินใจแก้ไขปัญหาคือเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ข้อมูลต้นทุนที่เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจได้

3.6 การจำแนกประเภทต้นทุนตามหน้าที่งานในสายการผลิต

การดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ มักประกอบด้วยแผนกต่าง ๆ จำนวนมากในสายการผลิต

สินค้าและแต่ละแผนกทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับกิจการที่ทำการผลิตสินค้า

3.7 การจำแนกประเภทต้นทุนตามหน้าที่ในการบริหารกิจการ

การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่ในการบริหารกิจการเป็นการพิจารณาต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของหน้าที่งานต่าง ๆ

3.8 การจำแนกประเภทต้นทุนตามลักษณะของการมีไว้หรือขายผลิตภัณฑ์

การจำแนกต้นทุนลักษณะนี้ เป็นการพิจารณาตามแม่บทการบัญชี เนื่องจากต้นทุนบางอย่างจะมีลักษณะเป็นสินทรัพย์ และจะเปลี่ยนเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อได้ถูกใช้ประโยชน์หมดสิ้นไปในงวดที่มีการคำนวณรายได้ที่เกิดขึ้นมา

4. เทคนิคการลดต้นทุน (Cost Reduction)

เป็นแนวทางการบริหารองค์กรที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานลดลง ต้นทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเม็ดเงินแต่เพียงอย่างเดียวแต่ยังหมายรวมถึงทรัพยากรที่สูญเสียไปในการผลิตหรือการให้บริการโดยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับส่วนอื่น ๆ ได้โดยจะต้องอาศัยแนวทางการลดต้นทุนเพื่อให้องค์กรสามารถนำไปใช้ได้ทุกสถานการณ์ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้เฉพาะในช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังสามารถช่วยในเรื่องของการสร้างกำไรและทำให้ธุรกิจเติบโตได้โดยแบ่งออกได้เป็น 4 แนวทางที่จะนำไปใช้ได้ดังนี้ [11], [12]

4.1 การลดต้นทุนด้านการผลิต

ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจผลิต หรือให้บริการ ต้นทุนการผลิตเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องการควบคุมอย่างมากเพราะจะช่วยประหยัดต้นทุนในการผลิตสินค้าหรือให้บริการ ทำให้กิจการได้รับกำไรเพิ่มขึ้น แต่ถ้าวการบริหารต้นทุนไม่ดีก็จะก่อให้เกิดผลเสียทำให้คุณภาพของสินค้าและบริการลดลง

การลดต้นทุนการผลิตเป็นการลดค่าใช้จ่ายและความเสียหายในช่วงระหว่างการผลิตสินค้า

หรือบริการ ซึ่งต้องคำนึงถึงคุณภาพของสินค้าหรือบริการ เพื่อให้ลูกค้าที่ใช้สินค้าหรือบริการนั้นเกิดความพึงพอใจ ในการลดต้นทุนการผลิตมีประเภทของต้นทุนได้ 3 ประเภทคือการลดต้นทุนวัตถุดิบ การลดต้นทุนการผลิต ทางด้านแรงงานและค่าเสียห่วยการผลิต และการลดต้นทุน ทางด้านเครื่องจักร

4.2 การใช้งานระบบการบริหารแบบลีน

ซึ่งเทคนิคนี้เป็นการลดต้นทุน ด้วยการปรับการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผ่านการลดกระบวนการทำงานที่ไม่สร้างมูลค่าในระยะยาว โดยจะเน้นในเรื่องของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการทำงาน ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด ของระบบลีน คือการเพิ่มคุณค่าให้แก่ องค์กรและลูกค้าผ่านการพัฒนาระบบเพื่อที่จะได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยหลักการของลีน มีอยู่ 5 ประการคือ [11], [12]

4.2.1 สร้างระบบการทำงานให้กับลูกค้า

ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าในกระบวนการทำงานและหาวิธีการลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนในกระบวนการทำงานให้ตอบเจตน์ของลูกค้าได้ขึ้น

4.2.2 วางแผนดำเนินงาน

สามารถที่จะเขียนแผนผังการหมุนเวียนของงาน เพื่อให้รู้ว่าเกิดความสูญเสียในขั้นตอนใด และขั้นตอนใด ใช้เวลามากเกินไปหรือใช้คนมากเกินไป

4.2.3 สร้างขั้นตอนการทำงาน

สามารถดูแลและควบคุมระบบงานในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการขจัดรอยต่อของการปฏิบัติงานไม่ให้งานหยุดชะงัก และใช้การจัดการเทคโนโลยีต่าง ๆ มาทำการแก้ไขให้การทำงานได้อย่างต่อเนื่องจนครบจบกระบวนการ

4.2.4 ใช้ระบบดึง

คือการนำความต้องการของลูกค้ามาเป็นเป้าหมายหลักในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสียไปในการผลิตสินค้าจนมีสินค้าในคงคลังมากเกินไปจน

กลายเป็นต้นทุนจม และทำให้เกิดผลขาดทุนเป็นจำนวนมากในภายหลัง

4.2.5 มุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบ

เป็นขั้นตอนการวัดผลและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องโดยจะทำการวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนากระบวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่การนำ PDCA มาทำให้งานมีมาตรฐานมากขึ้นและสามารถตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขทำให้งานพัฒนาได้ดีมากยิ่งขึ้น และจากหลักการดังกล่าว 5 ประการจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรโดยมีดังนี้

การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยการเป็นขจัดความสูญเสียเปล่าทำให้พนักงานได้ทำงานเฉพาะกระบวนการที่ทำให้งานและองค์กรมีคุณค่าเท่านั้น

เป็นการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ในการทำงานในแต่ละอย่าง พนักงานในองค์กรจะไม่ต้องเสียเวลากับกระบวนการที่ไม่มีความจำเป็น ประหยัดเวลาในการทำงานเพื่อสามารถทำให้สินค้าหรือการบริการถึงมือผู้บริโภคถึงมือลูกค้าได้รวดเร็วมากขึ้น

การให้บริการตรงตามความต้องการของลูกค้า จะมุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาสินค้าและบริการที่ตอบสนองตรงตามความต้องการของลูกค้า

พนักงานมีกำลังใจในการทำงาน จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและพนักงาน มีการรับฟังความคิดเห็นของพนักงานก่อให้เกิดบรรยากาศในการทำงานที่ดี

ช่วยลดต้นทุนของสินค้าคงคลัง ในการผลิตสินค้าถ้าผลิตมากเกินไปทำให้ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสูงขึ้น รวมทั้งการเก็บสินค้าไว้นาน การเก็บสินค้าไว้นานจะทำให้สินค้าสูญเสียคุณภาพไปได้

จ่ายสิ่งที่จำเป็น เป็นการแบ่งระหว่างสิ่งที่จำเป็นต้องทำกับสิ่งที่ทำแล้วดีออกจากกันไม่ต้องมองถึงสิ่งที่ให้ทำหรือจ่ายแต่สิ่งที่จำเป็นก่อนในช่วงนี้หลักการบริหารมาเปรียบเทียบกับต้นทุน รายได้ ค่าใช้จ่ายก่อนที่จะทำทุกครั้งแล้วดูว่าคุ้มหรือไม่แล้วผลที่ได้คืออะไร ถ้าไม่จำเป็นยังไม่ต้องทำสิ่งนั้น

มองหาโอกาส พยายามมองหาไอเดียทำการตลาดใหม่ ๆ แล้วดูงานบางอย่างที่เคยมอบหมายไปที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและทำการปรับกระบวนการทำงานภายในองค์กร ซึ่งอาจจะเป็นตัวช่วยให้เราสามารถมองเห็นโอกาสและสิ่งอะไรใหม่ ๆ ที่เป็นช่องทางในการทำธุรกิจได้

อย่าลดคุณภาพของสินค้าลง หรือไม่อาจจะสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมาที่มี Margin สูงกว่าแทน เพราะไม่ควรทำให้ลูกค้าหรือผู้บริโภครู้สึกว่าจ่ายในราคาเท่าเดิมแต่ได้ของที่ไม่เหมือนเดิม ซึ่งทางธุรกิจมองเห็นว่าการเสียลูกค้าเก่าไป 1 ท่านเท่ากับการเสียลูกค้าใหม่มากกว่า 10-30 ท่าน ดังนั้นควรรักษาฐานลูกค้าเก่าให้ดี เพราะลูกค้าเก่ายังดีกว่าที่เราต้องไปหาลูกค้าใหม่ซึ่งในปัจจุบันกับเศรษฐกิจแบบนี้ค่อนข้างหายาก

เน้นบริการให้ดี ควรยกระดับมาตรฐานการบริการให้ดียิ่งขึ้นไปอีกเพื่อเราจะได้ทดแทนหรือช่วยเหลือลูกค้ามากขึ้น ยิ่งถ้ามีจำนวนผู้ซื้อน้อยลงแต่ถ้าเราบริการดีจะทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกผูกพันแล้วกลับมาซื้อกับเราทุก ๆ ครั้ง

อย่าลดค่าใช้จ่ายในการอบรมพนักงาน เพราะถ้าทางธุรกิจลดค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะถือว่าไม่คุ้มเลย เพราะถือว่าเป็นการลดประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรลงด้วย แต่ถ้าหากงบไม่เพียงพอ ก็อาจจะใช้วิธีให้คนในองค์กรมาแชร์ประสบการณ์แทนกันได้

4.3 การจัดทำงบประมาณ

การจัดทำงบประมาณเป็นเทคนิคอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนได้ โดยการควบคุมค่าใช้จ่ายผ่านตัวเลขทางบัญชี งบประมาณจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายเป็นเครื่องมือให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนการใช้เงินในแต่ละช่วงเวลาและเป็นเครื่องมือในการวางแผนกำไรของกิจการ ในการจัดทำงบประมาณโดยทั่วไปจะทำพร้อมกับการจัดทำแผนดำเนินงานประจำปี โดยในการจัดทำผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของบริษัท

เป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาวด้วย โดยทั่วไปงบประมาณที่ธุรกิจจัดทำมีด้วยกัน 2 ประเภทได้แก่

4.3.1 งบประมาณดำเนินการ

ซึ่งประกอบไปด้วย งบประมาณการขาย งบประมาณแรงงาน งบประมาณค่าใช้จ่ายโรงงาน งบประมาณต้นทุนการผลิต งบประมาณค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

4.3.2 งบประมาณการเงิน

ประกอบด้วย งบประมาณเงินสด งบประมาณกำไรขาดทุน งบประมาณงบแสดงฐานะทางการเงิน และในส่วนธุรกิจขนาดเล็กไม่จำเป็นต้องจัดทำงบประมาณการทุกงบ สามารถเลือกทำงบประมาณมีความสำคัญต่อกิจการ เช่น งบประมาณการขาย งบประมาณค่าใช้จ่ายและงบกำไรขาดทุน

การจัดทำงบประมาณมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับธุรกิจที่กำลังขยายและเจริญเติบโต เพราะจุดประสงค์ของการจัดทำงบประมาณเพื่าวางแผนให้บริษัทมีกำไร (Profit Planning) และเพื่อจะวิเคราะห์ถึงต้นทุนและค่าใช้จ่ายเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน (Cost and Expense Analysis) ว่ามีค่าสูงหรือต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งและจุดประสงค์สุดท้ายเพื่อให้เจ้าของกิจการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่าย (Control Cost and Operating Expense) ที่เกิดขึ้นได้

การลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายด้วยการจัดทำงบประมาณมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องติดตามตัวเลขจริงเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ตั้งไว้อย่างใกล้ชิดและหาแนวทางการแก้ปัญหาพร้อมทั้งผลักดันฝ่ายต่าง ๆ ให้ช่วยกันลดค่าใช้จ่ายทั้งการผลิตและค่าใช้จ่ายในการบริหารอย่างจริงจังและเป็นระบบ การวิเคราะห์ผลแตกต่างงบประมาณและตัวเลขที่เกิดขึ้นจริงก็เพื่อควบคุมและทำให้บริษัทบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การจัดทำการวิเคราะห์ผลแตกต่างของงบประมาณกับตัวเลขจริงที่เกิดขึ้นควรจัดทำทุก 1 เดือน หรือ 3 เดือน ก็เพื่อติดตามการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน ความแตกต่างนี้เราเรียกว่า Variance อาจจะไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

(Unfavorable) หรือบรรลุปเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Favorable) ก็ได้

4.4 แนวทางการควบคุมภายในกิจการ

4.4.1. การควบคุมแบบป้องกัน (Preventive Control)

เป็นการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากความผิดพลาด ความเสียหาย เช่น การแบ่งแยกหน้าที่งาน การควบคุมในการเข้าถึงทรัพย์สิน เป็นต้น

4.4.2. การควบคุมแบบค้นพบ (Detective Control)

เป็นการควบคุมเพื่อค้นพบความเสียหายหรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทานงาน การตรวจนับ เป็นต้น

4.4.3. การควบคุมแบบแก้ไข (Corrective Control)

เป็นการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้องหรือเพื่อหาวิธีแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต

4.4.4. การควบคุมแบบชดเชย (Compensating Control)

เป็นการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อชดเชยหรือทดแทนระบบที่ทำอยู่เดิม เช่น นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้แทนระบบ Manual เป็นต้น

และจาก 4 แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเป็นแนวทางที่ดีมาก ๆ สำหรับผู้ประกอบการนำไปใช้ในการลดต้นทุนของธุรกิจ ช่วยสร้างกำไรและช่วยให้ธุรกิจมีความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและมั่นคงมากขึ้น [11], [12], [13]

5. การจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี

เทคนิคอีกอันหนึ่งที่จะช่วยลดต้นทุนของกิจการได้คือการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี การควบคุมภายในเป็นเครื่องมือด้านการจัดการประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาช่วยในการบริหารงานและเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากระบบการควบคุมภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินของกิจการ ช่วยให้การใช้ทรัพยากรของกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันในปัจจุบัน หากกิจการไม่มีการจัดการที่ดี หรือไม่มีการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมโอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานจะมีมาก เกิดการรั่วไหล หรือเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินซึ่งรวมถึงการล้มละลายของกิจการ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี ขาดการประเมินความเสี่ยงและจัดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ตลอดจนการไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาด ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นล้วนไม่เป็นผลดีต่อกิจการ [13]

6. บทสรุป

ในฐานะทางด้านการเขียนบทความวิชาการฉบับนี้ ในเรื่องการจัดการธุรกิจเพื่อฝ่าวิกฤตต้นทุนแพง ทำให้ผู้เขียนได้เห็นถึงการจัดการธุรกิจ ต้นทุน การจำแนกประเภทของต้นทุน รวมถึงเทคนิคของการลดต้นทุนในด้านต่าง ๆ การจัดทำงบประมาณ และการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี เพื่อจะทำให้องค์กรอยู่ได้และปราศจากเหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคตและที่กล่าวมานี้สิ่งที่ขาดไม่ได้ในการดำเนินงานของธุรกิจคือการจัดการธุรกิจอย่างไรให้ธุรกิจอยู่รอดได้และดำเนินอยู่ได้ในทุกสถานการณ์และพร้อมรับมือกับปัญหาทุก ๆ อย่างให้ได้ผลตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

7. เอกสารอ้างอิง

[1] GreedisGood (2566). ต้นทุนการผลิต คืออะไร [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://Greedisgoods.com/> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566.

- [2] นัทท์หทัย ทองนะ (2566). แนวโน้มเศรษฐกิจไทย และเศรษฐกิจโลกปี 2566 พร้อมแนวทางรับมือกับผลกระทบจากวิกฤตโลกต่ออุตสาหกรรมการผลิตในประเทศไทย [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.nectec.or.th> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566.

- [3] การจัดการธุรกิจ(2562). BA รวมเรื่องราวการจัดการธุรกิจ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://iok2u.com/article/business-administrator>, เข้าดูเมื่อวันที่ 17/03/2566.

- [4] Peter F. Drucker (2566). BA Theory แนวคิดและทฤษฎี Peter Drucker ทฤษฎีการบริหารจัดการของ Peter Drucker [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://iok2u.com> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566.

- [5] Harold koontz (2566). แนวคิดทางการบริหารของฮาร์โรลด์ ดีคูนซ์ (Harold D.Koontz) [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.thaial.com/blog> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566.

- [6] มณีนรัตน์ สุวรรณวาริ (2566). ทฤษฎีการบริหารแบบการตัดสินใจ [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566

- [7] วิจิตร ศรีสอ้าน (2543). การบริหารสถานศึกษา : กระบวนการศึกษาธิการ.

- [8] Harold D. Koontz (2566). แนวความคิดทางการบริหาร [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566

- [9] Accrevo (2566).สินทรัพย์ (Asset) คืออะไร [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566

- [10] สุชีรา ไกลนอมสัต์ (2564). การบัญชีต้นทุน, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.

- [11] Peak (2566). เทคนิคลดต้นทุนสร้างกำไรให้ธุรกิจเดบิต [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://blog.peakaccount.com/blog/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 20/03/2566.

- [12] ไทเกอร์ (2566). Lean คืออะไร หลักการ 5 ประการ [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://thaiwinner.com/what-is-lean/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 18/03/2566.

- [13] จันทนา สาขากร นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร (2557). การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อผู้วิจัย นางดวงใจ โพธิ์ทะโสม

คุณวุฒิ ปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อผู้วิจัย นางณัฐธิดาพร แก้วรุจี

คุณวุฒิ ปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสยาม
ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู)
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปี 2556

SAUNIC
2023

ร่วมใจ สร้างชาติ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อห้องเรียนศตวรรษที่ 21

Active Learning for 21st Century Classroom

รศสุคนธ์ เหมะระ

สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*E-mail: rossukhonh@sau.ac.th, 0841465100

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อยกประเด็นด้านความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาสังเคราะห์และนำเสนอสำหรับครู อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำมาปรับใช้กับห้องเรียนของตนเอง เพื่อสามารถสร้างห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เป็นการตอบรับกระแสการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบการศึกษาในสภาวะปัจจุบัน พร้อมด้วยตัวอย่างการออกแบบห้องเรียนและกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกที่มีการนำไปใช้และผลจากการใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียน

คำหลัก : การเรียนรู้เชิงรุก, ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21, ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

Abstract

This article aims to raise significant issues about the importance and benefits of Active Learning to synthesize and demonstrate to teachers, faculty members, and professional associations. The tide of technological advancements has played an important role in the education system. Active Learning is one effective form of learning management that can be applied to meet the needs of a 21st century classroom. The article will also provide the designs and activities that have been conducted with the active learning results corresponding to 21st century skills: Learning and Innovation Skills, Information, Media, and Technology Skills, and Life and Career Skills to support lifelong learning.

Keywords : Active learning, 21st Century classroom, 21st Century skills

1. บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในสภาวะปัจจุบันต้องตามให้ทันโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และวิธีการจัดการเรียนที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมเพื่ออนาคตทั้งด้าน Hard Skills และ Soft Skills ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคที่การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมี “ความรู้” อย่างเดียวคงไม่เพียงพอ [1] และหนึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นที่นิยมและตอบโจทย์วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม ซึ่งครูจะลดบทบาทในการสอน แต่จะเพิ่มบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือทำผ่านการคิด วิเคราะห์ เพื่อการหาคำตอบหรือแก้ไขปัญหาโดยการประยุกต์และเชื่อมโยงองค์ความรู้ โดยมีครูทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและครูกับผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษา ให้การดูแล สร้างแรงบันดาลใจ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ในการแสวงหาเทคนิควิธีการเรียนรู้ รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน [2] ซึ่งการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง เข้าถึงความรู้เดิมที่มีอยู่ เป็นการสร้างโอกาสการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานการณ์การแก้ปัญหาต่างๆ ทำให้เป็นคนช่างสังเกต ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ [3] เป็นวิธีการเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ทักษะการแก้ไขปัญหา (Problem Solving) และการใช้กิจกรรมที่มีผลต่อกระบวนการคิดของตนเอง (Meta-Cognitive Activities) [4] และการจัดการเรียนรูแบบนี้ จะทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่คงทนถาวรกว่าการสอนแบบเชิงรับ Passive Learning เป็นการเรียนรูแบบ

ปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการจดจำระยะยาว (Long-Term Memory) อีกทั้งรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ยังสามารถส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนตามทักษะที่จำเป็นศตวรรษที่ 21 เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) และ การพัฒนาทักษะการคิดแบบหมวกหกใบ (Six Thinking Hats) [5] จะเห็นได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนตามทักษะที่จำเป็นศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละชั้นเรียน

2. การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดและการตัดสินใจ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และความรู้นั้นจะเป็นความจำระยะยาว การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไม่ใช่แนวคิดใหม่ ซึ่งเป็นการเรียนที่สอดคล้องกับคำนิยามของ Confucius ที่ได้กล่าวไว้ว่า “I hear and I forget. I see and I can remember. I do and I understand.” ฉันทึ่งได้เพียงคนเดียว ฉันทึกลืม ฉันทึกรู้ ฉันทึกรู้ได้ แต่ถ้าฉันได้ลงมือทำ

ฉันทจึงเข้าใจ แม้บางครั้งผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่ขาดการได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสมที่จะช่วยในการกระตุ้นศักยภาพเหล่านั้นออกมา ดังนั้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับวิธีการเรียนแบบเดิมที่วิธีการเรียนจะเน้นเนื้อหาการเรียนเป็นสำคัญ [4] [6]

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก มีอิสระทางด้านความคิด และมีความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีผลสำคัญกับทัศนคติด้านบวกของผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและการมีปฏิสัมพันธ์ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความคิดระดับสูงที่ใช้ในการประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และเป็นวิธีการเรียนที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากกว่าการเป็นผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียว [4] [6]

2.1 บทบาทของครู

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครูจะลดบทบาทจากการเป็นผู้ป้อนความรู้โดยตรงให้แก่ผู้เรียน แต่จะทำหน้าที่ถอดบทเรียนเพื่อสร้างกิจกรรมที่ท้าทายเพื่อกระตุ้นการอยากที่จะเรียนรู้ วางแผน เลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสม สร้างบรรยากาศในการเรียน และทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และสร้างแรงบันดาลใจกระตุ้นการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน

2.2. บทบาทของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้เรียนเพิ่มบทบาทจากการเป็นเพียงแค่ผู้รับ (Receiver) เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-creators) ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนด โดยเริ่มจากร่วมกันระบุปัญหา ออกแบบวิธีการในการหาคำตอบ

ดำเนินการตามวิธีที่ออกแบบ สรุปหรือตีความหมายจากข้อมูลที่รวบรวมได้ และนำเสนอผลงาน [7]

3. ทักษะที่จำเป็นศตวรรษที่ 21

จะเห็นได้ว่าทักษะที่จำเป็นศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาหลายๆ แห่งให้ความสำคัญและพยายามพัฒนาการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงโลก เพื่อเป็นการตอบรับกระแสการเปลี่ยนแปลงและเป็นการสนับสนุนผู้เรียนให้มีความพร้อมในอนาคตทั้งในด้านการงานและการปรับใช้ในชีวิตจริง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ที่การมุ่งเน้นการสอนที่เป็นรูปธรรม โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง ซึ่งเทคโนโลยีกลายเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสิ่งเหล่านี้ในหลากหลายแขนงสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ อุตสาหกรรม การแพทย์ รวมถึงการศึกษา ดังนั้นการ “ปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง” จะสร้างความอยู่รอดและก้าวหน้าโลกดิจิทัล โดยมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สนับสนุนทักษะทั้งทางด้าน Hard Skills ที่มีความรู้และความสามารถเฉพาะงาน และ Soft Skills คือทักษะด้านอื่นที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับคนและเกี่ยวข้องกับสังคม[8] [9] ทำให้เห็นว่าการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งจำเป็นกับนักเรียนทุกระดับทั่วโลก และเพื่อเป็นการขับเคลื่อนผู้เรียนตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจะต้องมีการปลูกฝังผู้เรียนตามกรอบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสนับสนุนทักษะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร ซึ่งกรอบแนวคิดเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานหรือวิชาแกน (Core Subjects) หรือความรู้หลักที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับจากการเรียน นอกจากนั้นยังมีทักษะที่จำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคตคือ ทักษะด้านข้อมูลสื่อสารและเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) และ

ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills)
[10]

4. การนำมาปรับใช้

จากการกล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนที่จะช่วยส่งเสริมผู้เรียนในด้านทักษะที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด การวางแผน และการลงมือทำผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก เป็นการผลักดันให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพในตัวผู้เรียนออกมาอย่างอิสระผ่านกระบวนการการออกแบบ การคิด วิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงโลกที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญและกลายเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางด้านการศึกษา จึงทำให้นักวิชาการส่วนใหญ่นำวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องการจัดการเรียนในศตวรรษที่ 21

5. ตัวอย่างกิจกรรม และ งานวิจัย

จากความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้มีนักวิจัยและนักวิชาการด้านการศึกษาได้นำวิธีการดังกล่าวไปศึกษาและทดลองใช้กันอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น

การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมทักษะการสนทนาภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เพื่อส่งเสริมทักษะการสนทนาภาษาอังกฤษตามรูปแบบการวิจัย 5 ขั้นตอน ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และทักษะการพูดสนทนาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมาก [8]

การทดลองใช้แอปพลิเคชัน Tiktok เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษกับนักศึกษาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3 จำนวน 20 คน มหาวิทยาลัย STKIP PGRI Bandar Lampung ประเทศอินโดนีเซีย ผลการทดลองพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน Tiktok สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และผลคะแนนด้านความกระตือรือร้นของผู้เรียนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเรียน และสรุปไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน Tiktok สามารถช่วยพัฒนาทักษะพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ [11]

รายงานผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการในรายวิชาการออกแบบมีเดียเชิงสร้างสรรค์ที่นักเรียนทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-portfolio) โดยใช้ Facebook ผ่านตัวชี้วัด 11 รายการ ซึ่งการศึกษานี้ทำให้เห็นว่าสภาพการในใช้โซเชียลมีเดียโดยใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานมีผลกับแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน [12]

การวิจัยทดลองวิธีจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) กับรายวิชาภาษาไทยเรื่อง “โครงการอนุรักษ์ทางสารสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาภาษาชาติไทย” ผลจากการใช้กิจกรรมแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทางบวก และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ [13]

การศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Learning by doing) เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่าประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Learning by doing) ในการสร้างสื่อการสอน ช่วยพัฒนาทักษะนักศึกษาครูในด้านการออกแบบสื่อการสอนด้วยตนเอง และเป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เป็นการบูรณาการด้านการระดมความคิดและการอภิปรายในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมการสร้างสื่อการสอนจนถึงขั้นหลักการสอนและวิธีการสอน [14]

การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถการพูดนำเสนอของภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบภาระงานกับนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการพูดนำเสนอภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนรู้แบบภาระงานอยู่ในระดับมากที่สุด [15]

6. สรุป

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนในการนำไปปรับใช้กับการทำงานในอนาคตและปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การค้นหาปัญหา การหาวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการคิด การอภิปราย โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือทำ ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพทั้งในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและการมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนที่ร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังเพิ่มโอกาสการใช้เทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนมีความรวดเร็ว เกิดความสะดวกสบาย มีความทันสมัย สร้างความสนุกสนาน เป็นตัวเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนเพื่อการสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] อิติ ชีเรียร. (2566). *Hard Skills + Soft Skills และ 7 เทรนด์การเรียนรู้เพื่อการศึกษาในยุคเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก*.
<https://www.starfishlabz.com/blog/48-hard-skills-soft-skills>
- [2] หน่วยศึกษานิเทศก์. (2562). *โครงการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- [3] Munna, S. A. & Kalam, A. M. (2021). Impact of Active Learning Strategy on the Student Engagement, *GNOS: An Interdisciplinary Journal of Human Theory and Praxis*, 4(2), 96 – 114.
- [4] Demirdi, C. (2017). The Effect of Active Learning Approach on Attitude of 7th Grade Students, *International Journal of Instruction*, 10 (4), 129 – 144.
- [5] คณะครุศาสตร์. (2561). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสกลนคร.
- [6] Hartikainen, S., Rintala, H., Pylväs, L., & Nokelainen, P. (2019). The Concept of Active Learning and the Measurement of Learning Outcomes: A Review of Research in Engineering Higher Education, *Education Sciences*, 9 (4).
- [7] หน่วยศึกษานิเทศก์. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- [8] จุราภรณ์ ปฐมวงษ์ (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมทักษะการพูด สนทนาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้น

- มัธยมศึกษาปีที่ 3, *Journal of Modern Learning Development*, 7 (4), 143-159.
- [9] วลัยลักษณ์ คงพระจันทร์ (2562, 26 กันยายน). “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” อยู่รอดแม้จุดยืนมนุษย์ ล้นคลอนในโลกดิจิทัลที่ไม่ย้อนกลับหลัง. <https://www.nectec.or.th/news/news-pr-news/21st-century-skills.html>
- [10] Partnership for 21st Century Skills (2011). *A framework for 21st century learning*. <http://www.p21.org>
- [11] Herlisya, D. & Wiratno, P. (2021) Having Good Speaking English through Tik Tok Application, *Journal Corner of Education, Linguistics, and Literature (JCELL)*, 1 (3), 191-198.
- [12] Oh, J.E., Chan K. Y. & Kim V. K. (2020). Social Media and E-Portfolios: Impacting Design Students' Motivation Through Project-Based Learning, *IAFOR Journal of Education: Undergraduate Education*, 8 (3), 41-58.
- [13] สุรางคณา วน นคร (2564). การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยโครงการเป็นฐานเพื่อบริการวิชาการสังคม กรณีศึกษาโครงการรณรงค์ทางการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาอากาศไทย. *Journal of Education and Innovative Learning*, 1 (1), 16-36.
- [14] วรณกานต์ ลิขิตรัตน์พร (2560). The Development of English Language Teaching Skills for Graduate Students through the Process of Learning by Doing, *English Language Teaching*, 10 (7), 96-103.
- [15] ณัฐนันท์ แยมฉาย (2559). การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเพื่อพัฒนาความสามารถการพูดนำเสนอภาษาอังกฤษ สำหรับ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร. (ปริญญา มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติผู้เขียนบทความ

นางรสสุคนธ์ เหมะระ

การศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาการสอนภาษาอังกฤษ ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาระดับปริญญาตรี

สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ศิลปศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ปัจจุบัน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เอเชียอาคเนย์

อาจารย์พิเศษสาขาการสอนภาษานานาชาติ
มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยากรพิเศษสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานราชบุรี/ศูนย์
พัฒนาฝีมือแรงงานสมุทรสาคร

งานวิจัยที่สนใจ

งานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
กับการสอนและการสอนภาษาอังกฤษ

แนวทางการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

Guidelines for Sustainable Management of Water Hyacinth in Tha Chin River, Sampran District, Nakhon Pathom Province

กฤษณะ จันทรเรือง^{1*}, อรสา สภาพวงษ์² และ ศศิณา สุนทรพฤกษ์³

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

² สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

³ สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

* ติดต่อ : krissanaj@sau.ac.th, 092-271-2698

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และการวางแผนการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และ เพื่อหาแนวทางการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตามความต้องการของผู้วิจัย โดยเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่อำเภอสามพราน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการแจกแจงข้อมูล และจัดตามชนิดของข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และจดบันทึกไว้ มาบรรยาย/พรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์และการวางแผนการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในแต่ละหมู่บ้านที่อยู่ในอำเภอสามพราน ได้สนทนากับผู้เข้าร่วมการประชุม รวมถึงได้รับฟังความคิดเห็น การจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ของผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีน ให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในอำเภอสามพราน เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้น้ำ เกษตรกร การขนส่ง และการสัญจรทางน้ำส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการจัดการผักตบชวา เพื่อประกอบอาชีพ การจัดการผักตบชวาเพื่อการสัญจรทางน้ำที่เหมาะสม จึงทำให้ผักตบชวสร้างปัญหาอย่างมากในแม่น้ำท่าจีน ด้วยการขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วทั้งในด้านของสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และนั่นหนทางการ ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อำเภอสามพราน ควรมีระบบการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืนเพื่อการเกษตร การขนส่ง การสัญจรทางน้ำ และการประกอบอาชีพของประชากรด้วย เนื่องจากอาชีพส่วนใหญ่ของประชากรในอำเภอสามพราน ประกอบอาชีพเกษตรกร จึงต้องมีการจัดการผักตบชวา และทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชากรในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

คำหลัก : แนวทางการวางแผน, การจัดการผักตบชวา, แม่น้ำท่าจีน

Abstract

This research is intended to: analyze the situation and planning guidelines for sustainable management of water hyacinth in Tha Chin river, Sampran district, Nakhon Pathom province, and to discover guidelines towards sustainable management of water hyacinth in Tha Chin river, Sampran district, Nakhon Pathom province. This is a qualitative research. The data are collected through an in-depth interview with 10 key-informants including community leaders and local people. These people are purposively selected based on the criterion of the study to whom have important roles in the development of the community. The data are then analyzed by using typological and categorical analysis. The content analysis is utilized in order to convey data obtained from the interview, observation, and field work for explanation and description.

The results revealed that, for the situation and planning guidelines for sustainable management of water hyacinth in Tha Chin river, Sampran district, Nakhon Pathom province, there are discussions among the community leaders and villagers in each area and a public hearing concerning sustainable management of water hyacinth in Tha Chin river. The sub-district administrative organizations must improve the plans in the management of water hyacinth in Tha Chin river in respond to needs and wants of the people living in Sampran district since the water users, farmers, transport operators, and water commuters still lack of knowledge and understanding regarding the management of water hyacinth to make a living. Water hyacinth, with rapid propagation, creates a lot of problems in terms of environmental, economic, social, and recreational issues in Tha Chin river. Therefore, the guidelines to solve the water hyacinth problems include sustainable management system of water hyacinth in Tha Chin river pertaining to agriculture, transportation, water communication, and career making. Since the majority of the people in Sampran district is farmers, there should be a management of water hyacinth and water resources to serve the needs of the people in the particular area.

Keyword : Planning Guidelines, Water Hyacinth Management, Tha Chin River

1. บทนำ

ผักตบชวาถูกนำเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2444 ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยนำเข้ามาจากประเทศอินโดนีเซีย ในฐานะเป็นไม้ประดับสวยงาม โดยเจ้านายฝ่ายในที่ตามเสด็จประพาสประเทศอินโดนีเซีย ได้เห็นพืชชนิดนี้มีดอกสวยงาม จึงนำกลับมาปลูกในประเทศไทย และใส่อ่างดินเลี้ยงไว้หน้าสนามวังสระปทุม จนกระทั่งเกิดน้ำท่วมวังสระปทุมขึ้น ทำให้ผักตบชวาหลุดลอยกระจายไป ตามแม่น้ำลำคลองทั่วไป และแพร่พันธุ์อย่าง

กว้างขวางในปัจจุบัน ผักตบชวาจัดเป็น “เอเลี่ยน สปีชีส์” หรือ “ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น” ที่เข้ามาแพร่ขยายพันธุ์จนก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อระบบนิเวศ ในประเทศไทย มีการแพร่ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว ใน 1 เดือนผักตบชวาเพียง 1 ต้นอาจขยายพันธุ์ ได้มากถึง 1,000 ต้น ถึงแม้ว่าจะแห้งจนต้นตายแต่เมล็ดของมันก็ยังมีชีวิตต่อไปได้นานถึง 15 ปี และพันธุ์ที่เมล็ดได้รับน้ำที่เพียงพอ มันก็จะแตกหน่อเป็นต้นใหม่ต่อไป ซึ่งไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้น อีกกว่า 50 ประเทศทั่วโลกก็เจอปัญหาเช่นเดียวกัน จะมี

ก็แต่ประเทศในแถบยุโรปเท่านั้น ที่ปลอดการรบกวน และบริเวณที่ถูกผักตบชวาคุกคามมากที่สุดคือ ทะเลสาบ วิกตอเรีย ประเทศไทยเอง เริ่มมีการกำจัดผักตบชวามา ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ถึงขนาดมีการออกพระราชบัญญัติ สำหรับกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456 ปัจจุบันมีหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ได้เข้ามาช่วยเหลือในการกำจัด ผักตบชวา เช่น นำไปผลิตเป็นของใช้ อาหารสัตว์ ทำปุ๋ย เป็นต้น และมีการนำแมลงมวน ผักตบชวาจาก แหล่งกำเนิด ที่ทวีปอเมริกาใต้ เข้ามาทดลองปล่อยใน ประเทศไทย เพื่อควบคุมจำนวนประชากร ของผักตบชวา [1]

ปัจจุบันผักตบชวาถือได้ว่าเป็นวัชพืชที่สร้าง ปัญหาอย่างมากในแหล่งน้ำสาธารณะต่าง ๆ ด้วยการแพร่ ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบวง กว้าง ทั้งในด้านของสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และ นันทนาการ เช่น การขนส่ง และการสัญจรทางน้ำ น้ำเน่า เสียทางเดินน้ำ หรือแหล่งกักเก็บน้ำตื้นเขิน กีดขวางการ ไหลระบายของน้ำตามแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ รวมทั้งส่งผล กระทบไปในหลาย ๆ ภาคส่วน ทั้งการชลประทาน การประมงและการคมนาคมทางน้ำ โดยเฉพาะภาค ประชาชนที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำโดยตรง ดังนั้นการควบคุม วัชพืชน้ำอย่างผักตบชวา จึงควรมีการจัดการ และ แนวทางในการแก้ไขปัญหาผักตบชวาให้เกิดผลสำเร็จ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

รูปที่ 1 แสดงวิธีการกำจัดผักตบชวา

พื้นที่อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ถือเป็น พื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาผักตบชวาเนื่องจากสภาพภูมิ ประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน พื้นที่เป็นแนวยาวจากสภาพภูมิประเทศดังกล่าวส่งผลให้ อำเภอสามพราณ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบพื้นที่ ดังกล่าว ต้องเผชิญกับปัญหาผักตบชวาตลอดระยะเวลาที่ ผ่านมานอกจากนี้หากพิจารณาเส้นทางแม่น้ำท่าจีน พบว่า แม่น้ำท่าจีนที่มีเส้นทางผ่าน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัด นครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร โดยปัญหาผักตบชวา เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทางในพื้นที่จังหวัดชัยนาทเรียกว่า “คลองมะขามเฒ่า” ผ่านจังหวัดสุพรรณบุรีเรียกว่า “แม่น้ำสุพรรณบุรี” ผ่านจังหวัดนครปฐมเรียกว่า “แม่น้ำ นครชัยศรี” จากปัญหาผักตบชวาของพื้นที่ต้นน้ำส่งผลแม่ น้ำท่าจีนต้องเผชิญปัญหาผักตบชวาจำนวนมากที่ไหล มารวมกันจากคลองต้นน้ำ และทำให้อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่แม่น้ำท่าจีนไหลผ่านประสบปัญหา ผักตบชวาในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักในการจัดการ ระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนใน เขตพื้นที่ของตนเอง จะต้องดำเนินการหาแนวทางในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาแนวทางการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่าง ยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็น แนวทางในการแก้ไขปัญหาผักตบชวาที่เกิดขึ้นในเขต อำเภอสามพราณ และยังสามารถนำข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ ได้จากการศึกษามาใช้ประกอบเป็นข้อเสนอแนะเชิง นโยบายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการผักตบชวาใน แม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

รูปที่ 2 แสดงป้ายประกาศการปฏิบัติการกำจัดผักตบชวา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และการวางแผนการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อหาแนวทางการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการจัดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแบบสัมภาษณ์อยู่ในรูปของข้อความที่ได้จดการบันทึกและอัดเสียงสัมภาษณ์ เป็นการบรรยายหรือบอกกล่าวถึงแนวทางการวางแผนและการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จึงกำหนดเป็นตัวเลขที่ตายตัวไม่ได้และไม่สามารถนำสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากงานวิจัยเชิงคุณภาพไม่มีกรอบตายตัวข้อมูลที่ได้มาจึงเป็นลักษณะการบรรยาย และการจดบันทึกเป็นส่วนใหญ่ที่ได้มาจากการสังเกต การสัมภาษณ์และจดบันทึกไว้ ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการแยกจำแนกข้อมูล และจัดตามชนิดของข้อมูล และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการนำข้อมูลที่ได้จาก การสังเกต การสัมภาษณ์และจดบันทึกไว้มาบรรยาย หรือพรรณนาความ ลักษณะของการตีความ

เชื่อมโยงกับความหมายของข้อมูลกับความรู้ทางแนวคิดทางทฤษฎีของผู้ศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

1. นำความรู้ที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจดบันทึก มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่เป็นข้อมูลของการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืนให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้สำหรับการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืนได้ในทุกฤดู
3. สรุปสาระสำคัญที่เป็นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ให้เพียงพอต่อชุมชนในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างหรือสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยเป็นคำถามแบบปลายเปิด สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้คำถามแบบเดียวกัน มีลำดับขั้นตอนเรียงเหมือนกันในการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลตามจากการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ และใช้สถานที่ทำงานของผู้ถูกสัมภาษณ์ การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยใช้ดุลยพินิจของผู้วิจัยว่า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมา เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์เหมาะสม กับความต้องการของผู้วิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน นักพัฒนาชุมชน และประชาชนในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4. อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีน
อย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

พบว่ายังควรต้องปรับปรุงในเรื่องของแนวทางการจัดการผักตบชวาแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืนให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากรในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้น้ำและเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบแนวทางการจัดการผักตบชวาที่เหมาะสมและถูกวิธี แนวทางการจัดการผักตบชวาเพื่อการเกษตร และทางระบายน้ำที่เหมาะสม ดังนั้นอำเภอสามพราน ควรมีระบบแนวทางการจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการประกอบอาชีพของประชาชนด้วย เนื่องจากอาชีพส่วนใหญ่ของประชากรในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงต้องมีการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชากรในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน

ความเห็นของผู้วิจัยประเด็นนี้ สอดคล้องกับการศึกษา [2] ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของผักตบชวาในแม่น้ำบางปะกง อำเภอเมือง และอำเภอบางคล้า โดยศึกษาถึงผลกระทบและผลเสียที่ชาวบ้านได้รับจากปัญหาผักตบชวา และสภาวะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป พบว่าปัญหาจากผักตบชวาทำให้เกิดขวางทางจราจรทางน้ำ สิ่งแวดล้อมไม่สวยงาม เป็นพิษที่ขยายพันธุ์เร็ว ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการกำจัดระบบนิเวศเสียหาย ชาวบ้านที่อาศัยใกล้แหล่งน้ำก็ต้องประสบปัญหากับการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ เป็นอุปสรรคสำหรับนักท่องเที่ยวในการจราจรทางน้ำ ที่ต้องการไปชมปลาโลมาในแม่น้ำบางปะกง ซึ่งช่วงที่น้ำเค็มไหลเข้าแม่น้ำบางปะกงผักตบชวา จะแห้งตาย ทำให้ไม่สวยงามแนวทางแก้ไขคือ การดูแลรักษาความสะอาดจากปัญหาผักตบชวา เป็นหน้าที่ของทุกคน การกำจัดผักตบชวาจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากทำให้เกิดความสิ้นเปลือง ฉะนั้น เราทุกคนควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

ควรมีการป้องกันผักตบชวาจากต้นฝาย โดยไม่ปล่อยมากับกระแสน้ำในช่วงระบายน้ำ มีการจัดอบรมชาวบ้านเพื่อนำผักตบชวาไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น การทำกระเป่า รองเท้า จึงสอดคล้องกับการศึกษา [3] ได้ศึกษาวิจัย การบริหารจัดการผักตบชวาในระบบลุ่มน้ำซึ่งวิธีการแก้ปัญหาผักตบชวามีวิธีการต่างกัน นอกจากนั้นก็ยังมียุทธศาสตร์ที่จะกำจัดผักตบชวาโดยการนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนาชุมชนได้พิจารณา ก่อนที่จะทำการแก้ปัญหาผักตบชวาแต่ละท้องที่การใช้แรงงานสำหรับการแก้ปัญหาผักตบชวา ควรมีโครงการซึ่งจัดทำโดยผู้นำกลุ่มพัฒนาสำหรับแต่ละท้องที่ ซึ่งมีขั้นตอนการทำงานต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่น คลองซึ่งใช้สำหรับการคมนาคมทางน้ำไม่ควรปล่อยให้ผักตบชวาเลย ในกรณีนี้ โครงการที่จัดทำขึ้นก็ควรจะเป็นโครงการกำจัดผักตบชวา ก่อนปฏิบัติการควรศึกษาสภาพทั่วไป เช่น ผักตบชวา มีมากในหน้าน้ำ โดยมาตามคลองระบายน้ำหน้าแล้ง จะไปค้างอยู่ตามบึงหนองต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ถ้าจะมีโครงการกำจัดผักตบชวาก็ควรทำในหน้าแล้ง โดยจัดการกำจัดผักตบชวาตามบึง หนองต่าง ๆ เพื่อไม่ให้แพร่กระจายในหน้าน้ำ ซึ่งการกำจัดในหน้าน้ำ จะเพิ่มค่าใช้จ่ายขึ้นอีกมากสำหรับแหล่งน้ำที่ไม่ใช้ในการคมนาคม เช่น คูคลองริมถนน ซึ่งเป็นที่รองรับน้ำโสโครกจากบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรม ในกรณีนี้ ควรจะเป็นโครงการควบคุมผักตบชวา เพราะผักตบชวา ช่วยทำให้น้ำสะอาดขึ้น และควรมีการจัดเก็บผักตบชวาขึ้นเป็นระยะ เพื่อนำผักตบชวาที่เก็บขึ้นไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับการศึกษา [4] ได้ศึกษาปัญหาของผักตบชวาได้ทราบถึงสาเหตุที่สำคัญ เนื่องจากผักตบชวาเป็นพืชที่มีการเจริญเติบโตได้ อย่างรวดเร็ว มีลักษณะเป็นกอใหญ่ลอยน้ำ และก่อให้เกิดปัญหาต่อแหล่งน้ำไม่ว่าจะเป็นการขวางทางน้ำ ทำให้น้ำเน่าเสีย สัตว์ได้ไม่สามารถขึ้นมากินอาหารได้ จึงสอดคล้องกับ ดวงจันทร์ เกรียงสุวรรณ นักวิชาการเกษตร 6 กล่าวถึง การเจริญเติบโตของ

ผักตบชวา ว่าผักตบชวาเป็นพืชที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงทนทานต่อสภาพแวดล้อม เป็นพืชที่มีหุ่นลอยสามารถอยู่ได้ทั้งในน้ำนิ่งและน้ำไหล ผักตบชวามีการขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วทั้งทางเมล็ดและการแตกหน่อ ดังนั้นจึงทำให้ผักตบชวามีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงก่อให้เกิดปัญหาต่อแหล่งน้ำต่าง ๆ ทั่วประเทศ และก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้แนวทางการวางแผนการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของผักตบชวา วิเคราะห์สถานการณ์และการวางแผนป้องกันความเสียหายจากน้ำเน่าเสีย ทางเดินน้ำหรือแหล่งกักเก็บน้ำต้นเขนกิตขวางการไหลระบายของน้ำตามแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ของอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในอนาคต ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำ ประชาชน จำนวนทั้งหมด 10 คน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ผลจากการสัมภาษณ์ให้ผู้นำชุมชน และประชาชน ได้แสดงความคิดเห็น ในเรื่องของการวางแผนการจัดการผักตบชวา และแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องของสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และนันทนาการ ทั้งการชลประทาน การประมงและการคมนาคมทางน้ำ รวมทั้งการวางแผนป้องกันปัญหาผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนให้ยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยผู้ศึกษาได้สรุปสาระสำคัญดังนี้

1. วิเคราะห์สถานการณ์และการวางแผนการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน จากการสัมภาษณ์พบว่า การจัดการผักตบชวาแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืนในพื้นที่อำเภอสามพราน ยังมีการจัดการผักตบชวาในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอสามพราน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการผักตบชวา การพัฒนา

และกระบวนการบริหารจัดการเชิงบูรณาการขึ้นมา โดยเสริมสร้างเครือข่าย การประสานงานและการทำงานร่วมกัน ของฝ่ายราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการพัฒนา การใช้และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ โดยให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการเรียนรู้และริเริ่มในชุมชน พัฒนาระบบรวบรวมและจัดทำข้อมูลระดับท้องถิ่น ให้สอดคล้องกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ เป็นต้น เหล่านี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางสังคม สามารถร่วมกันนำพาให้การจัดการทรัพยากรน้ำ และการดำเนินการจัดการผักตบชวา ในแม่น้ำท่าจีนให้หมดไปได้อย่างยั่งยืน และอำเภอสามพราน มีงบประมาณเบิกจ่ายโครงการ ที่ช่วยเหลือประชากรในการจัดการผักตบชวา เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาจากผักตบชวา ซึ่งการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนให้หมดไปนั้น ทั้งนี้ ประชากร ต้องช่วยกัน ร่วมแรงร่วมใจในการดูแล ติดตามการเจริญเติบโต ของผักตบชวาคด้วย และสุดท้ายการฟื้นฟูบำรุงรักษาแม่น้ำท่าจีนโครงการต่าง ๆ ที่สร้างแล้ว ในวันข้างหน้าเกิดการแพร่กระจายอย่างกว้างไกลอีก ก็นำโครงการเหล่านั้นมาปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป

2. แนวทางการวางแผนการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนอย่างยั่งยืน จากการสัมภาษณ์พบว่าทางการแก้ไขเรื่องผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีน ของอำเภอสามพราน ประชากรส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการผักตบชวา และยังไม่ตระหนักถึงปัญหาในเรื่องของผักตบชวา ผู้นำชุมชนจึงมีความคิดว่าต้องการให้ประชากรในเขตพื้นที่อำเภอสามพราน อนุรักษ์ในแม่น้ำท่าจีนที่อำเภอสามพราน และควรใช้ให้เหมาะสม โดยไม่เอาเปรียบฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งด้วยการอยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำสายเดียวกัน แต่ไม่เคยช่วยเหลือหรือไม่เคยสนใจผักตบชวาที่ลอยขวางทางสัญจร เพราะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้แม่

น้ำทำเงินในการประกอบอาชีพ นอกจากการทำไร่ ทำสวน การประมงแล้ว ยังควรใช้ประโยชน์ของทรัพยากรน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้รู้จักอยู่อย่างพอเพียงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักเน้นความอยู่ดีมีสุขและพึ่งตนเองได้ และสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ดังนี้

- ประชาชนและองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการผักตบชวาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ รวมทั้งสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากร และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

- การพัฒนาแหล่งน้ำ โดยการจัดสรรน้ำ เพื่อใช้ประโยชน์หลาย ๆ อย่าง โดยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำให้เต็มตามเป้าหมาย

- ปริมาณน้ำจะเพิ่มขึ้นจากแหล่งน้ำที่ไม่ผักตบชวาทายทับถมกัน ทำให้แหล่งน้ำสามารถเก็บน้ำได้เต็มที่ ทำให้เก็บรักษาน้ำได้อย่างมากขึ้น

- เมื่อป้องกันผักตบชวาได้ก็จะสามารถลดอัตราการระเหยน้ำ ทำให้น้ำหมดไปโดยเปล่าประโยชน์

- เมื่อไม่มีผักตบชวาที่ลอยมากับกระแสน้ำ ก็จะไม่เกิดปัญหาแก่น้ำขุ่นขึ้นน้ำ เพราะจะไม่มีผักตบชวาให้ลอยมาทับต้นข้าว ต้นข้าวก็จะไม่เกิดความเสียหาย

- อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์ และควบคุมผักตบชวาไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ โดยสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟูต้นน้ำ จัดให้มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย

การวางแผนป้องกันความเสียหายจากผักตบชวา จากการสัมภาษณ์พบว่า อำเภอสามปราชญ์เป็นหน่วยงานสำคัญที่ทำหน้าที่บริหารการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ การจัดทำแผนงบประมาณระยะ 4 ปี และ 10 ปี เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง โดยเฉพาะการบำรุงรักษาทางระบายน้ำและอื่น ๆ จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร ประกอบกับนโยบาย ในการบริหารจัดการน้ำของรัฐบาล

ที่ให้มีการกำจัดวัชพืช ผักตบชวาในลำคลอง ที่สร้างปัญหาต่อแหล่งน้ำหลายประการ โดยมีแผนป้องกัน ผักตบชวาดังนี้

- สำรวจแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ เพื่อดูสถานการณ์และการขยายพันธุ์ของผักตบชวา

- จัดทำโครงการเพื่อจัดการผักตบชวาทุกเดือน เพื่อลดปริมาณการเจริญเติบโตของผักตบชวา

- จัดเตรียมอุปกรณ์ในการดำเนินการจัดการ ผักตบชวา ประสานขอทราบข้อมูลแหล่งน้ำ จากผู้นำชุมชนในพื้นที่

รูปที่ 3 กรมโยธาธิการและผังเมืองเร่งแก้ไขการกำจัด ผักตบชวา

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 การจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าเงินอย่างยั่งยืน สือควรจัดทำปรับปรุงในเรื่องของการหาอาชีพเสริมในการนำผักตบชวามาแปรรูปหรืองานหัตถกรรมจักสาน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และสามารถลดค่าใช้จ่ายอื่นได้

1.2 แนวทางการแก้ไขปัญหา เรื่องแนวทางการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าเงินอย่างยั่งยืน อำเภอสามปราชญ์ ควรปรับปรุงในเรื่องของการจัดประชาคมให้ความรู้แก่ประชากรและบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อม กับปัญหาการแพร่กระจายของผักตบชวา ให้ประชาชน และบุคลากรมีความรู้และตระหนักถึง ปัญหาที่ตามมา

จากการใช้ทางระบายน้ำ และเพิ่มความรู้ให้บุคลากรในการนำผักตบชวามาสร้างเป็นอาชีพ

1.3 การวางแผนป้องกันความเสียหายจากผักตบชวา อำเภอสามพราณ มีการรับมือในการป้องกันความเสียหายจากผักตบชวาอยู่ในระดับที่ดีแต่ยังไม่ถึงดีมากควรพัฒนาให้ดีขึ้นจากเดิมเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องโดยเฉพาะการบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่จำเป็นที่จะต้องใช้งาน เช่น เรือคราด มีด เชือก หรือไม้กั้น เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ ควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์มีความชัดเจน และมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีน และการวางแผนป้องกันความเสียหายจากผักตบชวาในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

2.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาเพื่อรองรับต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐม

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] กิเลน ประลองเชิง. (2559). *การควบคุมผักตบชวา*. กรุงเทพฯ [ออนไลน์]. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565, จาก : http://writer.dekd.com/on_bluesky/story/viewlongc.
- [2] สายฝน ละเลิศ และสุพิชรา แสนเรือง. (2554). *ปัญหาจากผักตบชวา กรณีศึกษาแม่น้ำบางปะกง ในอำเภอมือ อำเภอบางคล้า*. มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี.
- [3] บุญชัย งามวิทย์โรจน์. (2555). *การบริหารจัดการผักตบชวาในระบบลุ่มน้ำ*. กลุ่มงานวิจัย : สำนักวิจัยพัฒนาและอุทกวิทยา.
- [4] ณัฐกิตติ์ ประกลาง และคณะ. (2557). *การศึกษาปัญหาของผักตบชวา*. โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม.

- [5] กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2554). *การจัดการผักตบชวา*. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5. [ออนไลน์]. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565, จาก <http://lib.mnre.go.th/book/paktob.pdf>.

ประวัติผู้เขียนบทความ

อาจารย์กฤษณะ จันทน์เรือง

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

อาจารย์อรสา สภาพพงษ์

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

อาจารย์ศศิณา สุนทรพฤษ์

สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า

คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมการทำงานในบริษัทข้ามชาติ

Gender diversity and workplace environment in multinational companies

ภูมิพัฒน์ ชนะสารสมบุรณ์^{1*}, วิวัฒน์วงศ์ บุญหนู² และ ปรียา ดัณฑ์เจริญรัตน์¹

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถ.เพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

² คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

150 ถ.ศรีจันทร์ ต.ในเมือง อ.เมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

*ติดต่อ: bhumipatt.sau@gmail.com, 02-8074500

บทคัดย่อ

ความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นสิ่งที่ยังคงท้าทายสำหรับบริษัทข้ามชาติส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศของบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริษัทข้ามชาติถือเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ทำให้บริษัทเป็นสถานที่ทำงานที่ดีที่สุด โดยวัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่าบริษัทข้ามชาติส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการทำให้องค์กรของตนปราศจากการเลือกปฏิบัติทางเพศ นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางเพศมีความสำคัญมากไม่ใช่แค่เพราะเป็นสิ่งที่น่ายกย่องแต่สามารถช่วยให้องค์กรปรับปรุงประสิทธิภาพทางการเงินได้ดีขึ้น ทั้งนี้ธุรกิจที่มีความหลากหลายทางเพศส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการเงินที่ดีกว่าหน่วยธุรกิจที่มีเพศเดียว นอกจากนี้ข้อได้เปรียบขององค์กรที่มีความหลากหลายทางเพศช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น อันนำไปสู่ประสิทธิภาพที่เหนือกว่า นอกจากนี้ประโยชน์ของการส่งเสริมเรื่องความหลากหลายทางเพศในสถานที่ทำงาน ทำให้องค์กรสามารถใช้บุคลากรที่มีพรสวรรค์อย่างเต็มที่ในด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ส่งเสริมด้านการพัฒนานวัตกรรมในองค์กร และเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานธุรกิจ

คำหลัก: ความหลากหลายทางเพศ, สภาพแวดล้อมการทำงาน, งาน, บริษัทข้ามชาติ

Abstract

Gender diversity and workplace environments are aimed to promote gender equality especially in multinational companies. It is one of the key issues that make companies the best place to work with and free from gender discrimination by creating a suitable workplace environment which promotes gender diversity and not just because it's honorable, but it can help organizations improve their financial performance. The aim of this article has shown that gender diversity organizations perform better financially than single gender organizations. Moreover, the advantages of gender diversity in organization can solve problems better which leads to an effective business outcome. The benefits of promoting gender diversity in the workplace environment enable organizations to fully utilize talent to enhance company competitiveness, promote the intensity of innovation in the organization, and business collaboration.

Keywords: Gender Diversity, Workplace Environment, Multinational Companies

1. บทนำ

ความหลากหลายทางเพศโดยทั่วไปหมายถึง อัตราส่วนที่เท่าเทียมกันของผู้ชายและผู้หญิง และบ่อยครั้งอาจเห็นว่าบุคลากรที่เป็นผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงในบางอุตสาหกรรม อาทิเช่น สาขาคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมศาสตร์ การแพทย์ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ในขณะที่การให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความสมดุลที่เท่าเทียมกันของความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนการได้รับโอกาสในการทำงานเท่ากันพร้อมโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่เท่ากันโดยไม่จกัเพศ [1]

องค์กรธุรกิจข้ามชาติได้นำประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบของความหลากหลายทางเพศในสถานที่ทำงานที่มีต่อผลลัพธ์ทางธุรกิจ ความหลากหลายทางเพศอาจเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้บริษัทมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้มีงานวิจัยที่สนับสนุนว่าหากองค์กรสนับสนุนให้เกิดความหลากหลายทางเพศก็จะนำไปสู่การคิดเชิงนวัตกรรมมากขึ้นและเป็นการส่งสัญญาณให้นักลงทุนทราบว่าบริษัทดำเนินกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น จากการศึกษาบริษัทชั้นนำจำนวน 1,069 แห่งจาก 24 อุตสาหกรรมใน 35 ประเทศ พบว่าความหลากหลายทางเพศเกี่ยวข้องกับบริษัทที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยวัดจากมูลค่าตลาดและรายได้ เฉพาะในบริษัทที่ถือว่าความหลากหลายทางเพศเป็นที่ยอมรับ "ตามบรรทัดฐาน" เท่านั้น โดยการยอมรับเชิงบรรทัดฐาน กล่าวถึงความเชื่อทางวัฒนธรรมที่แพร่หลายว่าความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าเปอร์เซ็นต์ของผู้หญิงในบริษัทโทรคมนาคมยุโรปตะวันตก ซึ่งในอดีตมีบริษัทที่ค่อนข้างครอบคลุมเรื่องเพศ มีความสัมพันธ์อย่างมากกับมูลค่าตลาดของบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดัชนีความหลากหลายทางเพศ เพิ่มขึ้น 10% [2]

นอกจากนี้การศึกษาส่วนใหญ่เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในที่ทำงานพบว่าทุกๆ 1% ของความหลากหลายทางเพศที่เพิ่มขึ้น จะทำให้องค์กรมีรายได้

เพิ่มขึ้น 3% ด้วยเหตุนี้ทำให้บริษัทข้ามชาติต่างๆ ทั่วโลกที่มีความเป็นเลิศในด้านการจ้างงานที่หลากหลาย พร้อมที่จะส่งเสริมและผลักดันให้เกิดความหลากหลายทางเพศในบริษัทของตนเองในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น กระบวนการสรรหาที่มีความเท่าเทียมกัน การคัดเลือกผู้มีความสามารถโดดเด่นเพื่อเป็นผู้สืบทอดตำแหน่งอย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น [3]

2. ความหมายของความหลากหลายทางเพศ

คำว่า "เพศสภาพ" ในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๙ หมายถึง ความแตกต่างระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงตามเพศในทางกายวิภาค นอกจากนี้ คำว่า "เพศ" (sex) ตามความหมายในเชิงสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมหมายถึง ลักษณะทางชีวภาพที่ใช้ในการแบ่งแยกกลุ่มมนุษย์ออกเป็น ผู้หญิงผู้ชาย ทั้งนี้เพศภาวะหรือเพศสภาพ (Gender) หมายถึง บทบาทความเป็นเพศที่ถูกกำหนดและประกอบสร้างขึ้นจากขนบธรรมเนียม ประเพณีโครงสร้างสังคม ซึ่งส่งผลต่อการนิยามอัตลักษณ์ทางเพศ (Gender Identity) และการแสดงบทบาททางเพศของบุคคลในสังคม เช่น การแสดงบทบาทความเป็นหญิง หรือความเป็นชาย หรือความเป็นเพศ อื่น ๆ ในสังคม [4]

ปัจจุบันเรายังจะได้ยินคำว่า "LGBTQ" หรือกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอยู่บ่อยครั้ง โดยองค์การอนามัยโลก หรือ WHO ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดประเภทของโรคระหว่างประเทศ หรือ ICD ฉบับล่าสุด โดยย้ายหัวข้อ 'การมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด' ออกจากหมวดความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรม และย้ายไปอยู่ในหมวด 'กรณีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศ' เพราะการมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดนั้นไม่ถือว่าเป็นอาการป่วยทางจิต

ความหลากหลายทางเพศ โดยค ข่า LGBTQ ย่อมาจาก

- L - Lesbian คือ กลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง
- G - Gay คือ กลุ่มชายรักชาย

■ **B - Bisexual** คือ กลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง

■ **T - Transgender** คือ กลุ่มคนข้ามเพศ จากเพศชายเป็นเพศหญิง หรือเพศหญิงเป็นเพศชาย

■ **Q - Queer** คือ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่ง โดยไม่เจาะ กัดในเรื่องเพศ

นอกจากนี้เพศทางเลือกยังสามารถอธิบายตามความหมายของเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศได้ ดังนี้

1. เพศวิถี (Sexual Orientation) คือ ความรู้สึกหรือนิยมทางเพศ รวมถึงความพึงพอใจทางเพศที่มีต่อบุคคลอื่น โดยจะแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะหลัก ๆ ได้แก่

1.1) รักต่างเพศ (Heterosexual) คือ ผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศตรงข้าม หรือบุคคลต่างเพศ เช่น ผู้ชายที่ชอบผู้หญิง หรือผู้หญิงที่ชอบผู้ชาย

1.2) รักเพศเดียวกัน (Homosexual) คือ ผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศ เดียวกัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ เลสเบี้ยน (Lesbian) และเกย์ (Gay)

1.3) ไบเซ็กชวล (Bisexual) คือ ผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบทั้งเพศหญิงและเพศชาย โดยจะมีอารมณ์เสน่หากับเพศตรงข้าม หรือเพศเดียวกันก็ได้

1.4) ไม่ฝักใฝ่ทางเพศ (Asexual) คือ ผู้ที่ไม่สนใจเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่เพียงรู้สึกสนิทสนม ผูกพันกับบุคคลอื่น

2. อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender Identity) คือ การรับรู้ตัวตนต้องการเป็นผู้ชาย หรือผู้หญิง ซึ่งบางคนอาจมีอัตลักษณ์ทางเพศตรงกับอวัยวะเพศ และโครงสร้างทางร่างกาย แต่บางคนอาจมีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างจากโครงสร้างทางร่างกาย หรือเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “คนข้ามเพศ (Transgender)” โดยคนข้ามเพศอาจเป็นผู้ที่ไม่สามารถกำหนดให้ตนเองเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงเพียงเพศใดเพศหนึ่งได้ด้วย [5]

นอกจากนี้ในสังคมที่มีการควบคุมบทบาททางเพศสภาพและบรรทัดฐานความเป็นหญิงความเป็นชายสูง (Gender Norm) บุคคลอาจจะไม่สามารถแสดงออกความเป็นเพศของตนเองได้อย่างเต็มที่ บุคคลที่มีเพศ

สภาพแตกต่างจากเพศก นิด หรือเรียกว่า Transgender หรือคนข้ามเพศ ในกลุ่มคนข้ามเพศยังมีความหลากหลายของอัตลักษณ์และการแสดงออกในหลายระดับ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจ ความต้องการ ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล [4]

3. ความสำคัญของการผลักดันเรื่องความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน

การสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นกุญแจสำคัญที่จะผลักดันให้บุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์ที่หลากหลายได้พัฒนานตนเองและสามารถแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้บุคลากรในบริษัทที่มีการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการแสดงออกถึงความหลากหลายทางเพศสูงจะสามารถบรรลุกลยุทธ์ทางธุรกิจที่ตั้งเป้าหมายได้ดีกว่า

อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนบุคลากรที่เป็นผู้หญิงมีสัดส่วนประมาณ 40% ของแรงงานทั่วโลก แต่มีเพียงประมาณ 5% เท่านั้นที่อยู่ในตำแหน่ง CEO และผู้บริหารระดับสูง การตัดสินใจที่ท้าทายของการผลักดันเรื่องความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นการเพิ่มความดึงดูดใจให้กับกลุ่มผู้มีความสามารถที่กว้างขึ้น [1]

การสร้างสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางเพศมีความสำคัญมากไม่แพ้เพราะเป็นสิ่งที่น่ายากยิ่ง จากการศึกษาล่าสุดของ Gallup พบว่าการจ้างพนักงานที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพทางการเงินของบริษัทได้โดยพบว่าหน่วยธุรกิจที่มีความหลากหลายทางเพศมีผลลัพธ์ทางการเงินที่ดีกว่าหน่วยธุรกิจที่มีเพศเดียว ทั้งนี้ข้อได้เปรียบขององค์กรที่มีความหลากหลายทางเพศ อาทิเช่น ผู้ชายและผู้หญิงมีมุมมองแนวคิด และข้อมูลเชิงลึกทางการตลาดที่แตกต่างกันซึ่งช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น อันนำไปสู่ประสิทธิภาพที่เหนือกว่าในระดับหน่วยธุรกิจในที่สุด [6]

4. ประโยชน์ของความหลากหลายทางเพศในที่ทำงาน

ประโยชน์ของการส่งเสริมเรื่องความหลากหลายทางเพศในสถานที่ทำงาน ที่องค์กรสามารถใช้บุคลากรที่มีพรสวรรค์อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุผลหลัก 4 ประการ

4.1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าหากองค์กรส่งเสริมความสามารถของผู้หญิงอย่างเต็มที่ จะทำให้สมรรถนะและขีดความสามารถขององค์กรในการขับเคลื่อนธุรกิจมีศักยภาพในการเพิ่ม GDP ถึง 12 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเทียบเท่ากับเศรษฐกิจของจีนและสหรัฐอเมริกาจากการศึกษาโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF เน้นว่าการเพิ่มการมีส่วนร่วมของแรงงานที่มีความหลากหลายทางเพศจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่มากกว่า 20% ในเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา

4.2 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

งานวิจัยจากสำนักกิจกรรมนายจ้างขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศแสดงให้เห็นว่าองค์กรที่มีความหลากหลายทางเพศสูงจะสามารถส่งผลให้มีผลลัพธ์และความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ความหลากหลายทางเพศในองค์กรสามารถเพิ่มผลกำไรได้ 5-20% นอกจากนี้ยังช่วยให้องค์กรสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มีความสามารถที่กว้างขึ้นด้วยทักษะประเภทต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมขององค์กร องค์กรประกอบของทีมได้รับการระบุว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีม

4.3 ส่งเสริมด้านความเข้มข้นของนวัตกรรมในองค์กร

ความหลากหลายทางเพศสามารถนำไปสู่ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในองค์กรได้ ทั้งนี้งานวิจัยได้กล่าวว่าบริษัทที่มีผู้บริหารที่เป็นผู้หญิงสามารถสร้างสิทธิบัตรได้มากกว่า เมื่อเทียบกับบริษัทที่ไม่มีผู้บริหารที่เป็นผู้หญิงเลย นอกจากนี้ พนักงานที่มีความหลากหลายทางเพศยังช่วยเพิ่มความจงรักภักดีของลูกค้าและความแข็งแกร่งของแบรนด์ได้ยิ่งขึ้น เนื่องจากบุคคลที่ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้าง และมีความหลากหลายมักจะทำงานได้ดีกว่าเนื่องจากพวกเขาสามารถเป็นตัว

ของตัวเองและมีความเป็นอิสระในที่ทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์และผลิตแนวคิดที่เป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับองค์กรได้มากขึ้น

4.4 เกิดความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจ

องค์กรที่มีพนักงานที่มีความหลากหลายสูงจะสามารถดึงดูดให้บริษัทที่มีแนวคิดเดียวกันให้มาลงทุนและหาธุรกิจร่วมกัน ทำให้เข้าถึงตลาดใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น จากข้อมูลของ Harvard Business Review ทีมผู้บริหารที่มีความหลากหลายทางเพศมีแนวโน้มที่จะจับตลาดใหม่ๆ ได้มากกว่า 70% และสามารถเปิดรับโอกาสใหม่ๆ ทางธุรกิจได้ง่ายกว่าองค์กรที่มีความหลากหลายน้อย [7]

5. กรณีศึกษาองค์กรข้ามชาติต่อการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน

องค์กรข้ามชาติหลายองค์กรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยวิธีการเพิ่มความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงกระบวนการจ้างงานและการสรรหาที่เท่าเทียม ระบบเงินเดือนเท่ากันสำหรับคนทุกเพศ นโยบายและแนวปฏิบัติที่เข้มงวดเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีช่องว่างสำหรับการเลือกปฏิบัติต่อเพศใดเพศหนึ่ง เป็นต้น บริษัทข้ามชาติหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จโดยการทำให้พนักงานที่มีความหลากหลายทางเพศรู้สึกปลอดภัยในงาน และสร้างบรรยากาศในการที่งานที่ยอดเยี่ยมซึ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการเติบโตของบริษัทและพนักงานไปพร้อมกัน [8]

■ กรณีศึกษาบริษัท เป๊ปซี่โค

เป็นหนึ่งในผู้ผลิตเครื่องดื่มรายใหญ่ของโลก และเป็นหนึ่งในบริษัทที่ค้ำจุนความหลากหลายทางเพศมากที่สุด ในปี 2018 บริษัทมีผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหาร 40% ผู้หญิงในคณะกรรมการ 23% และผู้หญิงในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหาร 20% และในปี 2564 PepsiCo ติดอันดับบริษัทที่ดีที่สุดสำหรับผู้หญิงเพื่อความก้าวหน้าในการทำงานในหมวดบริษัทขนาดใหญ่ PepsiCo มีวิธีการบริหารจัดการต่อความหลากหลายทางเพศในที่ทำงานได้

อย่างดีเยี่ยม เช่น ให้ความสำคัญ คุยกับทุกเพศเพื่อให้สถานที่ทำงานเป็นพื้นที่ปลอดภัย ความพยายามที่จะบรรลุความเท่าเทียมทางเพศในที่ทำงานด้วยการให้สิทธิประโยชน์และข้อกำหนดเพื่อช่วยให้นักงานสตรีมีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง เป็นต้น [9]

■ กรณีศึกษาบริษัท เนสท์เล่

เป็นหนึ่งในบริษัทข้ามชาติชั้นนำที่คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศ โดยรายงานจากดัชนีความเท่าเทียมทางเพศของบลูมเบิร์ก (GEI) ให้เนสท์เล่ติดอันดับอยู่ในรายชื่อของบริษัทที่มีความเท่าเทียมกันถึง 4 ปีติดต่อกัน ในปี 2562-2565 เนสท์เล่มีผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหาร 43.9% บริษัทตั้งเป้าให้มีผู้หญิง 30% ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงภายในสิ้นปี 2565 เพื่อสร้างพนักงานที่มีความหลากหลายและครอบคลุม เนสท์เล่มีวิธีการในการบริหารจัดการต่อความหลากหลายทางเพศในที่ทำงานได้อย่างดีเยี่ยม เช่น นโยบายการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดใหม่เพื่อสนับสนุนพนักงานโดยไม่คำนึงถึงเพศของพนักงาน นโยบายผลประโยชน์ก่อนและหลังการคลอดบุตรที่ให้สิทธิที่จืดจางพิเศษ ที่นั่งตามหลักสรีรศาสตร์ และค่าเดินทางเฉพาะสำหรับแม่ที่ลาคลอดบุตร 26 สัปดาห์โดยได้รับค่าจ้างและสวัสดิการต่างๆ ห้างหุ้นส่วนที่ปลอดภัยและเป็นส่วนตัว โครงการ "Attract-Retain-Develop" เพื่อเปิดตัวการรวมกลุ่มพนักงานที่มีความสามารถด้านต่างๆที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อสร้างความรู้สึกเท่าเทียมทางเพศในที่ งาน [9]

■ กรณีศึกษาบริษัท จอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน

เป็นบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ในอุตสาหกรรม การผลิตและจัดจ หน่ายอุปกรณ์การแพทย์ เวชภัณฑ์ และสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วโลก ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมในการทำงานตลอดจนการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดย J&J ได้ทุ่มทรัพยากรจ นวนมาก เพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานทุกคนช่วยกันสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่แบ่งแยก การก าหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรเป็น Global Diversity and Inclusion

หมายถึง การเพิ่มพลังแห่งความหลากหลายและการรวมเป็นหนึ่ง เพื่อผลักดันให้เกิดผลลัพธ์ทางธุรกิจที่เหนือกว่าและนำมาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน” วิธีที่บริษัทพยายามผลักดันให้เกิดผลสำเร็จ ผ่านการพัฒนาด้านทรัพยากรบุคคลโดยการให้คาปรึกษาเรื่องการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังสร้าง 'Diversity University' หรือ มหาวิทยาลัยแห่งความหลากหลาย ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ช่วยให้นักงานเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข นอกจากนี้แต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงในตำแหน่งหัวหน้าเจ้าหน้าที่ด้านความหลากหลาย (Chief Diversity officer) เพื่อผลักดันเรื่องความหลากหลายในองค์กร ทั้งนี้รางวัลและการยอมรับมากมายที่บริษัทได้รับ ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากนิตยสาร US Veterans ว่าเป็น "Best of the Best" สำหรับความก้าวหน้าในความพยายามที่ให้เกิดความหลากหลายทางเพศในองค์กร และเป็นหนึ่งในสองบริษัทที่เคยอยู่ในรายชื่อ Working Mother 100 Best [3]

■ กรณีศึกษาบริษัท แมริออท อินเตอร์เนชั่นแนล

เครือโรงแรมแมริออทได้รับการขนานนามว่าเป็นหนึ่งในสถานที่ทำงานของบริษัทข้ามชาติที่ดีที่สุดในโลกโดย Great Place to Work Organization ซึ่งเป็นองค์กรที่ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินความเป็นเลิศในสถานที่ทำงานที่ใหญ่ที่สุดองค์กรหนึ่งของโลก โดยเครือแมริออท อินเตอร์เนชั่นแนลได้ขยายพันธสัญญาขององค์กรในการสร้างประสบการณ์ที่เน้นความหลากหลายแบบองค์รวมทั้งต่อลูกค้า บริษัท และพนักงานทั่วโลก เครือแมริออทถือว่าเป็นองค์กรธุรกิจที่มีผู้หญิงเป็นเจ้าของ คิดเป็นประมาณ 10% ของห่วงโซ่อุปทานทั้งหมดของแมริออท และองค์กรมีปณิธานแน่วแน่ว่าจะใช้งบประมาณสนับสนุนการลงทุนประมาณ 1 พันล้านดอลลาร์กับธุรกิจที่มีเจ้าของจากความหลากหลายทางเพศ (LGBT) ทั้งนี้แมริออท อินเตอร์เนชั่นแนลยังได้รับรางวัล สถานที่ทำงานที่ดี

ที่สุดสำหรับความเท่าเทียมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือ LGBT โดยได้รับคะแนนที่สมบูรณ์แบบในดัชนีความเท่าเทียมขององค์กร ประจำปี 2559 ของ HRC ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในด้านความหลากหลายและการไม่แบ่งแยกในสถานที่ทำงานของบริษัทขนาดใหญ่จากทั่วโลก [3]

6. ข้อเสนอแนะและบทสรุป

ข้อเสนอแนะจากกรณีศึกษาของบทความนี้ที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมการทำงานในบริษัทข้ามชาติควรมีลักษณะของการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อความหลากหลายทางเพศในการท างานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และความไม่โปร่งใสต่างๆในองค์กร อาทิเช่น ความโปร่งใสของเงินเดือนและโบนัส จัดตั้งคณะกรรมการกลางว่าด้วยเรื่องแก้ไขปัญหาคความเท่าเทียมในองค์กร การวางกลยุทธ์การส่งเสริมสำหรับความหลากหลายทางเพศ รวมถึงการสนับสนุนการเติบโตและความก้าวหน้าในการท างานอย่างเท่าเทียม เป็นต้น

ความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่องค์กรข้ามชาติส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุ แม้ว่าชื่อเสียงจะมีความสำคัญ แต่ความหลากหลายทางเพศก็เป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับผลกำไรขององค์กร ทั้งนี้ความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งจำเป็นที่องค์กรต้องเปิดกว้างและส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่หลากหลายและเท่าเทียมกัน [3]

ความหลากหลายทางเพศกับสภาพแวดล้อมในการทำงานจะประสบความสำเร็จไม่ได้ หากองค์กรไม่ได้ให้ความสำคัญและความตั้งใจจริงในการตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในโครงสร้างสร้างความเท่าเทียมกันทางเพศในที่ทำงานซึ่งมีความสำคัญมากต่อการเติบโตของบริษัทและพนักงาน นอกจากนี้การส่งเสริมความหลากหลายทางเพศยังเป็นการมอบโอกาสที่เท่าเทียมกันให้กับผู้คนทุกเพศทุกวัย โดยการผลักดันให้

สถานที่ทำงานส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และประสิทธิภาพของพนักงาน เนื่องจากพนักงานไม่เกิดความกังวลเกี่ยวกับการซ่อนอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปราศจากการเลือกปฏิบัติจะเป็นประโยชน์กับทุกฝ่ายทั้งบริษัทและพนักงาน

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] Skills 4 Training Organization (2020). What is gender diversity in the workplace? URL: <https://skills4training.org/about-us/>, access on 03/03/2023
- [2] Stephen T., Dan W., and Letian Z. (2019). Research: When Gender Diversity Makes Firms More Productive. Harvard Business Review. URL: <https://hbr.org/2019/02/research-when-gender-diversity-makes-firms-more-productive>, access on 01/03/2023
- [3] David D. (2020). 9 Companies Around the World That Are Embracing Diversity in a BIG Way, socialtalent.com, inc. URL: <https://www.socialtalent.com/blog/diversity-and-inclusion/9-companies-around-the-world-that-are-embracing-diversity>, access on 05/03/2023
- [4] อัญมณี สัจจาสัย (2565). ความหลากหลายทางเพศ ตอนที่ ๑ เพศสภาพและLGBTQ คืออะไร, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา [https:// www.Parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2649](https://www.Parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2649) เข้าดูเมื่อวันที่ 05/03/2023
- [5] โรงพยาบาลเพชรเวช (2020). LGBTQ ความหลากหลายที่ ต้องเข้าใจ., [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา [https:// www.Petcharavejhospital.com/th/Article/article_detail /LGBTQ](https://www.Petcharavejhospital.com/th/Article/article_detail /LGBTQ), เข้าดูเมื่อวันที่ 05/03/2023
- [6] Sangeeta Bharadwaj B. (2014). The Business Benefits of Gender Diversity, Gallup, Inc., URL:

<https://www.gallup.com/workplace/232958/best-people-company.aspx>, access on 05/03/2023

- [7] Akustina M. (2020). Four business reasons to promote gender equality and diversity. International Organization of Employers. URL: <https://www.ioe-emp.org/news/details/1583497747-four-business-reasons-to-promote-gender-equality-and-diversity>, access on 01/03/2023

- [8] International Labour Organization. (2022). Greater progress on diversity and inclusion essential to rebuild productive and resilient workplaces. URL: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_841085/lang-en/index.htm, access on 03/03/2023

- [9] Guneev P. (2022). Top Indian Companies that Promote Gender Diversity in the Workplace. Naukri's Official Blog. URL: <https://www.naukri.com/blog/top-indian-companies-that-promote-gender-diversity-at-workplace/>, access on 03/03/2023

ประวัติผู้เขียนบทความ

1. ดร. ภูมิพัฒน์ ธนะสารสมบูรณ์

การศึกษา:

Ph.D. Technopreneurship and Innovation Management

Chulalongkorn University

MBA. International trade & Marketing

Johnson & Wales University

2. ดร. วิวัฒน์วงศ์ บุญหนู

การศึกษา:

DBA. Business-Finance

Khon Kean University

M. Econ. Business Economics

Khon Kean University

3. ปรียา ตัณฑเจริญรัตน์

การศึกษา:

วท.ม. เทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสยาม

บธ.บ. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

วิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี

Learning achievement and Satisfaction of Learning through STAD of Software

Package for Accounting by Accounting Students

สุนันทา พรเจริญโรจน์^{1*}

¹ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

* Email : sununtap@sau.ac.th , 0-2807-4500

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปการบัญชีโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 44 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 60 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง 0.60-1.00 มีค่าความยาก 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป มีค่าความเชื่อมั่นวิธี Kuder-Richardson (K-R20) 0.81 (3) แบบสอบถามความพึงพอใจการเรียนรู้แบบเทคนิค STAD มีค่าความเชื่อมั่นวิธี Cronbach's alpha 0.94 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบไม่อิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับมาก

คำหลัก : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD , ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

Abstract

The purpose of research is to determine the effectiveness of the STAD accounting software toward students' achievement by using a collaborative learning technique and examine student's satisfaction toward STAD software. The study group consisted of students studying at Southeast Asia University in first semester year 2022. A total of 44 students participated in this study. Instrument of this research consisted (1) STAD learning activities (2) the achievement test with 60 items which had IOC = 0.60-1, difficulty value = 0.20-0.80, discriminant value than 0.20 and reliability by using Kuder-Richardson (KR-20) = 0.81 (3) the satisfaction questionnaire had Alpha Cronbach reliability = 0.94. To analyze the data, average, standard deviation and t-test (Dependent) were conducted. The results revealed the mean score of post-test achievement was significantly higher than pre-test at 0.05 level. The level of students' satisfaction toward learning activities by using the collaborative learning STAD technique was rated at the high level.

Keywords: STAD cooperative learning techniques, learning achievement , satisfaction

การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ ครั้งที่ 10 (The 10th SAU National Interdisciplinary Conference 2023)

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 [1] หมวด 4 มาตรา 22 กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลัก “ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 [2] กำหนดให้นักศึกษามีความรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองให้มีทักษะทั้ง 5 ด้าน และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล คือ มีทักษะทางวิชาชีพในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล [3] ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเป็นเทคโนโลยีที่องค์กรธุรกิจให้ความสำคัญและนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานบัญชี เนื่องจากผู้บริหารที่ได้รับสารสนเทศทางการบัญชีที่มีคุณภาพสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจและบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ [4] ความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านบัญชียิ่งส่งผลสำคัญที่นักบัญชีต้องมี คือ การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ทั้งความสามารถการใช้ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ การใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเพื่อจัดทำรายงานทางการเงิน การถ่ายโอนข้อมูล [5] การวางแผน การวิเคราะห์ การควบคุมการใช้งบประมาณ เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย [6] ดังนั้นหลักสูตรบัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ได้กำหนดวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีไว้ในหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปบัญชีซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

ปัญหาและอุปสรรคของการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในโครงการการศึกษาที่นักศึกษา

ฝึกงาน [7] พบว่านักศึกษาฝึกงานบันทึกข้อมูลผิดพลาดไม่เข้าใจการเชื่อมโยงของโมดูลของระบบบัญชีในแต่ละโมดูล และการพิมพ์รายงานผิดพลาด และการประเมินหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560 [8] พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยีในระดับที่น้อยกว่าผลการประเมินด้านอื่น และมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับทักษะการทำงานจริง อีกทั้งผลการเรียนวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ผ่านมามีนักศึกษาจำนวนหนึ่งมีผลการเรียนที่ต่ำกว่าเกรด C ซึ่งเป็นกลุ่มที่เรียนรู้ได้ช้า เรียนตามเพื่อนไม่ทัน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการสอนที่พัฒนากลุ่มนักศึกษานี้

จากปัญหาที่กล่าวมาและการศึกษางานวิจัยที่มีการนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Student Team Achievement Division : STAD มาใช้ในการสอนพบว่าทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ให้แก่ผู้เรียนตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน [9] (Johnson & Johnson) เป็นการจัดการเรียนที่พัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ของสลาบิน (Slavin) [10] การเรียนรู้แบบกลุ่มโดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันซึ่งผู้สอนเป็นผู้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบทุกคนในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันเพื่อให้งานกลุ่มบรรลุเป้าหมายเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและช่วยกันหาคำตอบ ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดความเข้าใจและได้รับความรู้อย่างเท่าเทียมกันทุกคน ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมห้อง สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่ให้ผู้เรียนมีทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจต่อการจัดการ

เรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD วิชาโปรแกรม
สำเร็จรูปทางการบัญชีเพื่อนาผลวิจัยปรับปรุงผลลัพธ์การ
เรียนรู้ (Learning Outcome) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีก่อนและหลังโดยการ
จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ของ
นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 3

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชา
โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีโดยการจัดการเรียนรู้
แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ของนักศึกษาสาขาวิชา
การบัญชี ชั้นปีที่ 3

3. สมมติฐานในการวิจัย

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโปรแกรม
สำเร็จรูปทางการบัญชีหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือด้วยเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 เพื่อนาผลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการสอนในวิชา
โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีและวิชาอื่นต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งด าเนินการ
ทดลองแบบกลุ่มเดียว One-Group Pretest – Posttest
Design [11]

5.1 ประชากร

ประชากรเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 4
ที่ลงทะเบียนวิชาโปรแกรมสำเร็จทางการบัญชี จำนวน
44 คน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

5.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ด้วยเทคนิค STAD หัวข้อ การบันทึกบัญชีด้วยโปรแกรม
เอ็กซ์เพรส (Express) [12] ระบบซื้อ ระบบขาย ระบบ
การเงินและเงินฝากธนาคาร และระบบสินทรัพย์ จำนวน
4 แผน

5.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี เป็นแบบทดสอบปรนัย
4 ตัวเลือก มีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความ
สอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00
ทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่เรียนวิชาโปรแกรม
สำเร็จรูปทางการบัญชี จำนวน 40 คน ภาคสมทบ ภาค
การศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 คัดเลือกแบบทดสอบที่
ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจ
จำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี
ของ Kuder-Richardson (KR-20) เท่ากับ 0.81

5.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจการเรียนโดยการ
จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD โดยใช้เกณฑ์
ลิเคิร์ต (Likert) กำหนดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ให้
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าดัชนีความ
สอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่า
ความเชื่อมั่น Cronbach's alpha เท่ากับ 0.94 [13]

5.3 วิธีการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาโปรแกรม
สำเร็จรูปทางการบัญชี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา
2565 จำนวน 44 คน ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดย
ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโปรแกรม
สำเร็จรูปทางการบัญชี จำนวน 60 ข้อ

2. จัดกลุ่มเรียน 11 กลุ่มๆ ละ 4 คน ประกอบด้วย
นักศึกษาคะแนนสูงสุด 1 คน ปานกลาง 2 คน และต่ำสุด
1 คน จากคะแนนทดสอบก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการ
จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

3. ชี้แจง วัตถุประสงค์ และวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ให้นักศึกษาทราบคะแนนของทุกคนในกลุ่มจะเท่ากัน การนำคะแนนแบบทดสอบของสมาชิกในกลุ่มที่หามาเฉลี่ย และให้สมาชิกในกลุ่มต้องร่วมมือกันทำงานและตั้งเป้าหมายของกลุ่ม ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ใช้ระยะเวลา 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 3 สัปดาห์

4. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD แล้ว ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ทดสอบค่าที (t-test)

2. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโดยการจัดการการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

6. ผลการวิจัย

จากการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD วิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 3 จำนวน 44 คน ก่อนและหลังการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน ดังแสดงข้อมูลตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังเรียนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

ระบบ	การทดสอบ	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	μ	σ
ขาย	ก่อนเรียน	44	15	10.34	2.52
	หลังเรียน	44	15	13.16	2.28
ซื้อ	ก่อนเรียน	44	15	8.11	2.65
	หลังเรียน	44	15	12.52	2.24
การเงิน	ก่อนเรียน	44	20	15.75	4.06
	หลังเรียน	44	20	18.11	2.24
สินทรัพย์	ก่อนเรียน	44	10	6.86	1.49
	หลังเรียน	44	10	8.98	2.33
รวม	ก่อนเรียน	44	60	41.20	8.18
	หลังเรียน	44	60	52.77	6.75

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมก่อนเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เท่ากับ 41.20 และคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียนเท่ากับ 52.77 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน แสดงว่านักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของระบบขาย ระบบซื้อ ระบบการเงิน และระบบสินทรัพย์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกระบบ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	μ	σ	t	P
ก่อนเรียน	44	60	41.20	8.18	8.52*	0.00
หลังเรียน	44	60	52.77	6.75		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ในวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ดังแสดงข้อมูลตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD วิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

รายการประเมิน	μ	σ	ระดับ
1. ด้านผู้สอน	3.96	0.88	มาก
1.1 ผู้สอนแบ่งกลุ่มโดยความสามารถได้เหมาะสม	3.81	0.97	มาก
1.2 ผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	3.84	0.90	มาก
1.3 ผู้สอนให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการเรียน	4.20	0.81	มาก
1.4 ผู้สอนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน	4.24	0.72	มากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.11	0.88	มาก
2.1 ระยะเวลาการจัดกิจกรรมเหมาะสม	3.81	0.94	มาก
2.2 กิจกรรมส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน	4.16	0.76	มาก
2.3 กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์มากขึ้น	4.38	0.68	มากที่สุด
2.4 กิจกรรมส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	4.11	0.94	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้	4.24	0.71	มากที่สุด
3.1 มีความรับผิดชอบและเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.35	0.82	มากที่สุด
3.2 มีทักษะการสื่อสารได้ดีขึ้น	4.16	0.76	มาก
3.3 ความเข้าใจระบบการทำงานและใช้โปรแกรมสำเร็จรูปบัญชี Express ได้ดีขึ้น	4.16	0.69	มาก
3.4 มีการบูรณาการความรู้ แก้ปัญหาได้ดีขึ้น	4.24	0.64	มากที่สุด
3.5 มีทักษะการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้ดีขึ้น	4.27	0.61	มากที่สุด
ภาพรวม	4.13	0.81	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้สอน

พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อผู้สอนที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในระดับมากที่สุด (4.24) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์มากขึ้นในระดับมากที่สุด (4.38) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่มีการบูรณาการความรู้ แก้ปัญหาในระดับมากที่สุด (4.24) และมีทักษะการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้ดีขึ้นในระดับมากที่สุด (4.27)

7. อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. จากการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD วิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแบบบรรยายปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค STAD นักศึกษามีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มและมีเป้าหมายเดียวกันที่จะทำให้งานของกลุ่มได้คะแนนสูงสุด โดยนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเป็นผู้สอนคนที่มีการเรียนต่ำกว่าจนทุกคนสามารถเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูลและบันทึกข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมบัญชีเอ็กซ์เพรส (Express) และนำเสนอได้อย่างถูกต้อง โดยนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีในแต่ละกลุ่มได้พัฒนาความรู้ ผักผ่อนตนเองเพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับเพื่อนที่มีผลเรียนต่ำกว่าได้เข้าใจและปฏิบัติได้ นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำต้องร่วมทำกิจกรรมกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย กล้าซักถาม แสดงความคิดเห็นกับเพื่อน ส่งผลให้มีความรับผิดชอบการเรียนของตนเอง และมีการสื่อสารกับเพื่อนร่วมกลุ่ม อันเป็นสถานการณ์ของความร่วมมืออย่างแท้จริง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีสลวิน (Slavin) กล่าวว่า การสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิค STAD เป็นการสอนที่สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันเรียนรู้หรือทำกิจกรรมกลุ่มที่เป็นเป้าหมายจน

สาเห เป็นวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น เป็นวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของภัทรวดี อินทปนต์และปิยา สุทธิปิยะพันธ์ [14] ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (IES) ทักษะทางวิชาชีพบัญชีโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ในวิชาการบัญชีภาคีอากร ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้และทางด้านทักษะวิชาชีพบัญชีเพิ่มขึ้น และงานวิจัยของทัศนีย์นารถ ลัมสุทธิวันภูมิ [15] ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการเรียนโดยบรรยายปกติที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการบัญชีสินทรัพย์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิชาการบัญชีสินทรัพย์ หัวข้อที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และ ค่าเสื่อมราคาของนักศึกษาคณะบัญชีชั้นปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการบรรยายปกติอย่างมีนัยส ตัยทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เป็นวิธีการสอนหนึ่ง ที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลายวิชาดีขึ้นและพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

2. การศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ในวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก ประกอบด้วย 1) ด้านผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนแบ่งกลุ่มโดยความสามารถได้เหมาะสม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทุกข้อพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจระดับมาก ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ระยะเวลาการจัดกิจกรรม กิจกรรมส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนคิดวิเคราะห์มากขึ้น การทำงานเป็นทีม ซึ่งทุกข้อพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจระดับมาก และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน ได้แก่ มีความรับผิดชอบและเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสารได้ดีขึ้น มีความเข้าใจ

ระบบการท านและใช้โปรแกรมส าร็จรูปบัญชี Express มีการบูรณาการความรู้ แก่ปัญหาได้ดีขึ้น และมีทักษะการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้ดีขึ้น ซึ่งทุกข้อพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากถึงมากที่สุด การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นวิธีที่การสอนที่เหมาะสม กับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์และทักษะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชี ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของทศนา แคมมณี [16] กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการแบ่งกลุ่มที่ละความสามารถผู้เรียน ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน ให้เกิดความคิดวิเคราะห์และส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ความสามัคคีและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเกิดการบูรณาการทางความคิดและจัดระบบให้กับความคิดของผู้เรียนให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมงคล กิตติวุฒไกร [17] ได้ศึกษาผลการเรียนรู้การบัญชีบริหาร เรื่อง ต้นทุนกิจกรรม โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีหลังการเรียนรู้ นักศึกษามีผลการเรียนที่ดีขึ้น ร้อยละ 79 และนักศึกษามีความพึงพอใจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ในระดับมากที่สุด โดยผู้เรียนเห็นว่าการเรียนวิธีนี้ทำให้ช่วยเหลือกัน มีความเป็นกันเอง ทุกคนแสดงความคิดเห็น มีการอภิปรายร่วมกัน ท ำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน ปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของสุนิสา ทรัพย์สูงเนินและคณะ[18] ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชีพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจภาพรวมระดับมากเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของการเรียน ผู้เรียนต้องผ่านกระบวนการแก้ปัญหาที่สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องทาเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม นักศึกษาต้อง

เรียนรู้และคิดหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาต่อการเรียน รูปแบบการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการช่วยเหลือกัน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ นักศึกษาในทุกระดับความสามารถทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อนต้องร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อทาคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มให้สูงที่สุด จึงเป็นวิธีการกระตุ้นให้นักศึกษาทำกิจกรรมอย่างเต็มศักยภาพของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากผลวิจัยครั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับมากกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จึงเป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับการนำมาใช้สอนวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์อันเป็นทักษะที่สําคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และสอดคล้องความต้องการผู้ใช้บัณฑิต

9. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการเรียนรู้ร่วมมือแบบ STAD เป็นการจัดการกลุ่มเรียนที่ผสมผสานระหว่างเด็กเก่ง เด็กปานกลาง และเด็กอ่อน โดยมีการแยกกลุ่มทำงานประจำของนักศึกษา ผู้สอนจึงต้องชี้แจงท ความเข้าใจเป้าหมายการท างานของกลุ่มให้นักศึกษาเข้าใจ ผู้สอนต้องคอยส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกัน ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์การทำงานกลุ่มและคอยแนะนําแก้ไขปัญหาลงมือท ให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันเป็นทีม

2. ควรทําการวิจัยเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD กับวิธีอื่น เช่น วิธีการแข่งขันเป็นกลุ่มด้วยเกม (Teams Games Tournaments) วิธีปริศนาความรู้ (Jigsaw) เปรียบเทียบกับเทคนิค STAD เพื่อดูว่าวิธีไหนเหมาะสมกับการเรียนวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

3. ควรนำวิธีการสอนจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ไปใช้สอนรายวิชาอื่นๆ ของหลักสูตรบัญชีบัณฑิต เช่น การบัญชีภาษีอากร เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นส าคัญและสามารถน าคความรู้ไปใช้ในการท างานตามที่ใช้บัณฑิตต้องการ

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- [2] ส านักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ : ส านักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- [3] ณัฏฐา คล้ายสุบรรณ. (2562). *คุณสมบัติบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถานประกอบกอบในยุคดิจิทัล*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- [4] พลพฐ ปิยวรรณ และกัญญภัทธี นิธิโรจน์ธนท. (2562) *ระบบสารสนเทศทางการบัญชี*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- [5] ชีระ โลสันตะ และขจิต ณ กาฬสินธุ์. (2564). ผลกระทบของการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีผลต่อความส ำเร็จขององค์กรของธุรกิจ SME กลุ่มธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, ปีที่ 3 (6), พฤศจิกายน – ธันวาคม 2564, หน้า 59–71.
- [6] วิยะดา สุวรรณเพชร. (2563). *ผลกระทบของทักษะทางการบัญชีดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานทางบัญชีของนักบัญชีในเขตอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชี (สาขาวิชาการ

- บัญญัติมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- [7] ไฮดา สุนิตปริดา. (2564). ปัญหาและอุปสรรคของ
การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี, *การประชุม
มหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13*,
มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- [8] ฉลวย ทองสมบูรณ์. (2565). การประเมินเพื่อพัฒนา
และปรับปรุงหลักสูตรบัญชีบัณฑิต พ.ศ.2565
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. ,
[ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา :
https://drive.google.com/file/d/13H92FWVKhSP5YaOIBlitt_ZG7JIHigFR/view, เข้าดูเมื่อวันที่
10/01/2566.
- [9] David W. Johnson, Roger T. Johnson, Edythe
Johnson Holubec. (1993). *Circles of Learning:
Cooperation in the Classroom*. Education,
Interaction Book Company.
- [10] Slavin, R. E. (1998). *Using student team.
Learning : The Johns Hopkins team learning
project*. Baltimore: The John Hopkins
University Press.
- [11] ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิค
การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
สุวีรยาสาส์น.
- [12] บริษัทเอ็กซ์เพรสซอฟแวร์กรุ๊ป จ จำกัด. *คู่มือการ
โปรแกรมสำเร็จรูป Express For Windows*.
กรุงเทพฯ.
- [13] พิษิต ฤทธิจ รุญ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการ
เรียนรู้ : ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- [14] ภัทรวิดี อินทบัณฑิตและปิยา สุนทรปิยะพันธ์.
(2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตาม
มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (IES) ทักษะ
ทางวิชาชีพบัญชี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ
STAD กับในรายวิชาการบัญชีภาษีอากร, *วารสาร
จันทร์เกษมสาร*, ปีที่ 25 (1), มกราคม – มิถุนายน
2562, หน้า 92–107.
- [15] ทศนีย์นารถ ลิ้มสุทธิวันภูมิ. (2560). การเปรียบเทียบ
ผลการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการ
เรียนโดยบรรยายปกติที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง
ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์และค่าเสื่อมราคาในรายวิชาการ
บัญชีสินทรัพย์, *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, ปีที่ 9 (3),
กันยายน – ธันวาคม 2560, หน้า 207–218.
- [16] ทิศนา แหม่มณี. (2555). *ศาสตร์การสอน :
องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : ด่าน
สุทธาการพิมพ์.
- [17] มงคล กิตติคุณไกร. (2562). ผลการเรียนรู้การบัญชี
บริหาร เรื่อง ต้นทุนกิจกรรม โดยการจัดกิจกรรม
กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี,
*วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี*, ปีที่ 10(2), กรกฎาคม-ธันวาคม 2562,
หน้า 133-158.
- [18] สุนิสา ทรัพย์สูงเนิน, ดุสิต ขาวเหลือง, และ
สิริวรรณ จรัสวิวัฒน์. (2563). ผลการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ
กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ส าหรับบัณฑิตศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี,
*e-Journal of Education Studies, Burapha
University*, ปีที่ 2(2), เมษายน-มิถุนายน 2563,
หน้า 44-59.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อผู้วิจัย น.ส.สุนันทา พรเจริญโรจน์

คุณวุฒิ : บธ.ม. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
บธ.บ. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคล รัตนโกสินทร์

AI for Accounting กับผลกระทบในงานด้านการบัญชี

AI for Accounting and Its Impact on Accounting

ขนิษฐา นิรัตน์นันทน์

สาขาวิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

ติดต่อ: khanithan@sau.ac.th, 081-4367490

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) มาใช้กับงานด้านการบัญชี วิชาชีพบัญชีนับเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมี AI มาเกี่ยวข้องกับการทำงาน ความสามารถของ AI คือสามารถช่วยจัดการ ตรวจสอบ หรือวิเคราะห์ข้อมูลที่มีปริมาณมากๆ ให้เสร็จในเวลาอันรวดเร็ว รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและพยากรณ์แนวโน้มของธุรกิจ งานต่างๆ งานในด้านบัญชีที่มีคู่มือการทำงานแบบเป็นขั้นตอน นั้นสามารถเขียนคำสั่งให้ AI ทำงานแทนนักบัญชีในหน้าที่นั้นได้ เมื่อทราบแล้วว่า AI จะมาช่วยงานทางด้านบัญชี ไม่ว่าจะเป็นงานด้านสอบบัญชี งานด้านตรวจสอบภายใน งานจัดทำบัญชี รวมไปถึงงานตรวจสอบภาษีของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นแล้วนักบัญชีไม่ควรตระหนก แต่ควรยินดีว่าต่อไปงานที่มีปริมาณมากๆ และต้องทำซ้ำๆ ทำเป็นประจำจะมี AI เข้ามาช่วยทำหน้าที่แทน โดยนักบัญชีมีหน้าที่วางแผนให้ AI ทำงานและนำเอาผลงานที่ AI ทำไว้มาใช้ประโยชน์กับงานด้านบัญชีให้เกิดประสิทธิภาพ และปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ทำเป็นผู้นำเสนอข้อมูลทางการเงิน มีเวลาให้กับงานเชิงวิเคราะห์ และงานเชิงกลยุทธ์มากยิ่งขึ้น

คำหลัก: ปัญญาประดิษฐ์, ผลกระทบ, การบัญชี

Abstract

The objective of this article is to know the impact of artificial intelligence (AI) in accounting. Accounting is one of the professions that is inevitable that AI will be involved in the work. Capabilities of AI are able to help manage, monitor or analyze large volumes of data to be completed in a short time as well as being able to analyze in-depth information and forecast business trends. All tasks in accounting with a step-by-step guide can be programmed to have an AI do the work for the accountant in that role. As known, AI will help with accounting work including audit work, internal audit work, accounting work and auditing of government agencies' taxes. Thus, the accountant should not panic. They should be pleased that in the future, the work with large volumes and must be repeated do it regularly, there will be AI to help do the job instead. With this, the accountant is responsible for planning the work of the AI and bringing the work done by the AI to use with the accounting work to be effective. Accountants will change roles from bookkeepers to presenters of financial information. Therefore, there is more time for analytical work and strategic work.

Keywords: Artificial Intelligence, Impact, Accounting

1. บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ส่งผลต่อวิชาชีพต่างๆ จำนวนมากที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานในทันต่อการเปลี่ยนแปลงหนึ่งในวิชาชีพที่สำคัญก็คือวิชาชีพบัญชี ซึ่งปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วพร้อมกับเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในทุกๆ ที่ หากนักบัญชียังไม่ปรับตัว ยังคงทำงานประเภทคำนวณ แยกประเภท และบันทึกข้อมูลทางบัญชีต่างๆ เหล่านี้เป็นงานประจำ ซึ่งจะถูกละทิ้งงานเหล่านี้ใช้หุ่นยนต์ทำแทนก็ได้ [1] ดังนั้นการเป็นนักบัญชียุคดิจิทัลจึงต้องมีการปรับตัว และเรียนรู้หน้าที่อื่นๆ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อกระแสโลกจึงทำให้เกิดการบริการรูปแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้คนทั้งในการใช้ชีวิตประจำวันและการทำงาน กล่าวคือ ทำให้ชีวิตเร่งง่ายขึ้น กระบวนการทำงานง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจ หนึ่งในเทคโนโลยีที่กำลังเป็นที่นิยมจากธุรกิจหลากหลายประเภทคือปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) [2] โดย AI มีความโดดเด่นในเรื่องของการทำงานแบบซ้ำๆ ได้อย่างรวดเร็ว และทำได้แบบอัตโนมัติ ช่วยประหยัดเวลาในการทำงานและลดความผิดพลาดในการทำงาน ทำให้มีเวลากับงานที่ต้องการความคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้น ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานโดยภาพรวมขององค์กรดีขึ้นโดยเทคโนโลยีทางด้านปัญญาประดิษฐ์ถือเป็นส่วนหนึ่งที่คนทั่วโลกให้ความสนใจ เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ถือเป็นอีกศาสตร์หนึ่งที่ว่าด้วยการสร้างความฉลาดให้กับเครื่องจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับระบบคอมพิวเตอร์ ในปัจจุบันได้มีการนำศาสตร์ทางด้านปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้ในหลายๆ ด้าน เช่น การพัฒนาระบบหุ่นยนต์ให้มีความใกล้เคียงกับมนุษย์ การพัฒนาระบบเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ในการทำงานบางอย่าง ในส่วนของการบัญชีนั้น หากเป็น

งานที่มีคู่มือการทำงานแบบเป็นขั้นตอนก็สามารถเขียนคำสั่งให้ AI ทำงานแทนนักบัญชีในหน้าที่นั้นได้ โดยที่ระบบดังกล่าวไม่ได้เป็นสิ่งที่ทดแทนการทำงานของนักบัญชี แต่เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้นักบัญชีสามารถให้คุณค่าและสร้างประโยชน์ให้แก่องค์กรและระบบเศรษฐกิจผ่านการทำงานร่วมกันของระบบ AI และนักบัญชี ทำให้นักบัญชีมีเวลามากขึ้นที่จะไปดูแลงานที่สำคัญๆ เช่น งานด้านการวางแผนภาษี หรืองานด้านการวิเคราะห์งบการเงิน [3] และจะต้องปรับตัวที่จะหาความรู้เกี่ยวกับ Application ทางบัญชี ที่ใช้ AI ในการทำงาน เพื่อเตรียมรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับงานทางด้านบัญชี

2. ความหมายของ AI

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence :AI) คือ ศาสตร์แขนงหนึ่งด้านวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทำให้คอมพิวเตอร์มีความสามารถคล้ายมนุษย์ สื่อสารกับมนุษย์ได้ด้วยภาษาที่มนุษย์ใช้ เช่น การใช้เสียงสั่งให้คอมพิวเตอร์พิมพ์เอกสาร AI สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยสามารถตรวจจับรูปแบบการเกิดของเหตุการณ์ใดๆ แล้วปรับตัวสู่สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป มีประสาทสัมผัสคล้ายมนุษย์โดยสามารถมองเห็นและรับภาพได้โดยใช้อุปกรณ์รับสัญญาณภาพ อีกทั้งมีการคิดอย่างมีเหตุผล หรือคิดถูกต้องโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ในการคิดหาคำตอบอย่างมีเหตุผล การใช้หลักการสมเหตุสมผลที่อยู่ในระดับเดียวกับมนุษย์ [4] โดยปัจจุบันเทคโนโลยี AI สามารถเข้ามาทำให้มนุษย์มีบทบาทน้อยลง แต่ยังไม่สามารถตัดสินใจแทนมนุษย์ได้ทั้งหมด

ในงานสัมมนา Dartmouth Conference เป็นการสัมมนาที่มีประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของ AI เป็นครั้งแรก โดยกล่าวว่า ปัญญาประดิษฐ์ เป็นความฉลาดเทียมที่สร้างขึ้นมาให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เป็นศาสตร์หนึ่งของสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์และวิศวกรรมศาสตร์ รวมถึงศาสตร์อื่นๆ เช่นการคำนวณ จิตวิทยา ปรัชญา ประสาทวิทยา หรือชีววิทยา โดย AI จะมีแนวคิดในรูปที่เน้น

เหตุผลเป็นหลัก เนื่องจากการนำ AI ใช้แก้ปัญหาไม่จำเป็นต้องมีอารมณ์หรือความรู้สึกแบบมนุษย์ ซึ่งแบ่งได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ [5] 1. ระบบที่คิดเหมือนมนุษย์ (Systems that think like humans) ต้องทราบก่อนว่ามนุษย์มีกระบวนการ การคิดอย่างไร การวิเคราะห์ลักษณะการคิดของมนุษย์ กลไกของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิดของมนุษย์ เช่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา หรือการเรียนรู้ 2. ระบบที่กระทำเหมือนมนุษย์ (Systems that act like humans) สื่อสารได้ด้วยภาษาที่มนุษย์ใช้ เช่น ภาษาอังกฤษ เรียนรู้ได้โดยสามารถตรวจจับรูปแบบการเกิดของเหตุการณ์ต่างๆ ได้ และปรับตัวไปตามสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ 3. ระบบที่ คิดอย่างมีเหตุผล (Systems that think rationally) โดยใช้หลักตรรกศาสตร์ในการคิดหาคำตอบอย่างมีเหตุผล เช่น ระบบผู้เชี่ยวชาญ และ 4. ระบบที่กระทำอย่างมีเหตุผล (System that act rationally) การศึกษาเพื่อออกแบบเอเจนต์ที่มีปัญหา เอเจนต์เป็นโปรแกรมที่มีความสามารถในการกระทำในระบบอัตโนมัติต่างๆ สามารถกระทำอย่างมีเหตุผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สร้างและพัฒนาขึ้นมามีวัตถุประสงค์ คือ สามารถทำงานได้ เทียบเท่ากับระดับสติปัญญาของมนุษย์ โดยสามารถแก้ปัญหาได้ดีหรือใกล้เคียงกับมนุษย์ได้ โดยสร้างการสื่อสารระหว่างมนุษย์และคอมพิวเตอร์ให้เข้าใจกัน

3. บทบาทของ AI สำหรับงานทางด้านบัญชี

การบัญชี หมายถึง กระบวนการการระบุ การวัด และการสื่อสารสารสนเทศทางเศรษฐกิจ รวมถึงรายการอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลดังกล่าว มาสรุปผลการดำเนินงานและแสดงฐานะทางการเงินของกิจการค้าแต่ละรูปแบบ หรือหมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือการให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ โดยเสนอเป็นรายงานทางการเงิน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่

เกี่ยวข้องหรือสนใจในกิจการ [6] ในอดีตการจัดทำบัญชีโดยนักบัญชีมีรูปแบบการจัดทำบัญชีด้วยมือ เริ่มจากการบันทึกรายการค้าลงในสมุดบัญชีรายวัน ผ่านรายการค้าไปยังบัญชีแยกประเภทก่อนถูกนำเสนอเป็นรายงานทางการเงินของกิจการ ซึ่งปัญหาของการจัดทำบัญชีด้วยมือคือ บางครั้งพบข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชีจากความผิดพลาดของมนุษย์ ความล่าช้าในการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่ไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลทางการเงินบัญชีในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากนัก [7] ในขณะที่เทคโนโลยีก็ได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดรูปแบบของวิชาชีพบัญชีในปัจจุบัน ด้วยการตอบสนองที่ชาญฉลาดต่อความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไปของลูกค้า ปัญญาประดิษฐ์ เป็นการสร้างให้สิ่งไม่มีชีวิต มีความฉลาดและ สามารถทำงานแทนมนุษย์ได้ บทบาทของ AI ทางบัญชี คือช่วยจัดการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณมากให้เสร็จในเวลารวดเร็วได้ ในอนาคตอันใกล้ 80% ของงานด้านบัญชี จะถูก AI เข้ามาทำแทนมนุษย์ งานในด้านต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ระบบ หรือมาตรฐานชัดเจน จะอยู่ในขอบข่ายที่สามารถพัฒนา AI ให้ทำหน้าที่แทนได้ เช่น งานด้านสอบบัญชีสามารถใช้ AI ช่วยตรวจสอบข้อมูลจำนวนมากทางบัญชีว่าเป็นไปตามมาตรฐานบัญชี [8] และจากการพัฒนาของโปรแกรมบัญชีระดับสากล เช่น QuickBooks, Xero ได้พัฒนาปัญญาประดิษฐ์ มาช่วยลงรหัสบัญชี บันทึกบัญชี และกระทบยอดรายการเงินในบัญชีธนาคาร รวมทั้งจัดทำแบบฟอร์มภาษี โดยอัตโนมัติ ระบบปัญญาประดิษฐ์สามารถเรียนรู้และปรับปรุงรูปแบบการทำงานได้ในลักษณะการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) ที่เมื่อเวลาผ่านไป ก็ยิ่งแม่นยำในการคาดการณ์ได้ดีขึ้นนวัตกรรมของเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงงานที่มีความซับซ้อนให้กลายเป็นงานที่ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีข้อมูลจำนวนมากที่สร้างขึ้นโดยระบบสารสนเทศทางการเงินบัญชีจะส่งผลให้การทำงานการประมวลผลมีความรวดเร็วและแม่นยำ ซึ่งทำให้ข้อมูลมีประสิทธิภาพต่อความต้องการของธุรกิจมากขึ้น [9]

4. AI in Accounting กับการเปลี่ยนแปลงในงานด้าน

สิ่งทั้งหลายๆ คนค่อนข้างกังวลท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี คือ การที่เทคโนโลยีสามารถทำงานแทนคนได้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจด้านการผลิต หรือ การบริการก็ตาม เพราะว่าเทคโนโลยีในยุคสมัยนี้มีความสามารถเทียบเท่ากับมนุษย์ ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายในการผลิตหรือการบริการได้ โดยเฉพาะงานทางด้านการบัญชีที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่าง AI เข้ามาช่วยนักบัญชีทำงานได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้หลายคนต่างมองว่า ในอนาคต AI จะมาทำหน้าที่ของนักบัญชี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นักบัญชีก็อยู่กับการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ตั้งแต่ในยุคที่ทำบัญชีด้วยระบบบันทึกบัญชีด้วยมือ ซึ่งต้องอยู่กับตัวเลข ข้อมูลที่อยู่ในเอกสารจำนวนมาก ทำให้การจัดทำงบการเงินต้องใช้ความละเอียดและรอบคอบ จากนั้นนักบัญชีต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง เมื่อเริ่มมีคอมพิวเตอร์ และได้พัฒนาโปรแกรมบัญชีเพื่อมาช่วยในการจัดทำบัญชีได้รวดเร็วขึ้น และต่อมาก็ได้มีพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีออนไลน์ที่ทำให้นักบัญชีสามารถจัดทำงบการเงินและเอกสารทางการเงินต่างๆ ได้ง่ายๆ ผ่านโปรแกรมเดียว ซึ่งช่วยลดเวลาในการบันทึกบัญชีได้ง่ายมาก นั่นจึงทำให้บทบาทของนักบัญชีเปลี่ยนไป เพราะเทคโนโลยี ทำให้นักบัญชีหันไปมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการตรวจสอบบัญชี รวมถึงเอกสารอื่นๆ และยังเป็นผู้ควบคุมโปรแกรมต่างๆ ให้มีความถูกต้อง

วิชาชีพบัญชีกำลังอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการที่ค่อนข้างรุนแรง โดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นได้แก่ การเข้ามามีบทบาทสำคัญของข้อมูลดิจิทัลและการเพิ่มขึ้นของการบูรณาการระหว่างการค้าเงินงานทางธุรกิจกับระบบสารสนเทศ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้กำลังส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี และถึงแม้ว่า AI จะขาดจินตนาการและแรงบันดาลใจที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ซึ่งขึ้นอยู่กับวัยและประสบการณ์ การรู้จักคิดรู้จักตั้งคำถามและหาคำตอบ การพัฒนาองค์ความรู้จากประสบการณ์ของตนเอง รวมถึงการมีจริยบรรณในการทำงาน แต่ AI สามารถทำงานที่มีความซับซ้อนและประมวลผลได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ หากองค์กรนำ AI มาใช้จะช่วยลดเวลาแต่ได้ปริมาณงานที่มากขึ้น และสามารถลดต้นทุนในการจ้างงานทั้งนี้วิชาชีพบัญชีนั้นไม่ได้มีเฉพาะการบันทึกบัญชีเท่านั้น AI จึงไม่สามารถเข้ามาแทนที่การทำงานของนักบัญชีได้อย่างเต็มที่ เพราะความรับผิดชอบและความสามารถในการตัดสินใจที่ต้องอาศัยประสบการณ์ที่เป็นหัวใจหลักของการทำงานด้านบัญชี [1] และต้องมีการวิเคราะห์ แยกแยะ มีความสามารถในการมองภาพรวม และวางระบบการทำงาน รวมทั้งต้องมีความเข้าใจมาตรฐานบัญชี กฎหมายภาษี วิเคราะห์ประมาณการทางการเงิน และออกแบบรายงานทางการเงินในเชิงบริหาร นักบัญชีต้องมีการปรับตัว เรียนรู้ พัฒนาความสามารถให้เข้ากับเทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และวิเคราะห์ข้อมูลแบบองค์รวมได้ [10] ดังนั้นจะเห็นได้ว่า AI จะส่งผลกระทบต่อการทำงานทางด้านการบัญชีในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกช่วยลดขั้นตอนการทำงาน
2. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยผลิตข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจได้ดีขึ้น ไม่มีปัจจัยเรื่องความเหนื่อยล้า เป้าหมายและปราศจากอคติ
3. มีความเสี่ยงที่ผู้ที่ทำงานระดับล่างจะตกงาน
4. มีความเสี่ยงของการจารกรรมข้อมูล
5. การลงทุนในปัญญาประดิษฐ์ (AI) นั้นราคาสูงส่งผลกระทบต่อผู้มีต้นทุนสูง

5. ตัวอย่างการนำ AI มาใช้กับงานบัญชี

5.1 งานด้านการสอบบัญชี

ว่ากันว่างานใดที่มีกฎเกณฑ์ ระบบหรือมาตรฐานชัดเจน งานนั้นสามารถพัฒนา AI ให้ทำแทนได้ ดังนั้นงานเกี่ยวกับสอบบัญชีก็เป็นอีกงานหนึ่งที่บรรดาสำนักงานสอบบัญชีระดับ Big4 สามารถใช้ AI ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางบัญชีของกิจการขนาดใหญ่ที่มีข้อมูลจำนวนมากว่าเป็นไปตามมาตรฐานบัญชีในฉบับที่เกี่ยวข้องหรือไม่ นอกจากนั้น AI ยังช่วยอ่านสัญญาทางการค้าที่มีอยู่มากมายในกิจการขนาดใหญ่ และนำมาวิเคราะห์

สรุปผลให้ได้ในเวลาอันรวดเร็ว [3] เพราะการที่สามารถเข้าถึงข้อมูลทั้งหมดได้ในที่เดียวกันได้ จากแต่เดิมที่ข้อมูลจะกระจัดกระจายถูกเก็บอยู่ในคนละ server ข้อมูลทางการบัญชีสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลาทำให้ นักบัญชีสามารถที่จะนำข้อมูลมาจัดการ และวิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้กับลูกค้าได้ ผู้ตรวจสอบบัญชีหลายๆ คนจะใช้ข้อมูลตัวอย่างในการตรวจสอบบัญชีภายใน เนื่องจากการดึงข้อมูลที่มีจำนวนที่แตกต่างกัน และประเภทของข้อมูล ตัวอย่างเช่น ข้อมูลการลดหย่อนภาษีที่ต้องใช้เวลาเป็นจำนวนมากในการดึงข้อมูลออกมาใช้ แต่ในปัจจุบันการรวมข้อมูลให้อยู่ในฐานข้อมูลกลาง หรือ Big data นั้น ทำให้การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินทั้งหมดของบริษัทเป็นเรื่องง่ายมากยิ่งขึ้น แทนที่จะใช้แค่ข้อมูลตัวอย่างแบบเดิม และการเห็นภาพรวมทางการเงินทั้งหมดยังช่วยให้นักบัญชีสามารถวิเคราะห์รูปแบบทางการเงิน และลดความเสี่ยงเนื่องจากสามารถระบุข้อผิดพลาด และความคลาดเคลื่อนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังมีข่าวว่า EY กำลังมีแผนที่จะใช้ Drones ในการช่วยตรวจนับสินค้าคงเหลือ ณ สิ้นรอบบัญชีอีกด้วย

5.2 งานด้านตรวจสอบภายใน

งานตรวจสอบภายในได้มีการใช้ความสามารถของ AI ในการวิเคราะห์เจาะลึกเปรียบเทียบข้อมูลของกิจการจากอดีตสู่ปัจจุบัน เปรียบเทียบกับกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่วางไว้เพื่อตรวจสอบว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้นในส่วนใดที่ทีมงานตรวจสอบภายในต้องลงไปตรวจสอบเป็นพิเศษซึ่งก็สามารถช่วยประหยัดเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้มากขึ้น [3] ในการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในงานตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายในควรจะต้องมีความรู้เพียงพอที่จะประเมินความเสี่ยง และการควบคุมหลักของเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบภายในควรจะต้องมีความรู้ในเรื่องการตรวจสอบภายใน มาตรฐานการตรวจสอบภายใน จรรยาบรรณของผู้ตรวจสอบภายใน เทคนิคการตรวจสอบภายใน ประสบการณ์ในการตรวจสอบ มีความรู้เกี่ยวกับองค์กรที่จะเข้าไปตรวจสอบ

โครงสร้างการจัดการองค์กร และระบบงาน รู้กฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับองค์กร พันธกิจขององค์กร วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร [11] ผู้ตรวจสอบภายในควรมีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อที่จะทำให้มีวิสัยทัศน์มองเห็นว่าจะนำปัญญาประดิษฐ์มาช่วยในงานตรวจสอบภายในอย่างไร ตลอดจนความรู้พื้นฐานด้านบัญชีและความรู้ทางด้านเทคนิคในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการนำปัญญาประดิษฐ์มาช่วยในงานตรวจสอบภายใน ซึ่งในการทำงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในจะมีเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประสานงาน สภาพแวดล้อมขององค์กรที่เข้าไปตรวจสอบ การวิพากษ์วิจารณ์ของบุคลากรมาเกี่ยวข้องและผู้ตรวจสอบภายในควรเป็นบุคคลที่มีความแนวคิดสมัยใหม่ สามารถพัฒนางานตรวจสอบ เพื่อนำผลการตรวจสอบภายในที่ได้มาใช้ในการควบคุมภายในและประเมินความเสี่ยงขององค์กร

5.3 งานจัดทำบัญชี

ทิศทางการพัฒนาของ Cloud Based Accounting Software ในระดับสากลกำลังมุ่งไปในทางที่อย่างไรจะนำ AI มาช่วยในงานบัญชีให้ได้มากที่สุด แต่เดิมนั้นเรารู้แต่ว่าคอมพิวเตอร์มีประโยชน์ในการช่วยเราเก็บข้อมูลไว้แต่เทคโนโลยีของ AI ทำงานได้ดีกว่านั้นคือสามารถศึกษาสังเกตพฤติกรรมการบันทึกข้อมูล และลงรหัสบัญชีของเราและจดจำจนสามารถบันทึกและลงรหัสบัญชีแทนเราโดยอัตโนมัติ เมื่อมีข้อมูลใหม่ๆ ที่คล้ายๆ กันเข้ามา ซึ่งจะช่วยให้การบันทึกบัญชีมีความถูกต้องและรวดเร็วมากขึ้น [3] การนำเทคโนโลยี AI รวมถึงเทคโนโลยีอื่นๆ เข้ามาใช้งานไม่ว่าจะเป็นระบบคลาวด์ และระบบการทำแบบอัตโนมัติทำให้สามารถรวมข้อมูลอยู่ในที่เดียวกันได้ ช่วยลดสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ และลดค่าใช้จ่ายโดยการยกระดับความร่วมมือ และการสื่อสารระหว่างทีมได้ อีกทั้งการทำให้ข้อมูลเป็นมาตรฐานเดียวกัน และเก็บข้อมูลไว้อยู่ในที่เดียวกันทำให้นักบัญชีเข้าถึง และนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น คุณภาพของข้อมูลก็จะเพิ่มสูงขึ้นแทนที่จะลดลงด้วยปริมาณข้อมูล อีกตัวช่วยหนึ่ง

ของการทำบัญชี คือการพึ่งพาอุปกรณ์มือถือมากขึ้นในการเข้าถึงข้อมูลโดยนักบัญชีและลูกค้าทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Accounting) เป็นบริการเสริมจากโปรแกรมบัญชี ออนไลน์แบบคลาวด์ (Cloud-based Accounting) ที่พัฒนาเป็น Application ให้ลูกค้าสามารถติดตั้งได้บนโทรศัพท์มือถือหรือ Tablet ผู้ใช้จึงสามารถใช้งานด้านบัญชี ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกค่าใช้จ่าย ทำใบเสนอราคา ออกใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี ส่งให้ลูกค้า เซ็นชื่อลงบนเอกสารจากหน้าจอโทรศัพท์ ลงรายการตัดหนี้ได้เลย เมื่อลูกค้าชำระเงินข้อมูลก็จะวิ่งเข้าสู่ระบบบัญชีตัดหนี้ให้โดยอัตโนมัติ สามารถตรวจสอบสถานะทางการเงิน และผลประกอบการของกิจการโดยตรงผ่านโทรศัพท์มือถือได้จากทุกที่ทุกเวลา โดยไม่ต้องเสียค่าบริการเพิ่มเติมจากค่าบริการรายเดือนของ Cloud-based Accounting

5.4 งานตรวจสอบภาษีของกรมสรรพากร

การจัดเก็บภาษีนับเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน เพราะเม็ดเงินเหล่านั้นจะกลับกลายมาเป็นทรัพยากรที่สามารถพัฒนาศักยภาพของประเทศ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ปัจจุบันกรมสรรพากรได้มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีจนกลายเป็นสรรพากรดิจิทัล ที่นำเทคโนโลยีมาทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยเฉพาะระบบการจัดเก็บภาษีที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บ ขยายฐานภาษียากขึ้น ด้วยการดึงประชาชนระบบเข้าสู่ระบบภาษีให้มากขึ้นเพื่อยกระดับการจัดเก็บภาษีของไทยให้ดีขึ้น กรมสรรพากรมีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ในการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีจากข้อมูล Big Data ที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นมาใช้ ซึ่งจะมีข้อมูลของเอกชน และสำนักงานบัญชีเข้ามาช่วยด้วย โดยจะสามารถดำเนินการขึ้นเด็คขาดกับผู้ที่หลบเลี่ยงภาษีทุกรูปแบบได้ ในขณะที่ภาคเอกชนก็ได้มีการนำ Technological Innovations in Tax Software คือ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในซอฟต์แวร์ภาษี ซอฟต์แวร์ภาษีในปัจจุบันได้ช่วยปรับปรุงความถูกต้องและลด

ข้อผิดพลาดเรื่องการค้าเงินเดือน ค่าใช้จ่ายทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ และข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับภาษี โปรแกรมดังกล่าวจะช่วยคำนวณภาษีให้มีความแม่นยำ อัปเดตข้อมูลอยู่ตลอดเวลาเพื่อป้องกันข้อมูลที่ล้าสมัย มีการแจ้งเตือนเมื่อหาเจอข้อผิดพลาด เพื่อให้องค์กรหลีกเลี่ยงบทลงโทษทางภาษีอากร

6. บทสรุป

AI สำหรับงานบัญชีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับการทำบัญชียุคใหม่ โดยเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระงานบางอย่างให้กับนักบัญชี โดยเฉพาะงานที่ต้องทำซ้ำไปมา เช่น การกรอกข้อมูลจากเอกสารลงไปในระบบบัญชี ซึ่งเป็นงานที่ AI สามารถทำได้เร็ว และมีความแม่นยำมากกว่า โดยที่นักบัญชีเพียงแต่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง ทำให้นักบัญชีมีเวลาให้กับงานเชิงวิเคราะห์ และงานเชิงกลยุทธ์มากยิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้วในโลกยุคใหม่ของการทำงานด้านบัญชีที่มี AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งนั้น AI เข้ามามีผลกระทบกับงานด้านบัญชี ดังนี้

1. ผลกระทบด้านการสอบบัญชี โดย AI สามารถทำงานที่มีหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ชัดเจน ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางบัญชีของกิจการที่มีขนาดใหญ่มีข้อมูลจำนวนมากและสามารถวิเคราะห์สรุปผลได้รวดเร็ว
2. ผลกระทบด้านตรวจสอบภายใน โดยการนำเทคโนโลยี AI มาใช้กับงานตรวจสอบภายในนั้น สิ่งที่สำคัญคือผู้ตรวจสอบภายในจะต้องมีความรู้เพียงพอที่จะประเมินความเสี่ยง รวมถึงความรู้ในมาตรฐานการตรวจสอบภายใน จรรยาบรรณ และเทคนิคการตรวจสอบ
3. ผลกระทบของงานจัดทำบัญชี AI จะเข้ามาช่วยให้การทำงานด้านบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และลดเวลาการทำงานลง โดย AI ยังช่วยให้ข้อมูลทางบัญชีเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการเก็บข้อมูลไว้ในที่เดียวกันทำให้นักบัญชีเข้าถึงและนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ง่ายขึ้น
4. ผลกระทบกับงานตรวจสอบภาษี ของกรมสรรพากร โดย AI เข้ามามีบทบาทในการรวบรวม

ข้อมูลผู้เสียภาษีที่มีจำนวนมาก เพื่อยกระดับการจัดเก็บภาษีในประเทศไทย และใช้ AI ในการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น

และสุดท้ายไม่ยากให้มองว่า AI เป็นเครื่องมือที่จะมาทดแทนนักบัญชี แต่อยากให้มองเป็นแนวคิดที่ว่าอนาคตโอกาสจะเกิดอะไรขึ้นได้อีกบ้างในโลกการทำงานยุคใหม่ คนที่ปรับตัวเข้าหา AI จะช่วยให้เข้าใจงานและคิดวิเคราะห์ได้ลึกซึ้งขึ้น ทำให้การเป็นนักบัญชีเหนื่อยน้อยลง แต่มีคุณค่ามากขึ้นเมื่อได้ทำงานร่วมกับ AI

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ปิยพงศ์ ประไพศรี, กาญจนานันท์ และ มหาวิทยาลัยภาคกลาง (2563). แนวทางการพัฒนาวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล, *วารสารมหาวิทยาลัยภาคกลาง*, ปีที่ 7 (12), ธันวาคม 2563, หน้า 421 - 435.
- [2] AI GEN! (2566). เทคโนโลยี AI ตัวช่วยสำคัญของนักบัญชียุคใหม่, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://aigencorp.com/ai-in-accounting/> เข้าดูเมื่อวันที่ 12/03/2566.
- [3] ศิริรัฐ โชติเวชการ (2566). การใช้ประโยชน์ของ Artificial Intelligence (AI) ในงานบัญชี, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.tfac.or.th/upload/9414/pxgMPdl tuZ.pdf>. เข้าดูเมื่อวันที่ 08/03/2566.
- [4] สันติชัย วงษ์โทน (2563). รายงานการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลกระทบและการปรับตัวของนักบัญชีไทยต่อเทคโนโลยี “การรู้จำอักขระด้วยแสง (OCR)” และแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีการรู้จำอักขระด้วยแสงในอนาคต, หน้า 5-6.
- [5] ฐปนพรรณ นุทกาญจนกุล (2561). รายงานการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลกระทบและการเตรียมความพร้อมของนักบัญชีไทยต่อปัญญาประดิษฐ์ (AI), หน้า 13 -14.
- [6] นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2559). ความหมายและขอบเขตของการบัญชี, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ปีที่ 12 (35), กันยายน 2559 หน้า 85 – 97.

[7] อุเทน เลาน้ำทา และนิภาพร อบทอง (2560). ความสามารถของระบบคอมพิวเตอร์กับความได้เปรียบด้านข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย, *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, ปีที่ 6 (3), กันยายน - ธันวาคม 2560 หน้า 17-31.

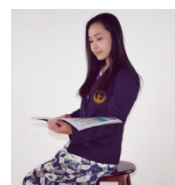
[8] นริศรา วัฒนศัพท์ (2564). รายงานการวิจัยเรื่อง *สมรรถนะของนักบัญชีที่มีอิทธิพลต่อปัญญาประดิษฐ์และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน*, หน้า 27 - 36

[9] Khalid, A. K., Abdullah,o.A., & Mohammad, S. F. (2018). An Empirical Study of Technological Innovations in the Field of Accounting Boon or Bane, *Business and Management Studies*, Vol. 4 (1), pp. 51-58.

[10] Amt Audit (2566). ในอนาคตอาชีพบัญชีจะตกงานจริง?, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://www.amtaudit.com/view_news.php?id=50. เข้าดูเมื่อวันที่ 13/03/2566.

[11] สุนทยา ทิมเรือง (2561). รายงานการวิจัยเรื่อง *การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีภายใน*, หน้า 40 - 41

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อสกุล: ผศ.ชนิษฐา นิลรัตนานนท์

ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำหลักสูตร

สาขาวิชาการบัญชี

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การศึกษา:

-ปริญญาโท บช.ม. (บัญชีมหาบัณฑิต)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสิทธิภาพการขนส่งที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood

ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Transport efficiency affecting the decision to use Robinhood in

Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province

กิตติอำพล สุดประเสริฐ^{1*}, ธงชัย สิทธิกรณ² และ ศุภกานต์ มังกรสุรกาล³

¹ สาขาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร 10160

² สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร 10160

³ สาขาการบริหารทั่วไป คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี 20130

*ติดต่อ: Kittiampons@sau.ac.th ; 089-969-9297

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์นี้คือ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการขนส่งที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และ 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการขนส่ง Robinhood ของประชาชนในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประชากรคือ ลูกค้าที่ใช้บริการขนส่ง Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยสุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ด้วยวิธี Forward Selection ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพการขนส่งด้านการประหยัด ความสะดวกสบาย และความแน่นอนเชื่อถือได้ ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และปัจจัยอีก 2 ด้านประกอบด้วย ประสิทธิภาพด้านความเร็วและด้านความปลอดภัยนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อผลการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood เขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และ 2) ระดับการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

คำหลัก: ประสิทธิภาพการขนส่ง, การตัดสินใจใช้บริการ, จัดส่งอาหาร

Abstract

This research has the following objectives: 1) to study transportation efficiency that affects the decision to use Robinhood service in Phutthamonthon District. Nakhon Pathom Province and 2) to study the decision to use Robinhood transportation service of people in Phutthamonthon District. Nakhon Pathom Province Population is customers who use Robinhood transportation service in Phutthamonthon District. Nakhon Pathom Province A total of 400 people were randomly sampled. The research tools were questionnaires, which were used to analyze the frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis by Forward Selection method. The results showed that 1) Economical transportation efficiency convenience and reliability They all influence the decision to use Robinhood in

Phutthamonthon District. Nakhon Pathom Province with statistical significance at 0.05 and other 2 factors consisting of Speed and safety performance Has no influence on the decision to use Robinhood service Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province and 2) the level of decision to use Robinhood service in Phutthamonthon District. Nakhon Pathom Province The overall average is high.

Keywords: Efficiency in transportation, Decision to use the service , Food Delivery

1. บทนำ

ในเวลาที่ผ่านมามีโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะเศรษฐกิจทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อธุรกิจกระทบต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถานบันเทิง และสถานประกอบการ ทำให้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคธุรกิจผู้ประกอบการและลูกค้าหลายประเภทแต่กลับทำให้ธุรกิจบริการจัดส่ง หรือ Delivery เป็นธุรกิจที่มีความต้องการในตลาดของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะมีผลทำให้การเรียกใช้บริการจัดส่งสินค้า/อาหารบนแพลตฟอร์ม (platform) ผู้บริโภคมีความต้องการสูงขึ้นมาก [1] สำหรับธุรกิจที่ไม่มีหน้าร้านให้พนักงาน แต่ต้องส่งเพื่อทานที่บ้านได้เกิดขึ้นหลายธุรกิจในช่วงที่โรคโควิด-19 ระบาดหนักมาก ผู้บริโภคคุ้นชินกับการใช้บริการส่งอาหาร เพื่อลดโอกาสการติดเชื้อโควิด-19 จึงทำให้พฤติกรรมคนไทยเกิดความเปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมและการสั่งอาหารผ่านบริการ Food Delivery กลายเป็นธุรกิจที่มีการเติบโตสูงชันอย่างมาก [2]

สำหรับในยุคดิจิทัลธุรกิจการขนส่งมีการแข่งขันกันด้วยความรวดเร็วในทุกด้านได้แก่ ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และการขนส่งสินค้าด้วยพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนไปจากเดิม การเดินทางไปเลือกซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า เปลี่ยนแปลงมาสั่งซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์กันมากยิ่งขึ้น ทำให้มีผู้ประกอบการหลายแห่งหันมาลงทุนในบริการด้านขนส่งรูปแบบใหม่เป็นบริการรับส่งของถึงมือลูกค้ารวดเร็ว แม้ว่าจะเป็นโอกาสใหม่ที่ยังมีคู่แข่งไม่มากแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทุกธุรกิจจะประสบความสำเร็จเหมือนกันทั้งหมด ยิ่งธุรกิจใดอยู่มานาน อาจต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน และต้องปรับปรุงให้บริการที่มีความทันสมัย เพื่อป้องกัน

ไม่ให้คู่แข่งตามได้ทันหรือทัดเทียมได้ การสื่อสารและการขนส่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลสำเร็จในการประกอบการสำหรับธุรกิจ SME การจัดส่งสินค้าแบบ Delivery จึงถือเป็นกุญแจสำคัญในการทำธุรกิจเติบโตของ ในปัจจุบันนี้การขนส่งที่มีประสิทธิภาพอีกทั้งยังมีราคาก่อนนั้นผู้ประกอบการต่างพากันหาช่องทางเพื่อนำมาพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยมุ่งเน้นเรื่องความเร็ว การประหยัด ความปลอดภัย ความสะดวกสบายและความแน่นอน เชื่อถือได้และตรงต่อเวลา ซึ่งถือว่าการพัฒนาธุรกิจทำให้ลูกค้าได้พิจารณาตัดสินใจโดย บริษัท เพอร์เฟิล เวนเจอร์ส จำกัด ในกลุ่มเอสซีบี เอกซ์ ก่อตั้งขึ้นด้วยเจตนารมณ์ที่ต้องการช่วยเหลือผู้ประกอบการร้านอาหารโดยเฉพาะรายย่อยให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการค้าขายผ่านแพลตฟอร์มฟู้ดเดลิเวอรี่ ภายใต้ชื่อ “โรบินฮูด” (Robinhood) แอปพลิเคชันเล็กๆแต่สร้างสรรค์ตั้งใจทำเพื่อเป็นทางเลือกใหม่ของฟู้ดเดลิเวอรี่ไทย มีหน้าที่หลักคือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของร้านค้าที่เชื่อมระหว่างร้านเล็กร้านน้อยกับลูกค้าของร้านให้สามารถใช้บริการได้อย่างทั่วถึง สามารถทำให้อาหารมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านแพลตฟอร์มส่งอาหาร ลูกค้ามีความสุขจากการได้รับประทานอาหารอร่อยที่มีคุณภาพและปริมาณเท่ากับนั่งทานในร้านและในระหว่างการเชื่อมต่อนั้นผู้บริหารของทาง บริษัท เพอร์เฟิล เวนเจอร์ส จำกัด ได้มี

นโยบายที่จะตั้งใจให้เกิดการสร้างงานที่เกิดผลตอบแทน อย่างมีความเป็นธรรมเพื่อตอบแทนให้กับผู้ส่งอาหารหรือไรเดอร์ได้เป็นผู้เชื่อมต่อสำคัญในส่งมอบความสุขจากร้านอาหารถึงมือลูกค้า ผู้บริโภคมีทางเลือกที่

หลากหลายมากขึ้นจากร้านเล็กๆเดิมอาจจะไม่มีกำลังพอที่จะไปอยู่บนแพลตฟอร์มส่งอาหารได้ รวมถึงร้านค้าที่ผ่านการคัดเลือกมาแล้วว่าเป็นร้านที่มีอาหารอร่อยถูกปากลูกค้า เป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงในระดับตำนานที่ใครๆก็ต้องรู้จักเป็นอย่างดีได้รับความนิยมาจากลูกค้าที่ต้องพูดถึงเสมอ และยังมีร้านค้าอีกหลายร้านที่ไม่เคยอยู่บนแพลตฟอร์มที่ใดมาก่อน ถือเป็นการให้เกียรติกับทางบริษัท ร้านค้าสามารถเข้าร่วมบนแพลตฟอร์ม Robinhood ซึ่งทำให้เป็นการรวบรวมร้านค้าพันธมิตรอีกมากมาย ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “ประสิทธิภาพการขนส่งที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุงประสิทธิภาพ การขนส่งของ Robinhood ให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้นและการพัฒนาการบริการที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการของ Robinhood อย่างต่อเนื่องสร้างให้เกิดยอดขายสูงขึ้น [3]

2. วัตถุประสงค์

2.1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการขนส่งที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

2.2. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจใช้บริการขนส่ง Robinhood ของประชาชนในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

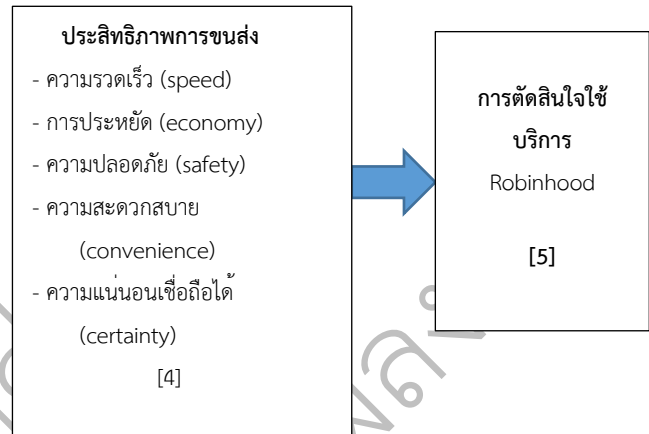
3. ขอบเขตงานวิจัย

3.1. ขอบเขตด้านพื้นที่งานวิจัยนี้ทำการศึกษาการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้า Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

3.2. ขอบเขตด้านเนื้อหางานวิจัยนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริการของ Robinhood ประสิทธิภาพการขนส่งตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3. ขอบเขตด้านเวลาของการดำเนินงานวิจัยนี้ ข้อมูลในระหว่างเดือนตุลาคม 2565 – กุมภาพันธ์ 2566

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. สมมติฐานของการวิจัย

ประสิทธิภาพการขนส่ง ได้แก่ ความรวดเร็ว การประหยัด ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และความแน่นอนเชื่อถือได้ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

6. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ผู้ที่ใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ประชากรคือ ผู้ที่เคยใช้บริการของลูกค้า Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยใช้สูตรของ [6] กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดของประชากร 385 คน เนื่องจากผู้วิจัยคำนึงถึงความคลาดเคลื่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มการเก็บข้อมูลประชากรเพิ่มเติม 15 ราย เป็น 400 ราย และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้ศึกษาใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ผลិតภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งเสริมการตลาด บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ กระบวนการ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ท [7]

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยการให้บริการ ได้แก่ ผู้ให้บริการ รูปแบบการให้บริการ ประเภทการใช้บริการ ข้อมูลข่าวสาร ระยะเวลาในการบริการ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ท [7]

ตอนที่ 4 ข้อมูลคุณภาพการบริการธุรกิจจัดส่งอาหารในยุคโควิด-19 ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือของการบริการ การตอบสนองต่อลูกค้า การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ท [7] ผู้วิจัยได้ตรวจสอบและนำไปใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือได้เลยได้นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC เท่ากับ 0.93 และแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ 0.93 ดังนั้นแบบสอบถามนี้จึงมีความน่าเชื่อถือสูงมาก และนำไปใช้ได้ดีมาก [8] สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ 1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับ ประสิทธิภาพการขนส่ง และข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood 2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยแบบพหุคูณ (multiple linear regression) ด้วยเทคนิค Forward Selection ใน

การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างประสิทธิภาพการขนส่งและการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood

7. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

7.1. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ส่วนเป็นเพศชาย จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 รองลงมาคือ เพศหญิง จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 มีอายุ 21-26 ปี จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75 มีอาชีพเป็น นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และมีรายได้ 10,000-20,000 บาท จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50

2. ระดับประสิทธิภาพการขนส่งและการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood พบว่าประสิทธิภาพการขนส่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านความรวดเร็วมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความแน่นอน เชื่อถือได้ ด้านความสะดวกสบาย ด้านการประหยัด และด้านความปลอดภัยตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

3. การทดสอบสมมติฐานพบว่าประสิทธิภาพการขนส่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ได้แก่ ประสิทธิภาพการขนส่งด้านการประหยัด ด้านความสะดวกสบายและด้านประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านความแน่นอนเชื่อถือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยอีก 2 ด้าน ประกอบด้วยประสิทธิภาพการขนส่งด้านความเร็ว และด้านความปลอดภัยไม่มีอิทธิพลต่อผลการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ดังที่แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์อิทธิพลของประสิทธิภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการด้วยเทคนิค Forward Selection

ประสิทธิภาพการให้บริการ	สัมประสิทธิ์การถดถอย	SD	p-value	R ²
ค่าคงที่	5.66	1.02	0.00	0.41
ด้านความรวดเร็ว (x1)	0.18	0.11	0.09	
ด้านการประหยัด (x2)	0.22	0.10	0.02*	
ด้านความปลอดภัย (x3)	0.11	0.06	0.09	
ด้านความสะดวกสบาย (x4)	0.52	0.10	0.00*	
ด้านความแน่นอนเชื่อถือได้ (x5)	0.77	0.13	0.00*	

7.2. อภิปรายผล

ประสิทธิภาพการขนส่งด้านการประหยัด (economy) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood สอดคล้องกับงานวิจัยของ [9] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันอูเบอร์อีท (Uber Eats) เพื่อบริการรับส่งอาหาร (Food Delivery) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าเหตุผลที่ผู้บริโภคใช้บริการขึ้นเนื่องจากประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยังร้านอาหารมากที่สุด รองลงมาคือ มีความสะดวกในการใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง ประหยัดค่าธรรมเนียมในการใช้บริการ ทำให้ลูกค้าสามารถทำการวางแผนทางการเงินทำได้ง่ายขึ้น และมีความเชื่อถือในระบบความปลอดภัยของธนาคาร ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าประสิทธิภาพด้านการประหยัดมีอิทธิพลและเป็นหัวใจสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการ ประสิทธิภาพการขนส่งด้านความสะดวกสบาย (convenience) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ

Robinhood สอดคล้องกับงานวิจัยของ [10] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดชลบุรี” ผลจากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การบริการที่ดีนั้นจะสร้างให้เกิดความไว้วางใจต่อบริษัทหรือผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าประสิทธิภาพด้านความสะดวกสบายเป็นปัจจัยที่ถูกนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจใช้บริการ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี ประสิทธิภาพการขนส่งด้านความแน่นอนเชื่อถือได้ (certainty) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood สอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการส่งพัสดุภัณฑ์ของบริษัท เคอรี่ เอ็กเพรส จำกัด ในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลจากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการด้านความเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาคือด้านการตอบสนอง ด้านการเอาใจใส่ ด้านการให้ความมั่นใจและด้านความเป็นรูปธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าประสิทธิภาพด้านความแน่นอนเชื่อถือได้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้า และเป็นประโยชน์แก่ลูกค้าที่ใช้บริการในด้านต่างๆ เช่น การเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า ตลอดจนความน่าเชื่อถือของ Application Platform อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประสิทธิภาพการขนส่งด้านความเร็ว (speed) ไม่มีอิทธิพลต่อผลการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ [12] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชัน Line Man เขตพระโขนง ในกรุงเทพมหานคร” โดยผลจากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสั่งอาหารทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในด้านวัตถุประสงค์การใช้บริการ ช่วงเวลาในการใช้

บริการของลูกค้ามีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ใช้บริการอาจพิจารณาปัจจัยอื่นๆ เช่น ความคุ้มค่าในการสั่งซื้อหรือโปรโมชั่นอื่นๆ ประกอบการตัดสินใจประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านความปลอดภัย (safety) ไม่มีอิทธิพลต่อผลการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สอดคล้องกับงานวิจัยของ [13] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ LINE MAN” ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนอง ด้านความเอาใจใส่ และ ด้านความมั่นใจ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ LINE MAN อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าประสิทธิภาพด้านความปลอดภัยอาจไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการตัดสินใจใช้บริการ เนื่องจากอาจมีปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญมากกว่า เช่น ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านเวลาการขนส่ง เป็นต้น ระดับการตัดสินใจใช้บริการ Robinhood ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับที่มีการตัดสินใจสูง เนื่องจากการขนส่งของ Robinhood มีการให้บริการครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พนักงานมีความสุภาพ มีการโฆษณาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ Social Media มีการรีวิวการบริการของ Robinhood แบบปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านโซเชียลมีเดียออนไลน์ มีร้านอาหารที่เป็นพันธมิตร เป็นจำนวนมากและมีการส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา การแจกของแถม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ [14] กล่าวว่าขั้นตอนตัดสินใจซื้อสินค้า (Purchase Decision) หลังจากที่ได้ทำการประเมินทางเลือกแล้ว ลูกค้าจะเข้าสู่ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อ โดยการตัดสินใจผ่านปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ ตรายี่ห้อที่ซื้อ ราคาที่ซื้อ ปริมาณที่ซื้อ เวลาที่ซื้อและวิธีการในการชำระเงินและการจัดการนั้นการตัดสินใจเป็นหัวใจในการปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์อาจมีเครื่องมือมาช่วยในการพิจารณา มีเหตุผลส่วนตัว อารมณ์ ความรักใคร่ ชอบพอเข้ามามีส่วนร่วมในการเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า

การตัดสินใจซื้อของลูกค้านั้นมาจากปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการรีวิวของลูกค้าที่ใช้บริการ การจัดรายการส่งเสริมการขายของ Application Platform นั้นๆที่จะสร้างให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการมากยิ่งขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1. ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

5.1.1. Robinhood ควรเพิ่มระดับประสิทธิภาพการขนส่งในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความเร็ว ด้านการประหยัด ด้านความปลอดภัย ด้านความสะดวกสบายและด้านความแน่นอนเชื่อถือได้ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งรูปแบบของการขนส่งและการให้บริการ

5.1.2. การใช้บริการการขนส่งแบบ Delivery ในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้น เพื่อการแข่งขันและดึงดูดใจลูกค้าให้มาใช้บริการ ดังนั้น Robinhood ควรปรับปรุงและพัฒนากระบวนการขนส่งให้มีความทันสมัย และการให้บริการลูกค้าที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจกลับมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจควรศึกษาปัจจัยด้านการขนส่ง ปัจจัยด้านการให้บริการซ้ำและด้านปัจจัยทางการตลาด เพื่อผลการศึกษจะสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและตัดสินใจมาใช้บริการ Robinhood

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนาศักดิ์ ข่ายกระโทก สิริมา บุรณ์กุล อรุณหงส์ทอง และ ศรัณย์ ต้นวัฒนะพงษ์. (2563). กระบวนการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจจัดส่งอาหารในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, หน้า 263-274.

- [2] ญัฐศาสตร์ ปัญญา และ วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอาหารตามสั่งแบบจัดส่ง. วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, หน้า 53-66.
- [3] บริษัท เพอร์เฟิล เวนเจอร์ส จำกัด. ประวัติความเป็นมาของ (Robinhood), [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.robinhood.in.th/about-us/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 7/03/2566.
- [4] คำนาย อภิปรชญาสกุล. (2550). การจัดการขนส่ง (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดีย แอนด์พับลิชชิง.
- [5] Zhu, D.H., Chang, Y.P., & Luo, J.J. (2016). Understanding the influence of C2C communication on purchase decision in online communities from a perspective of information adoption model. Telematics and Informatics, 33.
- [6] Cochran, W.G. (1977). Sampling Techniques. 3d ed. New York: John Wiley and Sons Inc.
- [7] Likert, R. (1979). The Method of Constructing and Attitude Scale. New York: Wiley and Son.
- [8] พรณิ สิกิจวัฒน์. (2553). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [9] พิมพ์า วีระโยธิน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันอูเบอร์อีท (Uber Eats) เพื่อบริการรับส่งอาหาร (Food Delivery). การค้นคว้าอิสระนิตยศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารการตลาดดิจิทัล, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [10] ธิรัตน์ ปลั่นนัศรีคุณ และ จิราภา พึงบางกรวย. (2560). ทศนคติการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดชลบุรี. Vol. 6 No. 2 (2560): วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, หน้า 30-42.
- [11] อภิญญา จันทรสังข์ 2559 .ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการส่งพัสดุภัณฑ์ของบริษัท เคอรี่ เอ็กเพรส จำกัด ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ. ภาคนิพนธ์ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- [12] สุรัตน์ สิริมาวงศ์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชัน LINE MAN เขตพระโขนง ในกรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์). มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี การประชุมวิชาการระดับชาติสังคมศาสตร์วิชาการ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, หน้า 620-629.
- [13] จิราภา มารุตวงษ์, ชนิษฐา อนุภาวาลย์ และ เกตุวดี สมบูรณ์ทวี. (2561). คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ LINE MAN. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติสังคมศาสตร์ วิชาการ ครั้งที่ 14. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. หน้า 141-150.
- [14] สุนิสา ตรงจิตร. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace). การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประวัติโดยย่อและงานวิจัยที่สนใจ

ชื่อ-นามสกุลภาษาไทย

นายกิตติอำพล สุดประเสริฐ

ชื่อ-นามสกุลภาษาอังกฤษ

MR. KITTIAMPOL SUDPRASERT

วัน เดือน ปีเกิด 11 กุมภาพันธ์ 2522 อายุ: 44 ปี

สถานะภาพ โสด ศาสนาพุทธ

สัญชาติ ไทย เชื้อชาติ ไทย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ
สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์

2565 ปริญญาเอก บธ.ด. บริหารธุรกิจ (D.B.A.)
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2561 ปริญญาตรี บธ.บ. การจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2558 ปริญญาโท บธ.ม. การจัดการ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2542 ปริญญาตรี ศศ.บ. รัฐศาสตร์ (บริหารธุรกิจ)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

งานวิจัยที่สนใจ

- [1] มลมนิ ทิศกระโทก, ทักษะดนัย จวบสมัย, สุภาภรณ์ มงคล
ฤกษ์, กฤตณัฐ กนกเงินวงศ์ และ กิตติอำพล สุด
ประเสริฐ.(2565).พฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ในยุค
COVID-19 ของนักศึกษาวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพ
พลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. การประชุม
วิชาการด้านโลจิสติกส์และซัพพลายเชน ระดับชาติ ครั้งที่
5 ,วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา, วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2565.
- [2] กิตติอำพล สุดประเสริฐ , พิษขจรรัตน์ รื่นพจน์ , และ วัชร
พล วงศ์จันทร์.(2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่
มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกใช้ออป
พลิเคชันไลน์แมนเพื่อบริการรับส่งอาหาร ในเขตอำเภอ
พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม,วารสารวิทยาสารสนเทศและ
เทคโนโลยี, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม - ธันวาคม 2564.
- [3] กิตติอำพล สุดประเสริฐ, บุญยาพร ภูทอง, อนุช นาม
ภิญโญ ,สุวัจน์ ด้านสมบูรณ์ .(2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมการสั่งซื้ออาหารออนไลน์ผ่าน Grab Food
ของผู้บริโภคในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด
นครปฐม,วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร, ปีที่
18 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม - ธันวาคม 2564.
- [4] กิตติอำพล สุดประเสริฐ , อนุช นามภิญโญ ,ศรายุทธ
ขวัญเมือง.(2563). การจัดการร้านค้าปลีกที่มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค : การศึกษาร้าน

สะดวกซื้อในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม,การประชุม
วิชาการวิจัยระดับชาติ “มสธ.วิจัยร่วมกับเครือข่ายวิจัย
ประชาชน” ประจำปี 2563.

- [5] Piyamas Klakhaeng, Anuch Nampinyo, Phitphisut
Thitart, Kittiampol Sudprasert. (2021). Service
Innovation Stimulus Inevitable For Marketing
Performance of Retail Modern Trade in Thailand?
Role of Service Innovation and Employee
Engagement, Turkish Journal of Computer and
Mathematics Education, Vol.12 No.12, (2021),
289-299.
- [6] Anuch Nampinyo, Piyamas Klakhaeng, Srisarin
Suksutthi, Kittiampol Sudprasert. (2020). Internal
Market Orientation and Supply Chain Visibility as
the Antecedent of New Product Flexibility:
Exploring Moderating Impact of Internal
Integration, International Journal of Supply Chain
Management IJSCM, ISSN: 2050-7399, Vol. 9, No.
2, April 2020.
- [7] กิตติอำพล สุดประเสริฐ.(2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจเลือกเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมของ
คนงานรายวัน ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร,
การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์ ครั้งที่4, วันที่ 10 มีนาคม 2560 ณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

**SAUNIC
2023**

ร่วมใจ สร้างอนาคต

การบัญชีสำหรับเกษตรกรรม : กรณีศึกษาสินทรัพย์ชีวภาพ ผลผลิตทางการเกษตร และพืชเพื่อการให้ผลิตผล

Accounting for Agriculture: A Case study of Biological Assets, Agricultural Produce, and Bearer Plants

นันทพัทธ์ แก้วแสง^{1*}

^{1*} สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู
เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ: Nanthaphatk@sau.ac.th, โทร 062-795-3623

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปรายสาระสำคัญของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 เรื่องการบัญชี
เกษตรกรรม (ฉบับปรับปรุง 2562) โดยส หรับงบการเงินตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 เป็นต้นมา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่นั้นเป็น
ต้นมา รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาพืชเพื่อการให้ผลิตผลให้อยู่ภายใต้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่องที่ดิน อาคาร
และอุปกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยอภิปรายสาระสำคัญดังนี้ 1) สินทรัพย์ชีวภาพ 2) ผลผลิตทางการเกษตร และ
3) พืชเพื่อการให้ผลิตผลและการแปรรูป วิเคราะห์ประเด็นที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติตามมาตรฐาน ส หรับผู้ที่ทำหน้าที่
จัดทำรายงานทางการเงินให้มีความเข้าใจและสามารถจัดทำ รายงานทางการเงินได้ถูกต้องตามข้อกำหนดของมาตรฐานฉบับ
ดังกล่าว ตลอดจนผู้ใช้งานรายงานทางการเงินจะได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานฯ และสามารถนำข้อมูลจาก
รายงานทางการเงินที่จัดขึ้นมาใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำหลัก: การบัญชีส หรับเกษตรกรรม, สินทรัพย์ชีวภาพ, ผลผลิตทางการเกษตร, พืชเพื่อการให้ผลิตผล

Abstract

This paper aims to discuss the importance of Thai Accounting Standard No. 41, Agriculture (TAS 41), under the topic of Agricultural for Financial. The financial statements became effective since 1st January 2016. Also, there were some changes in the contents of Thai Accounting Standard No. 16, Property, Plant, and Equipment for the practical guidelines, including Biological Assets, Agricultural Products, and Bearer Plants. These contents not only point out some interesting topics which can occur in the practical standards but also help those who are working on financial topics enable financial report preparers to gain understanding and be able to prepare financial reports in accordance with the standards. Moreover, the contents would help the financial reporters processing knowledge of the standards and utilizing information gathered from financial reports, this can support them making the decision effectively.

Keywords: Accounting for Agriculture, Biological Assets, Agricultural Produce, Bearer Plants

1. บทนำ

เกษตรกรรม (Agriculture) มีความหมายถึงการปลูกพืช (Domesticated Plant) และการเลี้ยงสัตว์ (Domesticated Animal) เช่น การท ไร่ ท สวน ทา การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า การใช้งาน และเพื่อเป็นอาหาร เป็นต้น โดยเกษตรกรรมนั้นเป็นอาชีพหลักของคนไทยมาเป็นเวลาช้านานหรือเรียกได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และในปัจจุบันแนวโน้มการทาเกษตรกรรมมีการพัฒนาจากทาการเกษตรเพื่อดำรงชีพเป็นผลผลิตทางการค้า จึงจ ว่าเป็นที่ผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักการบัญชี ซึ่งเป็นหลักการบัญชีที่เรียกว่า สินทรัพย์ชีวภาพ

โดยสินทรัพย์ชีวภาพต้องนำเสนอและมีการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 41 หรือ TAS 41 โดยได้มีการระบุให้ทาการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มสาหรับสินทรัพย์ชีวภาพ ที่แสดงด้วยราคาต้นทุนหักด้วยค่าเสื่อมราคา หรือค่าเสื่อมมูลค่าต่างๆ ที่อาจมีขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ชีวภาพ และรายละเอียดของสินทรัพย์ชีวภาพเอง ด้วยเหตุผลที่การบัญชีการเกษตรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องมาจากกระบวนการอันก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของสินทรัพย์ชีวภาพ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในขนาด ปริมาณ คุณภาพและเกิดผลผลิตทางการเกษตร

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปรายสาระส ัญของสินทรัพย์ชีวภาพ ผลผลิตทางการเกษตร และพืชเพื่อการให้ผลผลิตและการแปรรูป โดยวิเคราะห์ประเด็นที่น่าสนใจและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติตามมาตรฐาน สาหรับผู้ที่ทำหน้าที่จัดการรายงานทางการเงินให้มีความเข้าใจและสามารถจัดการรายงานทางการเงินได้ถูกต้องตามข้อกำหนดของมาตรฐานบัญชี

2. นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีเกษตรกรรม

กิจการใดที่จะสามารถนา TAS 41 และแนวปฏิบัติด้านพืช เพื่อการให้ผลผลิตที่เป็นมาตรฐานๆที่มี

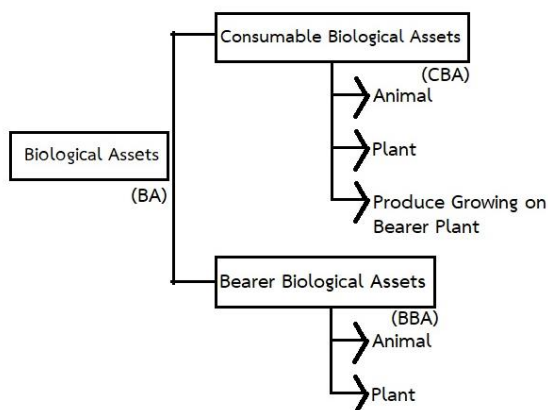
ลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมทางการเกษตรมาปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพกิจการนั้นๆ ต้องมีความเข้าใจคาศัพท์พื้นฐานที่สำคัญ โดยจากคานิยามในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 (ฉบับปรับปรุง 2562) [1] กาหนดให้มีคาศัพท์ที่สำคัญ อาทิเช่น กิจการทางเกษตร (Agricultural Activity) หมายถึง การบริหารการเปลี่ยนรูปเชิงชีวภาพ และการเก็บเกี่ยวของสินทรัพย์ชีวภาพเพื่อการขาย หรือเพื่อเปลี่ยนเป็นผลผลิตทางการเกษตร หรือเพิ่ม นวนสินทรัพย์ชีวภาพ เช่น การเลี้ยงโคนมเพื่อผลิตน้านมหรือการเลี้ยงโคเพื่อพันธุ์ การเก็บเกี่ยว (Harvest) หมายถึง การแยกผลผลิตออกจากสินทรัพย์ชีวภาพ หรือการยุติกระบวนการ ชงชีวิตของสินทรัพย์ชีวภาพ การเปลี่ยนรูปเชิงชีวภาพ (Biological Transformation) หมายถึง กระบวนการซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพ หรือปริมาณของสินทรัพย์ชีวภาพ ประกอบด้วย การเจริญเติบโต การเสื่อมถอย การให้ผลผลิต และการขยายพันธุ์ ต้นทุนในการขาย (Cost to Sell) หมายถึง ต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจำหน่ายสินทรัพย์โดยไม่รวมถึงต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้กลุ่มของสินทรัพย์ชีวภาพ หมายถึง การรวมกลุ่มของสัตว์หรือพืชที่มีชีวิตที่คล้ายคลึงกันเป็นกลุ่มเดียวกัน ส่วนสินทรัพย์ชีวภาพ ผลผลิตทางการเกษตร และพืชเพื่อการให้ผลผลิต ผู้เขียนจะอภิปรายสาระสำคัญในหัวข้อถัดไป

3. สินทรัพย์ชีวภาพ (Biological Assets)

สินทรัพย์ชีวภาพ หมายถึง สัตว์ที่มีชีวิตหรือพืชที่มีชีวิต [1] และยักรวมถึงผลผลิตที่เติบโตบนพืชเพื่อการให้ผลผลิต [2] โดยสินทรัพย์ชีวภาพแบ่งออกเป็น 2 ประเภท [3] คือ 1) สินทรัพย์ชีวภาพเพื่อการอุปโภคบริโภค (Consumable Biological Assets, CBA) ประกอบด้วย ก) สินทรัพย์ชีวภาพที่จะถูกเก็บเกี่ยวเป็นผลผลิตทางการเกษตร เช่น โคน้เพื่อการชาและสุกรเพื่อการช นหละ ต้นข้าวโพด ต้นข้าวสาลี และต้นไม้

ที่ปลูกเพื่อทำ เป็นไม้แปรรูป ข) สินทรัพย์ชีวภาพเพื่อขาย ในสภาพที่เป็นสินทรัพย์ชีวภาพ เช่น พืชพันธุ์แม่พันธุ์โคเนื้อ หรือโคนมเพื่อขาย ลูกสุกรเพื่อขาย กล้ายาง และพันธุ์กล้วยไม้ ค) ผลผลิตที่เจริญเติบโตบนพืชเพื่อการให้ ผลผลิต เช่น ใบชา ผลองุ่น และผลปาล์มสด และ 2) สินทรัพย์ชีวภาพเพื่อการให้ผลผลิต (Bearer Biological Assets, BBA) หมายถึง สินทรัพย์ชีวภาพที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภค แต่มีไว้เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตร สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ก) กลุ่มของสัตว์ที่มีไว้เพื่อการให้ผลผลิตทางการเกษตร เช่น ไก่พันธุ์ไข่ และโคนม ข) กลุ่มพืชที่มีไว้เพื่อการผลิตผล เช่น ต้นไม้ผล ถั่วองุ่น และพุ่มชา

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า สินทรัพย์ชีวภาพเพื่อการอุปโภคบริโภค และสินทรัพย์ชีวภาพเพื่อการให้ผลผลิต แบ่งกลุ่มย่อยเป็น กลุ่มของสัตว์ (Animal) และกลุ่มของพืช (Plant) (ดังแสดงในรูปที่ 1) ซึ่งการจัดประเภทสินทรัพย์ชีวภาพเป็นกลุ่มต่างๆ เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการกำหนดวิธีปฏิบัติทางการบัญชีให้เหมาะสม [4]

รูปที่ 1 แสดงการแบ่งกลุ่มสินทรัพย์ชีวภาพตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41

4. ผลผลิตทางการเกษตร (Agricultural Produce)

จากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 นอกจากสินทรัพย์ชีวภาพแล้วยังได้ให้ความสำคัญกับผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นสินทรัพย์อีกประเภทหนึ่งที่ต้องรับรู้ในงบแสดงฐานะทางการเงินเมื่อมีการเก็บเกี่ยว

ผลผลิตซึ่ง *ผลิตผลทางการเกษตร* หมายถึง ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้จากสินทรัพย์ชีวภาพของกิจการ อาทิเช่น น้ำยางสด ข้าวโพด ผลปาล์มสด โดยนิยามของการเก็บเกี่ยว (Harvest) หมายถึง การแยกผลผลิตออกจากสินทรัพย์ชีวภาพ หรือการยุติกระบวนการดงชีวิตของสินทรัพย์ชีวภาพ ตัวอย่างเช่น ลูกวัว ไข่ไก่ ลูกมะพร้าว เป็นต้น

5. พืชเพื่อการให้ผลผลิต (Bearer Plants)

ประเด็นสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาการบังคับใช้ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 และแนวปฏิบัติพืชเพื่อการให้ผลผลิตกับกิจการที่มีสินทรัพย์ชีวภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่ากิจการนั้นมีการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรหรือไม่ [3] โดยได้นิยาม พืชเพื่อการให้ผลผลิต หมายถึง พืชที่มีชีวิตซึ่งครอบคลุมถึง 1) ใช้ในกระบวนการผลิตหรือเพื่อจัดหาซึ่งผลผลิตทางการเกษตร 2) คาดว่าจะให้ผลผลิตมากกว่าหนึ่งรอบระยะเวลา และ 3) มีความเป็นไปได้ที่ยากยิ่งที่จะขายเป็นผลผลิตทางการเกษตร เว้นแต่เป็นการขายเศษซากที่เป็นผลพลอยได้

สาระสำคัญของพืชเพื่อการให้ผลผลิต คือ ต้องใช้เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตร และให้ผลผลิตมากกว่าหนึ่งรอบระยะเวลา ยกตัวอย่างเช่น ถั่วองุ่น ต้นทุเรียน ต้นมะพร้าว ส่วนพืชที่ปลูกเพื่อการเก็บเกี่ยวเป็นผลผลิตทางการเกษตร เช่น ต้นไม้ที่ปลูกเพื่อทำไม้แปรรูป หรือพืชล้มลุก เช่น ข้าวโพด ข้าวสาลี ไม่ถือเป็นพืชเพื่อการให้ผลผลิต

ส่วนพืชเพื่อการให้ผลผลิตที่ไม่สามารถให้ผลผลิตได้อีกต่อไปอาจถูกโค่นลง และขายเป็นเศษซากตัว เช่น เพื่อใช้เป็นฟืน การขายเศษซากที่เป็นผลพลอยได้ดังกล่าวไม่ได้ห้ามการที่พืชนั้นจะเป็นไปตามค่านิยามของพืชเพื่อการให้ผลผลิต และข้อควรระวังในการทาบัญชีสำหรับพืชเพื่อการให้ผลผลิต ใช้ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2565) ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ [5] โดยการรับรู้ด้วยราคาทุน จากนั้นตัด

จำหน่ายด้วยค่าเสื่อมราคา ค่าเสื่อมพันธุ์ และรับรู้ขาดทุนจากการด้อยค่าเมื่อมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชี แต่สำหรับ ลูกทุเรียน ลูกมะพร้าว ยังถือเป็นผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในขอบเขตของมาตรฐานฉบับนี้ด้วย

จากหัวข้อดังกล่าวข้างต้น มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 41 สามารถแสดงตัวอย่างสินทรัพย์ชีวภาพ ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลจากกระบวนการแปรรูปหลังเก็บเกี่ยว (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 รายละเอียดตัวอย่างสินทรัพย์ชีวภาพ ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลจากกระบวนการแปรรูปหลังเก็บเกี่ยว

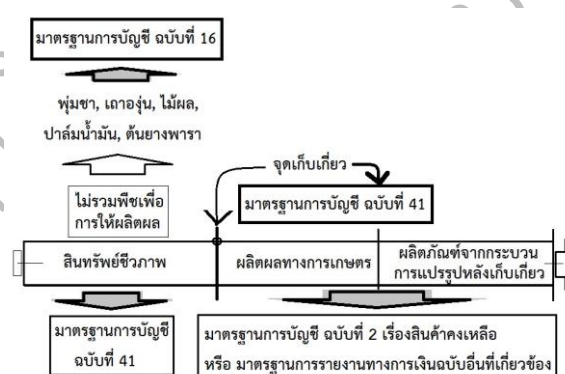
สินทรัพย์ชีวภาพ	ผลผลิตทางการเกษตร	ผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลจากกระบวนการแปรรูปหลังเก็บเกี่ยว
แกะ	ขนแกะ	เส้นใย
ต้นไม้ในป่าปลูก	ตัดไม้ที่ถูกตัด	ท่อนซุง ไม้แปรรูป
ต้นฝ้าย	ฝ้าย	คายผ้า
ต้นอ้อย	อ้อยที่เก็บเกี่ยว	น้ำตาล
โคนม	นม	เนยแข็ง
สุกร	สุกร ขาแหละ	ไส้กรอก แฮม
ไก่พันธุ์ไข่	ไข่ไก่	ไข่เค็ม ไข่เยี่ยวม้า
พุ่มชา *	ใบไม้ที่เก็บเกี่ยว	ใบชา ใบชาสุบแห้ง
เถาองุ่น *	ผลองุ่น	เหลาองุ่น
ไม้ผล *	ผลไม้ที่เก็บเกี่ยว	ผลไม้แปรรูป
ปาล์ม นม *	ผลปาล์มสด	นม นมปาล์ม
ต้นยางพารา *	น้ำยาง	ถุงมือยาง ที่นอน ยางพารา

ที่มา : สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2566) [1]

จากตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดตัวอย่างสินทรัพย์ชีวภาพ ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลจากกระบวนการแปรรูปหลังเก็บเกี่ยว จะพบว่า ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลจากกระบวนการแปรรูปหลังเก็บเกี่ยว ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 ยกเว้น พืชเพื่อการให้ผลผลิต (*) ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16

(ปรับปรุง 2565) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ส่วนผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลจากกระบวนการแปรรูปหลังเก็บเกี่ยว ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 เรื่องสินค้าคงเหลือ [6] หรือมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ขอบเขตการใช้มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ชีวภาพดังกล่าว ดังแสดงในรูปที่ 2

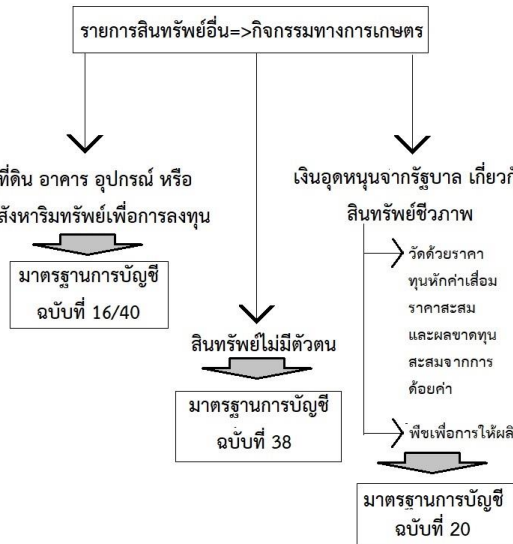

รูปที่ 2 แสดงขอบเขตการใช้มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ชีวภาพตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41

นอกจากนี้ สำหรับรายการสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเกษตรในส่วนของการรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ยกตัวอย่าง ที่ดินที่เป็นที่ตั้งฟาร์ม โรงเลี้ยงสุกร อุปกรณ์ในการฆ่าและ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2565) ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ส่วนสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เช่น สิทธิบัตร สัมปทาน ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2562) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน [7]

และรายการอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน เช่น โรงเรือนให้เช่า ฟาร์มให้เช่า ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 (ปรับปรุง 2562) เรื่องอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน [8] สำหรับรายการเงินอุดหนุนจากรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับพืชเพื่อการให้ผลผลิต และที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ชีวภาพที่วัดด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสมและขาดทุนสะสมจากการด้อยค่า ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 20 (ปรับปรุง

2562) เรื่องการบัญชีสำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากรัฐบาล [9] ดังแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 แสดงรายการสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ชีวภาพตามมาตรฐานการบัญชีเฉพาะเรื่อง

อย่างไรก็ตามสินทรัพย์ชีวภาพ ยังประกอบไปด้วย การรับรู้รายการสินทรัพย์ชีวภาพ การวัดมูลค่าสินทรัพย์ชีวภาพและผลผลิตทางการเงินเมื่อเริ่มแรก การวัดมูลค่าสินทรัพย์ชีวภาพและผลผลิตทางการเงิน วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี การรับรู้รายการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเงิน สินทรัพย์ชีวภาพที่ได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล และการแสดงรายการและเปิดเผยข้อมูลสินทรัพย์ชีวภาพ ตามลำดับ ซึ่งผู้เขียนไม่ได้อธิบายไว้ในบทความนี้ ผู้ประกอบธุรกิจการเงินและนักบัญชี ตลอดจนผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 เรื่องการบัญชีเกษตรกรรม (ฉบับปรับปรุง 2562)

6. บทสรุป

6.1 กิจกรรมที่มีรายงานที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ชีวภาพต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 เรื่อง การบัญชีเกษตรกรรม ยกเว้น พืชเพื่อการให้

ผลิตผลให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ โดยกิจการจะต้องจัดประเภทของสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ถูกต้องที่จะสามารถนำวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่เหมาะสม

6.2 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 ให้ถือปฏิบัติกับผลผลิตทางการเงินซึ่งเป็นผลผลิตที่เก็บเกี่ยวจากสินทรัพย์ชีวภาพของกิจการ ณ จุดเก็บเกี่ยวเท่านั้น

6.3 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 จึงไม่ถือปฏิบัติกับกระบวนการแปรรูปภายหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเงิน

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนบทความขอขอบพระคุณ คุณย่าแปลก เหมือนปัว ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และเจ้าของผลงานบทความเชิงวิชาการที่ได้เขียนไว้สำหรับการค้นคว้าและอ้างอิงเพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการ

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2566). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 (ปรับปรุง 2562) เรื่อง เกษตรกรรม, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://acpro-std.tf.ac.or.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 25/02/2566.
- [2] ปัญญา อิศระวรวานิช และ สุนีย์รัตน์ วุฒิจินดา รนนท์ (2564). การบัญชีชั้นกลาง 1, กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- [3] สันสกฤต วิจิตลขการ (2559). การรายงานทางการเงินสำหรับเกษตรกรรม, วารสารวิชาชีพบัญชี, 12(34), หน้า 63-87.
- [4] Kurniawan, R., Mulawarman, A. D., & Kamayanti, A. (2014). Biological assets valuation reconstruction: a critical study of IAS 41 on agricultural accounting in

Indonesian farmers. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 164, 68–75.

- [5] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2566). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2565) เรื่อง *ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://acpro-std.tf.ac.or.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 25/02/2566.
- [6] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2566). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2562) เรื่อง *สินค้าคงเหลือ*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://acpro-std.tf.ac.or.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 26/02/2566.
- [7] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2566). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2562) เรื่อง *สินทรัพย์ไม่มีตัวตน*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://acpro-std.tf.ac.or.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 26/02/2566.
- [8] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2566). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 (ปรับปรุง 2562) เรื่อง *อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://acpro-std.tf.ac.or.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 26/02/2566.
- [9] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2566). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 20 (ปรับปรุง 2562) เรื่อง *การบัญชีสำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากรัฐบาล*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://acpro-std.tf.ac.or.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 29/02/2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ว่าที่ร้อยตรีหญิงนันท์พัทธ์ แก้วแสง

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี และระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บัญชี) จากมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มีความสนใจในงานวิจัยด้าน งานวิจัยในชั้นเรียน วิชาการบัญชี งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ เป็นต้น

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม Teaching English for Cross-Cultural Communication

บุษบง ปรีดาวงศากร

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ budsabongp@sau.ac.th, 08-1130-6168

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำหลัก : การสอนภาษาอังกฤษ, ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม, ความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม

Abstract

This article aims to present teaching English for Cross-Cultural Communication that is the communication and interaction between people of different cultures to the students in order to learn, understand in cross-cultural among people. The students are able to adjust themselves in their daily life and use English for cross-cultural communication effectively.

Keywords : Teaching English, English for Cross-Cultural Communication, Cross-Cultural Understanding

1. บทนำ

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเป็นการติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในด้านภาษา ทัศนคติ แนวความคิดต่าง และการดำเนินชีวิตประจำวัน ในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตระหนักถึงระบบวิธีคิด เกิดความเข้าใจกระบวนการที่แตกต่างกันของโลกตะวันออก และโลกตะวันตกที่ใช้ภาษาที่แตกต่างกัน [1] ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการ

ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของชนชาตินั้นๆ การตระหนักรู้เข้าใจในความต่างที่หลากหลาย (Cross-Cultural Awareness) วิชาปฏิบัติการศาสตร์เพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Pragmatics) เพื่อศึกษาถึงการใช้ภาษาหรือการสื่อความหมายของถ้อยคำโดยนำเอาบริบท (context) มาพิจารณาซึ่งมิใช่แต่การใช้ภาษาพูดที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารว่าต้องการสิ่งใดเพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงการใช้ภาษาท่าทาง โดยการตีความหมายต้องขึ้นอยู่กับบริบทซึ่งบริบทจะแสดงความสัมพันธ์ของผู้ร่วมสนทนาซึ่งรวมทั้ง

คำพูดและภาษาท่าทางสิ่งที่กล่าวถึง และผลของคำพูด การเรียนรู้และความเข้าใจเมื่อเกิดภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม เพื่อการรับมือและการปรับตนเองเมื่อต้องพบกับสถานการณ์ต่างๆ ผู้สอนต้องสอดแทรกการสอนภาษาและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ควบคู่กับการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้านความเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารกับชาวต่างชาติที่ผู้เรียนจะมีโอกาสพบกับเพื่อนชาวต่างชาติจากการเรียนการทำงาน การศึกษาต่อในต่างประเทศ หรือการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศต่างๆ เมื่อเกิดความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมตนเองและนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถหลีกเลี่ยงการขัดแย้งอันเกิดจากความไม่เข้าใจในการสื่อสาร และความเข้าใจที่ผิดพลาดจากการสื่อสาร เข้าใจภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเองได้ และเมื่อเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ในการใช้ภาษาในการสื่อสารภาษาอังกฤษข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ Cross – cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) และเป็นทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถปรับตัว ยอมรับการใช้ชีวิตประจำวันในวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ [2]

2. การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เพราะภาษาเป็นเครื่องมือของการสื่อสารที่มนุษย์แสดงความรู้สึก เพื่อสื่อความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน [3] ภาษาจำแนกได้ตามวิธีการแสดงออกแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) ภาษาถ้อยคำ 2) ภาษาท่าทาง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ผู้สอนควรจัดกิจกรรมจากการกำหนดสถานการณ์ สื่อจากรูปภาพ ยกตัวอย่าง หรือจาก

สื่อวีดิทัศน์ต่างๆ ในการประกอบการสอน พร้อมกับอธิบายเกี่ยวกับการตระหนักรู้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจภาษาที่ใช้ในบริบทต่างๆในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม และเพื่อการใช้ภาษาในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ และให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเพื่อเห็นแนวความคิดของผู้เรียน ส่งเสริมให้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การอภิปรายกับเพื่อน และผู้สอนกำหนดงานที่มอบหมายหรือแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้เขียนสรุปผลได้ถูกต้อง ผู้สอนจะสามารถประเมินงานที่มอบหมายของผู้เรียนว่าสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการ จากผู้ส่งสารผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีความเข้าใจทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา หากผู้เรียนขาดการตระหนักรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่หลากหลายแล้วนั้น จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการสื่อสารทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมในการสื่อสารได้

3. การตระหนักรู้ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย (Cross-Cultural Awareness)

วัฒนธรรมนานาชาติของแต่ละประเทศ สามารถบ่งบอกเอกลักษณ์ของชาตินั้นๆ ได้ ผู้เรียนควรเรียนรู้วัฒนธรรมของต่างประเทศ เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจเมื่อต้องเดินทางหรือต้องติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตประจำวัน การที่ผู้สอนแนะนำสอดแทรกวัฒนธรรมในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ของประเทศต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงมารยาทต่างๆไป และเข้าใจการปฏิบัติตนของชาตินั้นๆได้ เช่น

- ประเทศญี่ปุ่น การบริโภคอาหารประเภทซูชินั้น จะบริโภคจากถ้วยโดยตรง การใช้ตะเกียบก็จะเหมือนกับประเทศเกาหลี และจีน คือห้ามปักตะเกียบแนวดังตรงกลาง ชามหรือถ้วยข้าว ประตูดึงน้ำจะปิดมิดชิดเสมอ

หลังการใช้ ชาวตะวันตกจะเปิดประตูห้องน้ำทิ้งไว้หลังการใช้

- ประเทศสิงคโปร์ห้ามเคี้ยวหมากฝรั่ง และบ้วนน้ำลายลงในที่สาธารณะ

- ประเทศสเปน ถ้าเราได้รับเชิญไปบ้านเพื่อนเรา ต้องมีช็อกโกแลต, ไวน์, ขนมเค้ก, บรันดี หรือดอกไม้ นำไปมอบให้เจ้าของบ้านด้วย

- ประเทศรัสเซีย ในการทักทาย ผู้หญิงจะใช้แก้มสัมผัสกัน 3 ครั้ง เริ่มจากข้างซ้ายก่อน ส่วนผู้ชาย จะโอบกอดฝ่ายตรงข้ามและตบหลังเบาๆ

- ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ การมอบดอกไม้ให้ผู้หญิงในงานศพและจำนวนต้องเป็นเลขคี่ด้วย

- ในกลุ่มประเทศตะวันตก การแคะจมูกเป็นเรื่องน่ารังเกียจ ส่วนในประเทศออสเตรเลีย การสูดน้ำมูกไม่ได้เป็นเรื่องน่ารังเกียจแต่อย่างใด

- ประเทศสหรัฐอเมริกา การเรียกครู/อาจารย์ ใช้คำนำหน้าชื่อ ตามด้วยชื่อแรก (Professor+ First name)

- ชาวยุโรป มารยาทบนโต๊ะอาหารในงานเลี้ยง เราจะรับประทานอาหารได้เมื่อการเสิร์ฟอาหารแล้วครบทุกคนที่โต๊ะหรือได้รับอนุญาตให้รับประทานได้จากผู้ร่วมโต๊ะที่ยังไม่ได้รับการเสิร์ฟอาหารก็ได้ [4]

จากตัวอย่างการตระหนักรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายของชาวต่างชาติที่ผู้เรียนต้องพบ หรือติดต่อ ในการทำงาน หรือการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศต่างๆ นั้น การศึกษาเพื่อตระหนักรู้ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย เข้าใจวัฒนธรรมผู้คนที่อยู่รอบข้างเรา จะทำให้การติดต่อสื่อสาร สามารถสื่อสาร เกิดความสามัคคีเข้าใจซึ่งกันและกัน ลดการเกิดปัญหาการเข้าใจที่ไม่ถูกต้องของการปฏิบัติของผู้ที่เราสื่อสารที่มีวัฒนธรรมที่ต่างจากวัฒนธรรมของตนเองได้

4. วัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

(Cross- Cultural Pragmatics)

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ และบริบทนั้นมีความสำคัญ

และจำเป็นอย่างยิ่ง ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ข้ามวัฒนธรรม (Cross - Cultural Pragmatics) เป็นการเรียนรู้รูปแบบภาษาที่เหมาะสมกับบริบททางสังคม การเลือกใช้ภาษาตลอดจนการตีความหมายสำนวนภาษาที่แตกต่างซึ่งความแตกต่างทางด้านภาษา และวัฒนธรรมอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการสื่อสาร ผู้สอนควรให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และเข้าใจถึงการปฏิบัตินิยม (Pragmatics) เกี่ยวกับความเข้าใจความหมายทางภาษาในบริบท นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของความหมายและบริบทอันเป็นพื้นฐานของทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ด้วย โดยในศาสตร์ด้านความหมายมี 2 ลักษณะคือ ความหมายที่มากับคำ (Semantics) และความเข้าใจความหมายทางภาษาในบริบท (Pragmatics) การศึกษาการตีความหมายในสถานการณ์ทางการสื่อสารโดยคำนึงถึงบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังบริบทของการใช้ คือการศึกษาในมุมมองของผู้ใช้ภาษา การตัดสินใจ เลือกถ้อยคำ ข้อจำกัดของผู้ใช้ภาษาต้องเผชิญในระหว่างการใช้ภาษาเพื่อปฏิสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม [5] ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสารด้วย วัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ซึ่ง Leech [6] และ Thomas [7] ได้แบ่งองค์ประกอบของวัจนปฏิบัติศาสตร์ ออกเป็นสององค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. Pragma linguistics คือความรู้ทางไวยากรณ์ และความรู้ในรูปแบบภาษาตามธรรมเนียมปฏิบัติ สำนวนโครงสร้างไวยากรณ์ รูปแบบภาษาที่สัมพันธ์กับความสุภาพ ซึ่งผู้เรียนจะต้องฝึกฝนให้มีความสามารถทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยมีกลวิธีการพูดและรูปแบบระดับภาษาตามแบบแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วยเช่น การทักทายกับเพื่อน

A : Hi, Are you OK?

B : Hi. I'm fine, thanks.

แต่ถ้าต้องคุ้นทนนั้นเป็นบุคคลที่เป็นผู้อาวุโสกว่า หรือ เป็นหัวหน้างาน การสนทนาทักทายก็ต้องมีความเป็นทางการมากขึ้น

A : Good morning. How are you today?

B : Good morning. I'm quite very well, thank you and you? เป็นต้น

จากตัวอย่างข้างต้น การใช้รูปแบบภาษาต้องคำนึงถึงสถานภาพทางสังคม อายุ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้สนทนาด้วย ซึ่งการใช้ภาษาในการทักทายกันก็จะแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น

ตารางที่ 1 วิธีการทักทาย การปฏิบัติของประเทศต่างๆ

ประเทศ	การกล่าวทักทาย	วิธีการปฏิบัติ/แสดงออก
อังกฤษ, สหรัฐอเมริกา	Hi / Hello, how are you? Good morning Good afternoon Good evening	จับมือ, กอดแบบหลวมๆ แก้มแนบกัน จากซ้ายไปขวา
ฝรั่งเศส	Bonjour, comment allez-vous?	การหอมแก้มโดยวิธีการก็คือการเอาแก้มมาแตะกัน 4 ครั้ง
จีน	"你好" nǐ hǎo "หนี-ห่าว"	โค้งคำนับ
เกาหลี	อันยอง ฮาเซโย	โค้งคำนับ
ญี่ปุ่น	โอฮาโย โกไซมัส	โค้งคำนับ
ไทย	สวัสดีค่ะ/สวัสดีครับ	ยกมือไหว้

การเรียนรู้การทักทาย วิธีการปฏิบัติร่วมกับการทักทายของวัฒนธรรมต่างประเทศนั้น ทำให้ผู้เรียนปรับตัวและสามารถสร้างความประทับใจแรกพบ โดยเฉพาะเราพบชาวต่างชาติผู้มาเยือน หรือในฐานะเราเป็นแขกผู้ไปเยือนการเข้าใจวัฒนธรรมซึ่งกันและกันของผู้สนทนานั้น ทำให้เกิดความประทับใจและช่วยสร้างสัมพันธ์

ที่ดีในการสนทนาสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้

2. Socio pragmatics คือความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยทางสังคม เช่น ข้อห้ามต่างๆ ในวัฒนธรรม ระยะห่างและความสัมพันธ์ทางสังคม กลวิธีความสุภาพในการสื่อสารหรือในเชิงการศึกษาทางด้านมารยาททางสังคมด้วย เช่น

ชาวอังกฤษจะสนทนากันในเรื่องธุรกิจระหว่างการรับประทานอาหารกลางวันไปด้วย

ชาวญี่ปุ่นจะไม่ทำงานในระหว่างการรับประทานอาหาร เพราะมือที่ยุ่งคือเวลาพัก

ชาวเยอรมันจะนิยมสนทนาทางธุรกิจเสร็จสิ้นก่อนการรับประทานอาหารมือเย็น

ชาวฝรั่งเศสจะรับประทานอาหารและดื่มน้ำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนการสนทนาเรื่องใดๆ

ชาวอเมริกันจะทำตัวสบายโดยการพาดขาไว้บนโต๊ะทำงานขณะคุยสายโทรศัพท์ แต่ชาวญี่ปุ่นมองว่าการวางขา หรือยกเท้าไว้ในที่สูงเป็นสิ่งที่ไม่สุภาพ ชาวญี่ปุ่นมีกฎปฏิบัติที่เข้มงวดและให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส การส่งมอบของหรือนามบัตรทางธุรกิจต้องส่งด้วยสองมือและเมื่อได้รับนามบัตรของผู้สนทนาต้องนำมาอ่านอย่างละเอียดก่อนที่จะเก็บลงในกระเป๋า และสิ่งสำคัญของชาวญี่ปุ่นคือการโค้งเพื่อเป็นการแสดงการทักทาย จะไม่จับมือ การโค้งทักทายของชาวญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสุภาพและเป็นทางการมาก ซึ่งชาวอเมริกันพบว่า เป็นสิ่งที่ยากที่จะยอมรับการปฏิบัติที่เป็นทางการมากเช่นนี้ ชาวอเมริกันจะชอบการปฏิบัติแบบไม่เป็นทางการมากกว่า [1] ตัวอย่างการใช้สำนวน Have a nice day! ชาวอเมริกันจะพูดแค่คำว่า "Enjoy!" มากกว่า ส่วนการสนทนากับคนแปลกหน้าของชาวอังกฤษจะสนทนาในหัวข้อเกี่ยวกับสภาพอากาศ สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว หรือเรียกว่า Small talk ส่วนชาวอเมริกันมักจะสนทนากับคนแปลกหน้าโดยถามถึงสถานที่ที่มาเพื่อเชื่อมโยงการสนทนากับภูมิประเทศที่รู้จัก คุณเคยเช่น

A : Where are you from?

B : I'm from San Francisco.

A : Really? I have an uncle who once lived and worked there.

การเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละเชื้อชาติที่มีความแตกต่างกัน การตระหนักและเข้าใจในความแตกต่างเหล่านี้ การปรับตัวรับรู้ในความต่างวัฒนธรรมจะช่วยลดอุปสรรคหรือปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ ในทางตรงกันข้ามชาวต่างชาติที่ต้องมาอยู่ในวัฒนธรรมก็ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเมื่อมาอยู่ในสังคมไทยเช่นกัน เช่นการมาเข้าติดต่อสถานที่ราชการ หรือวัด หรือโบราณสถาน ก็ต้องปฏิบัติตามกฎในเรื่องการแต่งกายที่สุภาพด้วย [4]

5. การตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture Shock)

การตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม หรือการช็อกทางวัฒนธรรม คือ ประสบการณ์ที่บุคคลหนึ่งอาจมีเมื่อบุคคลนั้นย้ายไปอยู่ในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่ต่างกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของตนความสับสนที่บุคคลหนึ่งอาจรู้สึกเมื่อประสบกับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยอันเนื่องมาจากการย้ายถิ่นเข้าหรือการไปเยือนประเทศใหม่ การย้ายไปมากระหว่างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ต่างกัน หรือการปรับเปลี่ยนไปใช้ชีวิตแบบอื่น หรือสรุปได้ว่าอาการหรือภาวะตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture shock) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากความไม่คุ้นเคยจากการย้ายไปอยู่ในที่ที่แปลกใหม่ นั่นเอง Kris Piro [8] กล่าวถึงการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม หรือการช็อกทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 Honeymoon

ในการเดินทางย้ายถิ่นฐานไปที่ใหม่ หรือเดินทางไปอยู่ต่างประเทศใดประเทศหนึ่งนั้นเป็นครั้งแรกจะเกิดความรู้สึกตื่นเต้นที่ได้เห็นสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เหมือนกับสิ่งที่เราคุ้นเคยจากวัฒนธรรมเดิมที่เราอยู่ ในทางกลับกันชาวต่างชาติเมื่อเดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรกก็จะรู้สึกตื่นเต้นจากการได้ประสบพบเจอกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคยจากวัฒนธรรมเดิมของเขาเช่นกัน

ขั้นที่ 2 Culture shock

ในขั้นนี้เกิดขึ้นหลังจากความตื่นเต้นต่อสิ่งที่ได้ประสบพบในขั้น Honeymoon หดลง แล้วพบว่าวัฒนธรรมใหม่เป็นสิ่งที่ไม่ชอบหรือไม่คุ้นชิน

ขั้นที่ 3 Adjustment

ในช่วงนี้จะเป็นการเริ่มรับรู้ความต่างทางวัฒนธรรมหลายสิ่งได้บ้างแล้วจากการตระหนักและเข้าใจว่าวัฒนธรรมบางสิ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และต้องดำเนินอยู่เป็นเรื่องปกติ ความรู้สึกโดดเดี่ยวน้อยลงกลับไปสู่ภาวะอารมณ์ขบขันได้ เนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งใหม่ได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 4 Adaptation

ในขั้นนี้เป็นขั้นที่สามารถปรับตัวกับวัฒนธรรมใหม่ได้แล้ว สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติในวัฒนธรรมใหม่ภาวะตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture shock) นี้เกิดขึ้นจากความไม่คุ้นชิน คุ้นเคยกับสิ่งที่ต้องพบซึ่งมีความแตกต่างจากสิ่งเดิม เช่น การข้ามทางม้าลาย การหักท่ายด้วยการกอด หรือหอมแก้มของชาวตะวันตก การใช้เท้าหรือขาพาดบนโต๊ะที่ในประเทศตะวันตกมองว่าเป็นเรื่องปกติ แต่ในประเทศเอเชีย มองว่าการใช้เท้าเป็นเรื่องที่ไม่สุภาพ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ผู้เรียนต้องเกิดความตระหนัก เข้าใจความแตกต่าง และเรียนรู้ที่จะปรับตัวเปิดใจยอมรับในวัฒนธรรมที่ต่างจากวัฒนธรรมของผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งที่เราเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ต้องเรียนรู้เพื่อปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันให้ได้

6. สรุป

การสอนการสื่อสารภาษาอังกฤษข้ามวัฒนธรรมเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเข้าใจนอกจากการเรียนรู้ภาษานั้น การเรียนการสอนเรื่องวัฒนธรรมต้องสอดแทรกควบคู่กับการเรียนภาษาไปพร้อมๆ กัน กับวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถ้อยคำ วิธีที่จะสื่อสารในสถานการณ์ที่เหมาะสมตามแบบแผนรูปแบบการใช้ภาษา การปรับตัวให้ยอมรับกับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างเป็นสิ่งที่สำคัญ

ของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการเรียนรู้ หากเกิดภาวะ ตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม ปรับตัว การทำ ความเข้าใจในวัฒนธรรมระหว่างกันและกัน เกิดการ เรียนรู้ร่วมกันหาวิธีผ่อนคลายเพื่อมิให้ตนเองเกิดภาวะ เครียดวิตกกังวล และเกิดความทุกข์ทางใจ หรืออาจนำไปสู่ อาการซึมเศร้าอันเกิดจากภาวะตื่นตระหนกทาง วัฒนธรรมนี้ได้ [9] การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับ ภาวะตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม โดยการศึกษาหาข้อมูล เกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศนั้นก่อนการเดินทางไป เพื่ออยู่อาศัย เพื่อการศึกษาต่อ หรือการทำงาน ควร เตรียมพร้อมที่จะต้องประสบกับความแตกต่างทาง วัฒนธรรมที่เราไม่คุ้นเคยและสามารถปรับตัว ยอมรับใน วัฒนธรรมของชาติอื่นที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรม ชาติตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้น ในสังคม [3] การใช้ชีวิตประจำวันได้และสามารถใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] อารตี อภิวังค์งาม (2557). การเรียนรู้ภาษาผ่านการ เรียนรู้แบบข้ามวัฒนธรรม, วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1, มกราคม-มิถุนายน 2557.
- [2] วิลาวรรณ พิมพ์ประสงค์ (2566). ทักษะในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/ppvilawan21/thaksa-haeng-stwrrs-thi-21>, เข้าดูเมื่อวันที่ 31/03/2565.
- [3] สุธพร ฉายะธลี (2558). การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม กับการสอนภาษาอังกฤษ. การประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 7, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม, ประเทศไทย, 30-31 มีนาคม 2558.
- [4] ประภาสิต สิทธิธิดกุล (2561). English for Cross -Cultural Understanding, Language Institute, Thammasart University, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

[5] ประจักษ์ ประภาพิตยากร และคณะ.

ภาษากับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี มปท. (เอกสารอัดสำเนา).

[6] Leech, G.N. (1983). Principles of pragmatics. London: Longman.

[7] Thomas, J. (1983). Cross-cultural pragmatic failure. Applied Linguistics, 4, 91-112.

[8] Kris Piroj (2017). Culture Shock คืออะไร? เกิดขึ้นได้ อย่างไรและวิธีรับมือ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://greedisgoods.com/culture-shock> เข้าดูเมื่อ วันที่ 31/03/2565.

[9] Cultural awareness (2013). การตระหนักรู้เรื่อง วัฒนธรรมในที่ทำงาน (slideshare.net), [ระบบ ออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.slideshare.net/ajmuu9/cultural-awareness-25474135> เข้าดูเมื่อวันที่ 31/03/2565.

8. ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ สกุล นางบุษบง ปรีดาวงศาการ
ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537 ครุศาสตรบัณฑิต เอกวิชาภาษาอังกฤษ
วิทยาลัยครูธนบุรี

พ.ศ. 2547 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2552 บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติการทำงาน

2547- ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชา
ภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การเปรียบเทียบระยะเวลาและต้นทุนงานโครงสร้างระบบผนังรับน้ำหนักระหว่างวิธีการใช้ชิ้นส่วน
คอนกรีตสำเร็จรูปกับวิธีการหล่อในที่ในการก่อสร้างบ้านพักอาศัยประเภททาวน์โฮมส์
Comparison of time and cost of load-bearing wall system structures between parts
method
.Precast concrete and cast-in-place method in the construction of townhomes

ฉัตรชัย พิมพ์าลัย^{1*}, บุญชัย เชิญเกียรติประดับ²

¹ นักศึกษาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารงานวิศวกรรมกรรมการก่อสร้าง มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 120/67 หมู่บ้านพลศึกษา102 หมู่15
ซอยไร่ชิง42 ตำบลไร่ชิง อำเภอสว่างพรวน จังหวัดนครปฐม 73210

² อาจารย์ประจำหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารงานวิศวกรรมกรรมการก่อสร้าง มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 191 ถนนเพชรเกษม
แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

* Email : S6445810004@sau.ac.th ,062-801-0423

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคุ้มค่าด้านเวลา ต้นทุนค่าก่อสร้าง และระยะเวลา และคนงานของระบบ
ก่อสร้างแบบหล่อสำเร็จ (Precast) และเปรียบเทียบกับระบบก่อสร้างแบบหล่อในที่โครงการกรณีศึกษาในครั้งนี้คือโครงการ
ก่อสร้าง (โครงการ The Miracle กาญจนานิเทศ-เอกชัย จ.สมุทรสาคร เป็นงานก่อสร้างแบบชิ้นคอนกรีตสำเร็จรูป) ซึ่งมี
ขนาด 350 ยูนิต เปรียบเทียบกับ (โครงการ Pleno Town ปิ่นเกล้า-สาย.5 จ.นครปฐม เป็นงานก่อสร้างแบบวิธีการหล่อใน
ที่) ซึ่งมีขนาด 350 ยูนิต ท้ายสุดงานวิจัยนี้จะวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนระบบการก่อสร้างแบบ Precast ต่อลูกค้า
ที่มาซื้อบ้านในอนาคต ผลการวิจัยเป็น เครื่องมือช่วยตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาระบบการก่อสร้างแบบหล่อสำเร็จให้
สามารถแข่งขันได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้เป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจของผู้บริหารโครงการหมู่บ้าน เพื่อที่จะได้พัฒนาระบบการ
ก่อสร้างให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้

คำหลัก: ต้นทุนค่าก่อสร้าง, ระยะเวลาในการก่อสร้าง, แรงงานของระบบงานก่อสร้าง, ทั้งวิธีการหล่อสำเร็จรูป, วิธีการ
หล่อในที่

Abstract

The purpose of this research is to study time data. construction cost and time, and workers are
allowed to construct precast (precast) and massaman formwork construction systems in the project where
the employee case study is the construction project (The Miracle Kanchanaphisem Project). Kor-Ekchai,
Samut Sakhon Province is just an example of precast concrete parts) which will have 350 units, congested
(Pleno Town Pinklao-Sai 5 project, Nakhon Pathom Province. It is a 350-unit cast-in-place construction
project. Finally, this research will analyze the impact of changing to a precast construction system on
future home buyers. The research results will be Decision-making tool for executives in developing a

competitive precast construction system. Therefore, this research will be a decision-making tool for village project managers. In order to develop a construction system to be able to compete with competitors

Keywords: construction cost, construction period, labor of the construction system, Both the prefabricated casting method, and the in-situ casting method.

1. บทนำ

กระบวนการพัฒนาวิธีการหรือขั้นตอนการทำงานหรือผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นในงานก่อสร้างปัจจุบันมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและพัฒนาวิธีการทำงานให้สะดวกแก่การทำงานยกตัวอย่างเช่นงานก่อสร้างแบบดั้งเดิมต้องทำการประกอบไม้แบบในที่เพื่อทำเสา คานและพื้นและเทและบ่มคอนกรีตลงในแบบแต่ระบบก่อสร้างในปัจจุบันได้พัฒนาผนัง คานและพื้นสำเร็จรูปซึ่งทำนอกสถานที่ก่อสร้างแล้วนำมาประกอบในสถานที่ก่อสร้างจริงซึ่งนอกจากสามารถควบคุมคุณภาพและคุณสมบัติหลักได้แล้วยังประหยัดเวลาและต้นทุนในงานโครงสร้างระบบขึ้นส่วนสำเร็จรูปเหมาะกับโครงการหมู่บ้านที่ใช้ระบบผนังรับน้ำหนัก นอกจากนี้ การก่อสร้างปัจจุบันยังมีการประยุกต์ใช้พื้นคอนกรีตอัดแรงแทนพื้นคอนกรีตหล่อในที่เพื่อลดระยะเวลาในการทำงานและลดน้ำหนักของพื้นและเพิ่มความสามารถในการรับน้ำหนักบรรทุกนอกจากกระบวนการทำงานหรือวิธีการทำงานแล้วกระบวนการจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าระบบก่อสร้างปัจจุบันได้มีการพัฒนากระบวนการผลิตและกระบวนการทำงานให้สะดวกและรวดเร็วต่อการทำงานก่อสร้าง และสามารถควบคุมคุณภาพของงานให้มีคุณภาพเพื่อรองรับการขยายตัวของงานก่อสร้าง ต่างมุ่งให้ความสำคัญกับระยะเวลาก่อสร้างทั้งสิ้นในสภาวะการณ์ขาดแคลนช่างฝีมือและคนงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่างปูนที่ทั้งก่อสร้าง งานด้านนอกอาคาร หลายโครงการจึงพยายามหลีกเลี่ยงจากการก่ออาบกับที่และหันมาใช้ระบบ Pre-Cast (ระบบหล่อคอนกรีต เสริมเหล็ก แล้วยกขึ้นติดตั้ง) ระบบดังกล่าวทำให้งานที่โครงการแล้ว

เสร็จได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากสามารถเตรียมแผ่น Pre-Cast ไว้ก่อน และงานแล้วเสร็จดู เรียบร้อยกว่าระบบก่อสร้างแบบดั้งเดิม [1]

รูปภาพที่ 1 : คือโครงการก่อสร้างแบบขึ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูป (Pre Cast)

รูปภาพที่ 2 : คือโครงการก่อสร้างแบบวิธีการเทหล่อในที่ (Tunnel Form)

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาความคุ้มค่าด้านเวลา ต้นทุนค่าก่อสร้าง และแรงงานของระบบก่อสร้างแบบหล่อสำเร็จ (Precast) และเปรียบเทียบกับระบบก่อสร้างแบบหล่อในที่โครงการกรณีศึกษาในครั้งนี้คือโครงการก่อสร้าง The Miracle กาญจนภิเษก-เอกชัย จ.สมุทรสาคร ซึ่งมีขนาด 350 ยูนิต และ Pleno Town ปิ่นเกล้า-สาย.5 จ.นครปฐม เป็นการก่อสร้างระบบหล่อในที่ (Tunnel Form) ซึ่งมีขนาด 350 ยูนิต ท้ายสุดนี้ผลการวิจัยจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาระบบ

การก่อสร้างแบบหล่อสำเร็จให้สามารถแข่งขันได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจของผู้บริหารโครงการหมู่บ้าน เพื่อที่จะพัฒนาระบบการก่อสร้างให้สามารถแข่งขันคู่แข่ง [2]

3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.) ปริมาณวัสดุที่คำนวณจากแบบก่อสร้างและปริมาณวัสดุที่ใช้จริงจากหน้างานมีความใกล้เคียงกันสำหรับทั้งระบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูป โดยปริมาณวัสดุที่ใช้จริงมีค่ามากกว่าประมาณร้อยละ 1-2

2.) การก่อสร้างบ้านด้วยระบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อผนังสำเร็จมีราคาก่อสร้างต่อตารางเมตรถูกกว่าการก่อสร้างด้วยวิธีใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปงานวิจัยนี้พบว่าราคาต่อตารางเมตรสำหรับการก่อสร้างทั้งสองระบบมีค่าลดลงตามขนาดของพื้นที่ใช้สอย [3]

3.) ในระยะเวลาการทำงาน 1 วันวิธีการหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จจะได้ปริมาณงานหล่อผนังต่อตารางเมตรมากกว่าวิธีใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปและเมื่อการก่อสร้างบ้านมีขนาดใหญ่ขึ้นปริมาณที่ทำได้ต่อตารางเมตรจะเพิ่มขึ้นสำหรับการก่อสร้างทั้ง 2 ระบบ [4]

4.) ผลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนระหว่างวิธีการหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปเมื่อกำหนดให้แบบเหล็กมีมูลค่า 605.82 บาท/ตร.ม. สรุปได้ว่าสำหรับบ้านที่มีขนาดเล็ก (พื้นที่ใช้สอย 145 ตร.ม.) การก่อสร้างที่มีปริมาณ 60 หลัง จะมีค่าการลงทุนที่เท่ากันสำหรับทั้งวิธีหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและวิธีใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปและวิธีการใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปจะมีการลงทุนต่อหลังที่ต่ำกว่าเมื่อปริมาณบ้านน้อยกว่า 60 หลัง วิธีการใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปในการก่อสร้างบ้านที่มีขนาดพื้นที่ใช้สอยที่ใหญ่ขึ้น (พื้นที่ใช้สอย 200 ตร.ม.) จะมีต้นทุนการก่อสร้างเท่ากับวิธีการใช้วิธีหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อเมื่อปริมาณบ้านเท่ากับ 69 หลัง [5]

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชูเกียรติ (2548) ได้อธิบายความหมายของการก่อสร้างระบบอุตสาหกรรม (Industrialized Building System) หรือที่เรียกว่าระบบการก่อสร้างด้วยระบบชิ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูป (Prefabrication System) คือการก่อสร้างที่นำเอาองค์อาคารบางส่วนหรือทั้งหมด เช่น ผนัง ผนัง คานเสา และบันได มาผลิตเป็นชิ้นส่วนคอนกรีตเสริมเหล็ก (Precast Concrete) หรือชิ้นส่วนคอนกรีตอัดแรง (Prestressed Concrete) จากโรงงาน ซึ่งอาจจะอยู่ในสถานที่ก่อสร้างหรือที่อื่นแล้วขนส่งมาติดตั้งประกอบเป็นอาคาร ณ สถานที่ก่อสร้าง โดยมีรอยต่อระหว่างชิ้นส่วนที่แข็งแรงสามารถรับและส่งถ่ายน้ำหนักและแรงต่างๆ ตามข้อกำหนดของกฎหมายได้ ทำให้อาคารมีเสถียรภาพมั่นคงแข็งแรงชิ้นส่วนฯ จะต้องสามารถรับหน่วยแรงที่เกิดขึ้นจากการผลิต การขนส่ง และการติดตั้งได้ สำหรับผู้ประกอบการหรือผู้ที่สนใจในการก่อสร้างบ้านพักอาศัยระบบผนังรับน้ำหนักทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะข้อดี และข้อเสียของแต่ละวิธี เพื่อใช้เป็นแนวทางต่อการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการใดวิธีหนึ่งระหว่างวิธีหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จ หรือวิธีใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูป บ้านหรืออาคารที่ก่อสร้างด้วยระบบโครงสร้างผนังรับน้ำหนักสำเร็จรูป (Load-Bearing Wall) จะไม่มีเสา แต่จะใช้ผนังหล่อสำเร็จนั้นเป็นตัวรับน้ำหนักที่เกิดขึ้นทั้งหมดแทนเสา ระบบนี้มีบริษัทรับสร้างบ้าน และโครงการหมู่บ้านจัดสรรหลายๆ โครงการใช้อยู่ โดยผนังอาคารทั้งหมด(ทั้งภายในและภายนอก) จะถูกหล่อขึ้นจากโรงงานแล้วยกมาติดตั้งยังหน่วยงานก่อสร้าง [6]

ในระบบนี้ผนังของอาคารจะถูกออกแบบให้รับน้ำหนักของหลังคาและพื้นชั้นบนแล้วถ่ายลงไปยังฐานรากแทนที่ คานและเสา การออกแบบผนังจะต้องมีรายละเอียดแบบทั้งหมดก่อนลงมือหล่อชิ้นส่วนเพราะจะต้องมีการเว้นช่องหน้าต่าง ประตู หรือช่องเปิดอื่นๆ รวมทั้งมีการฝังท่อร้อยสายไฟและกล่องสำหรับติดตั้งสวิตช์ไฟฟ้าไว้ตั้งแต่ขั้นตอนหล่อชิ้นส่วน โดยผู้ออกแบบ

โครงสร้างระบบนี้จะต้องออกแบบให้ผนังทุกชั้นสามารถรับน้ำหนักที่เกิดขึ้นได้ โดยต้องนำข้อมูลเรื่องช่องเปิดในผนัง (2537) อธิบายว่า ระบบเสาและคานานิยมใช้กับอาคารที่ไม่สามารถใช้ระบบผนังรับน้ำหนักได้ เนื่องจากความจำเป็นทางด้านการใช้สอย ที่ต้องการเปิดเนื้อที่ให้ผ่านถึงกันได้ตลอดเช่นอาคารโรงงาน, สำนักงาน, และ โรงเรียน เป็นต้น หลักการของโครงสร้างแบบเสาและคาน คือ การรับน้ำหนักจากพื้นส่งลงคาน จากคานส่งน้ำหนักลงเสา โครงสร้างและคานสำเร็จรูปมีข้อดีคือ ขนาดของชิ้นส่วนต่าง ๆ มีขนาดเล็ก และมีน้ำหนักเบาทำให้ขนย้ายได้ง่าย ข้อเสียคือ จำนวนรอยต่อของชิ้นส่วนมีเพิ่มมากขึ้นทำให้เสียเวลากับงานติดตั้ง ดังนั้นจะต้องมีการออกแบบรอยต่อขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อให้โครงสร้างที่ต่อกันแล้วเกิดความต่อเนื่อง และความแข็งแรงและรอยต่อนั้นจะต้องสามารถทำงานได้ง่าย และรวดเร็วด้วย [7]

3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การก่อสร้างในระบบพรีคาสต์ (Precast construction method) (Prefabrication construction method) นั้นมีมานานหลายร้อยปีย้อนยุคไปตั้งแต่ สมัยกรีก โรมันอียิปต์ ที่ใช้ระบบก่อสร้างสำเร็จรูปกับอาคารขนาดใหญ่ โดยสกัดหินเป็นชิ้นส่วนสำเร็จรูป เช่น เสา คาน หรือพื้น แล้วนำมาติดตั้งในสถานที่ก่อสร้างที่เรา รู้จักกันดี (ตัวอย่างของอาคารที่ก่อสร้างด้วยระบบดังกล่าว คือ พีรามิดนั้นเอง) หากแบ่งการพัฒนาการหรือแบ่งยุคของการใช้ระบบพรีคาสต์นั้นสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ยุคแรก เป็นการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยหรือบ้านเรือนที่เน้นการพัฒนาอาคารให้มั่นคงโดยใช้ไม้ อิฐ หิน ดิน และวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ราคางานโครงสร้างผนัง ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1.ราคาค่าวัสดุที่ใช้จริงซึ่งพิจารณาจากแบบโครงสร้างของบ้านแต่ละรูปแบบ และขั้นตอนการก่อสร้างดังที่ได้กล่าวในบทที่ 2 จะได้ปริมาณวัสดุที่ใช้ (BOQ) ดังแสดงในสมการที่ 3.1 ราคาจ้างแรงงาน (โดยสมมติฐานให้คนงานมีทักษะ

การทำงานเหมือนกันและได้ค่าแรงเท่ากันคือ 300 บาท/คน/วัน และมี ระยะเวลาการทำงานเท่ากัน 8 ชั่วโมงต่อวัน) และ 3.ราคาเครื่องจักร (โดยคิด ระยะเวลาการทำงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน โดยที่รถเครนคิดราคา 5,500 บาทต่อวัน และรถขนส่งคิดราคา 3,500 บาทต่อวัน) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณวัสดุที่ใช้จริงในการก่อสร้างบ้านพักอาศัยด้วยวิธีการใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปและหล่อในที่ จากโครงการก่อสร้างบ้านในแต่ละแบบจำนวน 1 บล็อก พร้อมทั้งทำข้อมูลการเปรียบเทียบปริมาณวัสดุที่ได้ปริมาณตามแบบก่อสร้าง ทั้งนี้ได้ใช้ราคาต่อหน่วยเดียวกัน รายละเอียดการเก็บข้อมูลมีดังนี้ [8]

- 1.เก็บข้อมูลปริมาณวัสดุงานโครงสร้างผนังจากแบบที่ใช้ในการก่อสร้าง
- 2.เก็บข้อมูลวัสดุงานโครงสร้างผนังจากการใช้งานจริง จากค่าเฉลี่ยการเก็บข้อมูล 5 ตัวอย่าง
- 3.เก็บข้อมูลแรงงาน (หน่วยเป็น ค่าแรง/คน/วัน), เครื่องจักร (หน่วยเป็น เหมာการทำงาน/วัน), และ ระยะเวลาการทำงานทั้งหมด/ต่อหลัง
- 4.เปรียบเทียบความแตกต่างของราคาวัสดุงานโครงสร้างผนังที่ได้จากแบบก่อสร้างกับปริมาณที่ใช้จากหน้างาน
- 5.เปรียบเทียบราคางานโครงสร้างผนังต่อตารางเมตร ของระบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและชนิดใช้ชิ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูป
- 6.เปรียบเทียบระยะเวลาการทำงาน ของระบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและชนิดใช้ชิ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูป
- 7.เปรียบเทียบจุดคุ้มทุนจากการรวมค่าแบบเหล็กที่ใช้ในการหล่อแบบระหว่างวิธีการหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูป [9]

ข้อดี

สามารถก่อสร้างได้รวดเร็ว เนื่องจากระบบเหล็กแบบออกแบบให้สามารถตั้งและถอดได้ง่าย การก่อสร้างสามารถดำเนินการโดยผู้รับเหมาอาคารที่มีความชำนาญ โดยเฉพาะ ซึ่งต้องมีการเตรียมระบบเหล็กแบบผนัง

อาคารมีความแข็งแรง และสามารถต้านทานแรงแผ่นดินไหวได้ดี รั่วซึมน้อย แต่ผนังไม่เนียน

ข้อเสีย

รูปแบบของห้องในแต่ละชั้นต้องมีลักษณะที่เหมือนกัน เนื่องจากใช้นั่งเป็นโครงสร้างรับน้ำหนัก ไม่สามารถเจาะทะลุผนังต่อเนื่องระหว่างห้องภายหลังได้ (ยกเว้นมีการเตรียมการไว้ก่อน) ต้องก่อสร้างอาคารครั้งละมาก ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายเรื่องเหล็กแบบ และการจัดทำ Shop Drawing ค่าระบบเหล็กแบบค่อนข้างแพง และต้องใช้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น การเริ่มต้นต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง [10]

การก่อสร้างโครงการบ้านแบบทาวน์เฮ้าส์ ด้วยระบบ Tunnel Form ระบบนี้มักนิยมใช้กับการก่อสร้างทาวน์เฮ้าส์เป็นหลัก โดยเมื่อเทียบกับระบบ Precast แบบ Tunnel Form มีข้อได้เปรียบ คือ ปัญหา รั่วซึมน้อย เนื่องจากเป็นระบบโครงสร้างที่เทคอนกรีตผนังรับน้ำหนักและพื้นพร้อมกันอย่างต่อเนื่องโดยใช้แบบเหล็กรอยต่อระหว่างชิ้นส่วนจึงน้อยกว่าระบบ Precast ลดโอกาสที่จะเกิดน้ำรั่วซึมตามรอยต่อ เพราะการเข้ามุมของผนังก็เชื่อมต่อเป็นเนื้อเดียว จะมีก็เพียงรอยต่อหลักๆ ระหว่างห้องต่อห้องเท่านั้น ขณะที่ในแง่ของแข็งแรง และความรวดเร็วก็เป็นจุดเด่นอย่างไรก็ตาม จุดอ่อนของระบบนี้คือ ความเรียบเนียนของผนังที่ไม่อาจสู้กับ Precast ที่เป็นชิ้นส่วนสำเร็จจากโรงงานซึ่งผลิตด้วยเครื่องจักรและควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ฉะนั้น จึงต้องฉาบแต่งผนังอีกครั้ง การทุบเพื่อต่อเติมก็ยังเป็นจุดอ่อน รวมถึงแบบบ้านก็ต้องใช้ซ้ำ และเป็นแบบที่ไม่ค่อยมีรายละเอียดของงานดีไซน์เช่นกัน ในแง่ความเร็วระบบนี้อาจดีด้อยกว่า เนื่องจากงานส่วน [11]

4. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วนคือ

1.เปรียบเทียบความแตกต่างของราคาวัสดุที่ได้จากแบบก่อสร้างและราคาวัสดุที่ใช้จริงในงานก่อสร้าง

2.เปรียบเทียบราคาต่อตารางเมตร ของระบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและระบบก่อสร้างที่ใช้ชิ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูป 3.เปรียบเทียบระยะเวลาการทำงาน ของระบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จและระบบก่อสร้างที่ใช้ชิ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูปและ

4. เปรียบเทียบจุดคุ้มทุนจากการรวมค่าแบบเหล็กที่ใช้ในการหล่อแบบระหว่างวิธีการหล่อในที่และวิธีการใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูปการศึกษาทำการรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ถอดปริมาณจากแบบก่อสร้าง และส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลจากการทำงานจริงที่หน้างานโดยได้จัดทำแบบฟอร์ม ออกเป็น 2 ส่วน แบบฟอร์มส่วนที่ 1 เก็บข้อมูลตามใบเบิกจากโฟร์แมนที่รับผิดชอบ แบบฟอร์มส่วนที่ 2 จัดเก็บข้อมูลโดยโฟร์แมนที่รับผิดชอบในส่วน ของงานประกอบผนัง และให้วิศวกรโครงการเป็นผู้บันทึกข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะ

1. ราคาวัสดุ

ปริมาณวัสดุจากแบบก่อสร้างของบ้านพักอาศัยในแต่ละแบบ

ลำดับ	รูปแบบบ้าน	วิธีก่อสร้าง	ราคาวัสดุตามแบบ
1	TypeA (145ตร.ม.)	หล่อในที่	61,243.84 บาท
2	TypeA (145ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูป	71,596.20 บาท
3	TypeB (200ตร.ม.)	หล่อในที่	81,129.32 บาท
4	TypeB (200ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูป	100,847.18 บาท

2. ราคาค่าแรงก่อสร้าง

ค่าแรงที่ใช้ในการก่อสร้าง เฉลี่ย 1 บล็อก 7 หลัง จากการก่อสร้างจริง ทั้งนี้ระยะเวลาที่ใช้ในการก่อสร้างจริง

ลำดับ	รูปแบบบ้าน	วิธีก่อสร้าง	ราคาค่าแรงงาน เฉลี่ย 5 ตัวอย่าง (บาท)
1	TypeA (145ตร.ม.)	หล่อในที่	5,700 บาท
2	TypeA (145ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วน สำเร็จรูป	8,100 บาท
3	TypeB (200ตร.ม.)	หล่อในที่	7,800 บาท
4	TypeB (200ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วน สำเร็จรูป	9,600 บาท

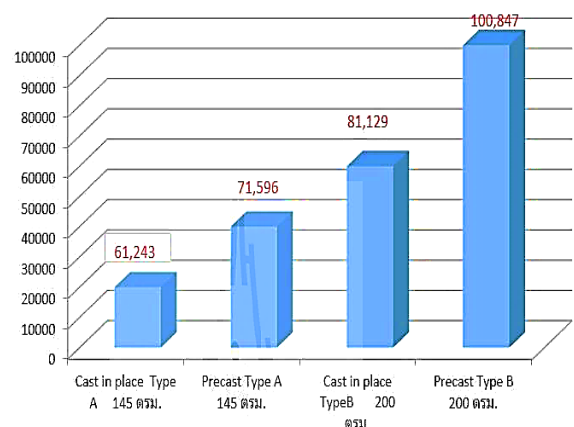
ลำดับ	รูปแบบบ้าน	วิธีก่อสร้าง	ราคางาน โครงสร้างผนัง เฉลี่ย 5 ตัวอย่าง (บาท)
1	TypeA (145ตร.ม.)	หล่อในที่	87,843.88 บาท
2	TypeA (145ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วน สำเร็จรูป	116,396.20 บาท
3	TypeB (200ตร.ม.)	หล่อในที่	117,529.32 บาท
4	TypeB (200ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วน สำเร็จรูป	152,647.18 บาท

3. ค่าใช้จ่ายเครื่องจักรค่าใช้จ่ายส่วนของเครื่องจักร ที่ใช้ในการก่อสร้างจริงเฉลี่ย 1 บล็อก 7 หลัง

ลำดับ	รูปแบบบ้าน	วิธีก่อสร้าง	ค่าเช่าเครื่องจักร เฉลี่ย 5 ตัวอย่าง (บาท)
1	TypeA (145ตร.ม.)	หล่อในที่	20,900 บาท
2	TypeA (145ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วน สำเร็จรูป	36,700 บาท
3	TypeB (200ตร.ม.)	หล่อในที่	28,600 บาท
4	TypeB (200ตร.ม.)	ใช้ชิ้นส่วน สำเร็จรูป	42,200 บาท

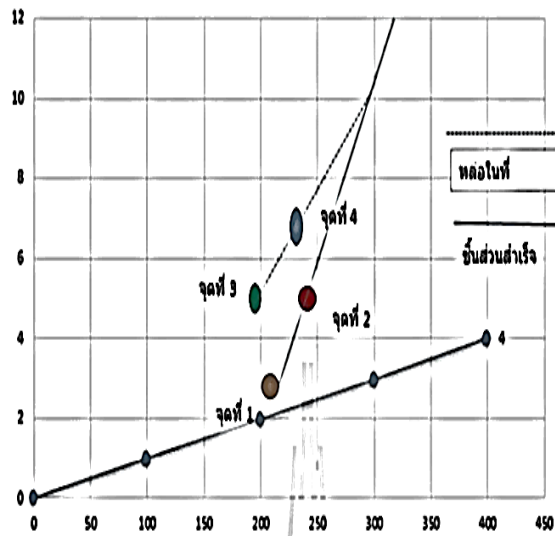
4. ค่าใช้จ่ายรวมราคาค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดจากทั้ง 3 ส่วนที่ได้กล่าวข้างต้นจากการก่อสร้างจริงเฉลี่ย 5 หลัง แสดงในตารางที่ 4.1 เมื่อนำค่าที่ได้มาหารด้วยพื้นที่ใช้ สอยจะได้ราคาค่าก่อสร้างส่วนโครงสร้างผนัง

เปรียบเทียบราคาวัสดุงานโครงสร้างผนังที่ได้จากแบบ
กับที่ใช้จริงจากหน้างานการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จาก
แบบก่อสร้าง กับการก่อสร้างจริงแสดงดังรูปที่ 4.1จะ
เห็นว่าปริมาณงานที่ประมาณจากแบบก่อสร้างและ
ปริมาณงานจริงจากการก่อสร้างมีความใกล้เคียงกัน
มากสำหรับทั้งการก่อสร้างด้วยระบบหล่อในที่และใช้
ชิ้นส่วนสำเร็จรูป โดยบ้านที่มีพื้นที่ใช้สอย 145 ตร.ม.มี
ความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 4.52 และ 1.54 ตามลำดับ
บ้านที่มีพื้นที่ใช้สอยที่ใหญ่ 35 ขึ้นขนาด 200 ตร.ม. มี
ความแตกต่างลดลง คือร้อยละ 1.07 และ 1.00
ตามลำดับ โดยที่ปริมาณที่ใช้ในการก่อสร้างจริงจะ
มากกว่าปริมาณที่คิดจากแบบในทุกกรณี

รูปที่ 4.1 ความแตกต่างระหว่างราคาวัสดุจากแบบกับใช้จริง

เปรียบเทียบระยะเวลาการทำงานต่อขนาดพื้นที่ใช้สอยที่ ทำการก่อสร้าง

จุดที่ 1 แสดงระยะเวลาการทำงานที่ 3.8 วันต่อพื้นที่ใช้สอย 145 ตร.ม. ของวิธีการก่อสร้างแบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จ

จุดที่ 2 แสดงระยะเวลาการทำงานที่ 5.2 วันต่อ พื้นที่ใช้สอย 145 ตร.ม. ของวิธีการก่อสร้างแบบหล่อในที่ชนิดใช้แบบหล่อสำเร็จ

จุดที่ 3 แสดงระยะเวลาการทำงานที่ 5.4 วัน ต่อพื้นที่ใช้สอย 200 ตร.ม. ของวิธีการก่อสร้างแบบใช้ชิ้นส่วนสำเร็จรูป

จุดที่ 4 แสดงระยะเวลาการทำงานที่ 6.4 วัน ต่อพื้นที่ใช้สอย 200 ตร.ม. ของวิธีการก่อสร้างแบบใช้ชิ้นส่วน

6. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา อย่างสูงที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ จนจบบทความฉบับนี้สำเร็จล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ในสำนักงานที่ให้บริการบริหารจัดการงานก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า ในการสัมภาษณ์ให้ข้อคิดเห็น รวมถึงความรู้ต่างๆ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านของสำนักงานที่ทำการติดต่อ เพื่อทำการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติผู้ให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือ

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ชูเกียรติ นิมนานิตย์. (2548). การควบคุมงานก่อสร้างในระบบอุตสาหกรรม. เอกสารประกอบการอบรมโครงการ บ้านเอื้ออาทร, การเคหะแห่งชาติ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- [2] จุติ ไกร่ควร. (2551). การศึกษาและเปรียบเทียบราคาก่อสร้างบ้านพักอาศัยชั้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูประบบเสา-คานากับคอนกรีตหล่อในที่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- [3] ณัฐนนท์ รัตนไชย. (2548). การศึกษาการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยระบบชั้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูปแบบผนังรับน้ำหนัก วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- [4] นพพร โทณะวณิก. (2546). การจัดการโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคนิคก่อสร้าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักอำนวยการกลุ่มออกแบบและก่อสร้าง. ความหมาย และการประมาณราคาก่อสร้างโดยทั่วไป. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://design.obec.go.th/mdprice.html>.
- [5] หลักชัย กลั่นสุวรรณ. (2547). ระบบผลิตภัณฑ์โครงสร้างคอนกรีตสำเร็จรูป. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บริษัท เอ็นส์ แอนด์ โฮม พรินคิปส์ คอนกรีตจำกัด
- [6] ยุทธนา ทับทิมทอง. (2557). คู่มือการคำนวณและออกแบบอาคารวิธีระบบชั้นส่วนประกอบสำเร็จรูป. หน้า 1-9 กรุงเทพมหานคร

- [7] นพพร โทณะวณิก. (2546). การจัดการโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคนิคก่อสร้าง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักอำนวยการกลุ่มออกแบบและก่อสร้าง. ความหมายและการประมาณราคาค่าก่อสร้างโดยทั่วไป. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://design.obec.go.th/mdprice.html>.
- [8] มั่น ศรีเรืองทอง. (2537). เทคโนโลยีสมัยใหม่ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง. การเคหะแห่งชาติ, หน้า 23-29, กรุงเทพฯ
- [9] มামী โตบาร์มิกุล. (2540). การศึกษาระบบการก่อสร้างอาคารระบบสำเร็จรูปในกรุงเทพและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- [10] พิศพันธ์ ชาญวสินนท์. (2550). แผนการติดตั้งชิ้นส่วนในการก่อสร้างบ้านพักอาศัยระบบชิ้นส่วนสำเร็จรูป. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- [11] ธนิต ธงทอง. (2550). ทักษะของแรงงานสำหรับงานก่อสร้างระบบชิ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูป. ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนบทความ

ฉัตรชัย พิมพ์าลัย นักศึกษาปริญญาโท
หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา บริหารงานวิศวกรรมการก่อสร้าง
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สถานที่ทำงาน บริษัท ยงคอนกรีต จำกัด (มหาชน)
ตำแหน่ง ผู้จัดการสายงานผลิตภัณฑ์คอนกรีตสำเร็จรูป
456 หมู่ 2 ตางภาษี อ.บางเลน นครปฐม โทรศัพท์ :
062-801-0423 Email : S6445810004@sau.ac.th

บุญชัย เชิญเกียรติประดับ
อาจารย์ประจำหลักสูตร
วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา บริหารงานวิศวกรรม
การก่อสร้าง
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

191 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม
กรุงเทพมหานคร 10160

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์และแนวทางการ
พัฒนาโฮมสเตย์ กรณีศึกษา : บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ จังหวัดนครปฐม

The study of factors affecting the management of homestay persistence and
homestay development guidelines

Case Study : Baan Suan Bang Toei Homestay Nakhon Pathom Province

สุมนา สุขพันธ์^{1*}, สมนึก แสงเขียว², จรรยาภรณ์ สิทธิกรณ³ และ ศิริมา ดันดิธ ราชภูมิ⁴

¹สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

²สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร 10160

³แผนกทุนการศึกษา ศูนย์ประชาสัมพันธ์และรับสมัครนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร 10160

⁴สาขาวิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง

* Email: sumanas@sau.ac.th, 081-841-3089

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์และแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ กรณีศึกษา : บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์ และเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาโฮมสเตย์ เป็นวิจัยเชิงสำรวจและบูรณาการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้สถิติใช้ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย รวมถึงการสัมภาษณ์ในเชิงลึกเป็นหลัก ประชากร ได้แก่ เจ้าของโฮมสเตย์ ผู้ดูแลโฮมสเตย์ และผู้เข้าพักหรือใช้บริการของโฮมสเตย์ ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์ จะมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการ และ 3) ด้านคุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจ จากผลงานวิจัยพบว่าด้านการบริหารจัดการ เจ้าของโฮมสเตย์ใช้แนวทางประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อออนไลน์ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้าพักและใช้งานของโฮมสเตย์ สำหรับด้านคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจการเข้าใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ สิ่งสัมผัสได้ เป็นการตกแต่งพื้นที่โดยรอบของโฮมสเตย์มีความสวยงาม เข้ากับสถานที่ ความเชื่อถือได้ในส่วนของพนักงานมีความรู้และทักษะในการให้บริการ ความมั่นใจกับความปลอดภัยในระหว่างเข้าพัก แต่เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจโดยรวมของการเข้าพักและความพึงพอใจโดยรวมเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เข้าพักคาดหวัง กลับมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

คำหลัก: การบริหารจัดการ, ความคงอยู่, โฮมสเตย์

Abstract

Research on The study of factors affecting the management of homestay persistence and homestay development guidelines, a case study: Baan Suan Bang Toei Homestay Nakhon Pathom Province. The objectives were to study factors affecting the management of homestay persistence and to determine guidelines for management and development of homestays. It is an exploratory and integrated research, using quantitative research methods and qualitative research methods. The statistics used were frequency, percentage, and average, including in-depth interviews. Population included homestay owners. Homestay caretaker and guests or use the services of the homestay. In order to study the factors affecting the management of homestay persistence. There are 3 components, namely 1) management aspect, 2) service satisfaction aspect, and 3) service quality that correlates with satisfaction, from the research findings, it was found that management Homestay owners use online public relations. Which makes tourists

interested in staying and using the homestay for service quality and service satisfaction. The average is at the highest level, including things that can be touched. It decorates the surrounding area of the homestay is beautiful, fit the place Reliability on the part of employees with knowledge and skills in providing services. Confidence with safety during your stay but when considering the overall satisfaction of the stay and the overall satisfaction compared to what the guest expected. Instead, the average was at a moderate level.

Keywords: Management, persistence, Homestay

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศโดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งกิจกรรมโฮมสเตย์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจอย่างมาก ในปัจจุบันรัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม หัตถกรรมของท้องถิ่น โดยโฮมสเตย์เป็นรูปแบบที่พักและเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วยกัน การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ (Home stay) คือบ้านของชาวบ้านที่มีห้องหรือพื้นที่พอจะรับแขกผู้มาเยือนได้โดยเจ้าบ้านพอใจยินดีที่จะแบ่งปันให้กับนักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) [1]

สำหรับบ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ จังหวัดนครปฐม เป็นจุดท่องเที่ยวหนึ่งในชุมชนเกาะลัดดีอัมพัน (วัดไร่ขิง) ซึ่งแหล่งที่ตั้งมีความซับซ้อนของการเข้าถึงที่พัก รวมถึงเป็นสถานที่พักในเขตปริมณฑล เป็นเหตุให้ลูกค้าเห็นว่าไม่มีความจำเป็นในการเช่าพักค้างคืน หรือเช่าใช้บริการ สามารถท่องเที่ยวแบบไปกลับได้ในวันเดียว และจากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์แห่งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและหาแนวทางในการพัฒนาโฮมสเตย์ให้ยังคงอยู่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์

2) เพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาโฮมสเตย์

1.3 แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

[1] กล่าวถึงมีการประเมินคุณภาพของการบริการ 5 มิติ ดังนี้

1. การให้ความมั่นใจ (Assurance) ผู้ให้บริการมีความรู้และทักษะในการบริการ (Competence) เป็นมิตรกับลูกค้า (Courtesy) มีความสุภาพ ซื่อสัตย์ และสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าได้ (Credibility) และความมั่นคงปลอดภัย (Security)

2. ความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ความสามารถในการให้บริการในระดับหนึ่งที่ต้องการอย่างถูกต้อง (Accurate Performance) และไว้วางใจได้ (Dependable)

3. สิ่งที่สามารถจับต้องได้ (Tangibles) สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อม เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ

4. การตอบสนองของลูกค้า (Responsiveness) ผู้ให้บริการมีความเต็มใจที่จะบริการในทันที (Promptness) และให้ความช่วยเหลือลูกค้าเป็นอย่างดี (Helpfulness)

5. ความใส่ใจ เข้าอกเข้าใจ (Empathy) สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถติดต่อได้ง่าย (Easy access) ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร (Good communication) และเข้าใจลูกค้า (Customer understanding)

[2] ได้ศึกษาเรื่อง “โฮมสเตย์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในจังหวัดน่าน” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์ในจังหวัดน่าน 2) วิเคราะห์ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์ ในจังหวัดน่าน 3) ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของโฮมสเตย์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ประชาชนที่อยู่ในชุมชน ผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 7 ด้าน ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ให้ความสำคัญกับการจัดการ

ท่องเที่ยวของโฮมสเตย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว 2) ด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านการบริหารจัดการของกลุ่มโฮมสเตย์ตามลำดับ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของโฮมสเตย์ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพของชุมชน การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ฐานกลุ่ม การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่นและการสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร

[3] ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์ของกลุ่มโฮมสเตย์บ้านกาฬี ตำบลกาฬี อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ และเพื่อทราบแนวทาง ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ บ้านกาฬี ตำบลกาฬี อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยได้มีการแบบสอบถามจำนวน 246 คน และจากผลการวิจัยพบว่ามีความพึงพอใจต่อการให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สูงสุดอยู่ที่ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนแนวทางและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ คือ ชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับ และควรเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย เหมาะกับทุกเพศทุกวัย พัฒนาด้านการนำเที่ยวและความรู้เรื่องการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาโฮมสเตย์ให้มีความสะดวก ปลอดภัย และส่งเสริมโฮมสเตย์ให้เข้าสู่มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ตามเกณฑ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

[4] ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวเมืองโบราณ อุทอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์และความต้องการในการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง 2) ประเมินศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง 3) จัดอบรมความรู้ให้กับผู้สนใจจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง 4) จัดทำคู่มือและติดตามการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวเมืองโบราณอุทอง ซึ่งมีการดำเนินงานใน 4 ขั้นตอนของการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า (1) การศึกษาสภาพการณ์ และความต้องการในการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่พิเศษ

เมืองโบราณอุทองอยู่ในระดับมาก (2) ประเมินศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ อยู่ในระดับมาก มีบริบทของพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง อยู่ในระดับมาก (3) การนำไปใช้โดยการอบรมมีคะแนนก่อนการอบรมและหลังการอบรมเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาคุณงาม มอบไปงานการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ผลการพัฒนาโฮมสเตย์ต้นแบบ 2 แห่งและจัดทำคู่มือการจัดการและท่องเที่ยวโฮมสเตย์ (4) ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายต่อโครงการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์อยู่ในระดับมากและถอดบทเรียนผลที่เกิดขึ้นมีความสำเร็จ จากผลการดำเนินการพัฒนาโฮมสเตย์ต้นแบบ ปัจจัยนำสู่ความสำเร็จจากผู้นำและความร่วมมือของสมาชิก และเกิดการพัฒนาโฮมสเตย์ต้นแบบ และบทเรียนในด้านข้อจำกัดของสถานที่พัก ทุนการจัดตั้ง และการดำเนินงานให้บริการ เนื่องจากมีอาชีพส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม

[5] ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ ในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เลือกพักโฮมสเตย์ในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโฮมสเตย์ในประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนโฮมสเตย์ 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้การท่องเที่ยว โฮมสเตย์ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน มีการสอบถามจากนักท่องเที่ยวและชุมชน ผลการศึกษาพบว่า 1) การมาเที่ยวส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวมากับกลุ่มเพื่อนซึ่งเกินร้อยละ 50 โดยมาเป็นกลุ่มรถบัสหรือมาเป็นคณะ วัตถุประสงค์การมาโฮมสเตย์ส่วนใหญ่มาเพื่อหาข้อมูลทาวนิจัยและเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว มี 9 ปัจจัย 3) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนโฮมสเตย์ มี 4 ปัจจัย 4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวโฮมสเตย์ พบว่า ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเท่าที่ควร และ 5) ปัจจัยที่ทำให้การท่องเที่ยวโฮมสเตย์ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องตระหนักถึงหลายภาคส่วน

[6] ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการโฮมสเตย์แบบองค์รวมให้มีความยั่งยืน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตลาดนำอัมพวา อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการบริหารจัดการโฮมสเตย์แบบองค์รวมให้มีความยั่งยืน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตลาดนำ อัมพวา อาเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (2) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง

ยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวา อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (3) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล กับการบริหารจัดการโฮมสเตย์แบบองค์รวมให้มีความยั่งยืน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตลาดน้ำอัมพวา อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรภาครัฐและผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และผลการศึกษาพบว่า (1) ในภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน (2) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่าในภาพรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน (3) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผลกับการบริหารจัดการโฮมสเตย์แบบองค์รวมให้มีความยั่งยืน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตลาดน้ำ อัมพวา อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในด้านการเข้าใจการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผลกับการบริหารจัดการโฮมสเตย์แบบองค์รวมให้มีความยั่งยืน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตลาดน้ำ อัมพวา อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อย่างมีนัยส ทัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. วิธีการดำเนินงานวิจัย

2.1 วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและแบบบูรณาการ (Integrated Research) โดยจะใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ในเชิงลึกเป็นหลัก (In-depth Interviews) ทั้งในส่วนของผู้เจ้าของโฮมสเตย์ ผู้ดูแลโฮมสเตย์ และผู้เข้าพักหรือใช้บริการของโฮมสเตย์ ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์ จะมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการ และ 3) ด้านคุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจ

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ในพื้นที่ของบ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ ณ ชุมชนเกาะ ลัดอีแทน (วัดไร่ขิง) จังหวัดนครปฐม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจะได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าของโฮมสเตย์ ผู้ดูแลโฮมสเตย์ และผู้เข้าพักหรือใช้บริการของโฮมสเตย์ จ นวน 20 ชุด

2.3 ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้ทั้งวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

2.3.1 กลุ่มเป้าหมาย เจ้าของโฮมสเตย์ ผู้ดูแลโฮมสเตย์ และผู้เข้าพักหรือใช้บริการของโฮมสเตย์

2.3.2 การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามแบบออนไลน์ด้วย Google Form และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก

2.3.3 ตัวแปรที่ศึกษาใช้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการ และ 3) ด้านคุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจ

2.4 สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนาแบบสอบถามแบบออนไลน์ด้วย Google Form ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 20 ชุด และใช้โปรแกรมส ธิรูปทางสถิติ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จะใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) โดยใช้ระดับความคิดเห็น (Rating Scale) มีการกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถาม จากนั้นนาคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นมาแปลความหมาย โดยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ประมาณค่า ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert - type Scale) ใช้สเกล 5 ระดับดังนี้

เกณฑ์การแปลความ	
เกณฑ์ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้ว สนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 โดยการนำแบบสอบถามแบบออนไลน์ด้วย Google Form ที่สอบถามผู้เข้าพักหรือใช้บริการ ซึ่งมี ข้อ กัดในเรื่องของจ นวนผู้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจาก จานวนมาจากปริมาณของผู้เข้าพัก โดยผู้วิจัยได้มีการ กำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์นำเสนอใน รูปของตารางและบรรยายประกอบ โดยมีผู้ตอบ แบบสอบถามจนวนทั้งสิ้น 20 ชุด และใช้โปรแกรม ส ธิวิธีทางสถิติ ดังนี้

ในการตอบแบบสอบถาม ส่วนของปัจจัยพื้นฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนที่เท่ากัน ผู้ตอบส่วนใหญ่มี อายุอยู่ในระหว่าง 21 – 40 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรีถึงปริญญาตรี เป็นสัญชาติไทย มีสถานภาพ โสด อาชีพนักเรียน/นักศึกษา/พนักงานบริษัทและ ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ เท่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท และการเดินทางเข้าพักจะใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นส่วน ใหญ่ เมื่อพิจารณาประเด็นส ัญจากผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษาแล้ว มีความสอดคล้อง กับปัจจัยในด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และ รายได้ แต่จะมีความขัดแย้งในด้านการเดินทางเข้าพักที่ ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว ซึ่งผู้วิจัยได้ดูในรายละเอียดมี นักเรียน/นักศึกษาที่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเพียง 6 คนเท่านั้น และจากระดับการศึกษาก็สามารถใช้รถยนต์ส่วนตัวได้

ตารางที่ 1 แสดงเกี่ยวกับคุณภาพการบริการที่มีความ สัมพันธ์กับความพึงพอใจ

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.
สิ่งที่สัมผัสได้ (Tangibles) ค่าเฉลี่ยรวม 3.99		
-สถานที่ตั้งของ "บ้านสวนบางเตย โฮมสเตย์" มีความสะดวกสบายใน การเดินทาง	4.00	0.65

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.
-การตกแต่งพื้นที่โดยรอบของ "บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์" มี ความสวยงาม เข้ากับสถานที่	4.10	0.64
-ห้องพักมีการตกแต่งด้วย เฟอร์นิเจอร์ที่สวยงาม พร้อมสิ่ง อ นวยความสะดวก	3.95	0.69
-ห้องพักสะอาด มีการจัดสัดส่วน ที่เหมาะสมแก่การใช้งาน	3.95	0.69
-อุปกรณ์ภายในห้องพัก มีอุปกรณ์ ครบครัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผ้าขนหนู เป็นต้น	4.05	0.60
-มีที่จอดรถเพียงพอกับจ นวน ลูกค้าที่เข้าพัก	4.00	0.73
-การแต่งกายของพนักงานมีความ สุภาพเรียบร้อย	3.85	0.67
ความเชื่อถือได้ (Reliability) ค่าเฉลี่ยรวม 4.05		
-โรงแรมมีความรวดเร็วถูกต้องใน การ Check in/out	3.90	0.64
-พนักงานมีความรู้และทักษะใน การให้บริการ	4.20	0.62
ความมั่นใจ (Responsiveness) ค่าเฉลี่ยรวม 4.10		
-มั่นใจความปลอดภัยในระหว่าง การเข้าพักที่ "บ้านสวนบางเตย โฮมสเตย์"	4.10	0.64
-ท่านมีความมั่นใจในทักษะความรู้ ความสามารถของพนักงานว่า สามารถให้บริการได้เป็นอย่างดี	4.10	0.64
ความเอาใจใส่ (Empathy) ค่าเฉลี่ยรวม 4.05		
-พนักงานมีความใส่ใจต่อความ ต้องการลูกค้า	4.05	0.51
-พนักงานสามารถรับรู้ความ ต้องการของลูกค้าที่มีความ แตกต่างกันได้ดี	4.05	0.69

จากตารางที่ 1 แสดงถึงคุณภาพการบริการที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้เข้าพัก ซึ่งสามารถเชื่อมโยงได้กับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในส่วนของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์ จะเห็นได้ว่าคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจระดับมาก ในทุกด้าน โดยมีความมั่นใจในความปลอดภัยระหว่างการเข้าพักและความมั่นใจในทักษะความรู้ความสามารถของพนักงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดจะเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ ประเด็นการแต่งกายของพนักงานโดยสุภาพเรียบร้อย ค่าเฉลี่ย 3.85

ตารางที่ 2 แสดงเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ที่เข้าพัก
"บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์"

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.
-ความพึงพอใจโดยรวมของการเข้าพักที่ "บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์"	2.75	1.16
ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.
-ความพึงพอใจโดยรวมของท่านโดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่ท่านคาดหวังไว้	2.65	1.09
ค่าเฉลี่ยรวม	2.70	1.13

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าความพึงพอใจของผู้ที่เข้าพัก "บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์" อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมของทั้งสองประเด็น 2.70 มากเป็นส่วนใหญ่ในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 โดยความพึงพอใจโดยรวมของการเข้าพักที่ "บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์" จะสูงกว่าความพึงพอใจโดยรวมที่เปรียบเทียบกับสิ่งที่คาดหวังไว้ มีค่าเฉลี่ย 2.75 ต่อ 2.65

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก โดยการทํา In-depth Interview ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ได้เข้าสัมภาษณ์ ได้แก่ เจ้าของโฮมสเตย์ และผู้ดูแลโฮมสเตย์ ได้ผลดังนี้

ในส่วนของผู้เจ้าของโฮมสเตย์ สอบถามในประเด็นเกี่ยวกับ 1) แนวทางการบริหารจัดการพนักงานของบ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ ซึ่งได้รับข้อมูลว่าพนักงานยังมีจำนวนไม่มาก เพราะลูกค้าที่เข้าพักยังมีน้อยอยู่ โดยในช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หากมีลูกค้าเข้าพักจำนวนมาก จะมีการเรียกพนักงานจากร้านอาหารผิงตรงข้าม (ตลาดน้ำดอนหวาย) ที่เจ้าของโฮมสเตย์เป็นเจ้าของอยู่ด้วย เข้ามาช่วยงานเพิ่มเติม และประเด็นที่ 2) การจัดการอย่างไรต่อภาวะวิกฤติที่ไม่มีคนเข้าพักในโฮมสเตย์ และในช่วงของสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 ได้ข้อมูลว่าบางเตยโฮมสเตย์ เป็นที่พักที่เป็นธุรกิจของครอบครัว จะไม่มีต้นทุนในด้านค่าเช่า สำหรับในช่วงโควิด-19 ที่ต้องปิดตามคำสั่งทางการ เจ้าของกับพนักงานก็อยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจโดยพนักงานจะมีเบี้ยเลี้ยงเล็กน้อยเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ นอกจากนี้ได้สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์ ได้รับข้อมูลว่าในช่วงหลังจากโควิด-19 ได้มีหน่วยงานและสถานศึกษาเข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้โฮมสเตย์เป็นที่รู้จักในวงกว้างและมีคนเข้าพัก รวมถึงเข้าเยี่ยมชมสถานที่และใช้บริการ ได้แก่ ห้องสัมมนาที่มีการให้บริการอยู่ด้วย

ในส่วนของผู้พนักงานที่ได้เข้าไปสอบถามมีพนักงานอยู่ 2 คน เป็นพนักงานฝ่ายต้อนรับและพนักงานฝ่ายดูแลความเรียบร้อยของห้องพัก โดยสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุของการที่เข้าทำงานในโฮมสเตย์และยังคงทำงานอยู่ พนักงานคนแรกตอบว่าเพราะเป็นเพื่อนเจ้าของและโฮมสเตย์อยู่ใกล้บ้าน ได้ลาออกมาจากที่โรงแรมแห่งหนึ่งและมาช่วยงานที่โฮมสเตย์แห่งนี้ ส่วนพนักงานอีกคนหนึ่งตอบว่าเป็นการทํางานหาเงินดะรงชีพและมีความสะดวกสบายและสบายใจกับการทํางานที่โฮมสเตย์แห่งนี้ โดยพนักงานทั้งสองคนได้แจ้งว่าไม่ได้ทำงานอยู่ในช่วงที่มีสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 แต่เมื่อทางโฮมสเตย์เปิดทํางานได้แล้ว จึงกลับมาทํางานต่อจนถึงปัจจุบัน

4. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์ และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาโฮมสเตย์

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่จะส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดความคงอยู่ของโฮมสเตย์ ในเบื้องต้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เข้าพัก หรือผู้เข้าใช้บริการ ซึ่งสรุปจากผลงานวิจัยในตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าเฉลี่ย 4.10 ในประเด็น 1) การตกแต่งพื้นที่โดยรอบของโฮมสเตย์ มีความสวยงาม เข้ากับสถานที่ 2) ความมั่นใจในความปลอดภัยระหว่างการเข้าพัก และ 3) ความมั่นใจในทักษะความรู้ความสามารถของพนักงาน ซึ่งจากความพึงพอใจที่กล่าวถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คงอยู่ได้ ในอีกปัจจัยหนึ่งที่ได้จากเจ้าของโฮมสเตย์ ได้แก่ การดูแลพนักงานเป็นอย่างดี และการใช้ช่องทางที่จะแนะนำให้คนภายนอกได้รู้จักกับโฮมสเตย์ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีผลที่ดีมาจากการใช้ช่องทางผ่านออนไลน์ โดยทางบ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ ได้มี Facebook ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จึงท ให้มีการบอกต่อและเข้าใช้บริการ

เมื่อพิจารณาจากผลงานวิจัยนี้ พบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพของการบริการ 5 มิติ [1] คือ 1) การให้ความมั่นใจ (Assurance) 2) ความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) 3) สิ่งที่สามารถจับต้องได้ (Tangibles) 4) การตอบสนองของลูกค้า (Responsiveness) และ 5) ความใส่ใจ เข้าอกเข้าใจ (Empathy) ซึ่งเป็นประเด็นที่งานวิจัยนี้ได้นำมาใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เข้าพักหรือผู้เข้าใช้บริการได้ให้ความคิดเห็น นอกจากนี้มีความสอดคล้องกับ [2] ที่ได้ศึกษาเรื่อง “โฮมสเตย์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดน่าน” โดยมีความสอดคล้องในด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการของกลุ่มโฮม

สเตย์ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และหากพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกของ [2] ได้แก่ 1) ด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว 2) ด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านการบริหารจัดการของกลุ่มโฮมสเตย์ตามลำดับ ด้านการบริหารของบ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ ผู้ประกอบการแห่งนี้ก็ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของโฮมสเตย์ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพของชุมชน การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ผู้นำกลุ่ม การสื่อสารประชาสัมพันธ์การกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่นและการสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร

5. ข้อเสนอแนะของงานวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้พบว่าเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของบ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์มาก และเป็นส่วนที่จะช่วยไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์ให้คงอยู่ ซึ่งผู้วิจัยควรใช้ผลจากงานวิจัยนี้ไปต่อยอดของการทบทวนงานวิจัยในมิติอื่นๆ ให้แก่บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์เพื่อให้เกิดความคงอยู่และยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประเมินเชิงปริมาณด้านความพึงพอใจของผู้เข้าใช้บริการ แต่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามไม่มาก ควรกำหนดรูปแบบการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เหมาะสม เช่น มีช่วงการเก็บข้อมูลมากขึ้น และควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มขึ้นกับทุกผู้เกี่ยวข้อง

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] สุธิดา ตินตะบุระ (2565). การจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่ยั่งยืนของธุรกิจครอบครัวในอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี, งานนิพนธ์การศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [2] กนกรัตน์ ดวงพิกุล และคณะ (2561). โฮมสเตย์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในจังหวัดน่าน, วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ปีที่ 9 (1), มกราคม – มิถุนายน 2561, หน้า 217-234.
- [3] คัมภีร์พรรณ จักรบุตร และคณะ (2561). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์ของกลุ่มโฮมสเตย์บ้านกาฬี ตำบลกาฬี อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [4] พิทักษ์ ศิริวงศ์ และคณะ (2560). การพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวเมืองโบราณอุทอง, วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 10 (2), พฤษภาคม – สิงหาคม 2560, หน้า 2282-2293.
- [5] ภูริธรรม หอมอุดมทรัพย์ และคณะ (2563). ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทย, วารสารสยามวิชาการ, ปีที่ 21 (2), สิงหาคม – ธันวาคม 2563, หน้า 1-16.
- [6] ศรีณย์ สันนันทน์ (2563). การบริหารจัดการโฮมสเตย์แบบองค์รวมให้มีความยั่งยืน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตลาดนักท่องเที่ยว อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ปีที่ 15 (2), กรกฎาคม – ธันวาคม 2563, หน้า 78-94.

ประวัติผู้เขียนบทความ

สมนา สุขพันธ์

หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการ
และอาจารย์ประจำสาขาวิชา
การจัดการ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สมนึก แสงเขียว

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการ
จัดการนวัตกรรมการค้า
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

จรรยาภรณ์ ลิทธิกรณ์

แผนกทุนการศึกษา
ศูนย์ประชาสัมพันธ์และรับ
สมัครนักศึกษา มหาวิทยาลัย
เอเชียอาคเนย์

ศิริมา ตันติธำรงวุฒิ

สาขาวิชา บริหารธุรกิจ
อุตสาหกรรมและโลจิสติกส์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยา
เขตระยอง

Traits and Skills of Leadership in the Covid-19 Era

วราเดช วีระพัฒน์^{1*}, สุภารัตน์ ถมกระจำง² และ นพดล ยอดยิ่ง³

^{1,2,3} Business Administration Southeast Asia University 19/1 Phetkasem Rd., Nongkhaem Bangkok, Thailand 10160

*contact : mr.varadej@gmail.com : , 0816511718

Abstract

Leadership is crucial in organizations to successfully create a culture of collaborative and trustworthy workplace. More than three years after the coronavirus began, the requirement to be a good leader are getting tougher. This paper aims to provide important leadership traits and skills for the COVID-19 era by reviewing 15 articles published during 2020-2023 and indicating leadership traits in which a qualitative approach was employed. We searched Google Scholar, grey research and Scopus database using terms 'leadership', 'governance', 'pandemic/surge' and related terms. The results indicate that there are 8 leadership traits and 6 skills found in the COVID-19 pandemic era. The business organization might recognize these skills and traits as requirement for the good leaders in the transition process toward COVID-19 outbreak era.

Keywords: Leadership, Governance, Pandemic

1. Introduction

For the past three years, business leaders have looked for stable jumping while coping with unpredictable outbreaks, striving to recruit amidst 15- year ongoing talent shortage, updating organization policies to meet worker demand for more flexibility job. Several waves of COVID-19 variants have left business leaders in daunting place-trying to make a confidence and concentrated on workers in the face of continuing uncertainty; however, having no real idea what will occur next. Business leaders have experienced more burnout because they increase the focus on mental health concerns of their workers [1].

In the Era of exponential changes, leaders have faced on Russia- Ukraine war and China does not act now enjoy for America's dominance of the global order. But, The Russian war against Ukraine has

radically changed the geopolitical situation-profound effect for leaders in business world. Many business leaders have decided whether to withdraw business in Russia- a choice that associates with moral, political and economic considerations that some business leaders feel frustrated to weigh [2].

COVID-19 pandemic have led to financial system risks and extended real economy freeze. The effect of COVID-19 on stock market performance has generated stress which trigger many forceful measures from central banks. If the problem of liquidity arises and real problems causes write-down, problems of capital can lead. To control the spread of contagious illnesses, countries adopted stricter social distancing which disrupt capital formation and eventually labor force participation and productivity growth [3].

As stated above, the evidence of potentially dramatic changes in the workplace is everywhere. Business leaders have to change how to interact with their workers so as to improve those interactions. For example, 75% of American employees were experiencing burnout. Employees were experiencing with high levels of anger, stress, worry and sadness. Also, traditional manager-employee relationship can do more suffering than good. Psychological Association revealed that 75% of respondents of a recent American were stressful of their jobs due to their relationship with boss [4].

COVID-19 has fundamentally changed the pace of business. Therefore, business leaders have to cope with urgent demand, business by adapting themselves in order to handle these changes. The purpose of this article is to provide important leadership traits and skills for the COVID-19 era.

2. Research Objective

This paper aims to provide important leadership traits and skills for the COVID-19 era.

3. Methodology

In this study, data were retrieved from three databases: Scopus indexed journals, Google Scholar and Grey research. The data were published from 2020 to 2023. In total, 15 academic journals were extracted keyword search 'leadership', 'governance', 'pandemic/surge' and related term.

4. Literature Review

Traits & Skills

[5] studied leadership during the COVID-19 pandemic: building and sustaining trust in times of uncertainty. Authors recommend that the important of trust is a core fundamental of relationship-oriented leadership frameworks together with

situational leadership. In addition, leaders in the time of uncertainty should look for relevant data and intelligence. Moreover, adaptive and coordinate, responsibility and transparency as well as ethical and value base are important skill for good leadership.

[6] stated moral leadership in a Post-Covid-19 World. The aim of this paper is to reset and rebuild organization, business, societies and industries after Covid-19. Authors recommended that moral people are characteristic demonstrating compassion and respecting for other, valuing and speaking the truth and listening actively. Leaders traits should be moral in today's world.

[7] investigated emergence of a situational leadership in the time of COVID-19. Many several school administrators were accumulated. Research found that new normal leadership enable to be adaptive; however, keeping hard with one 'commitment. Moreover, the result of this study revealed that effective instructional decision-maker is need. Also, the leader should be a good planner, vigilant and initiator.

[8] used qualitative research project in 3 phases between March 2020 and July 2021 which is comprised of 116 Pacific regional participants. The aim of this research was to evaluate leadership and governance in the era of COVID-19 from the frontline clinician and stakeholders in the Pacific region. The study sample consisted of 690 nurses. The results found that rapid adaptability, transparent communication, team-focus, system-thinking and mutual respect between frontline and top-level management are critical importance for leadership.

[9] recommended the continuous improvement of leadership during the COVID-19 outbreak. Authors built the NHS leadership guide which were used in College's leadership programs and 2019 webinars.

The paper suggested that compassionate leadership is best in healthcare. In addition, strong clinical leadership is necessary to improve quality of care in healthcare.

[10] investigated the influences of leader style in the time of COVID-19. Results found that leaders changed toward upwardly pragmatic sense making models and used the pragmatist style of leaders. The pragmatic leadership styles had significant relationship with fewer infections with COVID-19 in the long term. However, charismatic sense making style had relationship with higher infection rate.

[11] studied critical care leadership in the time of the COVID-19 outbreak. Authors are medical doctors at Harvard Medical School. The paper concentrated on the staff and explained what believe are three significant qualities of a leader during times of pandemic. The paper found that a good leader is presence, transparency and empathy. Presence means physical presence. Also; transparency is a duty to be honest with anyone he leads. Finally, empathy defines the feeling one's way into the experience of another.

[12] examined health policy and leadership model during the coronavirus 2019 outbreak. The research clearly identified that exemplar leadership need to be an amalgamation of traits and unified actions which were able to reach a global response effectively. Especially, compassionate, open, and highly communicate leaders promote a sense of purpose which enable to strengthen a unified approach to public health.

[13] assessed personality characteristic of world leaders and the different policy actions to Covid-19 outbreaks. Data was collected from the Oxford COVID-19 government response tracker initiative. Then results of this study found that leaders who were extraversion and openness being faster to

execute travel restrictions and offered financial assistance including providing response harder.

[14] studied entrepreneurial leadership and employees' proactive behavior. Multi-source data were collected from 420 and their leader. The results of this research showed that entrepreneurial leadership first decreased uncertainty impacting on working. In addition, working with uncertainty harmonize in the relationship between entrepreneurial leadership and proactive work behavior.

[15] examined how different personality characteristic impacted on business innovation both directly and indirectly through organization learning. A total of 638 leaders working at tourism companies in Vietnam were collected. The research showed that personality characteristic such as, the need for achievement, core self-evaluation, risk propensity, narcissism influenced, affected on business innovation directly and indirectly.

[16] studied leading with heart in the time of COVID-19 outbreak. The authors of this academic article are both psychologist occupying in the position of leader in university. Authors recommended that empathy, vulnerability, self-awareness and agility are key for leader during the time of COVID-19 pandemic. Moreover, staff and students expected leader to know how to demonstrate quality of empathy and compassion sincerely.

[17] studied leadership approaches for Post-Covid recovery. Authors adopted organization-oriented approaches on order to adapted for recovery from the pandemic. The results of this paper indicated that individual and organizational cooperation, supportive workplace, open communication as well as healthy working atmospheres were significant for

adapting and transforming organization for post-COVID-19 pandemic.

[18] studied reflections on leadership during the time of COVID-19. Author have worked at the Cleveland clinic. Author conclude that leaders should be proactivity which means that anticipate event with contingency. In addition, clarify governance for the crisis is required for good leadership. Moreover, leaders should communicate actively in order to inspire a shared vision. Finally, leaders demonstrating optimism and realistic are key.

5. Results

COVID-19 can lead chances to define brand purpose, make a successful support strategy, get stronger, and clarify what the set of traits that make a good leader. While leaders need to cope with intense demand's employees, the directive leadership style is not suitable for crisis. Instead, leaders should concern a broader, more various of stakeholders. Therefore, leaders should build 'safe spaces' in which stakeholders feel free to express comfortable views, and where solutions always arise. From literature review, Leadership traits and skills include:

1. extraversion and openness
2. compassion and respecting for other
3. optimism and realistic
4. the need for achievement
5. core self-evaluation
6. self-awareness
7. Proactivity
8. Transparency traits

In addition, leaders should have skills following:

1. highly communicate
2. clarify governance for the crisis

3. individual and organizational cooperation
4. supportive workplace
5. open communication
6. healthy working atmospheres

Therefore, 8 essential leadership traits and 6 skills are important for leaders in order to be successful in 2024.

6. In conclusion

COVID-19 outbreak has placed special demands on leaders in the public or private sector. The massive scale of the pandemic and uncertainty create extraordinary challenges for leaders to react. Leaders need to build a strong foundation, learn new methods and improve the skills for effective leadership.

7. Reference

- [1] Harvard Business Publishing, USA (2022). *3 Strategies for leading through difficult time*, USA, <https://hbr.org/2022/05/3-strategies-for-leading-through-difficult-times>, access on 1/3/2023
- [2] Harvard Business Publishing, USA (2022). *As the world Shifts, So Should leaders*, USA, <https://hbr.org/2022/07/as-the-world-shifts-so-should-leaders>, access on 2/3/2023
- [3] Harvard Business Publishing, USA (2020). *Understanding the Economic Shock of Coronavirus*, USA, <https://hbr.org/2020/03/understanding-the-economic-shock-of-coronavirus>, access on 2/3/2023
- [4] THE OHIO STATE UNIVERSITY, USA (2021). *How Leaders need to change for success in a Post-Covid World*, USA,

<https://fisher.osu.edu/blogs/leadreadtoday/how-leaders-need-change-success-a-post-covid-world>, access on 3/3/2023

- [5] Ahern S., Loh, E (2011). Leadership during the COVID-19 pandemic: building and sustaining trust in times of uncertainty. *BMJ Leader*, Vol. 5, pp.266-269.
- [6] Banks, G.C., Fischer, T., Gooty, J., Stock, G. (2020). Ethical leadership; Mapping the terrain for concept Cleanup and a future research agenda. *The Leadership Quarterly*, Vol.32, 101471
- [7] Christopher, D.C., Alvin, V.N. (2020). Emergence of a Situational Leadership during COVID-19 Pandemic called New Normal Leadership. *International Journal of Academic Multidisciplinary Research*, Vol. 4, pp.15-19
- [8] Georgina, P., Mangu, K., Claire E. B., Rob M., Lisa, M.H., Sarah, K., Deepak S., Gerard, O., Penisimani, P., Berlin K., Megan, C. (2022). Lessons from the frontline: Leadership and governance experiences in the COVID-19 pandemic response across the Pacific region. *The Lancet Regional Health - Western Pacific*, Vol. 25, 100518.
- [9] Graham, R.N.J., Woodhead, T. (2021). Leadership for continuous improvement in healthcare during the time of COVID-19. *Clinical Radiology*, Vol. 76, pp. 67-72
- [10] Kelsey, E.M., Matthew, P.C., Jennifer, A.G., Jay, H.H., Adam, D. (2022). Leader sensemaking style in response to crisis: Consequences and insights from the COVID-19 pandemic. *Personality and Individual Differences*, Volume 187, 11406
- [11] Margaret, M.H., Michael N.C. (2022). Critical care leadership during the COVID-19 pandemic. *Journal of Critical Care*, Vol. 67, pp. 186-188
- [12] Maria, N., Catrin S., Ginimol M., Ahmed K., Ahmed A.J., Michelle G. (2020). Health policy and leadership models during the COVID-19 pandemic: A review. *International Journal of Surgery*, Vol. 81, pp. 122-129
- [13] Mike, M., Alessandro, N., Aysegul, E.Y. (2022). Personality traits of world leaders and differential policy response to the COVID-19 pandemic. *Social Science & Medicine*, Volume. 311, 115358
- [14] Muhammad, B.,Shafaq, C., Hina, A., Muhammad, S., Shoaib, A., Khuram, S. Entrepreneurial leadership and Employees' Proactive Behaviour: Fortifying Self Determination Theory. *Journal of open Innovation Technology, Market, and Complexity*, Volume 7, pp. 176
- [15] Ngoc, K.M., Thanh, T.D., Nhu, A.P. (2022). The impact of leadership traits and organizational learning on business innovation. *Journal of Innovation & Knowledge*, Vol. 7, 100204
- [16] Nita, L.M., Tyrone, P. (2021). Leading with hearth: academic leadership during the COVID-19 crisis. *South African Journal of Psychology*, Vol.51, pp.205-214
- [17] Porkodi, S.(2022). Leadership Approaches for Post-Covid Recovery: A Systematic Literature Review. *European Journal of Business and Management Research*, Vol.7
- [18] Stoller J.K. (2020). Reflections on leadership in the time of COVID-19. *BMJ Leader*, Vol. 4, pp. 77-79.

8. Authors' Profiles

Varadej Virapat

SAU Lecturer

Bachelor of Political Science, Thammasat

Master of Applied Finance, University of Newcastle

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน

ตำบลท่าคา อำเภอมักพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

KNOWLEDGE MANAGEMENT, LOCAL WISDOM, COCONUT SUGAR BUSINESS OF THE COMMUNITY THA KHA SUBDISTRICT, AMPHAWA DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

กาญจนา ฝั้วงาม^{1*}, บุญญา ถึงถิ่น² และ อัญญาณี อดทน³

¹ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม หนองแขม หนองค้างพลู กทม. 10160

² สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม หนองแขม หนองค้างพลู กทม. 10160

³ หลักสูตรการจัดการการค้าและการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000

*ติดต่อ: Kanchanokp@sau.ac.th : , เบอร์โทรศัพท์: 0926647531

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน ตำบลท่าคา อำเภอมักพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (2) เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย เกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพปลูกมะพร้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าว เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงอุปนัย ผลการวิจัย พบว่า (1) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวพบว่า (ก) การแสวงหาความรู้ มีการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (ข) การสร้างความรู้ มีการคิดค้นและสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นใหม่อยู่เสมอจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา (ค) การจัดเก็บความรู้ ใช้วิธีการจดจำความรู้ที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ ไม่มีบันทึกไว้ชัดเจน และ (ง) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลานเพื่อยึดเป็นอาชีพต่อไป (2) ด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว พบว่า (ก) การแสวงหาความรู้ ขาดทักษะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และวิธีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ (ข) การสร้างความรู้ ยึดติดกับประสบการณ์และความรู้เดิมๆ ขาดการยอมรับประสบการณ์ และความรู้ใหม่ๆ (ค) การจัดเก็บความรู้ ขาดการเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและสูตรในการทำธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว และ (ง) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ ขาดการแบ่งปันความรู้ในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว และ (3) ด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว พบว่า (ก) การแสวงหาความรู้ ควรค้นคว้าและสร้างความรู้ใหม่ๆเพิ่มเติม เช่นการคิด การศึกษา การทดลอง การค้นคว้า หรือปฏิบัติด้วยตนเอง (ข) การสร้างความรู้ หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมสร้างแหล่งแสวงหาความรู้ที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงได้ง่าย (ค) การจัดเก็บความรู้ เน้นการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร หรือจัดทำคู่มือการ

ประกอบธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว และ (ง) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ เน้นการถ่ายทอดความรู้ให้ลูกหลานได้ซึมซับและภูมิเอาจรตคทางภูมิปัญญาในอาชีพของบรรพบุรุษและทำเป็นอาชีพในอนาคต

คำหลัก: การจัดการความรู้ , ภูมิปัญญาท้องถิ่น , ธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว

Abstract

The objectives of this research were (1) to analyze the process of local knowledge management of coconut sugar business of the community in Tha Kha Sub-district, Amphawa District, Samut Songkhram Province, (2) to identify problems and obstacles in coconut sugar business knowledge management, and (3) to present guidelines for developing the process of knowledge management of local wisdom in coconut sugar business. This research was a case study qualitative research. 10 key informants consisted of coconut farmers, community enterprise groups, community leaders, government officials and consumers of coconut sugar. Data were collected from documents, evidence, and non-participant observation. and in-depth interviews. Data was analyzed by inductive method.

The results of the research revealed that (1) the process of knowledge management of local wisdom in coconut sugar business found that (a) knowledge seeking; There is a quest for knowledge from a variety of sources. (b) Knowledge creation. New knowledge is constantly being invented and created from accumulated experiences. (c) Knowledge storage Use the method of memorizing the knowledge that the ancestors have passed on. not clearly documented; and (d) knowledge transfer and use. knowledge is passed on to their children in order to become a career in the future. Lack of skills that require learning and practice methods until proficiency is achieved. (b) knowledge creation sticking to previous experiences and knowledge lack of acceptance of experience and new knowledge (c) knowledge storage Lack of recordkeeping of information about the steps and recipes in coconut sugar business; and (d) knowledge transfer and utilization. Lack of knowledge sharing in inheriting local wisdom coconut sugar business and (3) in terms of process development for knowledge management process of local wisdom coconut sugar business, it was found that (a) seeking knowledge Should research and create additional new knowledge, such as thinking, studying, experimenting, researching, or practicing on your own. (b) Knowledge creation Government agencies should promote and create diverse sources of knowledge that can be easily accessed. (c) Knowledge storage. Focus on recording information in writing. or preparing a manual for coconut sugar business operation; and (d) knowledge transfer and utilization. Emphasis on transferring knowledge to the descendants to absorb and be proud of the wisdom heritage of the ancestors' occupations and make it a career in the future.

Keywords: Knowledge Management , Local Wisdom , Coconut Sugar Business.

1. บทนำ

ตำบลท่าคา แต่เดิมเรียกว่าตลาดนัดท่าคา ซึ่งทำการค้าขายอยู่ที่ท่านบท่าคา ตำบลท่าคา โดยพ่อค้าแม่ค้าชาวท่าคาและตำบลใกล้เคียงซึ่งอยู่ในอำเภออัมพวาและอำเภอบางคนที่ และบางส่วนจะมาจากทางราชบุรี จะพายเรือนำสินค้าทางการเกษตรมายังท่านบท่าคา และฝั่งอำเภอเมืองก็จะนำสินค้าจำพวกอาหารทะเลมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันบนท่านบท่าคา จึงทำให้มีการเปลี่ยนชื่อเรียกเป็นตลาดน้ำท่าคา ชาวตำบลท่าคามีวิถีชีวิตการค้าขายทางเรือ แต่เดิมจะเป็นการทำอาชีพปลูกสวนยาจัดปลูกหอมกระเทียม ปลูกผักกาดหอม เป็นต้น แต่เนื่องจากเมื่อถึงฤดูน้ำหลากทำให้เกิดน้ำท่วมบ่อยจึงทำให้เปลี่ยนมาเป็นการปลูก มะพร้าวแบบยกร่องแทน ชาวท่าคาที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างธรรมชาติ ดำเนินชีวิตเป็นแบบเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ด้วยเหตุนี้ผู้คนส่วนใหญ่จึงนิยมประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าว โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากบรรพบุรุษ ที่มีการผลิตและแปรรูปน้ำตาลมะพร้าว ซึ่งสามารถนำมาประกอบอาหารได้ทั้งคาวและหวาน มีรสชาติหอม หวาน แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการแข่งขันทางธุรกิจที่สูงขึ้น จึงส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวในปัจจุบันลดน้อยลง และยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการ และไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน

จากปัญหาดังกล่าว การจัดการความรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ประกอบอาชีพธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน โดยเฉพาะกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบอาชีพธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดการพัฒนามีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ลูกหลานและคนในชุมชน เห็นคุณค่าและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นให้คงอยู่คู่วิถีชีวิตของชุมชนตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สืบไป จึงเป็นที่มาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว ด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดการ

ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว และด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม คงอยู่สืบไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เข้าใจกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว และรับรู้ถึงปัญหาของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

[1] การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำน้ำตาลมะพร้าว ของชุมชนตำบลบางกระบือ จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านแสวงหาความรู้ มีการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ด้านสร้างความรู้ มีการคิดค้นและสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นใหม่อยู่เสมอจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา ด้านจัดเก็บข้อมูลใช้วิธีการจดจำความรู้ที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ ไม่มีบันทึกไว้ชัดเจน และด้านถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลานเพื่อยึดเป็นอาชีพต่อไป 2) ด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่ามีกระบวนการผลิตที่

ขับเคลื่อนและอันตราย สภาพอากาศที่แปรปรวนส่งผลให้มะพร้าวมีผลผลิตน้อยและมีโรคระบาด ขาดแคลนแรงงานที่ช่วยสานต่ออาชีพนี้ และ 3) ด้านแนวทางพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำน้ำตาลมะพร้าว พบว่าหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมสร้างแหล่งแสวงหาความรู้ที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงได้ง่ายทุกภาคส่วนควรเข้ามาส่งเสริมให้มีการสร้างองค์ความรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทุกภาคส่วนควรร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลและนำมาขึ้นทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเน้นการถ่ายทอดความรู้ให้ลูกหลานได้ซึมซับและภูมิใจมรดกทางภูมิปัญญาในอาชีพของบรรพบุรุษและทำเป็นอาชีพในอนาคต

- [2] การพัฒนาภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าวแท้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของน้ำตาลมะพร้าวแท้ของจังหวัดสมุทรสงคราม คือต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นและยอดจำหน่ายที่ลดลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นการพัฒนาภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าวแท้สามารถต่อยอดได้ โดยการนำผลการวิจัยนี้ส่งมอบให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตน้ำตาลมะพร้าวแท้ในจังหวัดสมุทรสงครามเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับผู้บริโภค และใช้ผลการวิจัยในการพัฒนาเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าวแท้จังหวัดสมุทรสงคราม
- [3] การประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์มะพร้าวตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์มะพร้าว ตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามขั้นตอนของกระบวนการผลิต ได้แก่ 1) ระยะเวลาการสร้างผลผลิตด้วยการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี และ เป็นทรัพยากรที่มีอยู่หรือ

แสวงหาได้ภายในท้องถิ่น เพื่อให้กระบวนการผลิตสินค้ามีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ 2) ระยะเวลาการสร้างความคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตด้วยการเพิ่มมูลค่าเชิงปริมาณ มูลค่าเชิงคุณภาพ และการเพิ่มโอกาส/ทางเลือกตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3) ระยะเวลาการตลาดในเชิงพาณิชย์ด้วยการทำให้ผลผลิตน่าสนใจตรงกับความต้องการของตลาด และมีภาพลักษณ์ที่ดีในมุมมองของผู้บริโภค ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และการพัฒนาหรือต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมก่อให้เกิดการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ และการสร้างโอกาสหรือเกิดทางเลือกที่หลากหลาย

- [4] ภูมิปัญญาการผลิตน้ำตาลมะพร้าวแท้ ภายใต้บริบทภูมิสังคม โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ ตำบลอัมพวา อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในเครือข่ายของโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ ยังคงมีวิธีการผลิตน้ำตาลมะพร้าวแท้แบบดั้งเดิม โดยมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีในการประดิษฐ์เครื่องจักรช่วยทุ่นแรงในการทำงานทำให้ประหยัดเวลา ในขณะเดียวกันความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆเดินทางเข้ามาอย่างรวดเร็ว ทำให้กรรมวิธีผลิตน้ำตาลมะพร้าวแบบดั้งเดิมที่เคยทำกันมาหลายชั่วอายุคนกำลังจะเปลี่ยนไป เกษตรกรต้องทำงานแข่งกับเวลา ทำให้การเคี่ยวน้ำตาลแบบดั้งเดิมเริ่มเลือนหายไป มีการนำสารฟอกขาว แบะแซและน้ำตาลทรายผสมเข้าไปในน้ำตาลมะพร้าวเพื่อลดเวลาในการเคี่ยว ผลที่ตามมาคือ คุณภาพและคุณค่าทางโภชนาการลดต่ำลง
- [5] ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าวในภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการหรือแนวทางการดำเนินงาน ปัจจัยด้านลักษณะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และปัจจัยด้านการ

สนับสนุนจากผู้นำชุมชน สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามหรือความสำเร็จของผู้ประกอบการ ได้ร้อยละ 53.6 พบว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนสามารถอธิบายหรือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานน้ำตาลมะพร้าวได้ดีที่สุด

- [6] การพัฒนาการผลิตน้ำตาลมะพร้าวในระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สภาวะที่เหมาะสมในการผลิตน้ำตาลมะพร้าวเกี่ยวข้องกับอุณหภูมิพีเอช ชนิดและปริมาณของน้ำตาล โดยการปรับค่าพีเอชของน้ำตาลที่ 5.5-6.0 และควบคุมอุณหภูมิให้คงที่ 95°C เป็นเวลา 90 นาที ทำให้ได้น้ำตาลมะพร้าวที่มีคุณภาพดีโดยเฉพาะในด้านของสีและความหนืด ส่วนชนิดของน้ำตาลเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างน้ำตาลทรายและน้ำตาลกรวด พบว่าการเติมน้ำตาลกรวดให้คุณภาพของน้ำตาลมะพร้าวดีกว่าการเติมน้ำตาลทรายและแบบไม่เติมน้ำตาล โดยให้ความหนืดและปริมาณน้ำตาลอินเวอร์ต อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมทำให้สภาพของน้ำตาลคงตัวได้ดี

- [7] แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวชุมชนบ้านลมทวน จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นการพัฒนาธุรกิจสมัยใหม่โดยศึกษาพฤติกรรมของลูกค้า พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เปิดโรงเรียนสอนทำน้ำตาลมะพร้าวให้กับชุมชนอื่นที่สนใจ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาต่อยอดธุรกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชน และปัญหาที่เกิดจากการประกอบธุรกิจ คือ ธุรกิจมีขนาดเล็กทำให้ไม่สามารถขยายตลาดออกเป็นวงกว้างได้ เพราะมีกำลังการผลิตที่จำกัด ดังนั้นควรมีแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการสร้างกลุ่มธุรกิจใหม่ให้เหมือนธุรกิจต้นแบบ เพื่อสามารถกระจายสินค้าได้อย่างทั่วถึง

- [8] การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำน้ำตาลมะพร้าว ผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าว จังหวัด

สมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า บริบทของชุมชนกับการทำน้ำตาลมะพร้าว พบว่ามีความเหมาะสมต่อการปลูกต้นมะพร้าวแบบยกร่อง และเป็นแหล่งวัตถุดิบชั้นดีที่จะนำทำน้ำตาลมะพร้าว มีแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาทำน้ำตาลมะพร้าวอยู่ 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ผ่านการบอกเล่าด้วยวาจา แนวทางที่ 2 ผ่านการสาธิต แนวทางที่ 3 ผ่านการปฏิบัติจริง และแนวทางที่ 4 ผ่านแหล่งเรียนรู้

5. วิจัยดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว และปัญหาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชน ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ประกอบด้วย เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกมะพร้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้บริโภคน้ำตาลมะพร้าว

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6.1 การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 ชุด ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำน้ำตาลมะพร้าว แบบสัมภาษณ์ด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำน้ำตาลมะพร้าว แบบสัมภาษณ์ด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำน้ำตาลมะพร้าว และแบบสัมภาษณ์ด้านข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

6.2 การสังเกต ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตสภาพแวดล้อมบริบทโดยทั่วไปวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของชุมชน โดย

เฝ้าสังเกตดูสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาวิเคราะห์ ประมวลผล หาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นกับสิ่งอื่นเพื่อใช้สนับสนุนหรือช่วยยืนยันกับข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นของกรอบแนวคิดการวิจัย แล้วนำข้อมูลแต่ละประเด็นมาเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลเกิดความชัดเจนมากขึ้น

7. สรุปผลการศึกษา

1. ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว พบว่า (ก) การแสวงหาความรู้ มีการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยส่วนหนึ่งได้รับความรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาจนทำให้เกิดความชำนาญ และมีการแสวงหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มเติม เช่น Facebook, Youtube หรือห้องเรียนออนไลน์ เป็นต้น (ข) การสร้างความรู้ มีการคิดค้นและสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นใหม่อยู่เสมอจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ทำให้กระบวนการแปรรูปน้ำตาลมะพร้าวมีคุณภาพมากขึ้น เกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวอย่างแท้จริง (ค) การจัดเก็บความรู้ ใช้วิธีการจดจำความรู้ที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ ไม่มีบันทึกไว้ชัดเจน ผู้ประกอบการที่มีความสนใจต้องอาศัยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง หรือศึกษาเพิ่มเติมจากผู้ประกอบอาชีพธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวที่คอยถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ และ (ง) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลานเพื่อยึดเป็นอาชีพหลักในการสร้างรายได้ และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว พบว่า (ก) การ

แสวงหาความรู้ ขาดทักษะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และวิธีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ คนในชุมชนบางกลุ่มที่มีการศึกษาสูงมองว่าเป็นอาชีพที่ลำบาก จึงนิยมประกอบธุรกิจอื่นแทน ทำให้ธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนกำลังจะค่อย ๆ เลือนหายไป (ข) การสร้างความรู้ ยึดติดกับประสบการณ์และความรู้เดิมๆ ขาดการยอมรับประสบการณ์ และความรู้ใหม่ๆ จึงอาจส่งผลให้ไม่สามารถอยู่เหนือคู่แข่งขั้นทางธุรกิจได้ (ค) การจัดเก็บความรู้ ขาดการเก็บบันทึกข้อมูลแบบเป็นทางการเกี่ยวกับขั้นตอนและสูตรเฉพาะในการผลิตและแปรรูปน้ำตาลมะพร้าว อาจทำให้รสชาติหรือคุณภาพของน้ำตาลมะพร้าวไม่ได้มาตรฐาน และ (ง) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ ขาดการแบ่งปันความรู้ในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวบางราย ค่อนข้างหวงวิชา ก็ย่อมส่งผลให้ลูกหลานไม่สามารถสานต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวได้

3. ด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว พบว่า (ก) การแสวงหาความรู้ ควรค้นคว้าและสร้างความรู้ใหม่ๆเพิ่มเติม เช่นการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และความชำนาญ จนนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เพื่อประยุกต์และต่อยอดกับการประกอบธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวได้ในอนาคต (ข) การสร้างความรู้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนด้านการให้วิชา ความรู้ที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงได้ง่าย กับผู้ประกอบการธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว โดยจัดโครงการฝึกอบรมให้ความรู้ มีการสาธิตวิธีการผลิตและแปรรูปน้ำตาลมะพร้าวที่มีความหลากหลาย รวมถึงสอนเทคนิคในการทำการตลาดและการจัดจำหน่าย (ค) การจัดเก็บความรู้ เน้นการบันทึกฐานข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร และควรขึ้นทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ หรือจัดทำคู่มือการประกอบธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว เพื่อให้ลูกหลาน และคนในชุมชนที่สนใจประกอบธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว ได้ใช้

ประโยชน์ในอนาคตสืบไป และ (ง) การถ่ายทอดความรู้ และการใช้ประโยชน์ เน้นการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว ให้ลูกหลานได้ซึมซับและ ภูมิเอาจรตททางภูมิปัญญาในอาชีพของบรรพบุรุษ อีกทั้ง ยังเป็นการรักษาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตำบลท่า คา อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อให้ลูกหลาน ยึดเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้อย่างมั่นคงในอนาคต

8. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนตำบล ท่าคา อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม” นำมาสู่ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุน ในเรื่องของการวางแผนการตลาดและการจัดจำหน่าย ให้กับกลุ่ม เกษตรกรผู้ประกอบการอาชีพปลูกมะพร้าว กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน และผู้นำชุมชน เพราะการวางแผนการตลาดและ การจัดจำหน่ายที่ดีนั้น จะทำให้สามารถเพิ่มปริมาณการ ผลิตได้ตามความต้องการของตลาดและกลุ่มผู้บริโภค อีกทั้งยังสามารถเพิ่มรายได้อีกด้วย และสามารถยกระดับภูมิ ปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนตำบล ท่าคา อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในอนาคตได้อีกด้วย

2. ควรจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนตำบลท่าคา อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม เพราะการมีแหล่งการเรียนรู้ที่ สร้างสรรค์ จะช่วยก่อให้เกิดแรงกระตุ้นและจิตใจให้กลุ่ม นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจ ได้เข้ามาสัมผัสกับบรรยากาศ จริยของวิถีชีวิต และร่วมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจ น้ำตาลมะพร้าวของชุมชนตำบลท่าคา อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม ให้คงอยู่สืบไป และ

3. เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจน้ำตาลมะพร้าวใน ปัจจุบันเริ่มมีการส่งไม้ต่อให้แก่คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการตลาด การจัดจำหน่าย และการ พัฒนาผลิตภัณฑ์สมัยใหม่ จึงเห็นควรให้มีการผลักดันและ สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรผู้ประกอบการอาชีพปลูกมะพร้าว

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้นำชุมชนตำบลท่าคา อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้มีโอกาสเข้ารับการ ฝึกอบรม รวมทั้งศึกษาดูงานด้านการตลาด การจัด จำหน่าย และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากแหล่งการเรียนรู้ อื่น ๆ เพื่อนำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ มาปรับปรุงด้าน ต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจ น้ำตาลมะพร้าวของชุมชนตำบลท่าคา อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อไป

9. รูปภาพ

รูปที่ 1 แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว

รูปที่ 2 แสดงกระบวนการทำน้ำตาลมะพร้าว

รูปที่ 3 แสดงการเก็บกระบอกน้ำตาลมะพร้าว

9. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการธุรกิจ และสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอา ใจใส่เป็นอย่างดี

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] สิทธิศักดิ์ ทองเกร็ด และ ชมภูณัฐ หุ่นนาถ. (2564). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำน้ำตาลมะพร้าว ของชุมชนตำบลบางกระบือ จังหวัดสมุทรสงคราม, *วารสารนวัตกรรมธุรกิจ การจัดการ และสังคมศาสตร์*, ปีที่ 2 (2), พฤษภาคม - สิงหาคม 2564, หน้า 7 - 22.
- [2] ดวงฤทัย ชำรงโชติ , ดวงทิพย์ ไช้แก้ว และ วิภาวัน จุลยา. (2564). การพัฒนาภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าวแท้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม, *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาพุทธศาสตร์*, ปีที่ 6 (11), พฤศจิกายน 2564, หน้า 11 - 13.
- [3] พรณิธิดา เหล่าพวงศักดิ์. (2563). การประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์มะพร้าวตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม, *วารสารเศรษฐศาสตร์ และกลยุทธ์การจัดการ*, ปีที่ 7 (1), มกราคม-มิถุนายน 2563, หน้า 95 - 108.
- [4] วรณภา มีก่า. (2561). ภูมิปัญญาการผลิตน้ำตาลมะพร้าวแท้ ภายใต้บริบทภูมิสังคม โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ ตำบลอัมพวา อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน.
- [5] วรฤทัย หาญโชติพันธ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าวในภาคตะวันตก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาการพัฒนารัฐกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์.
- [6] วริศชนม์ นิลนนท์ และ บุณยกริก สุมะนา. (2559). การพัฒนาการผลิตน้ำตาลมะพร้าวในระดับ

อุตสาหกรรมท้องถิ่น, *วารสารวิจัยร่วมไพพรรณี*, ปีที่ 10 (3), มิถุนายน - กันยายน 2559, หน้า 1 - 6.

- [7] กันยารัตน์ ปันศิริ. (2559). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจน้ำตาลมะพร้าว ชุมชนบ้านลมทวน จังหวัดสมุทรสงคราม, *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 1*, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ , มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี , กระทรวงอุตสาหกรรม , หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา และ สมาคมนักวิจัย
- [8] วีรพงษ์ กำแพงทอง. (2558). การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำน้ำตาลมะพร้าว ผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าว ตำบลท่าคา อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรสงคราม. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน.

11. ประวัติผู้เขียนบทความ

กาญจนา ฝางงาม อาจารย์ประจำ
สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

บุญญา ถึงถิ่น อาจารย์ประจำ
สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ศ.อัญญาณี อดทน อาจารย์ประจำ
หลักสูตรการจัดการการค้าและการ
เป็นผู้ประกอบการ คณะบริหาร
และการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนด ของชุมชนบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

A Knowledge Management Model for Local Wisdom in Palmyra Palm Preservation Processing in Ban Lat Community, Phetchaburi Province

บุญนิสา ถึงถิ่น^{1*}, กาญจนก ฝางงาม² และ เยาวลักษณ์ นาควิเชียร³

¹ สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เขตหนองแขม แขวงหนองค้างพลู กทม. 10160

² สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เขตหนองแขม แขวงหนองค้างพลู กทม. 10160

³ สาขาการตลาดยุคดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เขตหนองแขม แขวงหนองค้างพลู กทม. 10160

*ติดต่อ : Bunyisat@sau.ac.th , 099-0293-205

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนดของชุมชนบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 องค์ประกอบ 1. องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. กระบวนการจัดการความรู้ และ 3. ปัจจัยเงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของชุมชนบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน เกษตรกร และตัวแทนชาวบ้าน เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนดของชุมชนบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี พบว่า (ก) ภูมิปัญญาดั้งเดิม และ (ข) ความรู้ใหม่ที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมกับวิทยาการสมัยใหม่ที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยรูปแบบผลิตภัณฑ์ 4 ชนิด คือ ตาลลอยแก้ว น้ำตาลโตนด รันกรอบลูกตาล และสับลูกตาล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความสามารถของคนในชุมชน และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นจนกลายเป็นองค์ความรู้ประจำท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเลือกสรรการเรียนรู้และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และเป็นวิถีชุมชนที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา 2. กระบวนการจัดการความรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (ก) การกำหนดความรู้โดยผ่านการพิจารณาว่าเป็นความรู้ดั้งเดิมหรือความรู้ใหม่ที่ประยุกต์จากภูมิปัญญาเดิม (ข) การแสวงหาความรู้ ที่มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนและการส่งเสริมจากหน่วยงานภายนอก (ค) การแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการผ่านการพูดคุยและปรึกษาหารือเพื่อการแก้ปัญหาในกระบวนการแปรรูป (ง) การจัดเก็บความรู้ส่วนใหญ่เป็นการจัดเก็บความรู้ในตัวบุคคลไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และ (จ) การถ่ายทอดความรู้ส่วนใหญ่มีลักษณะอย่างไม่เป็นทางการผ่านสมาชิกภายในครัวเรือน 3. เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการจัดการความรู้ที่สำคัญ ได้แก่ (ก) ความรู้ด้านการจัดการความรู้ (ข) วัฒนธรรม/วิถีชุมชน (ค) ผู้นำชุมชน (ง) ทรัพยากรท้องถิ่น และ (จ) โครงสร้างพื้นฐาน

คำหลัก: การจัดการความรู้ , ภูมิปัญญาท้องถิ่น , การแปรรูปตาลโตนด

Abstract

This study aimed to investigate a knowledge management model (KMM) for the local wisdom in terms of 3 elements namely: knowledge body of the local wisdom, knowledge management procedure (KMP), and key factors to the success in Ban Lat Community, Phetchaburi Province. Qualitative research method consisting of in-depth interview, informal talk, documentary study together with evidence collection, community survey, focus group taken among 24 informants comprising community leaders, local scholars, housewife representatives and villager representatives through content analysis was conducted. Findings were as follows: 1) the knowledge body of the local wisdom in bamboo shoot reservation processing in Ban Lat Community, Phetchaburi Province, there are 2 types: (1) traditional and (2) the new knowledge that blend traditional wisdom with modern science that has been promoted by the government. There are about 4 products of bamboo shoots: fermented, boiled, dried and noodlelike suggesting the local wisdom, and the fertility of natural resources of the community which have become the local wisdom of the community through generation-to-generation learning, transferring and doing as folk ways. 2) the KMP is of 5 steps (1) knowledge identifying through consideration whether original or new knowledge, (2) knowledge seeking within the community and as provided by outside agencies, (3) knowledge sharing informally through personal talks and advices to solve problems in preservation processing, (4) knowledge storing mostly personal, any written documents not found, and (5) knowledge transferring informally within household members, and 3) the key factors to the success includes: (1) KM, (2) the culture / folk ways, (3) the community leaders, (4) the natural resources, and (5) the infrastructure.

Keyword: Knowledge Management, Local Wisdom, Palmyra palm Preservation, Phetchaburi Province

1. บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วถ่ายทอดสืบต่อกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับตัว และดำรงชีวิตให้เข้ากับ

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม กับยุคสมัย [1] จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของกลุ่มชนที่สำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่มีการสั่งสม มีการประยุกต์ใช้มายาวนาน หรือความรู้ที่ชุมชนท้องถิ่นรับมาจากภายนอกล้วนแต่เป็นความรู้ที่ผ่านการพิสูจน์มาแล้วว่าเข้ากันได้กับวิถีด้านอื่นๆ

ของชุมชนล้วนแต่เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงชีพ หรือ ประโยชน์ด้านอื่นๆ ในการดำรงชีวิต [2]

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็น กระบวนการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปร่างและรสชาติของ ผลผลิตทางการเกษตรให้มีลักษณะแปลกใหม่แตกต่างไป จากเดิม เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าและคุณภาพ สามารถเก็บไว้ รับประทานได้เป็นระยะเวลานานและใช้ประโยชน์ใน ผลผลิตทางการเกษตร โดยประโยชน์ของการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร มีมากมายหลายประการ ดังนี้ 1) ช่วยเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคใน คราวเรือนเป็นเวลานานโดยไม่เน่าเสีย 2) ทำให้เกิดผล ผลิตพันธุ์ใหม่ๆ ที่มีรูปแบบและรสชาติแตกต่างจากเดิม ช่วยเพิ่มความหลากหลายให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร 3) ช่วยเพิ่มมูลค่าของผลผลิต 4) ช่วยให้บริการสะดวกและ ง่ายขึ้น 5) ผลิตภัณฑ์แปรรูปสามารถนำมาจำหน่ายเพื่อ สร้างรายได้ ให้แก่ตนเองและครอบครัว และ 6) ช่วย ป้องกันปัญหาผลผลิตทางการเกษตรล้นตลาด

ผลผลิตทางการเกษตรและธรรมชาติชนิดหนึ่งที่ นิยมนำมาแปรรูป คือ ตาลโตนด เป็นพืชวงศ์เดียวกับ มะพร้าว และปาล์ม ประโยชน์ของตาลโตนดมีมากมาย สารพัด ทั้งต้น ผล และใบ อีกทั้งยังนิยมนำมาประกอบ อาหาร และทำงานหัตถกรรม อาจมีการใช้ประโยชน์ทาง ยาสมุนไพร และพื้นที่หนึ่งที่ทำตาลโตนดในการจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้คือ ชุมชนบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งถือ ว่าเป็นแหล่งปลูกและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากตาลโตนด

ภูมิปัญญาด้านต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นเกิดจาก สะสมความรู้ ประสบการณ์มาอย่างยาวนาน หรือสะสม ประสบการณ์กระบวนการเรียนรู้ลักษณะต่างๆ นำมา ปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตตนเองและคนใน สังคม [3] สรุปว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่นิยมใช้กัน อยู่ทุกภูมิภาค มีดังต่อไปนี้ 1) มีการบอกเล่า บรรยายด้วย วาจา 2) มีการสาธิต 3) มีการปฏิบัติจริง 4) มีวิธีถ่ายทอด โดยให้เรียนรู้จากสื่อด้วยตนเอง 5) มีวิธีถ่ายทอดโดยจัดใน รูปของแหล่งเรียนรู้ 6) มีวิธีถ่ายทอดโดยใช้การแสดง

พื้นบ้านเป็นสื่อ และ 7) มีวิธีถ่ายทอดภูมิปัญญาโดย บ้านที่องค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์

เพชรบุรีถือว่าเป็นอีกหนึ่งในจังหวัดที่มีต้นตาล มากอันดับต้นของประเทศไทย ตาลโตนดจึงนับเป็นพืช เศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและ ภูมิปัญญาของชุมชนมาแต่ดั้งเดิม อีกทั้งเป็นต้นไม้ เอกลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย ดังตราประจำจังหวัดเพชรบุรี ที่เป็นภาพพระราชวังพระนครคีรี (เขาวัง) และผืนนาข้าว ขนาบด้วยต้นตาลโตนด ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นของ คนเมืองเพชรที่ผูกพันกับตาล แม้ว่าในปัจจุบันต้นตาลจะมีจำนวนน้อยลงกว่าอดีตมาก แต่จังหวัดเพชรบุรีก็ยังคงเป็นเมืองที่มีวิถีแห่งตาลและเป็น ที่รู้จักขึ้นชื่อในเรื่องตาลสืบมาช้านาน ในหลายๆ ชุมชนที่ มีต้นตาล ชาวบ้านยังได้ใช้ประโยชน์จากตาลเพื่อเป็น อาหารและเป็นอาชีพเสริมเลี้ยงครอบครัว เกิด อุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น ธุรกิจขนมหวาน สินค้าของที่ ระลึก และการท่องเที่ยว เป็นต้น [4]

ต้นตาล นับเป็นต้นไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของเพชรบุรี กี่ว่าได้ เพราะเมื่อเดินทางผ่านจังหวัดเพชรบุรีคราใด ภาพ ที่คุ้นเคยก็จะพองนาเขียวขจีที่มีต้นตาลขึ้นอยู่เรียงรายทั้ง ต้นใหญ่ต้นเล็กทั่วบริเวณ 2 ข้างทาง และผลิตผลจากต้น ตาลโดยเฉพาะน้ำตาลโตนดยังเป็นส่วนผสมที่สำคัญใน การทำขนมหวานเมืองเพชร ที่มีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน จนกล่าวได้ว่า “เมื่อนึกถึงเพชรบุรี ต้องนึกถึงต้น ตาล” [5] ปัจจุบันต้นตาลของเมืองเพชรบุรีมีจำนวนลด น้อยลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากต้นตาลนั้นเป็นต้นไม้ที่ สามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ทำให้ชาวบ้านหันมาตัด ต้นตาลขายเพิ่มรายได้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนไม่มีใครคิดที่ จะอนุรักษ์ต้นตาลที่เป็นต้นไม้มือเมืองเพชรบุรีให้คงอยู่ ดั้งเดิม

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปของตาลโตนด

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้และปัจจัยเงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของชุมชนบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้ประโยชน์ ดังนี้ ได้ชุดข้อมูลองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปตาลโตนด ชุมชนบ้านลาด ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการถ่ายทอดและกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนดเพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กลุ่มอาชีพและชุมชนนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการยกระดับองค์ความรู้ชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านลาดต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนด อันนำไปสู่การยกระดับองค์ความรู้ชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ พื้นที่ศึกษาพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีมีต้นตาลและการทำตาลโตนดอยู่ในหลายอำเภอด้วยกัน ผู้วิจัยจึงเลือกอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่ศึกษา โดยเจาะจงเก็บข้อมูลที่ชุมชนบ้านลาด เพราะชุมชนบ้านลาด ถือว่าเป็นชุมชนที่ทำอาชีพตาลอยู่มาก และมีผู้มีความรู้เรื่องตาลโตนด การวิจัยนี้จะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน เกษตรกร และตัวแทนชาวบ้าน และมีการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และในการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงอุปนัย โดยมีเครื่องมือช่วยในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก และปากกา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาต

จากผู้ถูกสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วสำหรับการสังเกตนั้นจะใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ส่วนการทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแบบเจาะจง

5.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย เป็นผู้มีความสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในพื้นที่ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งผู้วิจัยต้องเตรียมความพร้อมสำหรับข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นการแปรรูปของตาลโตนด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน กระบวนการจัดการความรู้ไปสู่ความสำเร็จของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นที่ ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ทำเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำแบบ สัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ตรวจสอบความเหมาะสม ความ ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วจึงนำแบบ สัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูล

6. สรุปผลการศึกษา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนด ของชุมชนบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีวิถีชีวิตที่เป็นเกษตรกรรม เรียบง่ายรักษาความเป็นดั้งเดิมและรักษาประเพณีเก่าแก่ที่ดีงามไว้ ถึงแม้ปัจจุบันจะมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามา แต่ก็ยังไม่ทำให้วิถีชีวิตของชาวชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

จากการสำรวจพื้นที่ชุมชนบ้านลาด พบว่า ในพื้นที่ชุมชนนิยมทำอาชีพเกษตรกรรม ปลูกต้นตาลโตนดกันส่วนมาก อีกทั้งยังมีการแปรรูปของตาลโตนด ที่เกิดจากผลตาล หรือ เปลือกตาล ใบตาล ลำต้นตาล เป็นต้น

5.1 รูปแบบการผลิตภัณฑ์การแปรรูปตาลโตนด ประกอบไปด้วย ตาลลอยแก้ว น้ำตาลโตนด วุ้นกรอบลูกตาล และสับลูกตาล

รูปภาพของผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปของตาลโตนด

5.2 รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปตาลโตนด จากการศึกษา พบว่า กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนด มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดความรู้ ชาวชุมชนจะเป็นผู้กำหนดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนด จากการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคและจำหน่ายเป็นสินค้า สร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน การกำหนดความต้องการที่จะสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าว รวมทั้งเกิดการผลักดันของผู้นำชุมชน และผู้รู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ผ่านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นสำคัญ

2. การแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การแสวงหาความรู้ภายในชุมชน ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ของชาวบ้าน การสอบถามจากผู้รู้ และการดูตัวอย่างผลิตภัณฑ์จากสมาชิกคนอื่นในชุมชน แล้วนำมาทดลองปฏิบัติจริงจนได้เป็นภูมิปัญญาของตนเอง ส่วนการแสวงหาความรู้จากภายนอกชุมชน เป็นการอบรม สัมมนาที่จัดขึ้นโดยการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

3. การแลกเปลี่ยนความรู้ ส่วนใหญ่เป็นลักษณะอย่างไม่เป็นทางการของสมาชิกภายในชุมชน โดยเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซ่อนเร้นตามถนัดของแต่ละคนแล้วนำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม เช่น การทำบุญ งานเทศกาลประเพณี ส่วนการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการพบได้น้อย มากโดยอาจจะมีการนำไปพูดคุยบ้างในการประชุมหมู่บ้าน

4. การจัดเก็บความรู้ ชุมชนบ้านลาดมุ่งเน้นที่การจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะปฏิบัติจนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ที่อาจได้รับการยกย่องให้เป็นผู้รู้ หรือปราชญ์ชาวบ้าน

5. การถ่ายทอดความรู้ เป็นรูปแบบการถ่ายทอดระหว่างบุคคลเป็นหลักโดยเฉพาะการถ่ายทอดภายในครัวเรือน และเป็นการถ่ายทอดผ่านลูกหลานเพศหญิงมากกว่าเพศชายในลักษณะของการปฏิบัติให้ดูการสาธิตอย่างละเอียด แล้วปฏิบัติตามภายใต้ ความรู้จากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ จะเป็นลักษณะการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญมาบรรยาย พร้อมสาธิตให้ลงมือปฏิบัติ

5.3 ปัจจัยเงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ จากการศึกษา พบว่า เงื่อนไขที่ทำให้การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนดของชุมชนบ้านลาด ประสบความสำเร็จ มีเงื่อนไขหลักที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ พบว่า ส่งผลต่อการจัดการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนดโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความรู้และการถ่ายทอดความรู้ เพื่อการสืบสานและการยกระดับองค์ความรู้ชุมชน

2. วัฒนธรรมชุมชนหรือวิถีชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านลาดเป็นชุมชนที่สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่มีความเป็นเครือญาติและเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาอย่างยาวนาน มีความเป็นสังคมเกษตรกรรม จึงมีความรักใคร่และไว้วางใจกันซึ่งส่งผลให้การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนเป็นไปด้วยดี

3. ผู้นำชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านลาดนั้นว่ามีผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและถูกต้อง มีความกระตือรือร้น รวมทั้งมี คุณธรรม จนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลต่อการสนใจสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างดี

4. ทรัพยากรท้องถิ่น พบว่า ชุมชนบ้านลาดเป็นชุมชนที่ทำอาชีพเกษตรกรรม ปลูกต้นตาลโตนดกกันส่วนใหญ่ และยังประกอบอาชีพในการผลิตผลแปรรูปจากตาลโตนดอีกด้วย ด้วยความที่จังหวัดเพชรบุรีขึ้นชื่อเกี่ยวกับการทำอาชีพปลูกตาลโตนด จึงทำให้จังหวัดเพชรบุรีในทุกอำเภอและชุมชน จะประกอบอาชีพนี้กัน

5. โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่เพื่อการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปตาลโตนดให้เกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการไว้อย่างชัดเจน

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา “รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปตาลโตนดของชุมชนบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี” นำมาสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้งานวิจัยเรื่องนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลแก่หน่วยงานในท้องถิ่น อาทิ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จัดทำเป็นหนังสือหรือสื่ออื่นๆ เผยแพร่องค์ความรู้พื้นฐานและวัฒนธรรมอาชีพแปรรูปตาลโตนด จังหวัดเพชรบุรี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป ศึกษาคำหรือชื่อเรียกเกี่ยวกับตาลและการทำตาลโตนดในท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อให้ได้ภาพรวมองค์ความรู้และวัฒนธรรมตาลของคนไทย ศึกษาเปรียบเทียบความรู้แบบชาวบ้านกับทางวิทยาศาสตร์ เช่น การจัดจำแนกเกี่ยวกับตาลโตนดให้กว้างขวางขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปทั้งในด้านการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรตาลของท้องถิ่น เป็นต้น

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการธุรกิจ และสำนักวิจัยมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ที่กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] สุนี คำนวลศิลป์. (2562). *ภูมิรู้และวัฒนธรรมการทำตาลโตนดของคนเพชรบุรีที่สะท้อนผ่านภาษา*. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, ปีที่38, คณะ วิทยาการ จิตกร มหวิทยาลัยศิลปากร.
- [2] สุธาสนี วิทยาภรณ์. (2560). *ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับประโยชน์ของต้นตาลโตนด หมู่บ้านตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*, วารสาร คณะศิลปศาสตร์ มหวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- [3] ชีรนุช ฉายศิริโชติ และ จันทร์จนา ศิริพันธ์วัฒนา (2557). *โรงเรียนการเรือน การพัฒนามาฟฟินเนือตาลสูง ผสมลูกตาล มหวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*.
- [4] สุวิมล อังควาณิช และนภสมน นิจันต์. (2556). *การทำตาลโตนดในอำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี: การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม การปรับตัว ที่มีต่ออาชีพ*. ในวารสาร รามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์32, 2 (มกราคม-มิถุนายน): 1-16.
- [5] เกสร สว่างพนาพันธ์. (2555). *ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตาลโตนด: กรณีศึกษาชุมชนตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม) มหวิทยาลัยศิลปากร.
- [6] กาญจนา บุญส่ง และคณะ. (2554). *แนวทางสืบสานวัฒนธรรมตาลเมืองเพชรที่เอื้อต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านลาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*. เพชรบุรี: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.

- [7] พิไลพร ธรรมรักษ. (2554). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในการทำตาลโตนด: ศึกษา กรณี หมู่ 6 บ้านดงห้วยหลวง ตำบลบ้านทาน อำเภอบางลาด จังหวัดเพชรบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ปีที่ 37. ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย.). หน้า 144-156.
- [8] อรุณช เกิดพุ่ม. (2551). การศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากไม้ตาลโตนดของจังหวัดเพชรบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย กศ.ม. (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

10.ประวัติผู้เขียนบทความ

บุญญา ถึงถิ่น อาจารย์ประจำสาขา
การจัดการนวัตกรรมการค้า คณะ
บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชีย
อาคเนย์

กาญจนา ผิวงาม อาจารย์ประจำ
สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชีย
อาคเนย์

เยาวลักษณ์ นาควิเชียร อาจารย์ สาขา
การตลาดยุคดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สำรวจความคาดหวังของนักศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต
สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

The Expectations of Students for the Bachelor of Business Administration
Program (Information Systems for Digital Business),
South-East Asia University

ชฎาภรณ์ วนาประเสริฐศักดิ์¹* และ สิทธิ สิตไทย

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 หนองแขม หนองค้างพลู กทม.10160

² คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 หนองแขม หนองค้างพลู กทม.10160

*ติดต่อ: chadaporns@sau.ac.th, เบอร์โทรศัพท์: 0869788488

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังในด้านต่างๆของนักศึกษา และความคาดหวังของนักศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาจำนวน 87 คนจากประชากรจำนวน 110 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1)นักศึกษามีความคาดหวังด้านอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษามากที่สุด ($\bar{x}=4.69$, S.D.=0.60) 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัลมากที่สุดคือการแนะแนวทางการศึกษาต่อของทีมประชาสัมพันธ์และแนะแนวทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ และการบอกต่อจากรุ่นพี่สู่น้อง ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.70 และ $\bar{x}=4.32$ S.D.=0.51) ตามลำดับ 3)ข้อเสนอแนะ นักศึกษาต้องการให้สาขาวิชาดำเนินการสำรวจความต้องการของนักศึกษาก่อนที่จะมีการจัดโครงการปรับพื้นฐานก่อนเรียน และมีการแนะแนวกรหางานทำเพื่อหารายได้พิเศษในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย

คำหลัก: ความคาดหวัง, ความพอใจ, นักศึกษา

Abstract

The research aims to investigate the background of the various aspects of students. and students' expectations regarding the factors that influence the decision to study at the Department of Information Systems for Digital Business South-East Asia University. A sample of 87 students from a population of 110 was used for this study.

The results show that 1)the students have the highest expectations of faculty and advisors ($\bar{x}=4.69$, S.D.=0.60) and 2) the factor most influencing the decision to study in Digital Business Information Systems major was the guidance for further study by the university's public relations and educational guidance team and referral from senior to junior ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.70, $\bar{x}=4.32$ S.D.=0.51) 3) Suggestions: Students want the department to conduct a student needs survey before the pre-session program is organized. And advice on finding a job to earn extra income while studying at the university.

Keywords: Expectation, Satisfaction, Student

1. บทนำ

ระบบคัดเลือกคนเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นการรับสมัครบุคคลที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในปัจจุบันเป็นระบบ แอดมิชชันกลาง

[1] จากยอดสมัครสอบแอดมิชชันกลางประจำปี 2560-ปัจจุบันมีจำนวนผู้สมัครลดน้อยลงเรื่อย ๆ โดยวิเคราะห์สาเหตุหลักมาจาก 2 ปัจจัยคือ ไทยกำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่สังคมสูงวัยที่อัตราการเกิดน้อยลง เทียบกับเมื่อ 30 ปีก่อน มีเด็กเกิดเกิน 1,000,000 คน แต่ลดเหลือประมาณ 600,000-700,000 คน จึงส่งผลให้จำนวนเด็กนักเรียนก็ลดลงตามไปด้วย อีกปัจจัยคือ นักเรียนมีตัวเลือกมากมายนอกเหนือจากระบบแอดมิชชันกลาง เช่น โครงการรับตรง โควตาพิเศษตามมหาวิทยาลัย เอกชนต่างๆ

มหาวิทยาลัยเอกชนมีการแข่งขันกันสูงมาก จึงต้องมีการวางแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งกับมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการและทันสมัย การมอบทุนการศึกษาหรือส่วนลด และสร้างชื่อเสียงของสถาบันให้เป็นที่ยอมรับและรู้จักมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นตัดสินใจมาศึกษาต่อมหาวิทยาลัยของตน

สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อระบบดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ต้องการทราบถึงความคาดหวังของนักศึกษา และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่ สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และข้อเสนอแนะที่นักศึกษาต้องการ นำผลมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษา

1.1 หลักการและเหตุผล

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้

อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนในยุคโลกาภิวัตน์ [2-3] การจัดการศึกษาควรจัดให้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย และเพื่อการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาภูมิหลังในด้านต่างๆของนักศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลด้านสังคม และเศรษฐกิจ

1.2.2 เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือนักศึกษาชั้นปีที่1-ปีที่4 จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ร้อยละ95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ5 ด้วยสูตรของ Taro Yamane [4]

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเรื่องความคาดหวังของนักศึกษา และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.4.1 ได้ทราบความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล

1.4.2 ได้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

1.4.3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาเช่น การรับนักศึกษา การจัดการเรียนการสอน

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

“ความคาดหวัง” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Expectation” ได้มีผู้ให้ความหมายความคาดหวังไว้หลายหลายทัศนะ ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการ ความรู้สึก การรับรู้การคาดการณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถึงสิ่งที่บุคคลปรารถนาจะเป็นและได้มาในอนาคตที่จะเกิดขึ้น ในขณะที่ความคาดหวัง เป็นความคิด ความเชื่อ ความมุ่งหวังความต้องการ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล กระทำหรือเหตุการณ์เป็นการคิดคาดคะเนไว้ล่วงหน้า โดยมุ่งหวังในสิ่งที่จะเป็นไปได้มากกว่าสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ทั้งนี้ความหมายและทฤษฎีของความคาดหวัง [5-6] ขึ้นอยู่กับนักทฤษฎีแต่ละคนจะนิยาม ต่างมีสาระและแนวความคิดคล้ายกัน แต่ฉบับที่เป็นที่ยอมรับและนำมาเป็นใช้อ้างอิงของนักวิจัยรุ่นหลังๆ คือทฤษฎีความคาดหวังถูกนำเสนอโดย Vroom [7] ได้มีคตินฐานความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการตัดสินใจเลือกกระหว่างทางเลือกต่างๆ โดยพฤติกรรมเหล่านั้นมีระบบ มีความสัมพันธ์กับ กระบวนการทางจิตใจได้แก่ การรับรู้ ความเชื่อ เจตคติ โดยเกิดจากแรงจูงใจ องค์ประกอบของทฤษฎีความคาดหวังมีอยู่ 2 ประเด็น คือ 1.การคาดหมายล่วงหน้าว่า จะมีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างในการที่ เขาเลือกกระทำ เช่นนั้น เป็นการประมาณการล่วงหน้าถึงความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้น 2.ทฤษฎีนี้จะรวมถึง 2 ปัจจัย สำคัญ คือ 2.1 ความคาดหวังในอรรถประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น (Expectancy) 2.คุณค่าหรือความพอใจหรือความชอบที่มีต่ออรรถประโยชน์นั้น (Valences)

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจหรือความพอใจ (Satisfaction) คือ ความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการต่อสถานบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้น ๆ Vroom ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ คือ ทศนคติและความพึงพอใจเป็นสิ่งที่สามารถใช้แทนกันได้เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึง ผลที่ได้จากการที่ บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความ พึงพอใจในสิ่งนั้น และทศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่ เกิดขึ้นแล้วจะ ทำให้เกิดความสุข ความสุขนั้นเป็นความรู้สึกที่ แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่ย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความรู้หรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้น ได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่ สลับซับซ้อนและความสุขนั้นมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ ส่วนความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุขมี ความสัมพันธ์กันอย่าง สลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่า ทางลบ สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์ได้แก่ ทรัพยากร (Resources) หรือสิ่งเร้า (Stimulator) การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจคือการศึกษว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจและความสุขแก่มนุษย์ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน ความพึงพอใจในความคิดของ Oskamps [8] คือ 1.ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลการปฏิบัติจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลได้ คาดหวังไว้ 2.ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ 3.ความพึงพอใจ หมายถึง การทำงานได้เป็นตามหรือตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล

3. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยทางสถิติ [9-10] ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ทางผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษา งานวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล ภาคปกติ และภาคสมทบ ทุกชั้นปี ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2562-2565 จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากร โดยอาศัยความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ตามสูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N \cdot E^2}$$

n=ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N=จำนวนประชากร

E=0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

เมื่อแทนค่าสูตรจะได้ว่า

$$n = \frac{110}{1 + 110 \cdot (0.05)^2}$$

n = 86.27 คน หรือ 87 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถาม จำนวนรวม 87 ชุด โดยใช้สูตรคำนวณ กลุ่มตัวอย่าง กำหนดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ระดับความเชื่อมั่น 0.05 มีค่าความคาดเคลื่อนเท่ากับ $\pm 5\%$ ดังนั้น ผู้วิจัยใช้

วิธีสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) ซึ่งผู้วิจัยจะเลือกใช้ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามออนไลน์

(Questionnaire) และได้แจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษา จำนวน 87 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่2 ความคาดหวังของนักศึกษาและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล

ตอนที่3 ข้อเสนอแนะและความต้องการของนักศึกษา

2. ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากระบบ

Google Form ไปยัง Google Sheet เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับการวิเคราะห์เพื่อการศึกษาภูมิหลังในด้านต่างๆของนักศึกษา

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) สำหรับการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) สำหรับการวิเคราะห์ระดับความคาดหวัง

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “สำรวจความคาดหวังของนักศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล” ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 87 คน ผลการวิเคราะห์

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
เพศ	
ชาย	50.6
หญิง	49.4
ศาสนา	
พุทธ	78.56
อิสลาม	12.98
อื่นๆ	8.46
อายุ	
18-23	50.21
24-29	38.61
มากกว่า30	11.18
รายได้ครัวเรือน	
ไม่เกิน 15,000	36.22
15,000-30,000	30.12
30,001-50,000	22.35
มากกว่า50,000	11.31
รายจ่ายต่อเดือน	
4,000-6,000	33.32
6,001-8,000	43.86
8,001-10,000	14.42
มากกว่า 10,000	8.4

ตอนที่2 ความคาดหวังของนักศึกษาและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผู้สอน, ด้านเทคโนโลยี และด้านเนื้อหา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคาดหวังระดับมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม

1. ด้านเนื้อหา

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื้อหารายวิชาที่มีประโยชน์ต่อการนำไปประกอบอาชีพ/พัฒนาอาชีพ เนื้อหาใน

รายวิชาที่มีความทันสมัย น่าสนใจสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย เนื้อหารายวิชาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ด้านอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้สอนมีความตั้งใจกระตือรือร้นในการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียน ผู้สอนได้มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนซักถาม และ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างการเรียนรู้ มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษามีช่องทางให้นักศึกษาเข้าพบ และปรึกษาเรื่องการเรียนดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำนักศึกษาเป็นอย่างดี

3. อุปกรณ์การเรียนการสอนและการใช้เทคโนโลยี ในระดับมากที่สุด คือ ช่องทางสื่อสารผ่าน line group, google classroom ภายในหลักสูตร ช่วยเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอน เจ้าหน้าที่ดูแล และผู้เรียนด้วยกันได้ง่ายขึ้น

โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ที่ใช้งานง่าย เช่น Microsoft Team, Zoom , Google Classroom และระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายที่มีประสิทธิภาพ

4. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม[11] โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ห้องเรียนอาคารเรียน และห้องน้ำสะอาด เพียงพอต่อการใช้งาน ถนนทางเดินร่มรื่นด้วยต้นไม้

ตอนที่3 ข้อเสนอแนะและความต้องการของนักศึกษา

นักศึกษารู้จักสาขาวิชาจากหลายช่องทางสื่อสาร อาทิ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ค แต่ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัลมากที่สุดคือการที่นักศึกษารู้จักมหาวิทยาลัยจากการออกไปแนะนำแนวทางการศึกษาต่อ ของทีมประชาสัมพันธ์และแนะนำแนวทางการศึกษาของ

มหาวิทยาลัยฯ และการบอกต่อจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.70 และ $\bar{x}=4.32$ 3, S.D.=0.51)

นักศึกษามีความต้องการให้สาขาวิชาดำเนินการสำรวจความต้องการของนักศึกษาก่อนที่จะมีการจัดโครงการปรับพื้นฐานก่อนเรียน และมีการแนะนำการหางานทำเพื่อหารายได้พิเศษในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย

5.สรุปผลและอภิปราย

งานวิจัยเรื่อง “การสำรวจความคาดหวังของนักศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์” เพื่อศึกษาภูมิหลังในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจ ศึกษาความคาดหวังของนักศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ความต้องการ ความคาดหวังและข้อเสนอแนะของนักศึกษา ชั้นปีที่1 - ปีที่4 จำนวน 87 คนพบว่า

ข้อมูลทั่วไป นักศึกษาหญิง-ชายไม่แตกต่างกันโดยหญิงร้อยละ 49.4 และชายร้อยละ50.6 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 78.56 มีอายุที่ 18-23 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.21

ข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจ นักศึกษาส่วนใหญ่รายได้ครัวเรือนต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.22 และรายได้ต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.12 ส่วนรายจ่ายต่อเดือนของนักศึกษา คือ 6000-8000 บาท เป็นร้อยละ 43.86และ 4,000-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ33.32

ความคาดหวังของนักศึกษา ในภาพรวมของความคาดหวังทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านอุปกรณ์การเรียนและการใช้เทคโนโลยี ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมพบว่า นักศึกษามีความคาดหวังด้านอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษามากที่สุด โดยมี $\bar{x}=4.69$, S.D.=0.60

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาที่สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัลมากที่สุดคือการที่นักศึกษารู้จักมหาวิทยาลัยจากการออกไปแนะแนวทางการศึกษาต่อ ของทีมประชาสัมพันธ์และแนะแนวทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ และการบอกต่อจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.70 และ $\bar{x}=4.32$ 3, S.D.=0.51)

ข้อเสนอแนะจากนักศึกษามีความต้องการให้สาขาวิชาดำเนินการสำรวจความต้องการของนักศึกษาก่อนที่จะมีการจัดโครงการปรับพื้นฐานก่อนเรียน และมีการแนะนำการหางานทำเพื่อหารายได้พิเศษในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิกิพีเดียมหาวิทยาลัยไทย เมื่อสถาบันการศึกษาทำสงครามแย่งชิงนักเรียนเพื่อการอยู่รอด, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://thematter.co/social/war-of-thai-university/25611?fbclid=IwAR1_B78iw2YDlttv4K5aunRkF0Z-VVwpMWWG0mewpQMMnpkBs2yiaC67_IU, เข้าดูเมื่อวันที่ 17/02/2023.
- [2] กุลธิดา รอดบุญ (2564). ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนออนไลน์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [3] ฐานิตา ลอยวิรัตน์ (2556). การศึกษาภูมิหลังและความคาดหวังของนักศึกษาชั้นปีที่1 ต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ , มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [4] Taro Y. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper & Row.
- [5] จักรภพ แสงมณี (2561). ความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [6] สุดารัตน์ จันท์พุท (2558).ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [7] Vroom, V. H. (1964) Word and motivation. New York: John Wiley & Sons.

- [8] Oskamps, S. (1984). Applied Social Psychology. Englewood Cliffs, New Jersey: PrenticeHall Inc.
- [9] เสรี สิงห์ทอง, สาลินี จันทน์เจริญและ ฉัญลักษณ์ กองชัยมงคล(2561). คาทหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาเด็ก วัยรุ่นและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, การประชุมวิชาการระดับชาติ“วลัยลักษณ์วิจัย”ครั้งที่ 11, วันที่ 27-28 มีนาคม 2562 หน้า1-9.
- [10] อรรณพ ธนุสร(2561). ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [11] Wallber, H. J. (1987). Psychological environment in the international encyclopedia teaching and teacher education. Oxford: Pergamon Press.

ประวัติผู้เขียนบทความ

อ.ชฎาภรณ์ วนาประเสริฐศักดิ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

คุณวุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี: บช.บ. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม

ปริญญาโท: วท.ม. สาขาวิชาธุรกรรม
อิเล็กทรอนิกส์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

อ.สิทธิ สิตไทย

รองคณบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

คุณวุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี: บช.บ. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ปริญญาโท: วท.ม. เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การตลาดเพื่อความยั่งยืน Sustainability Marketing

สมจริง ตั้งนิมิตรมงคล¹ และ ภณิชา รัตนกุลวณิช²

¹ สาขาวิชาการตลาดยุคดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถ.เพชรเกษม หนองค้างพูล หนองแขม กรุงเทพฯ 10120

*ติดต่อ: somchingt@sau.ac.th , 098-271-3624

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืน อันมีพัฒนาการมาจากแนวความคิดทางการตลาดว่าด้วยการตลาดเพื่อสังคม โดยแนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืนประกอบด้วย 5 แนวความคิด คือ 1) การตลาดเพื่อสังคม 2) การตลาดมุ่งเน้นสังคม 3) การตลาดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 4) การตลาดสีเขียว และ 5) การตลาดเพื่อความยั่งยืน ซึ่งการตลาดเพื่อความยั่งยืนประกอบด้วย 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การนำการตลาดเพื่อความยั่งยืนไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ หลัก 3R ,ผลิตภัณฑ์สีเขียวและเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นต้น

คำหลัก: การตลาดเพื่อความยั่งยืน , แนวความคิดทางการตลาด , เศรษฐกิจหมุนเวียน

Abstract

This paper presents the concept “Sustainability Marketing” that developed from the Marketing Concept “Societal Marketing Sustainability Marketing consists of 1) Societal Marketing 2) Social Marketing 3) Ecological Marketing 4) Green Marketing and 5) Sustainability Marketing. Sustainability Marketing comprises 3 dimensions: Economic, Social and Environment. Sustainability Marketing should be applied as 3R, Green Product and Circular Economy.

Keywords: Sustainability Marketing, Marketing concept, Circular Economy

1. บทนำ

จากสถานการณ์ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ที่ปรากฏในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขพบผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ ได้แก่ กลุ่มโรคทางเดินหายใจ กลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ และกลุ่มโรคตาอักเสบ พร้อมกันนี้คำแนะนำให้ประชาชนดูแลสุขภาพตนเองเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้ที่มีโรคทางเดินหายใจ และ โรคหัวใจ [1] จึง

นับเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประชาชนไม่อาจหลีกเลี่ยง และได้รับผลกระทบโดยถ้วนหน้า

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาระดับโลกที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข กระตุ้นส่งเสริมหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชนตลอดจน องค์กรที่เกี่ยวข้องภาครวมถึงภาคประชาชนให้ตระหนักรู้ ฝั่าระวังป้องกันสุขภาพตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดสมดุลชีวิตและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน อีกทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกปัจจุบัน

ได้แก่ ปัญหาความหลากหลายทางชีวภาพของโลกลดลง อันจะนำมาซึ่งการขาดแคลนอาหารในอนาคต ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศหรือภาวะโลกร้อนอันจะก่อให้เกิดภัยธรรมชาติและปัญหาขยะพลาสติก ที่ใช้เวลายาวนานในการย่อยสลายหลายร้อยปี เป็นต้น [2]

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่หิบบกมาข้างต้น รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ล้วนต้องการผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นภาคซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล โดยกฎหมายมาหรือเจรจากับผู้นำประเทศต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาในการหาทางออกร่วมกัน ภาคประชาชนในฐานะผู้ใช้สินค้าและบริการ อันนำไปสู่ปัญหาขยะและสารพิษและภาคธุรกิจซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งในฐานะผู้สร้างผลกระทบและผู้ที่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ มักเป็นทรัพยากรที่มาจากธรรมชาติซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด แต่สวนทางกับความต้องการใช้ทรัพยากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเมื่อวิเคราะห์ตามห่วงโซ่คุณค่าแล้ว จะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจอย่างมาก ตั้งแต่การผลิตสินค้าและบริการ การขนส่งหรือส่งมอบสินค้า การตลาด และการขายสู่ผู้บริโภค ก็ล้วนเกี่ยวข้องกับการใช้พลังงาน การใช้น้ำ การสร้างของเสียและมลพิษ รวมถึงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแก่โลก ธุรกิจจึงควรตระหนักอยู่เสมอว่าสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจที่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อและเสริมสร้างความสามารถของตนเองให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น [3]

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาของแนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืน

2.2 เพื่อศึกษาถึงมิติด้านต่าง ๆ ของการตลาดเพื่อความยั่งยืน

2.3 เพื่อศึกษาถึงการนำแนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืนไปปรับใช้กับองค์กรธุรกิจ

3. แนวความคิดทางการตลาด

การบริหารการตลาดได้มีวิวัฒนาการด้วยการพัฒนารูปแบบวิธีการจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ผ่านแนวความคิด 5 ด้านดังนี้

3.1 แนวความคิดด้านการผลิต (Production Concept) เป็นแนวความคิดที่ผู้บริโภคจะพอใจผลิตภัณฑ์ที่สามารถจัดหาครอบครองได้และมีความสามารถในการจับจ่ายได้เป็นอย่างดี องค์กรจึงต้องมุ่งเน้นที่การปรับปรุงการผลิตและประสิทธิภาพในการจัดจำหน่ายให้เกิดความประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.2 แนวความคิดด้านผลิตภัณฑ์ (Product Concept) เป็นแนวความคิดที่ว่าผู้บริโภคจะพอใจผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานดีที่สุด ดังนั้นองค์กรจะต้องมุ่งเน้นที่การปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

3.3 แนวความคิดด้านการขาย (Selling Concept) เป็นแนวความคิดที่ว่าผู้บริโภคจะไม่ซื้อผลิตภัณฑ์อย่างเต็มที่ เว้นเสียแต่ว่าองค์กรจะมีการใช้ความพยายามในการขายเป็นอย่างมาก เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคทำการซื้อทำการสินค้า นอกจากนี้ยังยึดหลักว่าต้องอาศัยความพยายามในการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสม รวมทั้งการขาย (Hard sell) ซึ่งประกอบด้วยการขายโดยใช้พนักงาน (Personal selling) และการส่งเสริมการตลาดอื่น ๆ

3.4 แนวความคิดด้านการตลาด (Marketing Concept) เป็นแนวความคิดที่ว่าการมุ่งบรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้น จะต้องศึกษาถึงความต้องการของตลาดเป้าหมายและส่งมอบความพึงพอใจที่เหนือกว่าคู่แข่งให้แก่ลูกค้า โดยมีเป้าหมายที่การสร้างกำไรจากความพึงพอใจของลูกค้า ทั้งนี้ เครื่องมือการตลาดที่สำคัญประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ (Product) การตั้งราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

3.5 แนวความคิดด้านการตลาดเพื่อสังคม (Societal Marketing Concept) เป็นแนวความคิดที่ว่าการตัดสินใจทางการตลาดของบริษัทนั้นจะต้องพิจารณาถึงความต้องการของผู้บริโภค โดยมุ่งที่ความสนใจระยะยาวรวมทั้งความสนใจของสังคม ในขั้นนี้ผู้บริหารการตลาดจะต้องยึดถือภาระความรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม การเมือง กฎหมาย และทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นภาระความรับผิดชอบต่อเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า [4] แนวคิดนี้จึงนับเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาไปสู่แนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืนนั่นเองแนวความคิดด้านการตลาดเพื่อสังคมจึงนับเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาไปสู่แนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืน”นั่นเอง

4. แนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืน

แนวความคิดการตลาดเพื่อความยั่งยืน ประกอบด้วย 5 แนวความคิด ดังนี้

4.1 การตลาดเพื่อสังคม (Societal Marketing) เป็นการนำประเด็นทางสังคมมาเป็นเครื่องมือในการออกแบบกลยุทธ์การตลาด โดยมุ่งหวังให้เกิดการซื้อผลิตภัณฑ์ขององค์กร ภายใต้เป้าหมายร่วมกันขององค์กร ผู้บริโภค และสังคม

4.2 การตลาดมุ่งเน้นสังคม (Societal Marketing) เป็นการประยุกต์ใช้หลักการ แนวความคิดและเครื่องมือทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลเพื่อพัฒนาความผาสุกของบุคคลหรือสังคม โดยมักเกี่ยวข้องกับประเด็นของการตลาดมหภาค (Micromarketing issues) ได้แก่ แคมเปญสุขภาพของประชาชน แคมเปญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และแคมเปญอื่นๆ เช่น การลดการคอร์รัปชัน และการณรงค์ความเท่าเทียมทางเพศ เป็นต้น

4.3 การตลาดเกี่ยวกับนิเวศวิทยา (Ecological Marketing) เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการตลาดที่ช่วยสนับสนุนการลดและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง

การลดการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ การลดการสร้างมลภาวะจากการผลิตและการบริโภคผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นไปยังผู้ผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จำนวนและประเภทของบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ การนำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์มาใช้ใหม่ เป็นต้น

4.4 การตลาดสีเขียว (Green Marketing) ถูกพัฒนาให้มุ่งเน้นไปยังกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้บริโภคที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความยินดีที่ซื้อผลิตภัณฑ์ในราคาสูงสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.5 การตลาดเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Marketing) เป็นการวางแผน การจัดการ การปฏิบัติ และการควบคุมทรัพยากรและโปรแกรมทางการตลาด เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภค ในขณะที่ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร [5] โดยการตลาดเพื่อความยั่งยืนประกอบด้วย 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.5.1 มิติทางเศรษฐกิจ การตลาดเพื่อความยั่งยืนมุ่งสร้างการเติบโตและผลกำไรให้แก่องค์กร โดยผลกำไรดังกล่าวต้องมาจากการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดด้วยความมีจรรยาบรรณ มีการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ และมีการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างต่อเนื่องและในระยะยาว

4.5.2 มิติทางสังคม การตลาดเพื่อความยั่งยืนจะมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ขององค์กร (Stakeholders) เช่น ลูกค้า พนักงานในองค์กร ชุมชนและสังคมในภาพรวม โดยเน้นการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลต่างๆ เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านการตลาดขององค์กร ตลอดจนสร้างประโยชน์และผลตอบแทนคืนให้กับสังคม

4.5.3 มิติทางสิ่งแวดล้อม การตลาดเพื่อความยั่งยืนจะมุ่งเน้นการลดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานทางการตลาดขององค์กร ตั้งแต่กระบวนการผลิต การส่งมอบ การบริโภค และการกำจัดของเสียจากการผลิตสินค้าขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ [6]

5. การนำการตลาดเพื่อความยั่งยืนไปประยุกต์ใช้

5.1 หลัก 3 R เพื่อสิ่งแวดล้อม

5.1.1 Reduce (ลดการใช้)

ด้วยการลดระดับการใช้ปัจจุบัน ควบคุมปริมาณการใช้ให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ โดยลดการใช้การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง

5.1.2 Reuse (นำกลับมาใช้ซ้ำ)

การใช้ซ้ำเป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด โดยการนำสิ่งของเครื่องใช้มาใช้ซ้ำ เช่น ใช้บรรจุภัณฑ์ซ้ำหลายครั้งก่อนทิ้งเป็นต้น

5.1.3 Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่)

สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หมุนเวียนกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตของแต่ละประเภทได้ [7]

5.2 ผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Product)

ประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

5.2.1 ต้องเริ่มตั้งแต่การออกแบบ การเลือกวัสดุตั้งต้นสำหรับการผลิตต้องเป็นวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่สร้างผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมระหว่างการใช้งาน รวมไปถึงสามารถกำจัดซากได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

5.2.2 ควรมาจากกระบวนการผลิตที่ปล่อยมลพิษน้อยที่สุด ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือให้เกิดมลภาวะ ขั้นตอนการผลิตต้องไม่เปลืองพลังงาน รวมถึงไม่ปล่อยสารเคมีหรือปล่อยของเสียออกสู่ธรรมชาติ

5.2.3 ต้องสามารถนำกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้อีก มีอายุการใช้งานนาน [8]

6. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

6.1 ESG

เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนซึ่งย่อมาจาก Environment , Social และ Governance ปัจจุบัน ESG ได้รับความนิยมนักลงทุนทั่วโลกในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นแนวคิดที่นักลงทุนใช้ประกอบการพิจารณาการลงทุน โดยจะให้ความสำคัญกับการทำธุรกิจ ที่คำนึงถึงที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อ 3 ด้านหลัก คือ สิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล

โดย Environment เป็นหลักเกณฑ์ที่คำนึงถึงในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม Social เป็นหลักเกณฑ์ที่ชี้วัดว่าบริษัทมีการจัดการความสัมพันธ์และมีการสื่อสารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) อย่างไร และ Governance เป็นหลักการที่ชี้วัดว่าบริษัทมีการจัดการบริหารความสัมพันธ์ในเชิงการกำกับดูแลอย่างไร เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสตรวจสอบได้และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้แนวคิด ESG ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ธุรกิจ ด้วยการสะท้อนบทบาทความรับผิดชอบต่อธุรกิจที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการนำเสนอผลการดำเนินงานในการพัฒนาธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน [9]

6.2 BIM

เทคโนโลยี BIM (Building Information Modeling) ถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างผ่าน กระบวนการออกแบบและก่อสร้างอาคารตั้งแต่เริ่มต้น จะช่วยลดของเสียจากการก่อสร้าง (Construction Waste) ด้วยการสร้างแบบจำลองหรือโมเดล 3 มิติ (Building model) ที่รวมแบบสถาปัตย์ โครงสร้างและงานระบบเข้าด้วยกัน โดยใส่ข้อมูลของวัสดุ องค์ประกอบต่างๆในอาคารเข้าไปเมื่อมีการแก้ไขวัตถุหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของโมเดล ก็จะเกิดการปรับเปลี่ยนตามกัน ทำให้สามารถวางแผนก่อสร้าง (Timeline Management) และทำ Clash Detection

เพื่อตรวจสอบความผิดพลาดผ่านโมเดลก่อนลงมือ
ก่อสร้างอาคารจริง (10)

6.3 CECI

อุตสาหกรรมการก่อสร้างเป็นหนึ่งใน
อุตสาหกรรมที่มีการเติบโตต่อเนื่องตามทิศทางการพัฒนา
ทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการวางแผน
สร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆเพื่อ
ยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยและในขณะเดียวกันเศษ
วัสดุที่เหลือจากการก่อสร้างหรือการรื้อถอนอาคารต่างๆ
ก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังจัดการได้ยาก ส่งผลให้เป็น
ปัญหาขยะจากการก่อสร้างตามมา

พันธมิตรและผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจอุตสาหกรรมการ
ก่อสร้างไทยจึงได้รวมกลุ่มกันภายใต้ “เครือข่ายความ
ร่วมมือขององค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมการก่อสร้างไทยด้าน
เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy in Construction
Industry-CECI) โดยมี จุดมุ่งหมายในการยกระดับ
อุตสาหกรรมก่อสร้าง สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลัก
เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อให้เกิดการ
ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น
ลดการเกิดเศษวัสดุก่อสร้าง (Material Waste) หรือการนำ
เศษวัสดุไปทำให้เกิดประโยชน์ เช่น การใช้ซ้ำ (Reuse) การ
นำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น [11]

7. บทสรุป

7.1 การตลาดเพื่อความยั่งยืน มีพัฒนาการมาก
จากแนวคิดการตลาดว่าด้วยการตลาดเพื่อสังคม โดย
ประกอบด้วย 5 แนวความคิด คือ 1) การตลาดเพื่อสังคม
2) การตลาดมุ่งเน้นสังคม 3) การตลาดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
4) การตลาดสีเขียว และ 5) การตลาดเพื่อความยั่งยืน

7.2 การตลาดเพื่อความยั่งยืน ประกอบด้วย 3
มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

7.3 องค์กรธุรกิจสามารถนำการตลาดเพื่อความ
ยั่งยืนไปปรับใช้ได้หลากหลายลักษณะ เช่น หลัก 3R
เพื่อสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์สีเขียวและเศรษฐกิจหมุนเวียน
 เป็นต้น

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักข่าวทูเดย์. (2566). *ฝุ่น PM.2.5 พ่นพิษ
ผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจพุ่ง 1.7 ล้านคน*. [ระบบ
ออนไลน์], แหล่งที่มา
<https://workpointtoday.com/nens-5t81>
เข้าดูเมื่อวันที่ 29/3/2566.
- [2] บริษัท กรุงเทพธุรกิจมีเดีย จำกัด. (2565). *มอง
รอบด้าน “ปัญหาสิ่งแวดล้อม” ที่ทั่วโลกและไทย
ต้องเผชิญ*. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา
bangkokbiznews.com/social/1008270
เข้าดูเมื่อวันที่ 29/3/2566.
- [3] ศูนย์พัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืนตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย (2566). *ความรับผิดชอบต่อ
ธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม*. [ระบบออนไลน์],
แหล่งที่มา
setsustainability.com/page/environment
เข้าดูเมื่อวันที่ 29/3/2566.
- [4] ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2562). *หลักการ
ตลาด*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- [5] นิจกานต์ หนูไธและเกิดศิริ เจริญวิศาล. (2555).
*การตลาดอย่างยั่งยืน : กระบวนทัศน์ใหม่มุ่งสู่
ความยั่งยืน*. วารสารสหวิทยาการวิจัย : ฉบับ
บัณฑิตศึกษา, ปีที่ 1(2), กรกฎาคม-ธันวาคม
2555, หน้า 36-44.
- [6] จุฬาวิทยานุการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(2565). *การตลาดเพื่อความยั่งยืน
(Sustainability Marketing)*, [ระบบออนไลน์],
แหล่งที่มา Chulapedia.chula.ac.th, เข้าดูเมื่อ
วันที่ 29/3/2566.

[7] Green Network. (2562). ลดการสร้างขยะด้วย

แนวคิด 3R ลดใช้น้ำกลับมาใช้ซ้ำและรีไซเคิล,

[ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา [https://www.](https://www.Greentworkthailand.com)

Greentworkthailand.com เข้าดูเมื่อวันที่

29/3/2566.

[8] บริษัท ออฟฟิเซมท จำกัด(มหาชน), (2562).

“Green Product” ผลิตภัณฑ์ทางเลือกใหม่

แก้ไขวิกฤตขยะพลาสติกในประเทศไทย, [ระบบ

ออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.ofm.co.th>

เข้าดูเมื่อวันที่ 30/3/2566.

[9] บริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด, (2564).

แนวคิด ESG คืออะไร ทำไมถึงได้รับความนิยมใน

กลุ่มนักลงทุนในปัจจุบัน, [ระบบออนไลน์],

แหล่งที่มา <https://www.tris.co.th>

เข้าดูเมื่อวันที่ 30/3/2566.

[10] บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), (2565).

BIM(Building Information Modeling),

[ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://www.scgstainability.com>

เข้าดูเมื่อวันที่ 30/3/2566.

[11] บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), (2566).

Circular Economy in Construction

Industry's. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://www.scgbuildingmaterials.com>

เข้าดูเมื่อวันที่ 30/3/2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ-นามสกุล:

สมจิริง ตั้งนิมิตรมงคล

ตำแหน่งปัจจุบัน:

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาดยุคดิจิทัล

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การศึกษา:

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ-นามสกุล:

ภณิชา รัตนกุลวณิช

ตำแหน่งปัจจุบัน:

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการค้า

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การศึกษา:

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค โดยการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น

Consumer Decisions in Purchasing Processed Environment Product

by Hierarchical Analysis

พรชนก บุญญานันทกุล^{1*}

¹ พรชนก บุญญานันทกุล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถ.เพชรเกษม หนองค้างพลู หนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ: pornchanokb@sau.ac.th , 08 1920 6033

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและลำดับความสำคัญของปัจจัยการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและเพื่อเสนอแนวทางการกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยนำกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process : AHP) เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยในการเลือกซื้อ ทำการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม จำนวน 10 คน โดยมี 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ด้านตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม ด้านฉลากสิ่งแวดล้อม และด้านการสื่อสารการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยเรียงตามลำดับน้ำหนักความสำคัญ คือ ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (0.553) ด้านตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม (0.169) ด้านฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม (0.146) และ ด้านการสื่อสารการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม(0.133) 2) แนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภทของใช้ในชีวิตประจำวันและผลิตภัณฑ์ความสวยงาม โดยให้ความสำคัญต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์

คำหลัก : ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม , การตัดสินใจเลือกซื้อ, กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น

Abstract

The purposes of this research were to study the factors and priorities of decision- making purchase factors for environmentally friendly products and to propose the guidelines for determining marketing strategies for the environment. Using Analytic Hierarchy Process was to determine marketing strategies for environment. The criteria for analyzing hierarchies have been established. It was to analyze the consistency between environmentally friendly products and factors for purchasing. The research data was collected by opinions from 40 consumers of environmental products based on 4 factors: environmental product quality, environmental brand, environmental label, and marketing communication for the environment. The research results found that the important factors for decision to buy environmentally friendly products sorted in order of importance weight were environmental product quality (0.553), environmental brand (0.169) ,environmental label (0.146), marketing communication for the environment (0.133), 2)

Guidelines for formulating strategies in the distribution of products for the environment, types of daily use and beauty products. by giving importance to product quality

Keywords: Decision-making purchase, Environmentally friendly products, Analytic Hierarchy Process

1. บทนำ

ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมาจากการตอบสนองต่อความต้องการและความก้าวหน้าในด้านการอนุรักษ์และการป้องกันสิ่งแวดล้อม ที่มาของผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมสามารถมีหลายแหล่งได้ การตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคต่อความต้องการในผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้มีการพัฒนาและผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุจากกลับมาใช้ใหม่หรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น การกำหนดกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องพัฒนาและผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎระเบียบที่กำหนดไว้ เช่น การใช้วัตถุดิบที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือการลดการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต การสนับสนุนจากองค์กรและรัฐบาลซึ่งส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการในการพัฒนาและผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม [1][2]

ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพ คุณสมบัตินี้สามารถช่วยลด แก้ไข ป้องกันการเกิดปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุดิบ การใช้พลังงานที่ลดลง ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ส่งผลกระทบที่เป็นประโยชน์ ในด้านสิ่งแวดล้อม [3][4] เนื่องจากผู้บริโภค มีความตระหนักใส่ใจและมีความเต็มใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้ประกอบการและนักการตลาดที่ต้องสื่อสารข้อมูลที่เชื่อถือได้ส่งผ่านไปยังลูกค้า เพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องและอาจเป็นการลดความเสี่ยงในข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม [5] นักการตลาด

ต้องพยายามสร้างการรับรู้ให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าโดยผ่านข้อมูลที่เพียงพอ ดังนั้น การรับรู้คุณค่าเป็นการประเมินผลโดยรวมของผู้บริโภค ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ [6] การให้ข้อมูลอื่นเป็นความรู้ที่ถูกต้องถึงคุณค่าการใช้สินค้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อให้เกิดทัศนคติในเชิงบวก

จากการศึกษาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process : AHP) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์การตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ ผ่านโครงการของกระบวนการมีลักษณะเป็นแผนภูมิลำดับชั้นแบบกระบวนการคิดของมนุษย์ [7][8] ทำให้การตัดสินใจมีการใช้เห็นผลอย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายใต้หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ นำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยและลำดับความสำคัญของการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้กระบวนการ AHP [9][10] กำหนดพื้นที่วิจัยในอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม และระยะเวลาในการศึกษาในเดือนมกราคม 2566 เพื่อประเมินเกณฑ์การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ครั้งที่ 10 (SAUNIC2023) หน้า ที่ -445-

เมื่อทราบคะแนนความสำคัญจากการเปรียบเทียบ เป็นคู่ในแต่ละลำดับแล้ว จากนั้นจึงคำนวณน้ำหนัก ความสำคัญ (Weight) ตามลำดับความสำคัญสัมพัทธ์ (Relative Priority) ในแต่ละลำดับขั้นที่ละชั้น ซึ่งน้ำหนัก ความสำคัญของเกณฑ์หรือทางเลือกในแต่ละชั้นจะ คำนวณได้จากสมการที่ (1) และ (2) [12][13]

$$\underline{Aw} = \lambda_{\max} \underline{w} \quad (1)$$

$$\underline{w} = \lim_{k \rightarrow \infty} \frac{A^k \underline{e}}{e^T A^k \underline{e}} \quad (2)$$

โดยที่ A คือ สแควร์เมทริกของคะแนน ความสำคัญตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งปรับค่าให้เป็น 1 แล้ว (Normalized) $\underline{w}$ คือ Eigenvector แสดงน้ำหนักความสำคัญของสัมพัทธ์ $\lambda_{\max}$ คือ Maximum Eigenvalue k คือ การคำนวณ ครั้งที่ k $\underline{e}$ คือ Unit Vector

จากกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นข้างต้น ทำให้ได้ปัจจัยที่มีความสำคัญ สำหรับนำมาใช้ในการ กำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อมผ่านวิเคราะห์ ตามลำดับขั้น

3.3 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างปัจจัย การตัดสินใจซื้อและหมวดผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

4. สรุปผลการวิจัย

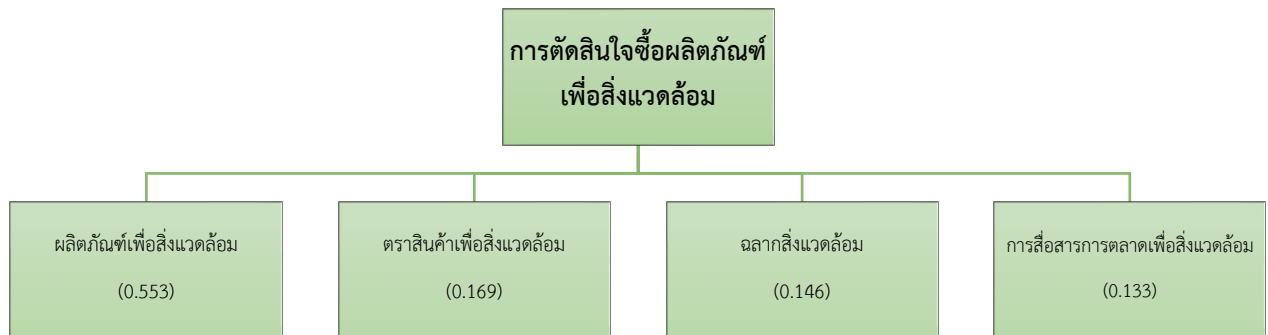
จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน การกำหนด เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจและทางเลือกที่ใช้ในการ ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบ ประเมิน มีการวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีการตัดสินใจ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตามลำดับขั้น (Analytic Hierarchy Process) การวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1 ปัจจัยทางการตลาด สำหรับใช้ใน กระบวนการ AHP เพื่อคัดเลือกปัจจัยที่เหมาะสมสำหรับ การกำหนด กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการ วิเคราะห์ (รูปที่ 1) พบว่า ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อ สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.553 รองลงมา ราคาสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าน้ำหนัก ความสำคัญเท่ากับ 0.169 ด้านฉลากสิ่งแวดล้อม โดยมี

ค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.146 ด้านการสื่อสาร การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญ เท่ากับ 0.133 และ ตามลำดับ มีนักวิจัยได้ศึกษาและพบ ประเด็นสอดคล้องกัน คือ การพิจารณาผลิตภัณฑ์ที่มี ส่วนผสมจากธรรมชาติ, ปราศจากสารเคมี, ย่อยสลายได้ ง่ายและมีฉลากรับรองน่าเชื่อถือ[14] [15]

หากพิจารณาน้ำหนักความสำคัญทางเลือก สามารถสรุปได้ว่า ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมประเภท ของใช้ในชีวิตประจำวัน มีน้ำหนักความสำคัญสูงสุด โดยมี ค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.428 รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์ประเภทความสวยงาม โดยมีค่าน้ำหนัก ความสำคัญเท่ากับ 0.223

4.2 แนวทางการกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อ สิ่งแวดล้อมทำให้ผู้ประกอบการหรือนักการตลาด สามารถนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการกำหนด กลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้ ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้มี กระบวนการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด ผลิตสินค้าให้มีความคุ้มค่าในด้านการเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม มีบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุที่ย่อยสลายง่าย โดย สินค้าและบริการดังกล่าว ซึ่งการสร้างตราสินค้าเพื่อ สิ่งแวดล้อมตราสินค้ามีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ ตราสินค้า ระบุแหล่งกำหนดสินค้า มีการให้ข้อมูลจริงเกี่ยวกับสินค้า ที่แสดงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การที่ ผู้ประกอบการแสดงผลการรับรองจากองค์กรที่น่าเชื่อถือ ข้อมูลฉลากแสดงให้ทราบว่าผลิตภัณฑ์มีคุณค่าทาง สิ่งแวดล้อม แสดงถึงการใช้เทคโนโลยีที่ คำนึงถึง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสร้างการรับรู้ ถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภค ในปัญหาสิ่งแวดล้อม

หมวด	คุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม	ตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม	ฉลากสิ่งแวดล้อม	การสื่อสารการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม	น้ำหนักความสำคัญทางเลือก
ของใช้ในชีวิตประจำวัน	0.444	0.405	0.413	0.405	0.428
ความสวยงามงาม	0.221	0.244	0.207	0.223	0.223
แฟชั่น	0.153	0.164	0.140	0.156	0.154
ของแต่งบ้าน	0.181	0.188	0.221	0.220	0.193

รูปที่ 1 ค่าคะแนนความสำคัญโดยรวม ผู้บริโภคให้ความสำคัญในการตัดสินใจซื้อด้วยวิธีการ AHP

5. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด คือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้ประกอบการหรือนักการตลาด ควรมุ่งกำหนดกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ โดยแสดงถึงกระบวนการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด แสดงความคุ้มค่าที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุย่อยสลายง่าย และ แสดงฉลากสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับรองจากองค์กรที่น่าเชื่อถือ ฉลากแสดงถึงคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม ฉลากแสดงการใช้เทคโนโลยีที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ทั้งนี้ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภท ผู้บริโภคมีความสำคัญต่อปัจจัยต่างกัน กล่าว

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ศึกษาเฉพาะผู้บริโภค จึงควรมีการศึกษาทั้งในทัศนคติของผู้ประกอบการหรือนักการตลาด

ตลาด เพื่อยืนยันผลกาวิจัยและเพื่อให้เกิดการศึกษามิความครอบคลุมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] Leonidou L.C., , Leonidou C.N., , & Kvasova O. (2010). Antecedents and outcomes of consumer environmentally friendly attitudes and behavior. *Journal of Marketing Management*, 26(13/14), 1319–1344.
- [2] Chen, Y.S. (2011). Green organizational identify: Sources and consequence. *Management Decision*, 49(3), 384-404.
- [3] Polonsky, M.J. (1994). An Introduction to green marketing. *Electronic Green Journal*. Vol. 1(2), 1-10.
- [4] Chen, Y.S. (2008). The positive effect of green intellectual capital on competitive advantages of firms. *Journal of Business Ethics*. 77(3), 271-286.

- [5] Peattie, K. (1992). *Green Marketing*. Pitman Publishing, London.
- [6] Bolton, R.N. & Drew, J.H. (1991). A multistage model of consumer's assessment of service quality and value. *Journal of consumer research*, 17(4), 375-384.
- [7] Saaty, T.L. (2008). Decision making with the analytic hierarchy process. *International Journal Services Sciences*, 1(1), 83-98.
- [8] Sharma, M.J., Moon, I., & Bae, H. (2008). Analytic hierarchy process to assess and optimize distribution network. *Applied Mathematics and Computation*, 202(1), 256-265.
- [9] ชนิตา พันธุ์มณี และคณะ. (2561). *การพัฒนาเครือข่ายผลิตภาพสีเขียวในวิสาหกิจลำไยแห้งเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตและยกระดับความสามารถในการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- [10] Karanik, M., et.al. (2016). "Reconstruction methods for AHP pairwise matrices: How reliable are they?" *Applied Mathematics and computation*, 279, 103-124
- [11] Rezaei, J., Fahim, P.B.M., & Tavasszt, L. (2014). Supplier selection in the airline retail industry using a funnel methodology: Conjunctive screening method and fuzzy AHP. *Expert system with Applications*, 41, 8165-8179.
- [12] Dong, Q., & Cooper, O. (2016). A peer-to-peer dynamic adaptive consensus reaching model for the group AHP decision making. *European Journal of Operational Research*, 250, 521-530.
- [13] Karanik, M., Wanderer, L., Gomez-Ruiz, J. A., & Pelaez, J. I. (2016). Reconstruction methods for AHP pairwise matrices : How reliable are they? *Applied Mathematics and computation*, 279, 103-124.
- [14] Ai-Bakri, T. (2007). *Marketing and Social Responsibility (in Arabic)*. Dar Weal, Amman, Jordan.
- [15] Peattie, K. (1992). *Green Marketing*. Pitman Publishing, London.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ-นามสกุล:

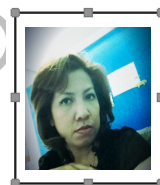
พรชนก บุญญานันทกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน:

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาดยุคดิจิทัล
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การศึกษา:

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

SAUNIC
2023

ร่วมใจ สร้างสรรค์

การศึกษาความต้องการในกิจกรรมเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาการแก่นักศึกษาใหม่ ของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปีการศึกษา 2565

Study of Freshmen's need on The preparation for academic skills. Information
Systems for Digital Business, Faculty of Business Administration, Southeast
Asia University, Academic Year 2022

ศิริภัทร สิตไทย^{1*} และ นิติ ลออธรรม²

^{1,2}มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม หนองค้างพลู หนองแขม กทม. 10160

*ติดต่อ: E-mail: siripats@sau.ac.th, 0831552199

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ความต้องการในกิจกรรมเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาการแก่นักศึกษาใหม่ สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปีการศึกษา 2565 กลุ่มประชากรได้แก่นักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2565 จำนวน 55 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสอวัดพื้นฐานความรู้ก่อนเรียน (pre-test) มีนักศึกษาที่สอบได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 จะต้องเข้าเรียนปรับพื้นฐานจำนวน 27 คน

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาใหม่มีความต้องการให้ทางสาขาวิชาปรับพื้นฐานในหัวข้อต่างๆ ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6, S.D.=0.57) อันดับที่ 2 คือทักษะคณิตศาสตร์คอมพิวเตอร์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.5, S.D.=0.56) อันดับที่ 3 คือทักษะภาษาอังกฤษสำหรับคอมพิวเตอร์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.4, S.D.=0.54) โดยผลการสำรวจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือต้องการให้นับเกี่ยวกับทักษะทางด้านการค้นคว้าด้วยตนเองเช่นการใช้ ChatGPT (Chatbot Generative Pre-Trained Transformer) และการพัฒนาโปรแกรมเบื้องต้น รวมถึงการอธิบายภาพรวมของหลักสูตรให้เข้าใจพอสังเขป

การวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาใหม่มีความต้องการเตรียมความพร้อมในทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนในหลักสูตร อีกทั้งข้อเสนอแนะในเรื่องการใช้ ChatGPT นั้นได้ชี้ให้เห็นว่านักศึกษาใหม่ต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องรอเรียนในชั้นเรียน ซึ่ง ChatGPT ก็เปรียบเหมือนครูอีกคนหนึ่งที่มีความรู้ในทุกๆ ด้านอย่างไร้ขีดจำกัด อีกทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลขนาดมหาศาลที่ทำให้การเรียนรู้ของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด

คำหลัก: กิจกรรมเตรียมความพร้อม, ทักษะทางวิชาการ, ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล

Abstract

The purpose of this research was to study the Freshmen's need to prepare for academic skills in Information Systems for Digital Business Faculty of Business Administration, Southeast Asia University

การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2566 ครั้งที่ 10 (The 10th SAU National Interdisciplinary Conference 2023)

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ครั้งที่ 10 (SAUNIC2023) หน้า ที่ -449-

Academic Year 2022. Population groups include new students in, Academic Year 2022 are 55 new students in the Academic Year 2022, and the sample group was from the pre-test. Some students get less than 60 percent of the exam. Study basic adjustment, number 27 people.

The study found that new students want the department to adjust the basics in the following topics: (1) Digital skills at the highest average level ($\bar{X}$ = 4.6, S.D.=0.57), (2) Computer Mathematics skills at the highest average level ($\bar{X}$ = 4.5, S.D.=0.56), (3) English language skills for computer, the mean is high ($\bar{X}$ = 4.4, S.D. = 0.54) and had additional suggestions on skills with ChatGPT (Chatbot Generative Pre-Trained Transformer) and basic programming skills.

This research can be concluded that new students want preparation in digital skills, which is the most important basis for studying in the major, and additional suggestions on the use of ChatGPT indicate that new students want to learn at their own pace without having to wait for classes. ChatGPT is like many teachers, who have much knowledge, which has a big data source of information that makes human learning infinite.

Keywords: New Students, Academic Skills, Digital Business Information Systems.

1. บทนำ

สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ รับสมัครนักศึกษาใหม่ที่จะจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ม.6) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีแบบเทียบโอนหน่วยกิต นักศึกษาที่จะจบการศึกษาระดับ ปวส. นั้นมีทั้งนักศึกษาที่จบสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล และมีนักศึกษาที่จบมาจากสาขาวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาทางบริหารธุรกิจ ทำให้ให้นักศึกษาเหล่านั้นมีพื้นฐานความรู้พื้นฐานในด้านการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่แตกต่างกัน [1] อีกทั้งในตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา นักศึกษาใหม่ซึ่งในขณะนั้นยังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับ ปวช., ปวส ต่างต้องเผชิญกับปัญหาของการระบาดของโควิด-19 ทำให้ไม่ได้เข้าชั้นเรียนเหมือนที่เคยเรียนในสภาวะปกติ ทำให้มีข้อจำกัดสำหรับการฝึกทักษะปฏิบัติ

จากผลการสอบก่อนเรียน (Pre-test) ทางสาขาวิชา ได้มีการเก็บข้อมูล 4 ปีย้อนหลังดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้สอบ Pre-test ไม่ผ่านเกณฑ์

ปีการศึกษา	เข้าสอบ (คน)	ผลสอบ ไม่ผ่านเกณฑ์	
		(คน)	(ร้อยละ)
2562	105	37	35.23
2563	61	27	44.26
2564	60	25	41.66
2565	55	27	49.09

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2565 มีผู้เข้าสอบจำนวน 55 คน [2] มีผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 49.09 ถ้าเปรียบเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นแนวโน้มของผู้ที่สอบไม่ผ่านเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ทางสาขาวิชา จึงได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อหารือในประเด็นดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงความต้องการในการเตรียมความพร้อมการปรับพื้นฐานเพื่อให้นักศึกษาใหม่ทุกคนมีความพร้อมสำหรับการเรียนภายใต้กิจกรรมการเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาการแก่นักศึกษาใหม่ โดยผลการศึกษาในครั้งนี้ใช้เป็นแนวทาง

ในการจัดเตรียมเนื้อหาให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของนักศึกษาใหม่ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในระดับปริญญาตรีของนักศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการ รวบรวมและวิเคราะห์ความต้องการในกิจกรรมเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาการแก่นักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2565 สาขาวิชา ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา หมายถึงการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเข้าถึงความรู้ และแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การศึกษามีการพัฒนารูปแบบไปมาก สามารถทำได้โดยการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น หนังสือ e-book (electronic book) เว็บไซต์ และวิดีโอออนไลน์ โดยสื่อเหล่านี้สามารถปรับปรุงให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา นักศึกษาที่ต้องการศึกษาจึงสามารถเพิ่มพูนความรู้ทั้งทางวิชาการและทักษะชีวิต เช่น การวางแผน การบริหารเวลา การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยต้องมีการฝึกฝนทักษะใหม่ เป็นการเพิ่มความท้าทายและเพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง [3]

การพัฒนาทักษะด้านวิชาการและดิจิทัลช่วยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเป็นสิ่งสำคัญหากนักศึกษายังต้องมีการค้นคว้าอย่างอิสระ และการมีส่วนร่วมในชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย การคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการทำงานในระดับปริญญา ยิ่งนักศึกษามีส่วนร่วมทางวิชาการได้เร็วเท่าไร โอกาสที่จะก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในหลักสูตรก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น [4]

เมื่อนักศึกษาเริ่มเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้วยประสบการณ์ที่ผ่านมาที่แตกต่างกัน และไม่แปลกใจที่นักเรียนบางคนไม่พร้อมสำหรับความต้องการในการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคาดหวังว่าจะมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกับโรงเรียน [5] นักศึกษาใหม่มักมีความกังวลในหลายเรื่องทั้งการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ เพื่อนใหม่ การเข้ากับการเรียนการสอนใหม่ [6,7,8] ดังนั้นการปรับพื้นฐานจึงเป็นรากฐานที่สำคัญของความสำเร็จตามที่ ฐานิตา แซ่ลิ้มและคณะ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการเตรียมความรู้พื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการเตรียมความพร้อมและปรับพื้นฐานของนักศึกษาใหม่ที่มีคะแนนสอบเข้าในรายวิชา คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ และเคมี ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งรายวิชาดังกล่าวมีความสำคัญในการเรียนทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ และนักศึกษากลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในการเรียนสูงจากการสำรวจพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกรายวิชา [7,9]

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียน การดูแลเอาใจใส่ให้นักศึกษา จึงได้มีการจัดทำแบบสำรวจ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ เพื่อจัดเตรียมเนื้อหาให้ตรงตามความต้องการของนักศึกษา ช่วยทำให้นักศึกษามีฐานความรู้พร้อมสำหรับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

4. ขอบเขตของงานวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2565 ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย นักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2565 ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล จำนวน 55 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2565 ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล ที่เข้าสอบวัดพื้นฐานก่อนเรียน (pre-test) และได้ผลคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 จำนวน 27 คน

4.2 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเฉพาะความต้องการในการเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาการแก่นักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2565 สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ Google Form เป็นเครื่องมือสำหรับจัดทำแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เป็นการถามความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ ซึ่งใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) ดังนี้

ระดับมากที่สุด ให้นำหนักหรือคะแนนเป็น 5

ระดับมาก ให้นำหนักหรือคะแนนเป็น 4

ระดับปานกลาง ให้นำหนักหรือคะแนนเป็น 3

ระดับน้อย ให้นำหนักหรือคะแนนเป็น 2

ระดับน้อยที่สุด ให้นำหนักหรือคะแนนเป็น 1

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้เสนอแนะ

จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นมาแปลความหมาย โดยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4.4 สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

(2) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จะใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณนา

5. สรุปผลการวิจัย

จากผลการสำรวจ สามารถสรุปผลการสำรวจได้ดังนี้

5.1 ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปและภูมิหลัง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	13	48.1
หญิง	14	51.9
	27	100.0

จากตารางที่ 2 ผลการสำรวจจำแนกตามเพศพบว่านักศึกษาที่สอบไม่ผ่านเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 51.9 และเป็นเพศชายร้อยละ 48.1

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละจำแนกตามวุฒิการศึกษาเดิม

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนปลาย	9	33.3
ปวช.	14	51.9
ปวส.	4	14.8
	27	100.0

จากตารางที่ 3 ผลการสำรวจจำแนกตามวุฒิการศึกษาเดิมพบว่านักศึกษาที่สอบไม่ผ่านอันดับที่ 1 คือวุฒิ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 51.9 อันดับที่ 2 คือวุฒิ มัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 33.3 และอันดับที่ 3 คือวุฒิ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 14.8

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละจำแนกตามเกรดเฉลี่ย
สะสมจากสถานศึกษาเดิม

เกรดเฉลี่ยสะสม	จำนวน	ร้อยละ
3.51-4.00	0	0.0
3.01-3.50	0	0.0
2.51-3.00	7	25.9
2.01-2.50	15	55.6
ไม่ระบุ	5	18.5
	27	100

จากตารางที่ 4 ผลการสำรวจจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสมจากสถานศึกษาเดิมพบว่านักศึกษาที่สอบไม่ผ่านอันดับที่ 1 คือมีเกรดเฉลี่ย 2.01-2.50 คิดเป็นร้อยละ 55.6 อันดับที่ 2 คือมีเกรดเฉลี่ย 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 25.9 และอันดับที่ 3 คือไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 18.5

5.2 ผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาการที่ต้องการ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาการที่ต้องการ

หัวข้อที่มีการสำรวจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความเห็น
1.ทักษะคณิตศาสตร์คอมพิวเตอร์	4.5	0.56	มากที่สุด
2.ทักษะการเขียน Flowchart และ อัลกอริทึม	4.3	0.64	มาก
3.ทักษะการสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์	3.9	0.82	มาก
4.ฐานข้อมูลเบื้องต้น	4.3	0.79	มาก
5.ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.6	0.57	มากที่สุด

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาการที่ต้องการ (ต่อ)

หัวข้อที่มีการสำรวจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความเห็น
6.ด้านทักษะการปฏิบัติงาน	4.2	0.54	มาก
7.ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับคอมพิวเตอร์	4.4	0.54	มาก
8. ทักษะ การใช้เครื่องมือ Google	4.2	0.56	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการสำรวจข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางวิชาการที่ต้องการ พบว่าหัวข้อที่เห็นด้วยอย่างยิ่งอันดับที่ 1 คือทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6, S.D.=0.57) อันดับที่ 2 คือทักษะคณิตศาสตร์คอมพิวเตอร์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.5, S.D.=0.56) อันดับที่ 3 คือทักษะภาษาอังกฤษสำหรับคอมพิวเตอร์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.4, S.D.=0.54) ส่วนหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยสุดคือทักษะการสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์มี ($\bar{X}$ =3.9, S.D.=0.82)

โดยผลการสำรวจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือต้องการให้เน้นเกี่ยวกับทักษะทางด้าน การค้นคว้าด้วยตนเองเช่นการใช้ ChatGPT และการพัฒนาโปรแกรมเบื้องต้น รวมถึงการอธิบายภาพรวมของหลักสูตรให้เข้าใจพอสังเขป

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการในกิจกรรมเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาการแก่นักศึกษาใหม่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่านักศึกษาใหม่มีความ

ต้องการเตรียมความพร้อมในทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนในสาขาวิชา ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล โดยทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขไม่ว่าจะเป็นลำดับความสำคัญของเครื่องหมาย ในการคำนวณตัวเลข ส่วนในด้านการสื่อสารนั้นมีการใช้ ในหลากหลายรูปแบบ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นการใช้งานแอปพลิเคชันของ Google ที่รองรับ พื้นฐานการเรียนรู้ในหลายๆด้าน เช่น Google Colab, Google Classroom, Looker Studio เป็นต้น

โดยผลการสำรวจยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ต้องการให้เน้นเกี่ยวกับทักษะทางด้านการค้นคว้าด้วยตนเองในหัวข้อ การใช้ ChatGPT ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ChatGPT เป็นปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่โดดเด่นกำลังเป็นที่สนใจของนักค้นคว้าและผู้คนทั่วไป มีความสามารถในการเรียนรู้ (Machine Learning) จากข้อมูลที่มีจำนวน มหาศาล สามารถโต้ตอบกับมนุษย์ได้ อีกทั้งยังสามารถ ช่วยเขียนโปรแกรมในเบื้องต้นจนถึงระดับสูง ดังนั้น นักศึกษาจะสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและนำไป ประยุกต์ใช้ในการเรียนในรายวิชาต่างๆ ได้ [10]

การวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาใหม่มีความ ต้องการเตรียมความพร้อมในทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนในหลักสูตร อีกทั้งข้อเสนอแนะในเรื่องการใช้ ChatGPT นั้นได้ชี้ให้เห็นว่านักศึกษาใหม่ต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอเรียนในชั้นเรียน ซึ่ง ChatGPT ก็เปรียบเหมือนครูอีกคนหนึ่งที่มีความรู้ในทุกๆ ด้านอย่างไร้ขีดจำกัด อีกทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลขนาดมหาศาลที่ทำให้ การเรียนรู้ของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด

7. ข้อเสนอแนะของงานวิจัย

จากการทำวิจัยในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

7.1 ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในแต่ละรายวิชา

7.2 จากข้อเสนอแนะของนักศึกษาสามารถวิเคราะห์ได้ว่านักศึกษามีความต้องการค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อที่มีอยู่มากมาย โกลด์ตัว สามารถนำมาประยุกต์ และใช้งาน ได้จริง

7.3 การสำรวจในครั้งนี้ใช้การประเมินเชิงปริมาณเท่านั้น ดังนั้นถ้าทำให้การวิจัยมีรายละเอียดที่มากขึ้นควรมีการสัมภาษณ์ผู้เรียนแต่ละคนเพื่อหลักสูตรจะได้ จัดเตรียมข้อมูลให้ตรงตามความต้องการมากขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] ศิริภัทร สิตไทย และ นิติ ลอธรรม. (2563). การศึกษาและติดตามพฤติกรรมการใช้งานสื่อการสอนออนไลน์ในการเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาการแก่นักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2562 ด้วยภูเกิลแอนด์ลิติกส์. *การประชุมวิชาการระดับชาติ สหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2563 ครั้งที่ 7*, ออนไลน์: saunic2020.sau.ac.th, หน้า 642-648.
- [2] มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ระบบทะเบียนออนไลน์ (2020). *ข้อมูลนักศึกษา*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://reg.sau.ac.th/menu-student.aspx>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/10/2565.
- [3] ธีระศักดิ์ หุดากร, นิติพงศ์ โสภณพงศ์พิพัฒน์, นิติ คำเมืองลือ, ภูเทพ ดอนท่อม และชยุตติ ชูรักษ์ (2552). การศึกษาประสิทธิภาพของการปรับพื้นฐานวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาแรกรับเข้าชั้นปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นในการทำแบบฝึกหัด, *การประชุมวิชาการวิศวกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 7*, หน้า 213-217.
- [4] ฐานิตา ลอยวิวัฒน์. (2557). *การศึกษาภูมิหลังและความคาดหวังของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://kb.psu>.

ac.th/psukb/handle/2016/10406, เข้าดูเมื่อวันที่ 20/01/2566.

[5] Leeds Beckett University (2565). *Students enter higher education with a variety of previous experiences and some, unsurprisingly, arrive ill equipped for the demands of higher education, expecting a learning environment similar to school.* [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.leedsbeckett.ac.uk/teachlearn/excellent-academic-practice/how-to-build-learning-pathways-through-your-course/academic-preparation/>, เข้าดูเมื่อ 25/12/2565.

[6] อรสา จุลมา, นรากร พุทธโธม และ ชูพงษ์ ทองคำสมุทร (2563). การศึกษาความต้องการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, *วารสารวิจัยศิลปวิทยาการลุ่มน้ำโขง*, ปีที่ 30 (2), กรกฎาคม – ธันวาคม 2565, หน้า 72 – 84.

[7] ฐานิตา แซ่ลิ่ม, ธนียา เกาศล และวรวิธ วิสุทธิเมธางกูร (2553). โครงการเตรียมความรู้พื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, *การประชุมวิชาการวิศวกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 8*, หน้า 75-76.

[8] Kemapasse Chanawongse. (2552). *Study habits of first year university students a case*

study of students at the Faculty of Arts, Chulalongkorn University. Thammasat University. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:124050.

[9] ฐานิตา แซ่ลิ่ม, มลิตา มะอักษร และมัลลิกา อุณหวีวรรณ (2553). การศึกษาความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโครงการพี่ช่วยน้อง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 20*, 2553, หน้า 395.

[10] OpenAI. *Introducing ChatGPT* (2022), [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://openai.com/blog/chatgpt>, เข้าดูเมื่อวันที่ 18/05/2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

1) อ.ศิริภัทร สิตไทย อาจารย์ประจำสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจ ดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2) อ.นิติ ลออธรรม อาจารย์ประจำสาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจ ดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การออกแบบตัวละครแนวแฟนตาซีไทยจากแรงบันดาลใจปลากัดไทย

Thai Fantasy Character Designs due to Inspired Siamese Fighting Fish

วลัยภรณ์ สอนิ^{1*}, รัตนทิพย์ คุ่มพวง² และ วชิราพร ฤทธิ์ฉำ³

^{1*}สาขาวิชาดิจิทัลมีเดีย ²นักศึกษาด้านวิชาดิจิทัลมีเดีย คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

³สาขาวิชาการบริหารสารสนเทศเพื่อธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม (ติดซอยเพชรเกษม 106) เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

อีเมล : walaiporns@sau.ac.th , โทรศัพท์: 02-8074500 ต่อ 190

บทคัดย่อ

งานวิจัยการออกแบบตัวละครแนวไทยแฟนตาซีมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบตัวละครอันเกิดจากการผสมผสานระหว่างความเป็นไทยและความแฟนตาซี โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทยที่แฝงอยู่ในชีวิตประจำวันทั้งในด้านความเชื่อและวัฒนธรรม ผ่านเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำ เนื้อหาที่นำมาสร้างสรรค์ตัวละครเป็นแนวความคิดที่ได้มาจากเรื่องราวในจินตนาการเป็นการผจญภัยในสระบัว อันจะนำไปสู่เส้นทางการได้พบตัวละครปลากัดที่มีการผสมผสานความร่วมสมัยและหลอมรวมความเป็นไทย จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำความหลากหลายบริบทมาสร้างเป็นตารางเพื่อหาความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร สามารถสร้างตัวละครที่มีความแตกต่างกันได้จำนวน 36 ตัวละคร และตัวละครหลักจำนวน 2 ตัวละคร ทั้งนี้ได้นำแนวความคิดหลักมาจากแรงบันดาลใจของบทละครที่ได้สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจของตนเอง และพบว่า จากรูปลักษณ์เฉพาะปลากัดไทยประกอบด้วยอวัยวะหลายส่วน (1) ลำตัว (2) ดวงตา (3) เหงือก (4) ครีบบริเวณท้อง (5) ครีบหู (6) ครีบหลัง (7) ครีบหาง และ (8) ขาว่ายน้ำ ตามลำดับ นำไปสู่การสร้างตัวละครที่มีความหลากหลายและผสมผสานรูปแบบจากแนวคิดแบบแฟนตาซีกับจินตนาการ และแรงบันดาลใจของธรรมชาติจากธาตุทั้งสี่ (ดิน น้ำ ลม และไฟ) รวมถึงความสว่างและความมืดประกอบเข้าด้วยกันจนได้ผลงานตัวละครปลากัดไทยที่มาจากเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำ โดยสะท้อนความเป็นคุณลักษณะเฉพาะของการออกแบบตัวละครอย่างชัดเจน

คำหลัก: แฟนตาซีไทย, ปลากัดไทย, แรงบันดาลใจ

Abstract

The research on Thai Fantasy Character Design aims to creating of a character design that combines Thai and Fantasy characters. Watercolor painting techniques reflect Thainess while hidden in everyday life, such as beliefs and culture. The contents used to create the character were the initial concept derived from an imaginary story to an adventure in a lotus pond carried out to Siamese fighting fish character that combines both the contemporary and Thai. The research results found that bringing a variety of contexts creates a table of the relationship between the characters. It was created of 36 characters with two main characters, conducted the main idea from the inspiration of the plays produced their inspiration. It was found that Siamese fighting fish consist of organs: (1) body (2) eyes (3) gills (4) ventral (5) pectoral fin (6) dorsal (7) caudal and (8) anal, respectively. The creation of characters was carried out diverse and combine styles of fantasy concepts to an imagination and natural inspiration of the four elements (earth, water,

wind and fire) including of light and darkness combined, and then results of Siamese fighting fish character was clearly created the watercolor painting technique reflecting the characteristics of character design.

Keywords: Thai Fantasy, Siamese Fighting Fish, inspiration

1. บทนำ

เมื่อก้าวถึงปลากัดไทยเชื่อว่าคงเป็นที่ชื่อที่มีความคุ้นเคยด้วยรูปร่างที่มีความสวยงาม สีสันหลากหลาย ทำให้ปลากัดเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและทั่วโลก [1] ปลากัดไทย (Siamese fighting fish) ได้รับเลือกให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย จากความสำคัญ ดังนี้ คือ ความสำคัญด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เป็นที่ปรากฏในบทประพันธ์วรรณคดี และบันทึกต่าง ๆ รวมถึงความโดดเด่นในเรื่องความสวยงามที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมถึงมูลค่าทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการเพาะเลี้ยงและเพาะพันธุ์ออกมาอย่างต่อเนื่องที่แนวโน้มในทางที่สูงขึ้น

อดีตในแง่ของวัฒนธรรมปลากัดถูกนำมาใช้เพื่อเกมกีฬาอย่างแพร่หลาย [2] เนื่องจากปลากัดเป็นปลาพื้นบ้านของไทย แต่เดิมเป็นปลาที่อาศัยอยู่ในแหล่งธรรมชาติที่ไม่มีการไหลของน้ำ พบมากในบริเวณแหล่งน้ำขนาดเล็กตามชายทุ่ง หรือตามหนอง บึง เป็นปลาที่สามารถอาศัยอยู่ในน้ำที่มีออกซิเจนต่ำ ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาสายพันธุ์ทำให้มีลวดลายความสวยงามแตกต่างกันออกไป ส่งผลต่อราคา ด้วยความนิยมที่ไม่ลดลงทำให้ปลากัดเป็นปลาที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจ [3] ปลากัดเป็นสัตว์น้ำส่งออกที่ได้รับความนิยมในตลาดด้วยการส่งออกมากกว่า 80 ประเทศทั่วโลก จำนวนปลากัดมากกว่า 20 ล้านตัวต่อปี สร้างรายได้ต่อปีมากกว่าพันล้านบาทให้กับประเทศไทย [4] แม้แต่การสื่อสารของคนไทยส่วนมากเกี่ยวกับปลากัดมีความผูกพันกับคนไทยมาอย่างช้านาน กลายเป็นคำพูดภาษาที่ใช้ในปัจจุบัน อาทิ ลูกหม้อ ที่หมายถึงผู้ที่กำเนิดผูกพันอย่างแท้จริง ก่อหวอด หมายถึง การคิดมิดมียร้าย จากพฤติกรรมที่ปลาตัวผู้จ้องจะวางแผนเพื่อผสมพันธุ์กับปลาตัวเมีย หรือแม้แต่คำว่า ถอดสี ที่มักใช้

ร่วมกับคำว่าถอดสีหน้า อันเป็นอาการที่ปลาตกใจไม่ยอมสู้ สีที่ตัวปลาจะซีดจางลง

ความผูกพันที่คนไทยมีต่อปลากัดมีมาอย่างยาวนาน อาจเรียกได้ว่าเป็นการเกื้อกูลให้ประโยชน์ต่อกัน ปัจจุบันปรากฏการณ์พัฒนาสายพันธุ์ปลากัดที่มีความงามอย่างไม่หยุดนิ่ง ปลากัดจึงกลายเป็นสัตว์ที่ทำรายได้ให้คนพัฒนาความงามของปลากัดอยู่เสมอ ทำให้คนยุคปัจจุบันเด็กรุ่นใหม่ยังคงได้พบเห็นความสวยงามของปลากัดในสื่อต่าง ๆ จึงนับได้ว่าปลากัดนั้นได้กลายเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านตัวตนด้วยความเอกลักษณ์ที่มีอยู่บนลำตัวอย่างเด่นชัด การออกแบบตัวละครจึงเป็นอีกหนึ่งสื่อการออกแบบที่สะท้อนคุณค่าของความเป็นไทยผ่านเรื่องราวตัวละครปลากัดไทย ทั้งนี้ความหมายของคำว่า [5] ตัวละคร หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทในเรื่องที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่องที่ได้กำหนดไว้ หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลจากเรื่องราวของเหตุการณ์ การสร้างสรรค์ลักษณะจึงนำเอาความเป็นจริงของลักษณะรูปลักษณ์ที่พบว่าการเปลี่ยนแปลง สี ลวดลาย และด้วยปลากัดไทยเป็นปลาที่พัฒนาสายพันธุ์ได้การผสมพันธุ์จึงทำให้เกิดความงามตามส่วนต่าง ๆ ของปลากัด ประกอบไปด้วย อวัยวะของปลากัดอันประกอบไปด้วย ลำตัว ดวงตา เหงือก (Gills) ตะเกียบหรือครีบบริเวณท้อง (Ventral) ครีบทู (Pectoral fin) กระโดงหรือครีบหลัง (Dorsal) ครีบทหาง (Caudal) ขาว่ายน้ำ (Anal) ตามลำดับ

การแสดงออกตัวละครในงานวิจัยถูกคิดค้นคลี่คลาย สร้างสรรค์ผ่านจินตนาการ โดยอาศัยพื้นฐานการคิดจากเนื้อหาที่ได้ทำการศึกษา แล้วนำเนื้อหาที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเขียนบทขึ้น ทั้งนี้เป็นเรื่องราวผ่านแนวความคิดส่วนตัวจากจินตนาการเพื่อนำมาเป็นโครงเรื่องเพื่อสร้างตัวละครในการออกแบบเพื่อทำให้ออกแบบ

มีขอบเขตการสร้างสรรคผู้วิจัยจึงได้เขียนเรื่องราวและ บทบาทต่าง ๆ ให้ตรงตามตัวละครแฟนตาซีไทย เนื้อหาที่ สร้างสรรค์ขึ้นอันเป็นการอยู่ร่วมกันระหว่างคน คือ เด็กผู้หญิง ชื่อ อาโป และสัตว์ คือ ปลาเกล็ดไทย เป็นสังคม แห่งจินตนาการที่เชื่อว่าสิ่งมีชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันอย่าง มีความสุขได้ สถานที่เป็นการจำลองจากที่จริงมาสร้าง เป็นสระบัวอันเป็นพื้นที่ในจินตนาการ

ตัวละครแฟนตาซีที่เกิดขึ้นมีการนำตัวละครปลา เกล็ดไทยนำมาตีความใหม่เป็นการสร้างตารางทางสายพันธุ์ เพื่อหาจุดเชื่อมความสัมพันธ์เป็นแนวคิดในการสร้างตัว ละครรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานแนวคิดที่มาจากการ ผสมพันธุ์จริงทางวิทยาศาสตร์ของปลาเกล็ดและจินตนาการ ทั้งหมดนี้จึงถูกเรียกว่าตัวละครแนวแฟนตาซีไทย

การรักษาสมดุลทางวัฒนธรรมคงเป็นหน้าที่ของ คนทุกคนในชาติ การหยิบเรื่องราวของสังคมไทยขึ้นมา เป็นเนื้อหาเพื่อการแสดงออกไม่ว่าจะส่วนสาระ ความ บันเทิง จะช่วยทำให้ผลงานเกิดคุณค่าที่ซาบซึ้งได้เป็น อย่างดีจากการแสดงออกของคนไทย การสร้างตัวละคร ปลาเกล็ดไทยอันเป็นสัญลักษณ์ของชาติเพื่อสื่อถึงการอยู่ ร่วมกันของการเป็นสังคมในจินตนาการ ผ่านตัวละครไทย แฟนตาซีที่สร้างสรรค์ขึ้นจากจินตนาการ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของปลา เกล็ดที่มีในสังคมไทย ลักษณะเฉพาะของปลาเกล็ด การ ออกแบบตัวละครแฟนตาซี จิตวิทยาเกี่ยวกับสี นำมาใช้ ในการออกแบบ

2.2 เพื่อออกแบบตัวละครรูปแบบแฟนตาซีโดย อาศัยรูปลักษณ์ของปลาเกล็ดไทยและจินตนาการ

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบตัวละครแฟน ตาซีที่มีเนื้อหามาจากความเป็นไทยโดยเฉพาะปลาเกล็ดที่ ผสมผสานรูปแบบจากแนวคิดแบบแฟนตาซีกับ จินตนาการและแรงบันดาลใจของธรรมชาติ

4. ขอบเขต

4.1 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับปลาเกล็ดไทยอันมี ความสัมพันธ์กับคนไทยในแง่ของเอกลักษณ์ความเป็น ไทย นำความสำคัญของปลาเกล็ดที่สะท้อนผ่านบริบทต่าง ๆ ในสังคมไทย มาสร้างสรรค์เป็นเนื้อหาที่เขียนบทขึ้น ผ่านแนวความคิดส่วนตัวจากจินตนาการเพื่อสร้างตัว ละคร อันประกอบไปด้วยลักษณะและบุคลิกภาพที่ แตกต่างกันไป

4.2 ขอบเขตทางด้านรูปแบบ

ตัวละครที่มีความแตกต่างกันได้ กำหนดลักษณะ ตัวละคร ดังนี้ คือ ตัวละครหลักที่ 1 อาโป ตัวละครหลัก ที่ 2 พระแม่เมรุทด และตัวละครอื่น ๆ คือ ปลาเกล็ดจำนวน 36 ตัวละคร แนวคิดการสร้างสรรคจากความสัมพันธ์ด้วย ธาตุหลักและธาตุรอง ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ความแสง สว่าง และความมืด ผ่านเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำบนกระดาษ

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 ขั้นตอนการสร้างสรรค

เป็นแบบเฉพาะเจาะจง เลือกใช้กลุ่มตัวละครที่มี แนวความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ เป็นตัวละครที่ได้ จินตนาการตามแนวเรื่องที่ผู้วิจัยสร้างสรรคสะท้อนความ เป็นไทย ประกอบไปด้วยตัวละครที่ทำการศึกษาเพื่อ นำมาออกแบบ ดังนี้

5.1.1 ตัวละครหลักที่ 1 ชื่อ อาโป เด็กผู้หญิง สวมชุดไทย ตัวละครที่เดินทางในบึงบัว นิสัยมีความร่าเริง ชอบเที่ยวเล่นในบึงบัวกับเหล่าปลาเกล็ด

5.1.2 ตัวละครหลักที่ 2 ชื่อ พระแม่เมรุทด เป็น ปลาเกล็ดที่มีขนาดใหญ่เรียกได้ว่าเป็นเทพแห่งปลาเกล็ด ที่ คอยอำนวยการให้แก่บึงบัวแห่งนี้

5.1.3 ตัวละครอื่น ๆ คือ ปลาเกล็ดไทย จำนวน 36 ตัวละคร อันมีแนวคิดการสร้างสรรคจากความสัมพันธ์ ด้วยธาตุหลักและธาตุรอง ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ความแสง สว่าง และความมืด ซึ่งทั้งหมดนี้นับได้ว่าเป็นธาตุใน

ธรรมชาติที่มีคุณประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตแตกต่างกันออกไป

5.2 ศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์

5.2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของปลากัดที่มีในสังคมไทย ลักษณะเฉพาะของปลากัด การออกแบบตัวละครแฟนตาซี จิตวิทยาเกี่ยวกับสี เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผ่านแนวคิดผ่านตัวละคร

5.2.2 เนื้อหาที่ได้เขียนบทขึ้น เป็นเรื่องราวผ่านแนวความคิดส่วนตัวจากจินตนาการเพื่อนำมาเป็นโครงเรื่องเพื่อสร้างตัวละครในการออกแบบ

5.3 การวิเคราะห์

การออกแบบตัวละครเนื้อหาที่เขียนบทขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ทำการศึกษา

5.3.1 รูปแบบตัวละครหลัก จำนวน 2 ตัวละคร สร้างสรรค์ตามแนวเรื่องที่ได้สร้างสรรค์ โดย ตัวละครที่ 1 คือ อาโป ตัวละครเด็กผู้หญิง และตัวละครที่ 2 คือ พระแม่มรกต ตัวละครเทพแห่งปลากัด ผ่านเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำ

5.3.2 ตัวละครปลากัด 36 ตัวละคร เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบปลากัดเป็นตัวละครแฟนตาซีไทย ผู้วิจัยสร้างตารางเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เป็นการจับคู่ทำให้ตัวละครเกิดลักษณะเฉพาะ ผลที่ได้จากการจับคู่ในตารางทำให้เกิดการสร้างสรรครูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้ คือ ชื่อตัวละคร แนวความคิด (Concept) ของแต่ละตัวละคร และมีการจัดเลือกใช้สี รายละเอียดในตัวละครให้มีความเหมาะสม ผ่านเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำ

6. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาการออกแบบตัวละครแนวแฟนตาซีไทยจากแรงบันดาลใจปลากัดไทย พบว่าตัวละครหลักทั้ง 2 ตัวละคร คือ อาโปและพระแม่มรกต เป็นตัวดำเนินเรื่องที่เน้นการสร้างสรรคภาพรวมในการสร้างสรรค์เด็กหญิงอาโป (รูปที่ 1) ใช้สีน้ำเงินเข้มที่มีการผสมสีเขียวบริเวณผม เครื่องแต่งกายเป็นแบบไทยประยุกต์ และพระแม่มรกต (รูปที่ 2) ใช้สีเขียวอมน้ำเงิน

เป็นหลัก โดยมีการแทรกสีเหลืองทองซึ่งเป็นสีที่มีค่ามากในจุดสำคัญ ปรากฏเป็นภาพปลาขนาดใหญ่ (รูปที่ 3) สะท้อนถึงความเชื่อของคนไทยที่ยังมีเทพยดาที่คอยปกป้องรักษาทุกชีวิตให้มีความสุข ทั้งนี้มุ่งเน้นแสดงออกถึงการมองเห็นสีตามหลักการทางจิตวิทยาที่การมองเห็นสีโทนเย็น (Cool tone) ทำให้เกิดความรู้สึกเย็นสบายตา เป็นสีที่มีความคล้ายคลึงกับสีที่ปรากฏในบึงบัวธรรมชาติ อันเป็นสถานที่เกิดเรื่องราวแฟนตาซีทั้งหมด และตัวละครปลากัดจำนวน 36 ตัวละคร (รูปที่ 4) มีการเลือกใช้รูปแบบสรีระ อวัยวะของปลากัดอันประกอบไปด้วย ลำตัว ดวงตา เหงือก (Gills) ตะเกียบหรือครีบบริเวณท้อง (Ventral) ครีบหู (Pectoral fin) กระโดงหรือครีบหลัง (Dorsal) ครีบหาง (Caudal) ขายน้ำ (Anal) ทั้งนี้รายละเอียดของส่วนประกอบของปลากัดแต่ละตัวละครจะแตกต่างกันด้วยการออกแบบตามตารางแสดงความสัมพันธ์จากการจับคู่ของธาตุหลักและธาตุรอง (รูปที่ 4) แบ่งออกเป็นทั้งหมด 6 กลุ่มใหญ่ ตามลำดับดังนี้ กลุ่มธาตุดิน กลุ่มธาตุน้ำ กลุ่มธาตุลม กลุ่มธาตุไฟ กลุ่มธาตุความแสงสว่าง และกลุ่มความมืด

รูปแบบที่เกิดขึ้นจากกลุ่มตารางหาความสัมพันธ์เพื่อสร้างตัวละครปลากัดแฟนตาซีไทย แสดงรายละเอียดในแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1.กลุ่มธาตุดิน ประกอบไปด้วยปลากัดจำนวนทั้งหมด 6 ตัวละคร (รูปที่ 5-10) เน้นการใช้สีน้ำตาลอมเทาบริเวณลำตัวเป็นหลัก ซึ่งเป็นสีที่สะท้อนถึงดินในธรรมชาติ มีความแข็งแรง ดินเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดทุกอย่าง ในส่วนต่าง ๆ จะมีการออกแบบให้อวัยวะมีรูปร่างสอดคล้องกับกลุ่มธาตุดิน ได้แก่ ปลากัดธาตุดิน ปลากัดกล้วยไม้ ปลากัดเจดีย์ทราย ปลากัดดินเผา ปลากัดอัญมณี และปลากัดความไทย 2.กลุ่มธาตุน้ำ ประกอบไปด้วยปลากัดจำนวนทั้งหมด 6 ตัวละคร (รูปที่ 11-16) เน้นการใช้สีฟ้าเป็นหลัก แสดงให้เห็นถึงความอ่อนโยน โปรงสบายของสีฟ้า แต่เน้นหน้าที่น้ำในบริบทอื่นที่ผู้คนอาจมองข้าม ได้แก่ ปลากัดสายน้ำ ปลากัดบัว ปลากัดปลากระเบน ปลากัดแรงม้า ปลากัดสายรุ้ง และปลากัดหมึก 3.กลุ่มธาตุลม ประกอบไปด้วยปลากัด

จำนวนทั้งหมด 6 ตัวละคร (รูปที่ 17-22) เน้นการใช้สีเขียวเป็นหลัก เนื่องจากเป็นสีที่ให้ความเย็นสบาย จึงนำมาเป็นตัวแทนของลมที่เป็นธาตุมีความพลั้วไหว เบาบาง แต่มีพลังเคลื่อนไหวได้ อันได้แก่ ปลา กัด สาย ลม ปลา กัด ลูก แก้ว ปลา กัด บิน ปลา กัด สาย ไฟ ปลา กัด ว่าว และ ปลา กัด ค้างคาว 4.กลุ่มธาตุไฟ ประกอบไปด้วยปลา กัด จำนวน 6 ตัวละคร (รูปที่ 23-28) เน้นการใช้สีส้มแดง แต่เลือกใช้เป็นสีส้มแดงที่น้ำหนักบางเบา ด้วยความเป็นไฟเป็นตัวแทนของความร้อน และมนุษย์เรียนรู้ด้วยจิตวิทย์ศาสตร์ สีส้มเป็นสีที่ให้ความรู้สึกร้อนได้ดีกว่าสีอื่น ๆ แต่ทั้งนี้ปลา กัด กัด ไฟ นิล มีสีน้ำเงิน แม้จะเป็นสีโทนเย็น แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่าคำว่าไฟไม่จำเป็นต้องสีโทนร้อนเสมอไป อันได้แก่ ปลา กัด ไฟ ปลา กัด ถ่าน ปลา กัด กระทัง ปลา กัด โคมลอย ปลา กัด พระอาทิตย์ และปลา กัด ไฟ นิล 5.กลุ่มธาตุแสงสว่าง ประกอบไปด้วยปลา กัด จำนวนทั้งหมด 6 ตัวละคร (รูปที่ 29-34) เน้นการใช้สีเหลืองเป็นส่วนประกอบสำคัญ สีเหลืองเป็นตัวแทนของแสงได้เป็นอย่างดี ทั้งแสงจากธรรมชาติและแสงที่มนุษย์สร้างขึ้น และแสงทุกชนิดล้วนเป็นการเปิดทางให้การใช้ชีวิตได้ทั้งสิ้น ประกอบไปด้วย ปลา กัด เทวดา ปลา กัด โปธิ์ ปลา กัด เหยือกปลาหมัด ปลา กัด ผีเสื้อจักรพรรดิ ปลา กัด ไก่ชน และปลา กัด วิญญาณ 6.กลุ่มธาตุความมืด ประกอบไปด้วยปลา กัด จำนวน 6 ตัวละคร (รูปที่ 34-39) เน้นการใช้สีม่วงเป็นหลัก ซึ่งสีม่วงทำให้เกิดจินตนาการได้ดีกว่าสีอื่น มีความเหมาะสมกับความมืดที่มักมีความลึกลับ น่ากลัวซ่อนอยู่ อันประกอบไปด้วย ปลา กัด ผี ปลา กัด ช้าง ปลา กัด จระเข้ ปลา กัด ตานี ปลา กัด เสือสมิง และปลา กัด กลางคืน

เมื่อนำตัวละครทั้งหมดมาจัดองค์ประกอบเพื่อให้อยู่ในรูปเดียวกันแล้วพบว่า ตัวละครทุกตัวที่ได้รับการออกแบบสามารถนำมาอยู่ร่วมกันได้ด้วยเส้นที่สร้างรูปร่างตัวปลาเป็นเส้นโค้งที่มีความพลั้วไหวเหมือนการแหวกว่ายของปลา กัด ท่ามกลางสายน้ำในบึงบัว และสีสันของตัวละครกลุ่มปลา กัด เป็นสีที่มาจากสีธรรมชาติจึงทำให้ตัวละครที่ได้สามารถแสดงถึงการอยู่ร่วมกันของ

สังคมในจินตนาการ แม้ว่าจะปรากฏความแตกต่างของคนและสัตว์ที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ หากมีความเกื้อกูลต่อกัน (รูปที่ 3)

รูปที่ 1 ตัวละครหลักที่ 1 ชื่อ อาโป เป็นเพศหญิง ลักษณะมีผมสีน้ำเงินเข้ม แต่งกายด้วยชุดไทยร่วมสมัย นิสัยมีความร่าเริง ชอบเที่ยวเล่นในบึงบัวกับเหล่าปลา กัด

รูปที่ 2 ตัวละครหลักที่ 2 ชื่อ พระแม่มรกต เป็นปลา กัด ที่มีขนาดใหญ่เรียกได้ว่าเป็นเทพแห่งปลา กัด ที่คอยอำนวยพรให้แก่บึงบัวแห่งนี้

รูปที่ 3 การอยู่รวมตัวกันของสังคมในจินตนาการ คือ บึงบัว อันประกอบไปด้วย อาโป พระแม่มรกต และเหล่าปลา กัด

รูปที่ 4 ตารางแสดงความสัมพันธ์เป็นการจับคู่ทำให้ตัว
ละครเกิดลักษณะเฉพาะ

กลุ่มธาตุดิน

รูปที่ 5 ชื่อ ปลาเก็ดธาตุดิน
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างดินกับดิน แรง
บันดาลใจมาจากหิน ดิน
หญ้า

รูปที่ 6 ชื่อ ปลาเก็ด
กล้วยไม้ เกิดจากการ
ผสมกันระหว่างดินกับน้ำ
แรงบันดาลใจมาจาก
กล้วยไม้หาย

รูปที่ 7 ชื่อ ปลาเก็ดเจดีย์
ทราย เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างดินกับลม แรง
บันดาลใจมาจากพายุ
ทราย เจดีย์ทราย

รูปที่ 8 ชื่อ ปลาเก็ดดินเผา
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างดินกับไฟ แรง
บันดาลใจมาจาก
เครื่องปั้นดินเผา

รูปที่ 9 ชื่อ ปลาเก็ดอัญมณี
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างดินกับแสงสว่าง
แรงบันดาลใจมาจากเพชร
พลอย อัญมณี

รูปที่ 10 ชื่อ ปลาเก็ดควาย
ไทย เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างดินกับความมืด
แรงบันดาลใจมาจากนิล
ควายไทย ใบชะพลู

กลุ่มธาตุน้ำ

รูปที่ 11 ชื่อ ปลาเก็ด
สายน้ำ เกิดจากการผสม
กันระหว่างน้ำกับน้ำ แรง
บันดาลใจมาจากคลื่นน้ำ
สายน้ำ

รูปที่ 12 ชื่อ ปลาเก็ดบัว
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างน้ำกับดิน แรง
บันดาลใจมาจากดอก ใบ
และเกสรของบัว

รูปที่ 13 ชื่อ ปลาเก็ด
กระเบน เกิดจากการผสม
กันระหว่างน้ำกับลม แรง
บันดาลใจมาจากปลา
กระเบนราหูน้ำจืดไทย

รูปที่ 14 ชื่อ ปลาเก็ด
แฉะ เกิดจากการผสม
กันระหว่างน้ำกับไฟ แรง
บันดาลใจมาจากม้า และ
เครื่องจักรไอน้ำ

รูปที่ 15 ชื่อ ปลาเก็ด
สายรุ้ง เกิดจากการผสม
กันระหว่างน้ำกับแสง
สว่าง แรงบันดาลใจมา
จากสายรุ้ง ก้อนเมฆ

รูปที่ 16 ชื่อ ปลาเก็ดหมึก
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างน้ำกับ แรง
บันดาลใจมาจากหมึก

กลุ่มธาตุลม

รูปที่ 17 ชื่อ ปลาเก็ดสาย
ลม เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างลมกับลม แรง
บันดาลใจมาจากสายลม

รูปที่ 18 ชื่อ ปลาเก็ด
ลูกแก้ว เกิดจากการผสม
กันระหว่างลมกับดิน แรง
บันดาลใจมาจากลูกแก้ว

รูปที่ 19 ชื่อ ปลาเก็ดบิน
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างลมกับน้ำ แรง

รูปที่ 20 ชื่อ ปลาเก็ด
สายฟ้าเกิดจากการผสม

บันดาลใจมาจากปลาบิน
และนกกระจอก

รูปที่ 21 ชื่อ ปลาแก้ว
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างลมกับแสงสว่าง
แรงบันดาลใจมาจากแก้ว
จุฬา

กันระหว่างลมกับไฟ แรง
บันดาลใจมาจากสายฟ้า

รูปที่ 22 ชื่อ ปลาแก้ว
คางคก เกิดจากการผสม
กันระหว่างลมกับ แรง
บันดาลใจมาจากคางคก

กลุ่มปลากัดธาตุไฟ

รูปที่ 23 ชื่อ ปลากัดไฟ
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างไฟกับไฟ แรง
บันดาลใจมาจากเปลวไฟ

รูปที่ 24 ชื่อ ปลากัดถ่าน
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างไฟกับดิน แรง
บันดาลใจมาจากถ่านไม้
ลาวา

รูปที่ 25 ชื่อปลากัดกระทง
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างไฟกับน้ำ แรง
บันดาลใจมาจากกระทง

รูปที่ 26 ชื่อปลากัดโคม
ลอย เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างไฟกับลม แรง
บันดาลใจมาจากโคมลอย
กระดาษ

รูปที่ 27 ชื่อ ปลากัดพระ
อาทิตย์ เกิดจากการผสม
กันระหว่างไฟกับไฟ แรง
บันดาลใจมาจากพระ
อาทิตย์ ทองเหลือง
กระพรวน

รูปที่ 28 ปลากัดไฟนิล
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างไฟกับความร้อน
แรงบันดาลใจมาจากไฟสี
ฟ้า

กลุ่มธาตุแสงสว่าง

รูปที่ 29 ชื่อ ปลากัด
เทวดา เกิดจากการผสม
กันระหว่างแสงสว่างกับ
แสงสว่าง แรงบันดาลใจ
มาจากเทวดา ชุดครุย
ลอมพอก

รูปที่ 30 ชื่อ ปลากัดโพธิ์
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างแสงสว่างกับดิน
แรงบันดาลใจมาจากใบ
โพธิ์ ผ้าสามสี

รูปที่ 31 ชื่อ ปลากัด
เหวี่ยงปลาหมอ เกิดจาก
การผสมกันระหว่างแสง
สว่างกับน้ำ แรงบันดาลใจ
มาจากต้นเหวี่ยงปลาหมอ

รูปที่ 32 ชื่อ ปลากัดผีเสื้อ
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างแสงสว่างกับลม
แรงบันดาลใจมาจาก
ผีเสื้อจักรพรรดิ

รูปที่ 33 ชื่อ ปลากัดไก่ชน
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างแสงสว่างกับไฟ
แรงบันดาลใจมาจากไก่
ชนของไทย

รูปที่ 34 ชื่อ ปลากัด
วิญญาน เกิดจากการ
ผสมกันระหว่างแสงสว่าง
กับ แรงบันดาลใจมาจาก
กลุ่มพลังงาน ลูกไฟ
วิญญาน

กลุ่มธาตุความมืด

รูปที่ 35 ชื่อ ปลากัดผี เกิด
จากการผสมกันระหว่าง
ความมืดกับความมืด แรง
บันดาลใจมาจากผี
หึ่งห้อย ปลาน้ำลึก

รูปที่ 36 ชื่อ ปลากัดช้าง
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างความมืดกับดิน
แรงบันดาลใจมาจากปลา
กัทหูช้าง ช้างไทย

รูปที่ 37 ชื่อ ปลากระดี่ทะเล
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างความมืดกับน้ำ
แรงบันดาลใจมาจาก
กระดี่คาบับ

รูปที่ 38 ชื่อ ปลากระดี่ตานี
เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างความมืดกับลม
แรงบันดาลใจมาจากผี
ตานี ปลีกกล้วย

รูปที่ 39 ชื่อ ปลากระดี่เสื้อ
สมิง เกิดจากการผสมกัน
ระหว่างความมืดกับไฟ
แรงบันดาลใจมาจากเสื้อ
สมิง

รูปที่ 40 ชื่อ ปลากระดี่
กลางคืน เกิดจากการ
ผสมกันระหว่างความมืด
กับแสงสว่าง แรงบันดาล
ใจมาจากท้องฟ้ายามค่ำคืน
คืน ดวงดาวบนท้องฟ้า

7. สรุป

การออกแบบตัวละครแนวแฟนตาซีไทยจากแรงบันดาลใจปลากระดี่ไทย ได้ทำการสร้างสรรค์ตัวละครหลัก 2 ตัวละคร คือ อาโป และพระแม่มรกต และตัวละครอื่นๆ อีก 36 ตัวละคร อันได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์มาจากธาตุทั้ง 6 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ความแสงสว่าง ความมืด สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทยที่แฝงอยู่ในชีวิตประจำวันอันไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ วัฒนธรรม ผ่านเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำ เนื้อหาที่นำมาสร้างสรรค์ตัวละครเป็นแนวความคิดส่วนเริ่มต้นที่ได้มาจากเรื่องราวในจินตนาการเป็นการผจญภัยในสระบัว อันจะนำไปสู่เส้นทางการได้พบตัวละครปลากระดี่ที่มีการผสมผสานความร่วมมือและหลอมรวมความเป็นไทยจากการที่สอดแทรกรายละเอียดในผลงานการสร้างสรรค์ และด้วยความที่ตัวละครในการสร้างสรรค์มีการแบ่งกลุ่มของปลากระดี่ไทยออกเป็นกลุ่มอย่างชัดเจน ผสมผสานการคิดโดยนำธาตุที่กล่าวมาข้างต้นมาเป็นขอบเขตในการออกแบบ ทำให้ตัวละครเกิดลักษณะเฉพาะตัวได้อย่างดี อีกทั้งใน

การออกแบบยังเลือกใช้สีของลำตัวซึ่งถือว่าเป็นโครงสร้างหลักของตัวปลาออกเป็น 6 กลุ่ม คือ ธาตุดินใช้สีน้ำตาลอมเทา ธาตุน้ำใช้สีฟ้า ธาตุลมใช้สีเขียว ธาตุไฟใช้สีแดง ธาตุความสว่างใช้สีเหลือง และธาตุความมืดใช้สีม่วง ซึ่งสีที่นำมาใช้สำหรับการออกแบบตัวละครจะช่วยให้แสดงความหมายที่ตัวละครนั้น ๆ ได้ดีมากขึ้น การออกแบบตัวละครแฟนตาซีไทยนี้ ยังสามารถนำไปต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานสื่อรูปแบบอื่นต่อไปได้ โดยเพิ่มตัวละคร ฉากต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสมต่อไป

ปลากระดี่ไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทยเปรียบเสมือนตัวแทนของความเป็นไทย ได้ถูกนำมาแสดงออกผ่านตัวละครนั้นมีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก ความสำคัญที่ปลากระดี่เป็นสัตว์ที่ไม่เคยสูญหายไปจากวิถีชีวิตคนไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่ามีความน่าสนใจในรูปลักษณ์ หากนำมาใช้อย่างเหมาะสมก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากในงานออกแบบ และการนำเอาศิลปวัฒนธรรมสร้างสรรค์สื่อที่มีความทันสมัยจะสามารถช่วยดำรงความเป็นไทยและเผยเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้คงอยู่ต่อไป

8. อภิปรายผล

จากผลงานผู้วิจัยนี้ได้สร้างสรรค์ตัวละครรูปแบบแฟนตาซีอันสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างเนื้อหาสองส่วน โดยส่วนที่ 1 เนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นไทยตัวละครคือ ปลากระดี่ไทย และส่วนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติประกอบไปด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ ความสว่าง และความมืด ผลงานที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายของสีเส้นตามกลุ่มตารางที่กำหนดไว้ โดยแนวคิดที่มาจากธรรมชาติเปรียบเสมือนปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งได้ ทั้งนี้ปลากระดี่ไทยเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติเมื่อนำแนวคิดเกี่ยวกับสีร่วมกับเนื้อหาส่วนที่ 2 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ความสว่าง และความมืด สามารถทำให้เกิดผลงานที่มีบรรทัดฐานของรูปลักษณะเฉพาะปลากระดี่แบบใหม่จำนวน 36 ตัวละคร โดยได้ออกแบบและสร้างขึ้นตามขอบเขตตาราง (รูปที่ 4) ขึ้น นำเอาศิลปวัฒนธรรม

สร้างสรรค์สื่อที่มีความทันสมัยจะสามารถช่วยดำรงความเป็นไทยและเผยเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้คงอยู่ต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

จากผลงานวิจัยนี้สามารถนำตัวละครรูปแบบแฟนตาซีจากแรงบันดาลใจอื่น ๆ มาสร้างสรรค์ได้ โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นไทยซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะมากมายจากสัตว์ชนิดอื่น ๆ ที่มีตำนานเรื่องเล่าในอดีตของไทย นอกจากนี้การออกแบบตัวละครรูปแบบแฟนตาซีสามารถนำเสนอรูปแบบที่เป็นสื่อวิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว 2 มิติ และภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ

10. กิตติกรรมประกาศ

ทางผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาวรัตนทิพย์ คัมพวง นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ทำให้ผลงานการออกแบบภาพประกอบตัวละครแนวแฟนตาซีไทยจากแรงบันดาลใจปลากัดไทย สามารถแสดงผลงานตามกรอบแนวคิดและจัดแสดงผลงานในศิลปนิพนธ์จนประสบความสำเร็จ ลุล่วง และผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำได้แสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนได้อย่างสมบูรณ์

11. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2562), ปลากัดไทย: ปลากัดสัตว์น้ำประจำชาติ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://warning.acfs.go.th/en/articles-and-research/view/?page=33>
- [2] ประภาส โฉลกพันธุ์รัตน์ (2553), การเพาะเลี้ยงปลากัด, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://home.kku.ac.th/pracha/Betta.htm#1> เข้าดูเมื่อวันที่ 15/12/2565
- [3] สถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเกษตร (2565). คลังความรู้: ประกาศศักดิ์ ปลากัดไทย ในตลาดสัตว์น้ำสวยงามระดับโลก, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://www.nstda.or.th/agritec/siamese-fighting-fish/> เข้าดูเมื่อวันที่ 10/01/2566

- [4] สารานุกรมสำหรับเยาวชน (2542). เรื่องที่ 7 ปลากัด: ศัพท์และสำนวนไทยที่เกี่ยวกับปลากัด, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=7&page=t30-7-infodetail02.html>, เข้าดูเมื่อวันที่ 25/12/2565
- [5] อุดม หนูทอง (2523). พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.

ฉลาดรู้เพื่อฉลาดใช้: ภาษีเงินได้จากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์
Bright to Knows to intelligent usability: Income tax on Property
Sale with Redemption Right

อานุภาพ ทองบ่อ

สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ แขวงหนองค้างพลู

เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

E-mail: anuphapt@sau.ac.th ,085-0742747

บทคัดย่อ

เงินได้จากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ถือเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งการจดทะเบียน และนิติกรรมที่เกี่ยวกับข้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ผู้รับขายฝากและผู้ขายฝาก ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการขายฝากจึงมีหน้าที่รับผิดชอบภาระเสียภาษีที่เกิดขึ้นจากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว โดยจะต้องนำส่งภาษีต่อเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบสิทธิและนิติกรรม ฉะนั้นผู้รับขายฝากและผู้ขายฝากควรมีความรู้ความเข้าใจ และต้องศึกษาเกี่ยวกับภาระภาษีที่เกิดขึ้น รวมทั้งวิธีการในการคำนวณภาษีจากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการคำนวณภาษี และใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนในการทำธุรกรรมขายฝากอสังหาริมทรัพย์โดยภาระภาษีที่เกี่ยวข้องกับการขายฝากอสังหาริมทรัพย์สำหรับกรณีผู้รับขายฝากเป็นบุคคลธรรมดาภาระภาษีที่เกิดขึ้นคือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย อากรแสตมป์ และค่าธรรมเนียมการขายฝากกรณีผู้ขายฝากเป็นบุคคลธรรมดาจะมีภาระภาษีที่เกิดขึ้นคือภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และค่าธรรมเนียมการขายฝาก

คำหลัก: ภาษีเงินได้, การขายฝาก, อสังหาริมทรัพย์

Abstract

A sale of immovable property in a commercial profitable is a types 8 of assessable income under Section 40 of the Fiscal Code, Which Registration of Right, Juristic Act Standard and immovable property. Taxes are the responsibility of the seller because they are a personal income tax. Due to having to submit tax to the official who has registered the Rights and Juristic Acts. For the purpose that considering the price that will be used to calculate income tax from sale of immovable property in a commercial profitable are important. One should to have a knowledge and have to study a basic information in calculating the cost of realty and making decisions about investment or selling real estate in order to not become disadvantaged by excessive expenses. By means of Individual seller who has an Incidence of Tax that is a Personal income tax, Specific Business tax, Stamp duty and transfer fees. In the case of

a seller registered as a juristic person there will be a tax burden that occurs including Personal income tax, Specific Business tax, Stamp duty and transfer fees.

Keywords: Income tax, Selling, Real estate

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่วิกฤตการณ์โรคระบาดได้ผ่านพ้นไปผลของวิกฤตการณ์ดังกล่าวได้สร้างความเสียหายไว้ให้กับประชาคมโลกในหลายด้านรวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และการดำรงชีวิตของประชาชนเมื่อวิกฤตการณ์โรคระบาดได้ผ่านพ้นไปประชาชนเริ่มกลับมาดำเนินธุรกิจตามปกติเงินทุนในการดำเนินธุรกิจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนทุกการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือการขายฝากเป็นเครื่องมือผู้ครอบครองสิ่งหาริมทรัพย์จะนำสิ่งหาริมทรัพย์มาทำการขายฝากให้แก่ผู้รับขายฝากต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกลับไปเป็นเงินทุนเพื่อนำไปต่อยอดการดำเนินธุรกิจ โดยผู้ที่มีสิ่งหาริมทรัพย์ในความครอบครองสามารถนำสิ่งหาริมทรัพย์ดังกล่าวมาทำธุรกรรมการขายฝากกับแหล่งเงินทุน เพื่อแปลงสินทรัพย์ที่ครอบครองอยู่เป็นเงินทุนเป็นเงินทุนนำไปสร้างสภาพคล่อง ต่อยอด ขยับขยายในการดำเนินธุรกิจซึ่งเป็นการเข้าถึงแหล่งเงินทุนช่องทางหนึ่ง และเมื่อนำอสังหาริมทรัพย์ประเภทต่างๆ มาทำธุรกรรมขายฝากผู้รับขายฝากและผู้ขายฝากยังต้อง มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการขายฝากอันได้แก่ รายได้ที่เกิดขึ้นจากการขายฝาก วิธีการคำนวณภาระภาษีที่เกิดขึ้นจากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องรับผิดชอบทั้งในแง่ของมูลค่า ผู้ขายฝาก ผู้รับขายฝาก และนำเสนอให้กับกรมสรรพากรได้อย่างถูกต้อง

การขายฝาก คืออะไร

การขายฝาก เป็นสัญญาการซื้อขายรูปแบบหนึ่งซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของ “ผู้รับขายฝาก” ทันทีแต่มีข้อตกลงว่า “ผู้ขายฝาก” อาจไถ่ทรัพย์สินคืนได้ภายในเวลาที่กำหนด โดยมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายฝากอาจไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่ต่ำกว่า

กว่า 1 ปี และไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่จดทะเบียนขายฝากซึ่งจุดเด่นของการขายฝาก คือสิทธิการไถ่ครองในทรัพย์สินสามารถไถ่ถอนกลับมาเป็นของผู้ขายฝากได้ (ในระยะเวลาที่กำหนดของสัญญา) ถึงแม้ได้ทำการขายฝากไปแล้ว และที่สำคัญคือวงเงินที่เหมาะสมทำให้หาผู้รับขายฝากได้ง่าย และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำโฆษณาลงประกาศขาย ทรัพย์สินที่สามารถทำการขายฝาก ได้แก่ บ้าน ที่ดิน รถยนต์ เรือ นาฬิกา แต่การซื้อขายทรัพย์สินบางประเภทอาจต้องทำตามแบบสัญญาที่กฎหมายกำหนดไว้โดยมีผลตอบแทนที่เรียกว่าสินไถ่ (สินไถ่ คือจำนวนเงินที่ผู้ขายฝากต้องนำมาชำระแก่ผู้รับซื้อฝากเพื่อขอไถ่เอาทรัพย์สินคืนซึ่งอาจจะตกลงไว้ในสัญญาขายฝากหรือไม่ได้ตกลงไว้ก็ได้ และสินไถ่จะต้องเป็นเงินเสมอและไถ่ถอนกันด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นไม่ได้) [1]

รู้จักคำว่า “อสังหาริมทรัพย์”

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139 บัญญัติว่า “อสังหาริมทรัพย์” ได้แก่ที่ดินกับทรัพย์สินติดกับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวร หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดิน หรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าวอสังหาริมทรัพย์จึงประกอบด้วย [2]

1. ที่ดิน หมายถึง พื้นดินทั่วไป รวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล
2. ทรัพย์สินติดกับที่ดิน ได้แก่ ไม้ยืนต้น อาคาร โรงเรือน หรือ สิ่งปลูกสร้างบนที่ดิน เป็นต้น
3. ทรัพย์สินซึ่งประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง แร่ธาตุ กรวดทราย ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ
4. สิทธิทั้งหลายอันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ได้แก่ กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภาระจำยอมสิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน และภาระติดพัน

ในอสังหาริมทรัพย์ สิทธิครอบครอง หมายถึงสิทธิ
ในการถือครองอสังหาริมทรัพย์

หลักเกณฑ์ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการขายฝาก อสังหาริมทรัพย์

การขายฝากอสังหาริมทรัพย์ ผู้รับซื้อฝาก และ
ผู้ขายฝาก มีหน้าที่ชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
หรือภาษีเงินได้นิติบุคคลภาษีธุรกิจเฉพาะ (ถ้ามี)
และอากรแสตมป์ (ถ้ามี) โดยนำส่งภาษีต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ผู้รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในขณะที่มี
การจดทะเบียน ณ สำนักงานที่ดิน สรุปได้ดังนี้ [3]

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย หรือ
ภาษีเงินได้นิติบุคคลหัก ณ ที่จ่าย
2. ภาษีธุรกิจเฉพาะในกรณีผู้ขายฝาก
อสังหาริมทรัพย์ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้มาซึ่ง
อสังหาริมทรัพย์ หรือมีชื่อในทะเบียนบ้านหลังที่ขายฝาก
เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี
3. อากรแสตมป์
4. อื่นๆ ที่เรียกเก็บจากกรรมที่ดิน เช่น ค่าพยาน
ค่าคำขอ ค่าจดทะเบียนซึ่งในการคำนวณภาษี
แต่ละประเภทต้องทราบข้อมูลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องดังนี้

การคำนวณภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีธุรกิจ
เฉพาะ และอากรแสตมป์ ให้ใช้ราคาที่รับขายฝาก หรือ
ตามราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียม
จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
ซึ่งเป็นราคาที่ใช้อยู่ในวันที่มีการขายฝากนั้นแล้วแต่ราคา
ใดจะสูงกว่าตามมาตรา 49 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

- บุคคลธรรมดา จำนวนปีที่ถือครอง หมายความว่า
ถึงจำนวนปีที่นับตั้งแต่ปีที่ได้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิ
ครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ถึงปีที่โอนกรรมสิทธิ์
หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้าเกิน 10 ปี
ให้นับเพียง 10 ปี และเศษของปีให้นับเป็น 1 ปี (นับตาม
จำนวนปีปฏิทิน) เช่น ได้อสังหาริมทรัพย์มาเมื่อวันที่
1 ม.ค. 2562 ขายไป 18 ต.ค. 2565 นับระยะเวลา
ถือครองได้ 4 ปี [1]

- ภาษีธุรกิจเฉพาะ การนับระยะเวลาการได้มา
ให้เริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้มาจนถึงวันโอน
กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์นั้น
(นับวันชนวัน) เช่น ได้อสังหาริมทรัพย์มาเมื่อวันที่
1 ม.ค. 2561 ขายไป 18 ต.ค. 2565 นับระยะเวลาถือ
ครองได้ 4 ปี 10 เดือน 13 วัน

วิธีการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ที่ทำการขายฝาก

ในทางภาษีอากรโดยเฉพาะกรณีภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดาแบ่งการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ออกเป็น
2 กรณี คือ

1. การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยมุ่งในทางค้า
หรือหากำไร ได้แก่ กรณีที่ได้ซื้ออสังหาริมทรัพย์มาโดยการ
ซื้อ แลกเปลี่ยน หรือทำการปลูกสร้างอสังหาริมทรัพย์
และผู้ที่ได้มามีเจตต์จำนองหรือ มุ่งที่จะค้าหรือหากำไรจาก
อสังหาริมทรัพย์มาเพื่อการจัดสรรจำหน่าย การปลูกสร้าง
อาคาร โรงเรือน อาคารชุด ทาวน์เฮ้าส์ เป็นต้น

2. การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยมิได้มุ่ง
ในทางการค้าหรือหากำไร ได้แก่กรณีได้มาซึ่ง
อสังหาริมทรัพย์โดยมิได้มีเจตต์จำนองแต่แรกในการค้า
หากำไรจากอสังหาริมทรัพย์นั้น แบ่งเป็น

- 2.1 อสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับมาโดยทางมรดก
หรือได้รับจากการให้โดยเสนหา

- 2.2 อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางค้า
หรือหากำไรโดยทางอื่นใด นอกจากกรณีรับมรดก
หรือการรับให้โดยเสนหา เช่นการซื้อหรือแลกเปลี่ยน
อสังหาริมทรัพย์มาเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือเพื่อทำการ
เกษตรกรรม หรือเพื่อใช้เป็นสถานประกอบการหรือใช้ในการ
ประกอบกิจการ หรือได้มาโดยการครอบครอง
ปรปักษ์ เป็นต้น

ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการขายฝากอสังหาริมทรัพย์

เงินได้จากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ถือเป็น
เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ตามมาตรา 40 แห่ง
ประมวลรัษฎากร คือเงินได้จากธุรกิจ การพาณิชย์
การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่น
นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในเงินได้ประเภทที่ 1 ถึงประเภท

ที่ 7 ดังนั้นผู้ขายฝากซึ่งเป็นผู้มีเงินได้จึงมีหน้าที่เสียภาษี และจะต้องมีการนำส่งภาษีต่อเจ้าพนักงานที่รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่กรมที่ดิน โดยการระงับภาษีจากการขายอสังหาริมทรัพย์ระหว่างผู้ขายที่เป็นบุคคลธรรมดาและบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะแตกต่างกัน [3] กล่าวคือหากผู้ขายอสังหาริมทรัพย์มีสถานะเป็นบุคคลธรรมดาจะมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนผู้ขายอสังหาริมทรัพย์ที่มีสถานะเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งวิธีการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความแตกต่างกัน ส่วนภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์ ทั้งกรณีผู้ขายที่เป็นบุคคลธรรมดาและผู้ขายที่เป็นบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะมีความคล้ายคลึงกันโดยอาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียดเพียงเล็กน้อย [4] กรณีการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ระหว่างผู้ขายฝากและผู้รับซื้อฝากซึ่งเป็นผู้ขายฝากจะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีธุรกิจเฉพาะของผู้ขายฝากและผู้รับซื้อฝากมีดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.1 การขายฝากตามมาตรา 491 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเป็นการ "ขาย" ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อผู้ขายฝากนำอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรือที่ได้รับจากการให้โดยเสนหา หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางค้าหรือหากำไร ไปขายฝากแก่ผู้รับซื้อฝาก ผู้รับซื้อฝากซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50(5) แห่งประมวลรัษฎากร และผู้ขายฝากซึ่งได้รับเงินได้จากการขายฝาก ถือเป็นผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากรผู้ขายฝากจะเลือกเสียภาษีโดยไม่นำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่นได้ [5]

1.2 กรณีผู้ขายฝากนำอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมุ่งในทางค้าหรือหากำไร ไปขายฝากแก่ผู้รับซื้อฝาก ผู้รับซื้อฝากซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50(5) แห่งประมวลรัษฎากร และผู้ขายฝากซึ่งได้รับเงินได้จากการขายฝากถือเป็นผู้มีเงินได้

พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร จะต้องนำเงินได้จากการขายฝากในกรณีดังกล่าวไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่นโดยไม่มีสิทธิเลือกเสียภาษีตามจำนวนที่ถูกหักไว้ ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 48(4) แห่งประมวลรัษฎากร

หากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมุ่งในทางค้าหรือหากำไรดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไรตามมาตรา 4(6) แห่งพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 ซึ่งได้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย และได้เสียภาษีธุรกิจเฉพาะไว้แล้วผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกไม่ต้องนำเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่ผู้มีเงินได้ดังกล่าวไม่ขอรับเงินภาษีที่ถูกหักไว้คืน หรือไม่ขอเครดิตเงินภาษีที่ถูกหักไว้คืนไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนตามมาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 376) พ.ศ. 2544 [6]

1.3 กรณีผู้ขายฝากไม่มาไถ่ถอนอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวคืนภายในกำหนดเวลาตามสัญญาผู้รับซื้อฝากย่อมได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์โดยเด็ดขาดจากการขายฝากผู้รับซื้อฝากต้องนำไปรวมคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยเงินได้พึงประเมินดังกล่าวให้ถือตามราคา หรือค่าอันพึงมีในวันที่ได้รับทรัพย์สินนั้น (ในวันที่อสังหาริมทรัพย์หลุดเป็นสิทธิ์โดยเด็ดขาด) กรณีไม่อาจหาราคาหรือค่าอันพึงมีของอสังหาริมทรัพย์ได้ให้ถือราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

2. ภาษีธุรกิจเฉพาะ

2.1 กรณีผู้ขายฝากนำอสังหาริมทรัพย์ไปขายฝากให้แก่ผู้รับซื้อฝาก ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ผู้ขายฝากได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้น เข้าลักษณะเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไรผู้ขายฝากจึงมีหน้าที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะ

2.2 เมื่อผู้ขายฝากไม่มาไถ่ถอนอสังหาริมทรัพย์คืนจากผู้รับซื้อฝาก ผู้รับซื้อฝากย่อมได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์โดยเด็ดขาดจากการขายฝากนั้น ผู้รับซื้อฝากไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะแต่อย่างใด หากผู้รับซื้อฝากได้ขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้กรรมสิทธิ์โดยเด็ดขาดจากการขายฝากดังกล่าวภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับซื้อฝากอสังหาริมทรัพย์นั้น เข้าลักษณะเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไรผู้รับซื้อฝากมีหน้าที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ

2.3 การคำนวณภาษีธุรกิจเฉพาะให้คำนวณจากยอดรายรับจากการขายอสังหาริมทรัพย์ก่อนหักรายจ่ายใดๆ ตามอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะ [7]

(1) กรณีราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามบันทึกถ้อยคำการชำระภาษีอากรสูงกว่าราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งเป็นราคาที่ใช้อยู่ในวันที่มีการโอนนั้น ให้คำนวณภาษีธุรกิจเฉพาะตามราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามบันทึกถ้อยคำการชำระภาษี (ท.ด.16)

(2) กรณีการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามบันทึกถ้อยคำการชำระภาษีอากร ต่ำกว่าราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินให้คำนวณภาษีธุรกิจเฉพาะตามราคาประเมินทุนทรัพย์

3. อาการแสตมป์

บุคคลตามที่ระบุไว้ในช่องที่ 3 ของบัญชีอัตราอาการแสตมป์ เช่น ผู้ให้เช่าผู้โอน ผู้ให้กู้ ผู้รับประกันภัย เป็นผู้มีหน้าที่ต้องเสียอาการแสตมป์โดยแสตมป์ในอัตรา 1 บาท ต่อทุกจำนวนเงิน 200 บาท หรือเศษของ 200 บาท ของเงินได้พึงประเมิน โดยใช้ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมของกรมที่ดิน [8] กรณีที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะแล้ว ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียอาการแสตมป์แต่หากไม่ได้เสียภาษีธุรกิจเฉพาะต้องเสียอาการแสตมป์ด้วย

4. ค่าธรรมเนียมการโอน

ค่าธรรมเนียมการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ต้องชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ร้อยละ 2 ของราคาประเมินตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 47) พ.ศ. 2541 [9]

โครงสร้างการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย

กรณีที่ผู้ขายอสังหาริมทรัพย์เป็นบุคคลธรรมดา ณ วันที่มีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่กรมที่ดิน เจ้าพนักงานที่ดินจะคำนวณ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่ายไว้ โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

ขั้นที่ 1 เงินได้พึงประเมินจากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์กรณีที่ผู้ขายเป็นบุคคลธรรมดาคือราคาประเมินทุนทรัพย์ที่เจ้าพนักงานทำการประเมิน

ขั้นที่ 2 ค่าใช้จ่ายการคำนวณค่าใช้จ่ายจะขึ้นกับวิธีการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

2.1 อสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับมรดก หรือได้มาโดยเสนาหา ค่าใช้จ่ายประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

- ค่าใช้จ่ายส่วนแรกตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 126 เงินได้จากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการรับมรดกหรือจากการให้โดยเสนาหาและตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล เมืองพัทยา หรือการปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่ไม่เกิน 200,000 บาท ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถือเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษี

- ค่าใช้จ่ายส่วนที่สองหลังจากหักค่าใช้จ่ายส่วนแรกแล้วเหลือเท่าใด ให้หักค่าใช้จ่ายส่วนที่สองได้อีก 50% [10]

2.2 อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางอื่นไม่ว่าจะได้มาโดยไม่มุ่งค้าหากำไรหรือมุ่งค้าหากำไรการหักค่าใช้จ่ายให้หักในอัตราเหมาตามจำนวนปีที่ถือครองที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 165 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ตารางอัตราการหักค่าใช้จ่ายเหมาตาม
ประมวลรัษฎากร [1]

จำนวนปีถือ ครอง (ปี)	1	2	3	4	5	6	7	8 ปี ขึ้นไป
อัตราการ หัก (%)	92	84	77	71	65	60	55	50

ขั้นที่ 3 เงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย คำนวณจากเงินได้
พึงประเมินตามขั้นที่ 1. หักด้วยค่าใช้จ่ายตามขั้นที่ 2.

ขั้นที่ 4 เงินได้สุทธิ คำนวณจากเงินได้หลังหัก
ค่าใช้จ่ายในขั้นที่ 3. หาดด้วยจำนวนปีที่ถือครอง

ขั้นที่ 5 ภาษีที่คำนวณได้ คำนวณจากภาษีเงินได้
สุทธิในขั้นที่ 4. ไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตาม
อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามอัตราก้าวหน้า
(ไม่ยกเว้น 150,000 บาทแรก)

ขั้นที่ 6. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย
คำนวณจากภาษีที่คำนวณได้ในขั้นที่ 5. คูณด้วยจำนวน
ปีที่ถือครอง

ตารางที่ 2 สรุปวิธีการคำนวณภาษีจากการขายฝาก
อสังหาริมทรัพย์ [1]

การขายฝากอสังหาริมทรัพย์ ที่ได้มาโดยมรดก และได้มาจากการ ให้โดยเสนหา	การขายฝากอสังหาริมทรัพย์ที่ ได้มา โดยมุ่งทางการค้าหรือทำกำไร
1. ภาษีเงินได้ (หัก ณ ที่จ่าย) เงินได้พึงประเมิน XX หัก นอกเขต (ถ้ามี) (XX) เงินได้คงเหลือ XX หัก คชจ. 50% ของเงินได้ (XX) เงินได้คงเหลือ XX หาร จำนวนปีที่ถือครอง XX เงินได้สุทธิ XX (คำนวณภาษีตามอัตราก้าวหน้า ไม่ยกเว้น 150,000 บาทแรก) คูณ จำนวนปีที่ถือครอง XX ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย XX (ไม่เกิน 20% ของราคาขาย)	1. ภาษีเงินได้ (หัก ณ ที่จ่าย) เงินได้พึงประเมิน XX หัก คชจ. (ตามอัตราตาราง) (XX) เงินได้คงเหลือ XX หาร จำนวนปีที่ถือครอง XX เงินได้สุทธิ XX (คำนวณภาษีตามอัตราก้าวหน้า ไม่ยกเว้น 150,000 บาทแรก) คูณ จำนวนปีที่ถือครอง XX ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย XX (เกิน 20% ของราคาขายได้)
2. อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.5 ของราคาประเมิน	2. ภาษีธุรกิจเฉพาะ ร้อยละ 3 ของราคาที่สูงกว่า
3. ค่าธรรมเนียมการโอน ร้อยละ 2 ของราคาประเมิน	3. ภาษีบำรุงท้องถิ่น ร้อยละ 10 ของภาษีธุรกิจเฉพาะ
	4. ค่าธรรมเนียมการโอน ร้อยละ 2 ของราคาประเมิน

สรุปสาระสำคัญของกฎหมายขายฝากปี 2562

1. ระยะเวลาสัญญาขายฝากกำหนดเวลาได้ถอน
ต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีและสูงสุดไม่เกิน 10 ปี

2. สินได้ห้ามเกินร้อยละ 15 ต่อปีหรือเฉลี่ย
1.25% ต่อเดือน

3. ผู้รับขายฝากต้องแจ้งวันได้ถอนและจำนวน
สิทธิไทยถอนก่อนกำหนดได้ถอนอย่างน้อย 3-6 เดือน

4. สามารถเลือกได้คืนสินทรัพย์ที่ขายฝาก
ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้อง
เป็นสำนักงานที่ดินที่จดทะเบียนขายฝากในจังหวัดเดิม

5. สามารถได้ถอนทรัพย์สินล่วงหน้าก่อนครบ
ระยะเวลาที่กำหนดได้และจะได้ลดจำนวนสินได้
ตามกฎหมาย

6. สิทธิการใช้สินทรัพย์ระหว่างขายฝากกรณีขาย
ฝากมีสิทธิให้ใช้สินทรัพย์ต่อไปได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย
และดอกผลทรัพย์สินระหว่างการขายฝากตกเป็นของ
ผู้ขายฝากโดยหลังจากขายฝากสินทรัพย์ไปแล้วผู้ขายฝาก
ยังสามารถใช้สินทรัพย์ได้ต่อไปโดยไม่ต้องแบ่งรายได้
หรือจ่ายค่าเช่าให้แก่ผู้รับขายฝาก [11]

7. กรณีผู้ขายฝากไม่มาได้ถอนสินทรัพย์ที่ขายฝาก
ผู้ขายฝากยังมีสิทธิในสินทรัพย์นั้นต่ออีก 6 เดือน
นับแต่วันครบกำหนดได้ถอนของสัญญาขายฝาก

ตัวอย่างการคำนวณภาษีการขายฝากอสังหาริมทรัพย์

นายสมชายผู้รับซื้อฝากที่ดินมีเงินได้จากการ
ประกอบกิจการรับซื้อฝากในนามบุคคลธรรมดา
ในปี 2565 ตลอดปี และมีเพียงรายได้เดียว โดยนางสาว
พรพรรณเป็นผู้ขายฝาก โดยได้ตกลงขายฝากที่ดินให้กับ
นายสมชาย 1 แปลง เป็นจำนวนเงิน 3,200,000 บาท
โดยมีอายุการได้ถอน 6 เดือน และหลังจากครบระยะเวลา
6 เดือนได้กำหนดสินได้เป็นจำนวนเงิน 3,360,000 บาท
และในการจดทะเบียนการขายฝาก ณ สำนักงานที่ดิน
เจ้าพนักงานที่ดินได้ทำการเรียกเก็บภาษีเงินได้
หัก ณ ที่จ่ายเป็นจำนวนเงิน 23,941 บาท ซึ่งคำนวณ
จากราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อการเรียกเก็บ
ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายที่ดินจำนวน 2,936,364 บาท

ในการยื่น ภ.ง.ด. 90 ของนายสมชายจากเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษีในกรณีนี้ คือเงินได้จากการ “ขาย” อสังหาริมทรัพย์คืนให้แก่นางสาวพรพรรณ ผู้ขายฝากที่ได้ไถ่ถอนหลักทรัพย์ภายในระยะเวลาที่กำหนดตกลงกันตาม มาตรา 42 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา 39 และ 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร จำนวน 2,936,364 บาท เท่านั้น สำหรับเงินได้ค่าสินไถ่จำนวน 3,360,000 บาท เป็นเงินได้ที่ซับซ้อนกล่าวคือในกรณีที่ผู้ขายฝากได้นำสินไถ่ไปไถ่ถอนอสังหาริมทรัพย์คืนจากผู้รับซื้อฝากภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาตามมาตรา 492 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่าให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งขายฝากตกเป็นของผู้ไถ่ตั้งแต่วันที่ผู้ขายได้ชำระสินไถ่ ดังนั้นผู้รับซื้อฝากจึงเป็นผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร และมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการขายอสังหาริมทรัพย์ด้วย จึงเป็นการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากกิจกรรมเดียวกันถึงสองครั้ง อันเป็นการซ้ำซ้อนไม่อำนวยให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีเงินได้ขัดต่อเจตนารมณ์ของการตราบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร และไม่มีผลบังคับตามหลักการตีความของกฎหมาย

การคำนวณภาษีเงินได้จากการขายฝากอสังหาริมทรัพย์ของนายสมชายจำนวน 2,936,364 บาท และประโยชน์จากการรับสินไถ่ จำนวน 160,000 บาท (ดอกเบี้ย) รวมเป็นเงิน 3,096,364 บาท หักค่าใช้จ่ายตามจริง 3,200,000 บาท (สามารถเลือกหักตามอัตราเหมาได้ 60%) ทำให้ไม่เหลือเงินได้สุทธิ จึงไม่มีภาษีเงินได้ที่ต้องชำระตามมาตรา 48(1) แห่งประมวลรัษฎากร และยังคงคำนวณภาษีวิธีที่สอง [12] โดยนำเงินได้พึงประเมิน 3,096,364 บาท คูณด้วย 0.5% ได้เป็นภาษีที่ต้องชำระตามวิธีที่สอง มาตรา 48(2) แห่งประมวลรัษฎากรจำนวน 15,481.82 บาท และสามารถนำภาษีหัก ณ ที่จ่ายที่ถูกเจ้าหน้าที่ยื่นเรียกเก็บตอนไถ่ถอนหลักทรัพย์จำนวน 23,941 บาท มาใช้เป็นเครดิตภาษี

หักออกจากจำนวนภาษีที่ต้องชำระมีผลทำให้นายสมชายสามารถขอคืนภาษีได้จำนวน 8,009.81 บาท เนื่องจากชำระภาษีไว้มากกว่าความเป็นจริงที่ต้องชำระ [13]

สรุป

การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้รับซื้อฝากในกรณีที่ได้รับเงินไถ่ถอนจากผู้ขายฝากแล้ว โดยการไถ่ถอนก่อนวันครบกำหนดที่ระบุตามสัญญา และผู้รับซื้อฝากถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย เนื่องจากถือเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้ขายฝากในขณะที่มีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมการไถ่ถอนต่อเจ้าพนักงานกรมที่ดินแล้ว หากผู้รับซื้อฝากอสังหาริมทรัพย์เป็นบุคคลธรรมดา หากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยลูกคำหรือหากำไรดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 4(6) แห่งพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2541 เมื่อผู้รับขายฝากได้ถูกหักภาษีเงินได้ที่จ่ายแล้ว และได้เสียภาษีธุรกิจเฉพาะไว้แล้ว ผู้รับขายฝากมีสิทธิไม่ต้องนำเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่ผู้มีเงินได้ดังกล่าวไม่ขอรับเงินภาษีที่ถูกหักไว้วันนั้นคืนหรือไม่ขอเครดิตภาษีเงินได้ที่ถูกหักไว้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม ผู้รับซื้อฝากอสังหาริมทรัพย์จึงไม่จำเป็นต้องนำเงินได้จากการขายคืนอสังหาริมทรัพย์ เพราะการรับไถ่ถอนภายในระยะเวลาที่กำหนด มารวมเป็นเงินได้พึงประเมินในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้รับซื้อฝาก อย่างไรก็ตามรายการเงินได้จากการรับสินไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝาก หรือการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยเด็ดขาดจากการขายฝาก ซึ่งกำหนดให้หักให้จ่ายเป็นการเหมาเพียง 60% ของเงินได้อันเป็นความซับซ้อนในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีนี้เป็นอย่างยิ่งขัดต่อเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติ แห่งกฎหมายประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481 หากเจ้าพนักงานกรมสรรพากรไม่เข้าใจหลักกฎหมายพิเศษ และกฎหมายทั่วไป ก็อาจพิจารณานำเงินได้จากการรับสินไถ่มารวมเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร โดยหลักค่าใช้จ่ายซึ่งเท่ากับเงินได้พึงประเมิน

จึงไม่มีเงินได้สุทธิแต่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราร้อยละ 0.5 ของเงินได้ ตามมาตรา 48(2) แห่งประมวลรัษฎากร หากเงินได้ดังกล่าวมีจำนวนเงินกว่า 1 ล้านบาท ทั้งนี้ผู้รับขายฝากและผู้ขายฝากควรศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนทำธุรกรรมขายฝาก โดยเฉพาะในแง่มุมการระภาษีเงินได้ประเภทต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการจ่ายชำระภาษีที่ไม่ถูกต้องอันจะถูกเจ้าพนักงานกรมสรรพากรเรียกพบและมีภาระเบี้ยปรับและเงินเพิ่มที่อาจต้องชำระได้ในภายหลัง

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธรรมนูญ (2566). สัญญาขายฝากอสังหาริมทรัพย์ และภาระภาษี, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.dst.co.th/index.php?option=com>, เข้าดูเมื่อวันที่ 08/03/2566.
- [2] สมคิด บางโม (2564). การภาษีอากรธุรกิจ, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิทย์พัฒนา, หน้า 138 – 145.
- [3] สุเมธ ศิริคุณโชติ (2565). ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร, กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, หน้า 397 - 399.
- [4] กรมสรรพากร (2566). บัญชีอากรแสดงตน, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.rd.go.th/6162.html>, เข้าดูเมื่อวันที่ 09/03/2566.
- [5] สมาร์ทฟิแนนซ์ (2566). การขายฝากที่ดินคืออะไร?, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.smartfinn.co.th/article/why-use-theredemption-property>, เข้าดูเมื่อวันที่ 08/03/2566.
- [6] กรมสรรพากร (2566). ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการขายอสังหาริมทรัพย์, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://rdsrv2.rd.go.th/landwht/landwht01.asp>, เข้าดูเมื่อวันที่ 13/03/2566.
- [7] กรมสรรพากร (2557). ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีธุรกิจเฉพาะ กรณีขายฝากอสังหาริมทรัพย์, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.rd.go.th/54155.html>, เข้าดูเมื่อวันที่ 12/03/2566.
- [8] กรมสรรพากร (2566). ฐานภาษี และอัตราภาษี ภาษีธุรกิจเฉพาะ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://www.rd.go.th/681.html>, เข้าดูเมื่อวันที่ 14/03/2566.

- [9] MoneyHomeLoan (2566). ค่าธรรมเนียม จำนอง – ขายฝากบ้านที่ดิน ที่เราควรทราบ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://moneyhomeloan.com/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 10/03/2566.
- [10] สุเทพ พงษ์พิทักษ์ (2565). ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้รับซื้อฝาก, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://tax-ez.info/OA/View/jiWRmAA2/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 14/03/2566.
- [11] กรมที่ดิน (2565). การขายฝากที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยอสังหาริมทรัพย์, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://www.opsmoac.go.th/km-km_org_center-files-441291791794, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/03/2566.
- [12] กรมสรรพากร (2566). ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีธุรกิจเฉพาะ กรณีขายฝากอสังหาริมทรัพย์, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.rd.go.th/32030.html>, เข้าดูเมื่อวันที่ 12/03/2566.
- [13] สุเทพ พงษ์พิทักษ์ (2562). การขายฝากที่ดิน, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.taxguruthai.com/topic/135/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 13/03/2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อผู้เขียน นายอานภาพ ทองบ่อ

คุณวุฒิ ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บัญชี) มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปี 2555
ปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปี 2553

ตำแหน่งงานปัจจุบัน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

การปรับตัวของนักบัญชียุคดิจิทัล

Adaptation of accountants in the Digital Age

จันทพงศ์ จันทรภักดี^{1*}, วันชัย อมรมงคลทอง² และ นาทยา อารยเชมกุล³

^{1,2,3} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

*ติดต่อ: chantapongc@sau.ac.th, 0816144587

บทคัดย่อ

จากผลกระทบของโควิด-19 และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการทำงาน ส่งผลทำให้นักบัญชีต้องมีการปรับตัวเพื่อการอยู่รอดในยุคดิจิทัล โดยการบัญชีเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่สามารถปรับให้เข้ากับความต้องการและความสามารถของยุคปัจจุบันได้อย่างรวดเร็ว โดยต้องอัปเดตข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักบัญชีอยู่เสมอ ดังนั้นต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับทุก ๆ ฝ่ายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายขาย ฝ่ายผลิต วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องทันเวลา มีความเข้าใจในหลักการบัญชีเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องมีความคิดแบบนักธุรกิจ นักบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการตัดสินใจขององค์กร สามารถใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีในการรวบรวม จัดเก็บ และการประมวลผล รายการทางบัญชีที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินผ่านเทคโนโลยีการประมวลผลข้อมูล เพื่อสนับสนุนข้อมูลทางการบัญชีในการตัดสินใจของผู้บริหาร นักบัญชีต้องเตรียมพร้อมสำหรับการใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นแบบตามเวลาจริง (Real-time) เป็นต้น

คำหลัก: นักบัญชี , ยุคดิจิทัล , นักบัญชียุคดิจิทัล, ปัญญาประดิษฐ์

Abstract

From the impact of COVID-19 and the introduction of modern technology Including artificial intelligence used in work as a result, accountants have to adapt to survive in the digital age. Accounting is one of the professions that can be adapted to meet the requirements. The ability of today's fast the information related to accountants must be updated regularly. Therefore, there must be a good relationship with every department in the organization, whether Human Resource Management Department, Purchasing Department, Sales Department, and Production Department to analyze the information accurately and timely. There is good understanding of accounting principles and must also have a business mindset. Accountants play an important role in the organization's decision-making process. They can use accounting information systems to collect storage and processing Monetary and non-monetary accounting entries through data processing technology to support accounting information in executive decision-making. Accountants must be prepared for the use of real-time data, for example.

Keywords: Accountant, Digital Age, Digital Accountant, Artificial Intelligence

1. บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมภาคการผลิตหรือภาคบริการเกิดขึ้นในทุกธุรกิจ จึงมีคำกล่าว คือ “ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) คือเครื่องจักร (machine) ที่มีฟังก์ชันที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจ เรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ อาทิเช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่างๆ เครื่องจักรที่มีความสามารถ จะมาทดแทนนักบัญชี” [1] เดิมการจัดทำบัญชีเริ่มต้นด้วยระบบบันทึกบัญชีด้วยมือ ต่อมา มีการนำเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยเริ่มพัฒนาให้มีโปรแกรมบัญชี และพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีให้สามารถออกเอกสารทางการค้า เชื่อมโยงรายการค้ามายังรายการบัญชีด้วยการผูกบัญชีกับรายการค้า เพื่อช่วยลดเวลาในการบันทึกบัญชีให้ได้มากขึ้น จึงมีผลทำให้งานของนักบัญชีจึงถูกทดแทนการผ่านบัญชีและการจัดทำข้อมูลทางการเงินบางส่วนด้วยโปรแกรมบัญชี นักบัญชีมามุ่งเน้นงานการตรวจสอบการบันทึกบัญชีกับเอกสารการค้า รวมถึงการคำนวณรายการปรับปรุงต่างๆ ที่ไม่ได้เชื่อมโยงโดยระบบเพื่อนำมาบันทึกบัญชี และจัดทำงบการเงินให้เสร็จสิ้นเมื่อธุรกรรมทางการค้ามีความซับซ้อนขึ้น กระบวนการผลิต รวมถึงการตัดสินใจทางธุรกิจต้องการการตัดสินใจที่แม่นยำ รวดเร็ว และทันต่อเวลา โปรแกรมสำหรับวางแผนบริหารธุรกิจขององค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) จึงเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการจัดทำข้อมูลในการวางแผน การขายสินค้า ระบบต้นทุนการผลิต และระบบควบคุมสินค้าคงเหลือ ถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันแบบรวมศูนย์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจทางบัญชีที่ถูกคำนวณโดยโปรแกรม [2] ซึ่งสามารถจัดเตรียมรายการปรับปรุงอัตโนมัติ เช่น การปรับปรุงต้นทุน งานของนักบัญชีจะถูกทดแทนในส่วนของการคำนวณที่ซับซ้อน และการจัดเตรียมรายการปรับปรุงบางส่วน นักบัญชีจึงมุ่งเน้นการควบคุมข้อมูลนำเข้าระบบ (Input) การตรวจสอบความถูกต้อง การตีความรายการค้า การวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของข้อมูลสารสนเทศและ

ระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับระบบงาน ดังนั้น การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ให้การจัดทำบัญชี เพื่อให้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาโปรแกรมให้ใช้บนระบบคลาวด์ (Cloud) ที่สามารถทำให้นักบัญชีทำงานจากที่ใดก็ได้ การใช้ความสามารถของเทคโนโลยีการรับรู้จดจำตัวอักษร (Optical Character Recognition : OCR) ซึ่งสามารถอ่านข้อมูลจากเอกสารการค้ามาจัดเตรียมข้อมูลเพื่อนำเข้าสู่ระบบบัญชี บางผู้พัฒนาสามารถประยุกต์เอาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) มาช่วยแปลงข้อมูลที่ถูกรวบรวมในรูปแบบของรายการบันทึกบัญชีโดยอาศัยการเรียนรู้จดจำรูปแบบของรายการค้ามาบันทึกบัญชีอัตโนมัติได้ ในปัจจุบันโปรแกรมต่าง ๆ ซึ่งมีการใช้งานแยกส่วนกัน สามารถส่งข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วยเทคโนโลยีการรับส่งข้อมูล (Application Programming Interface : API) ทำให้การรับส่งข้อมูลระหว่างระบบงาน เสร็จอย่างรวดเร็ว [3]

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

- 2.1 เพื่อให้ทราบถึงคุณสมบัติของนักบัญชีที่ธุรกิจต้องการ
- 2.2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวของนักบัญชีสู่ยุคดิจิทัล

3. ความหมายนักบัญชียุคดิจิทัล

นักบัญชี (Accountant) คือ บุคคลทำหน้าที่ในการบันทึกธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ของธุรกิจในงานขององค์กร เมื่อบันทึกแล้วต้องรายงานผลการดำเนินการของบริษัทต่อผู้บริหารและออกงบการเงินต่าง ๆ รวมถึงการยื่นภาษีและการชำระภาษีของบริษัท โดยสรุปหน้าที่นักบัญชี

- การบันทึกค่าใช้จ่าย หรือทรัพย์สินและรับใบแจ้งหนี้ รวมถึงบันทึกบัญชีใบแจ้งหนี้
- บันทึกการขายและออกใบแจ้งหนี้
- ออกเงินเดือน หรือค่าจ้างให้กับพนักงาน (ส่วนนี้เกี่ยวข้องกับการบันทึกค่าใช้จ่ายและจ่ายเงินสด

- จัดทำงบการเงินต่าง ๆ อาทิเช่น งบกำไรขาดทุน หรืองบแสดงฐานะการเงิน [4]

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) คือเครื่องจักร(machine) ที่มีฟังก์ชันความสามารถในการทำ ความเข้าใจ เรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ เช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่างๆ เครื่องจักรที่มี ความ ส า ม า ร ท เ ล ่า น ี ก ็ ถ ี อ ้ ว ่า เ ป ็น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) [5]

ยุคดิจิทัล (Digital Era) คือ ยุคของอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา

4. ลักษณะนักบัญชียุคดิจิทัล

นักบัญชีที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าให้ธุรกิจ โดยนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามามีส่วนช่วยให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะนอกจากนักบัญชีจะสามารถลดเวลาทำงานแบบซ้ำ ๆ ในส่วนที่หุ่นยนต์ทำได้แล้ว ยังสามารถนำเสนอข้อมูลได้รวดเร็วและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผู้บริหารตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น จึงถือได้ว่า นักบัญชียุคดิจิทัลสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นข้อได้เปรียบ เพื่อให้ตนเองสามารถเป็นคู่คิดธุรกิจ(Business Partner) ได้อย่างเต็มตัว [6]

4.1 คุณลักษณะของนักบัญชียุคดิจิทัล

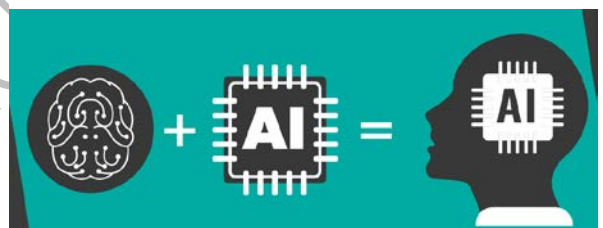
- 4.1.1 มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล
- 4.1.2. สามารถปรับตัวกับการใช้เทคโนโลยีได้ในทุกรูปแบบ [7]
- 4.1.3. มีความเข้าใจและทันต่อการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการรายงานทางการเงินทุกฉบับ
- 4.1.4. เปิดโลกทัศน์ ความคิด ไม่ยึดติดกับสิ่งเดิม
- 4.1.5. เป็นนักคิด วิเคราะห์ นำเสนอข้อมูลด้วยรูปแบบที่ทันสมัย
- 4.1.6. บุคลิกภาพคล่องแคล่ว ว่องไว ปรับเปลี่ยนตัวเองทุกสถานการณ์

- 4.1.7. มีอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมของงานในทุกรูปแบบ
- 4.1.8. อบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 4.1.9. ใช้นวัตกรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การปรับตัวของนักบัญชี

5.1 นักบัญชียุคใหม่ต้องปรับตัวกับ (Artificial Intelligence : AI) [8]

- 5.1.1. พัฒนาตัวเอง มีความรู้ ความสามารถรอบด้าน ฉลาดคิดวิเคราะห์ รู้ทันสถานการณ์
- 5.1.2. นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดทำบัญชี วิเคราะห์ ตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล
- 5.1.3. ปรับบทบาทสู่การเป็นคู่คิดให้ซีอีโอ สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่ สรุปรายงาน ให้ผู้บริหารเห็นภาพ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้ทันต่อเหตุการณ์
- 5.1.4. ติดตามข่าวสารใหม่ๆ ในโลกการเงิน เพราะประเทศมหาอำนาจให้ความสนใจและพัฒนาสกุลเงินดิจิทัล นักบัญชีจึงต้องวิเคราะห์และรู้ถึงการบริหารจัดการที่ดี
- 5.1.5. ความคิดสร้างสรรค์ การริเริ่มความคิดนอกกรอบ โดยฝึกคิดหาคำตอบแบบนักร้องแบบ

รูปที่ 1 นักบัญชียุคใหม่ต้องปรับตัวกับ AI [8]

5.2 วิธีปรับตัวที่นักบัญชียุคใหม่ ต้องมีให้พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง

ทักษะที่จำเป็น

ทักษะการทำบัญชีบนระบบคลาวด์หรือทำบัญชีผ่านระบบออนไลน์นั้น มีแนวโน้มว่าเป็นที่ต้องการอย่างสูง หลายๆ บริษัทในประเทศไทยและต่างประเทศเริ่มที่จะ

กำหนดทักษะด้านนี้ไว้ใน Job Requirement หรือ ความสามารถขั้นต่ำของการรับสมัครงาน การใช้ เทคโนโลยีคลาวด์และระบบอัตโนมัติ จะช่วยให้นักบัญชี ตัดขั้นตอนการคีย์ข้อมูลที่ซ้ำซาก

บทบาทในอาชีพ

นักบัญชีจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการทำงานจาก เดิมสู่การให้ข้อมูลเชิงลึก หรือการเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ธุรกิจ ต้องการนักบัญชีที่มีความสามารถรอบด้าน นักบัญชีใน ต่างประเทศพบว่า กว่า 54% [9] ของนักบัญชีคาดว่า จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทการให้บริการมาเป็นผู้จัดการ ด้านการเงินและให้คำแนะนำธุรกิจไปควบคู่กัน เพราะ รู้ตัวแล้วว่าหากมุ่งเน้นแค่ตัวเลขและการบันทึกบัญชีอย่าง เดียว จะไม่สามารถเติบโตในเส้นทางอาชีพนี้ได้ ในส่วน ของผู้ประกอบการเอง กว่า 37% [9] ของผู้ประกอบการ SMEs ต้องการบริการจากนักบัญชีที่มากกว่าการทำบัญชี หรือถ้าจะพูดง่ายๆ ก็คือ ผู้ประกอบการต้องการบริการ แบบ One-stop-service ปรึกษานักบัญชีคนเดียว ต้อง ช่วยแก้ปัญหาได้รอบด้าน เมื่อมี Demand จาก ผู้ประกอบการเช่นนี้ นักบัญชีจะต้องเปลี่ยนบทบาท ตัวเองในอนาคต

ทัศนคติที่สร้างความสุข

แนวคิดในการทำงานหรือ Mindset เป็นสิ่งที่สำคัญ คือ การมีวิธีคิดแบบยึดติดกับผลงาน แทนที่จะยึดติดกับ ลูกค้า สถานที่ หรือคนที่เราถูกใจ [10]

5.3 สิ่งที่นักบัญชีในโลกอนาคตต้องปรับตัว

RESKILL การทบทวนทักษะเพื่ออนาคต : ทำ ความเข้าใจลักษณะธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

HARDSKILL ทักษะด้านความรู้ : นักบัญชีจะต้อง มีความเข้าใจระบบสารสนเทศทางการบัญชีและ เทคโนโลยีในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา ระบบ

SOFTSKILL ทักษะด้านอารมณ์ : สื่อสารและ ทำงานกับเพื่อนร่วมงานข้ามวิชาชีพเพื่อหาทางออกของ ปัญหา (Solution) ให้กับองค์กร[11]

6. ทักษะของนักบัญชีบริหารในยุคดิจิทัล

นักบัญชีต้องสามารถหาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการ วิเคราะห์และดึงเอาคุณค่าที่ซ่อนอยู่ในข้อมูลออกมาให้ได้ สามารถใช้ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นของ ธุรกิจที่น่าสนใจ และสามารถตั้งคำถามได้ถูกต้องซึ่งจะ นำไปสู่การหาคำตอบและทางออกที่ตอบโจทย์ของธุรกิจ ดังนั้นนักบัญชีจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ด้วย เช่น

6.1 การหาข้อมูลเชิงลึก(Insight)

การวางแผนกลยุทธ์และนวัตกรรมของธุรกิจ นักบัญชี จำเป็นต้องพัฒนาทักษะขั้นสูงในการทำงานกับข้อมูล ซึ่ง รวมถึงทักษะการตั้งคำถามและการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ เพื่อจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

6.2 นักบัญชีต้องแปลข้อมูลให้เป็นข้อมูลเชิงลึก (Insight)

ตัวกลางสื่อสารข้อมูลเชิงลึก(Insight) ให้แก่ผู้บริหาร จึงต้องสามารถสื่อสารด้วยภาษาธุรกิจ และสื่อสารกับ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี เช่น นักวิทยาศาสตร์ข้อมูล (Data Scientist : DS)

6.3 ในการจัดการระบบอัตโนมัติ

การรับรู้ข้อมูลเชิงลึกในทักษะด้านการบัญชีและ เข้าใจขอบเขตและลักษณะการดำเนินงานธุรกิจอย่างถ่องแท้

6.4 นักบัญชียังต้องสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ

ในองค์กรเข้าด้วยกัน ตั้งแต่ข้อมูล กระบวนการ ทำงาน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้สามารถ ผลิตข้อมูล Insight และนำเสนอทางออกที่เหมาะสมและ ตรงตามต้องการของผู้ใช้ อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อน ธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ[12]

7. นักบัญชีกับบทบาทคู่คิดธุรกิจ(Business Partner)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหน้าที่ของนักบัญชี บริหารคือ จัดเตรียม วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ ในการตัดสินใจของผู้บริหาร เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่หมด ไปกับการจัดเตรียมข้อมูล และรายงานต่าง ๆ และเน้น

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในอดีต (Backward-Looking) แต่สำหรับการเป็นคู่คิดธุรกิจในยุคดิจิทัลนั้น บทบาทของนักบัญชีจะเริ่มต้นหลังจากที่รายงานและการวิเคราะห์แบบมาตรฐานได้ถูกสร้างออกมาแล้วโดยระบบอัตโนมัติ และจะเน้นการวิเคราะห์และหาข้อมูลเชิงลึกทางธุรกิจ (Business Insight) แบบมองไปข้างหน้า (Forward-Looking) รวมทั้งตั้งคำถามและวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้มุมมองที่แตกต่าง โดยนักบัญชีทำงานควบคู่ไปกับ หน้าที่งานทางธุรกิจ (Business Function) อื่น ๆ เพื่อตอบโต้ภัยและขับเคลื่อนธุรกิจให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นนั่นเอง

รูปที่ 2 นักบัญชีกับบทบาทคู่คิดธุรกิจ [12]

8. ทักษะสำคัญของนักบัญชีในยุคดิจิทัล

คู่คิดธุรกิจเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้กับตนเองและองค์กรในการทำงานในยุคดิจิทัล มีทักษะสำคัญ 4 ประการที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีดังต่อไปนี้

8.1 ทักษะทางด้านธุรกิจ (Business Skill)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนักบัญชีมีหน้าที่จัดเตรียมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอข้อมูลและจัดทำรายงานเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อตอบรับกับการแปลงดิจิทัล (Digital Transformation) นักบัญชีควรพัฒนาทักษะทางด้านธุรกิจ (Data Analytical Skill)

นักบัญชีควรมีความเข้าใจขอบเขตและการทำงานด้านการทางธุรกิจที่ทำบัญชีอย่างถ่องแท้ ควรติดตามความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลในทางธุรกิจ พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางธุรกิจ การวิเคราะห์ความเสี่ยง การคิดในเชิงกลยุทธ์เพื่อปรับบทบาทไปสู่การเป็นคู่คิดทางธุรกิจ

(Business Partner) ให้กับผู้บริหารในยุคดิจิทัล นักบัญชีควรพัฒนาทักษะการวิเคราะห์แบบข้อมูลเชิงลึกทางธุรกิจ (Business Insight) ทำความเข้าใจธุรกิจที่หลากหลายมิติและมองไปข้างหน้า (Forward-looking) สามารถระบุประเด็นสำคัญ ตั้งคำถาม ออกแบบและเสนอรูปแบบการวิเคราะห์ที่หลากหลาย ช่วยผู้บริหารวางแผนกลยุทธ์ เพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจ รวมถึง ทักษะในการจัดการ (Administrative Skill) นักบัญชีต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทีมงาน การเจรจาต่อรอง ความสามารถทำงานร่วมกันกับ Business Function อื่นๆ ในองค์กร ได้แก่ หน่วยงานขาย จัดซื้อ ทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น โดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการทำงาน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อสร้างข้อมูลแบบเชิงลึก (Insight) ที่เสนอแนวทางการแก้ปัญหา (Solution) ที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

8.2 ทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Skill)

เพื่อเตรียมเข้าสู่ยุคดิจิทัล นักบัญชีต้องเปิดใจและมอง Digital Transformation เป็นโอกาสแทนที่จะมองเป็นวิกฤตโดยนักบัญชีควรพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องได้แก่

8.2.1 การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) คือ การวิเคราะห์แยกแยะและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล Big Data

8.2.2 การทำข้อมูลเป็นภาพ (Data Visualization) คือ การสรุปและแสดงข้อมูลในรูปแบบแผนภาพ กราฟ แผนภูมิหรือวิดีโอ ซึ่งจะช่วยให้เห็นข้อมูลเชิงลึกและแสดงแนวโน้มในอนาคต เครื่องมือที่เป็น Data Visualization ได้แก่ Power BI, Tableau, Google Data Studio เป็นต้น

8.2.3 การสร้างแบบจำลองข้อมูล (Data Modelling) คือ การสร้างแบบจำลองข้อมูล หรือแนวคิดที่ใช้อธิบายโครงสร้าง ความสัมพันธ์และความหมายของข้อมูลเพื่อให้ผู้ใช้งานเข้าใจง่ายขึ้น

8.3 ทักษะความรู้ความชำนาญทางด้านวิชาชีพ

(Professional Skill)

การเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว (Digital Disruption) ทำให้นักบัญชีต้องพัฒนาให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพอย่างมืออาชีพ ทั้งทักษะทางด้านสติปัญญา (Intellectual Skill) และทักษะทางด้านเทคนิคทั่วไปและเทคนิคเฉพาะทางด้านวิชาชีพ (Technical Skill) นักบัญชีต้องติดตามความรู้อย่างสม่ำเสมอสำหรับมาตรฐานบัญชีและกฎหมายภาษีที่มีการอัปเดตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ที่ต้องพัฒนาและรักษามาตรฐานของวิชาชีพ

8.4 ทักษะทางด้านอารมณ์การสื่อสาร (Soft Skill)

นอกเหนือไปจากทักษะความรู้ที่ใช้ในการทำงาน หรือที่เรียกว่า Hard Skill แล้ว นักบัญชีควรมี Soft Skill ซึ่งเป็นทักษะทางด้านอารมณ์ ความสามารถในการประสานงานและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีความสำคัญในการทำงานเป็นทีมและทำงานกับเพื่อนร่วมงานต่างสาขาอาชีพ ถ้านักบัญชีมีความพร้อมซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติในทักษะต่างๆ ดังที่กล่าวมาจะช่วยเพิ่มคุณค่าตัวนักบัญชีให้เป็นนักบัญชีที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล เป็นคู่คิดทางธุรกิจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยนำพาให้องค์กรอยู่รอด ช่วยขับเคลื่อนทิศทางธุรกิจให้ประสบความสำเร็จเติบโตและมีความสามารถในการแข่งขันที่มีความรุนแรงในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วได้

9. การพัฒนาทักษะนักบัญชีในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย

9.1 เทคโนโลยีของสมาร์ตโฟน

ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงข่าวสาร ข้อมูล ได้อย่างง่ายดายทุกที่ ทุกเวลา ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป ธุรกิจจึงต้องปรับให้ทันต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค

9.2 ผู้นำองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีและกว้างไกล

เนื่องจากการทำธุรกิจในปัจจุบันอาศัยความรวดเร็วเป็นสำคัญ ไม่สำคัญว่าเป็นองค์กรขนาดใหญ่เพราะในยุคนี้ธุรกิจขนาดเล็กที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่ดีและกว้างไกลย่อมปรับตัวทันต่อเทคโนโลยีได้ดีกว่า

9.3 ธุรกิจต้องปรับตัวโดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

เช่น Cloud, Big data, RPA, Blockchain, Data Analytics, Machine Learning, AI เป็นต้น

10. เทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญต่อการทำงานของนักบัญชี ได้แก่

10.1 การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง (Advance Data Analytics)

คือ การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น Big Data ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนมากมายมหาศาล (Volume), ข้อมูลมีความหลากหลายและซับซ้อน (Variety), ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา (Velocity), ข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลคนละที่หรือคนละชนิด แต่มีการจัดระเบียบหรือวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ (Veracity) และข้อมูลมีความซับซ้อนสูงจึงต้องมีกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกันเพื่อการวิเคราะห์และประมวลผล (Complexity) โดยนักบัญชีจะนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารให้นำไปใช้ในการวางแผนตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ

10.2 กระบวนการหุ่นยนต์อัตโนมัติ (Robotic Process Automation : RPA)

คือ โปรแกรมออกแบบการสร้างหุ่นยนต์ (Robot) โดยเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมมนุษย์ ให้ทำงานตามรูปแบบที่กำหนดสำหรับงานที่มีจำนวนมาก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำ Transaction Process ซึ่งมีลักษณะทำซ้ำๆ และไม่มีความซับซ้อน เป็นงานที่มีข้อกำหนดตายตัวตามข้อมูลที่มนุษย์ป้อนให้ มีเงื่อนไขการตัดสินใจที่เป็นแบบแผน รวมทั้งงานประเภทที่มักเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย เป็นระบบที่สามารถทำงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง เช่น

การทำงานบัญชียอดเงินฝากธนาคาร การบันทึกใบแจ้งหนี้ (Invoice Processing) เป็นต้น

10.3 ระบบ Cloud และการใช้ Software as a Service (SaaS) Cloud

เป็นหน่วยพื้นที่จัดเก็บข้อมูลดิจิทัล โดยผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลจากอุปกรณ์ใดๆ ก็ได้ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

10.4 AI (Artificial Intelligence)

AI หรือปัญญาประดิษฐ์ เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกพัฒนาให้มีความสามารถคิด วิเคราะห์ วางแผนและตัดสินใจได้ รวมทั้งการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่และประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นได้ อาชีพที่มีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนหรือมีรูปแบบการทำงานที่เป็นมาตรฐานมีโอกาสถูก AI เข้าไปแทนที่ อย่างงานบัญชีที่มีลักษณะการทำซ้ำเดิมๆ

11. สรุป และข้อเสนอแนะ

โลกมีการเปลี่ยนแปลง จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในด้านข้อมูลขนาดใหญ่ขึ้น และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เพิ่มขึ้น ทำให้องค์กรต่างๆ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน และการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์เข้ามาช่วยในการทำงานมากขึ้น ส่งผลให้นักบัญชีต้องมีการปรับแนวทางในการทำงานยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล ต้องเปลี่ยนบทบาทจากการทำงานจากเดิมสู่การให้ข้อมูลเชิงลึก หรือการเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจ เพราะธุรกิจมีปรับเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงก้าวทันเทคโนโลยี โดยต้องมีทักษะที่สำคัญในด้านต่างๆ เช่น ความชำนาญในวิชาชีพ การวิเคราะห์ การจัดการทางธุรกิจ การนำเทคโนโลยีมาใช้ที่ทันสมัย มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนการสื่อสารขององค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กร

12. เอกสารอ้างอิง

- [1] จิระพร เนตรนุช.(2565). ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่มีต่อการพัฒนานักบัญชียุคดิจิทัล, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์* ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2565), หน้า 1-18.
- [2] ระบบ ERP คืออะไร โปรแกรม ERP. (2565). [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.mindphp.com/90-openerp/7264-what-is-erp.html>. เข้าดูเมื่อวันที่ 20/4/2565
- [3] ราชิด ไชยรัตน์. (ม.ป.ป). *บทบาทนักบัญชีในโลกอนาคต*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.tfac.or.th/upload/9414/kbOpGDC Cxr.pdf>, เข้าดูเมื่อวันที่ 20/02/2565.
- [4] บริษัท เอ.อาร์.แอดิเคาน์ติ้ง คอนซัลแตนท์ จำกัด. (2564). *นักบัญชี คืออะไร? ใครบ้างที่เป็นนักบัญชีได้?*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.arac.co.th/a/86842> เข้าดูเมื่อวันที่ 20/2/2565
- [5] ไพบูลย์ พนัสบดี. (2561). *ปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) คืออะไร ?*. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.thaiprogrammer.org/2018/12/whatisai/>. เข้าดูเมื่อวันที่ 20/2/2565
- [6] วรทยา พรพินันท์กุล. (2563). *นักบัญชีบริหารในยุคดิจิทัล*. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/126283>. เข้าดูเมื่อวันที่ 25/4/65
- [7] สุวรรณิ รุ่งจตุรงค์. (ม.ป.ป.). *9 ลักษณะของนักบัญชีในยุคดิจิทัล*. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.spu.ac.th/fac/account/th/content.php?cid=20357> เข้าดูเมื่อ 20/5/2565
- [8] ลัดดาวัลย์ ยอดบัว.(ม.ป.ป.). *5 ข้อ ที่นักบัญชียุคใหม่ต้องปรับตัวกับ AI*. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.spu.ac.th/fac/account/th/content.php?cid=19972>. เข้าดูเมื่อวันที่ 15/2/66

[9] ยุรวรรณ ชี.(2563). บทบาทในอาชีพนักบัญชียุคใหม่.

[ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://flowaccount.com/blog/3-8A/> เข้าดูเมื่อ

วันที่ 15/4/66

- ด้านการบัญชี

- ด้านการศึกษา

- ด้านคุณธรรม/จริยธรรม

- ด้านสังคมศาสตร์

[10] 3 วิธีปรับตัวที่นักบัญชียุคใหม่ต้องมี ให้พร้อมรับมือ

กับความเปลี่ยนแปลง. (2563). [ระบบออนไลน์],

แหล่งที่มา [https://flowaccount.com/](https://flowaccount.com/blog/?s=3)

[blog/?s=3](https://flowaccount.com/blog/?s=3). เข้าดูเมื่อวันที่ 10/2/66

3. นางนตยา อารยเชมกุล

การศึกษา

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารงานบุคคล

งานวิจัยที่สนใจ

- ด้านการศึกษา

- ด้านคุณธรรม/จริยธรรม

- ด้านสังคมศาสตร์

[11] ราจิต ไชยรัตน์. (2565). สิ่งที่นักบัญชีต้องปรับตัว

ในอนาคต. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://www.accrevo.com/articles/item/322/>

เข้าดูเมื่อวันที่ 20/1/2565

[12] วัชรยา พรพิพัฒน์กุล.(ม.ป.ป). ทักษะของนักบัญชี

บริหารในยุคดิจิทัล. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

[https:// www.tfac.or.th/upload/9414/8V3tB](https://www.tfac.or.th/upload/9414/8V3tB)

ProVB.pdf. เข้าดูเมื่อวันที่ 20/1/2565

ประวัติผู้เขียนบทความ

1. นายจันทพงศ์ จันทรรักดี

การศึกษา

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

งานวิจัยที่สนใจ

- ด้านการบัญชี

- ด้านการศึกษา

- ด้านคุณธรรม/จริยธรรม

- ด้านสังคมศาสตร์

2. นายวันชัย อมรมงคลทอง

การศึกษา

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

งานวิจัยที่สนใจ

นักบัญชีนิติวิทยา วิชาชีพใหม่ในอนาคต

Forensic accountant new professions in the future

สุพรรณ พัดเพ็ญ^{1*} และสุรเชษฐ์ แดงเอียด¹

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

* ติดต่อ subanp@sau.ac.th ,02-807-4500 ต่อ 716

บทคัดย่อ

ความเสียหายจากการทุจริตมีจ นวนมากมายและน มาซึ่งความล้มเหลวให้กับองค์กร การสอบบัญชีและตรวจสอบภายในก็อาจไม่เพียงพอต่อการตรวจพบหรือป้องกันการทุจริตได้เต็มที่ เพราะการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบแสดงความเห็นต่องบการเงินว่ามีความถูกต้องหรือไม่ โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในการตรวจสอบทุจริต ดังนั้นหากองค์กรได้มีการนำหลักการบัญชีนิติวิทยามาใช้ร่วมกับการให้บริการของผู้สอบบัญชีหรือผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ ก็อาจจะช่วยให้องค์กรสามารถป้องกันหรือยับยั้งการทุจริตได้ดียิ่งขึ้น โดยแนวทางการตรวจสอบนี้เป็นการตรวจสอบที่เรียกว่า “การบัญชีนิติวิทยา” ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหม่ของนักบัญชีและยังไม่ใช่ที่รู้จักแพร่หลายในสังคมไทย ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจความหมาย ไม่ทราบบทบาทหน้าที่และความสำคัญของอาชีพดังกล่าวนี้ โดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบจะเรียกว่า “นักบัญชีนิติวิทยา” ซึ่งจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างจากผู้สอบบัญชีคือ ต้องมีความรู้ในหลายๆ ด้านมากกว่าผู้สอบบัญชี เช่น ด้านกฎหมาย (กระบวนการยุติธรรม) และด้านอาชญาวิทยา ส่วนด้านการสอบบัญชีก็มีความต่างกันบางส่วนโดยที่นักบัญชีนิติวิทยาต้องมีความรู้ด้านสอบบัญชีที่เน้นในเชิงสอบสวนด้วย อีกทั้งยังต้องมีทักษะที่มีวิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในลักษณะของนักสืบที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ยึดติดกับกรอบกฎเกณฑ์มาตรฐานซึ่งแตกต่างจากผู้สอบบัญชีโดยทั่วไป จึงเห็นได้ว่าวิชาชีพของนักบัญชีนิติวิทยานั้นจะมีบทบาทที่สำคัญอย่างมากในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ เป็นผู้สืบสวน รวบรวม พิสูจน์พยานหลักฐาน การเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญในชั้นศาล รวมทั้งสอดส่องสร้างระบบป้องกันการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่อาจท ให้เกิดความเสียหายทั้งในระดับองค์กรและในระดับประเทศชาติ

คำหลัก : นักบัญชีนิติวิทยา, การบัญชีนิติวิทยา, การบัญชีสืบสวน

Abstract

Corruption damages are immense and bring failure to an organization. Internal audits and audits may not be sufficient to fully detect or prevent fraud. Because the auditor's audit focuses on the opinion of the auditor whether the financial statements are correct or not without the main objective of detecting corruption. Therefore, if an organization has used forensic accounting principles in conjunction with the services of a dedicated auditor or internal auditor. It may help organizations to better prevent or deter fraud. This guideline for auditing is called auditing. "Forensic Accounting". This is a new subject for accountants and is not widely known in Thai society. Most still don't understand the meaning. do not know the role and importance of this profession. The person responsible for the audit is called the "forensic accountant". Which will have different qualifications from auditors, that is to say, must have more knowledge than auditors such as law (judicial process) and criminology. As for auditing, there is a difference in that a forensic accountant must have audit knowledge with an emphasis on investigation. It also requires

the significant skills of professional observation and suspicion characteristic of constructive auditors who do not follow a different regulatory framework than conventional auditors. Therefore, it can be seen that the forensic profession plays a very important role in the judicial process. It is investigating, collecting, proving evidence. Become an expert witness in court. As well as creating a system to prevent economic crimes that may cause damage both at the organizational and national levels.

Keywords: Forensic Accountant, Forensic Accounting, Investigative Accounting

1. บทนำ

การทุจริตเป็นปัญหาที่สำคัญและนามาซึ่งความล้มเหลวให้กับหลายๆ องค์กร โดยสาเหตุสำคัญเกิดขึ้นจากความหละหลวมในการบริหารงานและการขาดระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพขององค์กร และอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการทุจริตและความไม่ซื่อสัตย์ของพนักงานในองค์กร [1] ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการทุจริต ประจำปี 2565 ฉบับประเทศไทย ของบริษัท ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส (PwC) ซึ่งได้สำรวจบริษัทชั้นนำกว่า 50 บริษัท โดยครอบคลุมบริษัทสัญชาติไทยและบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย เกี่ยวกับการทุจริตและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน ที่บริษัทเหล่านั้นได้พบเจอในช่วง 24 เดือนที่ผ่านมา ทั้งนี้ 22% ของบริษัทไทยที่ตอบแบบสำรวจ กล่าวว่าพวกเขาประสบเหตุทุจริตคอร์รัปชัน หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน และจากการสำรวจยังพบว่าบริษัทไทยเพียง 37% ที่มีพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรงในด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กรและก ักดูแล เมื่อเทียบกับทั่วโลกที่มีถึง 43% และมีน้อยกว่า 30% ตอบว่า จะมีการเพิ่มจำนวนบุคลากรดังกล่าวนี้ แต่เมื่อเทียบกับทั่วโลกที่จะเพิ่มบุคลากรถึง 53% เพื่อป้องกันภัยจากการทุจริตและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน [2], [3]

เนื่องจากจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ 41% มาจากอุตสาหกรรมการผลิต จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การทุจริตนั้นเกิดจากการจัดซื้อจัดจ้างและการยกยอกทรัพย์สินอยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นและด้วยสถานการณ์โควิด-19 ที่บริษัทต่างๆ ให้นักงานเข้าถึงทรัพย์สินของ

บริษัทจากภายนอก โดยผลสำรวจพบว่าความเสี่ยงของอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตได้เพิ่มขึ้นจาก 16% ในปี 2563 เป็น 24% ในปี 2565 ซึ่งอัตราที่เพิ่มขึ้นได้สอดคล้องกับผลสำรวจทั่วโลกที่เพิ่มขึ้น 29% จึงสะท้อนให้เห็นว่าภัยคุกคามจากการทุจริตและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาผู้กระทำความผิดได้มีการพัฒนาวิธีการทุจริตให้มีความซับซ้อนมากขึ้นจนอาจทำให้การตรวจพบการทุจริตได้ยากยิ่งขึ้น ดังนั้นองค์กรจึงต้องจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอตลอดจนจัดให้มีการควบคุมที่ดี มีเครื่องมือที่เหมาะสมในการตรวจจับ ป้องกัน และตอบสนองได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ [3]

ถึงแม้ว่าในแต่ละองค์กรจะมีผู้สอบบัญชีซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบ แต่หน้าที่ของผู้สอบบัญชีแท้จริงแล้วคือการตรวจสอบเพื่อรับรองงบการเงินว่าได้มีการจัดทำให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป มิใช่การตรวจสอบความทุจริตโดยตรง ดังนั้นในการตรวจหาความทุจริตที่เกิดขึ้นในองค์กรจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญโดยตรง จึงเกิดแนวทางในการตรวจสอบความทุจริตแนวทางใหม่ที่เรียกว่า การบัญชีสืบสวน หรือ การบัญชีนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Accounting) คือ การตรวจสอบ สืบสวนและสอบสวนข้อมูลเพื่อหาหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริต โดยใช้ทักษะทางด้านการเงินและการสืบสวน [4] ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบความทุจริตเรียกว่า นักบัญชีสืบสวน หรือ นักบัญชีนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากการตรวจสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชี เช่น ขอบเขตของการทำงาน วัตถุประสงค์ เป็นต้น

แต่ปัจจุบันการบัญชีสืบสวนหรือการบัญชีนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก และยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักหรือแพร่หลายในประเทศไทยเท่าใดนัก จะมีเพียงแค่นักบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชี และผู้บริหารที่ใช้ผลงานจากวิชาชีพบัญชีบางส่วนที่ค่อนข้างจะรู้จักและคุ้นเคยมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสวนทางกับปัญหาการทุจริตที่ยังคงมีไม่น้อยและดูเหมือนจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน [5], [6]

2. การทุจริต

2.1 ความหมายของการทุจริต

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 204 ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน ได้ให้คำจำกัดความ การทุจริตว่า หมายถึง “การกระหาอันตั้งใจโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งรวมถึง ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล พนักงาน หรือบุคคลที่สาม ที่มีพฤติกรรมหลอกลวงเพื่อให้มาซึ่งความได้เปรียบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ยุติธรรม” [7]

การทุจริต หมายถึง “การกระทำโดยตนเองหรือร่วมมือกับบุคคลอื่นเพื่อให้รับทรัพย์สิน ผลประโยชน์หรือบริการอื่นใด โดยวิธีการฉ้อโกง ปิดบังข้อเท็จจริงหรือโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับองค์กร” [8]

2.2 ประเภทของทุจริต

1) การคอร์รัปชัน : การกระทำ โดยการจัดซื้อจัดจ้าง การติดสินบน การจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อสิทธิพิเศษ หรือการเรียกร้องผลประโยชน์

2) การยักยอกสินทรัพย์ : กรณีเงินสด เช่น การยักยอกเงินสดที่บันทึกอยู่ในบัญชีขององค์กร การยักยอกเงินสดที่ยังไม่บันทึกบัญชีขององค์กร และการยักยอกเงินสดจากการเบิกจ่ายเงินสด หากกรณีไม่ใช่เงินสด เช่น การนำสินทรัพย์ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ และการยักยอกสินทรัพย์ที่อยู่ในบัญชีขององค์กร

3) การตกแต่งงบการเงิน : การกระทำโดยการบันทึกสินทรัพย์หรือรายรับมากหรือน้อยเกินไป การ

เปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน การตกแต่งข้อมูลคุณสมบัติของพนักงาน หรือการตกแต่งเอกสารภายในและภายนอก

นอกจากนี้สำนักกำกับและพัฒนาการตรวจสอบภาครัฐยังได้เพิ่มประเภทการทุจริตอีกหนึ่งประเภท คือ การทุจริตเชิงนโยบาย กล่าวคือ เป็นการทุจริตที่มีวิธีการที่ซับซ้อนกว่าวิธีอื่นๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้ที่จะกระทำการทุจริตได้มักเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีอำนาจหน้าที่และมีอิทธิพลสูงโดยโอกาสเอื้ออำนวยให้ เช่น การทุจริตทางภาษีอากร การทุจริตการให้สัมปทาน หรือการแทรกแซงองค์กรการตรวจสอบ นารัฐ เป็นต้น [2]

3. การบัญชีนิติวิทยาศาสตร์

การบัญชีนิติวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องใหม่สำหรับนักบัญชีในประเทศไทย ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Forensic Accounting และในประเทศไทยยังไม่มีกำหนดชื่ออย่างเป็นทางการแต่มีผู้แปลเป็นภาษาไทยในหลายคา เช่น การบัญชีนิติเวช การบัญชีสืบสวน การบัญชีนิติเวชศาสตร์ หรือการบัญชีนิติวิทยา [9] แต่ในปัจจุบันสภาวิชาชีพบัญชีได้ใช้ชื่อว่า การบัญชีนิติวิทยาศาสตร์ ดังนั้นในบทความนี้จะขอใช้คำว่า “การบัญชีนิติวิทยา” และเรียกผู้ที่ทำหน้าที่ในทางบัญชีสืบสวนว่า “นักบัญชีนิติวิทยา” อันที่จริงนักบัญชีจะคุ้นเคยกับเรื่องการตรวจสอบการทุจริต ซึ่งก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีนิติวิทยา โดยมุ่งค้นหาและป้องกันการทุจริต รวมทั้งจัดเตรียมและศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เป็นแนวทางของการทุจริต แต่การบัญชีนิติวิทยามีความหมายกว้างขวางกว่าการตรวจสอบการทุจริตเนื่องจากต้องใช้ทักษะและความรู้พิเศษด้านการสอบสวน ทักษะด้านการวิเคราะห์เปรียบเทียบที่เชี่ยวชาญ การเข้าใจระบบกฎหมาย รวมทั้งทักษะด้านการสื่อสารและสารสนเทศ เพื่อทำหน้าที่เป็นพยานในศาล เป็นต้น [6], [10]

การบัญชีนิติวิทยา คือ การตรวจสอบ สืบสวนข้อมูลเพื่อหาหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริต โดยใช้ทักษะทางด้านการเงินและการสืบสวน โดยมีลักษณะที่แตกต่างจากการตรวจสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชี โดยที่การสืบสวนและการสอบสวนมีความแตกต่าง

กัน การสืบสวน หมายถึง การเสาะหา ทบทวนไปมา ส่วน การสอบสวน หมายถึง ไล่เรียง หรือไต่ตรองเพื่อเอาความจริง [9]

สาเหตุที่การบัญชีนิติวิทยาทวีความสำคัญมากขึ้น เหตุเพราะการเพิ่มขึ้นของการทุจริต การที่คนมีความผูกพันกับองค์กรน้อยลง การเปลี่ยนแปลงคุณค่าทางสังคม ซึ่งได้แก่ การที่ผู้คนเป็นนักวัตถุนิยม ครอบครัวยุคใหม่ ไม่ให้คุณค่ากับจริยธรรม อีกทั้งการมีบทบาทเพิ่มขึ้นของระบบเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ทำให้การบัญชีที่เกี่ยวข้องมองเห็นโอกาสในการประกอบวิชาชีพแขนงใหม่ นั่นคือ การบัญชีนิติวิทยา [6]

นอกจากนั้นตามคำนิยามของ American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) การให้บริการบัญชีนิติวิทยา ยังอาจหมายถึง การนำความรู้เฉพาะด้านและความชำนาญด้านการสืบสวนสอบสวนของนักบัญชีมาใช้ในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และประเมินหลักฐานเพื่อให้ความเห็นหรือสื่อสารประเด็นที่พบในกระบวนการศาล

การบัญชีนิติวิทยาแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) การให้บริการฟ้องร้องดำเนินคดีให้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายโดยให้การสนับสนุนในเรื่องของหลักฐานเอกสาร หรือช่วยโต้แย้งในชั้นศาล

2) การสืบสวนและช่วยเหลือในข้อพิพาท นักบัญชีนิติวิทยาช่วยลดความเสียหายในอนาคตและความเสี่ยงในการสูญเสีย เนื่องจากนักบัญชีนิติวิทยามีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบการทุจริต

3) การตรวจจับการทุจริต

4) นิติเวชคอมพิวเตอร์

The American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) ได้แบ่งการบัญชีนิติวิทยาเป็น 2 ประเภท คือ (1) การให้บริการฟ้องร้องดำเนินคดี และ (2) การให้บริการสืบสวนสอบสวน [5]

ในการสืบสวนคดีต่างๆ ไม่เฉพาะอาชญากรรมทางการเงิน โดยทั่วไปจะมีขั้นตอนคือ การริเริ่ม การวางแผน การดำเนินการ และการพิสูจน์ให้เห็นว่ามีการทุจริต

เกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร โดยในส่วนของอาชญากรรมทางการเงินจำเป็นต้องใช้นักบัญชีนิติวิทยาในการสืบสวน เนื่องจากมีความซับซ้อน และนักบัญชีนิติวิทยาเป็นผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการดำเนินกระบวนการสืบสวน โดยเริ่มตั้งแต่การพิจารณาการก่อคดี การประเมินคดี การตั้งเป้าหมาย การวางแผน และการสืบสวน [6]

สำหรับหลักการพื้นฐานของการบัญชีนิติวิทยา ดังนี้

1) เป็นการให้หลักคิดที่อนุমানได้ว่าไม่ควรมองโลกในแง่ดี คือเป็นการมองว่ามีการทุจริต และต้องคิดให้เหมือนผู้กระทำความผิดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นส่วนใหญ่ แทนที่จะเรียนรู้จากทฤษฎี หรือกระดาดหาการในปีก่อนๆ โดยให้พิจารณามูลเหตุสูงใจ โอกาส ประโยชน์ และสภาพแวดล้อมการทุจริต

3) การกระทำความผิดสำหรับพนักงาน และผู้บริหารในแต่ละระดับ มีลักษณะไม่เหมือนกันทั้งในด้านประเภทของการทุจริต และจนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น

4) การทุจริตทางบัญชีจะค้นพบโดยความบังเอิญ และส่วนใหญ่ของการทุจริตทางการเงินมักตรวจสอบโดยอาศัยเทคนิควิธีการอื่นเป็นหลัก ไม่ใช่ตรวจสอบโดยวิธีการตรวจสอบที่ใช้ทั่วไป

จากที่การบัญชีนิติวิทยา เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น เพราะการเพิ่มขึ้นของการทุจริตนั้น ทำให้นักบัญชีมองหาโอกาสในการประกอบวิชาชีพแขนงใหม่ จากเดิมเริ่มแรก การตรวจสอบทุจริตในลักษณะที่เป็นอาชญากรรมนี้ กระทำกันโดยตำรวจหรือนักสืบ โดยจะมีลักษณะเป็นการสืบสวนหาข้อเท็จจริงตามวิธีการของตำรวจหรือนักสืบ แต่เมื่อการทุจริตนั้นได้มีความเกี่ยวข้องกับตัวเลขและรายงานทางการเงินซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางด้านบัญชี ตำรวจจึงต้องได้รับความร่วมมือจากนักบัญชีทำให้ นักบัญชีและผู้สอบบัญชีจึงต้องเข้าไปมีบทบาทในการช่วยเจ้าหน้าที่ในสืบสวนการทุจริต [2], [6]

4. นักบัญชีนิติวิทยา

นักบัญชีนิติวิทยา ถือเป็นนักบัญชีประเภทหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม การสืบสวน การวิเคราะห์ทางการเงิน กระบวนการบัญชี การตรวจจับทุจริตหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นงานส่วนหนึ่งของการบัญชี การทุจริตสามารถป้องกันได้โดยผู้ตรวจสอบภายในหรือภายนอก โดยการตรวจสอบเป็นระยะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานตามระเบียบของบัญชีบริษัทให้เป็นไปตามหลักการบัญชี จึงจำเป็นต้องมีการสร้างการบัญชีประเภทบัญชีนิติวิทยาเพื่อพิสูจน์การทุจริตระบุนายการธุรกรรมการทุจริต จึงเรียกว่าการบัญชีนิติวิทยา ซึ่งนักบัญชีนิติวิทยาจะต้องมีทักษะทางการบัญชี การตรวจสอบ และการสืบสวน ต้องตอบสนองและสื่อสารข้อมูลทางการเงินอย่างรัดกุมชัดเจนในการพิจารณาคดีในชั้นศาลในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาในการดำเนินคดี [11]

จากความหมายและหลักการพื้นฐานของการบัญชีนิติวิทยา จะเห็นได้ว่านักบัญชีนิติวิทยาจะต้องท านโดยใช้ทักษะในทางด้านการสืบสวน ทักษะทางด้านบัญชีและทักษะทางด้านกฎหมายรวมกัน ซึ่งสามารถเปรียบคุณสมบัติของนักบัญชีนิติวิทยาไว้ว่าเหมือนขนมเค้ก 3 ชั้น โดยชั้นล่างที่ใหญ่ที่สุดเปรียบเสมือนพื้นฐานที่แน่นในทักษะทางด้านบัญชี ต่อมาชั้นกลางที่มีความเล็กลงมาจะเปรียบเสมือนความรู้ในด้านการตรวจสอบ การควบคุมภายใน การประเมินความเสี่ยง และแนวทางการสืบสวนการทุจริต และชั้นบนที่เล็กที่สุดจะเป็นความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเบื้องต้นในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สุดท้ายของขนมเค้กเปรียบเทียบเสมือนความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน โดยที่องค์ประกอบทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นทักษะทั้งหมดที่นักบัญชีนิติวิทยาจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงาน [5]

นอกจากนี้ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีนิติวิทยาโดยจ านกให้เห็นได้ชัดเจน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับการทุจริต เพื่อทราบถึงสัญญาณบอกเหตุเกี่ยวกับการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงจุดอ่อน

ของระบบการควบคุมภายในต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงหรือการทุจริต

2) ทักษะการตรวจสอบ เป็นทักษะที่ช่วยให้สามารถระบุ แยกแยะ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสืบสวน

3) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เพื่อที่จะเข้าใจว่าการกระทำ อันไม่สมควรนั้นละเมิดต่อกฎหมายในเรื่องใด

4) ความรู้เกี่ยวกับหลักฐาน เนื่องจากหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบอาจมีความแตกต่างจากหลักฐานทางกฎหมาย ดังนั้นนักบัญชีนิติวิทยาจึงต้องมีความรู้ในเรื่องของกฎเกณฑ์ของหลักฐานทางกฎหมายด้วย

5) ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ การมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่กิจการดำเนินงานอยู่จะช่วยให้การประเมินความเสี่ยงและระบุปัญหา รวมทั้งวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ทักษะการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากบ่อยครั้งที่นักบัญชีนิติวิทยาต้องท านหาที่เป็นพยานในศาล ดังนั้นการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความส าคัญอย่างยิ่งสำหรับนักบัญชีนิติวิทยา นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีทักษะในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากลักษณะงานต้องมีการติดต่อสัมภาษณ์ และประสานงานกับบุคคลต่างๆ

7) ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักบัญชีนิติวิทยาควรมีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับที่เข้าใจและสามารถท านได้ เนื่องจากในบางครั้งอาจมีความจ านเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศ [1]

นอกจากทักษะที่กล่าวมาข้างต้น Gavin Pearson ุ้่นส่วนของบริษัทด้านนิติเวช HSNO ยังกล่าวถึงทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีนิติวิทยาว่า “ทักษะสำคัญที่จ านเป็นในการเป็นนักบัญชีนิติวิทยา คือ ความสามารถและความมั่นใจในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (ทั้งทางการเงินและไม่ใชทางการเงิน) ความสามารถในการคิดอย่างอิสระและความสามารถในการนำเสนอและสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือปากเปล่า” [6]

ดังนั้นการท านของนักบัญชีนิติวิทยา มีแนวทางที่กว้างขวางกว่าผู้สอบบัญชีเพราะต้องมีความร่วมมือกัน

ระหว่างทีมงานนักบัญชีและทีมงานแขนงอื่นๆ ในองค์กร โดยเฉพาะเมื่อมีคดีความเกิดขึ้นในชั้นศาลในต่างประเทศ บทบาทของนักบัญชีนิติวิทยา (ผู้ตรวจสอบทุจริต) ได้มีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง โดยมีการออกใบอนุญาตรับรองการเป็นผู้ตรวจการทุจริตรับอนุญาต [8] และ บทบาทของนักบัญชีนิติวิทยามีดังนี้

1) นักบัญชีนิติวิทยา สามารถปฏิบัติงานเพื่อค้นหา หลักฐานและข้อเท็จจริงตามลักษณะงานที่ได้รับ มอบหมายในสถานการณ์นั้นๆ โดยทำงานร่วมกับ ผู้บริหารในฐานะผู้สนับสนุนงานบริหารซึ่งอาจปฏิบัติงาน โดยล พังหรือท งานร่วมกันเป็นทีม

2) นักบัญชีนิติวิทยา สามารถเข้าไปช่วยผู้บริหารใน การสอบทานการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่กิจการอาจไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายและข้อบังคับนั้น นอกจากนั้นยังอาจเข้าไปมี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อป้องกันการละเมิด กฎหมายและข้อบังคับนั้น รวมถึงการติดตามข้อกำหนด ทางกฎหมาย เพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการกำหนดระเบียบวิธี ปฏิบัติงานไว้สอดคล้องกับข้อก หนดดังกล่าว การจัดทำมี ระบบการควบคุมภายในหรือมีระเบียบวิธีปฏิบัติที่ เหมาะสม และการจัดเก็บตัวบทกฎหมายที่ส คัญ เป็นต้น

3) นักบัญชีนิติวิทยา อาจเข้าไปมีส่วนร่วมใน หน่วยงานรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบทานการปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับ เช่น การสอบทานการปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของหน่วยงานต่างๆ ตามโครงการ เงินอุดหนุนและเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล เป็นต้น

4) ในส่วนที่เกี่ยวกับคดีความทางกฎหมาย นักบัญชี นิติวิทยาอาจให้คำแนะนำในฐานะที่ปรึกษาแก่นัก กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการบัญชี คอมพิวเตอร์ ภาษีอากร การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และ การปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน เป็นต้น

5) ในส่วนที่เกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน นัก บัญชีนิติวิทยาอาจเข้าไปมีบทบาทในการสอบทานระบบ การควบคุมภายในเพิ่มเติมจากงานที่ทาโดยหน่วยงาน ตรวจสอบภายใน ถึงแม้ว่ากิจการแห่งนั้นจะมีหน่วยงาน

ตรวจสอบภายในอยู่แล้วก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ว่าบุคลากรได้รับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอเพื่อให้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามระบบการควบคุมภายในที่ได้ กำหนดไว้ และระบบการควบคุมภายในจะสามารถ ป้องกันความเสี่ยงหรือการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้

6) นักบัญชีนิติวิทยา อาจมีบทบาทในการให้ คาแนะนาแก่เจ้าหน้าที่ ลูกหนี้ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ กิจการที่ล้มละลาย หรือกิจการที่กำลังมีปัญหาทาง การเงิน ซึ่งอาจให้คาแนะนาถึงกลยุทธ์หรือวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย เช่น สอบทาน ฐานะการเงินของลูกค้า ประเมินราคาทรัพย์สิน วิเคราะห์ รายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เป็นต้น

7) นักบัญชีนิติวิทยา อาจมีบทบาทในฐานะพยาน ผู้เชี่ยวชาญในศาล จากความรู้และทักษะทางวิชาชีพที่มี

8) นักบัญชีนิติวิทยา อาจให้บริการอื่นๆ เช่น เป็น ผู้ช่วยทนายความในการค้นหาข้อมูล หรือเอกสารสำคัญ ซึ่งต้องใช้ในศาล สืบหาข้อมูลจากตลาดหรืออุตสาหกรรม หรือให้คาแนะนาหรือเสนอแนะกลยุทธ์แก่กิจการ เพื่อ แก้ไขปัญหาทางการเงินและการบัญชี เป็นต้น [4]

Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) กล่าวว่า นักบัญชีนิติวิทยา รวมความรู้ด้านการ บัญชีกับทักษะการสืบสวนในการสนับสนุนการดำเนินคดี นักบัญชีนิติวิทยาอาจถูกว่าจ้างโดยสำนักงานสอบบัญชี สำนักงานที่ปรึกษาด้านความเสี่ยง สำนักงานทนายความ บริษัทประกันภัย ภาครัฐ สถาบันการเงิน เนื่องจากความ ต้องการนักบัญชีนิติวิทยาของสังคมในการต่อต้านทุจริตที่ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างงานที่เกี่ยวข้องกับนักบัญชี นิติวิทยา เช่น การฟอกเงิน การสืบสวนการทุจริตของ พนักงาน การตรวจสอบการ Kiting การทุจริตในการทา สัญญาและจัดซื้อจัดจ้าง การยกยอกทรัพย์สิน การทุจริต ในหลักทรัพย์ (หุ้น) การทุจริตในงบการเงิน การล่มนพูก และการทุจริตบัตรเครดิต เป็นต้น [5], [6]

5. วุฒิปริญญาชีพด้านการบัญชีนิติวิทยา

เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2562 สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ จัดงานเสวนาเพื่อแนะน โครกการวุฒิปริญญาชีพด้านการ

บัญชีนิติวิทยา (Forensic Accounting Certificate : FAC) เพื่อป้องกันและค้นหาการทุจริต ตลอดจนการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ให้ผู้มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมสามารถตัดสินใจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างเหมาะสม โดยนายกสภาวิชาชีพบัญชี ได้กล่าวถึงปัญหาการทุจริตในภาครัฐและเอกชนว่าประเทศไทยยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งสภาวิชาชีพบัญชีจะให้ความร่วมมือกับ ป.ป.ง.ต่อไป ผศ.สมชาย ศุภธาดา ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ FAC ของสภาวิชาชีพบัญชี กล่าวว่า ในอนาคต AI จะมาแทนนักบัญชี ดังนั้นการบัญชีนิติวิทยาจะเป็นงานใหม่ที่เชื่อมระหว่างนักบัญชีกับนักกฎหมาย และการอบรมและทดสอบ FAC นั้น เนื้อหาจะเป็นไปตาม AICPA ประกอบด้วย 5 วิชา คือ (1) บทบาทการบัญชีนิติวิทยา กระบวนการรับงาน เทคนิคการสืบสวน (2) แนวทางการตรวจสอบ การเก็บข้อมูล การใช้พยาน เทคนิคการป้องกัน ตรวจจับและสอบสวนการทุจริต (3) ศีลลัมละลาย ความเสียหายทางการเงินส่วนบุคคล (4) พื้นฐานระบบกฎหมายให้คำปรึกษา การเป็นพยานในชั้นศาล (5) ความเสียหายการประเมินมูลค่าการจัดทารายงาน และ ร.ต.อ.ศิวะรักษ์ พินิจารมณ ประธานกรรมการตรวจสอบบริษัทที่ทีซีแอล จำกัด และที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการวางระบบบัญชี กล่าวว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะพัฒนาผู้สอบบัญชีให้เป็นนักบัญชีนิติวิทยา เพื่อต่อต้านการทุจริตในสหรัฐอเมริกา Forensic Accountant จะมีค่าตอบแทนมากที่สุดรองลงมาคือ GRC Internal Audit และ Fraud Examiner โดยผู้สอบบัญชี มีค่าตอบแทนน้อยสุด เป็นต้น และคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ FAC กล่าวว่าสภาวิชาชีพบัญชี จะเสนอออกกฎหมายกระทรวงเพิ่มบริการด้านการบัญชีนิติวิทยาไว้ในด้านที่ 7 ตามมาตรา 4 พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 เพิ่มจากเดิมที่มี 6 ด้าน คือ (1) ด้านการท

บริหาร (4) ด้านการวางระบบบัญชี (5) ด้านการบัญชีภาษีอากร (6) ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชี ได้เปิดอบรมโครงการวุฒิบัตรวิชาชีพด้านการบัญชีนิติวิทยา (Forensic Accounting Certificate : FAC) รุ่นแรก ในวันที่ 4-5 กันยายน 2563 และวันที่ 11-12 กันยายน 2563 และจัดอบรมรุ่นที่ 2 วันที่ 28-29 พฤษภาคม 2565 วันที่ 11-12, 19, 25-26 มิถุนายน 2565 และวันที่ 2-3, 9 กรกฎาคม 2565 เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการบัญชีนิติวิทยาและเพื่อเพิ่มทางเลือกในการประกอบวิชาชีพบัญชีกับบัญชีในอนาคต โดยมีผู้ได้รับวุฒิบัตรวิชาชีพการบัญชีนิติวิทยา 29 คน [5]

6. บทสรุป

เนื่องจากความเสียหายจากการทุจริตมีจำนวนมากมายและการสอบบัญชีก็อาจไม่เพียงพอต่อการตรวจพบหรือป้องกันการทุจริตเต็มที่ เพราะการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบแสดงความเห็นต่องบการเงินว่ามีความถูกต้องหรือไม่ โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในการตรวจสอบทุจริต ดังนั้นหากองค์กรได้มีการนำหลักการของบัญชีนิติวิทยามาใช้ร่วมกับ การให้บริการของผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้ท

การตรวจสอบทุจริตโดยเฉพาะก็อาจจะช่วยให้องค์กรสามารถป้องกันหรือยับยั้งการทุจริตได้ดียิ่งขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีนิติวิทยาและผู้สอบบัญชีจะมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ความสามารถด้านต่างๆ สำหรับการปฏิบัติงานตรวจสอบ นักบัญชีนิติวิทยาต้องมีความรู้ในหลายๆ ด้านมากกว่าผู้สอบบัญชี คือ ด้านกฎหมาย (กระบวนการยุติธรรม) และด้านอาชญาวิทยา ส่วนในด้านการสอบบัญชี ต้องมีความรู้ด้านสอบบัญชีที่เน้นในเชิงสอบสวนด้วย และผู้เขียนเห็นว่าจะต้องมีทักษะที่สำคัญอีกอย่างคือ การมีวิจรรย์ญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ในลักษณะของนักสืบที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ยึดติดกับกรอบกฎเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งแตกต่างจากผู้สอบบัญชีทั่วไป [1]

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่านักบัญชีนิติวิทยา (FAC) เป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่แตกต่างจากวิชาชีพผู้สอบบัญชีและวิชาชีพผู้ตรวจสอบภายใน กล่าวคือ นักบัญชีนิติวิทยา จะเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสืบสวน รวบรวม ตรวจสอบ พิสูจน์ พยานหลักฐาน เพื่อแสดงในชั้นศาลในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือเป็นที่ปรึกษาในการด พินคดี หรือเป็นผู้ไกล่เกลี่ยแห่งคดี ซึ่งโดยปกติแล้วผู้สอบบัญชีหรือผู้ตรวจสอบภายในจะไม่ได้ปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว จึงเห็นได้ว่านักบัญชีนิติวิทยาจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการสร้างระบบป้องกันการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องยกระดับการบัญชีนิติวิทยาสู่การเป็นวิชาชีพในประเทศไทย เพื่อให้สังคมเข้าใจและยอมรับกลไกเครื่องมือการบัญชีนิติวิทยาอันเป็นความหวังที่จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และถือเป็นสายงานใหม่หรือวิชาชีพแขนงใหม่ของนักบัญชีในอนาคตด้วย

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ศิลปพร ศรีจันเพชร (2553). มารู้อีกกับการบัญชีสืบสวน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ปีที่ 6 (17), ธันวาคม 2553, หน้า 22 – 28.
- [2] วรัญญา เอื้ออมรไพบูลย์ (2557). *การศึกษาความเป็นไปได้ของวิชาชีพนักบัญชีสืบสวนในประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาบัญชีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [3] บริษัท ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส คอนซัลติ้ง (ประเทศไทย) จ ากัด (2566). *รายงานผลสำรวจอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการทุจริต ประจำปี 2565 ฉบับประเทศไทย*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.pwc.com/th/en/consulting/forensic/economic-crime-and-fraud-survey-2022-th.html> เข้าดูเมื่อวันที่ 10/03/2566.
- [4] ศิลปพร ศรีจันเพชร (2551). การบัญชีสืบสวน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ปีที่ 4 (9), เมษายน 2551, หน้า 20 – 23.
- [5] ทศพร วัฒนศักดิ์ (2564). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการทำงานด้านการบัญชีนิติวิทยาของผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบในกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- [6] ปาณิสรา ไทวงษ์ (2563). *ความเป็นไปได้ของการจัดตั้งสำนักงานบัญชีสืบสวนในประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาบัญชีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [7] สภาวิชาชีพบัญชีฯ (2566). *มาตรฐานการสอบบัญชี*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://acpro-std.tfac.or.th/standard/7.8/> เข้าดูเมื่อวันที่ 12/03/2566.
- [8] อังสนา ศรีประเสริฐ (2553). การบริหารความเสี่ยงกับงานตรวจสอบภายใน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, ปีที่ 30 (1), มกราคม – มีนาคม 2553, หน้า 151 – 161.
- [9] สมชาย ศุภธาดา (2562). *การบัญชีนิติวิทยา*, กรุงเทพฯ : ต รวจ
- [10] ศิริรัตน์ เมธีสุภาพ (2563). คุณค่าของนิติวิทยาศาสตร์ในทฤษฎีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่รายงานต่อสภาวิชาชีพบัญชี. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, ปีที่ 34 (109), มกราคม-มีนาคม 2563, หน้า 186-201.
- [11] อิฐนันท์ ปุณณะพรรค (2563). การบัญชีนิติวิทยา : การยกระดับสู่การเป็นวิชาชีพในประเทศไทย. *วารสารสภาวิชาชีพบัญชี*, ปีที่ 2 (5), พฤษภาคม – สิงหาคม 2563, หน้า 99 – 117.

ประวัติผู้เขียนบทความ

สุบรรณ พัดเพ็ง
อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สุรเชษฐ์ แดงเอียด
อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

PDPA กับผลกระทบต่อองค์กร

The impact of PDPA on the organization.

นัตตยา อารยเชมกุล^{1*}, วันชัย อมรมงคลทอง¹, ประดิษฐ์ โพธิ์ทะโส² และสุนันทา โสวนากุล³

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

² คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

³ สำนักนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

* E-mail : nattayaa@sau.ac.th, 0816144587

บทคัดย่อ

ปัจจุบันมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวตนของบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม และรวมถึงข้อมูลในรูปแบบออนไลน์หรือออฟไลน์ เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล เลขที่บัญชีธนาคาร ข้อมูลชีวภาพ (ลายนิ้วมือ, ภาพสแกนใบหน้า) ข้อมูลประกันสังคม ประวัติอาชญากรรม โดยการเข้าเว็บไซต์ หรือการ Shopping Online หรือการทำ Personalized Ads บุคคลอื่นจะไม่สามารถละเมิดได้ หรือหากหน่วยงานจะนำข้อมูลไปใช้ ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลเหล่านั้น นั่นคือ PDPA คือกฎหมายชนิดหนึ่งที่ใช้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือเรียกว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 และ มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2565 หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้าใจบทบาทขององค์กร รวมถึงบทบาทที่ต้องรับผิดชอบ ตลอดถึงบทลงโทษทั้งทางแพ่ง อาญาและโทษทางปกครอง ของหน่วยงานที่นำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้รับยินยอม โดยเฉพาะหน่วยงานบุคคลที่มีหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลของบุคคลากรในหน่วยงาน

คำหลัก: ข้อมูล, ข้อมูลส่วนบุคคล, พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

Abstract

There are currently provisions relating to the protection of personal information. or any information relating to an individual which enables the identification of that individual either directly or indirectly and includes online or offline information such as name, address, telephone number, email address, bank account number, biometrics (fingerprints, facial scans), social security information. criminal record When we go to the website or Shopping Online or making Personalized Ads, other people will not be able to infringe. or agencies will use the information Consent must be obtained from those people, that is, PDPA is a type of law that protects personal data. Also known as the Personal Data Protection Act B.E. must understand the role of the organization including responsible roles. As well as civil penalties criminal and administrative penalties of agencies that use information without consent In particular, the personnel agency is responsible for collecting information of personnel in the agency.

Keywords : Information, Personal data, Personal Data Protection Act.

1. บทนำ

PDPA (Personal Data Protection Act, B.E. 2562 (2019)) คือ กฎหมายชนิดหนึ่งที่ใช้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จะเริ่มมีการประกาศใช้ในกลางปี 2021 การตระหนักถึงสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของเรา [1] โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กร บริษัท ห้างร้าน หรือแพลตฟอร์มต่างๆ ที่มีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า ผู้ใช้งาน หรือจะเป็นพนักงานที่ทำงานภายในองค์กรเองก็ตาม โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2565 พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ตามประกาศของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กฎหมายฉบับดังกล่าว ได้เข้ามากำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และมาตรการลงโทษ เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรใดนำข้อมูลของบุคคลอื่นไปใช้ในการแสวงหาประโยชน์ โดยที่บุคคลนั้นไม่ได้ให้ความยินยอม [2] โดยเฉพาะหน่วยงานบุคลากรขององค์กรต่างๆ ต้องทำความเข้าใจถึง พ.ร.บ.ดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

- 2.1 เพื่อให้บุคลากรในองค์กร ทราบและเข้าถึงพ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) และผลกระทบ
- 2.2 เพื่อให้บุคคลและหน่วยงานในองค์กร เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ และกำหนดแนวทางปฏิบัติ

3. ความหมายของ PDPA และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

PDPA ย่อมาจาก Personal Data Protection Act [3] คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ว่าด้วยเรื่อง ของ ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และมาตรการลงโทษ หากมีผู้ใดละเมิดเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอม มีมาตรการลงโทษค่อนข้างชัดเจน และเข้มงวด

GDPR (General Data Protection Regulation)

เป็นกฎระเบียบของ EU ที่ออกมาเพื่อคุ้มครองประชาชนในกลุ่มประเทศ EU จากการที่ความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลถูกล่วงละเมิดมากขึ้นในโลกยุคใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล กฎหมายนี้เป็นการปรับปรุงมาตรการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากเมื่อครั้งออก EU Directive เมื่อปี 1995 ซึ่ง GDPR บังคับใช้กับผู้ควบคุมข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูลใน EU

DPIA คือ การประเมินผลกระทบด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Impact Assessment) แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของภาครัฐต่อประชาชน เป็นกลไกการกำกับดูแลและเตือนภัยล่วงหน้า (ex-ante mechanism) โดยมุ่งเป้าไปที่การระบุผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นและบรรเทาผลกระทบของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งภายใต้ GDPR เราจะต้องดำเนินการ DPIA ก่อนการประมวลผลข้อมูลที่มีแนวโน้มว่าอาจทำให้เกิดความเสี่ยงสูงต่อสิทธิและเสรีภาพของตัวบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมวลผลโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ GDPR มีรายการบริการโดยคร่าวต่อไปนี้ซึ่ง DPIA ต้องดำเนินการ

4. หน่วยงานหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ PDPA

4.1 บุคคลทั่วไป ผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject)

รูปที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล [4]

ข้อมูลส่วนบุคคล [4] คือ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรม และข้อมูลนิติบุคคลไม่ถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลตาม พ.ร.บ.นี้ได้แก่ ชื่อ -

นามสกุล, เลขประจำตัวประชาชน, ที่อยู่, เบอร์โทรศัพท์, วันเกิด, อีเมล, การศึกษา, เพศ, อาชีพ, รูปถ่าย, ข้อมูลทางการเงิน นอกจากนี้ยังรวมถึง ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive Personal Data) ด้วย เช่น ข้อมูลทางการแพทย์หรือสุขภาพ, ข้อมูลทางพันธุกรรมและไบโอเมทริกซ์, เชื้อชาติ, ความคิดเห็นทางการเมือง, ความเชื่อทางศาสนาหรือปรัชญา, พฤติกรรมทางเพศ, ประวัติอาชญากรรมข้อมูลสหภาพแรงงาน เป็นต้น

4.2 ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Data Controller)

บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ “ตัดสินใจ” เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เช่น หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนโดยทั่วไป ที่เก็บรวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนหรือลูกค้าที่มาใช้บริการ หน้าที่ของ Controller หลักๆ เป็น 6 ประการคือ

1. จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัย
2. ดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิชอบ
3. จัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล
4. แจ้งเหตุการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล
5. แต่งตั้งตัวแทนภายในราชอาณาจักร
6. จัดทำบันทึกรายการ

4.3 ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Processor)

บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล “ตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” ทั้งนี้บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการดังกล่าว ต้องไม่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ บุคคล, บริษัท หรือองค์กร ที่ได้รับคำสั่ง หรือถูกว่าจ้างจากกลุ่ม Controller ให้นำข้อมูลไปใช้ต่ออีกทีหนึ่ง เช่น พนักงานบริษัท ที่นำข้อมูลลูกค้าไปใช้ทำงาน หรือ บริษัทบัญชีที่ถูกจ้างให้นำข้อมูลพนักงานของบริษัทไปทำเรื่องเงินเดือน เป็นต้น กลุ่ม Processor นี้มีหน้าที่ เก็บ ใช้ และเปิดเผยข้อมูลตามขอบเขต พร้อม

ทั้งจัดมาตรการดูแล Security รวมถึงแจ้งเหตุละเมิดที่เกิดขึ้นให้ Controller ทราบทันที

5. ขั้นตอนในการทำตาม PDPA และ DPIA

องค์กรจำเป็นต้องทำ PDPA และ DPIA โดยทำความเข้าใจและมีแนวปฏิบัติในการจัดเก็บและใช้ประโยชน์จากข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม ดังนี้

ขั้นตอนแรกของการทำ PDPA การเตรียมความพร้อมของคนให้เปิดใจเข้าใจ PDPA ว่าเป็นกฎหมายใหม่ที่จะมีผลสำคัญกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของภาคธุรกิจต่อไป

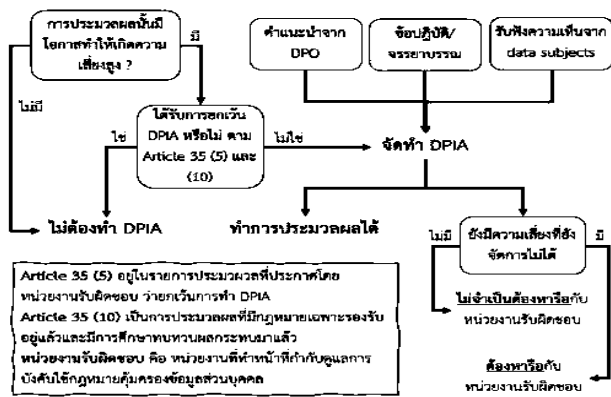
ขั้นตอนที่สอง เข้าใจความจำเป็นการประมวลผล โดยข้อมูลส่วนบุคคลและแจ้งการประมวลผลให้ถูกวิธี ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Data Controller) จะต้องแจ้งเจ้าของข้อมูลให้ทราบและรับประกันสิทธิการเป็นเจ้าของข้อมูล โดยต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลทั้งหมดในเอกสารที่เรียกว่า Privacy Policy หรือนโยบายความเป็นส่วนตัว โดยมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลในเรื่องการเก็บรักษา การนำไปใช้ การรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

ขั้นตอนที่สาม เปลี่ยน PDPA ให้เป็นเรื่องง่ายสำหรับทุกคน โดยการที่มีแบบฟอร์ม Privacy Policy [5]

ส่วนขั้นตอนการประเมินผลกระทบการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล DPIA เพื่อรับมือความเสี่ยงขององค์กรทำผิดกฎหมาย PDPA [6] ดังนี้

รูปที่ 2 ขั้นตอนการทำ DPIA [6]

รูปที่ 3 วิธีการทำ DPIA [6]

ขั้นตอนที่ 1 : แบ่งระดับข้อมูล โดยข้อมูลส่วนบุคคลจะมีระดับที่ต่างกัน แบ่งเป็น ข้อมูลที่สามารถยืนยันตัวตนบุคคลนั้นโดยตรง อาทิ ชื่อ-สกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล เลขบัตรประชาชน/หนังสือเดินทาง ทะเบียนรถ IP address ข้อมูล Biometric เช่น ใบหน้า ภาพถ่าย วัตถุ ลายนิ้วมือ และข้อมูลพันธุกรรม เป็นต้น หรือสิ่งใดที่สามารถระบุตัวตนบุคคลนั้นได้อย่างชัดเจน อีกส่วนคือ ข้อมูลที่สามารถติดตาม/เชื่อมโยงเพื่อระบุตัวตนทางอ้อม อาทิ วันเกิด ตำแหน่งที่อยู่อาศัย ตำแหน่งงาน อาชีพ เอกลักษณ์เฉพาะบุคคล ความพิการ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ หากเป็นข้อมูลเดี่ยวๆ อาจจะไม่สามารถระบุตัวตนบุคคลนั้นได้ แต่หากเกิดการเชื่อมโยงก็ไม่ว่ากันที่จะสามารถนำมาระบุตัวบุคคลนั้นได้ ที่สำคัญกฎหมาย PDPA ยังระบุถึงข้อมูลอ่อนไหว อาทิ ความเห็นทางการเมือง มุมมองด้านศาสนา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลสภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ (ใบหน้า, ลายนิ้วมือ) ซึ่งข้อมูลแต่ละประเภทควรมีการแบ่งระดับการจัดเก็บที่วัตถุประสงค์การใช้ และเวลาจัดเก็บและทำลายอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 : หลังการจัดแบ่งอันดับของข้อมูล ขึ้นต่อมาก็คือการ ‘แยกแยะ’ ธุรกิจมีกิจกรรมใดบ้างที่เสี่ยงต่อการละเมิดข้อมูล โดยอ้างอิงจาก ‘กฎหมาย’ คือ ต้องมีการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลบุคคล ทั้งทางตรงทางอ้อม การได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประมวลผลข้อมูลที่จะส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก หรือมีการประมวลผล

ข้อมูลอ่อนไหว (Sensitive Data) อาทิ การตรวจสอบประวัติอาชญากรรม ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า หากยังไม่แน่ใจว่าต้องทำ DPIA หรือไม่ ให้มองที่เหตุปัจจัยที่เคยเกิดขึ้นมีความเสี่ยงมากแค่ไหน และอาจจะต้องรวมไปถึงความผิดพลาดที่เกิดจากอุปกรณ์และเทคโนโลยีร่วมด้วย

ขั้นตอนที่ 3 : ประเมินเหตุ/ปัจจัยและผลกระทบ การประเมินเหตุ ก็มีทฤษฎีเดียวกับคาด ‘คาดคะเน’ แต่จะไม่เลื่อนลอยเพราะต้องมองปัจจัย อาทิ คาดว่ามีกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงต่อการละเมิดข้อมูล จากปัจจัยด้านความผิดพลาดจากบุคลากรที่ขาดความชำนาญ หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ล้าสมัย หรือขาดการบำรุงรักษาเป็นเวลานาน ขณะเดียวกันธุรกิจดังกล่าวเป็นธุรกิจที่มีการเก็บ ใช้ และประมวลผลข้อมูลลูกค้าทุกวัน หากมองในแง่ผลกระทบ ปัจจัยดังกล่าวก็มีแนวโน้มความเสี่ยงสูงที่จะเกิดการรั่วไหลหรือละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล จึง ‘ควรอย่างยิ่ง’ ต้องมีการทำแบบประเมิน DPIA แต่หากประเมิน ความเสี่ยงและผลกระทบอยู่ในขั้นกลาง หรือขั้นต่ำ ก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าของธุรกิจ การทำแบบประเมินผลกระทบด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ DPIA ยังสามารถทำแบบเฉพาะเจาะจงเป็นรายกรณี ทั้งนี้ การทำแบบประเมิน DPIA ยังต้องดูที่ บริบทในการใช้ข้อมูล (Context of Use) หากมีการดำเนินการที่ขอบด้วยกฎหมาย อาทิ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์เชิงสถิติเพื่อประโยชน์ตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ ตลอดจนมีการดำเนินการที่โปร่งใส และเป็นธรรม แต่สิ่งที่ควรรู้ คือ หากมีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลตามกรอบของกฎหมาย PDPA ก็นำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดีเช่นกัน

6. สิทธิตาม PDPA

PDPA มีผลบังคับใช้กับทุกองค์กรและหน่วยงาน หรือแผนกงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ไม่ว่าจะเป็น IT, Sales, Digital Marketing, Operation, และ Human Resource หรือแผนกทรัพยากรบุคคล ที่ต้องเก็บข้อมูลพนักงานและผู้ที่มาสมัครงาน เนื่องจากพนักงานมีข้อมูล

ส่วนบุคคลจำนวนมากที่ HR ต้องรวบรวมจัดการและจัดเก็บ PDPA ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิธีการทำงานของ HR แม้แต่ไฟล์ .Word หรือ .Excel ที่มีชื่อ ข้อมูลติดต่อ ซึ่งดูเหมือนจะไม่ได้เป็นข้อมูลลับแต่อย่างใด ก็ยังจัดเป็นข้อมูลส่วนบุคคล และการดำเนินการจัดการก็ควรเป็นไปตามข้อกำหนดของ พ.ร.บ. เอาไว้อย่างชัดเจน [7] ดังนี้

รูปที่ 4 สิทธิตาม PDPA [7]

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject)

- ☐ สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ (Right to be informed)
- ☐ สิทธิในการถอนความยินยอม (Right to withdraw consent)
- ☐ สิทธิในการขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล (Right of rectification)
- ☐ สิทธิขอให้ลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคล (Right to erasure (also known as right to be forgotten))
- ☐ สิทธิในการขอให้โอนข้อมูลส่วนบุคคล (Right to data portability)
- ☐ สิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Right of access)
- ☐ สิทธิในการระงับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Right to restrict processing)
- ☐ สิทธิในการคัดค้านการประมวลผลข้อมูล การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (Right to object)

ข้อควรระวัง

1. ฝ่ายแผนกทรัพยากรบุคคลต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ให้สามารถนำข้อมูลของผู้สมัครหรือพนักงานไปดำเนินการใดๆ ตามนิยามที่กฎหมายระบุได้

2. ความยินยอมนั้นต้องมีขอบเขต

3. ความยินยอมในการจัดเก็บรูปภาพ ข้อมูลบัตรประชาชนและพาสปอร์ต

4. ความยินยอมที่ให้เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เช่น ประกันสังคม การลาป่วย เป็นต้น

5. ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลมีสิทธิปกป้องข้อมูลส่วนตัวของตนเอง [8]

7. ผลกระทบที่เกิดจาก PDPA

หากองค์กรที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ทั้งภาครัฐและเอกชนก็จะมีบทลงโทษแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ โทษทางแพ่ง โทษทางอาญา และโทษทางปกครอง ดังนี้

บทลงโทษ หากองค์กรที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ทั้งภาครัฐและเอกชนก็จะมีบทลงโทษแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ โทษทางแพ่ง โทษทางอาญา และโทษทางปกครอง[9] ดังนี้

รูปที่ 5 PDPA [9]

7.1.โทษทางแพ่ง

หากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้เจ้าของข้อมูลเสียหายจะต้องชดใช้ “ค่าสินไหมทดแทน” ไม่ว่าการดำเนินการที่ฝ่าฝืนกฎหมายนั้นจะเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ** โดยมีข้อยกเว้น คือ พิสูจน์ได้ว่าเกิดจากเหตุสุดวิสัย เกิดจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติตามอำนาจของกฎหมาย

- ค่าสินไหมทดแทน จ่ายสินไหมไม่เกิน 2 เท่าของสินไหมที่แท้จริง

- อายุความ 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหาย และรู้ตัวผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ หรือ 10 ปี นับแต่วันที่มีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

7.2.โทษทางอาญา

โทษทางอาญาแบ่งออกเป็น การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลอ่อนไหวโดยปราศจากฐานทางกฎหมาย ทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความ อับอาย และการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลอ่อนไหวโดยปราศจากฐานทางกฎหมาย เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยตามหน้าที่การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือพิจารณาคดี การเปิดเผยแก่หน่วยงานของรัฐ ในประเทศหรือต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย การเปิดเผยที่ได้รับการยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะครั้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องคดีต่างๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ มีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

7.3.โทษทางปกครอง

แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ โทษของผู้ควบคุมข้อมูล, โทษของผู้ประมวลผลข้อมูล และโทษทางปกครองอื่นๆ

7.3.1 โทษของผู้ควบคุมข้อมูล เช่น การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากฐานทางกฎหมายหรือไม่ขอความยินยอมให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่แจ้งผลกระทบจากการถอน ความยินยอม เป็นต้น

7.3.2 โทษของผู้ประมวลผลข้อมูล เช่น การไม่จัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือการไม่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อย่างเพียงพอ การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ควบคุมข้อมูล การไม่จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม การไม่จัดทำบันทึกการกิจกรรมการประมวลผล และการโอนข้อมูลไปต่างประเทศโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

7.3.3 โทษทางปกครองอื่นๆ เช่น ตัวแทนของผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูล ไม่จัดให้มีบันทึกการประมวลผลข้อมูล ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ หรือไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือไม่ส่งข้อมูลให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ และโทษทางปกครองปรับสูงสุดไม่เกิน 5,000,000 บาท [10]

ผลกระทบหากมีข้อมูลรั่วไหล หรือข้อมูลไม่มีความปลอดภัย ทำให้เกิดสูญเสียความน่าเชื่อถือ ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เกิดค่าเสียโอกาส เสียเปรียบในการแข่งขันทางการตลาด การค้า และความเชื่อมั่น ความไว้วางใจของลูกค้า เช่น ผลกระทบจาก PDPA กับนักบัญชี [11] ข้อมูลส่วนบุคคลเก็บไว้ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นส่วนบุคคลและเป็นข้อมูลที่อยู่ในระบบสารสนเทศหรือที่เรา มักจะเรียกกันว่าระบบ IT ซึ่งหมายถึง ข้อมูลสำคัญเหล่านี้ จะถูกเก็บไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้สื่อบันทึกข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้นักบัญชีที่ใช้งานบัญชีในทุกวันนี้มีลักษณะตาม PDPA เช่น ข้อมูลการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย, ข้อมูลการนำส่งประกันสังคม เป็นต้น และส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่เก็บไว้ในโปรแกรมบัญชีหรือโปรแกรมเงินเดือนนั่นเอง ดังนั้นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อนักบัญชี คือ ข้อมูลที่นักบัญชีจัดเก็บทั้งเอกสารและข้อมูลรายชื่อต่างๆ ในระบบ จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเสียก่อน ก่อนนำข้อมูลดังกล่าวเหล่านั้นไปใช้นั่นเอง

8. ประโยชน์ของ PDPA

กฎหมายฉบับนี้ มีประโยชน์ต่อคนไทยทุกคน ทั้งองค์กรส่วนภาครัฐและเอกชน [12] ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลได้รับการจัดเก็บอย่างปลอดภัย มีมาตรฐาน
2. ลดความเดือดร้อน ความเสี่ยง ความเสียหายจากการถูกละเมิดข้อมูล
3. มีสิทธิทราบวัตถุประสงค์ของการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเผยแพร่ข้อมูล
4. มีสิทธิเข้าถึง ขอให้ลบ ทำลาย แก้ไข ระงับ ยกเลิก

หรือถอนความยินยอมการใช้

5. สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หากโดนละเมิดสิทธิข้อมูลส่วนบุคคล หรือถูกละเมิดนอกเหนือวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้

9. องค์กรควรจะปรับตัวเพื่อรองรับข้อกฎหมาย

ข้อบังคับ PDPA[13] ดังนี้

9.1 สร้างความเข้าใจ

โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่ต้องมีการปรับกลยุทธ์ทั้งในส่วนของการดำเนินงาน และการตลาด ซึ่งถ้าธุรกิจสามารถทำให้กลุ่มลูกค้าสร้างการรับรู้และตระหนักถึงกฎหมาย PDPA ก็สามารถสร้าง Brand Loyalty ได้

9.2 ใช้ระบบจัดเก็บข้อมูลที่มีมาตรฐาน

ข้อมูลไม่รั่วไหลออกไป โดยใช้โปรแกรมรองรับ PDPA

9.3 สร้าง Privacy Policy

โดยขออนุญาตใช้ข้อมูลก่อน ซึ่งในเชิงของการขอเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ เราต้องสร้างหน้า Privacy Policy เพื่ออธิบายและสร้างความเข้าใจเรื่องมาตรการปกป้องความเป็นส่วนตัวของข้อมูล เก็บรักษาข้อมูลให้เป็นความลับ ไม่มีการรั่วไหลออกไปให้ได้เพื่อให้ถูกต้องตามข้อบังคับของ PDPA

9.4 ข้อมูลต้องชัดเจน แจ้งรายละเอียดและเน้นย้ำให้ผู้ใช้งานมีเวลาในการพิจารณาอ่าน และต้อง Bullet แต่ละข้อให้ชัดเจนว่าต้องขออนุญาตข้อมูลตามข้อบังคับ PDPA

10. สรุป และข้อเสนอแนะ

สิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล เป็นเรื่องที่เราทุกคนต้องตระหนัก เพื่อประโยชน์สูงสุดและความปลอดภัยในข้อมูลของตัวบุคคล การที่มี พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 หรือ PDPA ทำให้หลายธุรกิจ และหน่วยงานทรัพยากรมนุษย์(HR) ในองค์กรให้ความสำคัญในสิทธิด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้บริโภค หรือบุคลากรในองค์กร ตลอดจนสถาบันที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคคลที่มาใช้บริการ

11. เอกสารอ้างอิง

- [1] บริษัท เอสจีอี เคม จำกัด. (2021). *PDPA คือ มีผลกระทบต่อองค์กรอย่างไร?*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://sgeprint.com/article/pdpa-A3/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 08/02/2566.
- [2] กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2021). *พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://dmsic.moph.go.th/index/detail/8165>, เข้าดูเมื่อวันที่ 22/03/2565.
- [3] วันพิชิต จินตระกูลชัย. (26 มิถุนายน 2565). ความหมาย PDPA พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และ DPIA หมายถึง อะไร?, *THAI NEWS*, หน้า 5.
- [4] บริษัท เงินดีดล้อ จำกัด (มหาชน). (2566). *PDPA คืออะไร สำคัญอย่างไร เราต้องรู้อะไรบ้าง?*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.tidl.com/th/article/lifestyle/w-hat-is-pdpa>, เข้าดูเมื่อวันที่ 20/2/2566.
- [5] Easy Company Group Company Limited. (2564). *PDPA คืออะไร? – สรุป PDPA เกี่ยวกับธุรกิจที่คุณควรรู้! ฉบับเข้าใจง่าย*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://easypdpa.com/article/easypdpa-summary-what-is-pdpa>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/01/2566.
- [6] บริษัท ดิจิทัล บิสิเนส คอนซัลท์ จำกัด. (2565). *ธุรกิจไหนควรทำ? ประเมินผลกระทบการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล (DPIA) แนวคิดเพื่อรับมือความเสี่ยงธุรกิจทำผิดกฎหมาย PDPA*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://pdpathailand.com/knowledge-pdpa/pdpa-dpia/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 20/2/2566.
- [7] วิมลมาศ,นามแฝง. (2564). *8 ข้อ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลมีสิทธิอะไรบ้าง*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.hrconsultant.training/post/data-subject-pdpa#>, เข้าดูเมื่อวันที่ 08/03/2565.

- [8] บริษัท เอ็นเดต้าธอ จำกัด. (2563). *PDPA เกี่ยวข้องอย่างไรกับแผนก HR*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://pdpa.pro/blogs/pdpa-and-hr>, เข้าดูเมื่อวันที่ 08/03/2565.
- [9] วารุณี เอื้อไตรรัตน์. (2564). *พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) หากไม่ปฏิบัติตามจะมีผลอย่างไร*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.cyfence.com/article/what-are-the-consequences-of-not-being-compliant-with-pdpa/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 08/03/2565.
- [10] บริษัท เอ็นเดต้าธอ จำกัด. (2564). *ผลกระทบต่องค์กรที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติตาม PDPA*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://pdpa.pro/blogs/consequences-from-not-complying-pdpa>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/02/2565.
- [11] บริษัท ฝึกอบรมและสัมมนาธรรมนิติ จำกัด. (2565). *“ผลกระทบจาก PDPA กับนักบัญชี” CPD & Account*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4348:cpd0822-3&catid=29&Itemid=180&lang=th, เข้าดูเมื่อวันที่ 19/02/2565.
- [12] บริษัท โบลท์เทค อินซัวร์นส์ โบรคเกอร์(ประเทศไทย) จำกัด. (2564). *PDPA คืออะไร มีประโยชน์อะไรบ้าง?*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.bolttech.co.th/blog/pdpa>, เข้าดูเมื่อวันที่ 28/12/2565.
- [13] บริษัท เมกกาเว็บ จำกัด. (2565). *PDPA มีผลกระทบแค่ไหน แล้วธุรกิจจะปรับตัวอย่างไรดี*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://megaweb.co.th/index.php/pdpa>, เข้าดูเมื่อวันที่ 19/02/2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

1. นางนัตยา อารยเชมกุล
การศึกษา

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชีย
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารงานบุคคล
งานวิจัยที่สนใจ
- ด้านคุณธรรม/จริยธรรม
- ด้านสังคมศาสตร์

2. นายวันชัย อมรมงคลทอง
การศึกษา
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชีย
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ
งานวิจัยที่สนใจ
- ด้านการบัญชี
- ด้านการศึกษา
- ด้านสังคมศาสตร์

3. นายประดิษฐ์ โพธิทะโส
การศึกษา
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
งานวิจัยที่สนใจ
- ด้านรัฐประศาสนศาสตร์
- ด้านคุณธรรม/จริยธรรม
- ด้านสังคมศาสตร์

4. นางสุนันทา โสวนากุล
การศึกษา
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
งานวิจัยที่สนใจ
- ด้านรัฐประศาสนศาสตร์
- ด้านสังคมศาสตร์

ความสามารถและความพึงพอใจในงาน งานที่มีความหมาย การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา การสนับสนุนขององค์กร และรางวัลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (Objective and Key Results: OKRs) ของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร
Job Competence and Satisfaction, Meaningful Work, Supervisor Support, Organizational Support and Reward Affecting Employee Engagement with Objective and Key Results (OKRs) of Employees in Bangkok

ภูมิพัฒน์ จิระตระกูลวัชร^{1*} และ นิตนา สุวานิตธนกร²

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

*ติดต่อ: bhumpat.jrw@gmail.com, 0859429671

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถและความพึงพอใจในงาน งานที่มีความหมาย การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา การสนับสนุนขององค์กร และรางวัลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (Objective and Key Results: OKRs) ของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานครที่ใช้แนวคิดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักในการวัดผลการดำเนินงาน จำนวน 204 คน และใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจในงานและงานที่มีความหมายส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ความสามารถในงาน การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา การสนับสนุนขององค์กร และรางวัลไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร

คำหลัก: การมีส่วนร่วมของพนักงาน, งานที่มีความหมาย, การมีส่วนร่วมของพนักงาน, วัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก

Abstract

The study was aimed primarily to identify job competence and satisfaction, meaningful work, supervisor support, organizational support and reward affecting employee engagement with objective and key results (OKRs) of employees in Bangkok. Close-ended questionnaires were implemented to collect data from 204 employees in Bangkok who used OKRs to assess their performance. Additionally, the inferential statistics used for hypothesis testing were multiple regression. The results were found that job satisfaction and meaningful work affected employee engagement with OKRs of employees in Bangkok with

statistical significance of .05. However, job competence, supervisor support, organizational support and reward did not affect the employee engagement with OKRs of employees in Bangkok.

Keywords: Job Satisfaction, Meaningful Work, Employee Engagement, Objective and Key Results

1. บทนำ

การวัดผลการดำเนินงานภายในองค์กร เป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารจัดการองค์กรที่สะท้อนให้องค์กรเป็นไปในทิศทางใดและได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์และมาตรฐานที่เหมาะสมในการวัดผลการดำเนินงาน [1] ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่หากเกิดข้อผิดพลาด การวัดผลการดำเนินงานจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงองค์กร ซึ่งจะให้องค์กรสามารถแข่งขันและเติบโตต่อไปได้ โดยการวัดผลของแต่ละองค์กรอาจแตกต่างกันตามนโยบายของผู้บริหาร การตั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (Objectives and Key Results: OKRs) เป็นหนึ่งในแนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและอาจช่วยขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จได้ [2]

การตั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักเป็นการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์กรในระดับต่างๆ และแสงหาวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นเรียกว่า ผลลัพธ์หลัก (Key Results) จากบทความของ Doerr [3] สามารถสรุปลักษณะสำคัญว่าเป็นแนวคิดที่มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนภายในกรอบเวลาระยะสั้นและเป็นเป้าหมายที่ท้าทาย เพื่อกระตุ้นให้พนักงานมุ่งมั่นทำงานเพื่อไปถึงเป้าหมายโดยที่บุคลากรสามารถติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานได้ตลอดเวลา อีกทั้งการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ขององค์กรเป็นการกำหนดร่วมกันระหว่างบุคลากรระดับสูงและบุคลากรระดับล่าง นอกจากนี้ระหว่างหน่วยงานต่างๆ จะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักขององค์กร ดังนั้นวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักจึงมุ่งเน้นการทำงานแบบมี

ส่วนร่วมมากกว่าการทำงานเฉพาะบุคคล แนวคิดนี้มีประโยชน์ในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมค่อนข้างมาก มาจากการกำหนดให้พนักงานจัดทำวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักภายในระยะเวลาอันสั้นสร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รู้จักคิดและวางกลยุทธ์การทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับองค์กรในระยะยาว [4]

การตั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก เป็นหนึ่งในระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน องค์กรต่างๆ ยังนิยมใช้ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators: KPIs) และการจัดการตามวัตถุประสงค์ (Management by Objectives: MBOs) เป็นรูปแบบหลักในการประเมินผล [5] ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน องค์กรสามารถผสมผสานรูปแบบการประเมินผลตามความเหมาะสมได้ บางองค์กรอาจใช้การตั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาควบคู่กับการใช้ดัชนีชี้วัดความสำเร็จซึ่งถึงปัญหาในการดำเนินงาน [6] การประยุกต์ใช้ระบบการประเมินผลในองค์กรให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการสื่อสารที่สอดคล้องกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถติดตามผลความคืบหน้าของงานได้ [7]

ปัจจุบันองค์กรหลายแห่งได้นำวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักไปประยุกต์ใช้ภายในองค์กร โดยเริ่มแรกในปี ค.ศ.1974 Andy Grove ผู้บริหารสูงสุดของบริษัท Intel ได้นำแนวคิดไปปรับใช้ในบริษัท ต่อมา John Doerr ซึ่งเป็นหนึ่งในอดีตผู้บริหารของบริษัท Intel ได้เข้าร่วมทำงานกับ Google ในปี ค.ศ. 1999 และเสนอแนวคิดดังกล่าว นำมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานของ

Google จนถึงปัจจุบัน แนวคิดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางภายหลังจากที่ John Doerr ได้เผยแพร่แนวคิดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักผ่านการตีพิมพ์ในหนังสือ [4] นอกจากนี้ องค์การระดับโลกที่ใช้วัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักในปัจจุบัน เช่น LinkedIn, Twitter, Amazon, Netflix, Facebook, Airbnb เป็นต้น สำหรับองค์กรในประเทศไทยหลายแห่งได้นำแนวคิดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักมาปรับใช้ ทั้งในธุรกิจที่เน้นการเติบโตอย่างรวดเร็ว (Startup) ธุรกิจขนาดเล็กไปจนถึงขนาดกลาง (Small and Medium Enterprises) และธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น SCG, CPN, KBank, Krungsri, โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นต้น รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น

นอกเหนือจากวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักในระดับองค์กร พนักงานเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก ทว่าพนักงานแต่ละคนย่อมมีระดับการมีส่วนร่วมหรือความตั้งใจที่จะทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักในระดับที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับหลากหลายปัจจัย [3] จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต พบว่า ความสามารถในการงาน (Job Competence) มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก โดยการที่พนักงานมีทักษะหรือมีความสามารถในการงานสูง มีส่วนช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของพนักงานมากขึ้น นอกจากนี้ ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) ของพนักงานที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญ [8] อีกทั้งการศึกษาของ Albrecht et al. [9] พบว่า งานที่มีความหมาย (Meaningful Work) มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของพนักงาน โดยการสนับสนุนความต้องการความหลากหลายในงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ ความเป็นอิสระ และการประเมินผลงาน สามารถทำให้

พนักงานรู้สึกถึงงานที่มีความหมาย ตลอดจนสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของพนักงานได้ นอกจากนี้ การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา (Supervisor Support) เป็นอีกหนึ่งในปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการทำงานของพนักงาน โดยพนักงานที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานเพิ่มขึ้น [10] รวมถึงการศึกษาของ Dai & Qin [11] พบว่า การสนับสนุนขององค์กร (Organizational Support) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการทำงานของพนักงาน หากองค์กรให้ความยุติธรรมแก่พนักงานก็จะสามารถรักษาระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานได้ ทั้งนี้ จากการทบทวนงานวิจัยในอดีตยังชี้ให้เห็นว่า รางวัล (Reward) ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของพนักงาน โดยรางวัลทางจิตใจหรือรางวัลภายในที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าในทักษะการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญ [12]

จากข้อมูลข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบว่า แต่ละปัจจัยส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักหรือไม่ อย่างไร โดยองค์กรสามารถใช้ข้อมูลจากผลการวิจัยนี้ในการประยุกต์ใช้เป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการกำหนดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักเพื่อให้พนักงานมีส่วนร่วมในการทำงานตามวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถและความพึงพอใจในงาน งานที่มีความหมาย การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา การสนับสนุนขององค์กร และรางวัลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานครที่ใช้แนวคิดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักในการวัดผลการดำเนินงาน

3.2 ขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยการทดสอบแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ชุด และนำผลมาคำนวณสูตร Partial R^2 เท่ากับ 0.10336225 ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป G*Power มาคำนวณขนาดตัวอย่าง ซึ่งเป็นโปรแกรมที่สร้างจากสูตรของ Cohen [13] โดยมีการกำหนดขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.1152776 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ค่าอำนาจทดสอบเท่ากับ 0.95 และมีตัวแปรทั้งหมด 6 ตัว จึงคำนวณได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 188 คน จึงทำการเก็บข้อมูลสำรองเพิ่มเป็น 204 ตัวอย่าง

3.3 การสุ่มตัวอย่าง

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเก็บข้อมูลจากพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานครที่ใช้แนวคิดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักในการวัดผลการดำเนินงาน โดยทำการแจกแบบสอบถามทาง Google form ไปกระจายตามช่องทางออนไลน์ เช่น กลุ่ม Facebook “JobThai Official Group” เพื่อการหางานหาคน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน” ซึ่งเป็นกลุ่มของเว็บ Job Thai ที่มีการแชร์ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับโลกของการทำงาน รวมถึงสามารถประกาศหาคนและหางานได้ และกลุ่ม “บ่นงาน Official Group” และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน” ทั้งนี้ในแบบสอบถามจะมีคำถามคัดกรอง (Screening Question) ว่า “ปัจจุบันท่านทำงานเป็นพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ใช่หรือไม่” และ “ปัจจุบันหน่วยงานของท่านได้นำการตั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักไปใช้วัดผลการดำเนินงานของพนักงาน ใช่หรือไม่” ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเฉพาะข้อมูลที่ได้ตอบว่า “ใช่” ทั้ง 2 คำถาม เพื่อทำ

การคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามให้มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการศึกษา คือ แบบสอบถามปลายปิดที่สร้างจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจสอบเนื้อหา รายละเอียดของคำถาม และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น

ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 204 ตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 21-30 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 79.4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 30,001-45,000 บาท จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 มีตำแหน่งในปัจจุบันเป็น เจ้าหน้าที่หรือพนักงาน จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 69.6 มีอายุงานในบริษัทปัจจุบัน 1-3 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 มีจำนวนพนักงานในบริษัทเฉลี่ยที่ 50-200 คน จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 และมีเครื่องมือที่หน่วยเคยใช้ในการวัดผลการดำเนินงานที่นอกจากวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักส่วนใหญ่ คือ Key Performance Indicators (KPI) จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8

4.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงพหุ พบว่า การมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความพึงพอใจในงาน (Sig. = .010) และงานที่มีความหมาย (Sig. = .009) โดยงานที่มีความหมาย ($\beta = .186$) มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และ

ผลลัพธ์หลัก มากที่สุด รองลงมา คือ ความพึงพอใจในงาน ($\beta = .186$) ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความสามารถ

ในงาน (Sig. = .869) การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา (Sig. = .253) การสนับสนุนขององค์กร (Sig. = .181) และรางวัล (Sig. = .965)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (Objective and Key Results: OKRs) ของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก						
	b	S.E.	β	t	Sig.	TLRNC	VIF
ค่าคงที่	2.342	.429	-	5.455	.000	-	-
ความสามารถในงาน	-.012	.070	-.011	-.165	.869	.922	1.084
ความพึงพอใจในงาน	.152	.058	.185	2.597	.010*	.875	1.143
งานที่มีความหมาย	.156	.059	.186	2.651	.009*	.910	1.099
การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา	.073	.063	.081	1.147	.253	.902	1.108
การสนับสนุนขององค์กร	.073	.054	.097	1.341	.181	.849	1.178
รางวัล	-.002	.054	-.003	-.044	.965	.863	1.159

$R^2 = 0.348$, $F = 4.517$, $*p < 0.05$

5. อภิปรายผล

ความสามารถในงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่าความสามารถในงานไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานบริษัทที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทำงานที่ค่อนข้างจำกัด เพียง 1-3 ปี ซึ่งอาจจะมีการพัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญ และความสามารถในงานยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร นอกจากนี้ พนักงานอาจไม่มีความมั่นใจในความสามารถในการทำงานของตน ซึ่งผลงานวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ Nasrul et al. [14] พบว่า การที่พนักงานมีทักษะหรือมีความสามารถในงานสูง จะช่วยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของพนักงานมากขึ้น และขัดแย้งงานวิจัยของ Mone & London [115] ที่กล่าวว่า ความสามารถในงานเป็น

ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้ได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ จำเป็นต้องมีการวางแผน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และความเชี่ยวชาญทางเทคนิค

ความพึงพอใจในงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่าความพึงพอใจในงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานบริษัทที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้สึก งานที่ได้รับมอบหมายมีความน่าสนใจ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และรู้สึกมีความสุข สนุก และเพลิดเพลินกับการทำงาน ซึ่งผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tepayakul & Rinthaisong [16] ที่กล่าวว่า การที่องค์กรสามารถสร้างความพึงพอใจให้พนักงานจากทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่มุ่งเน้นให้

เกิดการมีส่วนร่วม จะทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และยังสอดคล้องงานวิจัยของ Ang & Rabo [17] ที่พบว่า พนักงานที่มีความพึงพอใจใน ความก้าวหน้าในอาชีพ ค่าตอบแทน และสภาพแวดล้อม การทำงาน มีแนวโน้มที่จะเกิดการมีส่วนร่วมในระดับสูง ตลอดจนสอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการสื่อสาร ความพึงพอใจในงานและบรรยากาศในองค์กรมีอิทธิพล ต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนใน กรุงเทพมหานคร [18] รวมถึงการศึกษาของสุวิทย์ หมี แรตรี และนิธนา ฐานิธรนกร [19] ที่พบว่า ปัจจัยความ สมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ด้านความพึงพอใจใน งานส่งผลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงาน บริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร มากที่สุด

งานที่มีความหมายส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการ ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของ พนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า งานที่มีความหมายส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัท ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานบริษัทที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่า งานในสายอาชีพและงานที่ได้รับมอบหมายมี ความคุ้มค่าและมีความสำคัญต่อตน จึงทำให้พนักงานมี ส่วนร่วมในการทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักที่กำหนดไว้ ซึ่งผลงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Albrecht et al. [9] ได้พบว่า งานที่มีความหมายมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มการมีส่วน ร่วมของพนักงาน โดยการสนับสนุนความต้องการ ความ หลากหลายในงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ ความเป็น อิสระ และการประเมินผลงาน สามารถทำให้พนักงาน รู้สึกถึงงานที่มีความหมาย ตลอดจนสามารถเพิ่มการมี ส่วนร่วมของพนักงานได้ และงานวิจัยของ Ahmed et al. [20] พบว่า งานที่มีความหมายมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อระดับการมีส่วนร่วมของพนักงาน องค์กรควรให้

ความสำคัญกับงานที่มีความหมาย เพื่อให้พนักงานเกิด การมีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น

การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาส่งผลต่อการมีส่วน ร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก ของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาไม่ส่งผลต่อการมี ส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงาน บริษัทที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาจจะรู้สึกว่า ตนเอง ยังไม่ได้รับการสนับสนุนหรือความช่วยเหลือจาก ผู้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ในการทำงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักที่กำหนดไว้ ซึ่งผลงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Albrecht et al. [9] ที่พบว่า การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงาน แต่ขัดแย้งกับงานวิจัย ของ Heyns et al. [21] ที่พบว่า การที่พนักงานรับรู้ถึง การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาจะช่วยให้พนักงาน รู้สึกปลอดภัยทางจิตใจและยังคงรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมใน การทำงานต่อไป

การสนับสนุนขององค์กรส่งผลต่อการมีส่วนร่วมใน การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของ พนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนขององค์กรไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการ ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของ พนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานบริษัทที่ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่อาจจะรู้สึกว่า ตนเองไม่ได้รับการ สนับสนุนจากองค์กรตามสมควร รวมถึงมีความคิดว่า องค์กรขาดความตระหนักถึงคุณค่าและความเป็นอยู่ที่ดี ของพนักงาน รวมถึงขาดความใส่ใจต่อความคิดเห็นของ พนักงาน ซึ่งผลงานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jankelová et al. [22] พบว่า การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการที่แสดงถึงทิศทางความเห็นของผู้บริหาร ระดับสูงต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน การที่พนักงาน

รับรู้ถึงการสนับสนุนจากองค์กรในแง่มรดกกล่าวสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของพนักงาน และไม่สอดคล้องงานวิจัยของ Naujokaitiene et al. [23] พบว่า การสนับสนุนขององค์กรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งพนักงานและองค์กร การสนับสนุนขององค์กรทำให้พนักงานได้รับประโยชน์จากเงินเดือนที่สูงขึ้น มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีขึ้น มีความรู้สึกทำงานมีความหมาย และได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างาน ในขณะที่องค์กรจะได้รับประโยชน์จากการที่พนักงานรู้สึกผูกพันกับองค์กรและมีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น

รางวัลส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า รางวัลไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานบริษัทที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่า ตนไม่ได้รับรางวัลจากภายนอกตามสมควร นอกจากนี้ องค์กรยังขาดการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ทำให้พนักงานขาดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งผลงานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hoole & Hotz [24] พบว่า รางวัลภายในมีผลต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่รางวัลภายนอกมีผลเชิงลบต่อการมีส่วนร่วมของพนักงาน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Seid [12] พบว่า รางวัลภายในเกี่ยวกับความก้าวหน้าในทักษะการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญ

6. ข้อเสนอแนะ

งานที่มีความหมายส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร มากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรสื่อสารให้บุคลากรภายในองค์กรทราบถึงเป้าหมาย พันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรอย่างชัดเจน และทั่วถึง เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานในทิศทางที่

องค์กรต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้พนักงานรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จขององค์กรอย่างแท้จริง และพนักงานจะรู้สึกว่าเป็นงานที่มีความหมายในท้ายที่สุด นอกจากนี้ ผู้บริหารและหัวหน้างานควรส่งเสริมให้พนักงานเห็นคุณค่าของตนเองผ่านการให้อำนาจในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงาน และส่งเสริมให้พนักงานมีส่วนร่วมในงานที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งผู้บริหารอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเป็นระยะ เพื่อให้เกิดความท้าทายในงาน ซึ่งอาจทำให้พนักงานค้นพบทักษะหรือความสามารถในงานอื่นนอกเหนือจากงานที่ทำอยู่ การค้นพบทักษะใหม่นี้ จะทำให้พนักงานค้นพบงานที่มีความหมายอย่างแท้จริงได้

ความพึงพอใจในงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร เป็นลำดับที่สอง ดังนั้น ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน มีการสนับสนุนการทำงานของพนักงานอย่างเต็มที่ มีการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่เห็นคุณค่าในงานของพนักงาน มีการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม รวมถึงให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน และให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับงาน เพื่อให้พนักงานเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และรู้สึกมีความสุข สนุก และเพลิดเพลินกับการทำงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารควรพัฒนาศักยภาพของพนักงานผ่านการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรข้างต้นจะทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในงานในท้ายที่สุด ซึ่งจะช่วยให้พนักงานตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่และมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักตามที่องค์กรกำหนดไว้

การศึกษาในครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจควรมุ่งเน้นศึกษาไปยังกลุ่มอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น อุตสาหกรรมเทคโนโลยี อุตสาหกรรมการเงิน อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น เนื่องจากแต่ละอุตสาหกรรมย่อมมีลักษณะของงานและการบริหารองค์กรที่เป็นเอกลักษณ์ ดังนั้น ผลการศึกษาที่

ได้อาจแตกต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรมการศึกษานี้จะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของบริษัทที่อยู่ภายในอุตสาหกรรมที่ได้ทำการศึกษา มากขึ้น นอกจากนี้ ควรศึกษาถึงตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก (OKRs) เช่น สภาพแวดล้อมการทำงาน (Work Environment) และวัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) เป็นต้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมการทำงาน และวัฒนธรรมขององค์กรมีความแตกต่างกันในแต่ละองค์กร การศึกษาตัวแปรดังกล่าวจะทำให้ผู้บริหารหรือผู้ที่สนใจได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กร ตลอดจนควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำงานของพนักงานในองค์กรที่ใช้ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยดัชนีชี้วัดความสำเร็จหรือการบริหารตามวัตถุประสงค์ควบคู่ไปกับการกำหนดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลัก เนื่องจากระบบการประเมินผลทั้งสองเป็นระบบที่หลายองค์กรนิยมใช้ในปัจจุบัน [5] อีกทั้งการศึกษาดังกล่าวมักค่อนข้างจำกัด การศึกษานี้จะช่วยให้ผู้บริหารได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ณัฏฐพันธ์ เจริญนนท์. (2563). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- [18] พันธุ์ชิตา รุ่งหรือธนาภักดิ์ และนิตนา ฐานิตชนกร. (2561). ความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการสื่อสาร ความผูกพันและความพึงพอใจในงาน และบรรยากาศในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 10 "ถักทองานวิจัยท้องถิ่น...ก้าวไกลสู่สากล"*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- [19] สลิลวัลย์ หมีแตร และนิตนา ฐานิตชนกร. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- [4] อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์. (2562). ตัวอย่าง OKRs (Objective and key results). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [20] Ahmed, U., Majid, A. H. A., & Zin, M. L. M. (2016). Meaningful work and work engagement: A relationship demanding urgent attention. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 6(8), 116-122.
- [9] Albrecht, S. L., Green, C. R., & Marty, A. (2021). Meaningful work, job resources, and employee engagement. *Sustainability*, 13(7), 4045.
- [17] Ang, M., & Rabo, J. (2018). Employee engagement and job satisfaction at company A. *DLSU Research Congress 2018*, 1-6.
- [2] Bittner, K. (2020). *OKRs: The good, the bad, and the ugly*. Retrieved from <https://www.scrum.org/resources/blog/okrs-good-bad-and-ugly>.
- [13] Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic.
- [11] Dai, K., & Qin, X. (2016). Perceived organizational support and employee engagement: Based on the research of organizational identification and organiza

- tional justice. *Open Journal of Social Sciences*, 4(12), 46-57.
- [3] Doerr, J. (2018). *Measure what matters: How google, bono, and the gates foundation rock the world with OKRs*. New York: Penguin.
- [21] Heyns, M. M., McCallaghan, S., & Senne, O. W. (2021). Supervisor support and work engagement: The mediating role of psychological safety in a post-restructuring business organization. *Journal of Psychology in Africa*, 31(2), 140-144.
- [24] Hoole, C., & Hotz, G. (2016). The impact of a total reward system of work engagement. *SA Journal of Industrial Psychology*, 42(1), 1-14.
- [5] HREX. (2022). เสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ให้บุคลากร ส่งเสริมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ. สืบค้นจาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190624-competency/>.
- [22] Jankelová, N., Joniaková, Z., & Skornová, Z. (2021). Perceived organizational support and work engagement of first-line managers in healthcare - the mediation role of feedback seeking behavior. *J Multidiscip Healthc*, 14, 3109-3123.
- [10] Mohamed, S., & Ali, M. (2016). The impacts of supervisor support on employees' engagement. *International Journal of Research and Review*, 3(3), 2349-2978.
- [15] Mone, E. M., & London, M. (1998). *HR to the rescue*. London: Routledge.
- [14] Nasrul, E., Masdupi, E., & Syahrizal. (2020). The effect of competencies and job stress on work engagement with job satisfaction as mediating variable. *Business and Management Research*, 124(2016), 717-730.
- [23] Naujokaitiene, J., Tereseviciene, M., & Zydziunaite, V. (2015). Organizational support for employee engagement in technology-enhanced learning. *SAGE Open*, 5(4), 1-9.
- [6] Norton, B. (2018). *How do goal setting (OKR & MBO) and KPIs interact and work together?* Retrieved from <https://www.linkedin.com/pulse/how-do-goal-setting-okr-mbo-kpis-interact-work-together-bob-norton/>.
- [8] Pingmuang, M. (2016). *Job satisfaction affect to employee engagement: Case of A.C.D. (Thailand) Co., Ltd.* Unpublished master's thesis, Burapha University, Thailand.
- [7] Reflektive. (2016). *Introduction to goal management systems: What are OKRs?* Retrieved from <https://www.reflektive.com/blog/goal-management-systems-okrs/>.
- [12] Seid, H. (2019). *The effect of total rewards on employee engagement: The moderating role of perceived reward fairness*. Unpublished master's thesis, Addis Ababa University, Ethiopia.
- [16] Tepayakul, R. & Idsaratt R. (2018). Job satisfaction and employee engagement among human resources staff of Thai private higher education institutions. *The Journal of Behavioral Science and Behavioral Science Research Institute*, 13(2), 68-81.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Efficiency of Working from Home of Private Company

Employees in Bangkok

ชนิดาภา พันญา^{1*} และ นิตนา ฐานิตรนกร²

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

*ติดต่อ: chanidaphap@hotmail.com, 0622641542

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและความตรงเชิงเนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การทำงานจากที่บ้าน จำนวน 150 คน และสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สภาพแวดล้อมการทำงาน ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางปัญญา ทัศนคติ และความสุขตามอัตวิสัย โดยร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานเอกชนในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 76.1 ในขณะที่ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ความเครียดจากภาระงาน ความเหงาในที่ทำงาน และความพึงพอใจในงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

คำหลัก: ประสิทธิภาพการทำงาน, การทำงานจากที่บ้าน, สภาพแวดล้อมการทำงาน, ความผูกพันต่องาน

Abstract

The study was aimed primarily to identify factors affecting efficiency of working from home of private company employees in Bangkok. Close-ended questionnaires were implemented to collect data from 150 private company employees who used to work from home. Additionally, the inferential statistics used for hypothesis testing were multiple regression. The results were found that factors affecting efficiency of working from home of private company employees in Bangkok with statistical significance of .05 were work environment, job engagement in terms of cognition engagement, attitudes, and subjective well-being. These factors explained 76.1% of the efficiency in working from home of private company employees in Bangkok. However, job engagement in terms of physical and emotional engagement, workload stress, workplace loneliness, and job satisfaction did not affect the efficiency of working from home of private company employees in Bangkok.

Keywords: Efficiency, Work from Home, Work Environment, Job Engagement

1. บทนำ

การทำงานจากที่บ้าน หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า Work from Home เป็นแนวคิดการทำงานที่มีมายาวนาน ทว่าถูกบัญญัติขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1973 โดย Jack Nilles ได้บัญญัติรูปแบบการทำงานทางไกลด้วยคำว่า “Telecommuting” ขึ้น หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1979 Frank Schiff ได้บัญญัติคำว่า Flexplace แทนการทำงานนอกสำนักงาน [1] นอกจากนี้ ยังมีบัญญัติศัพท์อื่นๆ ที่ใช้เรียกรูปแบบการทำงานดังกล่าว เช่น Home-based Working, Teleworking, Flexi-working เป็นต้น [2] การทำงานจากที่บ้านในช่วงก่อนทศวรรษที่ 1970 ได้รับความนิยมมากในชนชั้นแรงงานที่ใช้บ้านเป็นที่อยู่อาศัย ทำงานและค้าขายในสถานที่เดียวกัน การทำงานจากที่บ้านเริ่มได้รับความนิยมอย่างมากในทศวรรษที่ 1970 เนื่องมาจากปัญหาการค่าน้ำมัน การขาดแคลนก๊าซธรรมชาติ และการตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้น

ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้หน่วยงานต่างๆ ในองค์กรใช้นโยบายการทำงานทางไกลในบางองค์กร ทว่าภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) ที่เกิดการแพร่ระบาดไปทั่วโลก การทำงานจากที่บ้านได้กลายเป็นลักษณะการทำงานที่หลายองค์กรจำเป็นต้องนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ [3] การทำงานจากที่บ้านส่งผลดีต่อองค์กรและพนักงานในหลายด้าน ในมุมมองขององค์กร การทำงานจากที่บ้านสามารถลดค่าใช้จ่ายผันแปรขององค์กรได้ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าบำรุงรักษาอาคาร ค่าสวัสดิการในองค์กร ค่าอุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น อีกทั้งสามารถจ้างพนักงานที่มีทักษะเฉพาะด้านหรือมีความเชี่ยวชาญตรงตามความต้องการขององค์กรได้จากทั่วโลก [4] สามารถสร้างฐานลูกค้าได้จากทั่วโลก เพราะมีบุคลากรที่พร้อมสื่อสารกับลูกค้าประจำอยู่ในที่ต่างๆ [5] ในมุมมองของพนักงาน การทำงานจากที่บ้านสามารถลดความเครียดจากการเดินทางไปทำงานและประหยัดค่าใช้จ่ายบางส่วนได้ ในขณะเดียวกันการทำงานจากที่บ้านทำให้เกิดสมดุลต่อชีวิตและการทำงาน

ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลดีต่อองค์กรในที่สุด [6]

การทำงานทางไกลเริ่มกลายเป็นรูปแบบการทำงานที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในองค์กรทั่วโลก และมีแนวโน้มว่า การทำงานในลักษณะนี้อาจกลายเป็นรูปแบบการทำงานหลักในอนาคต เนื่องจากองค์กรชั้นนำระดับโลกหลายแห่งสนับสนุนการทำงานทางไกลมากขึ้น หลังจากการระบาดของโควิด-19 [7]

แม้ว่าการทำงานจากที่บ้านในประเทศไทยยังไม่เป็นที่นิยมมากนักในช่วงก่อนการระบาดของโควิด-19 [8] แต่ภายหลังจากการระบาดของโควิด-19 ทั่วโลกทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้ผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเพิ่มขึ้นจำนวนมาก [9] เมื่อมีผู้ติดเชื้อสะสมในประเทศไทยประมาณ 1,000 คน รัฐบาลไทยจึงประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 [10] เพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โดยรัฐบาลได้ขอความร่วมมือให้หน่วยงานต่างๆ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทำงานจากที่บ้าน ทว่าหลังจากศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 (ศบค.) ได้กำหนดมาตรการควบคุมพื้นที่ที่มีการระบาดรุนแรง โดยให้ประชากรในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดทำงานจากที่บ้านเต็มรูปแบบ ส่งผลให้หน่วยงานส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานทั้งหมด มาตรการดังกล่าวกระทบต่อการปฏิบัติงานของประชากรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครอย่างมาก เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนกว่า 5,527,994 คน จาก 65,197,783 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.48 ของประชากรไทยในปี พ.ศ. 2564 [11]

ในการดำเนินธุรกิจนั้น การที่พนักงานสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากประสิทธิภาพการทำงาน (Work Efficiency) ของพนักงานสะท้อนผ่านผลประกอบการขององค์กร เมื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน พบว่า พนักงานบริษัทในสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ บราซิล และเกาหลีใต้ ที่ทำงาน

ทางไกลร้อยละ 38 คิดว่า การทำงานทางไกลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน [12] และเมื่อทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประสิทธิภาพการทำงาน พบว่า มีหลากหลายปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ดังนี้

สภาพแวดล้อมการทำงาน (Work Environment) มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยสถานที่ทำงานที่มีพื้นที่และแสงสว่างเพียงพอ ปราศจากเสียงรบกวน [13] รวมถึงสภาพแวดล้อมด้านอื่นๆ สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานได้ [14] นอกจากนี้ ความผูกพันต่องาน (Job Engagement) เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยพนักงานที่มีความผูกพันต่องานสูงมีแนวโน้มที่ผลการปฏิบัติงานจะออกมาเป็นที่น่าพอใจ [15] และจากการศึกษาของวิภาวี ลิมเนตร [16] พบว่า ทักษะคติ (Attitudes) มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน โดยทักษะคติเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน เงินเดือนและสวัสดิการ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และการได้รับการยอมรับนับถือของพนักงานจะช่วยให้พนักงานปฏิบัติงานได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ

ปัจจัยต่อมา คือ ความเครียดจากงาน (Workload Stress) พนักงานที่มีความเครียดจากงานสูงจะส่งผลให้ประสิทธิภาพงานลดลง [17] ทั้งนี้ ความเหงาในที่ทำงาน (Workplace Loneliness) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยการศึกษาของ Ozcelik & Barsade [18] พบว่า หากพนักงานมีระดับความเหงาในที่ทำงานมากขึ้น ประสิทธิภาพงานจะลดลง นอกจากนี้ Kundi, Aboramadan, Elhamalawi & Shahid [19] พบว่า ความสุขตามอัตวิสัย (Subjective Well-being) ของพนักงานส่งผลดีต่อความผูกพันทางอารมณ์ของพนักงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลการปฏิบัติงานในท้ายที่สุด และ ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) เป็นหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ซึ่งการศึกษาของ Younes [20] พบว่า ความพึงพอใจในงานและประสิทธิภาพการทำงานมีความสัมพันธ์กัน โดยความพึง

พอใจในงานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสำนักงาน ในขณะที่ผลงานวิจัยที่ศึกษาถึงประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านมีจำนวนค่อนข้างจำกัด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา สภาพแวดล้อมการทำงาน ความผูกพันต่องาน ทักษะคติ ความเครียดจากภาระงาน ความเหงาในที่ทำงาน ความสุขตามอัตวิสัย และความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้องค์กรสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการทำงานภายในองค์กรให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน อันจะทำให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ความผูกพันต่องาน ทักษะคติ ความเครียดจากงาน ความเหงาในที่ทำงาน ความสุขตามอัตวิสัย และความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ พนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานครที่ทำงานจากที่บ้านหรือเคยมีประสบการณ์การทำงานจากที่บ้าน ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

3.2 ขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยการทดสอบแบบสอบถามกับทางกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 40 ชุด และคำนวณค่าของ Partial R^2 เพื่อนำไปประมาณค่าของขนาดตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power ซึ่ง

เป็นโปรแกรมที่สร้างจากสูตรของ Cohen [21] ผ่านการตรวจสอบและรับรองคุณภาพจากนักวิจัยเป็นจำนวนมากสำหรับการกำหนดขนาดตัวอย่างให้ถูกต้องและทันสมัย [22] [23] จากการประมาณค่าตัวอย่าง จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ตัวอย่าง

3.3 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามลักษณะที่กำหนดไว้ คือ พนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานครที่ทำงานจากที่บ้านหรือเคยมีประสบการณ์การทำงานจากที่บ้าน อีกทั้งมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างร่วมกับวิธีการคัดเลือกแบบสะดวก โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางออนไลน์

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการศึกษา คือ แบบสอบถาม ที่สร้างจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการตรวจสอบความตรงเชิง

เนื้อหา (Content Validity) ของคำถามและทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่อคำถามในแบบสอบถามตรงกัน และมีเนื้อหาครบถ้วน โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน และตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น

จากกลุ่มตัวอย่าง 150 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 – 40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 45,000 บาท และส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งพนักงานฝ่ายบัญชี มีระยะเวลาทำงานในองค์กรปัจจุบัน 1 – 5 ปี และใช้โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ในการทำงานจากที่บ้านเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน						
	S.E.	B	β	T	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.246	0.545		2.217	0.028		
สภาพแวดล้อมการทำงาน	0.086	0.180	0.176	2.090	0.038*	0.240	4.165
ความผูกพันต่องาน							
- การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	0.075	- 0.113	- 0.125	- 1.509	0.134	0.250	4.006
- การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	0.084	0.105	0.094	1.251	0.213	0.303	3.295
- การมีส่วนร่วมทางปัญญา	0.068	0.201	0.224	2.972	0.003*	0.302	3.309
ทัศนคติ	0.074	0.271	0.286	3.676	0.000*	0.283	3.530
ความเครียดจากการะงาน	0.050	- 0.023	- 0.043	- 0.465	0.642	0.202	4.950
ความเหงาในที่ทำงาน	0.048	- 0.106	- 0.203	- 2.200	0.029	0.200	4.998
ความสุขตามอัตวิสัย	0.070	0.216	0.248	3.079	0.003*	0.264	3.788
ความพึงพอใจในงาน	0.070	0.064	0.062	0.906	0.367	0.366	2.733

$R^2 = 0.761$, $F = 49.437$, $*p < 0.05$

4.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณพบว่า สภาพแวดล้อมการทำงาน ($\beta = 0.176$) ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางปัญญา ($\beta = 0.224$) ทัศนคติ ($\beta = 0.286$) และความสุขตามอัตวิสัย ($\beta = 0.248$) มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 76.1 ($R^2 = 0.761$) ส่วนความเหงาในที่ทำงานมีผลเชิงลบต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและทางปัญญา ความเครียดจากภาระงาน และความพึงพอใจในงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

5. อภิปรายผล

สภาพแวดล้อมการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่ตรงตามความต้องการของพนักงาน โดยมีช่องทางการสื่อสารระหว่างพนักงาน เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาที่ดีมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันในหมู่พนักงานทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการทำงานให้สำเร็จอย่างราบรื่น

ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้สาเหตุอาจมาจากการที่พนักงานไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บังคับบัญชาโดยตรงในระหว่างการทำงานจากที่บ้าน พนักงานจึงอาจจะไม่ได้แสดงความกระตือรือร้นหรือทุ่มเทแรงกาย

แรงใจอย่างเต็มที่เพื่อประจักษ์แก่สายตาของผู้บังคับบัญชา

ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสาเหตุอาจมาจากการที่พนักงานสามารถแยกแยะอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวกับการทำงานได้เป็นอย่างดี รวมถึงพนักงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานจากที่บ้านอาจมีความรับผิดชอบต่อการงานที่ได้รับมอบหมายอยู่แล้ว

ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางปัญญามีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความเอาใจใส่กับงาน จัดจ่อ หมกมุ่น และตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างมากเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

ทัศนคติมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการทำงานจากที่บ้าน โดยมีความคิดเห็นว่า การทำงานจากที่บ้านก่อให้เกิดผลดีต่อชีวิตส่วนตัวและการทำงานได้อย่างมาก เนื่องจากการทำงานที่บ้านทำให้พนักงานรู้สึกว่าได้พักผ่อน ปรับปรุงผลการปฏิบัติให้ดีขึ้นได้ ช่วยปรับปรุงสมดุลชีวิตในการทำงานและทำให้มีความยืดหยุ่นในการทำงาน รวมถึงช่วยลดสิ่งรบกวนทำให้มีสมาธิในการทำงาน ตลอดจนสามารถช่วยให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อีกทั้งยังช่วยลดความเครียด ทำให้พนักงานมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น

ความเครียดจากภาระงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานรู้สึกว่าจะไม่ได้รับแรงกระตุ้นหรือบทลงโทษจากผลลัพธ์ของงาน

ความเครียดของพนักงานจึงไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้ พนักงานอาจจะได้รับความช่วยเหลือในการทำงานจากผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี หรือพนักงานอาจจะได้รับมอบหมายงานในปริมาณที่เหมาะสม ซึ่งทำให้พนักงานไม่มีความกดดันด้านเวลาในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และทำให้ความเครียดจากภาระงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ความเหงาในที่ทำงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการทำงานจากที่บ้านทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับสังคมและเพื่อนร่วมงาน และไม่สามารถพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาในที่ทำงานกับเพื่อนร่วมงานได้ การทำงานจากที่บ้านทำให้พนักงานไม่สามารถแบ่งปันความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งส่งผลต่อการตอบสนองความต้องการทางจิตใจหรือแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน

ความสุขตามอัตวิสัยมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ตนมีความสุขกับชีวิต มีสภาพชีวิตและสภาพจิตใจที่ดี รวมถึงได้รับทุกสิ่งที่เป็นในการดำรงชีวิตแล้ว ซึ่งอาจทำให้พนักงานทุ่มเทกับงานได้เต็มที่

ความพึงพอใจในงานมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความพึงพอใจในงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการที่พนักงานขาดความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่หรือตำแหน่งงานปัจจุบัน รวมถึงเงินเดือนหรือสิ่งจูงใจอื่นๆ อีกทั้งพนักงานอาจจะได้รับมอบหมายงานที่ไม่น่าสนใจได้ทำงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ จึงทำให้ความพึงพอใจใน

งาน ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นสำคัญในการปฏิบัติงานไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงาน

6. ข้อเสนอแนะ

ทัศนคติมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร มากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับนโยบายการทำงานจากที่บ้านของบริษัท เนื่องจากพนักงานบริษัทเอกชนมีความเห็นด้วยกับการทำงานจากที่บ้านมีส่วนช่วยให้พนักงานสามารถปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มากที่สุด รวมถึงควรกำหนดให้มีการสร้างวัฒนธรรมที่ดีภายในองค์กร เพื่อให้พนักงานเกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กร หน้าที่งาน และเพื่อนร่วมงาน การที่พนักงานมีทัศนคติด้านลบย่อมเกิดผลเสียต่อองค์กร ผู้บริหารควรทำให้พนักงานรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในองค์กรอย่างแท้จริง มีความยุติธรรมและเท่าเทียมต่อพนักงานทุกระดับ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลชีวิตในการทำงานให้แก่พนักงาน ซึ่งจะช่วยให้พนักงานลดความเครียดมีสุขอนามัยที่ดีพร้อมในการปฏิบัติงานให้แก่องค์กร

ความสุขตามอัตวิสัยมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานเอกชนในกรุงเทพมหานคร เป็นลำดับที่สอง ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสุขที่พนักงานได้รับจากการทำงาน ผู้บริหารสามารถเพิ่มความสุขของพนักงานได้ด้วยการสร้างค่านิยมที่ดี หรือสร้างแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อลดความสับสนในการปฏิบัติงานและทำให้พนักงานมีความสุขในการทำงาน อีกทั้งจัดสรรสวัสดิการหรือค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามตำแหน่งงาน เพื่อให้พนักงานได้รับสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมถึงมีสภาพจิตใจที่ดี และมีความสุขในชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในท้ายที่สุด

ความผูกพันต่องาน ด้านการมีส่วนร่วมทางปัญญามีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของ

พนักงานเอกชนในกรุงเทพมหานครเป็นลำดับที่สาม ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาแต่ละหน่วยงานควรเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน เปิดโอกาสให้พนักงานแสดงความคิดเห็น หรือให้โอกาสพนักงานแสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยมอบหมายภาระงานที่มีความท้าทายให้แก่พนักงาน ซึ่งจะทำให้พนักงานเกิดความพยายาม จดจ่อ และตั้งใจทำงานด้วยความเอาใจใส่ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด มีการพัฒนารูปแบบการทำงานใหม่ เพื่อให้นักงงานเกิดการพัฒนาระบบการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในท้ายที่สุด

สภาพแวดล้อมการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของพนักงานเอกชนในกรุงเทพมหานคร เป็นลำดับที่สี่ โดยพนักงานเอกชนมีความเห็นด้วยมากที่สุดกับประเด็นที่ว่า บริษัทควรสรรหาหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาที่สามารถสนับสนุนให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับงานแก่พนักงาน ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาคัดเลือกผู้บังคับบัญชาที่มีความรับผิดชอบ มีทักษะการจัดการที่ดีและมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ สามารถให้การสนับสนุนและช่วยเหลือพนักงานในแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่พนักงานทำงานจากที่บ้านได้ รวมถึงควรสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมให้พนักงานสามารถทำงานจากที่บ้านได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยจัดหาเครื่องมือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงาน อีกทั้งควรสร้างวัฒนธรรมสัมพันธ์ภาพ และบรรยากาศการทำงานที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน หน่วยงานและองค์กร และจัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้การประสานงานในที่ทำงานมีความรวดเร็วและราบรื่น นอกจากนี้ ควรจัดการฝึกการอบรมพนักงานเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านและพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพอย่างต่อเนื่อง

7. เอกสารอ้างอิง

[1] Allied Telecom. (2023). *The history of tele*

commuting. Retrieved from <https://www.alliedtelecom.net/the-history-of-telecommuting/>.

[2] มนัสนันท์ ศรีนาคร และพิชิต พิทักษ์ เทพสมบัติ. (2553). การทำงานทางไกลและที่บ้าน Telework and work at home. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 6(1), 109-118.

[3] กรุงเทพธุรกิจ. (2565). จาก "Work From Home" สู่ Work from Anywhere เพิ่มประสิทธิภาพทำงาน 13%. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/health/education/1034992>.

[4] Herman, M. (2023). *20 Advantages of remote working for employees and employers*. Retrieved from <https://www.lumapps.com/digital-workplace/benefits-of-working-remote/>.

[5] White, S. (2023). *Working from home can benefit employers as much as employees*. Retrieved from <https://www.monster.com/career-advice/article/the-benefits-of-working-from-home>.

[6] Courtney, E. (2023). *The benefits of working from home*. Retrieved from <https://www.flexjobs.com/blog/post/benefits-of-remotework/>.

[7] Vyas, L. (2022). "New normal" at work in a post-Covid world: Work-life balance and labor markets. *Policy and Society*, 41(1), 155 - 167.

[8] Urban Creature. (2563). *ล่อง 5 บริษัททำงานจากบ้าน แล้วประสบความสำเร็จ !*. สืบค้นจาก <https://urbancreature.co/5-companies-work-from-home-and-successful/>.

[9] กลุ่มพัฒนาวิชาการโรคติดต่อ. (2564). *สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการสาธารณสุข และปัญหาอุปสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง*. สืบค้นจาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/files/2017420210820025238.pdf>.

- [10] BBC News. (2564). โควิด-19: ครบ 1 ปีประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน คุมโรคระบาดหรือจำกัดการชุมนุมทางการเมือง. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-56534501>.
- [11] ประกาศ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535. (31 ธันวาคม 2564). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139 ตอนที่ 12 ง หน้า 10-11.
- [12] Gitlab. (2021). *Remote work report*. Retrieved from <https://about.gitlab.com/resources/download/remote-work-report-2021.pdf>.
- [13] Alemu, K. A. (2022). Effect of work place environment factors on performance of employees: Empirical study on Wollo university staffs. *Research Square*, 1-22.
- [14] พัทธราภรณ์ ผิวพ่อง, สุมิตรา จิระวุฒินันท์ และอำภา ศรี พ้อคำ. (2560). ผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานประจำศูนย์บริการ True ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(4), 29-39.
- [15] Hendrik, G. E., Fanggidae, R. E., & Timuneno, T. (2021). Effect of work engagement on employee performance. *Advances in Economics Business and Management Research*, 197, 660-665.
- [16] วิภาวี ลิ่มเนตร. (2546). *ทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงาน กรณีศึกษา: บริษัท เนวาร์ตัน พัฒนาการ จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [17] Nawaz, A., & Ansari, N. (2017). Impact of job stress on job performance with perceived organizational support as a moderator. *Governance and Management Review*, 2(1), 1-18.
- [18] Ozcelik, H., & Barsade, S. G. (2018). No employee an island: Workplace loneliness and job performance. *Academy of Management Journal*, 61(6), 2343-2366.
- [19] Kundi, Y. M., Aboramadan, M., Elhamalawi, E. M., & Shahid, S. (2020). Employee psychological well-being and job performance: Exploring mediating and moderating mechanisms. *International Journal of Organizational Analysis*, 29(3), 736-754.
- [20] Younes, M. R. (2012). *Job satisfaction and work performance: A case study of the American University in Cairo (AUC)*. Unpublished master's thesis, the American University in Cairo, Cairo.
- [21] Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic.
- [22] Howell, D. C. (2010). *Statistical methods for psychology* (7th ed.). Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning.
- [23] นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). การกำหนดขนาดตัวอย่างและสถิติวิเคราะห์ใหม่ๆ ที่น่าสนใจ. ใน *การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2555* (หน้า 11). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

แนวทางการมุ่งเน้นการตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบของธุรกิจเครื่องสำอาง

The marketing orientation approach to create the advantage of the cosmetic business

กฤตติกา ญจน์¹, ชีโรช ศาสตร์¹, ญาดา โคระทัต², นิตยา เจริญรักษ์³

^{1,2} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม (ติดซอยเพชรเกษม 106) เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ: Kitsikant@sau.ac.th, 088 629 2466

บทคัดย่อ

การสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางที่มีการแข่งขันสูง เพื่อสร้างความโดดเด่นและดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค ดังนั้นแนวทางการมุ่งเน้นการตลาด (marketing orientation) ถือเป็นหัวใจหลัก เนื่องจากการวางกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบให้กับธุรกิจมี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเพิ่มความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค 2) สร้างความภักดีต่อแบรนด์ได้ด้วยการใช้ประโยชน์โดยการสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งและได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาด 3) การสร้างผลิตภัณฑ์ที่โดนใจผู้บริโภค ที่สามารถเพิ่มยอดขายและรายได้ด้วยการมุ่งเน้นไปที่ความสนใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ และ 4) ปรับปรุงชื่อเสียงของแบรนด์และกลายเป็นแบรนด์ที่เชื่อถือได้ในตลาด ดังนั้นการใช้แนวทางการมุ่งเน้นการตลาด สามารถช่วยให้ธุรกิจเครื่องสำอางโดดเด่นจากคู่แข่งและสร้างฐานผู้บริโภคที่ภักดีต่อแบรนด์ โดยกลยุทธ์การตลาดที่ยึดผู้บริโภคเป็นศูนย์กลางเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภค สามารถตอบสนองบริการที่ยอดเยี่ยมให้กับผู้บริโภคได้ และยังสามารถติดตามปรับให้เข้ากับความคิดเห็นของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

ในการศึกษาบทความครั้งนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องสำอาง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจเครื่องสำอาง เพื่อให้ได้แนวทางการมุ่งเน้นการตลาด (marketing orientation) เพื่อสร้างความได้เปรียบของธุรกิจเครื่องสำอาง โดยทำการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคและรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้บริโภคและปรับให้เข้ากับความต้องการและความชอบ เพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเครื่องสำอางและความอยู่รอดในตลาดอุตสาหกรรมเครื่องสำอางไทยต่อไป

คำหลัก: แนวทางการมุ่งเน้นการตลาด, ความได้เปรียบของธุรกิจ, ธุรกิจเครื่องสำอาง

Abstract

Creating an effective marketing strategy is crucial for the success of a business, particularly in the highly competitive cosmetics industry. This is done to create a unique and appealing brand image to attract consumers. Therefore, a marketing orientation approach is essential because it involves developing strategies to make the business stand out and has four characteristics: 1) increasing consumer satisfaction by creating products that meet their needs, 2) building a good brand image by differentiating the brand from competitors and gaining an advantage in the market, 3) creating products that appeal to consumers, thereby increasing sales and revenue, and 4) improving the reputation of the brand and becoming a trusted brand in the market. Therefore, using a marketing-oriented approach can help cosmetics businesses stand out from their competitors

and build a loyal consumer base by focusing on their needs. The marketing strategy should center around the consumer, creating opportunities for businesses to engage with consumers and provide excellent service while continuously adapting to their feedback.

In studying this article, it will benefit entrepreneurs in the cosmetics business or those involved in the cosmetics industry to focus on marketing orientation in order to create a competitive advantage for the cosmetics business. This can be achieved by surveying consumer needs and listening to feedback from consumer groups and adjusting to meet their needs and preferences. This will help create a competitive edge for the cosmetics industry and ensure its survival in the Thai cosmetics market.

Keywords: Market-Oriented Approach, Business Advantage, Cosmetics Business

1. บทนำ

ปัจจุบันภาวะการแข่งขันทางธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ด้านราคา ด้านคุณภาพสินค้า และด้านการให้บริการของคู่แข่ง ส่งผลให้องค์กรหรือธุรกิจจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่เสมอ สามารถอยู่รอดและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในระยะยาวได้ มีความสามารถในการแข่งขันและมีผลการดำเนินงานที่ดี [1] ดังนั้นองค์กรธุรกิจต่างๆ จึงแสวงหาแนวทางพัฒนากลยุทธ์และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มผลการดำเนินงานให้กับองค์กร ซึ่งการมุ่งเน้นตลาดสามารถช่วยให้องค์กรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างคุณค่าเพิ่มขึ้นให้กับผู้บริโภค และเพิ่มความสามารถในการทำการค้า ส่งผลที่ตามมาคือความสำเร็จของผลการดำเนินงาน [2] การมุ่งเน้นการตลาดเป็นปัจจัยภายในองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นปัจจัยที่สำคัญส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของกิจการที่เพิ่มมากขึ้น [3] สำหรับอุตสาหกรรมเครื่องสำอางของไทยเป็นธุรกิจที่นำลงทุน โดยมีแนวโน้มเติบโตชะลอตัวลงจาก 3.2% ในปี 2565 สู่ 2.7% ในปี 2566 ก่อนจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยสู่ราว 3.0% ในปี 2567-2568 จากการวิเคราะห์เศรษฐกิจและธุรกิจมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จัดให้อุตสาหกรรมเครื่องสำอางของไทยถูกจัดอันดับให้เป็น

1 ใน 10 ธุรกิจที่นำลงทุนประจำปี 2566 [4] ซึ่งพบว่าตลาดความงามในประเทศไทยมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในปี 2560 ไทยมีมูลค่า 2.51 แสนล้านบาท มูลค่าการส่งออก 8.3 ล้านบาท คาดว่าจะเติบโตต่อเนื่อง 7.6% โดยมีอาเซียน ญี่ปุ่น จีน และออสเตรเลีย เป็นตลาดสำคัญ โดยเฉพาะธุรกิจความงามของไทยในตลาดอาเซียนมีมูลค่า 15 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มซีแอลเอ็มวี (CLMV; กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม) ที่มีสินค้าความงามของไทยวางขายอยู่ในตลาดกว่า 40% ซึ่งพบว่า พบว่าตลาดกลุ่มซีแอลเอ็มวีมีความต้องการผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติและออร์แกนิกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวียดนามมีความต้องการผลิตภัณฑ์เสริมความงามเพิ่มขึ้นถึง 300% ภายใน 5 ปี ซึ่งพบว่า มูลค่าการนำเข้าเครื่องสำอางในเวียดนามเพิ่มขึ้นจาก 515 ล้านดอลลาร์ในปี 2554 เป็น 2.06 พันล้านดอลลาร์ในปี 2559 นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์เสริมความงามจากสมุนไพรยังได้รับการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการในเวียดนามในปี 2560 ซึ่งนำไปสู่การเติบโต 11.5% เป็น 1.55 พันล้านดอลลาร์ ภาคส่วนนี้ คาดว่าจะเติบโตในอัตราเฉลี่ย 7% ต่อปีตั้งแต่ปี 2560 ถึงปี 2565 ซึ่งสูงถึง 2.18 พันล้านดอลลาร์ภายในปี 2565 ในขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมเครื่องสำอางของเมียนมาร์กำลังเติบโตเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลาง และพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ปัจจุบันเมียนมาร์นำเข้าเครื่องสำอาง 90% ดังรูปที่ 1 [5]

รูปที่ 1 แสดงตลาดความงามในกลุ่ม CLMV และโอกาสเติบโตสำหรับ SME ไทย

เนื่องจากปัจจุบันมีการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้เกิดการรับรู้ในเรื่องของสุขภาพและความสวยงามของผู้บริโภคอย่างแพร่หลายจึงทำให้ธุรกิจมีการเติบโตและขยายตัว ดังนั้น ผู้ประกอบการหลายท่านจึงเริ่มมองหาการตลาด เพื่อสร้างความได้เปรียบของธุรกิจเครื่องสำอาง โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการทำการมุ่งเน้นการตลาดมาใช้ธุรกิจเครื่องสำอาง คือ การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับธุรกิจ ด้วยการมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคผ่านกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ [6] กลยุทธ์นี้จะช่วยให้ธุรกิจเครื่องสำอางแตกต่างจากคู่แข่งโดยสร้างภาพลักษณ์และเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นให้กับแบรนด์ ช่วยเพิ่มการรับรู้ถึงแบรนด์และสร้างความภักดีของผู้บริโภคผ่านการบริการซึ่งช่วยให้ธุรกิจเครื่องสำอางประสบความสำเร็จในตลาดที่มีการแข่งขันสูง [1]

ดังนั้นการหาแนวทางการมุ่งเน้นการตลาด (marketing orientation) เพื่อสร้างความได้เปรียบของ

ธุรกิจเครื่องสำอาง จึงเป็นความท้าทายที่ผู้ประกอบการหรือผู้บริหารธุรกิจเครื่องสำอาง ต้องให้ความสำคัญเพื่อเป็นการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายของ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการและความชอบของผู้บริโภค การใช้แคมเปญการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และการให้บริการผู้บริโภคที่ยอดเยี่ยม สามารถทำให้ธุรกิจมีความแตกต่างจากคู่แข่งและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นโปรดจำไว้ว่าการมุ่งเน้นการตลาด เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องให้ความสนใจ เพื่อกำหนดหน้าคู่แข่งและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค จึงจะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางที่มีการแข่งขันสูงได้ ดังนั้นบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการมุ่งเน้นการตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบของธุรกิจเครื่องสำอาง โดยผู้เขียน น สนอรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

2. การวางแผนการตลาดคืออะไร

แนวคิดการมุ่งเน้นตลาด (Market Orientation) เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการสร้างพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับองค์กร ซึ่งประกอบด้วย การมุ่งเน้นลูกค้า (Customer orientation) การมุ่งเน้นคู่แข่ง (Competitor orientation) และการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (Inter functional Coordination) เป็นแนวคิดที่ช่วยขยายผลการดำเนินงานทางธุรกิจภายในบริบทของการจัดการเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากการมุ่งเน้นตลาดช่วยส่งเสริมให้องค์กรจัดทำกลยุทธ์และจัดการองค์กรด้วยการสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้นให้กับลูกค้า และเพิ่มความสามารถในการทำการค้า ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ [7] โดยการปรับใช้แนวทางการตลาดธุรกิจจำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่ 4 ประเด็นสำคัญ คือ การศึกษาและการทบทวนข้อมูลผู้บริโภค ในการวางแผนการตลาดคือการทบทวนข้อมูลผู้บริโภคอย่างละเอียด เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกว่าอะไรกระตุ้นให้ซื้อสินค้านั้นๆ และการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เมื่อธุรกิจต่างๆ เข้าใจความ

ต้องการของผู้บริโภคได้ดีขึ้น ก็สามารถใช้ความรู้นี้เพื่อแจ้งการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ การสร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและแก้ปัญหาได้ ธุรกิจสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งได้ [1,2]

ตามที่ Porter ได้กล่าวว่า ความได้เปรียบในการแข่งขัน หมายถึง การสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าคู่แข่งให้ลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ต้องอาศัยกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และต้องคำนึงถึงต้นทุนที่ต่ำ และการสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือบริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง และการตอบสนองที่รวดเร็ว โดยกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันแบ่งออกเป็น 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Difference strategy) คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะ พิเศษ แตกต่างจากคู่แข่ง หรือมีมูลค่าเพิ่มมากกว่าคู่แข่ง 2) กลยุทธ์การเป็นผู้นำต้นทุน (Cost Leadership strategy) การควบคุมต้นทุนทางการผลิตให้ต่ำเพื่อให้ธุรกิจสามารถขายสินค้าหรือบริการได้ในราคาถูกกว่าคู่แข่ง และ 3) กลยุทธ์การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Market Focus strategy) เน้นการตลาดอยู่ในวงจำกัดที่แคบ มักใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Difference strategy) ส่วนตลาดกว้างที่เป็นตลาดมวลชน (Mass market) จะไม่เน้นที่การสร้างความแตกต่าง โดยเฉพาะสินค้าที่แสดงถึงสถานภาพ (Status) และภาพลักษณ์ (Image) ของสินค้า เพราะสัญลักษณ์ของสถานภาพ (Status symbol) จะสูญเสียประสิทธิภาพไปถ้านำมาใช้กับสินค้าจำนวนมาก ซึ่งบริษัทที่มุ่งตลาดเฉพาะส่วนจะประสบความสำเร็จมากกว่าในการนำเสนอรูปแบบสินค้าที่มีความแตกต่างและน่าสนใจไปสู่กลุ่มลูกค้าในส่วนแบ่งตลาดดังกล่าว [8]

จากการศึกษาแนวคิดการมุ่งเน้นตลาด (Market Orientation) และการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการตลาดมุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ด้วยการ

ด ทนินการวิจัยผู้บริโภคอย่างละเอียดและรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการ และความพึงพอใจของผู้บริโภค

2. การปรับปรุงความพึงพอใจของผู้บริโภคเป็นแนวทางการวางแผนการตลาด สามารถช่วยให้ธุรกิจสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งได้ ด้วยการใช้องค์ประกอบเชิงลึกของผู้บริโภคเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

3. การวางแผนการตลาดยังสามารถช่วยให้ธุรกิจระบุโอกาสทางการตลาดใหม่ ๆ และกำหนดเป้าหมายการตลาดได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลผู้บริโภคเพื่อระบุแนวโน้มและรูปแบบธุรกิจให้เหมาะกับกลุ่มผู้บริโภค

4. การใช้แนวทางการวางแผนการตลาดสามารถนำไปสู่การเพิ่มผลกำไรและการเติบโตในระยะยาว ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและมอบประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้บริโภค

5. แนวทางการวางแผนการตลาดสามารถช่วยให้ธุรกิจมีความคล่องตัว และปรับตัวเข้ากับสภาวะตลาดที่เปลี่ยนแปลงได้ ด้วยการรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ และติดตามแนวโน้มของตลาด

จากข้อสรุปแนวทางการมุ่งเน้นตลาดในกลุ่มธุรกิจเครื่องสำอางเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันจะช่วยให้สามารถสร้างความแตกต่างที่เกิดการยอมรับและกลายเป็นแบรนด์ที่เชื่อถือ และประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบันได้

3. การทำความเข้าใจในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางเป็นอุตสาหกรรมระดับโลกที่มีมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์ ซึ่งมีผลิตภัณฑ์หลากหลายประเภท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ดูแลผิว ผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผม เป็นต้น อุตสาหกรรมนี้ได้รับแรงหนุนจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อความงามและการดูแลตนเอง [3] จากการได้รับแรงหนุนของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป มีการเปิดตัวผลิตภัณฑ์และสูตรใหม่ๆ เป็นประจำอย่างไม่หยุดนิ่ง และอิทธิพลจากสื่อโซเชียลมีเดีย บล็อกเกอร์ความงามยอดนิยม และผู้มีอิทธิพล มีอิทธิพล

อย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมและความต้องการผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพยายามในการสร้างแบรนด์และการตลาดที่แข็งแกร่ง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างการจดจำแบรนด์และความภักดีของผู้บริโภค เพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งและสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้โดนใจผู้บริโภค [2] เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มและความท้าทายในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางที่ต้องเผชิญในปัจจุบันพบว่า [6]

1. ความยั่งยืนและผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคเริ่มตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมากขึ้น ดังนั้นอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ควรใส่ใจในองค์ประกอบและวัสดุที่เป็นมิตรและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ด้วยผู้บริโภคกำลังมองหาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อโทนสีผิว เส้นผม และรูปร่างที่หลากหลาย บริษัทที่สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่ครอบคลุมและแก้ปัญหาการตลาดที่สะท้อนถึงชุมชนที่หลากหลายมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในตลาด

3. การเติบโตของอีคอมเมิร์ซ ได้กลายเป็นช่องทางการขายที่สำคัญมากขึ้น ด้วยจำนวนผู้บริโภคที่มากขึ้นทำให้เกิดการซื้อปิ้งออนไลน์มากขึ้น การมอบประสบการณ์การซื้อปิ้งออนไลน์ที่สะดวกสบายทำให้เกิดแนวโน้มที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จ

4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อุตสาหกรรมเครื่องสำอางมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความช่วยเหลือจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี บริษัทต่างๆ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี เช่น AI ที่สามารถให้คำแนะนำที่ปรับให้เหมาะกับกลุ่มผู้บริโภค หรือ AR ที่สามารถมอบประสบการณ์อินเทอร์แอคทีฟที่สมจริงให้กับผู้บริโภค ช่วยให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมกับผลิตภัณฑ์และบริการในรูปแบบใหม่ ทำให้ผู้บริโภคเปิดการรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ด้วยการนำความล้ำสมัยของเทคโนโลยีมาสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

5. ความท้าทายด้านกฎระเบียบ อุตสาหกรรมเครื่องสำอางอยู่ภายใต้ความท้าทายด้านกฎระเบียบหลาย

ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์และการติดฉลาก บริษัทต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เข้มงวดเกี่ยวกับส่วนผสมและคำกล่าวอ้างของผลิตภัณฑ์การติดตามการเปลี่ยนแปลงด้านกฎระเบียบและการลงทุนในความปลอดภัย

6. ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมเครื่องสำอางก็เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่กำลังเผชิญกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สงครามการค้า ความไม่มั่นคงทางการเมือง บริษัทต่างๆ ต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงได้

กล่าวโดยสรุป อุตสาหกรรมเครื่องสำอางเป็นตลาดที่มีพลวัตและมีการแข่งขันสูง ซึ่งต้องการให้บริษัทต่างๆ สร้างสรรค์นวัตกรรม ปรับตัวได้ และมุ่งเน้นที่การสร้างแบรนด์ที่แข็งแกร่งและกลยุทธ์ทางการตลาดที่โดนใจผู้บริโภค ด้วยการทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมนี้ บริษัทต่างๆ จึงสามารถวางตำแหน่งตัวเองเพื่อความสำเร็จและการเติบโตในตลาดโลกได้ ดังนั้นอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง จึงกำลังเผชิญกับแนวโน้มและความท้าทายต่างๆ ที่ต้องการให้บริษัทต่างๆ ต้องมีนวัตกรรม ปรับตัวได้ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการอยู่เหนือเทรนด์และความท้าทายเหล่านี้ บริษัทต่างๆ จึงสามารถวางตำแหน่งตัวเองเพื่อความสำเร็จในตลาดโลกได้

4. แนวทางการตลาดสำหรับธุรกิจเครื่องสำอาง

การที่จะสร้างแบรนด์ที่แข็งแกร่งและฐานผู้บริโภคที่ภักดีต่อสินค้า สำหรับธุรกิจเครื่องสำอางมีวิธีการที่มุ่งเน้นตลาด ด้วยการรับฟังความคิดเห็นของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง และปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป จนสามารถเอาชนะคู่แข่งและทำให้ธุรกิจเติบโตได้ การวิจัยตลาดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจใด ๆ ในการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายและตัดสินใจอย่างรอบรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางผู้ประกอบการต้องทำการวิจัยตลาดเพื่อระบุความต้องการของผู้บริโภค แนวโน้มที่เกิดขึ้นใหม่ และช่องว่างที่อาจ

เกิดขึ้นในตลาด ด้วยการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ ธุรกิจสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง ซึ่งจะเป็นการสร้างกลุ่มตลาดใหม่และโอกาสในการเติบโตทางธุรกิจ [1,2] การผสมผสานระหว่างการศึกษาและการวิจัยตลาดสามารถนำไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่กว่า เนื่องจากธุรกิจสามารถปรับปรุงแผนการศึกษาและการฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้ การเข้าใจความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภคมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ เนื่องจากผู้บริโภคเป็นส่วนหลักของธุรกิจใดๆ การระบุความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภคเกี่ยวข้องกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงข้อมูลประชากร ไลฟ์สไตล์ พฤติกรรม และทัศนคติ ซึ่งสามารถหาได้ผ่านการสำรวจ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสังเกต [9]

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการระบุความต้องการและความชื่นชอบ โดยสามารถรวบรวมผ่านช่องทางต่างๆ เช่น โซเชียลมีเดีย อีเมล บทวิจารณ์จากผู้บริโภค และแบบฟอร์มความคิดเห็น การวิเคราะห์นี้สามารถช่วยระบุปัญหาทั่วไป จุดที่ต้องปรับปรุง และติดตามข่าวสารล่าสุดเกี่ยวกับแนวโน้มของอุตสาหกรรม ด้วยการติดตามการพัฒนาล่าสุดในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง แนวโน้มที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ส่วนผสม สูตรใหม่ และบรรจุภัณฑ์ที่สามารถระบุได้ และการสร้างเอกลักษณ์ของแบรนด์สำหรับธุรกิจเครื่องสำอางจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณค่าและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ รวมถึงชื่อผลิตภัณฑ์ โลโก้ และรูปแบบสี การสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับผู้บริโภคและการสร้างฐานผู้บริโภคที่ภักดีนั้นต้องการการสื่อสารที่เป็นส่วนตัว ให้บริการผู้บริโภคผ่านโปรแกรมหรือการมีส่วนร่วมทางโซเชียลมีเดีย และการให้เนื้อหาโดยละเอียดของผลิตภัณฑ์ [3,4]

เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บริษัทต่างๆ ต้องติดตามข้อมูลทางเศรษฐกิจและปรับตัวให้เข้ากับ

การเปลี่ยนแปลงของตลาด การใช้กลยุทธ์เพื่อกำหนดหน้าคู่แข่ง การติดตามและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาดเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง การวิเคราะห์ข้อมูลการขาย การวิเคราะห์คู่แข่ง และการเปิดรับเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ ที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถสร้างแคมเปญการตลาดที่ประสบความสำเร็จสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องสำอางและดึงดูดผู้บริโภคได้มากขึ้น

5. ตัวอย่างของบริษัทเครื่องสำอางที่เน้นการตลาดที่ประสบความสำเร็จ

สำหรับการศึกษาแนวทางการมุ่งเน้นการตลาด (marketing orientation) เพื่อสร้างความได้เปรียบของธุรกิจเครื่องสำอาง ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลและเก็บรวบรวมมีดังต่อไปนี้ 1) บริษัท คาร์มาร์ท จ. ทัด (มหาชน) มีการจัดการการมุ่งเน้นการตลาด โดยการทำการวิจัยตลาด ออกแบบเครื่องสำอาง (Makeup) ที่มีคุณสมบัติติดทนนานและไม่เปื้อนหน้ากากอนามัย เช่น แป้ง ลิป และมีการเพิ่มสินค้าใหม่ในกลุ่มตาและคิ้วเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภค จนทำให้ยอดขายฟื้นตัวขึ้นในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ที่ผ่านมา [10] 2) The Body Shop เป็นแบรนด์ที่มีกลุ่มเป้าหมายที่น่าสนใจคือผู้หญิงวัยทำงานที่ต้องการดูมีเสน่ห์ ทางแบรนด์จึงผลิตสินค้าออกมาเพื่อรองรับผู้บริโภคกลุ่มนี้ การมุ่งเน้นการตลาดของแบรนด์ The Body Shop ตั้งกลุ่มเป้าหมายโดยอิงจากงานวิจัยที่เก็บข้อมูลจากพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค เช่น เป็นสกินแคร์สำหรับผู้หญิงที่ต้องการผลิตภัณฑ์บำรุงผิวจากธรรมชาติ ดังนั้นหัวใจหลักของแบรนด์ที่อยากสื่อสารคือ เน้นวัตถุดิบมาจากธรรมชาติ ทำให้แบรนด์ มีจุดยืน ทำให้เป็นแบรนด์ระดับโลกที่ผู้คนทั่วโลกรู้จักและให้ความสนใจ [12] และ 3) L'Oreal Paris (ลอรีอัล ปารีส) แบรนด์ผลิตภัณฑ์ความงามอันดับหนึ่งของโลกที่อยู่กับคนไทยมากกว่า 25 ปี ลอรีอัล เลือกใช้กลยุทธ์ที่เป็นเอกลักษณ์ คือ Universalisation ซึ่งหมายถึงการตลาดที่มีความเป็นสากล ที่เข้าใจและเคารพความแตกต่าง ไม่ว่าจะ

เป็นด้านความปรารถนา ความต้องการและวัฒนธรรม และการมุ่งเน้นการตลาด เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ความงามเฉพาะบุคคล และตอบสนองความปรารถนาด้านความงามของผู้บริโภคในทุกพื้นที่บนโลก โลรีอัลได้พัฒนาเครือข่ายการวิจัยและนวัตกรรม และศูนย์กลางการตลาดทั่วโลก จึงทำให้สามารถนวัตกรรมการใหม่ ๆ มาใช้ในผลิตภัณฑ์ของโลรีอัล [14]

ดังนั้นจากการศึกษาตัวอย่างของบริษัทเครื่องสำอางที่เน้นการตลาดที่ประสบความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าด้วยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน บริษัทต่าง ๆ พยายามอย่างต่อเนื่องที่จะสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง ด้วยการให้ความสำคัญกับผู้บริโภคเป็นอันดับแรก บริษัทต่างๆ สามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง สร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภค และก้าวหน้าหน้าคู่แข่ง การดำเนินการตามแนวทางการตลาดจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในวิธีคิดของบริษัทเกี่ยวกับธุรกิจของตน

6. บทสรุป

จากการศึกษาแนวทางการมุ่งเน้นการตลาด (marketing orientation) เป็นแนวทางสำคัญที่ธุรกิจต้องนำมาใช้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน กลุ่มธุรกิจนี้เน้นความสำคัญของความพึงพอใจของผู้บริโภคและการเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ดังนั้น แนวทางการมุ่งเน้นการตลาด (marketing orientation) เพื่อสร้างความได้เปรียบของธุรกิจเครื่องสำอาง มีดังนี้ 1) การเพิ่มความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค 2) สร้างความภักดีต่อแบรนด์ได้ด้วยการใช้ประโยชน์จากแนวทางการตลาด บริษัทเครื่องสำอางสามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งและได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาด 3) การสร้างผลิตภัณฑ์ที่โดนใจผู้บริโภค บริษัทสามารถเพิ่มยอดขายและรายได้ และ 4) บริษัทสามารถปรับปรุงชื่อเสียงของแบรนด์และกลายเป็นแบรนด์ที่เชื่อถือได้ในตลาด

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แนวทางการตลาดในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจเครื่องสำอางเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน โดยการใช้ประโยชน์จากแนวทางการตลาดเพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง ด้วยการทำความเข้าใจความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค การสร้างผลิตภัณฑ์เฉพาะบุคคล และพัฒนาแคมเปญการตลาดที่ไม่เหมือนใคร บริษัทเครื่องสำอางสามารถสร้างความภักดีต่อแบรนด์ และเพิ่มยอดขายได้ เพื่อความอยู่รอดในตลาดอุตสาหกรรมเครื่องสำอางไทยต่อไปในอนาคต

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] He, H., & Harris, L. (2020). The impact of Covid-19 pandemic on corporate social responsibility and marketing philosophy. *Journal of business research*, 116, 176-182.
- [2] Masa'deh, R. E., Al-Henzab, J., Tarhini, A., & Narver, J. C., & Slater, S. F. (1990). The effect of a market orientation on business profitability. *Journal of Marketing*, 54(4): 20-35.
- [3] Papadas, K. K., Avlonitis, G. J., Carrigan, M., & Piha, L. (2019). The interplay of strategic and internal green marketing orientation on competitive advantage. *Journal of Business Research*, 104(1), 632-643.
- [4] วิจัยกรุงศรี. (2566). *แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยปี 2565-2567*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.krungsri.com>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/02/2566.
- [5] Marketeer. (2564). *ตลาดความงามในกลุ่ม CLMV และโอกาสเติบโตสำหรับ SME ไทย*. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<https://marketeeronline.co/archives/113520>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/05/2566.

- [6] Pathak, G., & Nichter, M. (2021). Cleanups, confidence, and cosmetics: marketing beauty in India. *Journal of Consumer Culture*, 21(3), pp. 411-431.
- [7] Narver, J. C., & Slater, S. F. (1990). The effect of a market orientation on business profitability. *Journal of marketing*, 54(4), 20-35.
- [8] Porter, M. E. (1980). Industry structure and competitive strategy: Keys to profitability. *Financial analysts journal*, 36(4), 30-41.
- [9] Department of Business Development. (2566). *การพัฒนาธุรกิจ*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.dbd.go.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/02/2566.
- [10] บริษัท คาร์มาร์ท จ. ภัต (มหาชน). (2566). *กลยุทธ์การตลาด*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.jobthai.com>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/02/2566.
- [11] The Body Shop. (2566). *การตลาดของธุรกิจ*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.thebodyshop.co.th>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/02/2566.
- [12] L'Oreal Paris (ลอรีอัล ปารีส). (2566). *การตลาดของธุรกิจ*, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.loreal-paris.co.th/>, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/02/2566.

ประวัติผู้เขียนบทความ

กฤตติกาญจน์ อธิ์ชอศสวัสดิ์ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ผลงานวิชาการ

1. ปี 2562 “การรับรู้การสื่อสารการตลาดของธุรกิจร้านเช่าชุดราตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” ตีพิมพ์วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 มิถุนายน - กันยายน 2562. หน้า 163-178. และ “กลยุทธ์การตลาดบริการในยุคดิจิทัล” การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 และนานาชาติ ครั้งที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ปี 2563 “การตลาดเฉพาะบุคคล กลยุทธ์การครองใจผู้บริโภคในยุคการตลาด 5.0” การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และ กลยุทธ์การตลาดเชิงเนื้อหาธุรกิจร้านกาแฟเพชฌัญญ์แพน เพจคาเฟ่สตอรี่วิวคาเฟ่ทกวัน การประชุมวิชาการระดับชาติ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
3. ปี 2564 “การตลาดเชิงพยากรณ์ภูมิปัญญาสำคัญเพิ่มประสิทธิภาพงานการตลาดในยุคดิจิทัล” การประชุมวิชาการระดับชาติ สหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ SAUNIC 2021
4. ปี 2565 “กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจส่งออกเครื่องสำอางบำรุงผิวหน้าของประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน” ฐาน TCI กลุ่ม 2 วารสารสยามวิชาการ ปีที่ 23 เล่มที่ 2 ฉบับที่ 41 สิงหาคม 2565-ธันวาคม 2566

การพัฒนากิจกรรมทางกายและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

Physical Activity Development and Quality of Life for the Elderly in

Krathumbaen District Samut Sakhon Province

สุนันทา โสวนากุล^{1*}, ธรรมรัตน์ โสวนากุล² และ ณัฐธัญญา รักชาวาศ³

¹สำนักนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

²สำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

³สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*E-mail: sunantas@sau.ac.th , 09-2845-1651

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมทางกายและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร และ 3) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเตรียมความพร้อมสำหรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามกิจกรรมทางกาย ได้แก่ กิจกรรมการทำงาน, กิจกรรมการเดินทาง และกิจกรรมนันทนาการ และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านร่างกาย, ด้านจิตใจ, ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง และกิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับน้อย และพบว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านร่างกาย ด้านสิ่งแวดล้อม และ ด้านจิตใจเรียงตามลำดับ

คำหลัก: กิจกรรมทางกาย, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

Research on Physical Activity Development and Quality of Life for the Elderly in Krathumbaen District Samut Sakhon Province. The objectives were 1) to study the physical activity of the elderly in Krathumbaen District. Samut Sakhon Province. 2) to study the quality of life of the elderly in Krathumbaen District, Samut Sakhon Province. and 3) to synthesize the data into policy recommendations on the preparation for entering an aging society. This research is a quantitative research. By using questionnaire. Including work activities, travel activities and recreational activities and components related to the quality of life of the elderly were physical, mental, and social relations and the environment. The results showed that work activity moderate and travel activities recreational activities was at a low level and found that the components of the quality of life of the elderly in all aspects at a high level. There were social relations, physical, environmental and mental aspects, respectively.

Keywords: physical activity, quality of life, elderly people

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกของเราได้กลายเป็นสังคมโลกสูงอายุ จากข้อมูลขององค์การสหประชาชาติระบุว่า ในปี ค.ศ. 2007 ประชากรโลกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 611 ล้านคน พอถึงปี ค.ศ.2017 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 611 ล้านคน หรือร้อยละ 5.8 ขณะที่อัตราเพิ่มของประชากรของโลก รวมทุกกลุ่มอายุ คิดเป็นเพียงร้อยละ 1.4 เท่านั้น ในปี ค.ศ.2007 ระบุว่า โลกของเรามีประชากรประมาณ 7,550 ล้านคน เป็นคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 926 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12.7 โดยทวีปยุโรปมีอัตราผู้สูงอายุต่อประชากรคิดเป็นร้อยละ 24.7 และทวีปอเมริกาเหนือ ร้อยละ 21.7 สำหรับภูมิภาคอาเซียนของเรามีประชากรทั้งหมด ประมาณ 647 ล้านคน เป็นประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 63.9 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.9 แสดงว่า ภูมิภาคอาเซียนยังไม่ถึงกับการเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” แต่หากพิจารณาเป็นรายประเทศ พบว่า สิงคโปร์ เป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 โดยขณะนั้นมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 10.5 แต่พอปี ค.ศ. 2017 จำนวนผู้สูงอายุของสิงคโปร์ พุ่งสูงขึ้นเป็นร้อยละ 19.5 และที่ตามมาคือ ประเทศไทยที่มีจำนวนประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.1 ในราวปี พ.ศ.2564 และในอีก 20 ปีข้างหน้า คาดว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ นั่นคือการเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) [1] ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” (ผู้สูงอายุมากกว่า ร้อยละ 20.0) และในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด (ผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28.0)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรไทย พบว่า ประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ มีการเสื่อมสภาพตามวัย ส่งผลกระทบต่อการดูแลสุขภาพและ ต้องการด้านสาธารณสุข จากข้อมูลระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (Health Data Center : HDC) กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผู้สูงอายุได้รับการประเมินและคัดกรองสุขภาพ จำแนกตามความสามารถในการทำกิจกรรม

ประจำวัน เป็นกลุ่มติดสังคมร้อยละ 96.76 กลุ่มติดบ้านร้อยละ 2.65 และกลุ่มติดเตียงร้อยละ 0.59 ปัญหาด้านสุขภาพที่พบส่วนใหญ่จะเป็นโรคเรื้อรังในกลุ่ม NCDs ทั้งเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง ซึ่งเกิดจากทั้งการใช้วิถีชีวิตเดิมตั้งแต่วัยทำงาน กรรมพันธุ์ และสภาพแวดล้อมที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญ [2] จากเหตุและผลข้างต้นจึงมีความสำคัญในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางกายและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน โดยมุ่งที่จะศึกษาการพัฒนา กิจกรรมทางกายและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อได้ข้อมูลนำไปสู่การสังเคราะห์จัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และเพื่อสร้างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปขยายผลได้อย่างมีประสิทธิภาพในชุมชนและสังคมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษา กิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
- 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
- 3) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเตรียมความพร้อมสำหรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

1.3 แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์การอนามัยโลก ได้แบ่งองค์ประกอบของ คุณภาพชีวิตไว้ 6 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านความเชื่อส่วนบุคคล ต่อมาในปี ค.ศ.1995 ทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ได้จัดองค์ประกอบใหม่ โดยรวมองค์ประกอบบางด้านเข้าด้วยกัน คือ ด้านร่างกายกับด้านความเป็นอิสระของบุคคล และด้านจิตใจกับด้านความเชื่อส่วนบุคคล จึงเหลือเพียง 4 ด้าน ดังนี้ [3] 1. ด้านร่างกาย (physical) คือ การรับรู้สภาพทางด้านการร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน 2. ด้านจิตใจ (psychological) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง 3. ด้านความสัมพันธ์ทางด้านสังคม (social relationship) ได้แก่ 1) การรับรู้ด้านความสัมพันธ์ของ

ตนเองกับบุคคลอื่น 2) การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย 3) การรับรู้เรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์ 4. ด้านสิ่งแวดล้อม (environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

การเคลื่อนไหวร่างกายเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับจุดเริ่มต้นการมีสุขภาพที่ดีของบุคคลทุกเพศทุกวัย กิจกรรมทางกายจึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมวิถีชีวิตสุขภาพ และช่วยในการปรับปรุงสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจไปพร้อมๆ กัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันลดลง แต่ขณะเดียวกันมี เวลาอยู่นิ่งเฉย (Sedentary time) เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับกลุ่มประชากรอายุอื่น [4] การมีกิจกรรมทางกายช่วยชะลอความเสื่อมของร่างกาย ช่วยลดความเสี่ยงการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน และคงไว้ซึ่งสมรรถภาพทางกายที่แข็งแรงสามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้ตลอดจนการมีสุขภาพจิตที่ดี [4,5] รูปแบบกิจกรรมทางกาย จากหลักการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอสำหรับผู้สูงอายุดังกล่าวข้างต้นมีรูปแบบกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ 3 รูปแบบ ดังนี้ [6,7] 1. กิจกรรมการทำงาน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถทำเป็นกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองที่บ้าน หรือในยามว่างหลังเสร็จภารกิจจากการทำงาน ได้แก่ งานบ้าน กวาดและถูบ้าน รดน้ำต้นไม้ กวาดใบไม้ เดินขึ้นลงบันได เลี้ยงหลาน และการยกสิ่งของ เป็นต้น 2. กิจกรรมการเดินทาง หมายถึง กิจกรรมขณะเดินทางจากบ้านไปอีกสถานที่หนึ่ง หรือจากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่ง โดยวิธีการเดิน ขี่จักรยาน หรือการเดินทางโดยระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ ได้แก่ การเดินไปซื้อกับข้าวที่ตลาด การเดินไปทำงาน การขี่จักรยาน หรือการเดินขึ้นลงบันไดในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น 3. กิจกรรมนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมนันทนาการในช่วงยามว่าง เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดทางร่างกาย ส่งเสริมสุขภาพจิตใจและสมองให้กับผู้สูงอายุ ในช่วงเวลาว่างจากการทำงานบ้าน หรือกิจกรรมประจำวันอื่นๆ เช่น การละเล่นตามพื้นบ้าน

ร้องเพลง เดินรำ วาดภาพ ทำงานศิลปะและงานฝีมือ ถ่ายรูป ปลูกต้นไม้ เป็นต้น รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาชนิดต่างๆ เช่น การเดิน การวิ่ง การออกกำลังกายในท้องฟิตเนส เดินแอโรบิก โยคะ รำ ฟุตบอล ฟุตบอล เปตอง ติกอล์ฟ ติ่งปิงปอง แบดมินตัน เป็นต้น

[8] ได้ศึกษา “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา มีคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านจิตใจ อยู่ในระดับสูง ขณะที่คุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง โดยในภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ความสุขในการดำเนินชีวิต การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สะดวก และปลอดภัยแก่การใช้ชีวิต อาชีพหลักก่อนอายุ 60 ปี และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลาได้ร้อยละ 39.2

[9] ได้ศึกษา “การพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ 2) การสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้มแข็ง 3) การสร้างเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุ การใช้ทรัพยากรและข้อมูลด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 4) การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจ การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย

[10] ได้ศึกษา “ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60-64 ปี สถานภาพ หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า มีบ้านพักเป็นของตนเอง จำนวนสมาชิกในครอบครัว

4-5 คน และมีรายได้/เดือน 1,001-5,000 บาท ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ และด้านร่างกาย ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สถานที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครอบครัวและรายได้ที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

[11] ได้ศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางกายและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในจังหวัดอุดรธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางกายและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีกิจกรรมทางกายอยู่ในระดับปานกลางและคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และกิจกรรมทางกายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางกายอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางกาย และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สรุปและนำเสนอผลการศึกษา โดยนำมาวิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 16,671 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Yamane ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งได้ระบุขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้จำนวน 395 คน [12] ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายจนได้ตัวอย่างครบตามจำนวน

2.3 ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตัวแปรที่ศึกษากิจกรรมทางกาย จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมการทำงาน จำนวน 5 ข้อ กิจกรรมการเดิน จำนวน 5 ข้อ และทางกิจกรรมนันทนาการ จำนวน 5 ข้อ และตัวแปรที่ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ด้านร่างกาย จำนวน 5 ข้อ ด้านจิตใจ จำนวน 5 ข้อ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 5 ข้อ และด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ

2.4 สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยนำแบบสอบถามมาประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ในรูปแบบของตาราง ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์กิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้การสร้างขึ้นเองประกอบด้วย 15 ข้อ แบ่งเป็น 5 ระดับ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	ทุกวันต่อสัปดาห์	4 คะแนน
ปฏิบัติมาก	5-6 ครั้งต่อสัปดาห์	3 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	2 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	1 คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ไม่ปฏิบัติเลย	0 คะแนน

การแปลผลคะแนนการมีกิจกรรมทางกาย แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์แบ่งคะแนนแปลผลการปฏิบัติ โดยใช้สูตรความกว้างของอันตรภาคชั้นมีดังนี้ [13]

คะแนนเฉลี่ย

0.00-0.80 การปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

0.81-1.60 การปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย

1.61-2.40 การปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2.41=3.20 การปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

3.21-4.00 การปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จะเป็น

การหาค่าเฉลี่ย โดยใช้ระดับความคิดเห็น (Rating Scale)

มีการกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถาม จากนั้น

นำคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นมาแปลความหมาย โดย

กำหนดไว้เป็นเกณฑ์ประมาณค่าตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต

(Likert=type Scale) ใช้สเกล 5 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์ค่าเฉลี่ย

ความหมาย

4.21-5.00

มากที่สุด

3.41-4.20

มาก

2.61-3.40

ปานกลาง

1.81-2.60

น้อย

1.00-1.80

น้อยที่สุด

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยพื้นฐาน	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	186	47.09
- หญิง	209	52.91
อายุ		
- ระหว่าง 60-65 ปี	193	48.86
- ระหว่าง 66-70 ปี	153	38.73
- ระหว่าง 71-75 ปี	36	9.11
- ระหว่าง 76-80 ปี	10	2.53
- ระหว่าง 81 ปีขึ้นไป	3	0.76
สถานภาพ		
- โสด	95	24.05
- สมรส	187	47.34
- หย่า	70	17.72
- แยกกันอยู่	43	10.89
ประกอบอาชีพ		
- เกษตรกรรม	87	22.03
- ค้าขายทั่วไป	91	23.04
- ข้าราชการบำนาญ	58	14.68
- แม่บ้าน	117	29.62
- รับจ้าง	42	10.63
โรคประจำตัว		
- มี	277	70.13
- ไม่มี	118	29.87

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.91 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี ร้อยละ 48.86 สถานภาพสมรส ร้อยละ 47.34 ประกอบอาชีพแม่บ้าน

ร้อยละ 29.62 และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 70.13 สำหรับผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคข้อเสื่อม และ โรคไขมันในเลือดสูง

ตารางที่ 2 แสดงกิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
กิจกรรมการทำงาน		
1. ทำความสะอาดบ้าน	1.82	ปานกลาง
2. ประกอบอาหาร	1.83	ปานกลาง
3. ปลุกต้นไม้ ปลุกผัก รดน้ำต้นไม้	1.76	ปานกลาง
4. เลี้ยงสัตว์	1.25	น้อย
5. เลี้ยงหลาน	2.01	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	1.73	ปานกลาง
กิจกรรมการเดินทาง		
6. การซื้อจักรยานไปตลาด	1.67	ปานกลาง
7. การเดินขึ้นลงบันไดในห้างสรรพสินค้า	1.07	น้อย
8. การเดินทางไปทำงาน	1.52	น้อย
9. การเดินทางโดยระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ	1.68	ปานกลาง
10. การเดินไปตลาด	1.98	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	1.58	น้อย
กิจกรรมนันทนาการ		
11. ร่วมกิจกรรมในชุมชน	1.97	ปานกลาง
12. เล่นโยคะ	1.22	น้อย
13. วิ่งเหยาะๆ ตามสวนสาธารณะ	1.88	ปานกลาง
14. เดินแอโรบิค	1.25	น้อย
15. งานฝีมือ	1.50	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	1.56	น้อย

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกออกเป็นรายข้อ

พบว่า กิจกรรมการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง และ กิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 3 แสดงการประเมินคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นรายด้าน

ประเด็นคุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
ด้านร่างกาย		
1. ท่านรู้สึกสุขภาพร่างกายของท่านสมบูรณ์แข็งแรงดี	4.09	มาก
2. พละกำลังและเรี่ยวแรงของท่านที่มีสามารถช่วยให้ท่านลุกเดินหรือเคลื่อนไหวร่างกายได้ดีเพียงใด	4.09	มาก
3. ท่านได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการรักษาพยาบาลตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	4.13	มาก
4. ท่านได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	4.11	มาก
5. ท่านได้รับการพักผ่อน นอนหลับเพียงพอ	4.20	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	มาก

ตารางที่ 3 แสดงการประเมินคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นรายด้าน (ต่อ)

ประเด็นคุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
ด้านจิตใจ		
6. ท่านมีสุขภาพทางจิตที่ดี มีกำลังใจเข้มแข็ง มีอารมณ์ที่มั่นคง ไม่มีความเครียด ไม่ท้อถอย	4.12	มาก
7. ท่านรู้สึกได้รับความสนใจจากชุมชน	4.10	มาก
8. ท่านมีความรู้สึกมั่นใจตนเอง	3.96	มาก
9. ท่านสามารถจำเหตุการณ์ที่ผ่านมาในอดีตได้	4.11	มาก
10. ท่านปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	4.15	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09	มาก
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม		
11. ท่านสามารถร่วมกิจกรรมของชุมชนได้โดยไม่มีปัญหา	4.05	มาก
12. ท่านกับบุคคลภายในชุมชน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพียงใด	4.21	มากที่สุด
13. เมื่อท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในงานประเพณีและงานเทศกาลประจำปีต่างๆ ภายในชุมชน ท่านรู้สึกดีเพียงใด	4.06	มาก
14. ท่านและเพื่อนบ้านของท่านสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้	3.99	มาก
15. ท่านมีความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนอย่างเป็นมิตร	4.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.14	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม		
16. สภาพบ้านของท่านมีอากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ มีความเป็นส่วนตัวเพียงใด	4.05	มาก
17. ท่านสามารถใช้ประโยชน์และเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ในชุมชนที่อาศัยอยู่ได้ดีเพียงใด	4.02	มาก
18. ชุมชนของท่านมีระบบการดูแลสุขภาพและการบริการที่ดี	3.95	มาก
19. บ้านของท่านมีสิ่งอำนวยความสะดวกดีเพียงใด	3.89	มาก
20. ท่านพอใจในการบริการสาธารณะของหน่วยงานต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.10	มาก

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับ 1 ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อันดับ 2 ได้แก่ ด้านร่างกาย อันดับ 3 ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม และอันดับ 4 ได้แก่ ด้านจิตใจ

4. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการสำรวจกิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้สูงอายุมีกิจกรรมการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง และกิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของธนิมพร ทองทอง (2561) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีกิจกรรมทางกายอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการสำรวจคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ระดับคุณภาพชีวิตที่สูงที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.14 และรองลงมาเป็นคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.10 ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ย 4.09 สอดคล้องกับผลการศึกษาของเจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ (2560) พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพร่างกาย และจิตใจ อยู่ในระดับสูง ซึ่งความแตกต่างของผลการศึกษาที่เกิดขึ้นน่าจะเป็นผลมาจากบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุม

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในหลากหลายรูปแบบทั้งเชิงรุกและเชิงรับ อาทิ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ กิจกรรมการพัฒนาผู้สูงอายุ

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้สูงอายุในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงาน ก.พ., (2561). ภาครัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย. วารสารข้าราชการ, ปีที่ 60 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2561, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา URL: www.ocsc.go.th, เข้าดูเมื่อวันที่ 15/03/2023.
- [2] สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข. (2565). สรุปผลการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รอบที่ 2. หน้า 96.
- [3] World Health Organization [WHO]. (2004). The World Health Organization Quality of Life (WHOQOL)-BREF (No. WHO/HIS/HSI Rev. 2012.02). World Health Organization.
- [4] อัจฉรา ปุระคม และคณะ. (2559). รูปแบบกิจกรรมทางกายเพื่อลดการเสื่อมถอยของสมรรถภาพการทำหน้าที่ทางกายสำหรับผู้สูงอายุ (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- [5] ชลธิชา จันทศิริ. (2559). การส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุที่เปราะบาง. วารสารคณะพยาบาล

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ 24 (2), เมษายน-มิถุนายน 2559, หน้า 1-13.

- [6] จิตติกร โตโพธิ์ไทย, อรณา จันทศิริ และ ปริญญา พงษ์ราศรี. (บก.). (2560). ข้อเสนอแนะการส่งเสริม กิจกรรมทางกาย การลดพฤติกรรมเนือยนิ่ง และการนอนหลับสำหรับผู้สูงอายุ (ตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป). นนทบุรี: กรมอนามัย.
- [7] วีระวัฒน์ แซ่จิว. (2559). กิจกรรมทางกายและสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [8] เจษฎา นกน้อย และ วรณภรณ์ บริพันธ์ (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา, วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, ปีที่ 9 (3), กันยายน-ธันวาคม 2560, หน้า 94-105.
- [9] กัญญาณัฐ ฝาค่า (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ปีที่ 7, กรกฎาคม-ธันวาคม 2561, หน้า 19-26.
- [10] โกศล สอดส่อง. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ปีที่ 6 (1), มกราคม-มิถุนายน 2561, หน้า 162-175.
- [11] ธนัมพร ทองลง. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางกายและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ปีที่ 6 (2) (2561). หน้า 97-111.
- [12] บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไออินเตอร์ มิเดีย.
- [13] ชัญชัย เรืองขจร. (2550). ระเบียบวิธีวิจัย. สงขลา: เหมการพิมพ์.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนาร์อออนไลน์ (Ragnarok Online) ของผู้ เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย

Factors Influencing Loyalty of Ragnarok Online Gamers in Thailand

สุกัญญา ทองนัม^{1*} และ นิตนา ฐานิธรนกร²

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ต. บางพลีทอง อ. บางพลีทอง จ. ปทุมธานี 12120

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ต. บางพลีทอง อ. บางพลีทอง จ. ปทุมธานี 12120

*ติดต่อ: sukunya.thon@bumail.net, 0661641695

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนาร์อออนไลน์ (Ragnarok Online) ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามที่มีคำถามครอบคลุมปัจจัยแรงจูงใจ ประสบการณ์การเล่นเกมน อารมณ์และสังคมในเกม ประสิทธิภาพในตัวเกม ความดึงดูดใจ และความภักดีในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทยที่เล่นเกมแรนาร์อออนไลน์เป็นประจำ จำนวน 310 ตัวอย่าง และใช้การ วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในตัวเกม ($\beta = 0.125$) มี อิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนาร์อออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทยมากที่สุด รองลงมา คือ ความ ดึงดูดใจ ($\beta = 0.452$) ในขณะที่ประสบการณ์การเล่นเกมน แรงจูงใจ และอารมณ์และสังคมในเกมไม่มีอิทธิพลต่อความภักดีใน การเล่นเกมแรนาร์อออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย

คำหลัก: ความภักดี, แรงจูงใจ, สังคมและอารมณ์, ความดึงดูดใจ, เกมแรนาร์อออนไลน์

Abstract

The study was aimed primarily to identify factors influencing loyalty of Ragnarok online gamers in Thailand. Close-ended questionnaires encompassing motivation, game-play experience, socioemotional, performance in games, attractiveness, and loyalty were implemented to collect data from 310 online gamers in Thailand who played Ragnarok regularly. Inferential statistics used in the hypothesis testing was multiple regression analysis. The results showed that in-game performance ($\beta = 0.125$) had the greatest influence on the loyalty of Ragnarok online gamers in Thailand followed by attractiveness ($\beta = 0.452$). However, game-play experience, motivation and socioemotional did not have the influence on loyalty of Ragnarok online gamers in Thailand.

Keywords: Loyalty, Motivation, Socioemotional, Attractiveness, Ragnarok Online Game

1. บทนำ

ปัจจุบันวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทและความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนเป็นช่องทางของกิจกรรมเพื่อความบันเทิงรูปแบบใหม่ของคนในยุคปัจจุบัน เมื่อเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนา ทำให้เกิดการผนวกเกมเข้าไปกับเทคโนโลยีดังกล่าวจนเข้าสู่ยุค “เกมออนไลน์ (Online Game)” เกมออนไลน์ในปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างมากส่งผลให้ตลาดเกมออนไลน์ในประเทศไทยเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว โดยปัจจุบันมูลค่าตลาดเกมมีมูลค่าถึงหมื่นกว่าล้านบาทต่อปี และยังมีศักยภาพเติบโตได้อีกมากตามจำนวนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย [1]

นอกจากนี้ เกมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตประจำวันในยุคสมัยนี้มากขึ้น เพราะเกมออนไลน์สามารถให้ความบันเทิงความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน ผีกความคิด ทักษะการเรียนรู้ และยังได้สังคมใหม่ๆ เนื่องจากการเล่นเกมออนไลน์นั้น ผู้เล่นเกมสามารถเล่นเกมร่วมกันกับผู้เล่นคนอื่นๆ ได้โดยเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต และสามารถเล่นเกมออนไลน์ผ่านเครื่องเล่นพื้นฐาน (Console) เกมคอมพิวเตอร์ (PC Games) หรือเกมเครื่องพกพา (Handheld) ซึ่งเกมออนไลน์หลักๆ ที่ได้รับความนิยมจากผู้เล่นเกม [2] ได้แก่

- MMO (Massively Multiplayer Online) เป็นเกมออนไลน์ที่มีผู้เล่นเข้ามาเล่นพร้อมกันในงานจำนวนมากๆ ในเซิร์ฟเวอร์ (Server) กำลังเป็นที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก [2]

- MMORPG (Massively Multiplayer Online Role-Playing Game) เป็นเกมที่มีการเล่นตามบทบาทและมีการเก็บค่าประสบการณ์การต่อสู้ รวมถึงมีเนื้อเรื่องความเป็นมาและฉากที่สวยงาม ผู้เล่นจะสร้างตัวละครขึ้นมาในการสวมบทบาท ผจญภัยตามเนื้อเรื่องที่เกมวางระบบเอาไว้ โดยเล่นตามกติกาผ่านการป้อนคำสั่ง และเลือกเงื่อนไขที่เกมกำหนด จุดเด่นของเกมประเภทนี้อยู่ที่

ผู้เล่นสามารถพัฒนาระดับของตัวละครจากการเก็บสะสมคะแนนมาเพิ่มระดับความสามารถให้ตัวละครได้ [3]

- MMORTS (Massively Multiplayer Online Real-Time Strategy) เป็นเกมวางแผนแบบตามเวลาจริง ผู้เล่นจะเข้ามาภายในเกมในเวลาเดียวกัน โดยเกมประเภทนี้มักจะนิยมเล่นแบบกลุ่มมีการวางแผน เพื่อเข้าไปรบกับฝ่ายตรงข้าม [4]

- MOBA (Multiplayer Online Battle Arena) เป็นเกมแนวใหม่ที่แยกออกมาจาก RTS เป็นเกมที่แบ่งกัน 2 ฝ่าย มีผู้เล่นในทีม 5 คน ซึ่งตัวละครจะอยู่บนแผนที่เดียวกัน เพื่อที่จะทำลายป้อมปราการของฝ่ายตรงข้ามเพื่อรับชัยชนะ [5]

- MMOFPS (Massively Multiplayer Online First-Person Shooter) เป็นเกมประเภทหนึ่งที่เน้นการโจมตีคู่ต่อสู้ฝ่ายตรงข้าม ผู้เล่นจะสวมบทบาทเป็นผู้ยิงที่เคลื่อนที่ได้อย่างอิสระ ผู้เล่นจำเป็นต้องมีทักษะการเล็งเป้าหมายที่แม่นยำ ผ่านมุมมองกล้องแทนสายตาของผู้เล่นให้เกิดความสมจริงในการเล่น [3]

- Causal เป็นเกมประเภทเล่นจบเป็นเกมๆ สั้นๆ ไม่ยาก ส่วนใหญ่จะใช้ระบบล็อบบี้ (Lobby) เพื่อให้ผู้เล่นสร้างห้องหรือหาห้องเล่นกับผู้เล่นคนอื่นๆ เช่น เกมการ์ด เกมเดิน เกมฟุตบอล เป็นต้น [2]

- ซึ่งเกมแรกนารอคออนไลน์ (Ragnarok Online) เป็นเกมที่จัดอยู่ในประเภท MMORPG ที่ได้รับความนิยมมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นเกมที่สร้างทั้งความทรงจำและให้ความสนุกในวัยเด็กหรือวัยรุ่นของกลุ่มผู้ที่ชื่นชอบการเล่นเกิมาอย่างยาวนาน และมีการอัปเดตข้อมูลใหม่อยู่ตลอด จึงทำให้เกมมีความทันสมัยมากขึ้น เช่น มีระบบการเก็บระดับ (Level) ค่าสถิติที่เปลี่ยนไปเป็นเกมที่มีผู้เล่นจะได้เรียนรู้ถึงเนื้อเรื่องภายในเกม โดยจะมีเรื่องราวที่น่าสนใจให้ผู้เล่นเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเหตุการณ์ต่างๆ และบรรยากาศภายในเกมมากยิ่งขึ้น [6]

ในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับเกิมนั้น ความภักดี (Loyalty) ของผู้เล่นเกมออนไลน์มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ต่อธุรกิจ เนื่องด้วยการเล่นเกมออนไลน์นั้นอาจเกิดจากความชอบส่วนบุคคล การที่ต้องการเล่นเกมใหม่ที่มีการนำเข้ามาหรือเป็นการเล่นเพื่อต้องการแข่งขันในรายการต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้เล่นที่มาเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมและมีการเล่นพร้อมกับเพื่อนในรูปแบบการเริ่มเล่นไปพร้อมๆ กัน เพื่อเก็บประสบการณ์ในรูปแบบการเล่นในมุมมองและสถานการณ์ต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งความภาคภูมิใจจะช่วยรักษาผู้เล่นเกมออนไลน์ให้ยังคงอยู่ในระยะยาวได้เป็นอย่างดี [7] ส่งผลให้เกมแรกรนารอออนไลน์ยังคงได้รับความนิยมและสร้างรายได้ให้กับอุตสาหกรรมเกม ทำให้ทีมผู้พัฒนาเกมแรกรนารอออนไลน์ยังคงต้องมีการพัฒนาเกมต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การพัฒนาเกมให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เล่นนั้น เกิดขึ้นมาจากแรงจูงใจในการเล่นของผู้เล่น (Motivation) ซึ่งจะมีพฤติกรรมความชื่นชอบในเกมที่มีความดึงดูดใจทำให้เกิดความเพลิดเพลินจนเล่นเกินกว่าเวลาที่ตั้งใจจะเล่นไว้ ผู้เล่นมีความรู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในเกมจริงๆ จึงเลือกที่จะเล่นเกมเพื่อความผ่อนคลายความเครียดจากงานในแต่ละวัน หรือเพื่อเพิ่มระดับหรือความสามารถ (Level Up) ในการครอบครองไอเทม (Item) ที่ผู้เล่นส่วนใหญ่ไม่มี และมีแรงจูงใจที่จะสะสมทรัพยากร สิ่งของหรือเงินในเกม เพื่อดำเนินการเล่นในด้านต่อไป จึงส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในการเล่น [8] โดยการศึกษาของกุลจิรา ฤกษ์ศิริรัตน์ และบุหงา ชัยสุวรรณ [2] พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตัวละครในเกมอาโอวี การมีจิตใจเป็นเจ้าของต่อตัวละครในเกมอาโอวี การยอมรับตัวตนของทีมในเกมอาโอวีและแรงจูงใจในการเล่นในเกมอาโอวีมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจเล็กน้อยในทีมในเกมอาโอวี รวมทั้งประสบการณ์การเล่น (Game-play Experience) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่ง จากการแสดงความเป็นตัวเองในพื้นที่ของเกม รู้สึกเหมือนมีตัวตนจริงๆ อยู่ในเกมเมื่อเล่นเกมไประยะเวลาหนึ่ง รวมถึงสามารถเข้าใจและคาดการณ์การเคลื่อนไหวของผู้เล่นในเกมได้จาก

ประสบการณ์ในการเล่นบ่อยๆ และในขณะที่เล่นเกม ผู้เล่นสามารถใช้ทักษะในการโต้ตอบได้อย่างรวดเร็ว [9] ทำให้ผู้เล่นเกิดความภาคภูมิใจจากประสบการณ์เชิงบวกและรู้สึกคุ้มค่าในการเล่นแรกรนารอออนไลน์ [10]

นอกจากนี้ การที่ผู้เล่นเกมมีอารมณ์และสังคมในเกม (Socioemotional) จะเป็นการสร้างสังคมของตนเองในเกมให้ได้มีการพบปะผู้คนใหม่และมีส่วนร่วมกับเพื่อนใหม่ๆ ผู้เล่นรู้สึกสนุกกับการทำความรู้จัก การให้ความช่วยเหลือ การพูดคุยผ่านแชท และมีความสุข รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเล่นเกมเป็นทีมที่เป็นมิตรและเป็นกันเองในเกมแรกรนารอออนไลน์ [11] อีกทั้งประสิทธิภาพในเกม (Performance in Games) เป็นสิ่งที่ผู้เล่นคาดหวังจะได้รับการตอบสนองของเกมในการเล่น โดยประสิทธิภาพจะแสดงถึงความสามารถในการผลิตและความคุ้มค่าของการลงทุนในเกม โดยประสิทธิภาพในตัวเกมจะวัดจากการการเคลื่อนไหวของตัวละครบนหน้าจอ ความราบรื่นเป็นธรรมชาติ และสามารถติดตามศัตรูหลายตัวที่เคลื่อนที่ในเกมไปพร้อมๆ กันในเส้นทางที่แตกต่างกันอย่างราบรื่น [12] โดยการศึกษาของ Rahill & Sebrechts [13] ระบุว่า การสร้างและออกแบบรูปร่างอวตาร รวมถึงรูปลักษณ์ภายนอกของอวตารมีผลกระทบต่อความคล้ายคลึงกันของผู้เล่น อีกทั้งยังมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นกับอวตารและประสิทธิภาพในการเล่น รวมถึงการสร้าง ความดึงดูดใจ (Attractiveness) เกิดจากการแสดงผลของเกมออนไลน์ผ่านทางสายตา ผู้เล่นสามารถแยกแยะความละเอียดของภาพสีที่มีความโดดเด่น ความละเอียดของภาพสีที่โดดเด่น มีความสวยงาม มีภาพที่ดึงดูดใจ และสร้างแรงดึงดูดใจ ทำให้ผู้เล่นจดจ่ออยู่แต่กับเนื้อหาของเกม มีความรู้สึกเพลิดเพลินไปกับเกม และใช้ความอดทนในการวางแผน ซึ่งสามารถทำลายความสามารถของผู้เล่นในการพยายามเอาชนะต่างๆ ของเกม [14] ช่วยให้ผู้เล่นเกิดความภาคภูมิใจและความประทับใจจากการเล่นเกม ที่ตรงกับความต้องการของผู้เล่น และตอบสนองผู้เล่น ทำให้ผู้เล่นเกิดความภาคภูมิใจที่จะกลับไปเล่นเกมนั้นอย่างต่อเนื่อง จน

เกิดเป็นความตั้งใจในการทาภารกิจในเกมอย่างสุดความสามารถ หรือตั้งใจเล่นเกมที่มาจากพัฒนาใหม่ๆต่อไปในอนาคต [15] ในขณะที่การศึกษาของ Liao, Cheng, Shiau & Teng [16] ระบุว่า ผู้เล่นเกมออนไลน์ที่มีส่วนร่วมในการทำงานในทีมกึ่งหนึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เล่นเกมออนไลน์มีความตั้งใจทาภารกิจในเกมอย่างสุดความสามารถ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์ (Ragnarok Online) ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย โดยศึกษาปัจจัยแรงจูงใจ ประสบการณ์การเล่นเกมนารอออนไลน์และสังคมในเกม ประสิทธิภาพในตัวเกม และความดึงดูดใจของเกมซึ่งผลต่อความภักดีของผู้เล่นเกมแรกนารอออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย เพื่อได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกมนารอออนไลน์ได้รับความนิยมในปัจจุบัน และผู้พัฒนาเกมที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ประกอบการธุรกิจพัฒนาเกมสามารถนำงานวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาระบบของเกมให้ตอบสนองความต้องการของผู้เล่นได้ตรงจุด และนำไปประยุกต์ใช้ในการทาแผนธุรกิจเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เล่นเกมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ประสบการณ์การเล่นเกมนารอออนไลน์และสังคมในเกม ประสิทธิภาพในตัวเกม และความดึงดูดใจที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์ (Ragnarok Online) ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทยที่เล่นเกมแรก

นารอออนไลน์ (Ragnarok Online) เป็นประจำ ซึ่งไม่ทราบจ นวนประชากรที่แน่นอน

3.2 ขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัยทาการกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยการทดสอบแบบสอบถามกับทางกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด และคำนวณหาค่าของ Partial R^2 เพื่อนำไปประมาณค่าของขนาดตัวอย่าง โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power [17] ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ผ่านการตรวจสอบและรับรองคุณภาพจากนักวิจัยเป็นจ นวนมากสำหรับการกำหนดขนาดตัวอย่างให้ ถูกต้องและทันสมัย [18] จากการประมาณค่าตัวอย่างโดย มีค่า Partial R^2 เท่ากับ 0.04347225 ค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) เท่ากับ 0.0454480 ความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนในการทดสอบประเภทหนึ่ง (α) เท่ากับ 0.10 จ นวนตัวแปร ทาย เท่ากับ 5 อ นาจการทดสอบ (1- β) เท่ากับ 0.90 จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 309 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากตัวอย่างเพิ่มเติมรวมทั้งสิ้น จ นวน 310 ตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คือแบบสอบถามปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยได้ดาเนินการสร้างแบบสอบถาม ได้มีการตรวจสอบเนื้อหาของคำถามที่อยู่ในแบบสอบถาม และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อพิจารณาว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่อคำถามในแบบสอบถามตรงกันและมีเนื้อหาครอบคลุมที่จะใช้สอบถาม

4. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 310 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอายุ 31 - 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท เล่นเกมในช่วงเวลา 21.01 - 00.00 น. และเหตุผลที่ทำให้เลือกเล่นเกมแรกนารอออนไลน์ คือ เพื่อหารายได้เสริม

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์ (Ragnarok Online) ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย อย่างมีนัยส ัญหาทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ประสิทธิภาพในตัวเกม (Sig. = 0.041) และความดึงดูดใจ (Sig. = 0.000) โดยประสิทธิภาพในตัวเกม ($\beta = 0.125$) มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย

แรกรนารอออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทยมากที่สุด รองลงมา คือ ความดึงดูดใจ ($\beta = 0.452$) ในขณะที่ประสพการณ์การเล่นเกมน (Sig. = 0.103) แรงจูงใจ (Sig. = 0.090) และอารมณ์และสังคมในเกม (Sig. = 0.354) ไม่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์ (Ragnarok Online) ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย

ปัจจัย	ความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์						
	b	S.E.	β	T	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.730	0.305	-	5.675	0.000	-	-
แรงจูงใจในการเล่นเกมน	0.196	0.115	0.131	1.703	0.090	0.270	3.709
ประสพการณ์การเล่นเกมน	0.211	0.129	0.133	1.637	0.103	0.239	4.185
อารมณ์และสังคมในเกม	-0.092	0.100	-0.058	-0.929	0.354	0.409	2.443
ประสิทธิภาพในตัวเกม	0.153	0.075	0.125	2.052	0.041*	0.430	2.328
ความดึงดูดใจ	0.692	0.100	0.452	6.919	0.000*	0.372	2.690

$R^2 = 0.518$, $F = 65.385$, $*p < 0.05$

5. อภิปรายผล

แรงจูงใจในการเล่นเกมนไม่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนารอออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากในการเล่นเกมนารอออนไลน์ซึ่งเป็นเกมที่มีการเล่นตามบทบาทและมีการเก็บค่าประสพการณ์การต่อสู้ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้เล่นเกมนเกิดความรู้สึกกดดันและมีความตึงเครียดที่เพิ่มระดับหรือความสามารถ (Level Up) ให้ตัวละครในเกมและต้องสะสมทรัพยากร สิ่งของ หรือเงินในเกมแรกรนารอออนไลน์ ในขณะที่การเล่นเกมนออนไลน์ประเภทอื่นๆ อาจจะมีผลผลิตเพลิน สามารถช่วยให้ผู้เล่นได้ผ่อนคลายจากงานในแต่ละวันและมีความน่ าสนใจมากกว่าการเล่นเกมนแรกรนารอออนไลน์ จึงอาจจะมีส่วนทาให้แรงจูงใจในการเล่นเกมนไม่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนแรกร

นารอออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ขัดแย้งกับ Ghazali, Mutum & Woon [19] ที่พบว่า แรงจูงใจด้านความเพลินมีอิทธิพลอย่างมีนัยสาคัญต่อความตั้งใจเล่นอย่างต่อเนื่องของผู้เล่น นอกจากนี้ ยังขัดแย้งกับงานวิจัยของ Wang et al. [8] ที่พบว่า แรงจูงใจในการเล่นเกมนเพื่อบรรลุผลสาคูและการหลบหนีจากโลกความเป็นจริงมีผลกระทบทางด้านจิตวิทยาที่มีต่อสพภาพแวดล้อมการเล่นเกมนเสมือนจริง อีกทั้งยังขัดแย้งกับผลการศึกษาของอมรรตน์ ยืนสุข และนิตนา ฐานิตชนกร (2564) [20] ที่พบว่า แรงจูงใจด้านความเพลินมีผลต่อการตัดสินใจซื้อไอเทมในการเล่นเกมนจากภายในแอปของเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานคร

ประสพการณ์การเล่นเกมนไม่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการเล่นเกมนแรกรนารอออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเกมแร็กนาร์ออนไลน์เป็นเกมที่
สามารถเล่นได้ทุกช่วงอายุ ซึ่งเป็นการเล่นเกมที่ทำให้
ผู้เล่นรู้สึกเหมือนมีตัวตนจริงๆ อยู่ในเกมหากเล่นไปใน
ระยะเวลาหนึ่งผู้เล่นจะสามารถเข้าใจและคาดการณ์การ
เคลื่อนไหวของคู่ต่อสู้ในเกมได้อย่างง่ายดาย เพราะเกม
แร็กนาร์ออนไลน์ เป็นเกมที่เล่นค่อนข้างง่าย ทำให้
ผู้เล่นทุกคนสามารถทำความเข้าใจในกฎกติกาในการเล่น
ได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ประสบการณ์การเล่นเกมนั้นไม่มี
อิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในการเล่นเกมแร็กนาร์ออนไลน์
ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย ผลการศึกษาใน
ครั้งนี้ขัดแย้งกับ Arbeau et al. [10] ที่พบว่า วิดีโอเกม
ออนไลน์มีคุณสมบัติหลากหลายที่อำนวยความสะดวก
หรือส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เล่นเกม ทำให้
ผู้เล่นมีตัวเลือกในการเล่นมากขึ้น เป็นการสร้าง
ประสบการณ์ใหม่ ดังนั้น ประสบการณ์การเล่นเกมนั้นไม่มี
อิทธิพลต่อความภาคภูมิใจ นอกจากนี้ ยังขัดแย้งกับงานวิจัย
ของ Bonny et al. [12] ที่พบว่า ประสิทธิภาพในแต่ละ
เกมมีความสัมพันธ์ที่สำคัญกับประสบการณ์การ
เล่นเกมใหม่ๆ ซึ่งความต้องการของผู้เล่นเกมจากการ
ประสิทธิภาพของเกม เกมที่มีประสิทธิภาพสูงจะเป็นสิ่ง
ดึงดูดให้ผู้เล่นต้องการเข้าไปหาประสบการณ์ อีกทั้งยัง
ขัดแย้งบางส่วนกับผลการศึกษาของ Cai & Du [21] ที่
พบว่าประสบการณ์การเล่นเกมนั้นมีอิทธิพลกระทบ
อย่างมากต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนจากเกมแบบดั้งเดิม
ไปเป็นเกมบนมือถือ

อารมณ์และสังคมในเกมไม่มีอิทธิพลต่อความ
ภาคภูมิใจในการเล่นเกมแร็กนาร์ออนไลน์ของผู้เล่นเกม
ออนไลน์ในประเทศไทย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นเกมแร็กนาร์ออนไลน์จะ
ไม่มีการพูดคุยผ่านแชทกับผู้เล่นคนอื่นในเกมแร็กนาร์
ออนไลน์ โดยผู้เล่นจะมุ่งความสนใจในตัวเกมมากกว่า
การคุยกับผู้เล่นคนอื่น ผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย
ไม่มีความสนุก หรือรู้สึกที่ได้พูดคุยเกี่ยวกับเกมกับ
ผู้เล่นอื่น จึงทำให้อารมณ์และสังคมในเกมไม่มีอิทธิพลต่อ
ความภาคภูมิใจในการเล่นเกมแร็กนาร์ออนไลน์ของผู้เล่นเกม

เกมออนไลน์ในประเทศไทย ผลการศึกษาในครั้งนี้ขัดแย้ง
กับ Dahabiyeh, Najjar & Agrawal [22] ที่พบว่า
อารมณ์และสังคมในเกมมีผลต่อการตัดสินใจใช้เทคโนโลยี
ในกรณีของการเล่นเกมออนไลน์ และยังขัดแย้งกับ
งานวิจัยในอดีตที่พบว่า ปัจจัยทางด้านอารมณ์และสังคม
ในเกมมีผลต่อการตัดสินใจซื้อไอเทมในการเล่นจาก
ภายในแอปพลิเคชันของเงินเนอเรชันวายใน
กรุงเทพมหานคร [20] อีกทั้งยังขัดแย้งกับผลการศึกษา
ของ Gong et al. [23] ที่พบว่า อารมณ์และสังคมในเกม
มีอิทธิพลต่อความต้องการเล่นเกมกลุ่มออนไลน์ในการ
เสพติดเกมโซเชียลของผู้เล่นเกม

ประสิทธิภาพในแต่ละตัวเกมมีอิทธิพลต่อความ
ภาคภูมิใจในการเล่นเกมแร็กนาร์ออนไลน์ของผู้เล่นเกม
ออนไลน์ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้ง
ไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการเคลื่อนไหวของตัวละครภายใน
การเล่นเกมแร็กนาร์ออนไลน์มีความราบรื่น พลั้วไหว และ
เป็นธรรมชาติ รวมถึงสามารถติดตามศัตรูหลายตัวที่
เคลื่อนไหวในเกมแร็กนาร์ออนไลน์ไปพร้อมๆ กันใน
เส้นทางที่แตกต่างกันได้อย่างราบรื่น จึงทำให้ผู้เล่นเกิด
ความประทับใจในการเล่นและต้องการเล่นเกมแร็กนาร์
ออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้
สอดคล้องบางส่วนกับ Rahill & Sebrechts [13] ที่พบว่า
การออกแบบ แหล่งที่มาของการก่อสร้าง และรูปลักษณ์
ภายนอกมีผลกระทบต่อความคล้ายคลึงกันของผู้เล่นเกม
ต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นกับอวาตาร์ และการสร้าง
ผู้เล่นในอวาตาร์มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นกับอวา
ตาร์และประสิทธิภาพในการเล่นเกมนอกจากนี้ ยัง
สอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัยของกฤษฎา พลายพงษา
และนิธนา ฐานิธรนกร [24] ที่พบว่า ปัจจัยความคาดหวัง
ในประสิทธิภาพส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าในเกม
ออนไลน์ของผู้เล่นเกมผ่านสมาร์ทโฟนในกรุงเทพมหานคร
 อีกทั้งยังสอดคล้องบางส่วนกับผลการศึกษาของ
Silva, Nascimento & Chaimowicz [25] ที่พบว่า
ประสิทธิภาพของผู้เล่นเกมแบบไดนามิกมีอิทธิพลต่อการรับรู้
ระดับความยากและการปรับตัวแบบไดนามิกในเกม

MOBA และสอดคล้องบางส่วนกับผลการศึกษาของ Nunes et al. [26] ที่พบว่า รูปแบบการตอบสนองที่มีความมั่นคง หรือความเสถียรระหว่างการเล่นแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในแต่ละตัวเกมอย่างแท้จริง ท ให้ผู้เล่นมีความรักดีที่จะเล่นเกมต่อไป

ความดึงดูดใจมีอิทธิพลต่อความรักดีในการเล่น เกมแรนารอคออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นเกมแรนารอคออนไลน์จะมีการเล่นเกมเป็นทีม เพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้และความท้าทายและอุปสรรคต่างๆ ภายในการเล่นเกมทำให้ผู้เล่นเกิดความสุขและเพลิดเพลินกับการเล่นเกมจนลืมเวลา รวมถึงเป็นการฝึกการใช้ความอดทนและการวางแผนระยะยาว จึงเป็นจุดเด่นของเกมที่เป็นส่วนดึงดูดให้ผู้เล่นให้มีความสุขกับ เกมแรนารอคออนไลน์ จึงทำให้ความดึงดูดใจมีอิทธิพล ต่อความรักดีในการเล่น เกมแรนารอคออนไลน์ของผู้ เล่นเกมออนไลน์ในประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับ Adam et al. [27] ที่พบว่า ความดึงดูดใจ มีผลต่อความสนใจหรือดึงดูดใจในการเล่น เกม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัยของ Annika et al. [28] ที่พบว่า ความดึงดูดใจส่งผลต่อความคิดส่งเสริมการ ดัดลีนใจในเกมมีบทบาทสำคัญกับแนวโน้มการเล่นเกมที่ ช่วยดึงดูดใจให้เล่นเกม อีกทั้งยังสอดคล้องกับผล การศึกษาของ Liao et al. [29] ที่พบว่า แรงดึงดูดใจของ ผู้เล่นเกมมีผลต่อการมีส่วนร่วมและความรักดีในการ ท านของทีม

6. ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยความดึงดูดใจมีอิทธิพลต่อความรักดีใน การเล่นเกมแรนารอคออนไลน์ของผู้เล่นเกมออนไลน์ใน ประเทศไทย รองลงมา ดังนั้น ผู้ประกอบการที่ดำเนิน ธุรกิจเกี่ยวข้องกับเกมออนไลน์ควรมุ่งพัฒนาเกมที่มี ลักษณะการเล่นเป็นทีม เพื่อจะเอาชนะความท้าทาย และอุปสรรคต่างๆ ภายในการเล่นเกมแรนารอคออนไลน์ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้เล่นเกมออนไลน์ให้ความสำคัญ

ในระดับมากที่สุด รวมถึงควรมุ่งเน้นการสร้างแรงดึงดูด ให้แก่ผู้เล่นเกมให้ผู้เล่นเกมรู้สึกถึงความคุ้มค่ากับเงินที่ จ่ายไป และควรพัฒนาการโต้แข่งขันกับผู้เล่นอื่น (Guild War) ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นจุดที่ น่าสนใจที่สุดของการเล่นเกมแรนารอคออนไลน์ และท ให้ผู้เล่นรู้สึกจذابและเพลิดเพลินกับการเล่นเกมแรนารอค ออนไลน์จนลืมเวลา รวมถึงผู้ประกอบการควรจัดกิจกรรม การส่งเสริมการตลาดโดยมีการให้ส่วนลดสินค้าภายใน เกม เช่น หมวก Rune Hairband และหมวก Rideword Hat เพื่อเป็นการกระตุ้นความรู้สึกและจูงใจผู้บริโภคให้ ตระหนักถึงความคุ้มค่าที่จะได้รับ นอกจากนี้ ควรมีการให้ ของแถมประเภทลิมิเต็ด (Limited) จากการซื้อ ไอ เทมหลักแก่ผู้บริโภค เนื่องจากสามารถสร้างการรับรู้ คุณค่าในเกมจนนำไปสู่ความรักดีในการเล่นในเกมในที่สุด

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ณัฐสรณ์ ตรังธาร. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ดัดลีนใจเลือกเติมเงินในเกมออนไลน์ของประชากร ในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการ มหบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [2] ธนพัทธ์ เอเมบุตร. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ดัดลีนใจเลือกเล่นเกมออนไลน์ของประชาชนใน กรุงเทพมหานครปี 2558. การค้นคว้าอิสระปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [3] นฤมล ปิ่นโต. (2565). พฤติกรรมการเล่นเกม ออนไลน์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วารสาร ศาสตร์, 1(1), 157-197.
- [4] จิรพงศ์ สอนเจริญ. (2561). เกมสตรึมเมอร์เพราะเกม เป็นมากกว่าเกม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [5] ศุภกิตต์ โพธิ์สุวรรณ. (2561). กลยุทธ์การตลาดเชิง กิจกรรม (Event Marketing) ที่ส่งผลต่อการเลือก เล่นกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Sport) ของผู้บริโภคใน เขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาเกม ROV. การ

- ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [6] Beartai. (2563). *ทำความเข้าใจกับ Ragnarok Online ใน "ปัจจุบัน" ก่อนเตรียมตัวลุยกันอีกครั้ง*. สืบค้นจาก <https://www.beartai.com/article/game-article/438476n>.
- [7] กุลจิรา ฤกษ์ศิริรัตน์ และบุหงา ชัยสุวรรณ. (2561). ปัจจัยที่มีผลในการสร้างความภักดีต่อผลิตภัณฑ์เกมออนไลน์. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ* นิตยสาร, 4(2), 1-16.
- [8] Wang, X., Abdelhamid, M., & Sanders, G. L. (2021). Exploring the effects of psychological ownership, gaming motivations, and primary/secondary control on online game addiction. *Decision Support Systems*, 144(1), 1-10.
- [9] Oswald, C. A., Prorock, C., & Murphy, S. M. (2014). The perceived meaning of the video game experience: An exploratory study. *Psychology of Popular Media Culture*, 3(2), 110-126.
- [10] Arbeau, K., Thorpe, C., Stinson, M., Budlong, B., & Wolff, J. (2020). The meaning of the experience of being an online video game player. *Computers in Human Behavior Reports*, 2(1), 1-6.
- [11] Zhang, F., & Kaufman, D. (2017). Massively multiplayer online role-playing games (MMORPGs) and socio-emotional wellbeing. *Computers in Human Behavior*, 73(1), 451-458.
- [12] Bonny, J. W., Castaneda, L. M., & Swanson, T. (2016). Using an international gaming tournament to study individual differences in MOBA expertise and cognitive skills. In *Proceedings of the 2016 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1(1), 3473-3484.
- [13] Rahill, K. M., & Sebrechts, M. M. (2021). Effects of Avatar player - similarity and player - construction on gaming performance. *Computers in Human Behavior Reports*, 4(1), 1-11.
- [14] Martins, J., Gonçalves, R., Branco, F., Barbosa, L., Melo, M., & Bessa, M. (2017). A multisensory virtual experience model for thematic tourism: A Port wine tourism application proposal. *Journal of Destination Marketing & Management*, 6(2), 103-109.
- [15] Balakrishnan, J., & Griffiths, M. D. (2018). Loyalty towards online games, gaming addiction, and purchase intention towards online mobile in-game features. *Computers in Human Behavior*, 87(1), 238-246.
- [16] Liao, G. Y., Cheng, T. C. E., Shiao, W. L., & Teng, C. I. (2021). Impact of online gamers' conscientiousness on team function engagement and loyalty. *Decision Support Systems*, 142(1), 1-10.
- [17] Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic.
- [18] นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *สถิติขั้นสูง*. กรุงเทพฯ: ไคคอนพริ้นติ้ง.
- [19] Ghazali, E., Mutum, D. S., & Woon, M. Y. (2019). Exploring player behavior and motivations to continue playing Pokémon GO. *Information Technology & People*, 1(1), 1066-2243.

- [20] อมรรัตน์ ยืนสุข และนิธนา ฐานิตธนกร. (2564). ความคาดหวังในการใช้งาน แรงจูงใจด้านความเพลิดเพลิน การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน อิทธิพลทางสังคม และการรับรู้ความสนุกสนานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อไอเทมในการเล่นเกมจากภายในแอป (In-App Purchase) ของเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ ครั้งที่ 8 (SAUNIC 2021)*. นนทบุรี: โรงแรมริชมอนด์ สไตลิส คอนเวนชัน.
- [21] Cai, X., & Du, C. (2021). Thermal plasma treatment of medical waste. *Plasma Chemistry and Plasma Processing*, 41(1), 1-46.
- [22] Dahabiyeh, L., Najjar, M. S., & Agrawal, D. (2020). The effect of risk levels on technology adoption decision: The case of online games. *Information Technology & People*, 1(10), 1011-1065.
- [23] Gong, X., Zhang, K. Z., Cheung, C. M., Chen, C., & Lee, M. K. (2019). Alone or together? Exploring the role of desire for online group gaming in players' social game addiction. *Information & Management*, 56(6), 103139.
- [24] กฤษฎา พลายพงษ์ และนิธนา ฐานิตธนกร. (2564). การเล่นเกมเป็นนิจ การรับรู้คุณค่า ความยุติธรรมของราคาและความเสี่ยง การพึ่งพาอาศัยกัน และความคาดหวังในประสิทธิภาพที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าในเกมออนไลน์ของผู้เล่นเกมผ่านสมาร์ตโฟนในกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติราชชมงคลสุรินทร์ ครั้งที่ 12*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุรินทร์ วิทยาเขตสุรินทร์.
- [25] Silva, M. P., Nascimento Silva, V., & Chaimowicz, L. (2017). Dynamic difficulty adjustment on MOBA game. *Entertainment Computing*, 18, 103-123.
- [26] Nunes, N. A., Gonçalves, B., Coutinho, D., Nakamura, F. Y., & Travassos, B. (2021). How playing area dimension and number of players constrain football performance during unbalanced ball possession games. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 16(2), 334-343.
- [27] Adam, J. Toth, Ramsbottom, N., Constantin, C., Milliet, A., & Campbell, M.J. (2021). The effect of expertise, training and neuro stimulation on sensory-motor skill in esports. *Computers in Human Behavior*, 121(1), 1-13.
- [28] Annika, B., Elisa W., & Matthias, B. (2020). Desire thinking promotes decisions to game: The mediating role between gaming urges and everyday decision-making in recreational gamers. *Addictive Behaviors Reports*, 12(1), 1-9.
- [29] Liao, X., Qian, S., Yuan, J., Wang, F., Liu, Y., & Zhang, Z. (2020). Community transmission of severe acute respiratory syndrome coronavirus 2, Shenzhen, China, 2020. *Emerging Infectious Diseases*, 26(6), 1320-1323.

การรับรู้คุณค่า ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมอร์ซ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจ
ในการซื้อสินค้าออนไลน์ซ้ำผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน

Perceived Value, Trust in Social Commerce and Consumer Behavior Influencing Online Repurchase Intention through TikTok Application of Consumers in Yunnan Province, China

จิรวิน ชัง¹ และ นิตนา ฐานิธรนกร^{2*}

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ต. บางพลองหนึ่ง อ. บางพลองหลวง จ. หนองบัวลำภู 12120

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถนนพหลโยธิน ต. บางพลองหนึ่ง อ. บางพลองหลวง จ. หนองบัวลำภู 12120

*ติดต่อ: nittana.s@bu.ac.th, 0949515495

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้คุณค่า ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมอร์ซ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ซ้ำผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคออนไลน์ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีนที่ซื้อสินค้าออนไลน์ซ้ำผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกจำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านพฤติกรรมการค้นหาอย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ซ้ำผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมทางความคิด ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมอร์ซ ด้านความไว้วางใจผู้ขาย และการรับรู้คุณค่า ด้านคุณภาพของข้อมูล ตามลำดับ ส่วนปัจจัยการรับรู้คุณค่า ด้านคุณภาพการบริการ ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมอร์ซ ด้านความไว้วางใจเพื่อน และพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภคไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ซ้ำ ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน

คำหลัก: ความตั้งใจซื้อซ้ำ, การรับรู้คุณค่า, โซเชียลคอมเมอร์ซ, พฤติกรรมผู้บริโภค, แอปพลิเคชันติ๊กต็อก

Abstract

This research study was aimed to investigate the perceived value, trust in social commerce, and consumer behavior influencing online repurchase intention through TikTok application of consumers in Yunnan province, China. A questionnaire was used to collect data from 400 online consumers in Yunnan province who frequently purchased products through the TikTok application. The study employed multiple regression analysis to test the proposed hypotheses. The results revealed that consumer behavior in terms of continuous search behavior had the strongest impact on repurchase intention through the TikTok application among consumers in Yunnan province, China followed by consumer behavior in terms of cognitive engagement, trust in social commerce in terms of trust towards seller, and perceived value

in terms of information quality, respectively. However, perceived value in terms of service quality, trust in social commerce in terms of trust toward friend, and consumer behavior in terms of consumer-to-consumer interaction had no significant impact repurchase intention through the TikTok application among consumers in Yunnan province, China.

Keywords: Repurchase Intention, Perceived Value, Social Commerce, Consumer Behavior, TikTok Application

1. บทนำ

จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดช่องทางและมุมมองที่เปิดกว้างต่อผู้คนในปัจจุบันถือได้ว่ายุคนี้เป็นยุคของความคิดและโอกาสของการทำธุรกิจในรูปแบบใหม่ คือ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีคอมเมิร์ซ (E-commerce) หรือที่เรียกกันว่าการซื้อขายสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทุกที่ทุกเวลาทำให้การทำธุรกิจเป็นเรื่องที่ง่ายและสะดวกต่อผู้ประกอบการอีคอมเมิร์ซ [1] จึงส่งผลต่อการพัฒนาการตลาดในยุคดิจิทัล (Digital Marketing) อย่างต่อเนื่อง

การทำตลาดโดยการโปรโมทสินค้าหรือบริการผ่านทางสื่อดิจิทัลสามารถสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้บริโภค เพื่อเพิ่มยอดขายโดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ ทางสื่อดิจิทัลได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ในจำนวนมากได้โดยตรง ธุรกิจแบรนด์ใหม่จึงมีโอกาสดังกล่าวเป็นที่รู้จัก และเติบโตอย่างรวดเร็วช่องทางต่างๆ ของการตลาดแบบดิจิทัลได้อย่างง่ายดาย โดยใช้โซเชียลมีเดียต่างๆ เป็นตัวช่วยผลักดันให้สินค้าเป็นที่รู้จัก สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมายรวดเร็วทันใจ และช่วยในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการบอกต่อในหมู่คนได้อย่างง่ายดาย โดยช่องทางที่ใช้ในการทำ การตลาดผ่านโซเชียลมีเดีย ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) สแนปแชท (Snapchat) พินเทอเรส (Pinterest) กูเกิล (Google) ลิงก์อิน (LinkedIn) และแอปพลิเคชันติ๊กต็อก (TikTok) [2]

ปัจจุบันการโฆษณาออนไลน์ในประเทศจีนมีอัตราเติบโตสูงที่สุดอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าการโฆษณาใน

ตลาดดิจิทัลเพิ่มขึ้นจาก 23.6 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐในปี 2560 เป็น 83.59 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐในปี 2563 ช่องทางการโฆษณาออนไลน์ในประเทศจีนมีหลายช่องทาง เช่น ไปตู้ (Baidu) อาลีบาบา (Alibaba) และเท็นเซ็นต์ (Tencent) เป็นต้น แต่มีอีกช่องทางหนึ่งเป็นช่องทางใหม่ในหลายปีมานี้ เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีในหมู่ผู้บริโภคชาวจีน นั่นก็คือ แอปพลิเคชันติ๊กต็อก (Tik Tok) หรือชาวจีนเรียกกันว่า DouYin แอปพลิเคชันนี้เป็นซอฟต์แวร์โซเชียลวิดีโอสร้างสรรค์เพลงที่สามารถถ่ายวิดีโอสั้นได้โดยบริษัทไบต์แดนซ์ (Byte Dance) ได้เปิดตัวในเดือนกันยายน ในปี 2559 ผู้ใช้สามารถใช้ซอฟต์แวร์นี้เพื่อเลือกเพลงถ่ายวิดีโอสั้นและสร้างผลงานของตนเอง [3]

แอปพลิเคชันติ๊กต็อก (Tik Tok) เปิดตัวในร้านแอปพลิเคชันของ Android และแอปสโตร์หลักทุกแห่งในประเทศจีน มีคนใช้แอปพลิเคชันนี้ในแต่ละวันมีจำนวนมากถึง 150 ล้านคน แอปพลิเคชันติ๊กต็อกได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงโด่งดังทั่วโลกอย่างรวดเร็ว กลุ่มประชากรหลักที่ใช้แอปพลิเคชันนี้ เป็นประชากรที่มีอายุประมาณ 18-24 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมกับการใช้งานติ๊กต็อก เพราะเป็นช่วงอายุที่นิยมแสดงตัวตนออกมา [3] สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยที่การพัฒนาของเครื่องมือสื่อสารและราคาที่ถูกลง ทำให้คนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้นส่งผลให้ตลาดอีคอมเมิร์ซของประเทศจีนเติบโตไปด้วย ทั้งจำนวนผู้ซื้อและผู้ขายทางออนไลน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับจำนวนแพลตฟอร์ม โดยมีผู้ประกอบการอีคอมเมิร์ซในประเทศไทยและต่างประเทศเกิดขึ้นเป็นจ นวนมากเช่นกัน [4]

แอปพลิเคชันติ๊กต็อก เป็นแอปพลิเคชันสัญชาติจีนบนแพลตฟอร์มโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ในปี 2017 ติ๊กต็อกได้กลายเป็นหนึ่งในแอปพลิเคชันที่เติบโตเร็วที่สุดต่อมาในปี 2019 ติ๊กต็อกถูกดาวน์โหลดจากทั่วโลกมากกว่า 738 ล้านครั้ง ทำให้เป็นหนึ่งในแอปพลิเคชันชั้นนำใน Google Play และ App Store ความนิยมนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของเทคโนโลยีที่สำคัญที่สุดในทศวรรษที่ผ่านมาที่เปลี่ยนจากเดสก์ท็อป (Desktop) เป็นโทรศัพท์สมาร์ทโฟน นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในขณะนั้นอีกด้วย โดยติ๊กต็อกสร้างความแตกต่างด้วยเครื่องมือเอฟเฟกต์ (Effect) ฟิลเตอร์ (Filters) และอาร์เอฟไอดี (Radio Frequency Identification: RFID) ในการจับคู่เสียงกับวิดีโอ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ใช้สนุกกับการสร้างสรรค์เนื้อหาคลิปวิดีโอของตนเอง จะเห็นได้ว่าติ๊กต็อกมีอัตราส่วนผู้สร้างคลิปวิดีโอให้กับผู้ชม ซึ่งฐานผู้ใช้ส่วนใหญ่ของติ๊กต็อกมีอายุระหว่าง 16 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 41 ของผู้ใช้งาน เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่สนใจในการแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตัวเอง [5]

นอกจากนี้ อัตราการเติบโตอย่างรวดเร็วของโทรศัพท์สมาร์ทโฟนและการใช้โซเชียลมีเดีย ในกลุ่มผู้บริโภคจีน โดยเฉพาะในแถบมณฑลยูนนาน ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจีน โดยมีจำนวนประชากรประมาณ 47 ล้านคน มากเป็นอันดับที่ 12 ของประเทศ นอกจากนี้ ในช่วงปีที่ผ่านมามณฑลยูนนานมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างมั่นคง โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ระดับมณฑลมีมูลค่ารวมมากถึง 2.7 ล้านล้านหยวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.3 ทำให้มณฑลยูนนานมีระดับเศรษฐกิจจัดอยู่ในอันดับ 3 ของจีนภาคตะวันตกเฉียงใต้ และมีศูนย์การค้านานาชาติหลักชื่อวาน คูนหมิงจันฟา ที่เป็นจุดสำคัญในการเชื่อมต่อทางขนส่งสินค้าทางบกและทางน้ำระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถอำนวยความสะดวกด้านการค้ากับต่างประเทศได้อย่างครบวงจรผ่านระบบการซื้อขายสินค้ารูปแบบใหม่ที่อาศัยแพลตฟอร์มออนไลน์

[13] ดังนั้น การทาวีดีโอสั้นๆ ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกจึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการซื้อขายสินค้ารูปแบบใหม่ ด้วยแพลตฟอร์มของแอปพลิเคชันติ๊กต็อกได้สามารถสร้างตัวเลขผู้ชมจำนวนมาก จึงทำให้ผู้เล่นอินเทอร์เน็ตในประเทศจีนต่างพากันสนใจซื้อสินค้าออนไลน์ในแอปพลิเคชันติ๊กต็อก [6]

ปัจจุบันธุรกิจมีการแข่งขันที่รุนแรงและมีการนำกลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้เกิดการความตั้งใจในการซื้อสินค้าซ้ำ (Repurchase Intention) ของผู้บริโภค ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของร้านค้าปลีกออนไลน์และภาพรวมของธุรกิจออนไลน์ต่างๆ รวมถึงยอดขาย กำไร และปริมาณลูกค้าที่เพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการหรือธุรกิจเกี่ยวกับร้านค้าออนไลน์ต่างมีการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อให้มีการดำเนินงานที่เข้าถึงผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น จนสามารถสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคกลับมาซื้อสินค้าซ้ำ อันจะนำมาซึ่งการทำการให้กับธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การซื้อซ้ำ เป็นดัชนีแสดงว่า การทำ ธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และสะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันและทำการใด ด้วยการหาลูกค้าใหม่มีต้นทุนสูงกว่าลูกค้าเดิมกลับมาซื้อ [7]

นอกจากนี้ Li & Shang [8] ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อผ่านติ๊กต็อกของผู้บริโภคในเขตฉางชา พบว่า ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมอร์ซ การรับรู้คุณค่าทางอารมณ์ และพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ส่งผลต่อการช้อปปิ้งของผู้บริโภคผ่านแพลตฟอร์มวิดีโอสั้นของติ๊กต็อกสำหรับผู้บริโภคในเขตฉางชา นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยในอดีตยังพบว่า มีหลากหลายปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าซ้ำของผู้บริโภค ได้แก่ ก) การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) ซึ่งประกอบด้วยด้านคุณภาพของข้อมูล (Information Quality) และคุณภาพการบริการ (Service Quality) [9] ข) ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมอร์ซ (Trust in Social Commerce) ซึ่งประกอบไปด้วยความไว้วางใจเพื่อน (Trust towards

Friend) และความไว้วางใจผู้ขาย (Trust towards Seller) [10] และ ค) พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) ซึ่งประกอบไปด้วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค (Consumer-consumer Interaction) การมีส่วนร่วมทางความคิด (Cognitive Engagement) และพฤติกรรมการค้นหาอย่างต่อเนื่อง (Ongoing Search Behavior) ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำ (Repurchase Intention) [11]

จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทําให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาเรียนรู้คุณค่า ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน เพื่อให้ผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอปพลิเคชันติ๊กต็อกสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการขายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกและวางแผนพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดการซื้อสินค้าออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคออนไลน์ในประเทศจีนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้คุณค่า ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคออนไลน์ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีนที่ซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก ซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

3.2 ขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Yamane [12] ที่ยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อนได้ 5% และมีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เท่ากับ 370.37 หรือ 400 คน

3.3 การสุ่มตัวอย่าง

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้บริโภคออนไลน์ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีนที่มักซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก และใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยมีการจัดเตรียมแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) ด้วยการแชร์ลิงค์แบบสอบถามบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก (Tiktok) ในประเทศจีน ส่งให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีคำถามที่ใช้ในการคัดกรองตัวอย่าง (Screening Question) ก่อนเข้าสู่เนื้อหาของคำถามของการวิจัย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงมีการแปลแบบสอบถามเป็นภาษาจีน เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นประชากรที่เป็นผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีนได้ รวมถึงมีการตรวจสอบเนื้อหาของคำถามและทดสอบแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่อคำถามในแบบสอบถามตรงกัน และมีเนื้อหาครบถ้วนที่จะใช้สอบถาม

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุต่ำกว่า 21 ปี มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 3,000-6,000 หยวน และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วน

ใหญ่มีความสนใจในการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์จาก TAOBAO มากที่สุด โดยมีเหตุผลหลักในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน ติดต่อกจากแรงกระตุ้นของสื่อโฆษณา มากที่สุด และส่วนใหญ่มีความสนใจในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันติดต่อกในหมวดผลิตภัณฑ์อาหาร มากที่สุด

4.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดต่อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การรับรู้คุณค่า ด้านคุณภาพของข้อมูล ($\beta = 0.157$) ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ ด้านความไว้วางใจผู้ขาย ($\beta = 0.172$) พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมทางความคิด ($\beta = 0.188$) และพฤติกรรมการ

ค้นหาอย่างต่อเนื่อง ($\beta = 0.230$) โดยที่พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านพฤติกรรมการค้นหาอย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดต่อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมทางความคิด ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ ด้านความไว้วางใจผู้ขาย และการรับรู้คุณค่า ด้านคุณภาพของข้อมูล ตามลำดับ ส่วนปัจจัยการรับรู้คุณค่า ด้านคุณภาพการบริการ ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ ด้านความไว้วางใจเพื่อน และพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภคไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดต่อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยพหุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดต่อกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน

ปัจจัย	ความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดต่อก						
	S.E.	B	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.361	.193		1.874	.062		
การรับรู้คุณค่า							
- คุณภาพของข้อมูล	.167	.067	.157	2.485	.013*	.610	.125
- คุณภาพการบริการ	.072	.090	.062	.797	.426	.631	.040
ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ							
- ความไว้วางใจเพื่อน	.083	.079	.074	1.045	.297	.622	.053
- ความไว้วางใจผู้ขาย	.194	.068	.172	2.852	.005*	.616	.143
พฤติกรรมผู้บริโภค							
- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค	-.086	.057	-.083	-1.510	.132	.503	-.076
- การมีส่วนร่วมทางความคิด	.214	.072	.188	2.980	.003*	.624	.149
- พฤติกรรมการค้นหาอย่างต่อเนื่อง	.252	.067	.230	3.777	.000*	.639	.187

$R^2 = 0.509$, $R = 0.714$, $F = 58.089$, $*p < 0.05$

5. อภิปรายผล

การรับรู้คุณค่า ด้านคุณภาพของข้อมูลมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดตอกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 21 ปี ซึ่งเป็นผู้บริโภคกลุ่ม Gen Z ที่มีส่วนในการกำหนดกระแสไวรัลของเทรนด์โซเชียลมีเดียต่างๆ ช่วยขับเคลื่อนกระแสสินค้าต่างๆ ได้ดี และเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของแบรนด์ จึงมีการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการเป็นอันดับแรก ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของ Hamol [14] ที่กล่าวว่าคุณภาพของข้อมูลที่ใช้ในการให้บริการจะต้องง่ายในการรับรู้ โดยมีความสมบูรณ์ของข้อมูลและเป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้ที่ใช้งานมีความพึงพอใจที่จะใช้บริการต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของธนพงศ์ กาเนิดชูตระกูล และนิตนา ฐานิตธนกร [15] ที่พบว่า คุณภาพของข้อมูลด้านความครบถ้วนของข้อมูล ด้านการจัดข้อมูล และด้านความบันเทิงส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการขายเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านทางสังคมออนไลน์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกรุงเทพมหานคร

การรับรู้คุณค่า ด้านคุณภาพการบริการไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดตอกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้แอปพลิเคชันติดตอกและมีการค้นหาสินค้าหรือบริการด้วยตนเอง (Self-service) เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ดังนั้น คุณภาพการบริการจึงไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันติดตอกของผู้บริโภค ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของ Carlson et al. [16] ที่เชื่อว่า คุณภาพการบริการผ่านทางช่องทางออนไลน์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการช่วยทนายการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค โดยการสร้าง

คุณภาพการให้บริการส่งมอบไปสู่ผู้บริโภคผ่านกระบวนการการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดเป็นความพึงพอใจในการกลับมาซื้อซ้ำ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ จิตวัตร และนิตนา ฐานิตธนกร [17] ที่พบว่า คุณภาพบริการในการซื้อสินค้าออนไลน์และคุณภาพเว็บไซต์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากเว็บไซต์สาขาค้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ ด้านความไว้วางใจเพื่อนไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดตอกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาจให้ความสําคัญกับปัจจัยอื่นที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้า อาทิ สื่อออนไลน์ การรีวิวสินค้า หรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งผลการการศึกษาในครั้งนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยในอดีตของ Lin et al. [18] พบว่า อิทธิพลของเพื่อนทำให้ผู้บริโภคบางส่วนตัดสินใจซื้อสินค้าในโซเชียลคอมเมิร์ซ จากความสัมพันธ์ที่ผู้ซื้อได้รับประสบการณ์จากเพื่อนเกิดเป็นความไว้วางใจ ความสัมพันธ์ของเพื่อนทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่รวดเร็ว และเป็นความไว้วางใจที่จะพัฒนาให้การบริการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความไว้วางใจในโซเชียลคอมเมิร์ซ ด้านความไว้วางใจผู้ขายมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันติดตอกของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันมีการขายของในแอปพลิเคชันติดตอกหรือเรียกกันว่า TikTok Shop แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซที่มีประสิทธิภาพ ผู้ขายสามารถสร้างคอนเทนต์วิดีโอสั้นๆ กระชับ มีฟังก์ชันเอฟเฟกต์และลูกเล่นอื่นๆ ที่น่าสนใจ เพื่อใช้โปรโมทสินค้าหรือบริการต่างๆ ผู้ซื้อสามารถเข้าถึงร้านค้าได้ง่าย สะดวกในการซื้อครบจบบนแอปพลิเคชันเดียว ในขณะที่ยังเล่น

แอปพลิเคชันดังกล่าว โดยตัวของแอปพลิเคชันก็มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน และมีการพัฒนาช่องทางการชำระเงินให้ความสะดวกสบายกับทางผู้ซื้อ ส่วนในผู้ขายต้องยืนยันตัวตนให้ครบถ้วนและถูกต้อง รวมถึงมีเงื่อนไขในการขายสินค้า จึงจะสามารถลงขายสินค้าบนแพลตฟอร์มได้เช่นกัน จึงทำให้ผู้บริโภคมีความไว้วางใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Tuncer [19] ที่กล่าวว่า การช้อปปิ้งทางออนไลน์มีแนวโน้มที่สูงขึ้นทำให้ผู้ให้บริการต้องหาการพัฒนาแบบการให้บริการให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยมีการศึกษาความตั้งใจในการซื้อของผู้บริโภค และพบว่า ความไว้วางใจในผู้ขายและความไว้วางใจในแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภคไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าวของผู้บริโภค ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาจจะให้ความสาคัญกับปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าว มากกว่าการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคในยุค 5.0 มีคาแรกเตอร์ที่แตกต่างและมีความต้องการแตกต่างกัน ในตลาดจีนมีกระแสเกี่ยวกับการขายออนไลน์ หรือเทรดและพฤติกรรมของผู้บริโภคใหม่ๆ ที่เป็นเทรนด์ในการบริโภคของชาวจีน เช่น อุปกรณ์เกี่ยวกับการตกปลาและแคมป์ปิ้ง เทรนด์สินค้าความงามสำหรับผู้ชาย สินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ผู้บริโภค Gen Z ในประเทศจีนส่วนใหญ่มักจะนิยมซื้อก็คือ อุปกรณ์อัจฉริยะ เพราะในหมู่ผู้บริโภควัยรุ่นเงินต่างให้ความสนใจกับภาพลักษณ์ที่ดี จึงนิยมซื้อสินค้าในรูปแบบที่สามารถทำให้เกิดเป็นกระแส ซึ่งผลการการศึกษาในครั้งนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยบางส่วน ของ Lefèvre & Nilsson [20] ที่พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริโภค เป็น

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยระบุว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค ได้แก่ ราคา ความสะดวก และเวลา

พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมทางความคิดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าวของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่ใช้สินค้าที่ซื้อผ่านช่องทางออนไลน์มักจะทำให้นักถึงแอปพลิเคชันดังกล่าว รวมถึงทำให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับแอปพลิเคชันดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ Cheung et al. [11] ที่กล่าวว่า การแสดงออกทางความคิดของผู้ใช้บริการที่ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจของแอปพลิเคชันดังกล่าวสามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดการอยากซื้อสินค้า การเลือกใช้ และการบริโภคสินค้าหรือบริการต่างๆ และ Bowden & Mirzaei [21] พบว่า การมีส่วนร่วมทางความคิดกับเนื้อหาที่มีตราสินค้าผ่านชุมชนตราสินค้าออนไลน์ที่ริเริ่มโดยผู้บริโภคเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อมิติความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ พฤติกรรม และสังคมของการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค รวมถึงความภักดีของผู้บริโภคในการซื้อสินค้า

พฤติกรรมผู้บริโภค ด้านพฤติกรรมการค้นหาอย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าวของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ผู้บริโภคในปัจจุบัน สนใจที่จะค้นคว้าและเข้าชมวิดีโอเกี่ยวกับสินค้าที่จำหน่ายในแอปพลิเคชันดังกล่าว เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะและราคาของสินค้าหลายๆ รายในแอปพลิเคชัน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัยของนวกัทร มานะกุล และนิตนา ฐานิธนกร [22] ที่พบว่า การบอกต่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านการค้นหาความคิดเห็น และด้านการส่งต่อความคิดเห็น รวมถึงการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ด้านความทันสมัย

และด้านความบันเทิงมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ
คาร์แคร์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมผู้บริโภค ด้าน
พฤติกรรมการค้นหาอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อความตั้งใจใน
การซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันดิจิทัลของผู้บริโภคใน
มณฑลยูนนาน ประเทศจีน มากที่สุด โดยผู้บริโภคให้
ความสําคัญกับการเปรียบเทียบคุณลักษณะและราคาของ
สินค้านั้นกับผู้จัดจำหน่ายหลายรายในแอปพลิเคชัน ดิจิทัล
มากที่สุดในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการร้านค้า
ออนไลน์ในแอปพลิเคชันดิจิทัลควรตระหนักถึงการสรุ
หาสินค้าที่มีคุณลักษณะที่โดดเด่นมาจัดจำหน่ายและ
กำหนดราคาให้เหมาะสม รวมถึงกำหนดมาตรฐานสินค้า
ให้ชัดเจน ทั้งรูปแบบ คุณภาพ และปริมาณ ซึ่งให้เป็น
เกณฑ์ในการควบคุมและตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ควร
จัดทำคลิปวิดีโอโฆษณาเผยแพร่เกี่ยวกับสินค้าที่จำหน่าย
ในแอปพลิเคชันดิจิทัลและผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อให้
ผู้บริโภคได้เห็นจากการค้นหาในหลากหลายแหล่ง โดยสิ่ง
เหล่านี้มีความสําคัญต่อผู้บริโภคในการใช้สื่อบริการช่วยสรุ
การรับรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้ลูกค้า และให้ความรู้แก่
ลูกค้าเกี่ยวกับสินค้าเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ผลการศึกษา พบว่า ความไว้วางใจ
ในโซเชียลคอมเมิร์ซ ด้านความไว้วางใจผู้ขายส่งผลต่อ
ความตั้งใจในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันดิจิทัล
ของผู้บริโภคในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน โดยผู้บริโภค
ให้ความสำคัญกับผู้ขายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันดิจิทัลที่
ปฏิบัติตามข้อตกลงกับลูกค้าในระดับมากที่สุด ดังนั้น
ผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ในแอปพลิเคชันควรให้
ความจริงใจ ซื่อสัตย์สุจริตในการเสนอขายสินค้าให้กับ
ลูกค้าโดยไม่หลอกลวงผู้บริโภค ให้ความสำคัญในการ
ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้าด้วยความจริงใจอยู่
เสมอ เช่น คนส่วนมากเข้าใจผิดว่า การสาธิตสินค้า คือ
วิธีแสดงให้เห็นว่า ผลิตภัณฑ์หรือบริการเหล่านี้สามารถ
ทำอะไรได้บ้าง และแสดงให้เห็นว่า ทาไมสินค้าและ

บริการเหล่านี้จึงสำคัญกับชีวิตของลูกค้า และนั่นคือ
จุดเริ่มต้นของความไว้วางใจ นอกจากนี้ การ
ประชาสัมพันธ์ เขียนรีวิวโดยคนอื่นๆ หรือการอ่าน
เกี่ยวกับผลงานของบริษัทในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้บริโภคชื่นชอบ
จะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือได้มาก ดังนั้น สิ่งที่ธุรกิจ
ควรทํา คือ การส่งบทความหรืองานเขียนแบบอื่นๆ ไปให้
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตีพิมพ์และเชิญสื่อมาร่วมงาน เพื่อ
สร้างชื่อเสียงในทางบวกออกไปสู่สาธารณะ การทํา
คอนเทนต์ที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับ
ลูกค้า รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อรวมถึงการมี
จรรยาบรรณที่ดีต่อลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่น ซึ่ง
ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทําให้ธุรกิจ
ประสบความสำเร็จ

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้น เนื่องจาก
ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
เป็นกลุ่มผู้บริโภค Gen Z ที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ทั้งนี้
อาจจะเกิดจากวิธีการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ โดยแบบ
การเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก
(Convenience Sampling) ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่ม
ผู้บริโภควัยรุ่นที่มีความคุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตหรือ
สื่อสังคมออนไลน์ในแอปพลิเคชันดิจิทัลได้โดยง่าย
สำหรับผู้บริโภคที่ค่อนข้างจะมีอายุมากขึ้นจะไม่ใช้เวลาไปกับ
การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้ที่สนใจในการทําวิจัยครั้ง
ต่อไปควรออกแบบการเก็บข้อมูลแบบสอบถามทั้ง
ออนไลน์และออฟไลน์ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ
(Stratified Random Sampling) เพื่อได้รับข้อมูลที่
ครอบคลุมผู้บริโภคทุกช่วงอายุหรือ ทุกเจนเนอเรชัน
รวมถึงผู้ที่สนใจในการทําวิจัยครั้งต่อไปสามารถศึกษา
เจาะลึกเฉพาะกลุ่มผู้บริโภค Gen Z โดยศึกษาความตั้งใจ
ในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันดิจิทัลของ
ประชาชน Gen Z ในประเทศจีน เนื่องจากเป็นกลุ่ม
ผู้บริโภครุ่นใหม่และมีอำนาจซื้อที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
การเข้าใจพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่ม Gen Z อาจ
สามารถสร้างยอดขายได้มากกว่ากลุ่มลูกค้า Generation
อื่นๆ ได้

นอกจากนี้ ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้ที่สนใจควร ทาการศึกษาการบริหารผู้บริโภคออนไลน์ (Digital Customer Management) โดยการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของการดำเนินงานในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เพื่อนำผลลัพธ์ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในการบริหารจัดการผู้บริโภคออนไลน์ และได้ทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการบริหารผู้บริโภคในตลาดออนไลน์ ซึ่งท ให้ผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์เห็นคุณค่าและสร้างมาตรฐานในการบริหารจัดการผู้บริโภคออนไลน์

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] กอบบุญ ทองใสว. (2562). อิทธิพลของ Influencer ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของของกลุ่มผู้บริโภคในหน่วยงาน Extra health & wellness ของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามค าแหง.
- [2] Sharma, V. M., & Klein, A. (2020). Consumer perceived value, involvement, trust, susceptibility to interpersonal influence, and intention to participate in online group buying. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 52, 101946.
- [3] ตงเหมย ฟาง. (2562). การศึกษาโฆษณาผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก (Tik Tok) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของนักศึกษาหญิงในมณฑลกว่างสี. การ ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- [4] Zhang, Z. (2021). Infrastructuralization of Tik Tok: Transformation, power relationships, and phantomization of video entertainment in China. *Media, Culture & Society*, 43(2), 219-236.
- [5] เสกสรร สายสีสด, ณัฐวุฒิ คาทวี, อธิษณกร แก้วกล้า, วราภรณ์ โพนแป๊ะ, เอกรัตน์ แซ่อึ้ง และ ภักจิรา ทองนิล. (2564). การศึกษาพฤติกรรมการใช้และความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน TikTok ของนักเรียน นักศึกษาในเขตเทศบาลนครอุดรธานี. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 4(2), 1-26.
- [6] รณิดา อัจกลับ. (2563). ความพึงพอใจและพฤติกรรมมีส่วนร่วม Challenge ใน แอปพลิเคชัน TikTok ของผู้ใช้ที่อาศัยในเขต กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [7] ฉันทะ จันทะเสนา. (2562). ตัวแปรที่มาก่อนของการตั้งใจซื้อซ้ำในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย. *วารสาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ*, 11(2), 34-64.
- [8] Li, Y., & Shang, H. (2020). Service quality, perceived value, and citizens' continuous-use intention regarding e-government: Empirical evidence from China. *Information & Management*, 57(3), 103197.
- [9] Molinillo, S., Aguilar-Illescas, R., Anaya-Sánchez, R., & Liébana-Cabanillas, F. (2021). Social commerce website design, perceived value and loyalty behavior intentions: The moderating roles of gender, age and frequency of use. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 63(1), 102404.
- [10] Su, C., Min, Q., Scornavacca, E., & Liu, Z. (2021). A dual-role trust model for social commerce: A Guanxi perspective. *Information & Management*, 58(7), 103512.
- [11] Cheung, M. L., Pires, G. D., Rosenberger, P. J., Leung, W. K., & Sharipudin, M. N. S. (2021). The role of consumer-consumer interaction and consumer-brand interaction in driving consumer-brand engagement and

- behavioral intentions. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 61, 102574.
- [12] Taro Yamane. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: New York: Harper. & Row.
- [13] กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2564). ศูนย์การค้านานาชาติหลังโควิด พลดพอร์มออฟไลน์และออนไลน์แห่งใหม่ของมณฑลยูนนาน. สืบค้นจาก https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/758264/758264.pdf&title=758264&cate=592&d=0.
- [14] Hamol, T. (2016). Empirical analysis of internet banking adoption in Poland. *International Journal of Banking Marketing*, 2(1), 32-52.
- [15] ธนพงศ์ กาเนตบุตรกุล และนิตนา ฐานิตธนกร. (2559). ปัจจัยการบอกต่อการจัดอันดับและการวิจารณ์สินค้า คุณภาพของข้อมูล และการบริการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการขายเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านทางสังคมออนไลน์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (S-commerce) ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการ เอเชียอาคเนย์ 2559 ครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- [16] Carlson, J., O'Cass, A., & Ahrholdt, D. (2015). Assessing customers' perceived value of the online channel of multichannel retailers: A two country examination. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 27, 90-102.
- [17] กิตติวัฒน์ จิตรวัตร และนิตนา ฐานิตธนกร. (2561). ปัจจัยการซื้อสินค้าออนไลน์และคุณภาพเว็บไซต์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ลาซาด้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 10* "ถักทองานวิจัยท้องถิ่น...ก้าวไกลสู่สากล". นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- [18] Lin, J., Li, L., Yan, Y., & Turel, O. (2018). Understanding Chinese consumer engagement in social commerce: The roles of social support and swift guanxi. *Internet Research*, 28(1), 2-22.
- [19] Tuncer, İ. (2021). The relationship between IT affordance, flow experience, trust, and social commerce intention: An exploration using the SOR paradigm. *Technology in Society*, 65, 101567.
- [20] Lefèvre, E., & Nilsson, M. (2020). *The responsible consumer – consumer consciousness from idea to delivery: An exploratory study of consumers' willingness to act socially responsible when purchasing fashion online*. Elmetorpsvägen: Högskolan Kristianstad.
- [21] Bowden, J., & Mirzaei, A. (2021). Consumer engagement within retail communication channels: An examination of online brand communities and digital content marketing initiatives. *European Journal of Marketing*, 55(5), 1411-1439.
- [22] นวภัทร มานะกุล และนิตนา ฐานิตธนกร. (2562). การบอกต่ออิเล็กทรอนิกส์และการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการคาร์แคร์ของผู้บริโภคออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2562 ครั้งที่ 6*. นนทบุรี: โรงแรมริชมอนด์ สโติลิส คอนเวนชั่น.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

The Motivation of Teacher Performance in Schools

under The Bangkok

ณฐา วราเมธีดล^{1*} และ สมใจ เดชบำรุง²

¹โรงเรียนวัดปทุมวาสนา แขวงศาลธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ: E-mail:natha.wara15@gmail.com , เบอร์โทรศัพท์ 09-1564-6951

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้ (1) ด้านสิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ผู้บริหารควรกำหนดเกณฑ์การประเมินพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจน (2) ด้านสิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ (3) ด้านสิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา ผู้บริหารควรสำรวจความต้องการในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ (4) ด้านผลประโยชน์ทางอุดมคติ ผู้บริหารควรส่งเสริมเปิดโอกาสให้ครูได้กล้าคิดและแสดงความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ (5) ด้านความดึงดูดใจทางสังคม ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม (6) ด้านสิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงานโดยปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมตรงความสามารถของบุคคล (7) ด้านโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวางผู้บังคับบัญชาควรยกย่อง ชมเชยแก่ครู และ (8) ด้านสภาพการอยู่ร่วมกัน ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสัมมนาศึกษาดูงาน

คำหลัก : แรงจูงใจ, การปฏิบัติงาน, โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the motivation for the performance of teachers in schools under Bangkok Metropolitan Administration and 2) to study the approaches for developing the motivation for the performance of teachers in schools under Bangkok Metropolitan Administration.

The results showed that Motivation for performance of teachers in schools under Bangkok Metropolitan Administration Overall, the average was at a high level. and guidelines for the development of motivation for the performance of teachers in schools under the jurisdiction of Bangkok Metropolis as follows: 1) Material incentives. Executives should define clear merit evaluation criteria. 2) Incentives related to individual opportunities. Administrators should encourage teachers to participate in various activities. 3) Incentives in terms of desirable physical conditions, managers should explore the need for equipment use. 4) Ideal benefits. Administrators should promote opportunities for teachers to dare to think and show their knowledge. 5) social attractiveness Management should encourage teamwork. 5) Social Attraction Administrators should promote teamwork. 6) Incentives related to working conditions by adjusting working conditions to suit the abilities of individuals. 7) Opportunities to participate in work

widely, supervisors should praise and praise teachers and 8) coexistence conditions Executives should organize a study visit seminar.

Keywords : The Motivation, Performance, Schools under Bangkok

1. บทนำ

ครูเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาแก่เยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตของตนเองให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่แปรผันอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามหากผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารโรงเรียนไม่เอาใจใส่และดูแลครูให้มีความสุขในการทำงานแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูถึงแม้ว่าครูจะเป็นผู้ที่มีความสามารถ ความขยัน ความอดทนมากเพียงใดก็ตามย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้อริตรา ขอบจิต [1]

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประสบปัญหาในเรื่องการย้ายของข้าราชการครูอยู่เสมอ ทำให้เกิดการขาดแคลนข้าราชการครู เป็นสาเหตุให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร จากปัญหาดังกล่าวอาจเป็นเหตุที่ทำให้ครูในโรงเรียนมีความรู้สึกท้อถอย เหนื่อยหน่าย ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ครูภายในโรงเรียนขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ภารดี อนันตนาวิ [2] ดังนั้น ผู้บริหารที่มีความสามารถจึงจะต้องบริหารงานให้ จุดหมายของตัวบุคคลและจุดหมายขององค์การบรรลุผลด้วยกันทั้งคู่ โดยอาศัยกระบวนการจูงใจ ซึ่งประกอบด้วยการคำนึงถึงความต้องการทั้งสองด้าน เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์และการบรรลุจุดหมายที่ต้องการ วิโรจน์ สารรัตน์ [3]

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงสนใจที่จะศึกษาศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการกำหนดนโยบายต่างๆ ในการ

ปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ จะมุ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ 2) สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล 3) สิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายภาพ ที่พึงปรารถนา 4) ผลประโยชน์ ทางอุดมคติ 5) ความดึงดูดใจทางสังคม 6) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงาน โดยปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมตรงความสามารถของบุคคล และทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน 7) โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวาง 8) สภาพการอยู่ร่วมกัน

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา

3.2.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

3.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบาร์นาร์ด (Barnard) 8 ประการ คือ 1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ 2) สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล 3) สิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายภาพ ที่พึงปรารถนา 4) ผลประโยชน์ ทางอุดมคติ 5) ความดึงดูดใจทางสังคม 6) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงาน โดยปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมตรงความสามารถของ บุคคล และ

ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน 7) โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวาง 8) สภาพการอยู่ร่วมกัน

3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 158 คน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดปุณณวาส จำนวน 83 คน และโรงเรียนมัธยมปุณณวาส จำนวน 75 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

2. กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 2 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดปุณณวาส และโรงเรียนมัธยมปุณณวาส จำนวน 113 คน

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการปฏิบัติงานผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แรงจูงใจถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคคลจะประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

แรงจูงใจคือสิ่งที่กระตุ้นให้อิทธิพลกระทำกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทาง ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้ คือ แรงดันที่ทำให้บุคคลกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จ หรือพูดว่าเป็นแรงชักนำจากสิ่งหนึ่งที่มาทำให้เราเกิดความต้องการ (Needs) เกิดแรงขับ (Drive) ความปรารถนา (Desire) ขึ้นมาทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในแนวทางใดทางหนึ่ง แรงจูงใจเป็นกำลังก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยการเร้าภายในตัวบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น เมื่อกระหายน้ำจึงไปแสวงหาน้ำ ภารดี อนันต์นวิ [4]

แรงจูงใจเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติในด้านการจูงใจด้านการทำงานต่าง ๆ ที่มีผลต่อการทำงานร่วมกับองค์กร ร่วมกับผู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทาง ด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนเป็นการลดความเครียด จากการปฏิบัติงานได้ อริญญา วงศ์ใหญ่ [5]

แรงจูงใจมี 3 ประการ คือ 1) แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่เป็นพลังกระตุ้นให้แต่ละบุคคลกระทำพฤติกรรม 2)

แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่ ชี้นำทิศทางหรือแนวทางให้บุคคลกระทำพฤติกรรม เพื่อจะได้บรรลุเป้าหมายของแต่ละคน 3) แรงจูง หมายถึง สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนและรักษาพฤติกรรมนั้น ๆ ให้คงอยู่หรือแรงที่เกิดขึ้นจากความต้องการ Steers and Porter [6]

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ บุคคลกระทำขึ้นเพื่อผลักดันให้เกิดพฤติกรรมหรือส่งผลต่อบุคคลซึ่งนำไปสู่เป้าหมายเฉพาะขององค์กร Frederick C Lunenburg and Allan C. Ornstein [7]

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง สำหรับจุดมุ่งหมายขั้นพื้นฐานตามแรงกระตุ้นตามธรรมชาติ ซึ่งจะเกี่ยวกับพลังงานการเปลี่ยนแปลง และการเลือกแสดงพฤติกรรม McClelland [8]

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ 2) สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล 3) สิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายภาพ ที่พึงปรารถนา 4) ผลประโยชน์ ทางอุดมคติ 5) ความดึงดูดใจทางสังคม 6) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงาน โดยปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมตรงความสามารถของ บุคคล และทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน 7) โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวาง 8) สภาพการอยู่ร่วมกัน

6. สมมุติฐาน

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีพหุแนวทาง

7. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey

Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและศึกษาแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินวิธีการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

7.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 158 คน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดปุณณวาส จำนวน 83 คน และโรงเรียนมัธยมปุณณวาส จำนวน 75 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 2 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดปุณณวาส และโรงเรียนมัธยมปุณณวาส จำนวน 113 คน จากประชากร 158 คน การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน [9] จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยเทียบสัดส่วนเป็นโรงเรียนและจัดฉลากรายชื่อครูในแต่ละโรงเรียน

7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

เครื่องมือฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูของประกอบด้วย 1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ 2) สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล 3) สิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายภาพ ที่พึงปรารถนา 4) ผลประโยชน์

ทางอุดมคติ 5) ความตั้งใจทางสังคม 6) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงาน โดยปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมตรงความสามารถของ บุคคล และทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน 7) โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวาง 8) สภาพการอยู่ร่วมกัน

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์

แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (หลังจากได้ผลการวิจัยของแบบสอบถามฉบับที่ 2 ในข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละองค์ประกอบ)

7.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากนั้นนำมากำหนดแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ ปรึกษา วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

3. หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปเสนอ คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและขอความเห็นชอบ โดยได้ปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ทุกข้อ

4. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ(Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความ เชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อแจกกลุ่มประชากรตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งผู้บริหารโรงเรียนวัดบูรณาวาส และโรงเรียนมัธยมบูรณาวาส ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมอธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามฟัง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยผู้วิจัยเอง

3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 113 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาลงรหัสข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปตารางประกอบ

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

10. ผลการวิจัย

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความตั้งใจทางสังคม รองลงมาคือ ด้านสภาพการอยู่ร่วมกัน และต่ำสุดคือ ด้านสิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ

2. แนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันทั้ง 3 ท่าน มาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาได้ ดังนี้ 2.1) ด้านสิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ผู้บริหารควรกำหนดเกณฑ์การประเมินพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจน 2.2) ด้านสิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 2.3) ด้านสิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา ผู้บริหารควรสำรวจความต้องการในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ 2.4) ด้านผลประโยชน์ทางอุดมคติ ผู้บริหารควรส่งเสริมเปิดโอกาสให้ครูได้กล้าคิดและแสดงความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ 2.5) ด้านความตั้งใจทางสังคม ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 2.6) ด้านสิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงานโดยปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสม 2.7) ด้านโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวางผู้บังคับบัญชาควรยกย่อง ชมเชย แก่ครูที่ปฏิบัติงานสำเร็จ และ 2.8) ด้านสภาพการอยู่ร่วมกัน ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสัมมนาศึกษาดูงาน จัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น

11. การอภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายผล โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุพัตรา วงษ์เมืองแก่น [10] ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอมะสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอมะสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันทั้ง 3 ท่าน มาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาได้ ดังนี้ 2.1) ด้านสิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ผู้บริหารควรกำหนดเกณฑ์การประเมินพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจน มีความโปร่งใส เป็นที่ยอมรับ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับความสามารถของครู ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้รับรู้เกณฑ์ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติ รางวัลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ทำให้ครูมีกำลังใจและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน 2.2) ด้านสิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมไปถึงจัดอบรมพัฒนาให้ความรู้กับครูในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 2.3) ด้านสิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา ผู้บริหารควรสำรวจความต้องการในการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานของครู จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้ใช้อุปกรณ์ได้ตรงตามความต้องการ 2.4) ด้านผลประโยชน์ทางอุดมคติ ผู้บริหารควรส่งเสริมเปิดโอกาสให้ครูได้กล้าคิดและแสดงความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ และลงมือปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ครูใช้ความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์เต็มความสามารถในการปฏิบัติงาน 2.5) ด้านความตั้งใจทางสังคม ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่คณะ เช่น งานเลี้ยงสังสรรค์ งานกีฬากระชับมิตร การสัมมนา เพราะการทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดจนกลายเป็นความสนิทสนมจะเกิดเป็นความผูกพันในที่สุด ถ้าขาดแรงจูงใจจะทำให้การปฏิบัติงานมีอุปสรรคขาดความร่วมมือและงานด้อยคุณภาพ ทำให้เกิดความสับสนไม่เข้าใจกัน เกิดข้อโต้แย้ง จนอาจส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน 2.6) ด้านสิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงานโดยปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมตรงความสามารถของบุคคลและทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานแต่ละบุคคล ผู้บริหารควรสำรวจความรู้ ความถนัด ประสบการณ์การทำงานของครู และมอบหมายงานภาระงานให้ตรงกับความสามารถศักยภาพของแต่ละบุคคล และเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้แสดงความสามารถ 2.7) ด้านโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวางผู้บังคับบัญชาควรยกย่อง ชมเชยแก่ครูที่ปฏิบัติงานสำเร็จด้วยความตั้งใจในที่ประชุม เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ เสนอแนะและริเริ่มงานเองได้ และ 2.8) ด้านสภาพการอยู่ร่วมกัน ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสัมมนาศึกษาดูงาน จัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้ทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานแบบกัลยาณมิตร เพราะทุกคนมีความพึงพอใจในการอยู่ร่วมกันอย่างฉันท์มิตร มีความพึงพอใจ สะดวกใจในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความรักความสามัคคีในการทำงาน มีการติดต่อสัมพันธ์ และมีความเข้าใจอันดีกับเพื่อนร่วมงาน ทำให้รู้สึกว่าการทำงานในโรงเรียนมีหลักประกันความมั่นคง

12. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

12.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด ความตั้งใจทางสังคม โรงเรียนควร มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรม ส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่คณะ

2. ควรมีการศึกษาแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21

12.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอื่น ๆ

2. ควรมีการดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

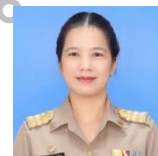
13. เอกสารอ้างอิง

- [1] อริศรา ขอบจิต. (2560). แรงจูงใจในการทำงานของครูบนพื้นที่สูง (ภาคเหนือตอนบน) เขตชายแดนไทย-พม่า : กรณีศึกษา ครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3.วิทยานิพนธ์ การศึกษา หลักสูตร สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สาขาวิชาการบริหาร และนโยบายสวัสดิการสังคมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [2,4] ภารดี อนันต์นารี. (2557). หลักการ แนวคิดทฤษฎี การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5.ชลบุรี : การบริหารการศึกษา.
- [3] วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิดทฤษฎีและประเด็น เพื่อการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ. ทิพย์วิสุทธิ.
- [5] อริศรา ขอบจิต. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พายัพ และบริหารธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย วิทยาลัย เทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ.
- [6] Richard M. Steers and Lyman W.Porter, (1983). Motivation and Work Behavior, (New York. McGraw-Hil Book .
- [7] Frederick C Lunenburg and Allan C. Ornstein, (2012). Educational Administration : Concepts and Practices, 6th ed. Belmont, CA : Wadsworth

Cengage Learning.

- [8] McClelland, D.C., (1984). Human motivation. Chicago: Scott, Foresman.
- [9] Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Journal for Education and Psychological Measurement, No.3. November 1970 : 608. Prentice – Hall Inc.
- [10] สุพัตรา วงษ์เมืองแก่น. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอแม่สอด สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2. นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

14. ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวณัฐา วราเมธิดล
วัน เดือน ปี เกิด : 5 พฤศจิกายน 2525
สถานที่เกิด : กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน : 18/411 เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170
สถานที่ทำงานปัจจุบัน : โรงเรียนวัดปุณณาวาส 25 หมู่ 3 แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170
ตำแหน่งงานที่ทำ : ครูรับเงินเดือนอันดับ คศ.1
ประวัติการศึกษา : 2544 ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

งานวิจัยที่สนใจ

**SAUNIC
2023**

สวสช. สวสช. 2566

**การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน
บ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
Arrangement of environmental conditions conducive to learning of Ban Kratai
Non Sawat School students Maha Sarakham Primary Educational
Service Area Office 2**

ปิยะดา เทียงดีฤทธิ์^{1*} และ สมบัติ เดชบำรุง²

¹โรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ ตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ : E-mail : piyadapele@gmail.com, เบอร์โทรศัพท์ 08-7932-5345

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 และศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2

ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก และ แนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ด้านอาคารสถานที่ สถานศึกษาทำความสะอาดอาคารเรียน ห้องเรียนโรงอาหารอย่างสม่ำเสมอ ด้านการเรียนการสอน สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการให้บริการผู้เรียน ครูควรจัดให้มีเครื่องกรองน้ำที่สะอาดสำหรับให้นักเรียนดื่ม ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน สถานศึกษาส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถตามศักยภาพของผู้เรียนและมีเวทีได้แสดงออก ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของชุมชน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความสามัคคี

คำหลัก : การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน, ศักยภาพของผู้เรียน, แนวทางการจัดสภาพแวดล้อม

Abstract

The purpose of this research is To study the organization of an environment conducive to learning of students at Ban Kratai Non Sawat School, Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2 and to study the guidelines for developing an environment conducive to learning of students at Ban Kratai Non Sawat School, Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2

The results showed that An environment conducive to learning of students at Ban Kratai Non Sawat School, Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2, overall average and guidelines for organizing an environment conducive to learning of students at Ban Kratai Nonsawat School, Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 in building and premises. The school cleans the

school building. Classroom, cafeteria regularly Teaching Educational institutions organize student-centered learning and teaching activities. Service provision for students Teachers should provide clean water filters for students to drink. management of education to meet the expectations of the learners Educational institutions foster learners who are capable according to their potential and provide a platform for them to express themselves. in organizing student activities Educational institutions encourage students to participate in community volunteer activities. and social groups of friends Educational institutions organize activities that promote love and unity.

Keywords : Conducive learning environment for students, learner potential, Environmental management plan guidelines

1. บทนำ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรักอยากเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จึงมีความสำคัญหลายประการ อาทิเช่น สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน สนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงนำแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น โรงเรียนสุภาพะ การอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน งานสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นต้น [1]

ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยกำหนดกิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้อง เป้าหมายของโรงเรียนและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการให้บริการผู้เรียน 4) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนอง 5) ความมุ่งหวังของผู้เรียน 6) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และ 6) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน
2. ขอบเขตด้านตัวแปร
1. ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานะอาชีพ
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้าน

การเรียนการสอน 3) ด้านการให้บริการผู้เรียน 4) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนอง 5) ความมุ่งหวังของผู้เรียน 6) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และ 6) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 67 คน ครูและบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 9 คน และ กรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน รวม 85 คน ในปีการศึกษา 2564

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 55 คน ครูและบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 5 คน และ กรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน รวม 70 คน ในปีการศึกษา 2564

4.แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศักดิ์ บุญขวางได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางการเรียน ไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง สภาวะ หรือลักษณะใดๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่เป็นสิ่งเร้าที่มีผลและ อิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้รับรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเกิดจากการสร้างขึ้นของมนุษย์ ทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้ มีความประทับใจต่อ ลักษณะสภาพแวดล้อมต่างๆ ของโรงเรียนในทุกๆด้าน [2]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ ไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ หมายถึง การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน การจัด ห้องเรียน การจัดโรงอาหาร การจัดห้องสุขา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง [3]

สุพัตน์ สันมะลิ กล่าวว่า การจัดบริเวณโรงเรียนประกอบด้วย ดังนี้ 1) ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม ในแง่ของชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ และกว้างขวางเหมาะสมกับโครงการในปัจจุบันและอนาคต 2) ตั้งอยู่ในที่ที่ปลอดภัย สวยงาม และสามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมและนันทนาการได้ มากที่สุด 3) วางแผนผังที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อความเหมาะสมกับความต้องการในการศึกษาต่างๆ 4) ตั้งอยู่ในที่มีความสงบพอสมควรเพื่อความเหมาะสมในการเรียนการสอน 5) ควรตั้งอยู่ในที่ที่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรน้อยที่สุด 6) มีการระบายอากาศ และมีแสงสว่างถูกต้องตามหลักการ 7) จัดวางอาคารให้เหมาะสมกับหน้าที่ สวยงาม สะดวกสบายและใช้ประโยชน์ได้ 8) สร้างด้วยวัสดุที่เลือกสรรมาอย่างดี ทนทานและราคาพอสมควร และ 9) ภายในตึกเรียนควรจัดวางวัสดุให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอน มีความสวยงาม สะดวกสบาย และเป็นประโยชน์ [4]

5.กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้กำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับในการศึกษาครั้งนี้

สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

- 1) ด้านอาคารสถานที่
- 2) ด้านการเรียนการสอน
- 3) ด้านการให้บริการผู้เรียน
- 4) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน
- 5) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และ
- 6) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

6.สมมุติฐาน

1. การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครูและ บุคลากรในโรงเรียน และกรรมการสถานศึกษา อยู่ใน ระดับมาก

2. แนวทางการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้าน กระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครูและบุคลากรใน โรงเรียน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี พหุแนวทาง

7.ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนน สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคามเขต 2 และ ศึกษาแนวทางการพัฒนาการ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ครู และบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนและ กรรมการสถานศึกษา บ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 70 คน ในปีการศึกษา 2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ และ ตำแหน่งบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความ คิดเห็นของผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ กรรมการสถานศึกษา ที่มีต่อการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนน สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้าน อาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้การ บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความ มุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้าน สังคมกลุ่มเพื่อน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางในการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยเชิง เอกสาร และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นแนวทาง สร้างแบบสอบถาม

3.2 กำหนดขอบเขตของแบบสอบถาม เพื่อเป็น แนวในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการ ให้การบริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนอง ความมุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขต การวิจัยโดยใช้คำถามแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด

แบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3.4 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

3.5 หาค่าความเที่ยงตรง(Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปเสนอ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและขอความเห็นชอบ โดยได้ปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ทุกข้อ

3.6 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความ เชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค [5] ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.865 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มประชากรตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย

8.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งผู้บริหารโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมอธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามฟัง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยผู้วิจัยเอง

3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 70 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

9.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทำการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยการพรรณนา แล้วนำเสนอความเรียง

แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis)

10.ผลการวิจัย

1.ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่าโดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

2.แนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า มีวิธีการหรือแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) ด้านการเรียนการสอน ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดประเมินการเรียนรู้ 2) ด้านการให้บริการผู้เรียน ครูควรจัดให้มีเครื่องกรองน้ำที่สะอาดสำหรับให้นักเรียนดื่ม ควรมีโรงอาหารที่สะอาด เครื่องมืออุปกรณ์ทำอาหารสะอาด ควรมีหน่วยงานของสาธารณสุขเข้ามาตรวจสอบความสะอาดของน้ำที่นักเรียนดื่มในโรงเรียน 3) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น หลักสูตรของสถานศึกษาควรเปิดชุมชนที่มีความหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน 4) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของชุมชน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความหลากหลาย และ 5) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความสามัคคีของนักเรียนและนักเรียน ครูและนักเรียนนักเรียนและผู้ปกครอง ครูจัดกิจกรรมให้พี่ดูแลน้องให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ด้านการปรับตัวในสังคม จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความรักความภูมิใจในสถาบันหรือโรงเรียนของตนเอง สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ

11.การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.ผลการวิจัย เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่าโดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ดี การจัดส่งแวดล้อมด้านอาคารสถานที่เป็นส่วนเพียงพอทุกระดับชั้น ครูผู้สอนเอาใจใส่เป็นกันเองกับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐภัค อุทโท [6] ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียน อนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงใน ปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา แก่นพุ่ม [7] ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ พบว่าการบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับการบริหารสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาในแต่ละด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการบริหาร ด้านอาคาร สถานที่ และด้านการจัดการเรียนรู้

2.แนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า มีวิธีการหรือแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) ด้านการเรียนการสอน สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ออกแบบ

การประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายตามสภาพจริงของผู้เรียน ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลการเรียนรู้ 2) ด้านการให้การบริการผู้เรียน ครูควรจัดให้มีเครื่องกรองน้ำที่สะอาดสำหรับให้นักเรียนดื่ม ควรมีโรงอาหารที่สะอาด เครื่องมืออุปกรณ์ทำอาหารสะอาด มีน้ำร้อนให้จุ่มช้อน ช้อนก่อนรับประทานอาหาร ควรมีห้องสมุดดิจิทัลที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว ควรมีหน่วยงานของสาธารณสุขเข้ามาตรวจสอบความสะอาดของน้ำที่นักเรียนดื่มในโรงเรียน ควรมีห้องแนะแนวที่นักเรียนสามารถปรึกษาปัญหาได้ตลอดเวลา และให้ความรู้แก่นักเรียนด้านการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ ควรมีหนังสือในห้องสมุดสำหรับการสืบค้นเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน 3) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน สถานศึกษาส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถตามศักยภาพของผู้เรียนและมีเวทีได้แสดงออก ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น หลักสูตรของสถานศึกษาควรเปิดชุมชนที่มีความหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน 4) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของชุมชน การจัดกิจกรรมพัฒนาเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความหลากหลาย มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านทักษะอาชีพ สถานศึกษาจัดระบบประมาณในการจัดกิจกรรมกีฬา กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนอย่างเพียงพอ และ 5) ด้านสังคม กลุ่มเพื่อน สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความสามัคคีของนักเรียนและนักเรียน ครูและนักเรียนนักเรียนและผู้ปกครอง ครูจัดกิจกรรมให้พี่ดูแลน้องให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ด้านการปรับตัวในสังคม สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความรักความภูมิใจในสถาบันหรือโรงเรียนของตนเอง

สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเดชา อมรเมธี (สืบจันทร์) [8] ได้ศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง พบว่า ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจและหรือชมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ เก็บขยะ ส่งเสริมให้มีแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 3.2) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัญหา คือ ปลูกไม้ร่มเงา ไม้ดอก ไม้ประดับ ร่มรื่น สวยงามน้อยไม่ส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ (มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศ ถ่ายเท ไม่แออัด ฯลฯ) ไม่มีมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่าง ประหยัด ข้อเสนอแนะ คือ ส่งเสริมให้ปลูกไม้ร่มเงา ไม้ดอก ไม้ประดับ ร่มรื่น สวยงาม จัดบรรยากาศ ห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ (มีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเท ไม่แออัด ฯลฯ) ควรมีมาตรการและ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัด 3.3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหา คือ ไม่ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรในเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา ไม่ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยบูรณาการเข้ากับวิชาอื่นๆ ไม่สนับสนุนให้มีการผลิต และจัดทำ/จัดหาสื่อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อใช้สอนนักเรียน ข้อเสนอแนะคือ ควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยบูรณาการเข้ากับวิชาอื่นๆ ควรสนับสนุนให้มีการผลิตและจัดทำ/จัดหาสื่อเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อใช้สอนนักเรียน

12. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน

บ้านกระต่ายโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม หรือโครงการที่ส่งเสริมความรัก

สามัคคีของนักเรียน ครู ผู้ปกครองให้ทุกคนมีส่วนร่วมทุกระดับชั้นในสถานศึกษา เช่น พี่น้องช่วยกันรักษาความสะอาดพื้นที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความรักความภูมิใจในสถาบันของตนเอง

1.2 ด้านการให้บริการบริการผู้เรียน การให้บริการนักเรียนด้านแนะแนวควรจัดสรร

งบประมาณอย่างเพียงพอ ครูผู้สอนต้องศึกษานักเรียนรายบุคคลให้ความช่วยเหลือทันทีโดยเฉพาะด้านความรู้เท่าทันสื่อ อินเทอร์เน็ต เกมที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนจากการสอบถามนักเรียนในสถาน ซึ่ง เป็นข้อมูลจากผู้เรียนโดยตรงในสถานศึกษา

13. เอกสารอ้างอิง

[1] กรมอนามัย. (2551). อนามัยแวดล้อมในโรงเรียน.

นนทบุรี:กระทรวงสาธารณสุข.

[2] เกรียงศักดิ์ บุญขวาง. (2556). สภาพแวดล้อมทางการเรียนและแนวทางการพัฒนาของนักเรียนวิทยาลัยสารพัดช่าง ชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

[3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ : สกสศ.

[4] สุพัฒน์ สิมะลิต. (2555). ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ตรีศึกษาโรงเรียนเทศบาลแหลม ฉบัง 3 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.

[5] Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York : Harper Collins.

[6] ณัฐภค อุทโท. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

[7] นิตยา แก่นพุด. (2562). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาภิเษก. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.

[8] พระมหาเดชา อมรเมธี (สืบทันท์). (2556). การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**SAUNIC
2023**

ร่วมกับ สวรส

สุขภาพองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

Organizational health of teachers in Soi Dao Burapha Educational Service Area Coordination Center group Under the Office of Chanthaburi Primary Education Service Area 2

อังคณา แก้วอาษา¹ และ อารมณ จินดาพันธ์²

¹ โรงเรียนหนองมะค่า ตำบลทุ่งขนาน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี 22180

² มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ: E-mail: nan.angkana.san@gmail.com , เบอร์โทรศัพท์. 09-5545-2014

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสุขภาพองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 และ ศึกษาแนวทางการพัฒนาในการเสริมสร้างสุขภาพองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน

แนวทางในการพัฒนาสุขภาพองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านสุขภาพดี (Happy Body) ควรรับประทานอาหารให้ตรงเวลา และมีคุณค่าทางโภชนาการประโยชน์ครบ 5 หมู่ 2) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) ควรมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะที่ก่อให้เกิดการทำงานเป็น 3) ด้านผ่อนคลาย (Happy Relax) ควรมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำทุกปี มีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ในโอกาสพิเศษต่างๆ 4) ด้านหาความรู้ (Happy Brain) ควรค้นคว้า ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 5) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) ควรเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ 6) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) ควรได้รับการเสริมสร้างความรู้ในการดำเนินชีวิตวิธีใช้จ่ายเงินที่เหมาะสม และรู้จักเก็บรู้จักใช้ มีการจัดการใช้จ่ายที่เหมาะสมและระมัดระวังการออมเงิน 7) ด้านครอบครัวดี (Happy Family) ควรได้อยู่ร่วมกับครอบครัวในวันสำคัญต่าง ๆ และ 8) ด้านสังคมดี (Happy Society) ควรจัดกิจกรรมให้ครูแต่ละกลุ่มงานได้มีปฏิสัมพันธ์กันในการทำงานและส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีซึ่งกันและกัน

คำหลัก : สุขภาพองค์กร ,กลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

Abstract

The purpose of this research is To study the organization of an environment conducive to learning of students at Ban Kratai Non Sawat School, Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2

and to study the guidelines for developing an environment conducive to learning of students at Ban Kratai Non Sawat School, Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2

The results showed that Overall, the average was at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at the highest level in 4 areas, at the high level in 4 areas. Guidelines for developing organizational well-being of teachers in Soi Dao Burapha Educational Service Area Coordination Center Group under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 2 found that there are guidelines as follows: 1) Healthy body (Happy Body) should eat food on time. And has nutritional value, benefits from all 5 groups

2) Kindness (Happy Heart) should have activities to do with colleagues. To create unity among the faculty that leads to work. 3) Relaxation (Happy Relax) There should be an offsite study trip every year. There are parties on special occasions. 4) The aspect of knowledge (Happy Brain), one should always research, study and seek knowledge for self-development. 5) The aspect of morality (Happy Soul), one should regularly participate in religious activities. 6) The aspect of spending money (Happy Money) should be enhanced with knowledge of living. The right way to spend money and know how to collect and use 7) Happy Family should be able to stay with the family on important days and 8) Happy Society should organize activities for teachers in each work group. interacting in the workplace and contributing to the community to strengthen good relations with each other

Keywords : providing an environment conducive to student learning, Chanthaburi Primary, Educational Service Area Office 2

1.บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน การสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของครูเนื่องจาก "ครู" เป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และนับเป็นผู้มีบทบาท ในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนา รวมถึงการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน สอนให้ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน ได้อย่างเหมาะสม และมีความสุข [1]

สภาพปัจจุบันครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนทั้งผู้บริหารและคณะครูต้องมีภาระงานมากขึ้น มีเวลาพักผ่อนน้อยลง ความสุขในการทำงานของครูกำลังถูกบั่น

ทอนลง องค์กรจะต้องเสริมปัจจัยทางบวกและสกัดกั้นปัจจัย ทางลบเพื่อให้ครูมีความสุข จากการปฏิบัติหน้าที่ครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยพบว่า ครูยังมีปัญหาบางด้านที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงาน อาทิ การขาดครูในบางสาขาวิชา ครูบาทานสอนไม่ตรงวุฒิ บางท่านมีปัญหาหนี้สิน บ้านพักครูมีสภาพค่อนข้างทรุดโทรม และมีจำนวนจำกัด ครูหลายท่านได้รับการบรรจุเข้ารับราชการต่างภูมิลำเนาของตนเอง ทำให้ขาดขวัญกำลังใจที่ดีจากครอบครัว และยังพบว่า มี หน่วยงานภายนอกเข้ามามอบหมายงานให้ครู ต้องมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นจากการสอนอยู่เป็นประจำแล้วนั้น ทำให้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนและเวลาพักผ่อนน้อยลง เป็นต้น [2]

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อทราบสภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ว่าอยู่ในระดับใด และทราบแนวทางพัฒนาสภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ให้ครูทุกคนสามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างสูงสุด และนำผลการวิจัยไปประกอบการพิจารณา สภาพปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการเสริมสร้างสภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

3.ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาสภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเกี่ยวกับสภาวะองค์กรตามแนวคิด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ความสุข 8 ประการ 8 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาพดี 2) น้ำใจงาม 3) การผ่อนคลาย 4) การหาความรู้ 5) คุณธรรม 6) ใช้เงินเป็น 7) ครอบครัวที่ดี และ 8) มีสังคมดี

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และตำแหน่ง/วิทยฐานะ

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาวะองค์กรตามแนวคิดความสุข 8 ประการ ได้แก่ 1) สุขภาพดี 2) น้ำใจงาม 3) การผ่อนคลาย 4) การหาความรู้ 5) คุณธรรม 6) ใช้เงินเป็น 7) ครอบครัวที่ดี และ 8) มีสังคมดี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ)

3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ ครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านทรัพย์เจริญ จำนวน 29 คน โรงเรียนบ้านซับตารีจำนวน 20 คน โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 จำนวน 13 คน โรงเรียนบ้านไผ่ล้อมสามัคคี จำนวน 13 คน และโรงเรียนหนองมะค่า จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 87 คน

4.แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาวะองค์กรตามแนวคิดความสุข 8 ประการ สภาวะองค์กรตามแนวคิดความสุข 8 ประการของแผนสภาวะองค์กรเอกชนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) [3] โดยประกอบไปด้วย 8 ด้าน ได้แก่

1. สุขภาพดี (Happy Body) หมายถึง การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์แข็งแรง อารมณ์ดี ปราศจากความเครียด อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขหรือกิจกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่ความเสี่ยง

2. น้ำใจงาม (Happy heart) หมายถึง การกระตุ้นให้เกิดความเอื้ออาทรต่อกันระหว่างคนในองค์กร จะช่วยลดความขัดแย้งในการทำงาน มีความสามัคคีและก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความมีน้ำใจและรักกันในองค์กรเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและนำไปสู่ความยั่งยืนในการร่วมกันสร้างความเจริญให้เกิดแก่องค์กร

3. การผ่อนคลาย (Happy Relax) หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจ รู้จักผ่อนคลายต่อสิ่งต่างๆ ในการดำเนินชีวิต การสร้างกิจกรรมบันเทิงพักผ่อนลดความเครียดในการทำงาน เช่น กิจกรรมบันเทิง ซึ่งจะช่วยลดความเหนื่อยล้าและความเครียดในการทำงาน

4. การหาความรู้ (Happy Brain) หมายถึง การส่งเสริมให้ครูรู้จักศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อการพัฒนาตนเองตลอดเวลาจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ รอบรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้ นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมทำให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคงในชีวิต

5. คุณธรรม (Happy Soul) หมายถึง ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา กระตุ้นให้เกิดความศรัทธา มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีเมตตา มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำความชั่ว ทำงานอย่างมีสติ มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร และใช้ทางสายกลางในการทำงานและการดำเนินชีวิต

6. ใช้เงินเป็น (Happy Money) หมายถึง มีการเสริมสร้างความรู้ในการดำเนินชีวิตและวิธีใช้จ่ายที่เหมาะสมสนับสนุนให้ครูรู้จักเก็บรู้จักใช้ ไม่เป็นหนี้ บริหารการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างถูกวิธี มีการออมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงิน มีการจัดโครงการในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้จ่ายที่เหมาะสมและระดมการออมเงิน เช่น โครงการใช้สามส่วนออมหนึ่งส่วน หรือการทำบัญชีครัวเรือน โครงการรณรงค์เล็กเล็กลูกหมู

7. ครอบครัวที่ดี (Happy Family) หมายถึง ส่งเสริมให้ครูตระหนักในความสำคัญของครอบครัว การซื่อสัตย์ต่อกันและกัน การสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งและอบอุ่นสมาชิกในครอบครัวมีความรักความสามัคคี ไม่มีปัญหาในครอบครัวมีความมั่นคงทางการเงิน การใช้ชีวิตที่พอเพียงมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีหลักธรรมการครองเรือน การมีครอบครัวที่อบอุ่นย่อมนำไปสู่การทำงานที่

มุ่งมั่นและมีความสุขมีความตั้งใจในการทำงานมีสมาธิ มีสติในการทำงาน

8. มีสังคมดี (Happy Society) หมายถึง สนับสนุนให้เกิดความรักสามัคคีเอื้อเฟื้อต่อกัน มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีความห่วงใยต่อปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวชุมชนครูทำงานและพักอาศัย ให้มีสังคมและสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อเป็นที่ยังชีพที่น่าอยู่ และสังคมสมานฉันท์ชุมชนหรือองค์กรใดที่พัฒนาสู่การเป็นสังคมที่ดีนั้นทุกคนในสังคมต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างความรักความสามัคคีและลดความขัดแย้งในการทำงาน มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬาสีภายใน กิจกรรม Big cleaning เป็นต้น

5.กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้กำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับในการศึกษาครั้งนี้

6. สมมุติฐาน

สุขภาวะองค์กรตามแนวคิดความสุข 8 ประการ

- 1) สุขภาพดี
- 2) น้ำใจงาม
- 3) การผ่อนคลาย
- 4) การหาความรู้
- 5) คุณธรรม
- 6) ใช้เงินเป็น
- 7) ครอบครัวที่ดี
- 8) มีสังคมดี

1. สุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก

2 แนวทางการพัฒนาในการเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เป็นพหุแนวทาง

7.ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ศึกษาสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 และศึกษาแนวทางการพัฒนาในการเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

8.วิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

8.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านทรัพย์เจริญ จำนวน 29 คน โรงเรียนบ้านชัยดาริจำนวน 20 คน โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 จำนวน 13 คน โรงเรียนบ้านไผ่ล้อมสามัคคี จำนวน 13 คน และโรงเรียนหนองมะค่า จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 87 คน

กลุ่มตัวอย่าง ครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านทรัพย์เจริญ จำนวน 24 คน โรงเรียนบ้านชัยดาริ จำนวน 17 คน โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 จำนวน 11 คน โรงเรียนบ้านไผ่ล้อมสามัคคี จำนวน 11 คน โรงเรียนหนองมะค่า จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 73 คน

8.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ดังนี้
เครื่องมือฉบับที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และระยะเวลาในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตามแนวคิดความสุข 8 ประการ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มาใช้ในการวัดระดับสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

เครื่องมือฉบับที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาในการเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

8.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

8.3.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยเชิงเอกสาร และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นแนวทางสร้างแบบสอบถาม

8.3.2 กำหนดขอบเขตของแบบสอบถาม เพื่อเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น ทั้ง 7 ด้าน คือ สุขภาพดี (happy body) น้ำใจงาม (happy heart) การผ่อนคลาย (happy relax) การหาความรู้ (happy brain) คุณธรรม (happy soul) ใช้เงินเป็น (happy money) และครอบครัวที่ดี (happy family)

8.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการวิจัยโดยใช้คำถามแบบปลายปิดและแบบปลายเปิดแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

8.3.4 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

8.3.5 หาค่าความเที่ยงตรง(Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปเสนอ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและขอความเห็นชอบ โดยได้ปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ทุกข้อ

8.3.6 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค [4] ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มประชากรตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย

9.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งผู้บริหารโรงเรียนบ้านทรัพย์เจริญ โรงเรียนบ้านซันตารี โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 โรงเรียนบ้านไผ่ล้อมสามัคคี และ

โรงเรียนหนองมะค่า ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมอธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามฟัง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยผู้วิจัยเอง

3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 73 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

10.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอความเรียง

แบบสอบถามฉบับที่ 2

วิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนบ้านกระต่ายโนนสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทำการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยการพรรณนา แล้วนำเสนอความเรียง

11.ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การวิจัยในเรื่องสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษา สอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สามารถผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษา สอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน

2. แนวทางในการพัฒนาสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษา สอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า มีแนวทางดังนี้ 2.1) ด้านสุขภาพดี (Happy Body) ควรรับประทานอาหารให้ตรงเวลา และมีคุณค่าทางโภชนาการประโยชน์ครบ 5 หมู่ 2.2) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) ควรมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อร่วมงาน เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะที่ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม 2.3) ด้านผ่อนคลาย (Happy Relax) ควรมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำทุกปี มีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ในโอกาสพิเศษต่างๆ และจัดสถานที่สันทนาการในที่ทำงานเพื่อผ่อนคลายความเครียด 2.4) ด้านหาความรู้ (Happy Brain) ควรค้นคว้า ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง 2.5) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) ควรเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ 2.6) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) ควรได้รับการเสริมสร้างความรู้ในการดำเนินชีวิตวิธีใช้จ่ายเงินที่เหมาะสม และรู้จักเก็บรู้จักใช้ มีการจัดการใช้จ่ายที่เหมาะสมและรณรงค์การออมเงิน 2.7) ด้านครอบครัวดี (Happy Family) ควรได้อยู่ร่วมกับครอบครัวในวันสำคัญต่าง ๆ และ 2.8) ด้านสังคมดี (Happy Society) ควรจัดกิจกรรมให้ครูแต่ละกลุ่มงานได้มีปฏิสัมพันธ์กันในที่ทำงานและส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีซึ่งกันและกัน

12.การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การวิจัยในเรื่องสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษา สอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษา สอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงศ์ รอดบุญปาน [5] ได้วิจัยเรื่ององค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี (วัดวังยาว) พบว่า องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี(วัดวังยาว) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 1 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ คุณธรรม และอีก 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการพัฒนาสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษา สอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า มีแนวทางดังนี้ 2.1) ด้านสุขภาพดี (Happy Body) ควรรับประทานอาหารให้ตรงเวลา และมีคุณค่าทางโภชนาการประโยชน์ครบ 5 หมู่ 2.2) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) ควรมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อร่วมงาน เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ 2.3) ด้านผ่อนคลาย (Happy Relax) ควรมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำทุกปี มีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ในโอกาสพิเศษต่างๆ 2.4) ด้านหาความรู้ (Happy Brain) ควรค้นคว้า ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง 2.5) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) ควรเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ 2.6) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) ควรได้รับการเสริมสร้างความรู้ในการดำเนินชีวิตวิธีใช้จ่ายเงินที่เหมาะสม และรู้จักเก็บรู้จักใช้ มีการจัดการใช้จ่ายที่เหมาะสมและรณรงค์การออมเงิน 2.7) ด้านครอบครัวดี (Happy Family) ควรได้อยู่ร่วมกับครอบครัวในวันสำคัญ

ต่าง ๆ และ 2.8) ด้านสังคมดี (Happy Society) ควรจัดกิจกรรมให้ครูแต่ละกลุ่มงานได้มีปฏิสัมพันธ์กันในการทำงานและส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์สินี ทวีสุวรรณ [6] วิจัย เรื่องสุขภาวะองค์กรของโรงเรียนบ้านเขาอ่างแก้ว โดยใช้สุขภาวะองค์กรตามแนวความสุข 8 ประการ ของแผนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผลการวิจัยพบว่ามีแนวทาง ดังนี้ ด้านสุขภาพดี ครูควรให้ความสำคัญกับสุขภาพร่างกายของตนเอง ซึ่งทำได้โดยการเข้านอน การตรวจสุขภาพประจำปี รับประทานอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ด้านน้ำใจงาม เข้าวร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชน ควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในที่ทำงาน ควรมีความสามัคคีในหมู่คณะ ด้านคุณธรรม เข้าร่วมพิธีกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา อย่างสม่ำเสมอ ด้านใช้เงินเป็น มีสุขภาพเงินดีโดยการที่ครูควรทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย มีการออมเงิน ด้านครอบครัวดี ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว และด้านสังคมดี ครูควรเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

13.ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องสุขภาวะองค์กรของครูกลุ่มศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านสุขภาพดี (Happy Body) หน่วยงานควรจัดกิจกรรม หรือโครงการส่งเสริมสุขภาพ
2. ด้านครอบครัวดี (Happy Family) หน่วยงานควรวางแผนการปฏิบัติงานให้เป็นระบบ ต้องรู้จักการบริหารเวลา เพราะเมื่อรู้จักบริหาร เวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ด้านปลอดภัย (Happy Money) ควรส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยจัดทำบัญชีรายรับ

รายจ่าย ฝึกการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น สร้างนิสัยประหยัด และเก็บออมอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

2. ควรศึกษาองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) อาจได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากกว่าใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

14.เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [2] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2563).แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.จันทบุรี :สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.
- [3] สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (2557). คู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนสู่อาหารเพื่อสุขภาวะ.กรุงเทพฯ : สำนักสนับสนุนสุขภาวะสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- [4] Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing(5th ed.). New York : Harper Collins.
- [5] อนุพงศ์ รอดบุญปาน. (2562). องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุยบุรี (วัดวังยาว).ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร
- [6] นันท์สินี ทวีสุวรรณ. (2562). สุขภาวะองค์กรของโรงเรียนบ้านเขาอ่างแก้ว. ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเพชรบุรี

Internal Supervision in School Inside Phranakhonkhiri Consortium under The
Secondary Education Service Area Office Phetchaburi

ญาณภาณี พรหมเรือง^{1*}, สมใจ เดชบำรุง²

¹โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 76160

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ: E-mail: Wan-la-pa@hotmail.com , เบอร์โทรศัพท์: * 09-5959-4052

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จากการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่า

1.การนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการร่งลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ และต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ

2.แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จากการข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาทั้งรายข้อและรายด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผนการนิเทศ การส่งเสริมให้คณะครูเสนอแนวทางวิธีการและรูปแบบการนิเทศการศึกษา การจัดเวทีเสวนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับการการนิเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินงานนิเทศ ประชุมคณะกรรมการการจัดทำเอกสารคู่มือหรือแนวปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาอย่างชัดเจน ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ข่าวสาร ผลงานของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ การยอมรับเผยแพร่ผลการประเมินแผนการนิเทศ การศึกษาใหม่ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วของบุคลากรไปยังสถานศึกษาอื่นและเครือข่ายนิเทศในการประชุมสัมมนา และด้านการประเมินผลการนิเทศ การจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมิน

คำหลัก: การนิเทศภายใน, โรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

Abstract

The purpose of this research were To study the internal supervision in school inside Phranakhonkhiri Consortium under The Secondary Education Service Area Office Phetchaburi. And To study guidelines for developing supervision within school inside Phranakhonkhiri Consortium under The Secondary Education Service Area Office Phetchaburi. From the analysis of internal supervision in school inside Phranakhonkhiri Consortium under The Secondary Education Service Area Office Phetchaburi, it was found that

1. Supervision within school inside Phranakhonkhiri Consortium under The Secondary Education Service Area Office Phetchaburi Overall, the average was at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the evaluation aspect, followed by the supervision planning aspect, and the lowest was the motivational aspect of supervision personnel.

2. Guidelines for the development of supervision within school inside Phranakhonkhiri Consortium under The Secondary Education Service Area Office Phetchaburi From the item with the lowest average value of each aspect, it was the issue of interviewing 3 experts to find ways to develop both items and each aspect as follows: Supervision planning Encouraging teachers to propose guidelines, methods and forms of educational supervision. Organizing a small group discussion on supervision to exchange knowledge The aspect of providing knowledge before supervision operations Hold a meeting of the committee to prepare documents, manuals or guidelines for supervising education clearly. Supervision Operations Organizing exhibitions to disseminate news and knowledge Performance of personnel in educational institutions on building morale for supervisory personnel Accepting the dissemination of the results of the revised educational supervision plan evaluation of personnel to other educational institutions and supervision networks at seminars. And supervision evaluation Encouraging educational institution personnel to participate in summarizing assessment results

Keywords: Internal supervision, School inside Phranakhonkhiri Consortium, The Secondary Education Service Area Office Phetchaburi

1. บทนำ

การดำเนินการนิเทศในโรงเรียน เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหาร และครูอาจารย์ร่วมมือกันจัดขึ้นในโรงเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ในการที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การนิเทศในโรงเรียนเป็นการนิเทศโดยบุคลากรภายในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานที่โรงเรียนคัดเลือกหรือแต่งตั้งขึ้น เพื่อให้การนิเทศในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยกระทำอย่างมีขั้นตอนและเป็นกระบวนการ ให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการนิเทศในโรงเรียน 4 ประการ คือ 1) พัฒนาค้น ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ 2) พัฒนางาน เป็นวิธีการสร้างสรรค์การทำงานให้มีประสิทธิภาพมาก

ขึ้น 3) ประสานสัมพันธ์ร่วมมือสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และ 4) สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ให้มีกำลังใจในการทำงาน [1] การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนต้องดำเนินการ ทั้งนี้เพราะเวลาเปลี่ยนไปสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน จึงมีความจำเป็นในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงเป็นภาระรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารหน่วยงานนั้น ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้การนิเทศเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาหรือความต้องการนั้นได้ [2]

จากการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่า

ประสบปัญหาหลายประการที่ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาที่พบ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและบุคลากรโรงเรียน การขาดระบบการดำเนินงานการนิเทศที่ชัดเจน โรงเรียนบางแห่งยังขาดความมั่นใจในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการสนับสนุนนักเรียนในการเรียนทางไกล ขาดเครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทางไกลให้กับครู กระบวนการดำเนินงานการนิเทศไม่ต่อเนื่อง ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการของการนิเทศภายในโรงเรียน การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การประสานความร่วมมือการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนไม่เป็นที่น่าพอใจ ผลดังกล่าว ทำให้การจัดการศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องคุณภาพของผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร เนื่องจากปัญหาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และการขาดแคลนสื่อการสอนและอุปกรณ์การเรียนการสอน ดังนั้น การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากโรงเรียนต้องเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษา และที่สำคัญครูในโรงเรียนเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยตรง จึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองมากที่สุด [3]

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครู ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จึงมีความสนใจศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อนำผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ได้นำแนวคิดของ ดร.สงัด อุทรานันท์ ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการนิเทศ (Planning -P) 2) การให้ความรู้ก่อนการดำเนินงานนิเทศ (Informing - I) 3) การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ (Doing D) 4) การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R) และ 5) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) [4]

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

3.2.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

3.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการนิเทศ (Planning -P) 2) การให้ความรู้ก่อนการดำเนินงานนิเทศ (Informing - I) 3) การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ (Doing D) 4) การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R) และ 5) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) [5]

3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 307 คน ประกอบด้วย โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 180 คน โรงเรียนเขาย้อยวิทยา จำนวน 53 คน โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา จำนวน

35 คน และโรงเรียนโยธินบูรณะ เพชรบุรี จำนวน 22 คน โรงเรียนดอนยางวิทยา จำนวน 17 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายหลักคือ คุณภาพการศึกษาที่มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ศักยภาพของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารที่นิเทศ เช่น ผู้บริหาร ครูวิชาการ ศึกษาพิเศษ และ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูที่ส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

[6] ได้ศึกษาถึง จุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอน สามารถพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น สนับสนุนความรู้ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำกับ ควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันเป็นคณะ

[7] ระบุว่า ความมุ่งหมายของการนิเทศภายใน สถานศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมาย เพื่อที่จะพัฒนาคน พัฒนางาน ประสานความสัมพันธ์ ความร่วมมือ สร้างขวัญและกำลังใจช่วยแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสานความเข้าใจในการทำงานระหว่างผู้บริหารกับ บุคลากรภายในโรงเรียนอันจะส่งผลต่อการ

จัดการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กระบวนการนิเทศภายใน

1. การวางแผนการนิเทศ (Planning -P)
2. การให้ความรู้ก่อนการดำเนินงานนิเทศ (Informing - I)
3. การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ (Doing D)
4. การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing- R)
5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

6. สมมุติฐาน

1. การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีมีพื้นฐาน

7. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี และศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

7.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระนครศรีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 307 คน ประกอบด้วย โรงเรียนเบญจมเทพพิทยกิจ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 180 คน โรงเรียนเขาย้อยวิทยา จำนวน 53 คน โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา จำนวน

35 คน และโรงเรียนโยธินบูรณะ เพชรบุรี จำนวน 22 คน โรงเรียนดอนยางวิทยา จำนวน 17 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา จำนวน 175 คน จากประชากร 307 คน การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน [8] จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยเทียบสัดส่วนเป็นโรงเรียน และจับฉลากรายชื่อครูในแต่ละโรงเรียน

7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

เครื่องมือฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดตัวเลือก (force choice) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถามได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และ 5) ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

7.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดและ วัตถุประสงค์การวิจัยกำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำผลการศึกษามาสร้าง ปรับปรุงและพัฒนา เครื่องมือ ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดย Try-out กับประชากร จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

ขั้นที่ 4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของสถานศึกษาให้ช่วยอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และโดยใช้ Google Forms จากครูในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา

แผนการนิเทศ การส่งเสริมให้คณะครูเสนอแนวทางวิธีการการนิเทศการศึกษา ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินงานนิเทศ ประชุมคณะกรรมการการจัดทำเอกสารคู่มือหรือแนวปฏิบัติการนิเทศการศึกษาอย่างชัดเจน ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ การจัดนิเทศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ข่าวสาร ผลงานของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ การยอมรับเผยแพร่ผลการประเมินแผนการนิเทศการศึกษาใหม่ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วของบุคลากรไปยังสถานศึกษาอื่นและเครือข่ายนิเทศในการประชุมสัมมนา และด้านการประเมินผลการนิเทศ การจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมิน และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขต ทพหลวงแจ่งจาม ผลการวิจัย แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทพหลวงแจ่งจามในด้านที่มีคามเข้มข้นลดน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ 2.1) การกำหนดนโยบายแนวการ ปฏิบัติที่ชัดเจน 2.2) การส่งเสริมให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2.3) การมีส่วนร่วมในการทำงาน และ 2.4) การส่งเสริมการนำวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียนมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน [11]

12. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

12.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานนิเทศมาในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยมีการวางแผนและกำหนดนโยบายในการจัดประชุม จัดอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการนิเทศและความรู้ทางวิชาการให้ครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตรงกัน ควรมีการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ในวิธีการจัดการเรียนการสอนและด้านเทคนิคการสอนที่ตรงต่อความต้องการของครู เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพอบรมกับผู้ที่จะต้องทำหน้าที่นิเทศ เพื่อติดตามผลการ

นิเทศและให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มากที่สุด

2. ควรมีการเผยแพร่คู่มือ เอกสาร และรายงานสรุปผลการประเมินผลการนิเทศในโรงเรียนให้สถานศึกษาอื่น ๆ ไว้ศึกษารายละเอียด และเป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดการนิเทศในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในวงการการศึกษา

3. คณะกรรมการการนิเทศควรจัดให้มีการคัดเลือกครูผู้ที่มีผลการนิเทศดีเด่นในแต่ละปีการศึกษา เพื่อมอบเกียรติบัตรเป็นกำลังใจในการปฏิบัติงาน และควรเผยแพร่ผลงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ และส่งเสริมสนับสนุนคณะครูนำผลงานประกวดแข่งขันตามโอกาสต่าง ๆ

12.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

4. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระนครศรีร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

13. เอกสารอ้างอิง

- [1] ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2550). ทักษะภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : มัลติมีเดียฟอร์เมชันเทคโนโลยี.
- [2] วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2550). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : อาร์ตกราฟิค.

[3] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. (2563). คู่มือการนิเทศโรงเรียนสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบุรี. เพชรบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี.

[4, 5] สงัด อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.

[6] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

[7] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ 10, กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

[8] Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 – 610.

[9] พรรณภา มหาวิชา. (2557). กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร

[10] รัชฎาภรณ์ อัมพลพ. (2557). การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

[11] วิชชุดา เขียวขุ่ม. (2561). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขต ทพหลวงแจ่งจาม การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

14. ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ-สกุล : นางสาวญาณภาณี พรหมเรือง
วันเดือนปีเกิด : 26 ตุลาคม 2527
สถานที่เกิด : ชุมพร
ที่อยู่ปัจจุบัน : 123 หมู่ 3 ต.หนองปรัง อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี

สถานที่ทำงานปัจจุบัน : โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา 128 หมู่ 9 ต.หนองหญ้าปล้อง อ.หนองหญ้าปล้อง จ.เพชรบุรี

ตำแหน่งงานที่ทำ : ครูชำนาญการพิเศษ
ประวัติการศึกษา : 2552 ระดับปริญญาโท สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
: 2550 ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

งานวิจัยที่สนใจ : การนิเทศภายใน

การนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

Internal supervision of Satree Phuket School Under the Office of
Phang Nga Secondary Educational Service Area, Phuket, Ranong

อลิสา มุสิกกรักษ์^{1*} และ สมบัติ เดชบำรุง²

¹สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73210

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*ติดต่อ: E-mail: Alisamusikarak@gmail.com , เบอร์โทรศัพท์: 08-6748-9573

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง และศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง พบว่า

1. การนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ และต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร
2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) จัดทำห้องเรียนคุณภาพที่มีสื่อพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อ เครื่องมือที่ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การยกย่องเชิดชูเกียรติครู มอบเกียรติบัตรให้กับครูเนื่องในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ส่งเสริมการจัดอบรมและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ครู ผู้บริหาร และคณะภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีการวิพากษ์หลักสูตรสถานศึกษา 5) ส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ทางด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

คำหลัก : การนิเทศภายใน, โรงเรียนสตรีภูเก็ต, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

Abstract

The purpose of this research was to study the internal supervision of Satree Phuket School. under the Office of Phang Nga Secondary Educational Service Area, Phuket, Ranong, and study the guidelines for developing internal supervision of Satree Phuket School. Under the Office of Secondary Educational Service Area, Phang Nga, Phuket, Ranong, it was found that

1. Supervision within Satree Phuket School Overall, the average was at a high level. When considering each side, it was found that The highest average was direct teacher support, followed by professional development, and the lowest was curriculum development.

2. Guidelines for the development of supervision within Satree Phuket School Under the Office of Secondary Educational Service Area, Phang Nga, Phuket, Ranong, there are several approaches as follows:

- 1) Prepare quality classrooms that are equipped with media for teaching and learning activities, providing materials and tools to help in teaching and learning activities.
- 2) honoring teachers Give certificates to teachers on various occasions. related to teaching and learning activities to be the morale and encouragement for teachers who work efficiently.
- 3) Promote training and development to enhance efficiency and effectiveness of operations
- 5) Promote training for teachers to have knowledge in conducting research in the classroom that is correct according to academic principles. to solve problems and develop learners

Keywords : Internal supervision, Satree Phuket School, the Office of Phang Nga Secondary Educational Service Area, Phuket, Ranong

1. บทนำ

การนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงาน ทุก ระดับ โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็น กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะ เป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนโดย กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรใน สถานศึกษาได้ร่วมมือกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ ของการเรียนการสอน จึงทำให้การนิเทศการสอนเป็น กระบวนการหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงและ เพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพการสอน ของครู รวมทั้งพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผล ต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน [1]

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ประเมินคุณภาพ ภายนอกของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่ง ยังคงละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างสิ้นเชิง โรงเรียน บางแห่งยังไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในโรงเรียนและ ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของ การนิเทศใน

โรงเรียนเท่าที่ควร ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือโรงเรียนส่วน ใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายใน โรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงาน รับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา [2] จาก รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนสตรีภูเก็ต กล่าวถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า ทางโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้น กระบวนการปฏิบัติเพิ่มขึ้น และมีวิธีการวัดประเมินผลที่ หลากหลาย อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูมีการสร้างนวัตกรรม สำหรับการ จัด การเรียนการสอนและพัฒนา กระบวนการเรียน [3]

จากจุดที่ควรพัฒนาดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการ นิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพทาง การศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนิเทศ ภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต เนื่องจากการนิเทศภายใน จะ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การ จัดการเรียนรู้อันของครูผู้สอนตามแนวทางของ การ จัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนา การเรียน การสอนอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการนิเทศภายในเป็นการให้

คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ช่วย ส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู โดยดำเนินการ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือ แก่ครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และ 5) ด้านการวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อให้ ครูสามารถจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นบรรลุตามค่า เป้าหมายที่ตั้งไว้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียน สตรี ภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน ของโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของ การวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงและ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของกลิคแมน ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การให้ความ ช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) การพัฒนาทักษะการทำงาน กลุ่ม 3) การพัฒนาทางวิชาชีพ 4) การพัฒนา หลักสูตร 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการใน ชั้นเรียน [4]

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรพื้นฐาน และ ตัว แปรที่ศึกษา

ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ การทำงาน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ขอบข่ายและภารกิจการ นิเทศภายใน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การ ให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) การพัฒนาทักษะการ ทำงานกลุ่ม 3) การพัฒนาทางวิชาชีพ 4) การพัฒนา หลักสูตร 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ บุคลากรโรงเรียนสตรีภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 131 คน โดยไม่รวมผู้วิจัย จำแนกเป็น 1) ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรอง ผู้อำนวยการ จำนวน 5 คน และ 2) ฝ่ายปฏิบัติการสอน หรือครู จำนวน 126 คน

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง หลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านองค์ความรู้ของสาขาวิชา ด้านหลักสูตร เทคนิคการสอน นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่มี ความหลากหลายมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาบางคน ยังไม่ปรับเปลี่ยน ตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การนิเทศ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการจัดเรียน การสอนให้ได้ผลดีและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นความ พยายามของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ความ ช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เพื่อให้ครูประสบความสำเร็จเกิดผล บรรลุต่อผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาและเป้าหมายที่ สถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการนิเทศ ภายในสถานศึกษาจึงขอนำ หลักการ แนวคิดทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องมานำเสนอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

[5] กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครู และ นักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวเอง และสภาพ การเรียน การสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

[6] กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความ

ช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

[7] กล่าวว่ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศกับครู เพื่อดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่ครู

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่มีแบบแผน ที่เป็นระบบและขั้นตอนชัดเจน เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษา ที่ส่งเสริม สนับสนุน หรือให้การช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ให้ครูประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมการสอนและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษานิเทศภายในของโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ได้กำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

การนิเทศภายในของโรงเรียนสตรีภูเก็ต ใน 5 ด้าน

1. ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง
2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม
3. ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

6. สมมุติฐาน

1. คุณภาพการนิเทศภายในของโรงเรียน สตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง มีพหุแนวทาง

7. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แนวคิดของกลิคแมน มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาการนิเทศภายใน ของโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียน สตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร

ประชากร คือ บุคลากรโรงเรียนสตรีภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 131 คน โดยไม่รวมผู้วิจัย จำแนกเป็น 1) ฝ่ายบริหาร ประกอบ ด้วยผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ จำนวน 5 คน และ 2) ฝ่ายปฏิบัติการสอนหรือครู จำนวน 126 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องการนิเทศภายในของโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

เครื่องมือฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) การ

พัฒนาทางวิชาชีพ 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบ มีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม โดยนำข้อคำถามแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดของแบบสอบถามตอนที่ 1 หลังจากหาค่าเฉลี่ยแล้ว มาเป็นประเด็นสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแนวทาง การพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและโครงสร้าง (content validity) และนำมาหาค่าความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าความตรงของเนื้อหาและโครงสร้าง ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67-1.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค [8] โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.965

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสตรีภูเก็ต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืน 103 ฉบับ คิดเป็น 100%

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์

10. ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง พบว่า

1. การนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ และต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) จัดทำห้องเรียนคุณภาพที่มีสื่อพร้อมสำหรับการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อ เครื่องมือที่ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การยกย่อง เชิดชูเกียรติครู มอบเกียรติบัตรให้กับครูเนื่องในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ส่งเสริมการจัดอบรมและพัฒนาเพื่อเสริมสร้าง

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ครู ผู้บริหารและคณะภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีการวิพากษ์หลักสูตรสถานศึกษา 5) ส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ทางด้านการจัดทำวิจัยใน ชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนการ

11. อภิปรายผล

จากสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง พบว่าผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า คุณภาพการนิเทศภายในของโรงเรียน สตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการนิเทศ กำหนดปฏิทินการนิเทศ และได้ดำเนินงานสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง ผู้ให้การนิเทศมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ทำการนิเทศ มีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูรู้จักการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาและการนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [9] เรื่อง ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการ วิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [10] เรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของ

ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนกวดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัด สหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [12] เรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง มีพหุแนวทาง เนื่องจาก 1) จัดทำห้องเรียนคุณภาพที่มีสื่อพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อ เครื่องมือที่ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การยกย่องเชิดชูเกียรติครู มอบเกียรติบัตรให้กับครูเนื่องในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูที่ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ส่งเสริมการจัดอบรมและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ครู ผู้บริหาร และคณะภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีการวิพากษ์หลักสูตรสถานศึกษา 5) ส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ทางด้านการจัดทำวิจัยใน ชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [13] เรื่อง แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล 1) ด้านผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ บุคลากรทุกคนควรให้ความสำคัญของการนิเทศภายใน 2) ด้านวิธีการ

นิเทศ ควรการชี้แจงแผนการดำเนินการนิเทศให้ทราบ ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ควรมีการกำหนดเครื่องมือการนิเทศไว้ในแผนการนิเทศให้ ชัดเจน 4) ด้านสื่อและเทคโนโลยี ควรมีผู้รับผิดชอบและ กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีไว้ อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [14] เรื่องการ พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการ วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการ นิเทศภายในโรงเรียน 2) ด้านการวางแผน และพัฒนาการ นิเทศภายในโรงเรียน 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน 4) ด้านการ ติดตามและประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียน 5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ [15] เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศ ภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและ สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวางรูปแบบการนิเทศ ภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งนี้ประกอบ ด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน 2) ขอบข่าย การนิเทศภายใน 3) กระบวนการนิเทศ ภายใน 4) ประสิทธิภาพการนิเทศภายใน

12. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กร

1. จัดทำห้องเรียนคุณภาพที่มีสื่อการสอนที่ ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. สร้างขวัญกำลังใจ ยกย่อง เชิดชูเกียรติครูที่จัด กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จัดโครงการอบรมและพัฒนาครูด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้วิจัยแก้ปัญหาและ พัฒนาผู้เรียน

4. จัดกิจกรรมวิพากษ์หลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาในโรงเรียนอื่นหรือทำการ ศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษา

13. เอกสารอ้างอิง

- [1] วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2554). นิเทศการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 9), นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [2] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) (2549). บทสรุป สำหรับ ผู้บริหารผลสะท้อนจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก พ.ศ. 2544-2548, กรุงเทพฯ: สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา.
- [3] โรงเรียนสตรีภูเก็ต (2565). รายงานการประเมินตนเอง ของสถานศึกษา Self - Assessment Report : SAR ปีการศึกษา 2564, ภูเก็ต: โรงเรียนสตรีภูเก็ต.
- [4] Carl D. Glickman (2007). Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon (7th ed), Supervision and Instructional Leadership, A Developmental approach. Boston: Allyn & Bacon.
- [5] ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2548). การนิเทศการศึกษา, กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์.
- [6] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553). การบริหารงาน วิชาการ กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- [7] จิตติมา วรรณศรี (2557). การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา, พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ.
- [8] Lee J. Cronbach (1978). Essential of psychological Testing (3rd ed), New York: Harper & Row Publishers.
- [9] กรวิทย์ เกษบรรจง และสุเทพ ลิ่มอรุณ (2557). ปัจจัย การบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน โรงเรียนของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1, วิทยาลัยครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

[10] เมธินี สะไร (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอห้วยเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

[11] วิชชุดา เขียวขุ่ม (2561). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตพัทลุงแฉ่งงาม, การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

[12] สายวินิตย์ ดวงสนาม (2561). การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, วิทยาลัยครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

[13] รัตติยา มะโน (2561). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, วิทยาลัยครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

[14] จริญญา ศรีชนะ (2563). เรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, วิทยาลัยครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

[15] ปาจริย์ หงส์แก้ว (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, วิทยาลัยครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ

บริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

14. ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวอลิสสา มุสิกรักษ์
วันเดือนปีเกิด	6 พฤษภาคม 2525
สถานที่เกิด	สงขลา
ที่อยู่ปัจจุบัน	สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาดำบล ไร่ชิง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม 73210
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
ตำแหน่งงานที่ทำ	ครูชำนาญการพิเศษ
ประวัติการศึกษา	2547 ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ - ฟิสิกส์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 1

Student Affairs Administration of Schools Under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1

จรรุวรรณ อธิพนโนโสภณ^{1*} และ ทศพร เกตุถนอม²

¹โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 151 ถนนปากน้ำฝั่งเหนือ แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*E-mail: puiiod85@gmail.com, เบอร์โทรศัพท์: 085 995 5009

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติลำดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน รองลงมาคือด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีแนวทางดังนี้ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน ต้องมีการรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน 2) การบริหารงานกิจการนักเรียนต้องมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและฝึกปฏิบัติจริง 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียน 4) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 5) การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ต้องมีการจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ต้องมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการ

คำหลัก : การบริหาร, กิจการนักเรียน, โรงเรียน

Abstract

The objective of this research was to study and find ways to improve the administration of student affairs of schools under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1. The sample used in the research was 188 teachers in schools under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1. The research instrument was a 5-level evaluation scale questionnaire and a structured interview form by interviewing experts and the reliability of 0.97 The statistics used in the data analysis include frequency, percentage, average, standard deviation, and content analysis.

The results found that :

1. Student affairs administration of schools under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1 as a whole has a high level of practice. When considering each aspect, it was found that there was an average in all aspects at a high level. The highest priority is student affairs administration, followed by student support system operations. Promoting and developing students' discipline, morality, and ethics, respectively. The side with the lowest practice is the students' affairs planning.

2. The approaches to student affairs administration of schools under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1 has the following guidelines : 1) Student affairs planning must include up-to-date government regulations and guidelines regarding student affairs, 2) Student affairs administration must organize activities for learners to learn from real experiences and practice in real life, 3) Promote the development of student discipline, morality, ethics, must organize activities to promote moral and ethical development for students, 4) Operate a student support system. Students must be known individually. 5) Promoting democracy in schools Plans and projects for promoting democracy in schools must be prepared. 6) Evaluation of student affairs. Student affairs must be evaluated in the form of a committee.

Keyword : administration, Student affairs, school

1. บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา
มนุษย์ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษา
ถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็น
กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้าน
เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม วัฒนธรรม
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการศึกษาจะช่วยพัฒนาให้
เยาวชนของชาติ มีศักยภาพ ใฝ่เรียนรู้ มีจิตสาธารณะ มี
ความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้
อย่างมีความสุข การบริหารกิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่ง
ภาระงานที่สำคัญของสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่

จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมี
ประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูล
สารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนานักเรียนโดยผ่าน
กระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อสร้าง
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สอดคล้องกับ
สถานะเศรษฐกิจ สังคมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีปัญหาในเรื่องการดำเนินงาน

ต่างๆ เช่น ขาดการวางแผนงานกิจกรรมนักเรียน ไม่มีการส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาวิสัยทัศน์ จริยธรรมยังมีไม่เพียงพอ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่เป็นไปตามระเบียบขั้นตอน ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนยังด้อยประสิทธิภาพเป็นผลทำให้นักเรียนยังคงมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกี่ยวกับยาเสพติด การไม่สนใจเรียน หนีการเรียน ออกนอกโรงเรียน ก่อนเวลาที่กำหนด พฤติกรรมการพูดจาเสียดสีกับเพื่อนในห้อง พฤติกรรมทรงผมและการแต่งกายไม่ถูกระเบียบ มาโรงเรียนสาย ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านการวางแผนงานกิจกรรมนักเรียนยังคลุมเครือ เนื่องจากไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่เนื่องจากขาดบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารจัดการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีความสำคัญในการมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ก้าวหน้าประสบความสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนให้ดำเนินไปด้วยดีเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันจะส่งผลให้สถานศึกษาสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบโดยศึกษาปัญหา วรรณกรรมต่างๆ จากตำรา

เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเรียบเรียงผลงานเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและเสนอขออนุมัติโครงการวิจัยจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนของผู้วิจัยในการศึกษารายละเอียดของทฤษฎีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสร้างเครื่องมือ ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนแปลผลการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการ แล้วปรับปรุงข้อบกพร่องตามคำแนะนำที่อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นจัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 จำนวน 627 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 188 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ลักษณะ

ของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
ลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ
0.97

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
เกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้อำนวยการ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อขอความ
อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกและการเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ
แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์การบริหารกิจการนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 1 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหาร
กิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้วยการ
สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและสรุปผลเป็นรายชื่อ

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพ
ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 57.98 รองลงมาเป็นเพศ
ชาย จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 42.02 ด้านอายุ
ระหว่าง 30-39 ปีมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 111 คน คิด
เป็นร้อยละ 59.04 รองลงมาคืออายุ 20-29 ปี จำนวน
42 คน คิดเป็นร้อยละ 22.34 รองลงมาคืออายุ 40-49 ปี

จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.98 น้อยที่สุดคืออายุ
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66
ทั้งนี้ด้านการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด
จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 87.77 รองลงมาคือ
ปริญญาโท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.17 ระดับ
การศึกษาปริญญาเอก น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็น
ร้อยละ 1.06 ด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก
ที่สุดคือ ช่วงระยะเวลา 11-20 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็น
ร้อยละ 48.94 รองลงมาคือช่วงระยะเวลา 1-10 ปี
จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 31.38 รองลงมาคือช่วง
ระยะเวลา 21-30 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ
17.02 น้อยที่สุดคือช่วงระยะเวลา 31-40 ปี จำนวน
5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66

ผลการวิเคราะห์การบริหารกิจการนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า การบริหารกิจการนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=4.13$, $S.D.=0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก
มากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน
($\bar{X}=4.29$, $S.D.=0.63$) ด้านการดำเนินงานระบบการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=4.13$, $S.D.=0.69$) ด้านการ
ส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
($\bar{X}=4.12$, $S.D.=0.77$) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยใน
โรงเรียน ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.73$) ด้านประเมินผลการ
ดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.90$) และ
ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{X}=4.05$,
 $S.D.=0.64$)

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหาร
กิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้แนวทาง
ในการพัฒนา ดังนี้

1. การวางแผนงานกิจการนักเรียนต้องรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนให้ครบถ้วนตามขั้นตอน

2. การบริหารงานกิจการนักเรียนต้องดำเนินการในส่วนของการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียนให้ชัดเจน

3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ต้องมีการวิเคราะห์และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นประจำและต่อเนื่อง

4. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการคัดกรองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกภาคการศึกษา

5. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรมีการชี้แจง เผยแพร่หลักการประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

6. การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ควรมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้

9. สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้แนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนให้ครบถ้วนตามขั้นตอนในส่วนของการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนต้องจัดทำข้อมูลและจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน

2.2 ดำเนินการในส่วนของการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียนให้ชัดเจน มีการ

ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้บุคคลภายนอก ชุมชนและผู้ปกครองได้รับทราบ

2.3 มีการวิเคราะห์/วางแผน/จัดทำโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะผู้บริหารต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนและเป็นแบบอย่างให้ครูและนักเรียนในโรงเรียน

2.4 ควรมีการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน มีการแก้ปัญหาาร่วมกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้องและติดตามประเมินผลและนำผลการประเมินไปปรับใช้

2.5 ควรมีการชี้แจงหลักการประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมชัดเจนพร้อมกับสอดแทรกกิจกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นประชาธิปไตย

2.6 ควรมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ อีกทั้งต้องมีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

10. การอภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [1] ศึกษาพบว่า การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอัมพวา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนจะต้องรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนให้ครบถ้วนตามขั้นตอนและประเมินผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [2] ศึกษาพบว่า สิ่งที่เป็นในการพัฒนางานกิจการนักเรียนคือ

จัดทำแผนงานกิจกรรมนักเรียนเป็นหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

2.2 ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจะต้องดำเนินการในส่วนของการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจกรรมนักเรียนให้ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [3] ศึกษาพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์จำเป็นต้องมีการวางสายบังคับบัญชาที่ชัดเจนและมีการแบ่งงานกันทำในทุกๆ งานในองค์กรจึงทำให้การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนและนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีการวิเคราะห์/วางแผน/จัดทำโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ [4] ศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะแบบคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างให้บุคคลในองค์กรเพื่อพัฒนางานบริหารวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [5] ศึกษาพบว่า การสำรวจและคัดกรองนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เข้ามาเป็นนักศึกษาใหม่ทำให้การติดตามระบบดูแลช่วยเหลือในองค์กรนักศึกษายู่ในเกณฑ์ดี

2.5 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรมีการชี้แจงหลักการประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมชัดเจนพร้อมกับสอดแทรกกิจกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นประชาธิปไตยให้ปรากฏในโรงเรียนอย่างเด่นชัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ [6] ศึกษาพบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ได้รับการอบรมด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเท่าที่ควรจึงทำให้การบริหารงานนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพจึงควรพัฒนาให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น

2.6 ด้านประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ควรมีการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [7]

ศึกษาพบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผลและด้านการปรับปรุงจำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

11. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

11.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการวางแผนงานกิจกรรมนักเรียนควรต้องรวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับให้ครบถ้วนตามขั้นตอน
2. ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนควรพัฒนาเรื่องการสร้างสรรค์กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียน
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ควรพัฒนาทางด้านการเก็บร่องรอยหลักฐานเพื่อเป็นการรวบรวมความคืบหน้าของนักเรียนแต่ละคนในโรงเรียน
4. ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรพัฒนาเรื่องการประสานความร่วมมือในหลายๆ ภาควิชา
5. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรพัฒนาเรื่องการนำข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ในงานบริหารงานกิจกรรมนักเรียนมาจัดทำคู่มือ
6. ด้านประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนควรพัฒนาเรื่องการระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ

11.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.) ทุกโรงเรียน
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานนักเรียนในทุกๆ โรงเรียน
3. ควรทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนเอกชนแห่งอื่นๆ

12. เอกสารอ้างอิง

- [1] อติคุณ บุญสูง (2562) การบริหารงานนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียน

เครือข่ายอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม หลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.

[2] สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) การบริหารกิจการ
นักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
ราชบุรี หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

[3] กุสิณา รอดทอง (2561) การบริหารกิจการ นักเรียน
ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร สุราษฎร์ธานี
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุราษฎร์ธานี.

[4] ณัฐนันท์ คำชาย (2562) การบริหารจัดการงาน
กิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพ
บดินทร์วิทยาเชียงใหม่ หลักสูตรครุศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

[5] ณัฐธรรณานนท์ ข้ามสาม (2564) แนวทางการ
บริหารกิจการนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรม
การกลั่นแกล้งของนักเรียนในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 2 หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี.

[6] ณัฐพล แสงงาม (2564) สภาพปัญหาและประสิทธิ
ผลการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 1 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

[7] กัลยาณี รัตนบุตร (2564) รูปแบบการบริหาร
ระบบคุณภาพงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

13. ประวัติผู้เขียนบทความ

1. นางสาวจรรุวรรณ อีรพจน์โสภณ

ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน 2555
คณะศึกษาศาสตร์ (ศษ.บ.)
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 2565
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราช
วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
งานวิจัยที่สนใจ ด้านการบริหารการศึกษา

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร เกตุณอม

ปริญญาตรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2525 คณะครุศาสตร์ เอกภาษาไทย
(คป.)
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2540 การศึกษา
มหาบัณฑิต เอกภาษาไทย (กศ.ม.)
ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น 2555 หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา (Ph.D.)
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
งานวิจัยที่สนใจ ด้านการบริหารการศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

Managing Teacher Engagement in Schools Under
the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1

พรเทพ บุญมา^{1*} และ ทศพร เกตุถนอม²

¹โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 151 ถนนปากน้ำฝั่งเหนือ แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

*E-mail: Pornthep5300@gmail.com เบอร์ 090-418 5311

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติลำดับสูงสุด คือ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน รองลงมาคือด้านความมีอิสระต่อการปฏิบัติงาน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการไว้วางใจกัน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีแนวทางดังนี้ 1) การไว้วางใจกัน ส่งเสริมการยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารให้เป็นกันเองแก่ผู้ร่วมงาน 2) ความยึดมั่นผูกพันมีการสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ เพื่อดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ 3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานและสร้างความตระหนักในงานร่วมกัน 4) ความมีอิสระต่อการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อความร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาของโรงเรียนตามแผนการดำเนินงานของโรงเรียนต่อไป

คำหลัก: การบริหาร, แบบมีส่วนร่วม, ครู

Abstract

The objective of this research was to study and find ways to improve the administration of Managing Teacher Engagement in Schools Under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1. The sample used in the research was 206 teachers in schools under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1. The research instrument was a 5-level evaluation scale questionnaire and a structured interview form by interviewing experts and the reliability of 0.97 The statistics used in the data analysis include frequency, percentage, average, standard deviation, and content analysis

The results found that:

1. Managing Teacher Engagement in Schools Under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1 as a whole has a high level of practice. When considering each aspect, it was found that there was an average in all aspects at a high level. The highest priority Goals and Objectives, followed by autonomy. Commitment respectively. The side with the lowest practice is trust.

2. The approaches to Managing Teacher Engagement in Schools Under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1 has the following guidelines: 1) Trust promote acceptance and trust in knowledge ability of colleagues give confidence and trust in colleagues respecting each other executives provide friendliness to colleagues. 2) Commitment: providing support for participants to gain additional training continuous ability for an efficient and systematic operation. 3) Goals and objectives: providing opportunities for colleagues to participate in the discussion and improvement Operational development and set an operational planning and evaluation by means of consultation meetings set goals, objectives, and create working awareness. 4) Autonomy: participants to show their ability to work. Show creativity Allowing the participants to control the operations of the team. To cooperate to improve the quality of educational management and educational administration of the school in accordance with the school operation plan.

Keyword: Managing, Engagement, Teacher

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติแนวคิด “การมีส่วนร่วม” ไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง โดยกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชน ได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้ง ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือ ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมไว้ใน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ พหุวิทยาการมนุษย์ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ

เพื่อพัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ 1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการ เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบการบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ โดยส่งเสริม การมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา และ 2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ แผนการปฏิรูป ประเทศด้านการศึกษาให้ความสำคัญในการปฏิรูป การศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยมี

ประเด็นปฏิรูปที่สำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือระหว่าง
รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเพื่อการ
จัดการศึกษาด้วย

กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
ได้วิเคราะห์บริบทของการจัดการศึกษาและจัดทำ
แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2563-2565 พบว่า
จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้
เกิดการปรับเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงาน เปลี่ยน
บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การทำงานขาดความ
ต่อเนื่อง รวมทั้งนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษา
เปลี่ยนไปตามกระแสการเมือง ขาดความต่อเนื่องในการ
พัฒนาทำให้มีผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ในแต่ละส่วนที่
เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาจึงทำให้การปฏิบัติงาน
ร่วมกับผู้บริหารขาดความไว้วางใจกัน ขาดความยึดมั่น
ผูกพันในการปฏิบัติงาน อีกทั้ง ผู้บริหารและครูขาดการ
ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันทำให้ขาดความมี
อิสระในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ
ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหาร
โรงเรียนและเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ให้แก่ครู
และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็น
ระบบโดยศึกษาปัญหา วรรณกรรมต่างๆ จากตำรา
เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องและเรียบเรียงผลงานเสนอขอความเห็นชอบ
จากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ปรับปรุงแก้ไข
ข้อบกพร่องและเสนอขออนุมัติโครงการวิจัยจากคณะ
กรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอน
ของผู้วิจัยในการศึกษารายละเอียดของทฤษฎี
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสร้างเครื่องมือ ทดสอบ
ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวม
ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนแปลผล
การวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็น
ขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยเสนอต่ออาจารย์
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
ตามหลักวิชาการ แล้วปรับปรุงข้อบกพร่องตามคำแนะนำ
ที่อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระให้ข้อเสนอแนะ
จากนั้นจัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 จำนวน 627 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ปีการศึกษา 2565
จำนวน 242 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง [1]
จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่าง
ง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าลิเคิร์ต (Likert Scale) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้อำนวยการ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและสรุปผลเป็นรายชื่อ

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.61) ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.63) ด้านความยึดมั่นผูกพัน ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.79) ด้านการไว้วางใจกัน ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.75)

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ได้แนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 การไว้วางใจกัน แนวทางการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการไว้วางใจกัน ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงการยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ให้ความเชื่อมั่นไว้วางใจผู้ร่วมงาน

2.2 ความยึดมั่นผูกพัน การส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้บริหารควรเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ร่วมงาน

2.3 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งเกิดจากความคิดเห็นหรือร่วมกันระดมความคิดของผู้บริหารและผู้ร่วมงาน

2.4 ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้อิสระแก่ผู้ร่วมงานได้ตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานควบคุมการปฏิบัติงานของทีมงาน รวมทั้งให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำงาน

9. สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการไว้วางใจกัน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้แนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 การไว้วางใจกัน แนวทางการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการไว้วางใจกัน ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงการยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ให้ความเชื่อมั่นไว้วางใจผู้ร่วมงาน รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน เพื่อให้ผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมเสนอแนะผลการดำเนินงานและพัฒนาางขององค์กรต่อไป

2.2 ความยึดมั่นผูกพัน การส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้บริหารควรเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาการดำเนินงานร่วมกัน ให้คำแนะนำส่งเสริมและฝึกฝน วิธีการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

2.3 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการ

แสดงความคิดเห็นและปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งเกิดจากความคิดเห็นหรือร่วมกันระดมความคิดของผู้บริหารและผู้ร่วมงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและนำไปประกอบการพิจารณาอยู่เสมอ มีกระบวนการบริหารงานเป็นไปตามขั้นตอน มีการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลสร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกัน สร้างความชัดเจนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร

2.4 ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้อิสระแก่ผู้ร่วมงานได้ตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานควบคุมการปฏิบัติงานของทีมงาน รวมทั้งให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำงาน เพื่อความร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาของโรงเรียนตามแผนการดำเนินงานของโรงเรียนต่อไป

10. การอภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการไว้วางใจกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [2] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเป็นอิสระ ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความผูกพัน ด้านการไว้วางใจกัน จะส่งผลดีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการไว้วางใจกัน ควรได้รับการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการไว้วางใจกัน ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงการยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ให้ความเชื่อมั่นไว้วางใจผู้ร่วมงาน รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน เพื่อให้ผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมเสนอแนะผลการดำเนินงานและพัฒนาางขององค์กรต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ [3] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการไว้วางใจกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2.2 ด้านความยึดมั่นผูกพัน การส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้บริหารควรเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาการดำเนินงานร่วมกัน ให้คำแนะนำส่งเสริมและฝึกฝน วิธีการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [4] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 30 สังกัดสำนักการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับองค์ความรู้การใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการดำเนินงานหรือบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งเกิดจากความคิดเห็นหรือร่วมกันระดมความคิดของผู้บริหารและผู้ร่วมงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและนำไปประกอบการ

พิจารณาอยู่เสมอ มีกระบวนการบริหารงานเป็นไปตามขั้นตอน มีการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลสร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกัน สร้างความชัดเจนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ [5] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีกระบวนการบริหารงานเป็นไปตามขั้นตอน มีการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลโดยใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ เพื่อจัดการความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น

2.4 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้อิสระแก่ผู้ร่วมงานได้ตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ควบคุมการปฏิบัติงานของทีมงาน รวมทั้งให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำงาน เพื่อความร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาของโรงเรียนตามแผนการดำเนินงานของโรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ [6] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงานเป็นการให้อำนาจและโอกาสผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่เสมอ

11. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

11.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนปฏิบัติงาน รับทราบผลของการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยควรจัดทำแนวทางการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบการ

ดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ
สถานศึกษา

11.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหาร
แบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. ควรมีการศึกษาขององค์ประกอบอื่นๆ ถึงปัจจัยที่
ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1
3. ควรมีการวิจัยปัญหาที่สัมพันธ์กับการบริหาร
แบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

12. เอกสารอ้างอิง

- [1] Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1990).
Determination sample size for research
activities. Education and Psychology
Measurement.
- [2] จิราภรณ์ เพชรทัต (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเป็น
องค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี หลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- [3] อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562) การบริหารแบบมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม หลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [4] อรรถพล ปานอ่วม (2565) การบริหารแบบมีส่วนร่วม
ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 30 สังกัดสำนักงานการศึกษา
สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร หลักสูตร

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.

- [5] พรเทพ เหมรณนัท (2564) การบริหารแบบมีส่วน
ร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และ เขต 2 หลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [6] ชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) ความสัมพันธ์ระหว่าง
การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
มัธยมศึกษา หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์.
- [7] สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 (2563) แผนพัฒนาการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2563-2565) กลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

13. ประวัติผู้เขียนบทความ

1. นายพรเทพ บุญมา
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2556
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชา
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (บช.บ.)
ป.บัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี 2561 คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม สาขาวิชาชีพรู
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 2565
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงาน โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญา
ราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
งานวิจัยที่สนใจ ด้านการบริหารการศึกษา

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร เกตุถนอม

ปริญญาตรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2525 คณะครุศาสตร์ เอกภาษาไทย
(คบ.)

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2540 การศึกษา
มหาบัณฑิต เอกภาษาไทย (กศ.ม.)

ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น 2555 หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา (Ph.D.)

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

งานวิจัยที่สนใจ ด้านการบริหารการศึกษา